

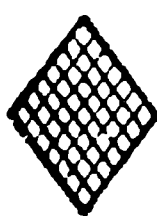
**Henry
Castillou**

Furtuna din iulie

Editura Eminescu

Henry
Castillou

Furtuna din iulie

R o m a n

Traducere de
Paul B. Marian

Henry Castillou
L'orage de Juillet

© Presses de la Cité, Paris, 1964

— ÎN NICI O ALTĂ CAPITALĂ DIN Europa nu veți găsi, în acest iunie 1944, o asemenea rochie.

Vinzătoarea vorbea cu mândrie despre ingeniozitatea și arta, deopotrivă pariziene, de a nesocoti ordonanțele în vigoare, un merit al Croitoriei de lux franțuzești din anii accia când țesăturile nu încetaseră să devină din ce în ce mai puține. Nu se demonstra și prin asta, în mod strălucit, că Maurice Chevalier avusese dreptate să cînte *Parisul va fi întotdeauna Paris* ?...

Anne tocmai își alesese această rochie largă din talie în jos, bleu-turcoaz, avînd corsajul brodat cu pietre prețioase de aceeași nuanță, pentru dineul ce-l dădeau ea și Emmanuel cu ocazia aniversării căsătoriei lor. În fiecare an, cînd se apropia această sărbătorire, tînăra femeie nu se putea reține să nu întocmească un fel de bilanț. Își da seama că eforturile sale, constrîngerea ce și-o impusese deseori pentru a-și stăpîni mîndria, nu-l apropiase pe soțul ei de ea, după cum nădăjduise. În astfel de momente îi venea mult mai greu să-și înfrîneze accesele de îndoială, de mîhnire. Totuși, pînă acum, voința de a-și salva căsnicia biruise.

Dar, în ziua aceea, pornind de la croitor, în timp ce cobora strada Clément-Marot, apoi prin bulevardul Montaigne și se îndrepta spre Champs-Élysées, un gînd cu totul diferit îi frămînta mintea.

Începutul după-amiezii fusese bîntuit de furtună. Acum cerul se înseninase de-a binelea. Soarele făcea să strălucească fire de cositor care, lansate de aviația engleză și

americană ca să stingherească radarurile apărării anti-aeriene, rămîneau prinse din loc în loc în frunzișul casta-
nilor. Anne trecu pe lîngă cîteva velo-taxiuri. Se auziră
niște fluierături admirative... Unul din bărbați, îmbrăcat
în șort și bluză, își oferî serviciile. El îi spuse — ceea ce
părea să fie nostim, deoarece tovarășii săi începură cu toții
să rîdă — că, pentru dînsa, prețul nu va fi mai mare, chiar
dacă ar trebui să urce pînă la Sacré-Coeur. Ca toată lumea
la Paris, în timpul ocupației, Anne se obișnuise cu plim-
bările lungi. Hotărî să meargă pe jos pînă pe strada Anjou,
unde locuia mama ei.

Nu observase mașina — un automobil cu botul negru —
care, oprită pe bulevardul Montaigne, în josul străzii Clé-
ment-Marot, pornise imediat în spatele ei. Depășind-o și
încetinind viteza, automobilul se opri la colțul bulevardului
Champs-Élysées.

Anne traversă. Panouri în formă de săgeată indicau în
limba germană drumul spre Comandatură ori spre sediul
diferitelor instituții ale autorităților de ocupație. Pe
bulevard, mulți cicliști, majoritatea femeii tinere, cu fuste
scurte fluturînd în jurul gambelor și descoperindu-le pînă
foarte sus. Nici un vehicul, în afară de mașina care tocmai
se oprise. Straturile pentru flori de la Rond-Point, în jurul
bazinelor, acum fără jocuri de apă, erau plantate cu lalele,
pe cînd în numeroase locuri, și mai ales în grădinile publice,
salatele, mazărea, roșiile și morcovii înlocuiau florile. La
umbră, sub copacii mari, bărbați, în cămăși, păreau absor-
biți de partida lor de bile. Printre cei vreo douăzeci de
gură-cască opriți în jurul lor, Anne remarcă doi soldați
nemți de peste patruzeci de ani. Crezu că și ghicește
aprecierile soldaților despre acești oameni dintre care unii
nu păreau nicidecum mai în vîrstă ca ei. Francezii con-
tinuau să se consacre bucuriilor pașnice ale jocului de bile,
în timp ce ei, învingătorii lor, aveau înflăcărata misiune să
apere Europa și să-i arunce pe invadatori în mare.

Pe terasa de la Rond-Point, revărsîndu-se pînă în
mijlocul trotuarului, aproape toate scaunele erau ocupate.
Tineri, cu păr bogat la ceafă, își scosese hainele lungi, ce
alcătuiau, împreună cu pantalonii foarte strîmți și încăl-
țăminte cu talpă groasă, uniforma celor ce rezistaseră la
tentațiile eroismului, tentații oferite de această epocă, pe
care diverse propagande o prezentau ca „decisivă pentru
viitorul omenirii“. Niciodată femeile nu purtaseră pălării

atît de înalte. La fiecare masă, lumea zîmbea, glumea plină de însuflețire.

Trecînd prin fața uneia din aceste mese, adăpostită de-o umbrelă zdrențuită și cam decolorată, Anne auzi exclamațiile ironice ale tinerilor ce-l înconjurau pe unul din comesenii lor care tocmai cumpărase *Paris-Soir*¹. Le aducea la cunoștință, cu voce tare, informațiile despre bătălia pentru Normandia :

— *Trupele de invăzie oprite la sud-vest de Sainte-Mère Église. Puternic contraatac al blindatelor împotriva pozițiilor engleze la est de Orne. Succesul vedetelor rapide germane...*

— Într-o lună sînt la Paris !

— Cincisprezece zile...

Pe ziduri, litera V² și crucile Lorenei³ desenate cu cretă nu fuseseră încă șterse.

Anne trecu pe lîngă un locotenent din *Luftwaffe*⁴, care, apropiindu-se de ea, își încetinise pasul. O cerceta admirativ pe această femeie tînără cu părul lung, roșcat, cu capul semeț, a cărei privire, poate nu trufașă ci mai mult distrată, nu părea să-l observe. După aceea, o urmări din ochi cum se îndepărta, cu pasul măsurat, zveltă, în taiorul ei suplu, roz pal...

Mașina cu botul negru pornise din nou. Mergînd încă destul de încet, o luă înaintea Annei, pe bulevardul Gabriel, unde erau puțini trecători. Apoi mașina se opri. Coborî un bărbat în costum maro, purtînd o pălărie de fetru gri. Așteptă ca Anne să depășească o pereche de îndrăgostiți ce se îmbrățișau pe o bancă. Pe urmă, profitînd că nu era nimeni împrejur, se îndreptă spre dînsa. Își duse mîna la pălărie — fără s-o ridice.

— Poliția germană. Vă rog să ne urmați, doamnă.

Surprinsă, îl privi cu atenție. Înalt, spătos, putea să aibă treizeci și cinci sau patruzeci de ani. Obrazul sanguin, de pe acum buhăit, rămînea inexpressiv.

¹ Ziar, făcînd parte din grupul de cotidiene *Oeuvre, Quotidien, République, Petit Parisien, Action Française, L'ami du peuple* etc., aflate în slujba ocupanților naziști (n. tr.).

² V-ul, prima literă a cuvîntului francez *victoire* sau a celui englez *victory*, a constituit în timpul războiului unul din semnele preferate ale aliaților și simpatizanților acestora (n. tr.).

³ Cruci cu două brațe, figurînd pe stindardul Ioanei d'Arc, simbolizînd lupta de eliberare a Franței (n. tr.).

⁴ Aviația militară germană (n. tr.).

Deseori Anne, cunoscînd activitatea clandestină a fratelui său François, se temuse pentru soarta lui. Totuși nu la dînsul se gîndi imediat, ci la Lucien Naucourt.

Bărbatul nu răspunse la întrebările ei. Pe un ton mai aspru, dar încă destul de politicos, o invită să-l urmeze, arătîndu-i automobilul în care alți doi bărbați săteau în față, la volan.

În mașină, Anne făcea diferite presupuneri, îngrijorată tot în legătură cu Lucien. Dealtfel, numai la el se gîndise din clipa cînd, la începutul după-amiezii, o îmbrățișase. Pentru prima oară...

În ziua aceea, la prînz, Lucien mîncase pe bulevardul Maréchal-Maunoury, unde Emmanuel și Anne Villardier locuiau într-o clădire impunătoare cu trei etaje, peste drum de Bois de Boulogne. De un an și jumătate Emmanuel îl invita din ce în ce mai des. Anne știa pentru ce.

— El a organizat la uzină grupul de rezistență, îi spusese bărbatu-său. Dar n-a reușit să-și aplice întru totul planul de sabotaj decît ajutat de mine. Orice ar povesti cei ce, profitînd de eliberare, ar vrea să mă trimeată în pușcărie și să-mi ia uzina, adevărul e că eu am rezistat nemților timp de patru ani. Și Lucien știe asta.

Anne, desigur, înțelegea lesne ce anume aștepta bărbatu-său de la Lucien. Dealtfel, în momentele acelea cînd, în fața ei, părea să caute orice argument ca să se liniștească, să-și alunge obsesiile, vorbe și mai precis :

— Da, am fost obligat să lucrez pentru nemți. Dar Lucien va fi martor. Va spune cum i-am înșelat atît cît ne-a fost cu putință. Pentru asta a rămas, din ordin, la uzină. Ca să încetinească la maximum livrările pe care ni le impun planurile de producție, să saboteze cît mai abil materialul trimis în Germania, să stocchez într-ascuns materiile prime pe care ni le furnizează ocupantul și care vor servi rezistenței franceze. Apoi — muncitorii pe care i-am menținut la Levallois în loc să fie trimiși în Germania ! Tineri avînd în uzină doar niște ocupații formale, totuși ocupații care-i înarmează cu o carte de muncă în regulă. Lucien știe că astea s-au făcut cu acordul meu.

Anne se ferea să observe că soțul ei nu-și dăduse acest acord decît tîrziu, cînd nu mai avea nici o îndoială în ce privește sfîrșitul războiului. Înainte, el se mărginea să se prefacă doar că nu știe nimic.

Atelierele și forgeriile Villardier întrebuintau la Levallois o mie opt sute de muncitori, adică aproape șaiszeci la sută din efectivul anului 1939. Producția uzinei : mașin-unelte, prese hidraulice, utilaj pentru exploatările miniere și, mai ales, locomotive, fusese, de aproape patru ani, în cea mai mare parte, îndreptată spre Reich. Iar amenințările pe care Emmanuel Villardier le primea pentru că „alimentase mașina de război nazistă“, cum spuneau emisiunile în limba franceză de la B.B.C., îi pricinuiau îngrijorări din ce în ce mai vii.

De la debarcarea aliaților în Africa de Nord ¹, Lucien Naucourt era invitat cu regularitate — cel puțin de două ori pe săptămână.

Anne îl văzuse pentru prima oară acum trei ani. Fost elev al Școlii Centrale, Naucourt se angajase la uzină înainte de război în funcția de adjunct al șefului de la biroul de studii. În decembrie 1942, acesta din urmă, după sfatul lui Emmanuel Villardier, ieșise la pensie cu doi ani mai devreme, din cauză de boală, agravată în mod firesc de greutățile epocii. Lucien Naucourt fusese numit în locul său. Ba chiar, peste câteva luni, Lucien se trezi avansat conducătorul Serviciului de producție.

— Cel mai destoinic dintre inginerii și șefii de serviciu pe care i-am văzut vreodată în uzină ! afirma Emmanuel Villardier.

Și lăsa să se înțeleagă că responsabilități și mai importante îl așteptau pe Lucien, care n-avea decît treizeci și doi de ani.

Anne știa cît de penibile erau pentru Emmanuel anumite precauții impuse de teama care-~~ă~~ stăpînea. Se afla mereu într-o stare deprimantă și chiar, din cînd în cînd, simțea un fel de prăbușire sufletească. Asta îi dovedea Annei că, în ultimele luni, ceva din comportamentul soțului ei se agravase. Nimeni nu-l cunoștea mai bine ca dînsa. Făcuse numeroase eforturi ca să-l înțeleagă pînă cînd, după un an și câteva luni de la căsătorie, o indiferență supărătoare, o răceală enervantă înlocuiseră o pasiune reală.

Anne de Thelloy trăise pînă la douăzeci de ani într-un mediu foarte respectabil, în care totuși nu se putea abține să dorească o existență cît mai palpitantă, mai plină de

¹ În ziua de 8 noiembrie 1942, trupele engleze și americane au debarcat în marile porturi de pe coastele Africii de Nord : Oran, Alger și Casablanca (n. tr.).

neprevăzut. Din această cauză, poate, fusese așa de sensibilă față de pasiunea acestui bărbat fin, atrăgător, căruia îi apreciase de îndată inteligența și gustul. Pe atunci, Emmanuel Villardier manifesta în orice împrejurare o ironie subtilă și sigură pe care Anne n-o mai întâlnise la tinerii dornici să-și unească viața cu a ei. (Această ironie a lui Emmanuei nu dispăruse complet în ultimul timp.) Prin înfățișare și gusturi, părea mult mai apropiat de scriitori, de oameni de teatru, pe care îi primea de preferință, decât de alți industriași din anturajul lor.

Emmanuel avea treizeci și șase de ani la data căsătoriei. Părea cu șapte sau opt ani mai tânăr. Ea nu se îngrijorase nici de avertismentele unora, nici de cele două divorțuri ale lui Emmanuel. (Un obstacol pe care-l învinsese foarte greu.) Într-adevăr, părinții ei se împotriviseră, auzind-o că vrea să se mărite cu un bărbat divorțat. Nu-și dăduseră consimțământul decât în silă și cu multe rezerve și numai atunci când fata lor, nerevenind asupra hotărîrii, împlinise douăzeci și unu de ani. Cum să nu fi avut o tînără fată ca Anne de Thelloy deplină încredere în ea însăși, în viață, și în iubirea unui om atît de îndrăgostit ?

Luptase, mai întîi neînțelegînd o schimbare prin nimic justificată, apoi neacceptînd eșecul. În anumite momente, cînd se aflau singuri, ei i se părea că, în realitate, Emmanuel rămînea tot așa de îndrăgostit ca la începutul căsătoriei. Dar cită deosebire față de ceea ce-și închipuia cînd, la sfîrșitul unui *week-end* în casa unor prieteni, lîngă Vernon, ea răspunsese la cererea în căsătorie a lui Emmanuel Villardier printr-un simplu surîs, doar privindu-l în ochi ! Totuși, pînă de curînd, Anne, care tocmai împlinise douăzeci și opt de ani, n-a vrut să admită niciodată că viața lor n-ar mai putea redeveni ceea ce-a fost.

I se întîmpla, și acum, să încerce a-și aminti simțămintele de-atunci, din clipa cînd îl cunoscuse pe Lucien Naucourt. Desigur, nici o impresie deosebită... Fără îndoială, în timpul aceluia dejun la care fusese invitat și Gaudchart, directorul general al Ateliereilor și forjeriilor Villardier, observase privirea lui Lucien îndreptată asupra ei. Dar nu era oare obișnuită cu asemenea priviri ? În plus, pentru ea, nimic nu mai avea importanță în afara hotărîrii de a realiza, cu orice preț, o conviețuire reușită cu Emmanuel.

Într-o duminică din vara anului 1942, Lucien își petrecuse ziua la Champbreuil, castelul dintre Rambouillet și Dourdan, al cărui proprietar era Emmanuel Villardier. Directorul uzinei și șeful atelierului de mecanică generală veniseră și ei.

Anne jucă tenis cu Lucien. Apoi merseră pină la capătul aleii umbrită de fagi mari, după aceea în pădure.

— Doamne Dumnezeu, peste zece minute e ora mesei ! exclamă Anne. Și sîntem la o jumătate de oră distanță de castel.

Acasă, nu i se întîmplase niciodată să întîrzie. De atunci, cînd el revenea la Champbreuil, era mereu atentă ca, în plimbările lor, să nu treacă dincolo de capătul aleii, lungă de peste un kilometru.

La început, vorbind despre una sau alta, înțelegerea creată atît de lesne, aproape desăvîrșită, o minuna. Dacă se deosebeau în anumite privințe, stabileau însă foarte repede o apropiere, într-un mod atît de ușor, așa de firesc, încît Anne avea impresia unui acord total, prilejuindu-i o exaltare plăcută. Nu mai cunoscuse un astfel de sentiment decît față de fratele său geamăn, François, cu care nu se certase niciodată, apoi cu Emmanuel, înaintea căsătoriei și în primul lor an de conviețuire.

Tăcerea dintre dînsa și Lucien nu devenea niciodată stingheritoare. Șovăia totuși să întoarcă ochii spre el ori de cîte ori tăcerea se prelungea. Descoperise în privirea lui o văpaie semnificativă, care-i provoca teama ca nu cumva să rostească tocmai vorbele pe care nu voia să le audă. Dar atunci ar fi trebuit să renunțe de-a mai fi singură cu el... O anumită jenă se interpunea între dînșii întotdeauna sînd surprindea privirea aceasta ațintită asupra ei.

Ar fi trebuit să se gîndească la asta mai adînc și din timp ? Poate c-o reținea teama pe care șovăia s-o definească. Apoi, își cunoștea prea bine felul ei de a fi...

Totuși, observase că atunci cînd Lucien trebuia să vină, petrecea mai mult timp în fața oglinzii decît în alte zile. Adesea întîrzia să coboare, cînd el sosise deja... Cîteodată, cu prețul unor grele eforturi și cu toate amărăciunile și dezamăgirile vieții conjugale, Anne își păstra calmul, dispoziția obișnuită. Dar devenea în mod firesc mult mai veselă atunci cînd Lucien trebuia să prînzească sau să cîneze în bulevardul Maréchal-Maunoury. Îi plăcuse totdeauna să locuiască la Champbreuil. Acum însă exceptînd *week-end-*

urile când se afla singură cu soțul și fata acestuia, timpul nu se scurgea oare mai încet ?

Evenimentul care-o determină să-și pună anumite întrebări a fost premiera piesei „Condurul de atlas”¹ de la sfârșitul lunii noiembrie 1943. Emmanuel Villardier promise două locuri de la administratorul Comediei Franceze. Dar, suferind de o gripă acută, Emmanuel a trebuit să stea în pat. Avea bronhiile șubrede în urma unei pneumonii contractate în timpul adolescenței. Îl rugă pe Lucien s-o însoțească la Comedia Franceză.

Se gîndea el cumva la privirile prietenilor săi, care-i știau toate aventurile, văzînd-o pe soția lui împreună cu Lucien ? O cunoștea prea bine pe Anne, ca să nu se frămînte în această privință.

Cortina urma să se ridice mai devreme ca de obicei, după-amiază, piesa fiind extrem de lungă. (Unii răutăcioși, cum se găsesc destui printre spectatorii cei mai distinși, formulară încă de la premieră o apreciere nedreaptă, repetată mult timp la Paris, în legătură cu lungimea neobișnuită a piesei „Condurul de atlas” : „Bine, cel puțin, că nu are pereche !”) O alarmă aeriană întîrzie începutul reprezentației. După aceea, o prietenă de-a Annei, mîndră că-l cunoaște pe Paul Claudel, îi duse în loja celebrului autor, unde oamenii se îmbulzeau.

Îl regăsiră acolo pe François de Thelloy, fratele Annei, care-i invită să cineze la Lipp. Cu toate că metroul cu care s-au întors n-a fost dintre ultimele, era greu să pătrunzi în vagoanele arhipline. Anne și Lucien stăteau lipiți, înghesuiți, într-o puzderie de lume.

După ce-au ieșit din metro, la Porte d'Auteuil, meraseră încet, deși luna plină le îngăduia să pășească fără prea mari dificultăți pe străzile cufundate în beznă. Lucien vorbea despre piesa „Condurul de atlas”, ca și despre alte piese văzute în anul acela, cu o libertate și lipsă de respect față de legile conformismului parizian, pe care Anne, aflată sub influența educației primite, n-ar fi îndrăznit să le manifeste atît de categoric. Constata însă din nou în ce măsură gîndurile lui Lucien erau apropiate de ale ei.

— Știi de ce replică o să-mi amintesc probabil cel mai mult cînd mă voi gîndi la această mare operă ? zise Lucien.

¹ „Le soulier de satin” de Paul Claudel (1868—1955) (n. tr.).

Îi reaminti de vizita lor în loja lui Paul Claudel unde renumitul poet, radios și îmbulzit de admiratorii săi, părea mai degrabă îndemnat să le împărtășească entuziasmul decât să-l modereze printr-o modestie deplasată.

— Ah ! Maestre ! Maestre !... exclama prietena Annei cu o voce pe care emoția o făcea să șovăie.

— E divin !

— O extraordinară capodoperă...

— Aproape clasică !

Paul Claudel clătina din cap cu o expresie luminoasă, plină de o puternică și nemărginită satisfacție, repetînd :

— Nu e așa ? Ce zi superbă pentru Franța !

Pe bulevardul Suchet, Anne și Lucien au rîs mult. Apoi luna dispăru sub un nor. Întunecime de smoală. Totuși, Lucien n-o luă la braț, imediat, pe tînăra femeie. Iar cînd o făcu, gestul lui fu șovăitor. Anne tresări. Deodată o încolțiră niște gînduri de care se miră. Își aminti întoarcerea în metro, cînd, din cauza aglomerației, stăteau strîns lipiți unul de altul. Acum, în noaptea nepătrunsă, erau singuri. Se înfiora bănuind ce glas ar fi avut dacă ar fi trebuit să-i răspundă. Din fericire, el tăcea. Pe măsură ce se apropiau de casă, mergeau tot mai încet. Odată ajunși, rămaseră un moment nemișcați unul în fața celuilalt.

Cînd avu presimțirea că Lucien va vorbi, îi întinse pe neașteptate mîna.

Ajunsă în grădină, regretă că-l părăsise atît de brusc. Nu-l auzea îndepărtîndu-se. Trecură cîteva secunde. Apoi se gîndi la ce putea să-și spună el, care-o știa dincolo, oprită la cîteva pași, de cealaltă parte a grilajului. Străbătuse toată grădina. Ajunsă pe ultima treaptă a peronului, se opri din nou. Știa că Lucien era tot pe trotuar, lîngă grilaj. Sta nehotărîtă. Lucien nu pleca. Oare cît timp se scurse pînă să intre în casă ? Un minut, două sau mai multe ?...

Peste cîteva săptămîni, soțul său o înștiință că nu va fi liber în seara cînd urma să aibă loc o altă premieră, de astă dată la teatrul Hébertot. Îi sugeră să accepte iarăși ca Lucien s-o însoțească. Anne răspunse că ar merge la Hébertot cu fratele ei François, care dorea să vadă această piesă.

Marie-Laure, fiica din prima căsătorie a lui Emmanuel Villardier, îi vorbise deseori despre Lucien. Totuși, în astfel de ocazii, Anne avea o expresie care n-ar fi trebuit s-o

încurajeze pe tânăra fată ci, dimpotrivă, s-o împiedice de-a continua.

— Te dorește la nebunie, îi spuse Annei. Păstrează mereu înfățișarea cuiva care nu s-a gândit niciodată c-ar putea să nu aibă dreptate sau că n-ar obține tot ce vrea. O privire sigură. Un fel categoric de-a vorbi. Gesturi extrem de hotărâte. Numai în fața ta e altul... Complet schimbat ! Mă amuz observându-l. Când îl privești tu, își pierde stăpînirea de sine. Parcă-i lovit de insolație. Îi strălucește toată fața ! Nici nu-i nevoie să-ți aperi reputația fără pată. E prea ambițios. Aș spune : arivist. Soția patronului ? De neatins. Sfîntă. El, băiatul unui agent al unei societăți de asigurare... Avansarea lui în așa de puțin timp ! Se și vede ajuns director general. Pentru acest soi de oameni, în goană după succes, drumul drept este cel mai scurt. Nu-l va părăsi. Nu va risca. Într-adevăr, merită osteneala !

Cu obișnuita ei limbuție, Marie-Laure adăugase :

— Ai putea să intri chiar goală în camera lui, cînd vine ca invitat la Champbreuil. Îmi dau seama de calitatea spectacolului și-mi închipui efectul ! Ei bine, gîndindu-se la viitorul său din uzină, ar ști să se stăpînească. S-ar preface convins că baia ta nu funcționează. Și s-ar mulțumi să alerge și să dea drumul apei din baia lui.

Afectuoasă, își duse brațul pe după umerii Annei, șoptindu-i la ureche :

— Ar trebui să încerci...

În ziua aceea, cu o oră înaintea prînzului, Emmanuel telefonă de la Champbreuil, scuzîndu-se față de Anne și de invitații lor. Plecase în ajun sub pretextul adjudecării unei păduri — chiar dacă de obicei îl lăsa pe administrator să rezolve toate chestiunile gospodărești ale domeniului. Mașina, prea mult reparată în ultimii patru ani, n-a mai vrut să pornească la drum. Camionul cu gazogen al proprietății mergea prea încet ca să poată ajunge la Paris, și unicul tren din acea zi trecuse.

— Adevărul este că vrea să rămînă acolo cu domnișoara, spuse Marie-Laure. Toată ziua. De asemenea și noaptea următoare ! Am telefonat azi-dimineață.

Jeannine, fata grădinarului, de aceeași vîrstă cu ea, în tovărășia căreia își petrecea o bună parte din timp la Champbreuil, îi răspunsese, confirmînd bănuielile lui Marie-Laure.

Anne o asculta, palidă, cu buzele strînse. Pînă atunci Emmanuel nu avusese decît aventuri foarte scurte. Probabil alegea persoane care nu-l puteau reține deloc. Sau tocmai nestatornicia lui, tendința de-a se plictisi repede îl împiedicau să-și suporte amantele prea multă vreme. Dar această legătură dura de cinci sau șase luni. Pe Anne o și preveniseră cîtiva prieteni, stăpîniți, fără îndoială, de un sentiment binevoitor, de înțelegere...

— E prima dintre metresele lui pe care-o aduce la Champbreuil, sublinie Marie-Laure.

În timpul dejunului, Anne se căzni mult ca să nu pară absentă, străină de conversație. Împreună cu Lucien era invitat și Paul Guiseny, un funcționar superior din Delegația generală¹.

Firește, convingerile lui Lucien Naucourt și ale lui Guiseny nu se puteau potrivi. Guiseny, fost secretar de ambasadă la Berlin și Ankara, era un prieten din tinerețe al lui Emmanuel Villardier. Politețea lui desăvîrșită, înfățișarea-i surizătoare și blazată, nu se îmbinau, ca la alți diplomați, cu grija continuă de-a nu se compromite emitînd păreri inoportune sau cît de cît subiective.

Se dovedea mult mai moderat ca Lucien, un caracter integru, care se înfierbînta repede. Lucien trebuia mereu să se stăpînească spre a nu lăsa să se vadă cît de neînduplecat era în convingerile sale. Știa totuși că nu va risca nimic dacă vorbește sincer, deschis, cu Guiseny, un prieten de încredere al lui Emmanuel Villardier.

— Dacă n-ar exista guvernul de la Vichy, pe care dumneavoastră îl disprețuiți, Atelierele și forgeriile Villardier n-ar mai putea să lucreze din plin, cu toate instalațiile perfect întreținute, spunea Guiseny. Nemții ar fi demontat încă din 1940 mașinile uzinei, expediindu-le acasă la ei. Sau le-ar fi utilizat, le-ar fi forțat la maximum, pînă le-ar fi distrus. Acum cei o mie opt sute de muncitori ai voștri s-ar afla în Germania.

Lucien schiță un gest de nerăbdare, în timp ce Guiseny continuă.

— Așa cum, dealtfel, s-ar afla acolo, dacă n-ar fi existat un guvern francez, toți muncitorii din cele zece mii de

¹ Între anii 1941—1944, Delegația generală a fost sediul, la Paris, al serviciilor reprezentantului guvernului francez de la Vichy pe lângă autoritățile germane de ocupație (*n. tr.*).

uzine pe care acest guvern a reușit să le claseze în categoria S.

— Nu vă închipuiți că astfel de motive mă vor îndemna să aprob sau să scuz tot ceea ce-a făcut acest guvern. Nici ceea ce-a spus...

— Știu, veți repeta că nu-i iertați lui Laval cunoscuta expresie : „Doresc victoria Germaniei“, îi ripostă Marie-Laure lui Lucien.

— În privința asta, declară Guiseny, mi-a mărturisit Laval însuși că, în discursul citit la Consiliul de miniștri, scrisese : „Cred în victoria Germaniei“. Numai datorită unei observații a Mareșalului ¹, el a schimbat acest cuvânt. „Ce vă permite să credeți că nemții vor câștiga războiul ?“ intervenise Mareșalul. „Nu sunteți competent în asemenea chestiuni. Mi se pare că mă pricep mai mult ca dumneavoastră. Ei bine, eu nu cred în victoria lor !“ Atunci Laval a rectificat : „Doresc...”

— Nu crezi și dumneata, răspunse Lucien, că Laval ar fi fost mult mai inspirat suprimând această parte din discursul său în loc s-o modifice ?

Marie-Laure, cu aceeași lipsă de răbdare, de reținere, indicînd o educație diferită, fără îndoială, de aceea pe care-o primise Anne, abia își opri un căscat.

— Asta aparține trecutului ! spuse ea cu autoritate. Nu mai interesează pe nimeni. Războiul se va sfîrși în curînd. Peste două luni, toată lumea va uita complet aceste întîmplări.

— Mă tem că unii, dimpotrivă, și le vor aminti, răspunse Guiseny.

Privirea pe care-o schimbă cu Lucien dovedea că de astă dată erau de acord.

Guiseny plecă primul. În prezența lui Lucien, Marie-Laure vorbi despre tatăl ei și despre amanta cu care el se afla la Champbreuil.

— Sper că nu vei ceda ! îi spuse ea Annei. O J 3 ! ² Mai tîină ră ca mine... Se pare că știe cum să-l ia. Azi e la

¹ Mareșalul Pétain (1856—1951), conducătorul regimului pro-hitlerist de la Vichy (1940—1944). Numit prim-ministru (iunie 1940), a încheiat cu Germania hitleristă armistițiul de la Compiègne (1940), în condiții umilitoare pentru Franța. A fost condamnat la moarte, în 1945, însă pedeapsa i-a fost comutată în închisoare pe viață (n. tr.).

² Tineri între 15—21 de ani, care primeau o cartelă de alimente ce le dădea dreptul la rații mai mari (n. tr.).

Chambreuil. Dar dacă nu te ții tare, în curînd se va instala aici.

Lucien venise cu mașina 202, pentru care uzina avea un permis de circulație. Făcu o propunere : s-o ducă și s-o lase pe Anne la croitorul ei.

În automobil, cu glasul acela șovăielnic pe care-l avea ori de cîte ori i se adresa, o întrebă dacă nu i-ar plăcea să se plimbe puțin în Bois de Boulogne, întrucît proba la croitor era fixată mai tîrziu, la ora trei. Ea se învoi printr-o clătinare din cap.

Cerul era înnorat. Puțină lume pe alei. Pe sub arborii cu frunzișul neclintit se simțea o căldură destul de apăsătoare. Lucien rămase tăcut. Apoi începu să vorbească despre munca la uzină, despre locomotivele a căror terminare se străduia s-o întîrzie anume ca să nu fie trimise în Germania.

Anne, distrată, îi răspunse prin cîteva cuvinte. Avea senzația că nu acesta era subiectul care-l preocupa într-adevăr pe Lucien. În fața lor, un pui de mierlă, abia ieșit din cuib, zbură ca să se așeze ceva mai departe, la cincisprezece sau douăzeci de pași. Încercă de mai multe ori, zburînd din ce în ce mai jos și mai scurt. Apoi, istovit, puiul încercă să se furișeze printr-un grilaj de pe marginea aleii. Dar se încurcă în grilaj. Lucien se aplecă și-l prinse. Pasărea se zbătu puțin în mîna lui și apoi rămase nemișcată. Îi privea cu ochii săi negri, fără să se sperie prea mult. Lucien desfăcu mîna, totuși mierloiul nu zbură imediat. Pentru prima oară de cînd plecaseră din casa de pe bulevardul Maréchal-Maunoury, Lucien o văzu pe Anne zîmbind. Cerul devenise și mai întunecat. Picături de ploaie începură să cadă înainte ca ei să se fi întors la mașină. Părăsiră aleea, ca să se adăpostească sub un stejar. Ploaia se înteți. Dar soarele începu să se ivească dintr-un nor. Stînd foarte aproape în fața tinerei femei, Lucien o privea îndelung.

La rîndul său, Anne ridică privirea spre el.

Statura lui Lucien depășea media, dar nu cu mult. Tînăr, zvelt și viguros, energic și voluntar, cu părul brun, des, impresiona îndeosebi prin chipul său hotărît, prin glasul răspicat și prin vioiciunea privirii, ațintită în ochii persoanei cu care vorbea.

După cum observase Marie-Laure, această hotărîre, această siguranță de sine, vizibile în expresia, în atitudinea

lui, dispăreau atunci cînd se afla în fața Annei. Totuși dînsa îi descoperea în priviri o pasiune intensă care-o tulbura cu atît mai mult cu cît se gîdea la Emmanuel, cel indiferent și, adeseori, chiar rece, un gest de tandrețe al Annei pîrînd să-l îndepărteze și mai mult pe soțul ei.

Doar cîteva picături trecuseră prin frunzișul des. Cu toată împotrivirea Annei, Lucien își scoase haina și o puse pe umerii tinerei femei. O privea fix, de foarte aproape. Cu o expresie gravă, încordată. Apoi Anne îi văzu pe chip o contractare aproape dureroasă care o emoționează și mai puternic.

Se simțea ispitită să-și treacă mîna peste obrazul acesta așa de apropiat, ștergîndu-i crisparea... Cînd, deodată, Lucien o îmbrățișă. O strîngea ușor ca și cînd hotărîrea de-a nu face un asemenea gest, pe care și-o impusese pînă atunci, îl mai reținea încă. I-ar fi fost lesne să se elibereze din brațele lui. În noaptea cînd se întorceau de la premiera piesei „Condurul de atlas“, ea se așteptase la ceea ce se întîmpla acum. Știa și în ce mod s-ar fi comportat. Dar nu se mișcă, nu se desprinsese de lîngă el.

Buzele lui îi atinseră părul, tîmpla. Anne întoarse capul. Îi înțelegea emoția, neliniștea. Și dînsa... Inima îi bătea repede. Închise ochii. Lucien nu încercă mai mult. Cu glasul înăbușit, abia perceptibil, ea reuși să murmure :
— Nu mai plouă.

Îndată, el o slăbi din strînsoare. Din fericire, în timp ce se îndreptau spre mașină, Lucien n-o privi. Anne își simțea obrazul roșu ca focul. Pînă în strada Clément-Marot, nu rostiră nici un cuvînt. Acum, tăcerea dintre ei devenise încordată, apăsătoare.

Pe strada Clément-Marot, cînd coborîră din mașină, el o fixă cu aceeași privire ca mai înainte, sub stejarul uriaș, unde se adăpostiseră de ploaia torențială. Cîteva secunde, îi reținu mîna pe care ea i-o întinse. O mîna tot așa de fierbinte ca și a lui.

Anne retrăia acele clipe în timp ce mașina urca pe Champs-Élysées unde, pe terasele cafenelelor, rochiile multicolore înveseleau peisajul. Clipe care avuseseră pentru ea o asemenea importanță încît, subit, instinctiv, stabilise o legătură între ele și ceea ce se petrecuse adineauri, cînd polițistul neamț îi ordonase s-o urmeze.

Anne nu se temea pentru ea însăși. Dar cu toate că nu știa nimic precis despre activitatea clandestină a lui Lucien, în afara uzinei, se mai gîndea la el cu aceeași îngrijorare. „L-au arestat ?“... În piața l'Étoile, mașina depăși un autobuz cu acoperișul foarte mare, alb, funcționînd cu gaz de iluminat. Ofițeri nemți se fotografiau în fața Arcului de Triumf. Unuia dintre dînșii îi păruse amuzantă ideea de-a se fotografia în atitudinea obișnuită a lui Napoleon, cu mîna virîtă în deschizătura uniformei.

Bărbatul de lîngă ea nu-i răspunse cînd îl întrebă unde o duce. Pe bulevardul Foch, tinere fete, cu fustele în culori vii, pedalau, cu brațele și picioarele goale, spre Bois de Boulogne. Sub razele soarelui de iunie, chipurile lor arătau mulțumite, vesele.

CAPITOLUL II

PE FAȚADA CLĂDIRII, UN DRAPEL lung cu crucea încîrligată. Anne auzise vorbindu-se despre acest imobil de pe bulevardul Foch. Știa ce înseamnă pentru francezii arestați să fie aduși aci, la sediul poliției secrete germane.

Observă pielea întunecată, ochii mongoloizi, pomeții proeminenți și sprîncenele foarte negre ale celor două sentinele. Bărbatul care pe bulevardul Gabriel îi ordonase să-l urmeze, și celălalt, care stătuse lîngă șofer, o escortau. Cu brațul întins, amîndoi îl salutară pe un ofițer în uniformă neagră a trupelor S.S., care ieșise din ascensor.

— Curentul electric încă n-a fost întrerupt. Să profităm, zise, cu un zîmbet vag, indicînd ascensorul, bărbatul care, pe bulevardul Gabriel, o reținuse pe Anne.

Etajul al patrulea. În anticameră, sub un portret al lui Hitler, cu o expresie deosebit de concentrată, era așezat, în fața unei măsuțe, un Feldwebel¹ voinic; părea, în această încăpere luminată doar de o fereastră îngustă, că suferă foarte mult din pricina căldurii. Întoarse capul spre ei, cu un aer încruntat, ștergîndu-și chelia cu dosul palmei. Bărbatul în costum maro îi șopti cîteva cuvinte.

¹ Subofițer din armata germană (*n. tr.*).

Feldwebelul se ridică prompt. Peste un minut, se întoarse mergînd înaintea unui ofițer blond, înalt, care, după ce se înclină în fața Annei, o rugă să intre în biroul său. Maiorul Forst ! Nu-l recunoscuse imediat pentru că nicio dată nu-l văzuse în uniformă.

— Vă rog să mă scuzați, doamnă, pentru modul cum am procedat ca să putem avea această întrevvedere. Vă închipuiți că a existat un motiv grav.

După o pauză, continuă cu oarecare vioiciune.

— Conform instrucțiunilor mele, sper că totul s-a petrecut discret ! Și foarte corect.

O rugă imediat să ia loc. Biroul, mare, cu două ferestre înalte ce se deschideau spre bulevardul Foch, era foarte luminos. Führerul, din portretul care împodobește această încăpere, avea o expresie mai puțin încruntată decît în cel din anticameră. Ceva mai încolo, un alt portret ! Înfățișa un ins cu capul rotund, cu obrajii moleșiți, cu o privire ștearsă îndărătul ochelarilor, avînd aspectul unui funcționar de birou, foarte zelos, cu aptitudini modeste : Heinrich Himmler, șeful S.S.-ului, al poliției criminale, al poliției secrete și, de anul trecut, ministru de Interne.

După ce se așeză la birou, Forst păru că-și caută cuvintele. Avea ochii albaștri, obrazul prelung, nasul cam mare și bărbia accentuată. În schimb, semnele de sub ochi, de pe frunte și de la colțul buzelor abia se deslușeau. (Anne își reaminti că Paul Guiseny menționase și ce vîrstă are : treizeci și șapte de ani.) Paloarea lui contrasta cu tenul bronzat și aspectul sportiv al majorității tinerilor ofițeri germani. Funcția lui nu-l obliga să umble prin soare nici în aer liber. În tunica uniforme negre cu insigne de argint, umerii săi arătau mai înguști decît atunci cînd venise îmbrăcat civil, pe bulevardul Maréchal-Maunoury. Părul, de un blond deschis, îi lăsa descoperită fruntea înaltă, bombată, cu tîmplele complet dezgolate.

— Ultima noastră întîlnire, doamnă, a fost acum cîteva luni.

Maiorul Forst venise de trei ori pe bulevardul Maréchal-Maunoury. Cu un an în urmă, Emmanuel Villardier îi ceruse lui Guiseny să facă un demers în favoarea lui Serge Weill-Masson, un bătrîn prieten evreu, arestat împreună cu soția, la Nisa, unde se ascundeau de cînd nemții ocupaseră și fosta zonă liberă.

Paul Guiseny își petrecea într-adevăr o mare parte din timpul său la Delegația generală din piața Beauveau, unde se afla în serviciul însărcinat cu intervențiile pe lângă autoritățile germane în favoarea francezilor arestați.

— Să eliberezi un evreu, în 1943... Asta-i foarte, foarte greu. Ca să nu spun mai mult, răspunsese el.

Două zile după aceea, Guiseny îl anunță pe Emmanuel :

— Am vorbit cu omul care cred că m-ar servi cel mai bine : Sturmbannführerul¹ Günther Forst. Mi-a dat un răspuns oarecare, obișnuit. Totuși, n-a spus un nu definitiv. Dealtfel, nu pentru că stăruiam atît. Presupun că are ceva în gînd. Am impresia că punerea în libertate a soților Weill-Masson ar putea fi obținută. Dar trebuie să-i cereți asta chiar voi, tu și Anne. Forst a tot auzit vorbindu-se despre dineurile voastre, despre recepțiile voastre. Și m-a lăsat a înțelege că i-ar plăcea să fie invitat la voi. Știi că nemții adoră să-i viziteze pe francezi — francezi de seamă. El, unul din oamenii cei mai puternici din Franța ocupată, e de origine foarte modestă. L-ar flata să pătrundă într-un mediu atît de „parizian“.

Emmanuel își privi soția, care strîmbă din nas. Vara din 1943... La începutul anului : capitularea Stalingradului. În mai, trupele Axei de pe teritoriul african depuseseră armele la Capul Bon². Aliații tocmai debarcaseră în Sicilia. În Rusia, Wehrmachtul pierdea teren în marea bătălie de la Kursk și se prevedea că niciodată pe frontul răsăritean, nemții nu vor mai relua ofensiva. Se vorbea din ce în ce mai mult de o debarcare în Franța, care ar fi pus astfel capăt războiului... Și Guiseny le propunea să invite un personaj din Sicherheitsdienst, sau Serviciul Securității Reichului (S.D.), cunoscut în Franța sub numele mai general dat tuturor organelor poliției germane : Gestapo !

— În Franța, Oberg este șeful suprem al S.S-ului și al poliției, iar Knochen, șeful S.D-ului. Urmează primul adjunct al lui Knochen : Günther Forst. În cazul de față, poate fi tot așa de folositor ca ceilalți doi, spunea Guiseny.

¹ Maior ; în S.S. gradele erau deosebite de cele ale Wehrmachtului (n. tr.).

² Cap formînd extremitatea nord-estică a Tunisiei spre Marea Mediterană unde, la 12 mai 1943, trupele Axei s-au predat aliaților (n. tr.).

Anne nu voise niciodată să asiste la nici una din recepțiile ambasadei germane. De la începutul ocupației, refuza să meargă la orice reuniune unde s-ar fi întâlnit cu nemți.

— Dacă doriți să faceți ceva pentru bietul Weill-Masson și pentru soția lui — în fond, e vorba să le salvați viața — acesta-i singurul mijloc... afirma Guiseny. Iar Forst vă poate fi util și mai târziu.

Tulburat, Emmanuel Villardier șovăise câteva zile.

— Weill-Masson are șaptezeci și doi de ani. Dacă-l deportează în Germania nu se mai întoarce, îi spunea Annei. Deci, îi condamn la moarte, pe el și pe soția lui, refuzînd să-l primim pe acest Sturmbannführer Forst.

Se simți mai liniștit văzînd că Forst nu venise în uniformă. Emmanuel invitase numai oameni cu opinii bine cunoscute spre a fi absolut sigur că prezența adjunctului lui Knochen n-ar face să le piară pofta de mîncare în fața cinei excelente, opera unuia dintre bucătarii cei mai renumiți din Paris.

Curtenitor, mereu cu zîmbetul pe buze, Günther Forst părea într-adevăr fericit printre oaspeții lui Emmanuel și ai Annei, într-o casă unde, știa, fusese primită, într-un moment sau altul, majoritatea oamenilor care însemnau ceva la Paris.

Cum făceau de obicei nemții invitați în casele francezilor, maiorul vorbise numai despre frumusețile Parisului, despre muzică, despre teatru.

Îl scutise pe Emmanuel să-și formuleze cererea direct, personal. Puțin după masă, Forst, la fel de zîmbitor, îi spusese Annei, de îndată ce se aflaseră împreună într-un colț mai retras al salonului :

— În urma demersului prietenului dumneavoastră Guiseny, am studiat cazul protejaților dumneavoastră. Din păcate...

Făcea aluzie la ordonanțele nemiloase pe care era însărcinat să le aplice în Franța.

— Totuși am dat instrucțiuni ca persoanele care vă preocupă să rămînă la Drancy ¹, în loc să fie transportate spre Reich unde s-ar fi aflat deja acum, fără intervenția domnului Villardier. Rolul meu e de a veghea la aplicarea legilor rasiale. În mod strict. Totuși, în cazul de față...

¹ Lagăr de deținuți politici, între 1941—1944 (*n. tr.*).

Și n-o slăbea nici o clipă din ochi. În timpul dineului, cînd Anne întorcea capul spre el, observase de fiecare dată că privirea lui Forst era ațintită asupra ei.

— Întreprinderea domnului Villardier ocupă un loc demn de considerație în marea luptă în care se făurește Europa nouă.

Coborîse puțin glasul :

— Pentru aceasta, ca și pentru alte motive, poate mă voi mai gîndi chiar de mîine la o soluție posibilă, satisfăcătoare...

Două zile mai tîrziu, Weill-Masson și soția lui, slăbiți, palizi, dar mulțumiți, cinau la Emmanuel și Anne Villardier, coplesindu-i cu recunoștința lor. Anne îl vedea pe soțul ei tot așa de emoționat ca și dînsa. „Are suflet, își spunea. Știam. Merită să nu-l părăsesc, orice s-ar întîmpla“.

Emmanuel Villardier se adresase încă de două ori Sturmbannführerului Forst. Mai întîi pentru un contra-maistru din uzină care, după ce golise împreună cu alții cîteva sticle cumpărate într-o zi de salariu la bursa neagră, bătuse la Levallois pe un soldat neamț. Apoi, Emmanuel încercase să-l scape pe fiul uneia dintre prietenele lor. Acesta, membru al unei grupări de Rezistență, pe deasupra mai încălcînd și dispozițiile Serviciului de muncă obligatorie, fusese arestat pe cînd transporta ziare clandestine și manifeste. Nemții îl eliberaseră pe contramaistru după trei luni de închisoare. Fiul prietenei lor fusese trimis în Germania, dar într-o uzină din Dortmund, ca muncitor, la fel cu ceilalți tineri din contingentul '41.

Aflat acum în biroul său de pe bulevardul Foch, Sturmbannführerul Günther Forst spunea :

— N-am uitat nici unul din cele trei dineuri de la dumneavoastră, doamnă. Nu mi-a fost greu să-mi dau seama cît de puțin doreați prezența mea, în epoca și împrejurările acelea. Dar, pentru mine, indiferența dumneavoastră era mult mai atrăgătoare decît amabilitatea celorlalți...

Se exprima în franceză cu un ușor accent, dar fără nici o ezitare în alegerea cuvintelor.

— V-am admirat, doamnă. Niciodată, permiteți-mi să vă spun, nu m-am aflat în prezența unei femei ca dumneavoastră. Acest farmec distins, această atitudine deopotrivă nobilă și discretă, o aveți, cu siguranță, din

naștere, măcar în parte. Și armonia din mersul dumneavoastră, din fiecare gest, pînă și căldura vocii dumneavoastră...

Fără să țină seama de nervozitatea Annei, el continuă :

— Dar n-aș fi avut, sînt sigur, o asemenea impresie, dacă n-aș fi descoperit într-asta, reflectîndu-se o altă noblețe. Sufletească, de astă dată ! Exteriorul dumneavoastră m-a făcut să vă ghicesc imediat caracterul.

Întorcînd pe neașteptate capul spre el, Anne îl fixă cu răceală. El se întrerupse.

Reluă, pe un ton puțin diferit :

— De patru luni, n-am mai fost invitat. Înțeleg foarte bine. Bănuiați că nu va mai fi nevoie de serviciile mele. Și la Paris nu-i de bun gust, nici măcar prudent, de-a primi ofițeri germani.

Repetă :

— Înțeleg foarte bine.

Urmă o pauză.

— Căpitanul Scheuber vine totuși cu destulă regularitate la dumneavoastră. E adevărat că-i vorba de un ofițer al Wehrmachtului.

Zîmbi ușor.

— Pe de altă parte, nu cred că, pentru părerile lui, ar putea fi socotit un național-socialist fanatic.

— Gerhard Scheuber este fiul industriaș din Essen care avea mai mult decît relații de afaceri cu tatăl soțului meu...

Pe scurt, ea mărturisi că Emmanuel făcuse un stagiu în 1928, la Essen, în oțelăria al cărei proprietar era tatăl lui Gerhard Scheuber. La rîndul său, Gerhard venise în ajunul războiului să se pună la curent cu metodele de lucru franceze din Atelierele și forjeriile Villardier. Dar și mai înainte, cînd era student, petrecuse cîteva săptămîni la Villardier cu scopul de a-și perfecționa cunoștințele de limba franceză.

— Știu, doamnă. Aceste schimburi se practică între marile familii. Regret, doar, că un astfel de obicei n-a fost generalizat.

Urmă o nouă pauză. Anne îl privi, nerăbdătoare. El se ridică, făcu vreo cîțiva pași. Expresia lui, cînd reveni la birou, era mai încordată. Părea să-și caute cuvintele.

— Doamnă... Nici caracterul meu, nici funcțiile ce le dețin nu mă îndeamnă să procedez pe ocolite. N-aș vrea... Aș dori să evit ca șocul să devină prea neplăcut.

Tăcu, lăsă capul în jos.

— Regret, doamnă.

Mai trecură câteva clipe. Anne se îngălbenise. Cu buzele strînse, îl privea fix. El se ridică din nou. Brusc, îi întinse un carton alb dreptunghiular, pe care tocmai îl luase de pe biroul său. O fișă...

Name¹ : de Thelloy.

Vorname² : François.

Geburstag³ : 2 iunie 1916.

— François !

— În dimineața aceasta, am avut în fața ochilor o listă de persoane recent arestate și aduse la Paris. Fratele dumneavoastră a fost surprins de poliția germană acum trei zile, voind să treacă frontiera în Spania. Vă spuneam, doamnă, că n-am uitat nimic din ce-am simțit și văzut la cele trei întâlniri din casa Villardier. El se afla acolo când am cinat pentru ultima oară la dumneavoastră. Schimbam câteva cuvinte. Aș spune, ca să mă exprim moderat, că nu-mi arăta prea multă simpatie. François de Thelloy... Știam de asemenea că era numele dumneavoastră de fată. Am pus să se verifice imediat. Era vorba într-adevăr de fratele dumneavoastră.

El clătină din cap.

— Cum mă și temeam.

Uluită, Anne tăcea. Atașamentul dintre dînsa și fratele său geamăn se menținuse același încă din copilărie. Nu-și ascundeau nimic. Se întâlneau întotdeauna extrem de fericiți chiar după o despărțire de câteva zile. Desigur, se și deosebeau în unele privințe. Ea nu aproba felul său de-a se sustrage, printr-o glumă, de la anumite responsabilități, nici nepăsarea scandaloaasă față de tinerele femei care nu știau să reziste acestui tînăr încîntător și ușuratic. Dar, mereu, îi ierta orice, toate abaterile. La Paris, în zilele cînd nu se puteau întîlni, el îi telefona. Aveau conversații îndelungi despre tot felul de subiecte, mai întotdeauna amuzante.

Ochii Annei nu se dezlipeau de pe fișă. În stînga, observă un loc liber în care fotografia nu fusese încă lipită.

¹, ², ³ Nume, pronume, data nașterii (*germ.* — *n. tr.*).

— Mai întâi, vă garantez, doamnă, că un punct e câștigat : nu riscă prea mult. Nu, deloc ! Numai comuniștii și teroriștii sînt împușcați. Și, slavă Domnului, un tînăr dintr-o familie atît de aleasă n-ar putea figura în nici una din aceste două categorii.

I se păru că surprinde în glasul lui o ușoară ironie.

— Dar, vai, trebuie să vă spun, doamnă, că nu pot face nimic pentru el. De la invazie — sau ca să folosesc un cuvînt pe care-l preferați : debarcare — acțiunile dușmănoase se înmulțesc. Și ele devin din ce în ce mai grave. Pretutindeni, trenuri cu trupe de întărire, cu muniții de-raiază... În nordul Franței, canalele au devenit inutilizabile din cauza sabotajului. Grupurile de rezistență atacă mereu convoaiele noastre. Atentate. Încăierări... De asemenea, am primit un ordin de la Cartierul general al Fûhrerului interzicînd în modul cel mai sever orice măsuri menite să îmbunătățească soarta francezilor considerați dușmani.

Subofițerul gras și chel, pe care Anne îl văzuse în anticameră, intră și-i dădu Sturmbannführerului un plic cu sigilii mari, roșii, avînd în relief un vultur cu ghearele fixate pe o cruce încîrligată. Forst deschise plicul. Citi conținutul, o rugă pe Anne să-l scuze, apoi ieși.

Ea rămase nemișcată, abătută. François... Se vedea plecînd împreună, în timpul zilelor de vară, la moșia părinților ei, în Picardia, lîngă pădurea Crécy. Prietenii care locuiau în castelele vecine și alții, aparținînd unor familii din regiune, familii pe care domnul și doamna de Thelloy le socoteau destul de onorabile și demne, veneau aproape zilnic. Dar Anne și François preferau să-i lase cu ceilalți doi frați ai lor și să meargă pînă la eleșteu, aflat la trei kilometri distanță, în pădure. Acolo, pînă se înnopta, pescuiau. Ori pîndeau găinușele de baltă și, seara, lișițele care, în luna august, se aflau în trecere spre locurile de iernat... Erau înarmați cu o pușcă mică, de calibrul 28, cu două țevi și trăgeau fiecare pe rînd.

În această familie, aparținînd celei mai alese aristocrații din Picardia, ei simțiseră, încă din adolescență, un sentiment pe care și-l mărturiseau numai între ei și care semăna foarte mult cu plictiseala. Anne și fratele său François considerau ca obositor de lungi mesele și recepțiile unde se întîlneau numeroasele rude și cei cîțiva prieteni ai familiei. François lua în derîdere sentimentul de superiori-

tate al acelor oameni care, susținea dînsul, nu-și dădeau seama că nimeni, în afară de ei, nu observă această superioritate. Anne izbucnea în rîs cînd îl auzea pe ireverențiosul François spunînd :

— Ei sînt mîndri de numele lor, socotindu-le ilustre, deși aceste nume, de foarte mult timp, nimeni nu le mai ia în serios !

Se discutau întotdeauna aceleași subiecte, în același mod, după aceleași canoane. Tot ce se putea spune în aceste reuniuni era atît de banal și ușor de prevăzut, încît Anne și François se distrau stabilind un fel de repertoriu al frazelor prea îndelung folosite. Unul dintre ei începea o asemenea frază pe care celălalt o termina fără greutate, întrucît o auzise de nenumărate ori.

După ce pălăvrăgiseră despre recente căsătorii și după considerațiile rituale asupra situației politice, conversația lîncezea. François și sora lui se priveau cu tîlc. Și cuvintele așteptate erau într-adevăr rostite — adeseori — de tatăl lor.

— Ați fost la teatru în ultima vreme ?

Convorbirea continua, după același șablon, despre o piesă nouă, în timp ce Anne și François schimbau un zîmbet resemnat. Anne și fratele ei geamăn nu izbuteau să se distreze tot așa de copios ca domnul de Thelloy cu bîrfelile, pescuite la *Jockey*, despre marile familii — în saloanele cărora nu putea pătrunde atît de frecvent pe cît ar fi dorit. Desigur, în plus, mai aveau la îndemînă anecdote, trăsături de caracter amuzante sau edificatoare. Dar numărul lor era mic. De aceea se repetau neîncetat.

De pildă, se vorbea oarecum admirativ despre vărul acela din Bretania care n-a vrut să acorde mîna fiicei sale unui tinăr, indiscutabil de viță nobilă, dar fără nici un strămoș executat pe eșafod în timpul Revoluției...

Familia Thelloy se putea mîndri că trei dintre ai lor fuseseră ghilotinați. Armand de Thelloy se remarcase, la începutul Revoluției, printr-un entuziasm, desigur regretabil, pentru noile idei. Dar, din fericire, după Varennes, s-a dezmeticit. În 1793, el se împotrivi cu violență lui Joseph le Bas, venit la Arras să stimuleze avîntul revoluționarilor.

„Nu ești prea înalt, cetățene Thelloy, dar, mîine-poi-mîine, ai putea fi și mai scund“, îl amenințase prietenul lui Robespierre.

Și tatăl Annei și al lui François repeta în orice ocazie, cu mândrie, trufașele, sfidătoarele cuvinte spuse de strămoșul lui în fața lui Joseph le Bas :

— Vrei capul meu, Le Bas ? Atunci vino să mi-l iei acasă la mine, în mijlocul țăranilor din Thelloy !...

În loc să emigreze, așteptase cu demnitate, cu noblețe, ca amenințarea lui Le Bas să se împlinească. Bineînțeles, țăranii din Thelloy fuseseră de față la arestarea castelanilor, dar nici gând să-i apere sau măcar să protesteze. Acei pe care, din 1789, Armand de Thelloy încetase a-i mai numi „oamenii lui“, se duseseră la Arras ca să vadă cum îi retează capul, la fel ca și pe al soției și al fratelui său.

Într-o zi, François, enervat să tot audă evocându-se acea glorioasă pagină din istoria familiei, nu s-a mai putut împiedica să spună :

— Oare, în fond, n-ar fi fost mai înțelept s-o șteargă la timp în străinătate ? Ca vecinii lui. N-ar fi avut de așteptat decât ca Bonaparte să facă ordine în casă.

François, pe atunci în vîrstă de optsprezece ani, fusese rugat să părăsească masa. Anne îl urmase. Și nimeni n-a fost surprins de noua manifestare a solidarității acelora pe care îi numeau „complicii“.

Domnul de Thelloy nu dovedise niciodată mai multă exigență decât ar fi fost necesar ca odraslele lui să fie educate așa cum înțelegea dînsul. Anne și François regretau doar că, uneori, simțea dorința, la Thelloy sau pe strada Anjou, să „deschidă fereastra“, cum spunea François. Se asemănau deci și prin nevoia de a cunoaște alți oameni decât cei întîlniți în acest mediu fără cusur, unde frații lor mai mari se simțeau admirabil. (Unul din acești doi frați era acum prizonier într-un *Oflag*¹ din Pomerania. Celălalt, rămas în Anglia, după evacuarea Dunkerque-ului, lupta în organizația Forțelor franceze libere².)

François, care voia să devină scenograf, își făcuse, la Școala de bele-arte, prieteni cu o conversație și un comportament mult mai interesante și mai atractive decât ale tinerilor care veneau la Thelloy. Tatăl unuia din acești

¹ Prescurtare pentru lagăr de ofițeri. Nume dat în Germania, în timpul celui de al doilea război mondial, lagărelor de prizonieri rezervate ofițerilor (*n. tr.*).

² Forțele franceze libere (F.F.L.), ale căror prime detașamente au fost întemeiate în Anglia de către generalul Charles de Gaulle, în iunie 1940 (*n. tr.*).

prieteni ai lui François conducea pagina politică externă a unui mare ziar de dimineață. La el îl întâlnise Anne pe Emmanuel Villardier...

În mintea Annei, aceste amintiri, care, toate, îi dovedeau cât de legată era de fratele ei, al cărui nume tocmai îl citea pe o fișă a poliției germane, se amestecau cu gândurile ei îngrozite. François de Thelloy voia de multă vreme să plece la Alger ca acolo să se înroleze în armată. Însă cei din gruparea lui de rezistență preferau să-l rețină în Franța. În sfârșit, el obținuse autorizația să plece, prin Spania, în Africa de Nord. „Trecerea peste frontieră se va face ușor, printr-o filieră sigură“, îi mărturisise surorii sale...

Întorcându-se, Sturmbannführerul se scuză din nou că, datorită obligațiilor de serviciu, o făcuse să aștepte. Apoi declară :

— Am datoria să nu vă ascund nici un amănunt, doamnă. Avem dovada că François de Thelloy face parte dintr-unul din grupurile clandestine care luptă împotriva noastră. Nu-i cunoșteți activitatea ?

Numaidecît, pe un ton de regret, spuse :

— Vă rog să mă iertați. Nu doream să vă întâlnesc aici ca să vă pun asemenea întrebări tocmai dumneavoastră. Se așeză iarăși la birou.

— Fratele dumneavoastră va fi interogat.

Cum dînsa nici măcar nu clipi, el reluă :

— Desigur nu știți, doamnă, ce înseamnă asta... E în strînsă legătură cu oameni importanți din organizația lui. Va trebui să le destăinuie numele, adresele. Va trebui să mărturisească tot ce știe.

Anne se ridică brusc. Părea enervată.

— Nu pot face nimic, doamnă, ca să împiedic mersul cercetărilor, adăugă el.

Își trecu o mînă, cu degete lungi, palide, prin părul lins, ca și cum ar fi vrut să-l netezească și mai mult.

— Poate că totuși, cineva... ar putea reuși să-l scape din această situație...

Privind-o drept în ochi, spuse :

— Dumneavoastră.

— Apoi, pe neașteptate, parcă neliniștit, ridică receptorul. Întrebă, în nemțește dacă interogatoriul lui François de Thelloy începuse. Păru ușurat.

— Dădusem instrucțiuni... Dar, în serviciile noastre, toți sînt foarte obosiți. O greșeală nu-i exclusă. Și se mai întîmplă ca unii să facă excès de zel. Un zel, care, în acest caz ar fi regretabil.

Se ridică, venind spre ea.

— V-am spus, doamnă, că, după debarcarea în Franța a trupelor americane și engleze, nu mai pot acționa tot așa de liber cum am făcut-o cînd l-am servit pe domnul Villardier. Totuși, există, poate, un mijloc ca să-l scutim pe fratele dumneavoastră de ceea ce-l așteaptă. Vă previn că propunerea mea e în stare să vă scandalizeze. Iertați-mă că nu vă pot ajuta mai mult, printr-o pregătire mai îndelungă. Dar timpul nostru e măsurat ! Am întîrziat interogatoriul. Cred că voi reuși să-l suprim de-a binelea, dacă motivez îndeajuns ordinul ce-l voi da. Am căutat... Dar, orice-aș face, nu-mi va îngădui să obțin eliberarea fratelui dumneavoastră. Imposibil, în împrejurările de față... Totuși, vă pot garanta pentru el o detențiune mai ușoară. În loc să fie deportat în Germania. Și nici n-ar mai fi supus unui interogatoriu special.

Anne îl privi insistent, fără a bănuî ce avea să spună. Îi vorbi foarte concis, neluînd în seamă nici uluiala, nici indignarea nemărginită a tinerei femei. Îi spuse că ar putea justifica tratamentul favorabil aplicat lui François de Thelloy numai prezentîndu-l șefilor săi ca fiind obținut în schimbul făgăduielii Annei de a-i da informații. Aceste informații le-ar culege de la prieteni, sau în saloanele unde soțul ei și cu dînsa ar întîlni personalități din cercurile influente, fie de la Paris fie de la Vichy. Anne îl întrerupse prompt, dar el continuă :

— Cum mi-a venit această idee ? Într-un fel, e o consecință a rutinei. Și, în munca noastră, rutina are mare importanță !... E soluția cea mai simplă. Cea mai obișnuită, dacă pot spune. Nu văd altele ! Și pentru că așa ceva s-a făcut adeseori, propunerea mea are multe șanse de-a fi acceptată, cînd voi prezenta-o mai sus, spre aprobare.

Ca și cînd n-ar fi auzit refuzul violent al Annei, el adăugă :

— Procedeu vă scandalizează. Prevedeam. Dar vă rog să vă gîndiți, doamnă. În realitate, ce reprezintă această cerere ? Mai nimic. Ne veți spune ce veți vrea...

Aruncă o privire în jurul lui, fără a-și da seama, continuînd puțin mai încet :

— Mă înțelegeți bine, doamnă ? Ceea ce vreau azi e să găsesc o justificare pentru a-l cruța pe fratele dumneavoastră de o soartă imposibil de imaginat. Dumneavoastră, îndeosebi, nici nu puteți să v-o imaginați !

Glasul lui se potoli și mai mult :

— Ies din rolul meu. Pentru unele motive asupra cărora nu voi stărui.

Făcu o pauză.

— Îndată ce-am aflat că era vorba de fratele dumneavoastră, m-am și gândit ce-i de făcut. De ce m-am gândit la acest mijloc simplu, clasic, în bună parte ? V-o spun din nou : știu că superiorii mei sînt obișnuiți cu aceste procedee. Și-mi vor da aprobarea.

— Ceea ce îndrăzniți să-mi propuneți e absurd ! strigă ea cu aceeași violență.

— Nu mi-e greu, doamnă, să înțeleg motivele refuzului dumneavoastră. Funcția pe care-o am m-ă obișnuit să decifrez îndată caracterul oricui. Al dumneavoastră e așa de cinstit încît vă revoltați chiar la ideea unei prefăcătorii, a unor subterfugii care, pentru alții, sînt atît de firești ! Caracterul dumneavoastră nu se mai poate schimba. Și nici nu v-aș cere-o !... Dar atitudinea dumneavoastră nu trebuie să țină seama de împrejurări, de fapte ?

O privi drept în ochi.

— Vreți să-l salvați ?

— Dar îmi spuneți...

— Că nu va fi împușcat. Într-adevăr. Dar știți ce înseamnă... restul ?

Günther Forst clătină din cap.

— Aș dori, doamnă, să vă dau timp de gândit, să examinați bine toate aspectele problemei. Imposibil însă ! Trebuie să vă hotărîți chiar acum. Peste cîteva clipe... Am dat dispoziții să se amîne interogatoriul. Dar nu pot împiedica să aibă loc azi după-amiază. Doar dacă am un motiv ca să-l anulez.

El se ridică în picioare.

— Vă rog să veniți cu mine.

Se încrucișară cu doi tineri ofițeri S.S. purtînd serviete de piele. Cei doi ofițeri, care păreau să glumească între dîșii atunci cînd apăruseră la capătul coridorului, amuțiră imediat ce-l văzură pe Sturmbannführer. Se opriră ca să-l salute cu brațul ridicat. Anne crezu că deslușește pe chipurile lor o anumită încordare, ba chiar,

s-ar zice, un fel de spaimă, în timp ce ochii le rămîneau pironiți asupra Sturmbannführerului.

Forst o introduse pe Anne într-o odăiță cu pereții goi, de curînd zugrăvită în alb, în care mai stăruia un ușor miros de vopsea. Un civil dezbrăcat de haină, reamintind mutrele acelor care-o aduseseră pe Anne aci pe bulevardul Foch, se ridică prompt. Cu toate că un mic ventilator se învîrtea în fața lui, pe birou, fruntea îi strălucea de sudoare. La salutul acestuia, Forst nu răspunse decît printr-un gest distrat. Urmă o altă cameră, și mai mică. Un culoar destul de îngust. Apoi Forst împinse o ușă și o lăsă pe Anne să treacă înaintea lui.

Ea tresări. O sală de baie. În fața băii, doi bărbați cu mînele cămășilor suflecate, purtînd un fel de șorț de piele... Și în baia umplută cu apă murdară, de culoarea singelui, un alt bărbat, cu părul ud, ca obrazul congestionat, șiroind de apă.

— Tot n-ai nimic de zis ?

Nici un răspuns. Unul din polițiști îl pălmui cu putere. Apoi, apucîndu-l de păr, îi vîrî iarăși capul sub apă. Omul încercă să se zbată. Dar nu i se vedeau mîinile, desigur legate. Un al doilea polițist îl ajută pe celălalt să-i mențină capul sub apă.

Anne rămase nemișcată, foarte palidă, cu ochii măriți. Forst închisese ușa. N-o lăsase mai mult de un minut să vadă ce se întîmplă în sala de baie. Brusc, îngrozită, se întoarse înspre el. Îi vorbi furioasă, cu vocea întreruptă, sugrumată.

— Să nu credeți, doamnă, că-mi place să privesc ceea ce-am crezut necesar să vă arăt.

— Totuși le tolerați ! Se fac din ordinul dumneavoastră !...

— Credeți că le-aș putea împiedica ? Nici măcar Führerul n-ar putea. Și să știți că toate serviciile de contra-spionaj folosesc aceleași metode. În lumea întreagă. Baia ? Tratatamentul cel mai blind de care dispunem, din cîte există. N-o să vă arăt restul. Vă rog numai să mă credeți că restul depășește tot ce vă puteți închipui...

În micul birou cu pereții zugrăviți în alb, el spuse cîteva cuvinte bărbatului în cămașă. Acolo, în ușă, o vizetă cu împletitură de metal aurit, de cincisprezece centimetri pe șapte sau opt, permitea să se vadă într-o altă cameră.

— Nu vreau să vă impresionez cu spectacole pe care, mărturisesc, le evit eu însumi. O să vedeți doar rezultatul anumitor tratamente.

Făcu semn Annei să privească prin micul dreptunghi zăbrelit. Un tânăr, cam de douăzeci și cinci de ani, tocmai intrase, între doi polițiști în civil. Anne observă mai întâi că arestatul semăna oarecum, atît prin ținută, cît și la chip, cu fratele ei. Trăsături mai puțin fine, totuși. Apoi o izbi expresia îngrozită a tînărului. Nu mai văzuse niciodată o privire așa de rătăcită și goală, în același timp. Această privire nu exprima decît spaimă bezmetică, năucitoare.

— Așadar, reîncepem ? întrebă cu glas liniștit, doar puțin morocănos, gestapovistul în cămașă.

— Nu ! Nu ! Mi s-a promis că s-a terminat... Pentru c-am spus că voi mărturisi !... Voi mărturisi totul... Vă jur ! Totul.

— Numele lor ?

— În primul rînd, Fresnal... Roger Fresnal. Cel mai important dintre toți pe care-i cunosc. În rețea, el e șeful organizației din Mans.

— Adresa ?

După ce răspunse, tînărul divulgă alte unsprezece nume. Anne, cu gîtul uscat, îi observă privirea neliniștită fixată asupra gestapovistului : se temea totuși că acesta n-ar fi mulțumit.

— Acum, ne trebuie codul... Codul C.H.

Tînărul ceru o foaie de hîrtie. Stînd așezat la un colț al biroului, el scria cu atenție, dar cu mîna tremurîndă, indicațiile care făceau posibilă descifrarea codului folosit de rețeaua respectivă.

Gestapovistul luă foaia.

— Pentru dumneata s-a isprăvit, zise el, simplu.

— Am uitat... În ce privește codul, am uitat. Litera de siguranță ! Este T. Între literele de care nu se ține scama în fruntea mesajului... Șapte litere, dintre care T, în loc de șase, la început, atunci cînd operatorul vrea să se facă înțeles că emite sub constrîngere.

Gestapovistul, printr-un semn, ordonă celorlalți doi polițiști să-l ia pe tînăr. Dar acesta schiță un gest, ca și cum ar fi vrut să-i respingă. Și Anne, uluită, îl auzi rostind, cînd nimic nu-l mai silea, cuvintele acestea, care dovedeau că ceea ce suferise nu anihilase în el numai voința :

— Un alt nume... Important. Jublain. Face legătura între organizația din Mans și centrală. Adresa lui ? N-o știu. Vă jur că n-o știu !

Totuși, o căuta cu înfrigurare.

— Are o prietenă. I-am însoțit într-o seară, anul trecut, pînă la ea acasă. Locuia într-un hotel de pe strada Delambre. Hotel Moderna. Renée... Nu-i cunosc numele. Dar hotelul e Moderna...

Cînd, în sfîrșit, arestatul părăsi încăperea. Între cei doi polițiști, Anne văzu o altă expresie, gînditoare, pe chipul gestapovistului, așezat acum în fața ventilatorului ; apoi el clătină din cap și scoase o batistă enormă, începînd să-și șteargă fruntea.

Sturmbannführerul Forst deschise ușa, luă de pe birou fișa tînărului, i-o arată.

— Priviți fotografia, îi spuse Annei. Observați schimbarea...

Într-adevăr, ce deosebire între tînărul acesta frumușel, cu aerul mai curînd obraznic, și chipul rătăcit, descompus de adineauri !...

— Se pare că-i aproape imposibil să poată rezista metodelor studiate și perfecționate, avînd drept scop nimicirea voinței. Totuși, unii reușesc. Mai mulți chiar decît prevăd specialiștii noștri... Sînt necesare o tărie de caracter și o capacitate de rezistență formidabile. Chiar și o insensibilitate excepțională. Trebuie să poți suporta durerea pînă la un anumit grad, covîrșitor, desigur. O limită maximă, dincolo de care durerea încetează, n-o mai simți. Se produce un fel de amortire... Există indivizi aproape fără nervi. Sînt cei mai favorizați în asemenea împrejurări.

O privi insistent.

— Credeți că fratele dumneavoastră e dintre aceștia ?

— Anne închise ochii, fără să răspundă.

— Apoi, întrucît avem certitudinea că fratele dumneavoastră va putea să ne furnizeze informații extrem de prețioase, cercetările se vor face în mod deosebit. Se va stărui atît cît va fi necesar ! Gîndiți-vă, doamnă, la ce-l așteaptă. Și mai e ceva, mult mai rău : viața lui după ce va mărturisi. Un tînăr ca el, de familie bună, pentru care onoarea prezintă atîta importanță... Gîndiți-vă de asemenea și la deportarea în Germania. Se va întoarce ? Va avea puterea să reziste, acolo, purtînd o astfel de povară

în inimă ? Această povară, de care nu va scăpa nici-odată, chiar dacă va supraviețui.

Ea își cuprinse obrazii în palme. Și-l închipui, într-adevăr, pe François în locul celuilalt... Apoi, deodată, se gândi la Lucien. El, era sigură, n-ar ceda ! Simțea în el o energie — chiar o duritate — pe care torturile n-ar face decât s-o întărească și mai mult. Dar François...

— Din înțelegerea noastră nimic nu va rămîne scris, nici o urmă. Vă dau cuvîntul meu de onoare, doamnă.

— Vă înșelați asupra mea !

— Ce altceva ați mai putea face ? Și pînă cînd ?

Un zîmbet fugitiv îi apăru pe buze.

— Ar fi de neconceput ca să auziți aici măcar un cuvînt care să sîmene a defetism. Dar acum, cînd debarcarea s-a produs... Gîndiți-vă, s-ar putea ca angajamentul dumneavoastră să nu vă lege pentru multă vreme. Vă repet că fratele dumneavoastră nu va fi eliberat. Țin, într-adevăr, să fiu cît mai sincer. Să nu vă dau nici o iluzie. Să nu vă promit nimic irealizabil. Dar ce puteți face pentru el e capital ! L-ați scuti de atîtea chinuri la care-ar fi supus spre a-l face să vorbească, să ajungă întocmai ca celălalt, pe care l-ați auzit denunțîndu-și toți camarazii. Și va rămîne în închisoare, în Franța.

Ea refuză din nou, și mai indignată.

— Deplîng răspunsul dumneavoastră, doamnă. Pentru el. Dar și pentru dumneavoastră... Într-o zi, peste puțin timp, veți avea remușcări. Sau, și mai exact, crîncene regrete. Refuzul dumneavoastră ? E calea cea mai simplă.

O privi intens.

— Pot să vă anunț c-o să vă căiți. Probabil, vă veți spune că l-ați sacrificat pentru că v-ați gîndit mai mult la dumneavoastră decît la el.

Forst își privi ceasul de pe mînă.

— Vă rog să mă așteptați o clipă, doamnă. Obligațiile mele de serviciu...

Glasul lui se voală nițel.

— O să mă credeți că, de n-ar fi vorba de fratele dumneavoastră — și chiar de dumneavoastră înșivă — nu mi-aș pierde atîta timp, acum, cu o astfel de chestiune ?

Anne se învîrți nervoasă prin cameră. Două sau trei minute după ce Sturmbannführerul Forst ieșise, auzi glasul neamțului acela, dezbrăcat de haină. Apoi un alt glas, făcînd-o să tresară. Ea se repezi la ușă, fără s-o

pcată deschide. Plecînd, Forst trăsesese probabil un zăvor sau învîrtise cheia în broască.

François răspundea pe un ton rece, sfidător. Gestapovistul, străduindu-se să se exprime în limba franceză, îl interoga pe François de Thelloy vorbind încet, cu o voce care părea lipsită de convingere. Ca și cum această muncă devenită pentru el monotonă prin rutină, l-ar fi făcut să prevadă răspunsurile lui François. Prin vizeta de metal aurit, Anne vedea profilul fratelui său. Răspunzînd cu glas tăios, ținea capul nițel pe spate, într-o atitudine de dispreț. Cu inima strînsă, Anne se gîdea la celălalt, care divulgase numele membrilor cunoscuți din rețeaua sa, comportîndu-se fără îndoială mai înainte, în acest birou, ca și François.

Ventilatorul încetă să mai funcționeze.

— Ah ! iar s-a întrerupt curentul...

Blocarea ventilatorului păru să facă și mai agresivă dispoziția gestapovistului. Se adresa acum lui François pe un ton furios, în care amenințarea se observa ușor.

— Bine. Un sfert de oră. Un sfert de oră de gîndire.

Atitudinea îndărătnică, disprețuitoare, a lui François devenea și mai vizibilă. Anne se cutremură observînd că cei doi polițiști din dreapta și din stînga lui erau chiar aceia care-l aduseseră aici, în cameră, pe tînărul care mărturisise tot ce știa. Tulburată, Anne își închipuia ce va urma. „Sînt necesare o tărie de caracter și o capacitate de rezistență formidabile. Chiar și o insensibilitate excepțională“, spusese Sturmbannführerul Forst. Cu o clipă înainte, afirma că meseria îl obișnuise să descifreze repede caracterele. Aceste cuvinte nu lăsau să se înțeleagă că el nu-l credea pe François de Thelloy în stare să reziste metodelor studiate și perfecționate pentru a distruge voința ?

Anne nu se îndoia de curajul fratelui său. Îl știa călăuzit de elanuri generoase, dar totodată — și tocmai prin aceasta, el se asemana cu Emmanuel — gata să se prăbușească după ce, tot el, fusese mai înainte în culmea exaltării. Își amintea copilăria lor. Anne nu fusese aproape niciodată bolnavă, dar François avusese totdeauna o sănătate subredă. „Din cei doi gemeni, fata are mai multă putere și caracter“. Anne își reaminti această frază rostită într-o zi de una din mătușile lor. Cînd trebuiau să-și înfruntă părinții, sau să formuleze o cerere care n-ar fi fost acceptată cu ușurință, ea își lua totdeauna asupra sa

această sarcină. De exemplu, obținuse ca ei să plece în timpul vacanței în Italia, în anul 1934, cu niște prieteni, în loc să stea toată vara la Thelloy... Tatăl lor voia ca François să se pregătească pentru Științele Politice, facultate la care el însuși nu reușise să intre. Când François se hotărîse să urmeze Bele-Artele, se bizuise pe Anne spre a-i convinge pe părinții săi.

Anne se îndreptă spre fereastră. Printre copacii cu frunzișul des, vedea lucind, sub soarele dogoritor din luna iunie, asfaltul bulevardului Foch. O bonă se întorcea din Bois de Boulogne, împingînd un cărucior de copil. Băiețelul în vîrstă de patru sau cinci ani care o însoțea o părăsi alergînd după o mierlă ce ciugulea prin iarbă. Bona îl strigă, dar copilul, rîzînd, nu se grăbea s-o asculte. Pasărea zbură. Anne se gîndi la aceea pe care o prinsese Lucien în grilajul de la Bois de Boulogne. Trecuse atît de puțin timp de atunci ! Nici două ore...

O tînără brună, purtînd o fustă largă, roșie, își opri bicicleta în fața imobilului. O rezemă de un pom, pipăi cauciucul din spate care, reparat desigur de nenumărate ori, plesnise sau se dezumflase. Trei nemți în uniforme verzi se opriseră la cîțiva pași de ea. Unul din ei se apropie, luă pompa și începu să umfle cauciucul.

Ușa, deschizîndu-se undeva, în spatele ei, o făcu pe Anne să se întoarcă brusc. Forst nu puse nici o întrebare. O privi doar interogativ.

— Nu-i cu putință ! strigă Anne.

El continua s-o cerceteze în tăcere. Stătea între ușa lăsată puțin întredeschisă și Anne ca și cum ar fi vrut să-i taie calea. Puțin după aceea, ea auzi, mai clar decît adineaori, vocea lui François, tăioasă, disprețuitoare. Îi răspundea polițistului care se interesa pe același ton indiferent ce hotărîre luase. Totuși, Anne care-și cunoștea atît de bine fratele, deslușea în glasul lui o schimbare de ton, o teamă instinctivă.

Anne alergă spre ușă, dar ea fusese închisă de Sturmbannführerul Forst. În spatele vizetei aurite, Anne, tulburată, ținea ochii ațintiți asupra chipului lui François, puțin palid, încordat, dar care păstra o expresie de mîndrie, de dispreț. Bărbatul din fața lui, scoțînd din nou batista sa mare din buzunar, își șterse fruntea.

Anne se gîndi la străbunul care rezistase lui Joseph Le Bas. Avusese probabil această expresie mîndră, dis-

prețuitoare, față de revoluționari, apoi în căruța care, la Arras, îl ducea spre piața unde se ridica ghilotina.

— Bine.

Fără îndoială polițistul care se aflase de nenumărate ori în situații identice ar fi pronunțat același cuvânt cu glas slab și François ar fi răspuns că-i hotărît să procure toate informațiile cerute.

În mod automat, cu degetul, gestapovistul încerca să învîrtă pe biroul său ventilatorul, care se oprise din cauza întreruperii curentului. Dădu plictisit din umeri. Apoi făcu un semn celor doi bărbați care stăteau în spatele lui François. Luîndu-l pe François fiecare de câte un braț, se îndreptară spre o mică ușă ce se deschidea pe culoarul dinspre baie. În prag, se opriră. Cei doi bărbați, fără a fi prea aspri, îl împinseră înainte.

— Mi s-a întîmplat să mă întreb ce-ar gândi, în caz că s-ar putea afla în asemenea locuri aceia care, de cealaltă parte a frontului, îi împing pe tinerii entuziaști, idealiști spre aventuri care se termină astfel. Da, ce-ar gândi ei văzînd la ce rezultat ar ajunge dacă ar fi aplicate discursurile, ordinele, principiile lor ?

Vocea Sturmbannführerului Forst trăda o preocupare.

— Sînt în fața băii. Îl dezbracă.

Anne simți că i se pune o ceață pe ochi. Căldura din încăperea cu ferestrele deschise îi păru deodată copleșitoare. Își duse mîna la frunte. Forst crezu că-i gata să leșine. Simți brațul său în jurul umerilor. Un braț care o sprijinea fără s-o strîngă. Anne tresări. Îl înfruntă cu o expresie atît de furioasă încît el păru descumpănit.

— Dumneavoastră puteți împiedica totul, spuse el după un timp.

Cu capul, ea făcu un alt semn de refuz instinctiv, violent.

— Am crezut că vă pot face această propunere. N-are nimic exagerat, inacceptabil. Credeam că mă veți ajuta. Știu ce înseamnă acest frate geamăn pentru dumneavoastră. Dar acceptați ce se va întîmpla ! Baia nu este decît începutul... Și rezultatul ? Gîndiți-vă la acela pe care l-ați auzit denunțîndu-și toți camarazii. Niciodată fratele dumneavoastră nu și-ar ierta o asemenea faptă. Pentru el, ar însemna o lașitate de neuitat. Viața i-ar fi distrusă...

Se scurseră cîteva clipe.

— Dacă stăruie astfel, doamnă, este pentru că în realitate mă gîndesc la dumneavoastră. Mai mult decît la el.

Vocea lui deveni mai stinsă.

— Vă pot prevesti că nici dumneavoastră nu vă veți ierta-o niciodată. Înseamnă că v-ați sacrificat fratele. Făcînd, repet, alegerea cea mai ușoară. Da, veți înțelege : această alegere este mai puțin curajoasă decît cealaltă. Mai puteți încă să-l salvați. Și cu ce preț ? Nicidecum acela pe care prima dumneavoastră reacție v-a făcut să vi-l închipuiți. Trebuie să depășiți numai concepțiile, prejudecățile care nu mai au nici o legătură cu împrejurările pe care le trăim.

Se uită din nou la ceas.

— Acum îl vîră în cadă.

Forst crezu că ea va țipa. Era foarte palidă. Ochii ei păreau că se dilată. Cu privirea ațintită asupra Annei el spuse :

— Îl părăsiți ?

Ea deveni și mai palidă. Mișcă buzele. Dar vocea sa era doar o șoaptă — aproape nedeslușită — încît el trebui să se apropie de Anne pentru a-i înțelege cuvintele.

CAPITOLUL III

LUI EMMANUEL VILLARDIER II plăcea să primească oaspeți. Dar, din cauza firii sale schimbătoare și fiindcă se plictisea repede, destul de curînd nu-i mai socotea interesanți pe oamenii care, o vreme, îl amuzaseră sau îi treziseră simpatia. De aceea, prietenii lui, sau, cum spunea el : „cei etichetați prietenii săi“, și primiți în bulevardul Maréchal-Maunoury, erau rareori aceiași mai mulți ani în șir.

Existau, totuși, și cîteva excepții. Încă din anii studiilor urmate la Oxford, rămăsese prieten cu Paul Guiseny, cu toate că în relațiile dintre ei se iveau și pauze destul de lungi. Marie-Laure, fiica lui Emmanuel, insinua că atît Guiseny — datorită funcției sale la Delegația generală, cît și Lauzat, de la Ministerul Producției Industriale, erau prea utili pentru ca Emmanuel să se sature de prezența lor. • Totuși, către sfîrșitul ocupației, cînd de la nici unul

din ei nu mai aștepta nimic, Emmanuel continua să-i primească tot atît de des ca și înainte.

Îi plăcea să se culce tîrziu, deoarece adormea greu. De aceea, așa cum se întîmpla adesea în timpul acela la Paris, din cauza restricțiilor de circulație reținea cu plăcere pînă la ora primelor metrouri pe invitații care nu vroiau să plece prea devreme. La fel cum urma să se întîmple, bineînțeles, și în ziua aceasta cînd, împreună cu Anne, primeau, ca în fiecare an, cu ocazia aniversării căsătoriei lor.

Vreo douăzeci de persoane luau parte la dineu. Primii invitați sosiseră tocmai cînd se servea „insula plutitoare”. De fapt, dineul întîrziase din cauza presiunii scăzute a gazului. Nemulțumit și chiar jignit, bucătarul șef îl prevenise pe Emmanuel că nu va mai pregăti astfel de mese dacă va trebui să conteze numai pe gaz. În fața primilor sosiți, îi reaminti lui Emmanuel că-i ceruse o provizie de cărbuni suficientă, prevăzînd greutățile care, pe măsură ce războiul se va apropia de Paris, se vor agrava.

Bucătarul șef, ale cărui minunate bucate făceau ca Emmanuel să primească întotdeauna felicitări, era de o susceptibilitate profesională exagerată. Reamintea cu orice ocazie că timp de patru ani își exercitase talentele la ambasada franceză din Londra, apoi la una din marile familii de bancheri evrei din Paris, al cărei nume era cunoscut în lumea întreagă. În ziua aceea, era burzuluiit și fiindcă fusese nevoit să nu mai prepare înghețată în forme, tocmai din cauza întreruperii curentului, ce nu îngăduia să te bizui pe funcționarea neîntreruptă a frigiderului.

Altădată, Emmanuel, așa de ușor iritabil, n-ar fi răbdător ca bucătarul șef să-i vorbească pe tonul acela. Dar, din pricina neplăcerilor ce risca să i le pricinuiască eliberarea, se silea să fie răbdător, de o amabilitate permanentă față de fiecare servitor.

— Într-o perioadă ca aceea care se anunță, în primul rînd acești oameni vor fi întrebați despre stăpînul lor. Ajunge o mărturie răuvoitoare din partea lor, ca să te trimită la închisoare...

În vremurile acelea de lipsuri, cînd a te hrăni bine reprezenta pentru mulți dovada cea mai de invidiat a bogăției, a succesului în viață, Emmanuel și Anne se înțeleseseră să

nu-i imite pe cei care se străduiau să-și uluiască oaspeții cu mâncăruri mai abundente și mai alese chiar decît înainte de război. Dar nici nu voiau să urmeze exemplul lui Robert D... despre care se povestea că-și sporise considerabil averea, și așa destul de însemnată, executînd pentru nemți lucrări de fortificații. În iarna trecută, D... îi primise în spațiosul său apartament de pe bulevardul Victor Hugo, încălzit ca vai de lume, scuzîndu-se de a nu le putea oferi decît o masă modestă, din cauza aprovizionării din ce în ce mai grele.

Emmanuel încetase să-l mai viziteze, ca și pe Hubert M... care, crezînd poate că-și ascunde astfel îmbogățirea, își ruga invitații să înmîneze majordomului bonurile lor de pîine și de grăsimi.

„A întrecut măsura, socotea Emmanuel, cînd ne-a arătat talpa pantofilor vechi, încălțați anume pentru această ocazie. A crezut că-și poate bate joc de noi, cum face propaganda de la Vichy, cînd ne informează că Mareșalul a completat și a semnat formularul pentru cererea unui bon de încălțăminte...”

Dealtfel, printre prietenii sau relațiile lui Emmanuel Villardier nu se aflaseră niciodată mulți industriași. Prefera să primească scriitori, avocați, oameni politici, oameni de teatru și chiar de cinema. De asemenea, cîțiva diplomați...

Anne se comporta în seara aceea la fel ca întotdeauna. Zîmbetul ei nu avea nimic mecanic, nimic blazat, ca al unor gazde care-și lasă musafirii să ghicească prea mult cît de puțină plăcere le face prezența lor. Cum vedea că unul din oaspeți stă puțin deoparte, îl conducea spre cei cu care știa că și-ar putea găsi afinități. Nu uita numele persoanelor invitate și, cînd le prezenta, le rostea astfel încît să fie înțelese. Nu adresa fiecăruia aceleași cuvinte, care, des repetate, își pierd orice semnificație. Cu cei de care începea să se plictisească, Emmanuel se purta și mai atent.

Totuși, în seara aceea, expresia ei nu era oare puțin crispată — în unele clipe, chiar absentă ? Marie-Laure, fiica lui Emmanuel, își dădu seama.

— Spre norocul vostru, se știe că sărbătoriți șapte ani de fericire conjugală ! Nu s-ar zice, văzîndu-te atît de puțin transfigurată de bucurie.

Emmanuel, a cărui perspicacitate Anne o cunoștea, păru să fi ghicit și el că soția sa e tare frământată. Văzuse în privirea lui oarecare surprindere când, înainte de sosirea primilor invitați, Anne îl cam repezise pe Paul, bucătarul șef. Păruse cam mirat de glasul tăios, iritat chiar, al Annei, deși pînă atunci dovedise totdeauna o fire liniștită. În seara aceea, după ce-l muștrase, schimbă cu mîna ei, nervoasă, aranjamentul florilor într-unul din saloanele de la parter. Privirea lui Emmanuel rămînea ațintită asupra ei. După plecarea musafirilor, Anne crezu că-i va pune vreo întrebare. Dar, după o ezitare, el nu spusese nimic.

De obicei, față de alte persoane, se purta cu ea așa cum se cuvenea. Totuși, în seara aniversării — și se mai întîmplase în ultimele săptămîni — o contrazisese și chiar fi tăiasse vorba. Se înșela ea oare crezînd că descoperă la el, de cîtva timp, dorința de a o jigni, ca și cum i-ar fi purtat pică ?

Cînd îl văzu apărînd pe Lucien la intrarea în salonul cel mare, Anne avu senzația că fața i se înroșește brusc. Reținut de unele obligații despre care nu dăduse amănunte, nu putuse lua parte la dineu. Emmanuel îl întîmpină cu o afecțiune mai vie decît cea arătată oricărui alt invitat.

După ce se înclină în fața Annei, Lucien rămase lîngă ea. N-o slăbea din ochi. Cu un accent nervos, Anne îl întrebă pe maestrul Javernant, ce mai știe în legătură cu doctorul Petiot despre care vorbea. Cu trei luni în urmă, poliția, alarmată de fumul gros și negru ce ieșea din coșul unei vile somptuoase de pe strada Le Sueur, locuită de medic, descoperise rămășițe omenești dovedind că vreo cincizeci de persoane fuseseră arse în cazan. În ziua aceea, pretindea *Paris-Soir*, doctorul Petiot se afla în Elveția.

— De ce să fi părăsit Franța ? spuse avocatul. Doar e lăsat în pace de trei luni de zile...

Aproape fără voie Anne își întoarse privirea spre Lucien. Admirația, pasiunea ce le citea în căutătura lui o făcură să se gîndească din nou la atitudinea nepăsătoare a lui Emmanuel înainte de dineu. Sperase că, după izbucnirea aceea atît de neobișnuită, simțind-o încordată, preocupată, el va fi îngrijorat.

Timp de trei zile rămăsese pradă aceluiași gînduri, pătrunse de revoltă și disperare. Dar își repetase întruna : „Astfel, el va fi pierdut...” Auzea cuvintele Sturmbannführerului Forst : „Îl părăsiți ?...” Revedea pe bărbatul al cărui cap fusese cufundat sub apă, în cada de baie. Și, mai ales, auzea încă glasul celui pe care aceste metode îl siliseră să-și denunțe toți camarazii. Îl cruțase pe François de toate acestea.

Anne își repeta că nu avea de ales dacă, așa cum spunea Forst, se gîndea la ea mai mult decît la François. Dar ce avea să i se întîmple acum ? Deodată, fără nici un motiv, avu senzația că este împinsă de o forță mult mai tare decît ea, pe un drum ce o îngrozea. Nu reușea să prevadă unde-o va duce acest drum. Avea însă o certitudine : ca să-l salveze pe François, se sacrificase...

La întoarcere, cu trei zile în urmă, se urcase imediat în biroul soțului ei. Nu era acolo. În camera sa, pe cînd el se pregătea să iasă în oraș, se cuibări la pieptul lui.

„Păstrați secretul față de oamenii la care țineți”. îi recomandase Sturmbannführerul Forst. „Altfel, îi puneți în pericol.”

Totuși, dacă Emmanuel s-ar fi arătat îngrijorat de motivele tulburării ei, pe care i-ar fi fost aproape imposibil să n-o observe — ar fi putut oare să nu-i destăinuie cî o frămîntă ? Îl simțea însă rece și mai îndepărtat decît în alte dăți cînd un elan o împingea spre el. Emmanuel nu ținea, probabil, să aprofundeze, să cunoască precis cauzele acestei emoții. O sărutase în treacăt la rădăcina părului. Părea grăbit să plece. Era îmbrăcat cu acea eleganță discretă și foarte sigură devenită mîndria tatălui său, fondatorul Atelierelor și forjeriilor Villardier, despre care umbla vorba la Paris că nici cei mai buni croitori nu l-ar putea face vreodată să arate altfel decît ca un muncitor împopoțonat cu haine de sărbătoare. Destul de înalt; Emmanuel rămăsese la fel de zvelt ca și în urmă cu cincisprezece ani. Fața proporționată, îngrijită, nu-i trăda vîrsta de patruzeci și trei de ani, în ciuda începutului de chelie și a trăsăturilor uneori obosite, ce conturau o impresie de plictiseală — impresie accentuată de cîtăva vreme de o ușoară încovoiere a umerilor.

Fără a-și da osteneala de a vorbi cu multă convingere, invocase o adunare la Camera sindicală, urmată de un dineu. În fața lui, în timp ce trăia o dramă cum nici nu-și închipuise vreodată, Anne înțelesese brusc, în ziua aceea, că era singură...

Pe bulevard se auzeau fluierături, dealtfel destul de potolite. În fața unuia din cele mai frumoase palate din arondismentul al 16-lea, un responsabil cu apărarea pasivă înzestrat cu simțul conveniențelor nu putea să dea dovadă de aceeași severitate ca într-un cartier modest.

— O perdea prost trasă. În camera ta, desigur, îi spuse, peste o clipă, Emmanuel Villardier fiicei sale.

— Particip și eu la rezistență, din moment ce devine o activitate tot mai la modă ! răspunse ea. Ajut, în felul meu, pe prietenii noștri englezi și americani să se orienteze deasupra Parisului ca să-și zvîrle bombele cunoscînd bine locurile.

El îi aruncă o privire furioasă. Se iscă o ceartă, curmată tăios de Emmanuel. Pe înserate, înainte de dineu, Gerhard Scheuber trecuse pe la ei și jucase ping-pong cu Marie-Laure. Ar fi rămas bucuros și seara. Iar Marie-Laure ar fi fost fericită. Dar Emmanuel nu ținea să prezinte în casa lui, la 15 iunie 1944, un neamț, față de care numeroși invitați ce urmau să sosească, nu mai puteau avea sentimente deosebite de prietenie.

— Nu mai întâlnești oameni interesanți ! exclamase mînioasă Marie-Laure.

Rostise numele unui scriitor a cărui conversație o distra în mod deosebit. După ce se declarase de partea Revoluției Naționale și a Europei Noi, cu patru ani în urmă, nu găsise de cuviință să-și schimbe acum opiniile. Marie-Laure susținea că tatăl ei, care poseda toate cărțile acestui autor, cu dedicație, apreciasse, an de an, articolele sale : „lucide și curajoase“, „imprudente“, „inacceptabile“...

— Ai văzut în *La Gerbe* de săptămîna asta, pe pagina unde apare articolul lui, un desen care, este cazul s-o spunem, redă foarte bine starea de spirit actuală ? Desenul reprezintă o persoană cu un aer grav și pe croitorul său. Croitorul : „Așadar, să vă întorc haina ?“ Clientul, dezorientat : „Așteaptă, totuși, ziarele de seară...“

Marie-Laure nu pierdea niciodată ocazia de a-și ironiza astfel tatăl, pe care — sîcotea ea — avea motive serioase

să fie supărată. În primul rînd, îi imputa felul de a fi, distant, care împiedica orice efuziune.

— Ar fi înghețat pînă și o afecțiune mai năvalnică decît a mea, spunea Marie-Laure. Mama mi-a povestit că doar doi ani de căsnicie cu el au întrecut tot ce se poate concepe în materie de viață ratată. Dealtfel, și el păstrează o amintire la fel de neplăcută ca și ea. Am impresia că-mi poartă pică, considerîndu-mă responsabilă de această căsătorie, deoarece a fost silit s-o ia de nevastă în clipa cînd venirea mea pe lume devenise neîndoielnică. Și, bineînțeles, avea vîrsta cînd crezi că mai poți face încă mulți ani pe tinerelul ! Dar, în această chestiune, oare eu port vina cea mai mare ?

Mama lui Marie-Laure se măritase după aceea cu un diplomat numit consul în India, în primăvara anului 1939. Nesuportînd clima, Marie-Laure fusese nevoită să se întoarcă numaidecît în Franța. Tatăl său o primise fără prea mult entuziasm. Și, la început, atitudinea agresivă a tinerei fete față de Anne, făcuse ca, un timp, relațiile dintre ele să fie cam încordate. Pe Marie-Laure o enerva că era totdeauna nevoită să ceară în repetate rînduri tatălui ei banii necesari pentru ceea ce numea ea „a-și ține rangul“. Întrucît nu se arăta defel înclinat spre economie, ea nu vedea în această purtare decît dorința de a o șicana. Pentru a nu mai recurge la ajutorul lui, Marie-Laure făcuse cîtva timp — împreună cu camarazii de vîrsta ei — trafic de țesături, țigări și chiar cartele de pîine falsificate. De-ndată ce-și dăduse seama de acest lucru, Anne interveni cu hotărîre. Și acum avea personal grijă ca tînăra fată să nu ducă lipsă de banii de care declara că are nevoie.

Marie-Laure ironiza, de cîte ori avea ocazia, măsurile de precauție luate de tatăl ei în vederea eliberării. Ba chiar părea că-și dă silința să zădărnicească, prin intervenții deplasate, eforturile depuse de Emmanuel, cînd manifesta o stare de spirit impusă, după părerea lui, de prudență.

În săptămîna precedentă, cu ocazia unui dejun la care toți oaspeții lui Emmanuel Villardier fuseseră — după afirmațiile lor — adversari ai politicii de colaborare, se discuta, așa cum se cuvenea, despre presa din Paris. Emmanuel citase, aprobînd, următoarea apreciere a unui ziar clandestin : „Presa pariziană are un singur redactor, doctorul Eich. Toate celelalte semnături sînt pseudonime.“

— În orice caz, eu nu las să treacă nici o săptămână fără să citesc *Je suis partout*¹, declarase liniștită Marie-Laure. Un ziar bine făcut !... Și ai cărui redactori au dreptate să spună că ei nu s-au dezumflat.

Întorcându-se către tatăl ei, adăugă :

— Nu știu dacă Alain Laubreaux, François Vinneuil sînt pseudonime. Dar nu spuneați chiar tu că nu există critici mai buni de teatru și de cinema ?...

Tatăl ei o întrerupse :

— Marie-Laure nu s-a lecut încă de o manie specifică vârstei sale : de a se singulariza cu orice preț. Și, pentru această generație cel mai sigur mijloc de a atrage atenția este să scandalizeze ! Azi, pretinde că-i plac ziarele colaboraționiștilor. Dar se ferește să ne reamintească acum că la 11 noiembrie 1940 manifesta și ea alături de alți studenți în piața de l'Étoile, agitînd cît putea două prăjini². Își petrecea serile desenînd crucile Lorenei pe ziduri. Cînd evreii au fost obligați să poarte steaua galbenă, ea le strîngea mîna cînd îi întâlnea pe stradă, chiar în fața nemților...³

— Asta dovedește că nu mă las dusă de curent, subliniase malițios Marie-Laure. Îmi amintesc chiar de un dineu, spre sfîrșitul anului 1940, la care participau mulți dintre prietenii noștri antipétainiști aflați azi aici. N-am scandalizat toată lumea, numindu-l pe Pétain „Comandantul Declinului ?“

— A doua zi după Montoire⁴, domnișoara se remarcă, tipînd cît o ținea gura, la o manifestație studențească pe

¹ Săptămînal de dreapta, susținînd politica de colaborare cu naziștii (*n. tr.*).

² În franțuzește *gaule*. În felul acesta, studenții își manifestau simpatia lor pentru generalul de Gaulle (*n. tr.*).

³ La 5 iunie 1942, naziștii au publicat o ordonanță prin care evreii erau obligați să poarte o banderolă galbenă cu steaua lui David. Spre a-și demonstra simpatia față de evreii astfel persecutați, mulți francezi purtau și ei, în derîdere, flori galbene, batiste galbene la piept sau steaua lui David din hîrtie. Mulți dintre acești simpatizanți au fost ridicați de pe străzi și expediați în lagărul de la Drancy (*n. tr.*).

⁴ La 24 octombrie 1940, Hitler l-a întîlnit pentru prima oară pe Pétain la Montoire, un orășel pe malul Loarei, stabilind primele baze ale colaborării franco-germane. Mareșalul Pétain a adresat apoi la radio un apel francezilor, îndemnîndu-i să colaboreze cu ocupantul (*n. tr.*).

bulevardul Saint-Michel : „Laval la spînzurătoare ! Pétain la culcare !“¹ O după-amiază întreagă am trebuit să fac intervenții ca s-o lase în libertate...

— A naibii libertate ! M-ai expediat în Elveția. Doi ani de internat. Doi ani de lagăr !

— Dacă te-aș fi lăsat să te porți așa, ai fi făcut internatul în Germania. Și de acolo te întorci mai greu decît din Elveția.

Marie-Laure se apropie de grupul din jurul Annei. Simțindu-se observat de tînăra fată, Lucien întoarce capul spre ea. Marie-Laure avea un chip plăcut, cu nasul foarte mic, privirea vioaie, expresia deseori malițioasă. Părul castaniu îi cădea pe umeri. Rochia de muselină albă, imprimată cu buchete, al cărei cordon era format din două funde mici înnodate în față, îi acoperea umerii și partea de sus a brațelor, bronzate cu răbdare la soare. Umerii cam slăbuți, brațele pe care Marie-Laure nu le socotea destul de rotunde. Cînd se compara cu Anne, își deplîngea adesea formele nu prea reliefate.

— Nu te-am văzut niciodată dansînd. M-ar amuza să încercăm. Probabil că-ți va fi mai greu decît în biroul de studii al uzinei.

Așa cum se întîmpla de multe ori, i se adresă lui Lucien cu voce acră și aproape tot atît de agresivă ca atunci cînd îi răspundea tatălui său. Anne nu cunoștea încă motivul acestei atitudini.

Marie-Laure și Lucien traversară un salon unde fuseseră instalate mesele de bridge pentru a ajunge în camera în care șapte sau opt perechi dansau *slow*.

— Ești mai talentat decît bănuiam, recunosc Marie-Laure cînd discul se opri. Dar swing ?... Mă tem că nu vom putea face experiența astă-seară. Uită-te la mutra oamenilor de aici. Nu sînt genul ăsta...

Pe un ton mai prietenos, îi spuse, în clipa cînd sirenele anunțau o alarmă :

— Fiindcă tot n-ai putut lua parte la dineu, hai să mergem la bufet.

Lîngă bufet, Pierre-Edmond Blan, autorul dramatic, afirma că — în ciuda stăruințelor mai multor directori

¹ În original, lozinca e versificată : „*Laval au poteau ! Pétain au dodo !*“ (n. tr.).

de teatru — nu fusese de acord să i se joace o piesă terminată cu doi ani mai-nainte.

— Înțelegeți... N-aș vrea să risc să mă aplaude acești domni în uniforme verzi.

— Dar cele trei piese reprezentate de la începutul ocupației ? Oare modestia v-a împiedicat să vă temeți că ar putea fi aplaudate de „acești domni ?“

Făcîndu-se că n-a auzit întrebarea obraznică a lui Marie-Laure, Blan expuse cu convingere cum, timp de patru ani, rezistase (părea mulțumit de cuvînt) atît oferte-
lor extrem de avantajoase, cît și amenințărilor discrete ale Societății producătoare de filme „Continental“, dornică să-l angajeze ca autor de dialoguri și scenarist.

Anne însoțea la bufet niște invitați de-abia sosiți, cînd Marie-Laure, după ce se despărțise de Lucien, apăru, din nou foarte agitată. Îi făcu repede semn Annei și o trase în colțul unde se afla Lucien.

— Ce rușine ! Ea e. Sînt sigură... S-o aducă aici ! Și încă în ziua aniversării căsătoriei voastre !

Anne se îngălbeni și mai mult.

— A venit cu Barowski, codoșul ăla bătrîn, spuse Marie-Laure.

Lui Leon Barowski, un agent de publicitate cinematografică, nu-i scăpa nici un amănunt din viața particulară a actorilor cunoscuți. Repeta indiscrețiile auzite într-un fel pe care Emmanuel, de la care Barowski împrumuta deseori bani, îl considera amuzant. După perioade, uneori destul de lungi, cînd Emmanuel se dezinteresa de el, Barowski reapărea, mereu vesel și deosebit de respectuos față de Anne.

— Nu se dă bătut, pentru că dragul meu tătîc lui i se adresează, cînd simte nevoia să-și procure o actriță mediocră și docilă, bine făcută și nestîinjenitoare, conchise Marie-Laure.

Tînăra fată brună, foarte drăguță, înaintînd, între Barowski și Emmanuel, arbora un surîs reținut, vizibil intimidată de faptul că zumzetul conversațiilor slăbise, în timp ce toate privirile se întorceau spre ea. Rochia de jersey alb, foarte puțin decoltată, îi punea în valoare bustul și talia așa cum meritau.

Emmanuel o prezintă. Cînd ajunseră în dreptul Annei, se opri ca să stea de vorbă cu Pierre-Edmond Blan.

Barowski, cu ușurătatea lui obișnuită, o recomandă pe tînăra fată Annei și lui Marie-Laure. Le asigură că în curînd se va vorbi despre talentul ei. Era pe punctul de a semna un contract pentru un rol important, într-un film ce se va turna, îndată ce va fi reluată activitatea normală în studiouri.

— Am și auzit vorbindu-se de dumneata, domnișoară, spuse Marie-Laure. Și nu mi-e greu să cred în talentul dumatăle, cînd privesc acest colier, această brățară și această rochie...

Marie-Laure se exprima într-un mod care n-ar fi fost dezaprobat de o femeie de lume, deprinsă de o viață întreagă să debiteze amabilități de soiul ăsta, cu glas suav și cu un aer binevoitor perfect imitat. Tînăra fată brună se roși și zîmbetul ei deveni și mai forțat. Acceptă aproape grăbită invitația la dans a maestrului Javernant, în timp ce șuierau primele obuze trase de apărarea anti-aeriană.

— Doar n-o să tolerezi una ca asta ! exclamase indignată Marie-Laure. Merge prea departe !

Tăcută, Anne se gîndea la ziua cînd, la Cannes, la începutul verii anului 1939, plecase brusc aflînd că soțul ei adusese o tînără femeie, cu care se întîlnea după-amiază la Majestic. În aceeași seară, Emmanuel se întorcea și el la Paris. O regăsisse la părinții ei, care nu șovăiră să-i amintească Annei că fuseseră împotriva acelei căsătorii. Dar repetau, totodată, că în familia lor divorțul era necunoscut și inadmisibil. Emmanuel o rugă stăruitor să-și reia viața comună. Acceptase, nu numai din cauza scuzelor lui, dar și pentru că nu se resemna să fie înfrîntă. Apoi, rămăsese legată de Emmanuel, care, uneori, mai avea atenții delicate față de ea și părea aproape tot atît de îndrăgostit ca înainte de căsătorie. Nu se plictisea niciodată cu el. Desigur, unele trăsături de caracter ale soțului ei o contrariau profund. Și nestatornicia aceea, agravată de la un timp, purtarea lui distantă și rece... Se potrivea atît de puțin cu firea sinceră a Annei, cu dragostea ei ! Dar știa că el nu avea nimic din mediocritatea și îngustimea de spirit pe care le descoperea la alții. Dorise cu ardoare ca viața ei cu Emmanuel să fie reușită. De aceea, se străduise să-l înțeleagă bine. Fără îndoială izbutise, chiar prea bine. Asta nu-i plăcea lui Emmanuel, înclinat in-

stinctiv spre discreție, a cărui înfățișare rece, distantă, însemna un mijloc de a-și ascunde ceea ce el își considera punctele slabe.

Ce-l îndemnase să-și invite amanta astă-seară ? Anne avea impresia că el nu-i ierta nu numai de a-l cunoaște prea bine, ci și de a ști ceea ce alții ignorau...

Tirul apărării antiaeriene devenea tot mai puternic. Emmanuel Villardier și cei mai mulți invitați ieșiră în grădină.

— Vino să vezi, zise Marie-Laure Annei. Astă-seară s-ar zice că merită osteneala...

Căutînd avioanele, proiectoarele descriau dîre de lumină foarte lungi și mobile, în timp ce nenumărate proiectile roșii ca focul brăzdaș cerul, explodînd foarte sus.

— N-ați prevăzut că un foc de artificii ne va înfrumuseța serata !

— Se aud motoarele avioanelor... Semn bun : de data asta nu-și vor descărca bombele de la o înălțime prea mare...

— Așadar, sînt englezi !

— De Rusalii, două mii de morți la Marsilia, aproape nouă sute la Saint-Etienne, șase sute la Lyon.

— Și la Paris ?

— Două sute patruzeci.

— Să sperăm că vom continua să fim în coada listei.

— După o apreciere comunicată de Laval, la ultimul consiliu de miniștri, bombardamentele ar fi cauzat în Franța moartea a vreo 50.000 de oameni și rănirea a peste 70.000.

Zgomotul motoarelor devenea și mai perceptibil, în timp ce intensitatea tirului artileriei antiaeriene creștea. Apoi tot cerul, înspre sud, fu luminat de rachetele luminoase lansate de bombardiere.

— Asta-i pentru Villacoublay.

— Sau Villeneuve-Saint-Georges.

— În primăvară, a căzut la Créteil, unde nu e nici o uzină...

Nimeni nu părea grăbit să intre în casă, în noaptea aceea de vară caldă încă, în care o adiere ușoară aducea răcoarea din Bois. Pe lîngă Lucien și Anne, treceau prin întuneric, fără să se grăbească, mici grupuri. Majoritatea convorbirilor nu se mai refereau la raidul din noaptea aceea.

— Da, reluarea ofensivei e încurajatoare. Dar mă așteptam ca debarcarea să aibă un efect mult mai stimulator asupra Bursei.

— În ciuda lipsei a două milioane de bărbați, curba nașterilor crește regulat. Am văzut cifrele : 490 000 în '40, 541 000 în '42, 590 000 anul trecut.

— Guvernul se laudă, pentru a sublinia eficiența codului familiei¹ și politicii sale în acest domeniu... Dar nu crezi că mulți dintre acești nou-născuți vor avea părul blond și un tip mai curînd nordic ?

— Nu uita că, drept compensație, prizonierii francezi care lucrează în ferme și muncitorii trimiși dincolo de Rin au, pare-se, mult succes.

— Desigur ! Nu trebuie să fi rămas pe acolo nici un neamț pe jumătate valid. Toți sînt mobilizați. Atunci, cum să nu fie apreciați tinerii francezi ?

— Legea ofertei și a nemțoaicei, ca să zicem așa.

— Aveți vești despre Tristan Bernard ?² Ultima oară cînd l-am văzut, pe Croisette, în '41, rămăsese același. „Nimic nu mai merge, dragă prietene, mi-a spus cu zîmbetul lui bonom. Toate conturile sînt blocate. Și toți cei cu numele de Bloch sînt numărați.“³

— Cunoașteți gluma lui cea mai impresionantă ? Cînd a fost arestat, împreună cu soția lui, i-a spus : „Trăiam cu teama în suflet. Vom trăi cu speranța.“

— Sacha l-a salvat, nu-i așa ?...

— Laval mi-a spus : „Acolo unde am fi avut nevoie de Lyautey, l-am avut pe Pétain.“

¹ Guvernul de la Vichy crease un cod al familiei, în care acorda diferite avantaje soțiilor și mamelor (*n. tr.*).

² Romancier și autor dramatic (1866—1961), de origine evreiască ; a fost arestat de către Gestapo la Cannes, în octombrie 1943 și încarcerat — împreună cu soția sa — la Drancy. După intervențiile mai multor personalități artistice, printre care dramaturgul și actorul Sacha Guitry și actrița de teatru și cinema Arletty, a fost eliberat (*n. tr.*).

³ Joc de cuvinte intraductibil, referindu-se la obligația evreilor, din zona ocupată, de a se înregistra la poliție, ca apoi operația de ridicare de la domiciliile lor și trimiterea în lagăre să poată fi ușor efectuată (*n. tr.*).

— Dacă aviația aliată continuă să ne distrugă rețeaua feroviară, cum se va hrăni un oraș ca Parisul ? Putem prea bine să cunoaștem foametea fără să fim asediați ca în '70.

— Guvernul se preocupă de asta. Se strâng stocuri de rezervă. Trupele din Normandia sînt îndrumate spre Paris, cu propriile lor mijloace, în etape mici.

— Aș fi putut accepta să colaborez. Dar n-am vrut...

Cînd schijele proiectilelor apărării antiaeriene căzură pe acoperiș, Emmanuel își rugă oaspeții să intre în casă. Anne vroia să-i urmeze dar, pe neașteptate, în umbra unde ședeau, sub salcîmi, mîna lui Lucien o strînse pe a ei. Ar fi vrut să plece de lîngă el, să intre cu ceilalți. Dar nu se clinti.

În depărțare, în partea unde cerul era încă în întregime luminat, se auzeau exploziile primelor bombe. Cînd fură singuri în grădină, ea avu tăria să urmeze hotărîrea luată cu trei zile în urmă, la Bois, cînd se întorsese spre mașină. Încet, își trase mîna.

— Anne...

Nu-i rostise încă niciodată numele, cînd i se adresa. Foarte aproape de ea, îi vorbea cu o înflăcărare ce nu se mai străduia s-o stăpînească. Iar inima ei bătea repede, în timp ce-i mărturisea dragostea sa, cu un glas în care se simțea un fel de rătăcire.

Apoi evocă tot ce simțise în prima zi cînd o văzuse. Timp de peste trei ani se silise să-și domine sentimentele care nu puteau, își repeta el, să ducă nicăieri și la început le socotea vinovate. Reușise doar să nu le mărturisească niciodată.

— Totuși, cînd mă aflu în fața dumitale...

Ea dorea să oprească șirul mărturisirilor. Dar tăcea. Oare fiindcă aflate, deunăzi, că Emmanuel își adusese prietena la Champbreuil, o îmbrățișase Lucien în Bois, pe Anne, sub stejarul unde se adăpostiseră de ploaia torrențială ? Iar acum, prezența amantei lui Emmanuel la această serată îl îndemna să îndrăznească a-i mărturisi, în sfîrșit, Annei că o iubește ? Ca și cînd i-ar fi ghicit gîndul, el șopti :

— N-aș fi putut să mai păstrez multă vreme tăcerea.

O lungă coloană de foc se înălța, înspre sud, lățindu-se pe cer. Depozitele de benzină ardeau. Duduitul de motoare

al avioanelor se îndepărta, iar intensitatea tirului apărării antiaeriene descreștea. Lucien declară că lui Emmanuel Villardier îi datora situația importantă ce o deținea la treizeci și doi de ani. Dar nu se gîndea să rămînă la uzină... În cele din urmă, ea îl întrerupse.

— Nu e prima aventură a soțului meu. Eu, care îl cunosc, știu că spune adevărul cînd îmi afirmă că asta nu are mare importanță. Mi-a repetat deseori că ține la viața noastră comună. Și cred că așa e. Am luptat. Împotriva mea însămi, uneori. Dar n-aveam încotro... Să nu crezi că mi-a fost ușor să mă comport astfel. Dacă aș fi urmat înclinarea caracterului meu, n-aș fi suportat nimic. Aș fi plecat, cum am fost deseori ispitită s-o fac. Cum am și făcut, o dată...

— Mai crezi și azi că ai putea găsi aici ce dorești ? Ce meriți...

Lucien nu schița nici un gest de îmbrățișare. Dar în glasul lui vibra o înflăcărare, o pasiune atît de puternică, încît Anne se simțea și mai profund emoționată decît cu trei zile în urmă, cînd o strînsese o clipă în brațe.

O învăluia o căldură necunoscută pînă atunci. Prezența acelei tinere brunete, jignirea adusă de soțul ei în această seară... Totul se estompa. Chiar și ceea ce nu se putea șterge : întîlnirea de a doua zi cu Sturmbannführerul Forst nu-i mai apărea într-o lumină atît de înspăimîntătoare. Neliniștea era înlocuită nu numai de o vie hotărîre de a birui încercarea, ci și de o neașteptată nădejde.

Foarte aproape de ea, Lucien continua să-i vorbească. Pasiunea ce o exprima, privirea ațintită asupra ei nu și-o închipuise atît de profundă, de pătimașă chiar. O privire pe care în clipa aceea și-o întoarse într-altă parte, vădind, cum observase Marie-Laure, o stînjeneală, o tulburare cu totul neobișnuite la un tînăr atît de sigur pe sine.

— Lucien...

Ea reuși să spună, cu glas înăbușit :

— Nu-mi mai vorbi astfel.

El o apucă de brațul dezgolit. Anne tresări. Obrazul lui Lucien era foarte aproape. Anne se sili să se stăpînească. Se dădu îndărăt, cu oarecare bruschețe. Apoi, numaidecît, se îndreptă spre casă.

Fu surprinsă, văzînd, în oglinda mare din vestibul, ce schimbată era expresia feței sale. Paloarea îi dispăruse. Privirea îi strălucea... Avea senzația că revenea la viață.

— SÎNT MIRAT, DOAMNĂ, CĂ N-AȚI avut prilejul să culegeți informații demne de a fi notate, ascultînd pe cei mai importanți dintre invitații dumneavoastră. Unii dintre aceștia au rămas pînă dimineață.

— Niciodată nu voi putea face ceea ce îmi cereți ! exclamă ea.

— Am obținut un rezultat de care puteți fi mulțumită, sublinie Sturmbannführerul Forst. Fratele dumneavoastră n-a fost supus formalităților obișnuite de interogatoriu. Nici deportat în Germania. Iată-l liniștit la Santé. Un loc care, actualmente, ar părea multora de invidiat. Va rămîne acolo, în siguranță.

Forst făcu o pauză.

— Cu condiția ca și dumneavoastră s-o doriți. Șefii mei au acceptat, cum am prevăzut, schimbul propus. Dar la noi, la toate nivelele, se fac controale în mod permanent.

Cu patru zile în urmă, cînd dăduse ordinul să se suspende, pentru François de Thelloy, ceea ce numea „formalitățile de interogatoriu”, Forst îi spusese Annei :

— Vom avea deci prilejul să ne revedem destul de des, doamnă. Dar nu aici... Mi se pare preferabil, într-adevăr, să nu veniți cu regularitate pe bulevardul Foch, în această casă cam prea cunoscută.

Îi dăduse intîlnire într-un imobil din strada Troyon, la intrarea căruia figurau firmele mai multor societăți, dintre care o casă producătoare de filme. La al cincelea etaj, la dreapta, pe o ușă, o plăcuță :

*Serviciile economice ale Noii Europe.
Birou de achiziții*

Anne n-avusese nevoie să-și spună numele. O secretară, care la intrare, în fața mașinii de scris, nu părea să aibă mare lucru de făcut, o condusese într-un birou unde o aștepta Sturmbannführerul Forst. Un birou de trei ori mai mic decît acela din bulevardul Foch.

El purta un costum bleumarin, cu dungi, dintr-o stofă cam groasă, care nu era desigur chiar cea mai potrivită pentru ziua caldă de iunie. Văzîndu-l astfel îmbrăcat, Anne avusese întîi impresia că se află în fața unui om mai puțin de temut decît cel de pe bulevardul Foch, cînd purta

uniforma S.S. Dar cuvintele și tonul Sturmbannführerului Forst nu-i îngăduiau să păstreze multă vreme această impresie.

Cu patru zile în urmă, pe bulevardul Foch, nu-i acordase el o atenție binevoitoare ? Părea în primul rînd preocupat s-o convingă pe Anne de-a cruța fratelui său consecințele arestării. Azi, tonul îi era mai tăios. Modul în care îi amintea, fără menajamente, amenințarea care apăsa asupra lui François, o surprindea oarecum.

— Această situație vă revoltă, doamnă. Dar vă rog să n-o considerați mereu în același fel. Amintiți-vă că nu trăim vremuri normale. Sintem în război. Un război atît de deosebit de celelalte. Ceea ce se întîmplă e una din consecințe...

— Pentru mine, nimic nu putea fi mai rău !

— Dacă ați ști cîți au intrat astfel în slujba noastră... La Paris, ca și în altă parte.

Clătină din cap.

— Gîndiți-vă că în lumea întreagă bărbați, femei s-au văzut siliți să acționeze așa cum trebuie să procedați dumneavoastră. Pentru a salva pe cineva... Sau, deseori, ca să scape ei înșiși dintr-o situație primejdioasă sau compromițătoare. Au trăit o dramă asemănătoare cu a dumneavoastră. Au cunoscut starea dumneavoastră de spirit... Apoi s-au obișnuit.

Aceste cuvinte o făcură pe Anne să se înfioare.

— V-ați salvat fratele. Iată la ce trebuie să vă gîndiți în primul rînd ! Și să vă îmbărbăteze, dacă e nevoie.

Își trecu mîna prin părul blond deschis, netezit deasupra frunții înalte, cu tîmplele larg descoperite.

— Vă înțeleg bine șovăielile. Poate că rolul de informatoare pe care vi l-am sugerat dezgustă, mai ales un caracter ca al dumneavoastră... Ei bine, o să vă ajut.

Ea își înălță privirea spre chipul cu ten palid, cu ochii albaștri și reci.

— Azi, o să vă indic o sarcină deosebită. Simplă... Și nu vi se va cere nimic altceva.

Își frecă mîinile puțin nervos.

— Vă amintiți că pe bulevardul Foch, am vorbit despre căpitanul Scheuber... Vă vizitează cu regularitate. Îl cunoștea pe bărbatul dumneavoastră cu mult înainte de război. V-am spus că sînt informat asupra originii

relațiilor de afaceri, apoi de prietenia dintre familiile Scheuber și Villardier. Oțelăria familiei Scheuber e una din cele mai importante din Essen. Știu că furnizează de multă vreme materii prime Atelierele și forgeriilor Villardier... Gerhard Scheuber trebuie să urmeze tatălui său, deoarece fratele său mai în vîrstă a ales cariera militară. S-a comportat foarte bine în Polonia, în Franța, în Africa, în Italia. E căpitan la treizeci de ani. A fost citat de patru ori pe armată. Crucea de fier clasa I. Rănit de două ori...

Anne continua să-l privească, lăsînd să se înțeleagă că nu ghicea de ce începuse să vorbească despre Gerhard Scheuber.

— Ah ! e regretabil că un ofițer de o asemenea valoare n-a știut să rămînă pe drumul de unde și-a servit țara în mod exemplar. A avut ghinionul să lege prietenii pri-mejdioase. Apoi, influența mediului familial și a anumitor cercuri de ofițeri...

Surprinsă, Anne află că Gerhard Scheuber participă la un complot împotriva lui Hitler și a regimului național-socialist.

— Contrar celor ce se cred în străinătate, a existat totdeauna, încă din 1933, o opoziție în Germania. Sau, mai exact, opoziții. Se înțelege că noi am procedat cum am putut mai bine ca să-i venim de hac. Dar eșecurile militare momentane fac să crească numărul adversarilor regimului. Și mai ales în armată. Scopul complotiștilor ? Să negocieze cu dușmanul încheierea păcii, de îndată ce vor pune mina pe putere. Ei se justifică pretinzînd că războiul e pierdut. Deci este necesar să se termine cît mai repede ca să cruce Germaniei distrugeri, sacrificii și să se evite zdrobirea armatelor noastre. Și ei cred că un nou guvern, mai liberal, va obține condiții mai bune de pace.

Clătină din cap.

— Îmi închipui că acest program vi se pare lăudabil. Dar Churchill și Roosevelt au fixat la Casablanca ¹ linia lor de conduită față de Germania : capitulare fără condiții. Conspiratorii își fac iluzii. Și, oricum, nu vor reuși să răstoarne guvernul ! N-o să vă dau, se înțelege, amănunte despre ceea ce știm în legătură cu complotul... Dar interesează să fim și mai bine informați. Pentru a interveni în mod decisiv la momentul potrivit. Trebuie să controlăm

¹ Conferința a durat de la 14 la 24 ianuarie 1943 (n. tr.).

extinderea complotului, să urmărim întreaga desfășurare. Mai ales la Paris... Cercul ofițerilor e cît se poate de închis. La Majestic sau Raphael, agenții noștri sînt cunoscuți... Ceea ce se petrece la Paris este, mă înțelegeți, foarte important de cînd cu debarcarea. Apropierea frontului oferă tentații, posibilități celor care plănuiesc să trateze cu dușmanul.

Declară că nu mai există nici o îndoială asupra participării lui Gerhard Scheuber la complot. Mărturisirile unui membru civil al conspirației, arestat cu vreo zece zile în urmă, în Germania, dezvăluise rolul căpitanului Scheuber la Paris.

— Dealtfel, dacă n-avea acest motiv să se afle aici, în actuala etapă a războiului, n-ar fi acceptat, acum două luni, postul de la Paris... În Franța, eu am răspunderea să descopăr adevărul despre această chestiune. Nu l-am arestat pe căpitanul Scheuber. Aveam un alt plan...

În timp ce continua, Anne, uluită, văzu deodată limpede. Ceea ce se petrecuse cu patru zile înainte, pe bulevardul Foch, căpăta acum un alt înțeles. Își dădu acum seama că Forst știa atunci ce voia de la dînsa. Drama pe care o trăia nu mai păstra aspectul unui eveniment imprevizibil, al unei fatalități... Apoi își puse întrebarea : fratele ei nu fusese oare arestat pentru că Forst, hotărît să se servească de dînsa, avea nevoie de acest mijloc ca s-o constrîngă să se supună ?

— Oameni ca Scheuber și prietenii săi, prin educația și obiceiurile lor, nu erau destinați să devină conspiratori. Se dovedesc totuși prudenți și abili. Organizația lor e destul de bine împărțită pentru ca arestările operate pînă acum să nu ne fi dat posibilitatea să zdrobim conspirația, să ajungem pînă la elementele cele mai active. Apoi, evoluția situației militare poate, de la o zi la alta, să le modifice planurile. Și important e să fim preveniți... Scheuber e tînăr, mare amator de femei. Să plasăm în calea lui una dintre acelea pe care ne putem bizui ? Am simțit nevoia, în acest caz, de a da dovadă de mai multă imaginație. O dansatoare ? Una dintre acele femei fără personalitate, cărora soțul dumneavoastră le consacră, în mod inexplicabil, timpul său ? El ar bănuî-o...

Ea se ridică brusc.

— Față de dumneavoastră nu i-ar trece prin cap să fie neîncrezător, nici măcar prudent. Prietenia dintre

cele două familii... Chiar și pe dumneavoastră v-a cunoscut înainte de război, nu-i așa?... Sinteți o femeie de lume, în sensul adevărat al cuvîntului. O femeie pe care n-o poți decît admira. Pentru aceste motive și pentru altele, contînd cel puțin tot atît, el se va destăinui încetul cu încetul. Și chiar repede, dacă vreți dumneavoastră.

În timp ce Anne răspundea indignată, el o contempla pe tînăra femeie care se ridicase în fața lui, înaltă, zveltă, în rochia dintr-o țesătură mată albă, al cărei decolteu triumghiular era, ca și mînecele, ușor drapat. Părul lung cu reflexe arămii îi încadra fața care deveni busc mai palidă. Nasul mic părea că se subțiază. În privirea limpede, o lucire mînioasă. Furia care îi însuflețea chipul, calm de obicei și chiar, în fața lui Forst, de o răceală disprețuitoare, dădea Annei o nouă înfățișare.

Fără să pară că a auzit-o, Forst reluă :

— Cuncosc purtarea soțului dumneavoastră...

Reacția impetuoasă a tinerei femei nu-l împiedică să adauge :

— În privința aceasta, nici un scrupul nu vă poate reține.

Deodată, Anne își aminti de unele presupuneri pe care le făcuse retrăind cu înfrigurare ce se întîmplase pe bulevardul Foch. Gîndindu-se la privirile lui Forst, la cuvintele rostite cu un glas al cărui timbru era voalat, se întreba dacă n-avea gînduri ascunse cînd o îndemna spre o alegere care, putea el să creadă, o va ține la discreția lui. Dar ceea ce sugera acum nu dovedea că presupunerile Annei erau neîntemeiate ?

— Nu-i vorba ca dumneavoastră să-l împingeți la pierzanie. Știm destul ca să nu existe nici o îndoială asupra condamnării, dacă ar fi arestat azi. Dimpotrivă, poate că ați putea contribui ca să merite o soartă mai puțin aspră...

Ieșindu-și din fire, Anne nu-l lăsă să vorbească mai mult. Se îndreptă spre ușă. El se repezi după ea. O apucă de braț. Așezîndu-se în fața ei, închise ușa.

— Trebuie să precizez, doamnă, că nu va trebui, desigur, să mergeți cu căpitanul Scheuber atît de departe cum v-ați închipuit. Veți reuși și fără asta să-l faceți să vorbească... E îndrăgostit de dumneavoastră.

— Nu-i adevărat !

El schiță un zîmbet.

— Sînt bine informat. Poate mai bine decît dumneavoastră.

Zîmbetul lui deveni puțin crispat, în timp ce o întreba mai încet, cu un accent curios :

— Dar perspectiva ce pare să vă șocheze atît de mult e chiar așa de... neplăcută ?

Ea făcu un gest de mînie și vru din nou să deschidă ușa. El își puse mîna pe aceea a Annei, care ținea clanța ușii. Ea se trase înapoi.

— Vor fi de ajuns cîteva plimbări, întrevederi, care vor rămîne în limitele dorite de dumneavoastră. O să vă arăt cum îl puteți determina să se destăinuiască. Va fi mai simplu decît credeți.

— Acesta e scopul dumneavoastră, nu-i așa ? Ceea ce ați hotărît, acum patru zile, pe bulevardul Foch !...

— Aș fi vrut să vă las mai mult timp ca să vă obișnuiți cu acest rol. Să ajungeți aici încetul cu încetul. După o pregătire mai bună. Dar sîntem constrînși să ne grăbim. Din mai multe motive. Debarcarea...

— V-ați înșelat !

El răspunse hotărît :

— Nu, doamnă.

Privirea Sturmbannführerului Forst, devenită din nou aspră, pătrunzătoare, o căuta pe a ei.

— Știu, știu foarte bine ce mult țineți la fratele dumneavoastră. Ați făcut primul pas. Cel mai greu, cum se spune în Franța. N-o să dați înapoi... Îmi voi ține promisiunea, doamnă, în privința lui François de Thelloy. Dar cu condiția să mă ascultați.

Cu un ton de siguranță rece, adăugă :

— Și o să mă ascultați.

Anne afirmă din nou, profund revoltată, că nu va reuși niciodată să se servească de ea cum vroia. El nu părea impresionat. Experiența îi arătase oare că într-un asemenea caz nu era posibil să dai înapoi ? „S-au obișnuit cu aceasta“, spusese, cu o clipă înainte, vorbind despre cei care s-au aflat într-o situație asemănătoare cu a ei. Angrenajul...

Tulburată, după ce văzuse pe bărbatul cu capul cufundat în apă și pe celălalt năucit, distrus, trădînd numele camarazilor săi, ajunsese să-i dea lui Forst, într-un fel de rătăcire, răspunsul care îl salva pe François. Nu, nu putuse

să-l abandoneze !... Dar n-ar fi și mai greu să ia acum o hotărîre ce l-ar condamna pe François ?

— Niciodată n-o să vă ascult !

— Poimîine, la Palatul Chaillot, Orchestra Filarmonică din Berlin dă unul din acele mari concerte, atît de apreciate de parizieni în ultimii ani. De optsprezece luni de cînd sînt la Paris, n-am lipsit bineînțeles de la nici unul... Soțul dumneavoastră e rareori liber seara. Căpitanul Scheuber va fi încîntat să vă însoțească să ascultați marea orchestră dirijată de Furtwängler.

CAPITOLUL V

LA ÎNCEPUT, MARIE-LAURE PĂRU surprinsă. Anne trebuise să bată de mai multe ori, destul de tare, la ușa casei de pe strada Villejust. Într-adevăr, soneria nu funcționa, curentul fiind întrerupt pînă tîrziu după-amiază. Marie-Laure purta un capot subțire albastru cu buline albe, sub care părea foarte sumar îmbrăcată.

— Anne tu, într-adevăr !... Ți-am spus : azi pe la ora șapte. Cum mi-a putut ieși asta din minte ?

Marie-Laure părea stingherită. Și poate nu numai din cauza zăpăcelii. Își trecu mîinile prin părul lung, castaniu, pieptănat în sus în dimineața aceea, acum desfăcut și căzîndu-i pe frunte.

Una din prietenele ei, care locuia împreună cu bunica sa în această casă, o înștiințase de la începutul lunii iunie că va pleca pentru mai multe luni — și în orice caz pînă la sfîrșitul verii — la proprietatea lor din Touraine.

La Paris, raidurile aeriene împotriva căilor de comunicație făceau și mai anevoioasă aprovizionarea, pentru oamenii lipsiți de mijloace. Marie-Laure, căreia tatăl ei nu-i îngăduise de a da o petrecere în bulevardul Maréchal-Maunoury, avusese ideea să închirieze casa în timpul acestor cîtorva luni. Bătrîna doamnă acceptase, căci din cauza urcării continue a prețurilor, vedea cum veniturile ei devin insuficiente.

Marie-Laure va putea deci să-și primească, așa cum va dori, prietenii preferați, fiindcă tatălui ei nu-i plăcea să-i întâlnească la el acasă.

— Oricum, nu mai am multe iluzii în legătură cu ceea ce aş numi „viaţa ta sentimentală“, spusese el.

— Peste patru luni, voi împlini douăzeci şi unu de ani !

Emmanuel Villardier făcuse un gest obosit arătînd că nu ţinea să discute. Dealtfel, el se dovedise totdeauna în privinţa aceasta destul de indiferent.

— N-o să mai aud, sper, muzica ta asurzitoare şi cîntecele acelea de angajată într-un bazar, care îţi plac la nebunie. Şi n-o să-ţi mai văd aici prietenii, domnii aceia excentrici.

Totuşi, şovăise cînd Marie-Laure îi ceruse suma necesară pentru chirie. Fusesse din nou nevoie de intervenţia Annei ca să aranjeze această chestiune.

— Vino să vezi şandramaua, spusese Marie-Laure Annei, în dimineaţa aceea. Impresie deprimantă... E veche, grozav de deteriorată înăuntru ! Mai era acolo un birou frumos Ludovic al XVI-lea. Ghislaine, cam anemică, l-a vîndut pentru a-şi plăti biftecurile cumpărate de la bursa neagră, de care are nevoie ca să reziste. N-am să folosesc decît parterul. O să-mi dai sfaturi cum să-l aranjez...

Bunica prietenei ei îi permisesse să schimbe perdelele, să aducă covoare şi mobile.

— Acolo, vom putea vorbi în linişte, adăugase Marie-Laure. Şi, pe urmă, nu trebuie să alcătuim amîndouă urgent un plan de luptă, spre a pune la cale o operaţie strategică bine combinată care să ducă la alungarea uzurpatoarei ?

O asigurase pe Anne că în bulevardul Maréchal-Maunoury, Paul, bucătarul şef, asculta convorbirile, trăgînd la nevoie cu urechea pe la uşi. După aceea, îi repeta lui Emmanuel ce auzise.

— Madeleine m-a prevenit... Tata e cel care-l încurajează pe Paul. Se pare că asta îl distrează. Îţi dai seama ? La vîrsta lui ! Să aibă nevoie de aşa ceva... Am auzit vorbindu-se de maniile unui bătrîn negustor de tablouri căsătorit cu o femeie cu treizeci şi şapte de ani mai tînră. Îi lăsa multă libertate. Dar pusese să se instaleze microfoane peste tot, în odaia soţiei, în salon şi chiar în baie. Şi, seara, se delecta ascultînd aprecierile soţiei despre el, suspinele, zgomotele apei etc. Într-o zi, ea a fost încunoştiinţată. A procedat ca şi cînd n-ar fi ştiut nimic. Dar îşi controla vorbele. Între două gemete pătimăşe, avea

grijă să precizeze că îi era rușine de exigențele temperamentului său. Spunea că admiră personalitatea soțului său, inteligența sa, geniul său în afaceri... El a înțeles. Păcăleala nu l-a mai amuzat... A divorțat... Dar trecuse de șaptezeci de ani. Pe cînd tata n-are totuși decît patruzeci și trei. Și are de pe acum manii de om bătrîn !

Cam distrată, Anne făgăduise că va merge pentru a vedea împreună cu Marie-Laure cum s-ar putea amenaja parterul. Ieșind din imobilul de pe strada Troyon, venise pe jos, re trăind, cu aceleași sentimente de revoltă și descumpănire, clipele petrecute în biroul unde Forst îi dezvăluise ce aștepta de la ea.

— Privește salonul, spuse Marie-Laure. Fotoliile erau uzate încă de acum cincisprezece sau douăzeci de ani. „Sărăcia nu e un viciu.“ Cred și eu ! Viciul nu lasă niciodată o impresie atît de lugubră și demoralizantă, nu-i așa ? Ce-ai spune de niște perdele de rips, galben șofran ? Am un prieten, fiul unui negustor din piața Saint-Pierre, care ar putea probabil să mi le găsească. Preț ca pentru prieteni... Adică, totuși, de cinci sau șase ori prețul pe care l-aș plăti pe punctele cartelei de textile. Admițînd că s-ar putea cumpăra ceva interesant cu cartelele astea absurde !

Ea luă drăgăstos brațul Annei.

— Atunci contez pe tine ca să se deschidă portmoneul tatei, totdeauna recalcitrant cînd e vorba de mine...

După ce întinse un pachet de „Balto“ Annei, care refuză, luă o țigară și o aprinse.

— Aici e odaia cea mai puțin tristă. O odăiță. A prietenei mele. Din cauza greutăților pe care le aveau cu încălzitul, nu mai locuiau decît la parter...

Patul era desfăcut. Și mototolit într-un fel care, la ora șapte seara, părea semnificativ. Marie-Laure se întoarse ca să sufle fumul țigării. Arăta oarecare stînjeneală. Dar Anne o cunoștea îndeajuns pentru a bănuî că era vorba de o jenă cu totul simulată.

Marie-Laure își strînse puțin mai mult capotul pe pieptul gol. Apoi, văzînd direcția privirii Annei, scoase un țipăt înăbușit. Părea consternată. Perdeaua, trasă în fața ferestrei nu ajungea pînă la covorul vechi, destrămat pe margini. Iar lumina pătrunzînd în cameră prin ușa deschisă permitea Annei să vadă, între acest covor și partea de jos a perdelei, două picioare desculțe.

Marie-Laure tuși, ca și când emoția ar fi făcut-o să înghită fumul.

— Nu mai are rost să te refugiezi în clandestinitate ! Ești reperat.

Picioarele schițau o încercare desperată de retrăgcre. Cu un gest hotărît, Marie-Laure trase perdelele. Anne nu-l văzuse niciodată într-o ținută atît de sumară pe Bertrand de Liviers, a cărui mamă fusese, în ajun, una din invitatele cele mai elegante ale seratei date de Emmanuel Villardier și soția sa.

Bertrand de Liviers, cu obrazul îmbujorat, rămase împietrit. Doar mîinile avuseseră gestul instinctiv de disimulare care limita, în măsura permisă de situație, dezastruoasa necuviință a spectacolului oferit unei prietene a mamei sale. Anne nu se putu reține să nu zîmbească. El luă mîna pe care ea i-o întindea ca s-o ducă la buze, în timp ce mîna stîngă trebuia, de bine de rău, să îndeplinească singură pudica sa misiune.

Marie-Laure rîdea de părea că nu se mai poate opri, în timp ce bietul Bertrand, și mai rușinat, debita cuvinte fără șir în care era vorba de neînțelegere, scuze, prietenie, respect... Anne rîse și ea, fără să vrea, nervos, ca și cum găsea într-asta o destindere neașteptată, după întîlnirea cu Günther Forst.

— Du-te de te îmbracă, seducător odios ! spuse veselă Marie-Laure. Ai fost admirat destul. Ai fi în stare să tulburi pe cea mai cinstită dintre femeile cinstite din Paris. După ce ai abuzat în mod cinic de o tînră fată nevinovată !...

Mai rîdea încă zgomotos, după cum îi era obiceiul, în momentul în care Bertrand dispăruse în baie. Apoi voi să prepare ceaiul. Dar presiunea gazului era atît de slabă că nu-l putu aprinde.

— Gazul ăsta... Nu mai funcționează decît la ora meselor. Și uneori nici atunci ! O prietenă, la club, mi-a vorbit despre un aparat de șterpelit gaze, fabricat de un prieten de-al ei, care meșterește de toate. Se pare că te poți descurca cu un aparat ca ăsta. Trebuie să-mi aducă unul...

Ieșind din baie, Bertrand de Liviers era tot atît de rușinat ca mai înainte. După cum stătea bine unui tînră dintr-o familie foarte bună, haina nu era exagerat de largă, așa cum nici pantalonii nu erau prea strîmți sau talpa încălțăminteii prea groasă. Nu încercă să zăbovească

atunci cînd Marie-Laure își luă rămas bun de la el sărutîndu-l prietenos pe față.

— E bine făcut, nu ? zise ea, după plecarea lui, pe un ton degajat. Și, afară de asta, mai e și gentil. Un ceas nu prea dezagreabil. Dar, în sfîrșit, nu-i încă proba concludentă.

— Ai vrut să mă scandalizezi, zise încet Anne. Pînă cînd o să-ți păstrezi mania asta ?

— Draga mea mamă de-a doua...

Marie-Laure împreună mîinile, aplecînd pleoapele într-o atitudine de falsă căință.

— Recunosc. Iartă-mă. N-am să mai fac...

Apoi adăugă :

— Dar am avut și eu chef să mă distrez pe seama acestui Don Juan din arondismentul 16. Binecrescut, dar puțin prea sigur de farmecul lui. Și de o superioritate discutabilă. L-am ascuns aproape cu forța îndărătul perdelei. Recunoaște că ocheada aruncată cînd am tras perdeaua, merita osteneala.

— Marie-Laure, de cînd te cunosc, n-ai încetat să joci roluri. Totdeauna cu intenția de a scandaliza și urmărind parcă tot timpul să sfidezi. O știai ? Sau crezi că te conformezi gusturilor tale, că ești tu însăși ?

— Am trecut de douăzeci de ani. Iar războiul lor stupid continuă !... N-o să stau cu brațele și picioarele încrucișate pînă ce toți acești dictatori, acești președinți, acești generali se vor hotărî să-și curme jocurile care le înveselesc și le încîntă zilele bătrîneții. E ultima lor distracție. Glandele lor nu vor mai funcționa atît de bine, poți să fii sigură, cînd nu vor mai avea războiul lor ca să-i stimuleze ! Un tip ca Adolf mai are totuși vîrsta ca să se distreze în mod normal. Dar ce poți să te aștepti de la astfel de „conducători“ ?

Marie-Laure, care se învîrtea prin cameră, se opri în fața Annei.

— Dar noi, noi avem alte procedee de a ne procura senzații ! Trebuie totuși să trăiești. Și fără să aștepti, fiindcă în fiecare clipă poate cădea o bombă din cer care să te scoată pentru totdeauna din circulație. Dealtfel, toată lumea știe că perioade ca a noastră te îndeamnă să-ți înmulțești experiențele, să cauți intensitatea, diversitatea... Anne, ar trebui să te gîndești la asta ! N-ai nevoie de o scuză, le ai pe toate. Dar dacă îți trebuie vreun motiv

ca să nu te încăpățânezi într-o comportare care să-i ducă la desperare pe admiratorii tăi, și-l procură epoca pe care sîntem obligați s-o străbatem. În care totul se poate termina dintr-o clipă într-alta... Să trăiești clipa prezentă. Să nu amîni pe mîine dragostea pe care o poți face chiar azi.

Ea repetă :

— Ar trebui să te gîndești la asta.

Marie-Laure o observă pe Anne, al cărei chip avea o expresie cam distantă.

— Ești genul de femeie care îi excită cel mai mult pe bărbați. (Iartă-mi un cuvînt pe care aristocratica ta rezervă și farmecul tău desăvîrșit de distins îl fac deplasat !) Ei te doresc nemaipomenit de mult. Nu numai pentru că ești frumoasă și bine făcută, dar poate din cauza acestei arte, atît de firești la tine, de a-i ține la distanță, cu zîmbetul. Atitudinea ta inabordabilă descurajează inițiativele. Dar stimulează extrem de mult visele îndrăznețe ! Cred că cunosc cîțiva care, noaptea, zvîrcolindu-se în pat, trebuie să compenseze reținerea dovedită în fața ta prin destrăbălări imaginare.

Marie-Laure își duse mîna la gură, simulînd din nou jena.

— Oh ! Iartă-mă !... Cu siguranță, mă trag din bătăra-nul de bunicu-meu, ale cărui bune maniere n-au depășit niciodată, o știi și tu, nivelul unui ajustor din uzina sa.

Marie-Laure se așează pe patul desfăcut.

— Dar, mai întîi, să examinăm problema urgentă... După cum ți-am spus, și pentru motivul ăsta am stăruit să vii azi aici, unde nu sîntem decît noi două. Fără slugi, care trag cu urechea peste tot. Cum intenționezi să contraataci ?

Anne, șezînd într-unul din vechile fotolii, nu părea s-o fi auzit.

— La ce te gîndești ? N-o să-mi spui că nu-ți pasă ! Ai rezistat șapte ani. Nu ca să capitulezi în fața unei mici tîrfe, mai înzestrată decît altele.

Marie-Laure își dezvălui gîndul :

— Îți închipui ce ar însemna asta pentru mine ! Cu tine, mă împac... Nu spun că la început te iubeam mult. Reacție normală, nu ? Acum ne înțelegem bine... Dar dacă

— În plus, mai ai privirea aceasta semeață, acest aspect mîndru, neexagerat, care impresionează pe bărbați. Și această înfățișare, acest mod de a înălța capul privind persoana aflată în fața ta... Am încercat să te imit. Dar asta trebuie să facă parte din nobila moștenire... genul meu e frivol.

— Faci tot ce trebuie ca să nu rămîi cu acest gen ? întrebă Anne, cu un zîmbet de afectuoasă ironie.

Marie-Laure, tot dezbrăcată, veni să se așeze pe brațul fotoliului.

— Realitatea ?... Toți bărbații te dezamăgesc. Îți faci tot felul de gînduri. Vrei să mai ai încredere o dată. Și-ți dai repede seama că acesta, ca și ceilalți, nu merită tot ceea ce am putea — tot ceea ce am vrea — să le dăruim.

Își trecu brațul pe după umerii Annei.

— Eu, care îi cunosc, afirm că nici unul nu e demn de a avea în exclusivitate o femeie ca tine.

Brațul ei strîngea umerii Annei în timp ce-i adresa complimente alese, pe un ton drăgăstos, aplecîndu-se spre ea. Anne se ridică. Apoi zîmbi ușor.

— Marie-Laure, nu ți-am vorbit destul de clar, la Megève, în noaptea aceea cînd ți-a fost, se pare, atît de frig în camera ta prost încălzită ?

Tînăra oftă.

— Ah, femeile astea conservatoare !...

Începu să se îmbrace.

— Dacă ai fi fost claustrată ca mine doi ani într-un pension elvețian !...

Marie-Laure făcu un gest furios.

— Cei mai frumoși ani din viața mea pierduți în penitenciarul acela... Rezervat, se pare, fetelor bogate. Și ai vrea să iert asta unui tată care caută să scape de mine ?

Își puse un sutien ales anume pentru a face să pară mai plin pieptul, care nu corespundea dorințelor sale.

— Oricum, trebuie să existe o dreptate. De aceea, te rog să-l faci pe scumpul meu papă să-și plătească purtarea, așa cum merită. Ai douăzeci și opt de ani. Ar fi timpul să începi. Nu ? N-ai fi mai puțin frumoasă, să știi. Cred, dimpotrivă, că asta ți-ar mai adăuga ceva.

O privi insistent, zîbind.

— Fiindcă veni vorba, am observat că ieri ai rămas o clipă afară, singură cu Lucien. Fără să te temi de exploziile obuzelor apărării antiaeriene. Nu știu despre ce ați vorbit amîndoi. În orice caz, arătai mai bine cînd ai intrat. Lucien... L-am urmărit ieri-seară. Devine imprudent. Are un fel de a te privi care nu va trece multă vreme neobservat. Chiar dacă toți prietenii invitați la noi acasă sînt bine intenționați. Mă mir. Nu că ar fi îndrăgostit lulea de tine. Dar se pare că nu-i mai e teamă să ia inițiative ce-ar risca să-l îndepărteze de postul de director general, atît de rîvnit, cu care tata, șmecher, îl ademeneste... Îmi dai voie să-ți dau un sfat ? E preferabil să începi cu Gerhard.

Anne se întoarse brusc.

— În ce-l privește, există un obstacol ușor : e un prieten al tatei. Îi este recunoscător că îl primește, cu toate că nu se află la Paris în vizită particulară. Și, după cîte știu despre nemți, la ei prietenia între bărbați are mai multă importanță decît în Franța. Ei îi dăruiesc o parte din sentimentalismul lor. Dar dacă vrei... Gerhard mi se pare perfect normal. De aceea, prietenia, scrupulele față de tata... Toate astea n-ar trebui să cîntărească prea mult în fața unui zîmbet încurajator din partea ta.

Apucîndu-i încheieturile mîinilor, Anne o întrebă brusc :

— De ce ?... De ce îmi vorbești de Gerhard ?

În glasul ei era un fel de violență ce o surprindea pe Marie-Laure.

Nu o văzuse niciodată pe Anne cu o expresie atît de rătăcită.

— Vorbesc de Gerhard pentru că-mi place mai mult decît Lucien. Mai întîi pentru că prefer blonzii. Are o înfățișare sportivă și în plus atracția uniformei. Te superi gîndindu-te la Lucien ? Dar blondul nu exclude niciodată brunetul. Poți să apreciezi pe unul, fără să renunți la celălalt.

Marie-Laure își îmbrăca acum o rochie de olandă bej deschis, cu fusta largă.

— Pe Gerhard îl vei avea mai puțină vreme la dispoziție. De aceea, mi s-ar părea... rațional să începi cu el.

CA ȘI ÎN ALTE DĂȚI, GERHARD Scheuber era, firește, îmbrăcat în haine civile. Mai curînd înalt, blond, avea un ten bronzat, arăta totdeauna zîmbitor, cînd venea în bulevardul Maréchal-Maunoury. Sosise mai devreme pentru dejun. Marie-Laure îl rechiziționase — după expresia ei — pentru o partidă de ping-pong.

— Mi se pare greu să nu primesc din cînd în cînd un prieten neamț care a locuit aici de cîteva ori înainte de război, spusese Emmanuel soției sale. Cu atît mai mult, cu cît am fost timp de peste trei luni oaspetele părinților săi, la Essen, în '28. Și știu ce se gîndește despre naziști în această familie !

Emmanuel prefera să nu-l primească pe Gerhard Scheuber decît cînd era singur cu Anne și Marie-Laure. Dacă îl invita împreună cu prieteni, trebuia să fie destul de sigur de ei spre a nu-i fi teamă că puteau declara, după eliberare, că Emmanuel Villardier i-a silit să întâlnească la el în casă un căpitan neamț.

În ziua aceea, erau acolo drăguța contesă de Garancé, Paul Guiseny, din Delegația generală, Georges Lauzat, consilier tehnic la Ministerul Producției Industriale, detașat la Paris, colonelul Boulleau și soția sa, precum și Jean Favier-Thouve, un ziarist din Vichy (Marie-Laure se mira că tatăl ei continua să primească din cînd în cînd un ziarist care-și păstra relațiile bune cu Pierre Laval, pe care îl cunoștea de cincisprezece sau douăzeci de ani...)

Sosit în ajun de la Vichy, Favier-Thouve adusese un somon pescuit în Allier. Un dar prețios în acea perioadă de restricții accentuate, cînd cozile din fața băcăniilor erau lungi încă de dimineață, înaintea deschiderii. Dacă rația de pîine — din ce în ce mai compactă și de o culoare închisă, puțin apetisantă — rămînea de 275 de grame pe zi, cea de carne nu mai era decît de 90 de grame pe săptămîină. Cît despre unt : 50 de grame pe lună...

În ziua aceea, Emmanuel părea mai puțin preocupat. Fără îndoială, întîmplările povestite de Favier-Thouve despre starea de spirit de la Vichy îl amuzaseră. Totuși, într-un anumit fel, ar fi putut să-i amintească grijile sale... Favier-Thouve relata că antipatia față de guvernări, manifestată încă din noiembrie 1942, cu prilejul debarcării în Africa de Nord și accentuată după Stalin-

grad, era cît se poate de evidentă, începînd din 6 iunie. Cabinetul Mareșalului și al șefului guvernului nu se surmenau răspunzînd cererilor de audiență...

De cîtva timp, Anne nu-l mai văzuse pe bărbatul ei rîzînd atît de sincer cum o făcu în ziua aceea în timp ce Lauzat, consilierul tehnic de la Ministerul Producției industriale, vorbea despre un banchet la care tocmai asistase la Vichy... A doua zi după debarcare, Pierre Laval dădu dispoziții să se suspende plecările muncitorilor și rechizițiile franceze pentru Germania. Și, desigur spre a oferi un fel de compensație Gauleiterului¹ Sauckel, care conducea recrutarea mîinii de lucru în teritoriile ocupate, pusese să se organizeze un bal la hotelul Albert I, în cinstea rezultatelor obținute cu ajutorul colaborării franco-germane... în domeniul muncii.

Sauckel nu încetase să se plîngă de reaua voință a președintelui consiliului și de eforturile acestuia de a sustrage un număr cît mai mare cu putință de francezi care urmau să fie trimiși în Reich. „Sabotaj pur și simplu al luptei pentru existență dusă de Germania!” De aceea, Sauckel refuzase să asiste la acest banchet, unde totuși fusese reprezentat.

— Tonul convorbirilor și chiar acel al discursurilor era lipsit de însuflețire, cu toate butadele lui Laval, care se simțea la largul lui. Nemții erau vizibil îmbufnați. Atmosfera nu s-a înviorat puțin decît atunci cînd a fost intervievat un om cumsecade, cam stînjenit, așezat în fruntea mesei. Un muncitor metalurgist, voluntar în '42, care se dusesese să lucreze într-o uzină din Ruhr și tocmai se întorsese în Franța. Ca să zicem așa, invitatul de onoare. Reporterul de la radio îl întrebă cît fusese plătit acolo. De două ori mai mult decît în Franța. Foarte puține cheltuieli. De aceea, putea trimite aproape tot salariul familiei sale.

— Munca era grea ?

— Deloc. Mult mai puțin decît în Franța.

— Ai fost bine tratat ?

— Foarte, foarte bine...

La fiecare nouă întrebare, muncitorul răspundea pe acest ton. Totul ar fi fost perfect și acest interviu ar fi

¹ Conducător al unei regiuni în timpul Germaniei fasciste (n. tr.).

constituit cea mai bună invitație pentru călătorii dincolo de Rin, dacă, la sfârșit, reporterul n-ar fi socotit de cuviință să întrebe :

— Prin urmare, vei semna desigur un nou angajament ca să te întorci în Germania ?

Muncitorul metalurgist, căruia reporterul, nebănuind nimic îi întindea microfonul, scandalizase personalitățile germane exclamînd de astă dată spontan :

— A, nu, nici chiar așa !

Colonelul Boulleau, unul dintre eroii fortului Vaux¹, autor al mai multor lucrări despre războiul din 1914—1918, fost critic militar la *Le Matin*, refuzase să scrie în ziarele apărute după înfrîngere. Dar se lăuda că analizează desfășurarea operațiilor cu nepărtinire, într-un mod strict profesional.

Adresîndu-se lui Gerhard Scheuber, vorbi despre bătălia din Normandia :

— Vă luptați bine. Foarte bine... Dar să nu-mi purtați pică dacă vă repet vorbele unuia dintre prietenii mei : „Ah ! dacă nemții ar ști să trăiască așa cum știu să moară !“... Moralul soldatului neamț e mult mai ridicat decît la sfârșitul celui alt război. Vă aflați însă într-o situație amintind pe aceea a armatei franceze în '40. Aviația inamică stăpînește cerul, dușmanul avînd superioritatea armamentului...

Colonelul Boulleau, ca toți oamenii din Paris, interesați să fie bine informați, își procura la bursa neagră — unde se vindeau cu 12 pînă la 15 franci — ziare elvețiene. Citise în *Journal de Genève* că între ofițerii Înaltului comandament german din Vest existau divergențe grave în privința folosirii blindatelor. Rommel ar fi vrut să le angajeze în luptă imediat, spre a încerca să oprească debarcarea. În schimb, comandantul Grupului de blindate din Vest ținea să păstreze o parte din unitățile de Panzere în rezervă, ca să lanseze un mare contraatac atunci cînd dușmanul va înainta destul de mult în interiorul țării.

— Deci, bătălia ar fi dusă de germani după două concepții diferite. Ceea ce micșorează și mai mult șansele de a respinge, sau chiar de a opri multă vreme pe aliați.

¹ Dominînd Verdunul, acest fort a rezistat germanilor în timpul primului război mondial, din martie pînă în iunie 1916. Cucerindu-l, ei au trebuit să-l părăsească după cinci luni, în urma unui contraatac condus de generalul Charles Mangin (n. tr.).

Căpitanul Scheuber nu ținea să înceapă o discuție despre strategie care ar fi încântat pe fostul critic militar de la *Le Matin*.

— Pot să afirm, în orice caz, că mareșalul Rommel nu se va lăsa niciodată antrenat să rostească o frază de descurajare. El spune deseori : „Un comandant trebuie să rămână optimist. Dacă nu, dăruiește dinainte un atu adversarului.“

Marie-Laure îl întrebă despre Rommel a cărui mutră, declară ea, îi plăcea. El vorbi despre o inspecție făcută cu o săptămână înainte de debarcare la Roche Guyon¹ unde se stabilise cartierul general al lui Rommel. Gerhard discuta cu generalul Speidel² când Rommel, foarte bine dispus, ca întotdeauna, se întorsese cu câțiva ofițeri de la o vânătoare de iepuri. Se înapoiau cu coada între picioare, după ce vînaseră dihori. Toți iepurii ieșiți din vizuini erau atât de tineri încât nimeni n-avusese curajul să tragă asupra vreunuia. Rommel sublinia, cu un ton amuzat, sensibilitatea de care dădeau dovadă cei de la statul major al Grupului de armate B.

Apoi, Gerhard primise misiunea din partea guvernatorului militar al Franței să-l însoțească pe Rommel, în calitate de ofițer de legătură, în cursul unei inspecții de două zile în nord. Gerhard vorbi despre un colonel de Panzere, care, intimidat probabil de vizita renumitului comandant, nu înceta să repete adresându-i-se cu : *Herr General*, cu toate semnele de indignare pe care i le făceau ofițerii aflați în spatele mareșalului. Acesta zâmbea și părea singurul care socotea amuzantă această retrogradare aplicată de prea emotivul colonel.

La Căminul soldatului din Boulogne, Rommel a luat prânzul alcătuit dintr-un singur fel de mâncare. Se deprinsese cu atât mai bucuros cu austeritatea, cu cât urma un regim alimentar strict. Renunța, mai ales, la unt și ouă, dimineăta, din cauza tendinței de a se îngrășa, manifestată de când o misiune foarte absorbantă nu-i îngăduia să mai facă atîta mișcare ca înainte.

¹ Comună din departamentul Seine-et-Oise, situată pe malul Senei, cartier general al lui Rommel în timpul debarcării din Normandia (*n. tr.*).

² Generalul de armată Hans Emil Speidel, șef de stat major în timpul invaziei din Normandia (*n. tr.*).

— Altă catastrofă ! Chelnerița era franțuzoaică. Fie din zăpăceală, fie dinadins, nu ținea seama de grade. Indignare. A adus mai întâi mîncarea ofițerilor celor mai tineri. Așa încît am fost servit înaintea mareșalului.

— Aș fi făcut la fel, spuse Marie-Laure, adresînd lui Gerhard un zîmbet insistent.

— Și în această situație Rommel și-a păstrat buna lui dispoziție. N-a încruntat sprîncenele decît o dată, cînd un tînăr maior din Luftwaffe a început să-și povestească amănunțit succesele sentimentale. Mareșalul are oroare de asemenea conversații. Peste o clipă l-a întrerupt pe îngîmfatul aviator pentru a-l întreba, într-un mod cam brusc : „Dar regina Angliei ?“ „Regina Angliei, domnule mareșal ?“ a spus maiorul, încurcat. „Dacă înțeleg bine, doar ea lipsește de pe lista care o enumeri. Nu uita să completezi acest interesant palmarés imediat ce vom ocupa Londra...”

Colonelul Boulleume reveni la subiecte serioase :

— De fapt, cariera lui Rommel a fost favorizată foarte mult de Hitler. Există un alt mareșal neamț căruia să i se fi făcut atîta publicitate ? Un om abil... El, care în '39 nu voia să audă vorbindu-se decît de infanterie, a știut să evolueze repede de îndată ce a văzut rezultatele obținute în Polonia de blindate. În '40, a cerut comanda unei Panzerdivision.

— Renumita divizie a șaptea de Panzere, spuse Lauzat.

— Aceea pe care propaganda a poreclit-o, după bătălie, *divizia fantomă*, cînd a început să se născocoască „legenda Rommel“, continuă colonelul Boulleume.

Lauzat declară că această divizie l-a făcut prizonier, la sfîrșitul lunii mai 1940.

— Oh, povestiți-ne evadarea dumneavoastră ! zise cu un aer foarte interesat incorigibila Marie-Laure, care știa foarte bine că Georges Lauzat figura pe prima listă de prizonieri eliberați la cererea guvernului din Vichy.

— Și Rommel a obținut cu atît mai ușor această divizie, aminti colonelul, cu cît era pe atunci comandantul cartierului general al lui Hitler. Dar, tot după presa elvețiană, admirabil informată, se pare într-adevăr că sentimentele mareșalului față de regim și chiar față de Hitler, nu sînt prea afectuoase acum. Cred că nu vă spun nimic nou...

Anne îl cerceta pe Gerhard, așezat în fața ei, lângă Marie-Laure. Își păstra expresia sa veselă. Însă evită să răspundă. Purta un costum de flanelă gri, lucrat de un croitor mai bun decît cel al Sturmbannführerului Forst, cravată albastru închis, pe o cămașă bleu pal din care se vedeau manșetele (mînele hainei lui nu erau atît de lungi ca acele ale lui Forst). Oare comparația vestimentară îi trecea prin minte Annei fiindcă nu înceta să se gîndească, în fața lui Gerhard, la unele fraze ale Sturmbannführerului Forst ? Amenințările privitoare la François de Thelloy, instrucțiunile date Annei...

„Rîndul viitor cînd ne vom vedea, trebuie ca primul pas să fi fost făcut.“

Colonelul Boulleau vorbea încă despre bătălia din Normandia, în care aliații lansaseră atacuri puternice, pînă acum stăvilite în spre Saint-Lo.¹ și Saint-Sauveur-le-Vicomte. Continuînd să zîmbească, Gerhard ocoli cu prudență o nouă întrebare a colonelului, adresîndu-i-se Annei :

— Îmi închipui că aceste lupte nu vă pasionează atît de mult încît să doriți să auziți vorbindu-se despre ele în tot timpul dejunului.

Cu dezinvoltura ei obișnuită față de conveniențe, Marie-Laure răspunse în locul Annei :

— Cum vrei ca războiul să nu le plictisească pe femei ? În primul rînd, el îi interesează pe bărbați. Atunci, au mai puțin timp să se gîndească la noi. Și sînt trimiși să moară cei mai frumoși, cei mai puternici... Pe de altă parte, războiul se petrece totdeauna la țară.

Se întoarce spre tatăl ei.

— Citeam această frază într-o carte (súperb legată, ediție numerotată) a unui scriitor pe care îl admiri mult : Celine. Sau în orice caz *îl admirai*, pînă în ultimul timp...

Emmanuel Villardier bătu nervos darabana cu degetele în masă, aruncînd fiicei sale o privire enervată, care nu păru s-o impresioneze pe Marie-Laure. Anne interveni :

— Recunosc că pentru mine concertul Orchestrei Filarmonice din Berlin are mai multă atracție decît un comentariu amănunțit al ultimelor operațiuni...

Fu ea însăși surprinsă de firescul cu care rostise fraza. Și continuă :

¹ Capitala departamentului Manche, distrusă în timpul bătăliei din Normandia (*n. tr.*).

— Vroiam să rețin locuri. Dar am neglijat. Și mă tem că nu se mai găsesc...

— Îmi îngăduiți să mă ocup eu de asta ? spuse Gerhard cu amabilitate. Mîine veți avea două fotolii din cele mai bune.

— Mi-ar fi plăcut să merg mîine la Palatul Chaillot, spuse Emmanuel. Ca și atunci cînd a venit *Wiener Philharmoniker*. Încîntătoare seară ! Îmi voi aminti multă vreme de concertul pentru vioară și orchestră de Brahms, de Simfonia nr. 9 de Bruckner. Din păcate, mîine seară voi fi reținut.

Fără voia ei, Anne ținea ochii ațintiți asupra lui Gerhard Scheuber. El șovăi cîteva clipe. Chipul ei se îmbujoră puțin, în timp ce el propunea :

— Dacă doriți...

Anne plecă pleoapele. Se purta exact cum îi ceruse Sturmbannführerul Forst.

Emmanuel exprimă lui Gerhard recunoștința sa în termeni pe care îi folosește, în astfel de împrejurări, un soț cu adevărat parizian. Anne se mira încă de a fi reușit să se stăpînească atît de bine. Glasul îi era cît se poate de firesc în timp ce-i mulțumea la rîndul ei lui Gerhard care se oferise s-o însoțească la Palatul Chaillot. Ordinele lui Forst... Ea se supusese.

Marie-Laure o privi stăruitor. Anne crezu că vede în privirea tinerei fete admirația unui cunoscător pentru arta cu care procedase cu puțin înainte. O admirație în care se simțea o notă amuzantă și puțină uimire.

CAPITOLUL VII

O DATĂ PE SĂPTĂMÎNA, JOIA, avea loc, la ora șase, pe bulevardul Maréchal-Maunoury, conferința șefilor de serviciu din uzină. Lucien venea aproape în fiecare zi să raporteze despre munca la Levallois, să discute chestiuni importante și să primească instrucțiuni de la Emmanuel Villardier care, de peste trei luni, nu mai trecuse pe la uzină.

Emmanuel sublinia astfel că nu se mai considera patronul Atelierelor și forgeriilor Villardier de cînd trebuise,

din ordinul autorităților de ocupație, să reintegreze în funcția de director general pe Marcel Gaudechart. Acesta era un fost contramaistru căruia Victor Villardier, tatăl lui Emmanuel, mort în 1938, îi atribuisese responsabilități din ce în ce mai importante. În acest bărbat necioplit care nu absolvise decît o școală primară, dar dispunea de o putere de muncă excepțională și avea totdeauna idei, Victor Villardier nu descoperise oare un fel de reflex al propriei sale personalități?... Pentru Gaudechart, ca și pentru Victor Villardier, uzina conta mai mult decît orice.

O singură imputare — dar serioasă — i se putea aduce lui Gaudechart, în acea vară a anului 1944. Prieten cu Doriot¹, șeful Partidului Popular Francez, cu care se împrietenise în '39; cînd fuseseră mobilizați în aceeași companie, el dovedea convingeri colaboraționiste statornice. Emmanuel îl numise, în 1941, director general — post care nu exista în timpul lui Victor Villardier, conducător de întreprindere extrem de autoritar, care nu îngăduia nimănui să ia vreo hotărîre, chiar mai puțin importantă.

În martie trecut, Emmanuel îl anunțase pe Gaudechart că dorea să-l vadă părăsind biroul lui directorial. Dar Gaudechart se supăraseră. Cu asprime, îi amintea serviciile aduse, înlesnirile de care se bucurase, datorită tocmai opiniilor și prieteniei sale.

— V-ați servit de mine atîta vreme cît ei erau cei mai puternici. Acum, cînd se așteaptă ca să spele putina, mi se dă pașaportul !

Serviciile de control germane interveniseră. Gaudechart își păstră postul. Dar Emmanuel nu se întorsese la uzină, spunînd tuturor „că nu vroia să aibă de-a face cu un director cîștigat pentru cauza dușmanului.“

În seara aceea, după plecarea șefilor de serviciu, îi repetă lui Lucien regretul că nu s-a putut descotorosi de Gaudechart.

— Continuă să spună lucruri inadmisibile pentru un francez, declară Lucien. Între el și mine, ciocnirile au fost dure. Și frecvente. Noi am acționat totdeauna fără

¹ Jacques Doriot, șeful acestui partid, denumit pe scurt P.P.F., susținut bănește de Germania și Italia. P.P.F. a trădat interesele Franței și a pactizat tot timpul cu dușmanul, constituind, alături de celelalte organizații politice de tip fascist, Francismul, Crucile de foc, Solidaritatea franceză, acea „coloană a 5-a“ care a dus la uluitoarea înfrîngere a Franței (*n. tr.*).

știrea lui, ca să ajungem la cifre de producție din ce în ce mai mici față de cele fixate în plan...

(Aceste cifre, ținând seama de materiile prime furnizate de nemți, ar fi fost ușor atinse fără o rea-voință bine organizată.)

— Gaudechart, prin forța împrejurărilor, și-a dat seama de multe lucruri, fu de părere Lucien. Chiar dacă se prefăcea că nu le vede... Să recunoaștem că nu i-a informat niciodată pe nemți. Nici n-a amenințat că o va face.

Gaudechart știa prea bine, într-adevăr, că Lucien nu încetase să falsifice contabilitatea de materiale și anume multiplicând stocurile din ateliere în locul celor din depozite... Emmanuel nu putuse să nu-și dea seama destul de repede, și el, de activitatea desfășurată de grupul de Rezistență din uzină. Decalajul dintre materiile prime livrate de germani și producția care, în mod teoretic, trebuia să rezulte, se mărea. Emmanuel aflase că grupul era condus de Lucien Naucourt. El începuse să pună în practică la Levallois planul de sabotare, al cărui autor era, privind industria franceză rechiziționată de autoritățile de ocupație.

Într-o zi, în decembrie 42, Emmanuel îl rugase pe Lucien să vină să-l vadă la el acasă, pe bulevardul Maréchal—Maunoury.

„Știu ce faci. Chiar dacă trebuie să mă prefac că nu știu... Fii sigur că n-o să împiedic cu nimic acest lucru. Dimpotrivă ! Sîntem francezi și unul și altul. Nu mai am nimic de adăugat.“

El propusese să subvenționeze, prin intermediul lui Lucien, mișcarea de Rezistență din care acesta făcea parte. Planul lui Lucien putuse atunci să fie aplicat pe scară mai largă la Atelierele și forjeriile Villardier. Producția era încetinită prin folosirea unui număr de muncitori la întreținerea și la perfecționarea uzinei. Efectivul personalului se ridica la două treimi față de cel din 1930. Dar producția nu atingea decît 30 la sută față de aceea dinainte de război. Aliajele erau falsificate în mod ingenios. Defecte de fabricație studiate cu grijă, ca să nu fie imediat vizibile, împiedicau folosirea mai îndelungată a materialului trimis în Germania. Fuseseră sustrase păcură, cauciuc, benzină, piele și produse chimice furnizate de nemți...

— Trebuie să trăgănăm terminarea celor patru locomotive pînă la eliberare, spuse în seara aceea, Emmanuel.

— Pentru una din ele n-au mai rămas decât opt sau zece ore de lucru. Pentru celelalte, două sau trei săptămîni.

— Găsiți toate mijloacele posibile. Fără ca, evident, să pară un sabotaj indiscutabil. Fii prudent ! De la debarcare, nemții au devenit pretutindeni mai necruțători.

Cu fruntea încruntată, Emmanuel Villardier păru deodată îngrijorat.

— Nu uita nici un moment ce riști ! Dacă ei ar descoperi...

— Locomotivele nu vor pleca în Germania ! afirmă Lucien.

Majordomul veni să-l înștiințeze pe Emmanuel că velotaxiul cerut era acolo. Emmanuel nu se mai servea de mașina lui. Permisul de circulație tocmai îi expirase.

„Să solicit reînnoirea lui ? În clipă cînd sălbăticia nazistă se întelește, cînd nemții împușcă pretutindeni patrioți, ostateci... Niciodată !“ spusese el la dineul dat cu ocazia aniversării căsătoriei sale. „Voi merge pe jos, voi lua metroul. Ca și ceilalți francezi.“

Comentînd ironic această declarație, Marie-Laure îi spusese Annei, a doua zi :

„Pînă acum scumpul meu tătîc evita afirmațiile de prost gust... Ce frică trebuie să-i fie pentru a se sili să debiteze astfel de platitudini !“

Coborînd scara cea mare, Emmanuel și Lucien auziră glasul lui Edith Piaf :

*Cocota e nurlie,
pîndind la colț de stradă,
Clienți ea are — o miș,
și strînge bani — grămadă...¹*

Marie-Laure asculta discuri în cel mai mic dintre saloanele de la parter, ale cărui uși erau deschise. Ar fi dat oare drumul atît de tare aparatului, dacă n-ar fi știut că tatăl ei nu aprecia deloc asemenea cîntece ? Zărindu-l pe Emmanuel, ale cărui sprîncene se încruntau, părăsi, fără să se grăbească prea mult, fotoliul, unde, așezată cu picioarele îndoite, fuma o țigară citind revista *Toute la vie*, Opri picupul, ridicînd din umeri.

¹ Inceputul cîntecului „Acordeonistul“ de Michel Emer, cîntat de Edith Piaf timp de douăzeci de ani — 1940—1960, unul din marile sale succese (*n. tr.*).

— Nu pare să te încînte nici discul ăsta. Credeam că ar putea să-ți placă. Să lansezi un astfel de cîntec într-un stat care are ca deviză : „Muncă, familie, patrie“¹... Trebuie să ai curaj. Nu ?... Să sfidezi astfel principiile oficiale, iată ce înseamnă opoziție ! Rezistență, ca să folosim cuvinte mari...

Începu să rîdă, în timp ce expresia tatălui ei nu se destindea deloc.

— Lucien, du-o pe fiica mea să cîneze ! După aceea ați putea merge la teatru. Mă bizui pe tine să alegi un spectacol de o inspirație superioară aceleia care o încîntă de obicei. Nu va fi greu.

— Nici o piesă nu mă ispitește, spuse Marie-Laure. Ah ! ba da... Aceea a lui Montherlant : „*Fille de personne*“². Dar se mai joacă încă la Saint Georges ?

Păru că-și amintește.

— Nu, se numește „*Fils de personne*“³, nu-i așa ? Nu știu de ce spuneam : *Fille*...

Noua înțepătură pe care o lansă făcu să apară, de data asta, un zîmbet fugar pe chipul plictisit al lui Emmanuel Villardier.

— Dealtfel, continuă Marie-Laure, nu sînt liberă. Am întîlnire cu niște prieteni, la club, ca să dansez...

— Lucien te poate însoți.

— Ce-ți trece prin gînd ! Nu s-ar simți la largul său... Acolo se întîlnesc oameni amuzanți ! Iartă-mă ! Vreau să spun că nu sînt decît tineri care se iubesc și doresc să se distreze.

Emmanuel strînse mîna lui Lucien și plecă fără să-i mai adreseze vreun cuvînt fiicei sale. Schițînd cîțiva pași de dans, Marie-Laure cîntă :

*Clienți ea are-o mie,
și strînge bani — grămadă.*

¹ În timpul guvernării de la Vichy, formula democratică „Libertate, egalitate, fraternitate“ fusese înlocuită cu aceea de „Muncă, familie, patrie“ („*Travail, famille, patrie*“), ce simboliza așa-zisa revoluție națională, datorită căreia, mareșalul Pétain și acoliții săi își propuneau să transforme în mod radical moravurile și instituțiile Franței (n. tr.).

² Fiica nimănui (n. tr.).

³ Fiul nimănui, piesă scrisă în 1943, în care e vorba de un bărbat — avocatul Georges Carrion — care refuză să-și recunoască băiatul avut cu amanta sa, Marie Sandoval (n. tr.).

Își ridică repede, într-o parte, fusta scurtă și, cu toate că nu purta ciorapi, făcu gestul de a strecura o bancnotă, aruncînd o privire piezișă și batjocoritoare spre Lucien. El nu păru prea emoționat de această necuviință. Se uită spre scară.

— Așteaptă puțin, sugeră Marie-Laure cu o neașteptată amabilitate. Anne va coborî. Va fi fericită să te vadă. Am fost acum o clipă în camera ei. Am ajutat-o să-și încheie rochia. E o plăcere să vezi îmbrăcîndu-se o astfel de femeie !

Marie-Laure îi aruncă o privire.

— Desigur, operația inversă trebuie să fie și mai plăcută de urmărit !...

Rîse, fără a-l slăbi din ochi pe Lucien.

— Nu-i cunoști rochia de astă-seară. A comandat-o pentru această ocazie. Cea mai frumoasă, după părerea mea... Pregătește-te să rămîi mut de admirație. Cu atît mai mult cu cît n-am văzut-o niciodată pe Anne arătînd atît de bine ca azi.

Lucien se așezase fără ca Marie-Laure să fi stăruit prea mult. Îi întinse pachetul de „Balto“. Apoi îi aprinse țigara și îl întrebă cum își petrecuse ziua la Levallois. Stăpînit prea mult de aceleași gînduri, Lucien nu observa ce era neobișnuit în amabilitatea tinerei fete, care i se adresa pînă un ton aproape afectuos, contrastînd cu acreală ei obișnuită. Urmărind privirea lui Lucien, îndreptată din nou spre scară, spuse :

— Cîm se face că Anne nu coboară ? Nu și-a dat niciodată atîta osteneală ca să se gătească... N-are totuși nevoie să se facă frumoasă !

După o clipă, ca și cînd ar fi găsit răspunsul, continuă :

— E adevărat că iese cu un prieten, căruia ține să-i acorde toată onoarea.

Luînd o altă țigară, îl urmărea cu ochii pe Lucien care tresărise. Cu amabilitate, îi întinse pachetul. El refuză cu un gest, fără a se gîndi să mulțumească.

— Am văzut programul concertului Beethoven ; *Triplu concert pentru pian, vioară, violoncel și orchestră, Simfonia numărul 3*... Desigur, gusturile Annei sînt mai alese decît ale mele ! De aceea, e încîntată că a putut avea locuri la *Palais Chaillot* ! Va fi o mulțime de lume acolo... Cei cîțiva francezi care nu fac parte încă din Rezistență — după

statistici, formată din 95 pînă la 98 la sută din populație — sînt gata, pare-se, să adere la ea. Dar trebuie să credem că mai rămîn încă oameni la Paris care consideră că nu merită să fie împușcați dacă vor asculta Orchestra Filarmonică din Berlin !

Lucien se ridicase.

— Mai ai răbdare. Nu va întîrzia totuși să apară. Și nici el. Cel mai încîntător ofițer care ne-a vizitat !...

Îl văzu pe Lucien tresărind.

— Un ofițer neamț ?

— La Paris, de patru ani încoace, dacă vrei să ieși în oraș cu un ofițer, nu ai altă alegere în ceea ce privește naționalitatea.

Lucien părea nu numai uluit, dar și neîncrezător.

— Așteaptă, spuse din nou Marie-Laure, cînd el își luă rămas bun.

Și numaidecît, exclamă :

— Iată-l !

Și îi prezentă.

— Anne va coborî, zise ea lui Gerhard Scheuber, cu o voce plină de promisiuni. Astă-seară, își pierde o grămadă de vreme ca să se facă frumoasă (Vreau să spun : să se facă și mai frumoasă).

Foarte prietenos, Gerhard îi spuse lui Lucien că îl auzise pe Emmanuel Villardier vorbind despre dînsul. Îi puse două sau trei întrebări despre munca sa la uzină. Fără să pară că observase tonul răspunsurilor foarte tăioase pe care le primea, spuse :

— Oțelăria noastră a fost bombardată de două ori. A fost reconstruită parțial. Dar partea cea mai importantă a muncii se desfășoară acum în atelierele subterane. Și în uzina anexă, construită departe de oraș.

Afirma că regretă de a nu putea, ca și Lucien, să-și exercite activitatea lui obișnuită. Începuse prin a-l ajuta pe tatăl său la Essen, în 1937...

— Veți avea în curînd ocazia, spuse Lucien.

Ironia agresivă a frazei nu putea să nu fie sesizată.

— Speram că te voi admira în uniformă ! regretă Marie-Laure.

— Renunț bucuros la ea.

— Totuși, n-a fost ea plimbată glorios pretutindeni în Europa ? întrebă Lucien, pe același ton caustic.

— Și chiar în Africa.

— Înțeleg că în timpul unei veri atît de călduroase devine mai puțin plăcut s-o porți decît o simplă îmbrăcăminte civilă.

De data asta, Gerhard răspunse prompt.

— Îmi închipui că și dumneata ai purtat una ! Faci atîta caz de uniformă pentru că a trebuit s-o pui atît de repede pe a dumatăle la o parte ?

Marie-Laure izbutea foarte greu să nu-și trădeze intensitatea satisfacției ce o simțea. Cu un gest destul de brusc, Lucien îi întinse mîna și se îndreptă spre ușa care dădea în grădină.

— N-o aștepți pe Anne ? se interesă Marie-Laure cu un glas al cărui accent sincer mirat era aproape perfect.

El plecă repede fără să-i fi răspuns.

— Cred că acum ne vom înțelege, doamnă. Așa cum doream.

În ziua aceea, chipul, de obicei inexpressiv, al lui Günther Forst lăsa să se ghicească satisfacția.

— Îngăduiți-mi totuși să regret că ați ținut să vă întoarceți acasă imediat, cînd ați plecat de la Palatul Chaillot. Am observat aseară privirile căpitanului Scheuber. Ele confirmă ce gîndeam. Azi, în biroul lui de la Majestic, nu s-a gîndit, sînt sigur, decît la această seară. O seară în care n-a apreciat desigur măiestria lui Furtwängler așa cum merita...

În timp ce vorbea, Anne simțea cum i se intensifică descurajarea, disperarea ce o cuprinseseră cînd soțul ei o anunțase în dimineața aceea că Lucien decomandase prin telefon invitația la dejun. Și Lucien îl înștiințase de asemenea că nu va putea veni duminica următoare la Champbreuil, unde Emmanuel și Anne aveau să-și petreacă sfîrșitul săptămîinii.

Ea presimțise aceasta cînd aflase în ajun că Gerhard Scheuber și Lucien se întîlniseră, atunci cînd ofițerul venise s-o ia pentru a merge la Palatul Chaillot. Anne întîrziase dinadins să coboare ca să nu-l întîlnească pe Lucien și să-l rețină. Voia neapărat să evite ca el să mai fie acolo cînd va sosi Gerhard. Și întîlnirea, de a cărei consecințe se temea, se produsese ! Telefonul dat de Lucien

lui Emmanuel Villardier, în dimineața aceea, dovedea într-adevăr că temerile ei erau justificate.

Cu o seară înainte, în grădina din bulevardul Maréchal-Maunoury, în timp ce Lucien îi spunea că o iubește, Anne se simțea cuprinsă de o neașteptată încredere. Avu imediat siguranța că va domina această dramă. Deodată, devenise atât de puternică ! Azi, prăbușirea... Anne se socotea pierdută în fața acestui om deținând puterea de a-l face pe François să îndure astfel de bătaii încît să ajungă în halul tînărului aceuia nenorocit pe care îl auzise trădîndu-și cu un fel de înverșunare înnebunită camarazii.

— Continuați să-mi urmați indicațiile, spunea Forst. Contribuind totuși și dumneavoastră cu ceva... Ieri, nu-i așa, nimic n-a fost atît de greu cum v-ați închipuit ? Experiența îmi îngăduie să vă garantez că restul se va petrece tot atît de firesc. Tot atît de simplu.

N-avea un ton mai tăios, mai autoritar decît la întîlnirea trecută, în biroul acela mic de la etajul al cincilea de pe strada Troyon ? Încă din ziua aceea, fusese surprinsă de deosebirea dintre tonul lui Forst și cel pe care îl folosisese pe bulevardul Foch.

Părea sigur că o dirija așa cum înțelegea, pe drumul ales de el. Deținea un mijloc atît de îngrozitor ca s-o oblige a i se supune ! Sub privirea aceea rece ațintită asupra ei, Anne avu senzația că voința și puterea, care o făceau să se revolte împotriva a ceea ce hotărîse Forst, se spulberau.

El vorbea iar despre complotul împotriva regimului național-socialist și a conducătorului său.

— Avem certitudinea că la Paris există un grup clandestin și foarte activ care acționează împreună cu cercurile opoziționiste din Germania. La statul major al guvernatorului militar... Știm că din acest grup face parte căpitanul Scheuber. Rolul lui e destul de important pentru a fi în contact cu șefii complotului din Paris. Și de cînd există un front în Vest, ce se urzește aici poate deveni foarte grav... Trebuie să-l faceți să vorbească. Să vă dea cît mai multe amănunte posibile despre planul, mijloacele de care cred că dispun, șefii pe care se bazează, data și caracterul acțiunii... Cum ? Va fi mai ușor, vă repet, decît vă închipuiți.

Anne nu mai asculta. Deodată, cu mintea pustie, rămase pradă aceleiași descurajări.

— Nu vă fie teamă. N-o să aibă nici o bănuială. El vă cunoaște !

La aceste cuvinte, Anne păru că-și revine din starea de apatie în care era cufundată. Făcu un gest mînios.

— N-o să aibă nici cea mai mică îndoială. Nu-i cu putință... O să-l îndemnați, treptat, să vă facă mărturisiri.

Forst își părăsi scaunul și veni lîngă ea.

— Veți alege mijloacele care vă convin. Dar amintiți-vă că rezultatul trebuie să fie obținut repede. Ceea ce contează e acest rezultat.

N-o părăsea din ochi.

— Dacă ați ști ce-au obținut femeii care n-ar putea să se compare deloc cu dumneavoastră !... Dealtfel, vă previn : va fi în curînd fericit să vi se poată destăinui.

Anne se ridică brusc în picioare, privindu-l la rîndu-i în ochi.

— Și credeți că după aceea aș veni să vă repet aici ce mi-ar spune el ! exclamă, cu o voce tremurătoare.

Fața palidă, cu buze subțiri, a lui Günther Forst se crispă.

— Doamnă, să nu mai revenim. Gîndiți-vă, cînd e necesar, la ce-ați văzut pe bulevardul Foch ! Fratele dumneavoastră a scăpat... Dar nimic nu-i definitiv. Vreau să spun că tot ce ați obținut de la noi poate fi readus în discuție. Chiar din cauza dumneavoastră.

După cîteva clipe de tăcere, reluă, mai puțin sever :

— Vă rog să mă scuzați, dar mă văd obligat să vă reamintesc azi aceste realități. Trebuie să înțelegeți că nu puteți să vă bateți joc de noi. Există faptul pozitiv că ați mers ieri cu Scheuber la Palatul Chaillot...

— Nu voi putea ! Niciodată.

— O să vă comportați așa cum v-o cer. Cum au făcut și alții, tot atît de puțin potriviți ca și dumneavoastră să acționeze astfel. Și viața va continua. Mai tîrziu, cînd o să-l vedeți pe fratele dumneavoastră nepăsător, așa cum era înainte, vă veți spune : l-am salvat.

— Cu acest preț !

— Prețul acesta îl veți uita într-o zi.

— Nu ! Dacă v-aș asculta, nu mi-aș ierta-o...

Sirenele anunțau o alarmă.

— Vă repet : timpul ne zorește. Plecați la sfârșitul săptămânii, nu-i așa, la proprietatea dumneavoastră ? Aceste două zile nu trebuie să fie pierdute. Dimpotrivă, vă voi îngădui să vă angajați în direcția care v-am trasat-o. La întoarcere, e absolut necesar să obțineți un succes. Deci, pentru a începe, îl veți invita pe căpitanul Scheuber la Champbreuil...

CAPITOLUL VIII

ANNE JUCASE MULT TIMP TENIS.

La proprietatea familiei sale din Picardia îi înfrunta pe tinerii care veneau la castel și aveau reputația de a fi cei mai buni jucători. Se dovedea superioară fratelui ei François. La Champbreuil, în ziua aceea, îi era aproape egală lui Gerhard. Dar nu reușea nici o clipă să uite că el se afla la Champbreuil pentru că ea se supusese presiunilor lui Günther Forst.

După schimbul de mingi, Gerhard o prevenise că nu-și putea permite nici o amabilitate, dacă voia să evite o înfrângere. Când el câștigă al treilea set cu 10—8, Marie-Laure, care arbitrase, îi felicită pe amândoi.

— În ce mă privește, prefer să nu mă măsoar cu Gerhard. Și aici comparația ar fi prea în dezavantajul meu !

Anne purta o rochie de tenis scurtă, albă, cu fusta plisată.

— Cum a putut câștiga Gerhard ? se miră Marie-Laure. Avînd în fața sa asemenea picioare, orice bărbat normal trebuie să rateze o minge din două. Și el pare să fie...

Gerhard roși ușor. Marie-Laure îi părăsi, spunînd că vrea să telefoneze la Paris uneia dintre prietenele de la clubul unde mergea adesea să danseze. Singur cu Anne, Gerhard părea că nu e în stare să exprime ce gîndește. O complimentă pentru felul cum i-a ținut piept. Vorbele sale, atitudinea sa îi reamintea Annei de alte zile, petrecute la Champbreuil, cînd jucase cu Lucien. Și el vorbise despre partida pe care o jucaseră, ca și cînd s-ar fi temut că nu găsește altceva de spus. Ei nu-i fusese greu să-și dea seama că nu la asta se gîndea...

Îl întâlnește pe Lucien în ajun, acasă pe bulevardul Maréchal-Maunoury, când cobora din biroul lui Emmanuel, căruia venise să-i raporteze asupra activității de peste zi din uzină. O privise cu intensitate. O privire în care crezuse că descoperă o mare decepție, precum și altceva. După câteva clipe de tăcere încordată, își luase rămas bun.

Anne îi cunoștea caracterul intransigent, impetuos. În afară de aceasta, știa că Lucien, originar din Lorena (se născuse la câțiva kilometri de fosta frontieră din 1871) avea resentimente extrem de puternice față de nemți. Sublocotenent în august 1939, la armistițiu era locotenent și fusese citat de două ori pe armată. De mai multe ori o făcuse pe Anne să înțeleagă ce urme îi lăsase înfrângerea. Peste puțin timp, intrase într-o organizație a Rezistenței.

Ce simțise — și-și închipuise ! — aflând că ea ieșea, singură, cu un tânăr ofițer neamț ? Și tocmai când Lucien, îndrăgostit de ea de peste trei ani, îi declarase că o iubește... Ghicea multe din gândurile cărora se lăsa pradă impulsivul tânăr. Și dragostea lui pentru ea trebuia să-l facă și mai puțin capabil de a reacționa, de a căuta explicația comportării Annei...

După-amiaza, care fusese caldă, se termina. Gerhard vorbea despre liniștea amurgurilor zilelor de iunie. Mirosul de fîn cosit îl făcea să se gândească, spunea el, că nu mai fusese de cinci ani, pe vremea asta, la domeniul părinților săi din Westfalia.

Anne de-abia îl asculta. Când o întrebă dacă vrea să se plimbe puțin sub umbra copacilor înalți, încuviință, distrată.

După ultimul dejun la care fusese invitat, el declarase, fără îndoială intenționat, că duminicile la Paris îi păreau destul de plictisitoare. Petrecea cu camarazii această zi care se termina, ca de obicei, la Tabarin, sau într-unul din cabaretele la modă : Monte-Cristo, l'Aiglon, Scheherazada...

„Se plictisește duminică la Paris, spusesse Anne. Nu l-am putea lua cu noi, avînd în vedere că îi plăcea mult să vină la Champbreuil înainte de război ? De astă dată, nu mai e invitat nimeni altcineva...”

Spunînd aceasta, se gîndea că n-ar fi putut asculta astfel instrucțiunile Sturmbannführerului, dacă Lucien n-ar fi refuzat să vină la Champbreuil.

Marie-Laure susținuse imediat propunerea Annei, aruncându-i o privire complice care-i amintea tinerei femei pe aceea de la dejunul când acceptase să meargă cu Gerhard să asculte Orchestra Filarmonică din Berlin. Emmanuel nu se împotrivise. Anne simțea un fel de spaimă amintindu-și cuvintele lui Günther Forst. Nu afirmase că totul se va petrece mult mai lesne decât își imagina ea ? Nu încercase încă niciodată să obțină vreo informație fără să arate adevăratul motiv al întrebării ei...

„Până acum, am câștigat timp“, își spunea Anne. Fără să cedeze nimic esențial, l-am ferit pe François de ceea ce îl aștepta pe bulevardul Foch ! Și de deportarea în Germania. Dar acum ?“

În prima zi, în bulevardul Foch, Anne, atât de puțin capabilă să se prefacă, să mintă, îl crezuse pe Sturmbannführerul Forst când părea doar dornic s-o ajute de a-l scăpa pe François de Thellory. Însă chiar după întâlnirea următoare, îi explicase, fără ocolișuri de astă dată, ce voia. Dar își dezvăluisese într-adevăr toate intențiile ? Acum Anne se îndoia. Ce va mai pretinde ? Avea sentimentul apăsător că știe mai bine decât ea încotro se îndreaptă, spre ce o dirijează. Anne nu mai simțea nevoia să se justifice neîncetat în propriii săi ochi. Știa că el spune adevărul în legătură cu François. Refuzând propunerea lui Forst, ea și-ar fi condamnat fratele la o soartă echivalând cu moartea. Dealtfel, avea siguranța că François nu s-ar mai fi întors dintr-o deportare în Germania...

Tăcerea lui Gerhard, șovăielile pe care i le ghicea, aminteau din nou Annei atitudinea lui Lucien când se plimbaseră amândoi pe aleea aceea, sub fagii al căror frunziș boltit nu lăsa să răzbată nici o rază de soare.

Pe cîmp, pretutindeni, se vedeau răzoare de mazăre, fasole, roșii... Anne se gîndise, la începutul perioadei de restricții, să pună să se cultive cîmpul din jurul castelului. Legumele serveau la aprovizionarea muncitorilor de la uzina din Levallois.

Ea credea că înțelege șovăielile lui Gerhard. Acest tînăr, a cărui față bronzată exprima totdeauna buna dispoziție, încrederea, probabil avea o anumită reținere din cauza prieteniei sale pentru Emmanuel Villardier, pe care-l cunoștea din adolescență și îi fusese oaspete la Paris, înaintea războiului. Dar, pe de altă parte, și el știa despre legătura soțului Annei. Cu nesocotința ei obiș-

niută, Marie-Laure tot mai pomenea de asta pe cînd se îndreptau spre terenul de tenis.

— Ai observat cît de mult pare să se plictisească scumpul meu tătîc ? Regretă că n-o are la dispoziție... Ca atunci cînd venise cu ea !

Marie-Laure nu se exprima astfel ca să-l încurajeze pe Gerhard ?... În complimentele pe care acesta i le adresa Annei, ea simțea încă rețineră. Aștepta oare cuvinte din care să poată înțelegă cît de mult putea îndrăzni, ajutîndu-l să găsească un răspuns la unele întrebări ?

El spusese cît se simțea de fericit de a-și fi petrecut ziua în această familie prietenă.

— Cînd mă aflu la voi, viața capătă pentru mine altă înfățișare. Știți că la Berlin nu mai îndrăznește nimeni, de multă vreme, să vorbească despre nimic important la telefon. Dar chiar și la dineurile, recepțiile, unde cunoști pe toți invitații, ești reținut, întîi din cauza servitorilor. Mulți, împotriva dorinței lor, au fost angajați de Gestapo ca să reproducă tot ce aud...

Gerhard declară că la Paris, la Majestic, la Rafael, aceleași precauții erau indispensabile în orice clipă. Indivizi, din fericire ușor de recunoscut, se aflau totdeauna acolo ca să asculte, încercînd a înțelegă cuvinte suspecte spre a le semnala în rapoartele lor.

— Ce veselie se iscă deodată cînd sîntem între camarazi pe care te poți bizui ! La voi, am mai mult decît o senzație de siguranță, de încredere...

Ea își mușcă buzele.

— Îmi amintesc de zilele petrecute înainte de război, pe bulevardul Maréchal-Maunoury și la Champbreuil. Aceste amintiri, prietenia voastră... Îmi face impresia că pentru mine războiul s-a terminat. N-am avut această senzație decît la voi !

— Emmanuel și cu mine sîntem, după cum știi, bucuroși să te primim ca și înainte... Să nu ne iei în nume de rău dacă n-o facem atît de des pe cît am dori-o.

Anne se mira, și de astă dată, de firescul cu care, profitînd de momentul favorabil, rostise aceste cuvinte dictate de Sturmbannführerul Forst. El voia să se seryească de Anne spre a-și atînge un scop care însemna moartea pentru bărbatul de lîngă ea ! Dar, așa cum o subliniase Forst, căpitanul Scheuber era de pe acum condamnat, deoarece Gestapoul cunoștea participarea lui la complot...

Inima Annei se strînse. Întoarse capul.

— Înțeleg ceea ce poate reține pe niște prieteni ca voi, cu toate că mă cunoașteți... Și vă sînt foarte recunoscător că treceți peste sentimente ce le admit, desigur. Dar pot să-ți spun...

Tăcu deodată.

— Emmanuel îmi cunoaște părerile. Îți afirm că nu va regreta niciodată că m-a primit în casa lui. Altfel, n-aș fi vrut să vin. Chiar dacă mi-ați fi cerut-o.

— Mulți nemți afișează idei opoziționiste ca și francezii. Mai ales acum.

Gerhard schiță un gest de protest.

— Dar, din păcate, urmă ea, aceasta n-a schimbat nimic pînă acum. Acești nemți au acceptat tot ce s-a comis în numele țării lor. Și acceptă încă.

— Nu ! spuse el cu însuflețire. Cunosc oameni care nu sînt resemnați, care n-au admis niciodată crimele săvîrșite, într-adevăr, în numele poporului german. Și în curînd...

Se opri, părăind a regreta că s-a lăsat antrenat de această impulsivitate din cauza învinuirii pe care o descoperise în cuvintele Annei.

— În curînd ?... întrebă ea, privindu-l iscoditor.

El nu răspunse. În timp ce continuau să meargă unul lîngă altul, sub copacii mari unde, la sfîrșitul zilei, începea să fie aproape răcoare, Anne reluă :

— Ni s-a vorbit despre o anumită opoziție în armată. Emmanuel primește oameni adeseori bine informați. Am auzit spunîndu-se că s-au stabilit contacte în Elveția, acum cîteva luni, cu reprezentanții aliaților.

Fruntea lui Gerhard se încreți.

— Așadar s-a aflat, murmură el.

Într-adevăr, un secretar al ambasadei elvețiene din Vichy, invitat de Emmanuel Villardier pe bulevardul Maréchal-Maunoury, făcuse aluzie la unele întîlniri în țara sa între emisari ai opoziției germane și un diplomat american. Dar, de fapt, Anne rostea fraze pregătite de Günther Forst. El ticluise cuvintele care să servească drept punct de plecare pentru o discuție cu Gerhard despre acest subiect. Forst îi dăduse cîteva informații de care ea s-ar putea folosi. Din partea nemților, convorbirile

fuseseră conduse de vice-consulul din Zürich de fapt fost membru al Abwehrului ¹, acum fugar.

Un tânăr de vreo douăzeci de ani, cu părul blond, des, ondulat și destul de lung, purtînd ochelari, venea în întîmpinarea lor pe alee. Avea o carte sub braț. Îi salută cam tulburat. Emmanuel ascundea pe acest student evreu la Champbreuil, unde îndeplinea, în principiu, slujba de ajutor al grădinarului. Anne știa că Lucien se ocupa să-i procure acte, ca astfel să poată aștepta cu mai puține riscuri eliberarea.

Timp de două luni, în primăvară, Emmanuel și Anne găzduiseră de asemenea, în casa lor din bulevardul Maréchal-Maunoury, într-o cameră de la ultimul etaj, o tînără evreică. Servitorilor li se spusese că-i vorba de o prietenă a lui Marie-Laure, venită să-și continue studiile la Paris. Emmanuel adăpostise chiar cîteva zile un fost ministru care, căutat de Géstapo, își schimbase deseori domiciliul, așteptînd să poată pleca în Alger. Necuviincioasă, Marie-Laure spunea :

„Eu numesc asta să faci o asigurare pentru riscurile pe care le-ar putea aduce eliberarea.“

Gerhard rămînea preocupat.

— Nu sînt contrariat că informații privind convorbirile din Elveția au parvenit pînă la prieteni ca Emmanuel și dumneata. Numai că asta face să mă tem că și ceilalți au fost informați.

Clătină din cap.

— Este inevitabil, după un anumit timp. Dealtfel, ceea ce se pregătește e atît de avansat și a căpătat o astfel de amploare încît în unele locuri se vorbește aproape pe față... Și de aceea e necesară o soluție rapidă.

Se întorceau spre castelul, a cărui fațadă înaltă, în stil Ludovic al XIII-lea, se ridica dincolo de marile straturi de flori înconjurate de merișori tăiați.

Gerhard nu spusese nimic ce s-ar fi putut socoti imprudent în casa unor prieteni francezi. Dar dovedea că era la curent cu contactele din Elveția. Aceasta, ca și ceea ce se subînțelegea din răspunsurile date Annei cînd ea vorbise despre pasivitatea nemților preținși adversari ai nazismului, reprezentau punctul de plecare dorit de Sturmbannführerul Forst.

¹ Serviciul de spionaj și contraspionaj al armatei germane (n. tr.).

Anne se gîdea la exactitatea previziunilor lui. Și, în această privință, fusese făcut un prim pas. Într-un mod cît se poate de firesc. Și tot atît de firesc, prin acea lege a înlănțuirii, a progresiei a cărei experiență părea s-o aibă Forst, Gerhard putea fi antrenat, dacă ea voia, să vorbească mai mult.

Merseră o clipă în tăcere. Gaițe tinere se fugăreau pe ramuri, deasupra lor, cu țipete stridente. Un fazan străbătu fără grabă aleea.

„Acele două zile vă vor permite să progresați în direcția indicată.“

Trebui să facă un efort spre a-și aminti pretențiile lui Forst, amestecate cu amenințările sale privindu-l pe François de Thelloy, pentru ca să reia, de astă dată cu glas puțin forțat :

— Spuneai că indiscrețiile asupra întîlnirilor din Elveția nu mai au multă importanță. Îmi închipui că faci aluzie la evenimente pe cale de a se produce. Deznodămîntul ar fi deci mai apropiat decît ne gîdim ?

Gerhard nu răspunse imediat. Se opri chiar atunci. Exprima o gravitate neobișnuită. În clipa cînd era gata să vorbească, ea spuse brusc, după ce-și privise ceasul de la mînă.

— Să ne întoarcem ! O să întîrziem la cină.

Imediat ce rostise aceste cuvinte, își aminti de prima ei plimbare cu Lucien, la Champbreuil. Avusese o exclamație, aproape asemănătoare, dîndu-și seama de timpul scurs. Dar azi, Gerhard și ea n-au să întîrzie la cină.

CAPITOLUL IX

ANNE ERA SURPRINSA CÎT DE mult se înșela Emmanuel în privința ei. Interpretase oare greșit răbdarea, eforturile ei pentru a-l face să devină cel care ar fi dorit să fie ?...

Ea nu făcuse nici o observație despre tînăra fată brunetă prezentată ca o prietenă a lui Barowski la serata dată cu ocazia celei de a șaptea aniversări a căsătoriei lor. O discuție asupra acestei chestiuni i-ar fi fost penibilă. Apoi se îndoia că purtarea lui s-ar schimba dacă i-ar fi

spus ceva. Și, deocamdată, alte preocupări contau mai mult. Socotea această atitudine a Annei o revenire ? Credea poate că nu știe ce înseamnă pentru el această tânără fată... Sau poate voia să vadă pînă unde-și poate îngădui să meargă ?

Emmanuel venise s-o caute la zece minute după ce Anne și Gerhard se întorseseră la castel.

După duș, Anne își puse un halat de baie cînd Emmanuel bătu la ușa camerei. Rochia pe care Anne trebuia s-o îmbrace pentru dineu era întinsă pe pat. Ea șovăi o clipă fără să vrea, înainte de a-și scoate halatul.

Fața îngrijită, cu trăsături regulate a soțului ei, părăind totdeauna cam obosită, deveni gînditoare. Emmanuel se apropie. Și, timp de o secundă, înainte de a începe să se îmbrace, el o cuprinse în brațe, fără s-o strîngă. Îi sărută tîmpla cu delicatețe. Apoi, în timp ce unul din brațe înconjura umărul Annei, îi mîngîia cu un gest ușor, aproape distrat, trupul gol. Ea vru instinctiv să se îndepărteze. Emmanuel o trase atunci și mai mult spre el. Anne simțea o ciudată încordare. Își feri buzele. (Mai tîrziu, Anne avea să se gîndească deseori la sentimentul ce-l încercase în clipa cînd el o luase în brațe...)

Nu avusese încă niciodată lîngă Emmanuel acea vie dorință de a se desprinde din brațele lui. Nu era oare un sentiment de mulțumire ceea ce simți atunci cînd Emmanuel slăbi strînsoarea brațelor ?

Luă rochia și se întoarse spre a se îmbrăca în baie. Emmanuel, rămas în cameră, spuse atunci că Leon Barowski îi telefonase cu puțin înainte.

— Mi-a vorbit despre o tânără căreia i-a dat să semneze un contract pentru un film. O rudă îndepărtată; cred... Are greutate. La telefon, n-a fost prea precis. Dar am înțeles despre ce-i vorba. E silită să schimbe adresa, repede...

Anne tresărise. Totuși nu răspunse nimic.

— Îl cunoști pe Barowski. Nu se jenează niciodată cînd cere ceva. În sfîrșit, e un serviciu greu de refuzat în această perioadă... Cum am găzduit-o mai de mult pe micuța Goertzbaum, prezentată ca o prietenă a lui Marie-Laure, m-am gîndit că...

Emmanuel tăcu o clipă. Părea să aștepte părerea Annei. Ea își îmbrăcase rochia — o rochie albă, garnisită cu panglică neagră, care-i descoperea umerii și-i lăsa brațele

goale. În fața oglinzii, își pieptăna părul des, roșcat, puțin încâlcit după partida de tenis.

— Ce părere ai ?

Se scurseră câteva clipe.

— Ruda lui Barowski e tînăra aceea brunetă invitată împreună cu el la aniversarea căsătoriei noastre ?

— Așa e, ai și văzut-o. Da, într-adevăr, a venit cu ea după dineu.

Deci, în momentul cînd ea se zbătea în situația cea mai chinuitoare pe care și-o putea închipui — o situație a cărei ieșire n-o vedea — era astfel jignită de soțul ei...

— I-am putea da, că și Anitei Goertzbaum, camera albastră, de la etajul al treilea, sugera el.

Anne ieși din baie. Cu capul ridicat, în acea atitudine de mîndrie pe care Marie-Laure spunea că n-o putuse imita, îl privi pătrunzător.

— Nu, Emmanuel.

El ridică sprîncenele.

— N-ai s-o găzduiești la etajul al treilea.

Emmanuel se aștepta atît de puțin la această reacție din partea soției sale că nu înțelese numaidecît sensul cuvintelor ei.

— Poți s-o instalezi la etajul întîi. În camera mea.

Citi pe fața lui o mare uimire. Crezuse că ea va ceda. Cum se putuse înșela așa de mult ?... Primele două soții ale sale nu divorțaseră ușor. Averea lui Emmanuel le făcuse să accepte nu numai scurtele sale legături, dar și indiferența lui. Această avere — fără să fie socotită, desigur, printre primele treizeci din Franța, cum pretindea un manifest distribuit în uzină în timpul grevelor din 1936 — era considerată la Paris ca respectabilă. Afară de asta, Emmanuel cheltuia ușor și mult.

În primul rînd, luxul vieții cotidiene din palatul de pe bulevardul Maréchal-Maunoury. Apoi recepțiile, bucurîndu-se de faima de a fi printre cele mai căutate din Paris. Înainte de război, marile vînători de la Champbreuil. (Ambasadorii declaraseră adeseori că preferau vînătorile cu gonaci de la Champbreuil celor de la Rambouillet. Și numărul de animale ucise dovedea că nu era vorba de o simplă frază de curtoazie.) Iahtul de la Cannes, pentru croazierele de pe Mediterana, la care participau cîțiva prieteni privilegiați, în fiecare an alții... De mai multe

ori, pentru a vizita, mai ales, Orientul Mijlociu, Africa de Sud, Brazilia, Emmanuel închiriasse un avion și invitasse vreo treizeci de persoane.

Pentru primele două soții, bijuteriile, numai ele singure, justificau răbdarea pe care se arătau dispuse s-o manifeste cât mai îndelung. Nu se resemnaseră la divorț decît în schimbul unei despăgubiri foarte substanțiale și pentru că, altminteri, Emmanuel le-ar fi făcut viața cât se poate de neplăcută. (Pentru aceasta, se dovedea foarte înzestrat.) Începuse să se comporte astfel cu cea de a doua soție. Părea că o ignoră. O amantă o înlocuia în timpul croazierelor și la Champbreuil. Jignirile neconținute, bine studiate, erau însoțite de refuzul de a-i da cea mai mică sumă de bani pentru cheltuieli personale. Ea ajunsese să considere mai avantajoase condițiile de divorț propuse de Emmanuel.

Putea să creadă că motive asemănătoare acelorora ce reținuseră pe celelalte două femei o inspirau și pe Anne ? Totuși Emmanuel știa că partea de avere ce revenea Annei după moartea tatălui său — fără să se poată compara cu aceea a lui Emmanuel — îi îngăduia să ducă o viață independentă. Dar nu înțelegea oare că și fără asta, asemenea considerații n-ar fi fost de ajuns ca s-o facă să rămînă lîngă el ?

— N-am să suport așa ceva. N-am să mai suport nimic.

— Anne, ce vrei să spui ?

— S-a sfîrșit.

— Dar... de ce ?

Uimirea lui Emmanuel părea sinceră. Desigur, inteligența lui era mult mai pătrunzătoare și nuanțată decît a lui Victor Villardier, tatăl său, obișnuit să întrebe, cînd cineva i se împotriva : „Cît vrei ?” Dar, ca și tatăl său, părea destul de înclinat să creadă că recenta lui avere avea puteri nelimitate.

„De ce a făcut asta ?” se întreba ea. Să-și instaleze amanta la ei acasă... Situația, nouă pentru el, îl ispitea poate pe acest bărbat blazat, nestatornic. Părea să aibă totdeauna nevoie de stimulente senzațiilor noi ca să scape de plictiseală, de oboseală și de neliniștile stăruitoare pricinuite de perspectiva dificultăților pe care, prevedea el, i le va aduce eliberarea.

Divorțase de mama lui Marie-Laure după doi ani. Cealaltă căsătorie durase cîteva luni mai mult. În timpul primului an, manifestase față de Anne o dragoste egală

cu aceea pe care o dovedise înainte de căsătorie. Apoi apăruse la Emmanuel un fel de detașare obosită, nu lipsită, totuși, de tandrețe și chiar de momente amintind pasiunea de la început.

Anne încercase mereu să-și explice ce o surprindea în purtarea soțului ei.

Știa că în realitate el nu era deloc făcut să urmeze tatălui său — un bărbat îndârjit și dur, genial creator de întreprindere — căruia îi semăna atît de puțin. Fiu de cazangiu, Victor Villardier se afla, în 1896, la douăzeci și cinci de ani, în fruntea unui atelier folosind, la Levallois, patru muncitori. Peste zece ani, uzina Villardier se întindea pe 11 000 de metri pătrați. Achiziționarea unui brevet, exploatat temeinic, pentru o mașină de perforat cu volan orizontal, o politică de expansiune și de reinvestire totală, permiteau uzinei să dea de lucru la 350 de muncitori în 1914. Războiul... Statul-major își dădea seama că arsenalele nu fabricau destule explozive pentru un conflict ce părea să fie mai puțin scurt decît se prevăzuse. În mod magistral, Victor Villardier nu lăsase să-i scape ocazia.

Căutase — și găsisese — mijlocul de a fabrica aproape imediat obuze în uzina sa. Un strung automat le va stanța dintr-o bară de oțel. Vor fi montate în două piese, la care se va fixa o ogivă potrivită. Și Villardier garanta că nu vor exploda prea devreme, supunînd obuzele unei probe de recepție la presa hidraulică, de 1 400 kilograme pe centimetru pătrat... Cucerise piețe din ce în ce mai importante pentru obuze. Atelierele lui fabricau de asemenea avantrenuri, afeturi, chiulase, furgoane purtătoare pentru artileria grea... În 1918, Victor Villardier deținea un loc însemnat printre cei mai de vază industriași francezi. „Eu știu ce înseamnă asta : să câștigi războiul“, declara el cu sinceritate.

Victor Villardier își iubea unicul fiu ale cărui studii la Oxford, inteligență, distincție, însemnau pentru el o nouă etapă în ascensiunea familiei. Dar lui Emmanuel îi era cunoscută teama tatălui său, mărturisită doar celor mai vechi șefi de serviciu : „Ce va deveni întreprinderea după moartea mea ? Se va dovedi el în stare s-o mai dezvolte sau măcar s-o mențină, ceea ce ar fi și așa foarte frumos ? Sau, cînd nu voi mai fi aici, va începe prăbușirea ?...“

Această teamă a tatălui său influențase destinul lui Emmanuel. Nu era făcut pentru o viață strălucitoare și ușoară, înveselită de plăceri variate? Prieten al mai multor scriitori, publicase, în tinerețe, în reviste literare cu tiraj redus, articole de critică, studii despre Stendhal, Mérimée, Turgheniev. Începuse chiar un roman, dar nu-l terminase, considerînd că nu-i destul de valoros spre a fi editat. Și socotea de asemenea că tablourile sale nu meritau să fie expuse.

Nu avea deloc vitalitatea lui Victor Villardier. Semăna cu mama sa, cu sănătatea șubredă, care murise la nașterea lui Emmanuel. Totuși, la Levallois, avea un program tot atît de încărcat ca al tatălui său. Cum termină serviciul militar, își făcu ucenicia conștiincios în diverse ateliere și birouri ale uzinei. Sosea la ora opt dimineața și nu pleca înainte de ora șapte și jumătate seara.

În 1936, cînd greviștii au ocupat uzina timp de mai multe săptămîni, Emmanuel fu acela care, mai maleabil, mai înțelegător decît tatăl său, știuse să negocieze un acord. Jignit, încăpățînat, Victor Villardier nu admitea că autoritatea îi poate fi discutată în întreprindere și refuza orice contact cu greviștii. Acest bărbat bondoc, cu temperament sanguin, care se lăuda de a nu fi avut niciodată timp să fie obosit, abuzase nu numai de muncă ci și de toate plăcerile vieții. (O iubise prea mult pe mama lui Emmanuel ca să se recăsătorească...). Murise din cauza unei embolii, într-o dimineață rece din luna ianuarie a anului 1938, pe cînd se întorcea, la ora cinci dimineața, pe bulevardul Maréchal-Maunoury. Își petrecuse noaptea într-un mic apartament unde instalase o tînără fată de nouăsprezece ani, angajată cu cîteva luni în urmă ca secretară la uzină.

După moartea sa, randamentul Atelierelor și forjeriilor Villardier nu descrescuse deloc. Emmanuel reușise chiar să achiziționeze — pe cînd tatăl său nu izbutise niciodată să ducă la bun sfîrșit acest proiect — un teren și vechile imobile învecinate, ceea ce îngăduise să se poată construi noi ateliere pe o suprafață mai mare de 10 000 metri pătrați.

Dar acele zile prea lungi de muncă, pe care în fond n-o îndrăgea și-i depășea deseori forțele, nu făceau ca unele din resorturile sale să se încordeze prea mult? Nu era asta o explicație nu numai a aerului obosit — uneori

chiar copleșit — dar și a abuzului de distracții variate ? Distracții care îl făceau să uite o sarcină prea absorbantă și fără atracție.

Înțelegîndu-l, Anne putuse să se arate răbdătoare, silindu-se să scuze ceea ce o dezamăgea și o jignează uneori profund. La începutul verii anului 1939, cînd venise să ceară părinților mîna ei, plecase împreună cu el. Credea în făgăduielile lui ? Fusesse influențată de observațiile domnului și doamnei de Thelloy, înfricoșați, scandalizați la ideea divorțului, inadmisibil într-o familie ca a lor ?... Apoi izbucnise războiul. Legile guvernului de la Vichy făceau ca divorțul să se obțină mult mai greu. Iar Anne, care nu renunțase niciodată la ideea de a face să renască ceea ce existase între ea și Emmanuel, nu voise să-l părăsească în această perioadă de dificultăți continue și grave pentru uzină și pentru el.

Preocupările lui actuale, privind explicațiile pe care risca să le dea după sfîrșitul ocupației, nu se datorau de asemenea, în mare parte, dorinței plină de grijă de a nu îndreptăți temerile tatălui său ?

Anne își amintea de refuzul soțului ei, la sfîrșitul lunii august a anului 1940, cînd nemții voiseră să repare la Atelierele și forjeriile Villardier locomotive capturate în timpul înaintării în Franța, mai mult sau mai puțin stricate de bombardamente.

„Nu !... Nu voi lucra pentru ei.“

Nu cedase săptămîni în șir. Repeta că nici un articol din acordurile armistițiului nu prevedea că un industriaș francez trebuia să lucreze pentru ocupant. Anne îl încuraja. Și îl admira. Apoi, într-o zi, întorcîndu-se de la Majestic, unde fusese convocat, îi spusese deznădăjduit :

„Dacă nu cedez, vor transfera toate mașinile în Germania. Muncitorii nu vor mai avea de lucru. În curînd vor fi deportați acolo... Se va termina cu uzina !“

Și, pentru a împiedica aceasta, pentru a menține ceea ce crease tatăl lui, acceptase să repare locomotivele capturate de nemți în mai și iunie 1940. După aceea, pentru aceleași motive, a trebuit să accepte și programul de producție fixat de autoritățile de ocupație.

„Dar niciodată nu voi lucra pentru armament !“

Anne știa că hotărîrea lui e sinceră. Apoi, încetul cu încetul, starea de spirit a lui Emmanuel se schimbase. Manifesta o sensibilitate uneori excesivă, un fel de slăbi-

ciune tainică, încercînd s-o ascundă sub o înfățișare rece, distantă. Era oare ceea ce numea Marie-Laure „latura lui feminină“, îndemnul, nu numai de a se supune în fața forței, dar și de a simți o ciudată atracție ? Se întorsese impresionat dintr-o călătorie în Germania, întreprinsă în noiembrie 1940.

„Au cîștigat războiul. Sau, mai exact, nu-l pot pierde. Personal, nu mă bucur. «Nemții sînt stăpîni aspri», spunea François Poncet¹ lui Ciano². Așa e. Dar trebuie să recunoaștem realitatea !“

Anne ar fi dorit totuși ca el să nu meargă la prima mare recepție dată de ambasada Germaniei. Neputîndu-l convinge să renunțe la hotărîrea de a se duce, nu-l însoțise. El se întorsese încîntat de la această recepție unde Abetz³ și colaboratorii săi, Schleier⁴, Achenbach⁵, Rahn⁶, ca și ceilalți ofițeri germani nu se exprimau decît în franceză. Ei stăruiau pe lîngă oaspeții lor să nu șovăie să li se adreseze ca să le rezolve greutățile care puteau surveni și să ceară Ausweisurile⁷ necesare...

„Au fost acolo aproape toți francezii care se bucură de considerație acum la Paris“, pretindea Emmanuel, exagerînd mult desigur.

Îi imputa Annei că nu voise să vină cu el.

Emmanuel îi întîlnise pe Otto Abetz și soția sa înainte de război, la Jean Luchaire — care era acum redactor șef la *Le Matin* și se pregătea să lanseze un mare ziar de seară : *Les Nouveaux Temps*. Otto Abetz, destul de rotofei cu zece ani în urmă, se îngrășase și mai mult. Părul îi albise. Dar își amintise foarte bine de Emmanuel Villardier și vorbise cu el tot atît de prietenos ca odinioară... Otto Abetz îl cunoscuse pe Jean Luchaire în 1929, cu prilejul întîlnirii tinerilor din cele două țări care visau o apropiere între Franța și Germania. Fără nici o lescăie și complet necunoscut, Abetz încercase să-și cîștige existența ținînd

¹ François Poncet, ambasadorul Franței la Roma în timpul regimului fascist (pînă la izbucnirea celui de al doilea război mondial) (*n. tr.*).

² Conte Galeazzo Ciano, din 1936 ministru al afacerilor externe în regimul fascist, ginerele lui Mussolini (*n. tr.*).

³ Otto Abetz, ambasadorul Germaniei naziste în timpul ocupației Franței (*n. tr.*).

⁴, ⁵, ⁶ Consilieri de legatie în timpul ocupației naziste a Franței (*n. tr.*).

⁷ Autorizație, dovadă (*germ. — n. tr.*).

conferințe. Mergea regulat la Jean Luchaire, singura lui relație la Paris, și colabora la revista lui, *Notre Temps*. Făcuse astfel cunoștință cu secretara prietenului său și manifestase un interes atât de mare față de ea încât ceru într-o zi mîna ei tînărului director de la *Notre Temps*... Acum fosta secretară se întorcea la Paris în calitate de ambasadoare a Germaniei.

Poate cam prea încărcată de bijuterii, se silea să păstreze față de cei cu care fusese altădată în relații, o atitudine simplă, prietenoasă. Ca și soțul ei, îl recunoscuse pe Emmanuel. Abetz îi amintise de ultima lor întîlnire, la *Fouquet's* în 1938, înainte de a fi expulzat sub acuzarea de spionaj. Emmanuel lua dejunul în ziua aceea la *Fouquet's* cu Anne și cîțiva prieteni. La recepția de la ambasadă, Abetz regretase, cu un zîmbet insinuant, că „starea sănătății” frumoasei doamne Villardier nu i-a îngăduit să-și însoțească soțul.

Cu toate acestea, Anne nu participase niciodată la vreo recepție de la ambasada de pe strada Lille. Nu se ducea nici la unele din cunoștințele lor unde erau primiți mulți nemți. De Crăciun, primul sub ocupație, o mare petrecere urmată — cu toată interdicția de a dansa — de un bal costumat, trebuia să aibă loc într-un castel din împrejurimile Parisului, aparținînd unui foarte bogat baron belgian care, cu toate că își bătea joc de grosolănia și naivitatea ocupanților, primea pe cei mai importanți dintre ei. Le cerea toate serviciile imaginabile, începînd de la bonuri de benzină pînă la autorizațiile de deblocare a considerabilelor stocuri de materii prime necesare întreprinderilor sale.

Anne încercase să-și convingă soțul că nu trebuie să participe la acest revelion fastuos, o sfidare a rigorilor epocii, unde jumătate din invitați vor fi ofițeri și funcționari superiori germani. Pînă la urmă, Emmanuel renunțase la revelion, dar fără tragere de inimă...

În mai '41, o anunțase că tocmai primise o înștiințare prin care i se cerea să transforme o parte din Atelierele și forjeriile Villardier spre a fabrica obuze, ca în timpul celuiilalt război.

„Ei știu că uzina a fabricat aproape 30 000 de obuze pe zi în '18. Se vorbește din ce în ce mai mult de o campanie împotriva Rusiei. Au nevoie să-și sporească producția de muniții”.

Ea îi aminti imediat de hotărîrea luată cu opt luni în urmă.

„Îți dai seama de situația reală ?” răspunse el. În curînd va fi pace... Anglia nu va fi înfrîntă. Eu, care îi cunosc pe englezi, curajul, furia lor atunci cînd sînt scoși din sărite, nu cred să se recunoască vreodată învinși. Dar, scoțînd din luptă armata rusească, Hitler le va demonstra că nu se mai pot bizui pe faptul că vor găsi soldați care să se bată în locul lor pe continent. Nu vor mai stăruî. Cu atît mai mult cu cit condițiile de pace ale lui Hitler vor fi avantajoase pentru ei. În fond, a avut totdeauna admirație, simpatie pentru englezi ! El a împiedicat zdrobirea lor la Dunkerque, oprindu-și blindatele, spre a da posibilitate Angliei să-și evacueze o parte din trupe și să evite umilința unei înfrîngerii totale. Calculul unui om de stat care vede departe. Psihologie pe care generalii n-o pot înțelege. Departe de a vrea să distrugă imperiul britanic, Hitler îl consideră ca un element al echilibrului mondial...”

„Nu poți fabrica obuze pentru Germania”, repeta Anne. Stăruise cu atîta încăpățîinare, chiar cu pasiune, pentru a-l convinge, încît pînă la urmă Emmanuel fu impresionat, căci, în anumite privințe, tot mai simțea influența unei femei pe care o iubise intens și, așa cum afirma, mai însemna încă mult pentru el.

La început se eschivă, încercînd să cîștige timp. Apoi, cînd nu mai putuse invoca nici un pretext, declarase în mod clar că nu putea să-și pună uzina în slujba producției de război a Reichului.

Într-o zi, se întorsese istovît, cu obrazul descompus, după o discuție violentă la Majestic.

„M-au prevenit că voi fi arestat. Și mă tem că și tu de asemenea !... Vor numi în locul meu un comisar german. Un inginer de la Krupp sau de la Bergheimschestal... Asta vrei ?”

„Nu ceda, Emmanuel. Oricare ar fi riscul pentru noi.”

Îl îmbrățișă tandru, pînă ce ticul nervos ce-i agita trăsăturile obosite îi dispăru. Dragostea Annei, hotărîrea ei îi redase curajul. Gaudechart, numit la momentul oportun director general, ceruse intervenția prietenului său Doriot spre a potoli furia celor de la Majestic. Șeful P.P.F.-ului va garanta pentru sentimentele „europene” ale unui industriaș, care tocmai dublase subvenția sa pentru *Cri du Peuple*...

Și, în cele din urmă, nemții cedaseră. Programul de fabricație al Atelierelelor și forgeriilor Villardier nu se modificase. (O intervenție a tatălui lui Gerhard Scheuber, în relații de prietenie cu unul din ofițerii secției „Economia de război“ din Paris, nu fusese străină de acest aranjament.) La Majestic, colonelul, șeful acestei secțiuni, care îl amenințase că-l arestează, îi strânsese mîna, spunînd :

„Sînteți curajos, domnule.“

Acum, Emmanuel nu scăpa, bineînțeles, nici un prilej de a aminti că a refuzat cu încăpăținare să fabrice muniții pentru armata germană, riscîndu-și astfel libertatea, viața. Doar Anne știa că soțul ei fusese gata să consimtă. Fără ea, fără încurajările ei stăruitoare, Emmanuel s-ar fi supus ordinelor venite de la Majestic.

Mai mult sau mai puțin conștient, trebuie să-i fi fost necaz că dînsa știe asta.

Apoi, ea fusese singura martoră a panicii care-l cuprinsese pe Emmanuel, la începutul anului... El se arătase preocupat, din ce în ce mai mult, de unele aluzii neliniștitoare privind activitatea uzinei în timpul anilor de ocupație. Scrisori anonime cu un ton amenințător, imputîndu-i că lucrase pentru dușman, îl impresionaseră nespuse de mult. Simțea cum i se strînge inima de spaimă găsiînd uneori, dimineața, cruci încîrligate desenate cu creta pe fațada casei sale. (Anne termină prin a porunci servitorilor să șteargă aceste semne foarte devreme, înainte de a ieși el din casă.)

Dar adevăratul șoc îl avusese în ianuarie 1944. În iarna aceea foarte rece, ca toate din timpul războiului, își revenea cu greu dintr-o bronșită, ce-l slăbise serios. Într-o dimineață, Anne îl găsise în biroul său, livid, cu trăsăturile descompuse. Îi arătase conținutul unui pachet pe care îl deschisese : un mic sicriu, cum primeau oamenii cărora li se imputa, pe drept sau pe nedrept, o atitudine prea prietenoasă față de ocupant. Coletul era însoțit de un plic mare conținînd o fotografie reproducînd cavoul familiei Villardier. Sub numele tatălui lui Emmanuel, o nouă inscripție :

EMMANUEL VILLARDIER
(1901—1944)

Anne fusese speriată de starea de depresiune a soțului ei. Spunea că ar vrea să fugă în Elveția imediat, să renunțe definitiv la uzină.

Fusese nevoie de afecțiunea Annei, de raționamentele ei liniștitoare ca să-și regăsească puțin calmul. Deși mai avea febră și tușea încă și cu toată ploaia rece din acea zi de iarnă, ar fi vrut să se ducă imediat la Père-Lachaise. Merseseră împreună. După cum bănuise și Anne, fotografia era rezultatul unui trucaj. Ultimul nume săpat pe cavou rămânea al lui Victor Villardier.

Dar micul coșciug și această fotografie a cavoului unde figura numele său îi lăsaseră lui Emmanuel o impresie neștearsă.

„Pentru ca să-și dea cineva osteneala să facă așa ceva, trebuie să am dușmani care să-mi dorească tot ce-i mai rău... Ei se vor înverșuna împotriva mea. Mă vor acuza, vor cere să se întreprindă cercetări. Vor face tot posibilul să fiu arestat, judecat... Pentru a-mi lua uzina !“

Afecțiunea Annei, manifestându-se într-un mod mai viu, mai prevenitor în cursul acelor zile, îl ajutase să biruie criza. Anne știuse să înlăture panica, să-i facă temerile mai puțin intense, mai puțin iraționale. Îi redase chiar dorința, hotărîrea de a lupta ca să apere, împotriva unui nou pericol, întreprinderea creată de tatăl său și pe care se jurase s-o mențină.

Dar nu era supărat pe Anne și pentru că-l văzuse atît de distrus, pe el, totdeauna preocupat de impresia pe care o făcea ? Nu încerca, poate fără să-și dea bine seama, s-o facă să plătească asta prin umilința pe care vroia să i-o impună instalîndu-și amanta în casa de pe bulevardul Maréchal-Maunoury ?

Se gîndise probabil că Anne va accepta venirea tinerei, astfel prezentată. Replica Annei îl surprinsese, îl dezorientase. Era sigur că ea va reflecta și nu va da urmare cuvintelor rostite într-un moment de enervare, cînd răsună clopotul anunțînd cina.

— Și de data asta te înșeli, spuse ea privindu-l cu insistență. Voi pleca.

În timpul mesei, el avea un aer plictisit. Anne reuși să-și păstreze o expresie ce nu trăda nimic din emoția pricinuită de hotărîrea luată într-o clipă de mînie, dar asupra căreia, își dădea seama, nu va reveni.

Marie-Laure și Gerhard păreau foarte veseli. Chiar când el povestea despre ultima sa călătorie în Germania, unde, la Essen, asistase la o liturghie oficiată în aer liber, în fața ruinelor bisericii distruse în noaptea precedentă de bombe cu fosfor, nu exista nimic întristător sau deprimat în cuvintele lui Gerhard. Îți făcea totdeauna impresia că e înclinat să găsească aspecte încurajatoare în situațiile cele mai sumbre.

Marie-Laure ascultase informațiile. Ea îi înștiință că Radio Paris pretindea că Londra, atacată neconținut cu bombe V₁, era în flăcări. De două zile, ziarele vorbeau pe coloane întregi despre aceste bombe zburătoare și efectele lor, iar Jean Herold-Paquis, criticul militar de la Radio Paris, sublinia cu un ton de încântare scrișnită, că vedea confirmându-se profeția lui zilnică : Anglia, ca și Cartagina, va fi distrusă.

— Herold Paquis a afirmat astă-seară că dintre armele secrete anunțate de Hitler, V₁ era cea mai benignă, spuse Marie-Laure. Celelalte vor urma, se pare, neîntârziat.

Anne avu o strângere de inimă. Pentru ea, înfrângerea Germaniei însemna salvarea... Dar știa că nu trebuie să conteze pe un sfârșit prea rapid. Și avea convingerea că Forst nu-i va lăsa nici un răgaz.

Cum se termină cina, Emmanuel îi părăsi spre a se duce în biroul lui. Anne ieși cu Marie-Laure și Gerhard. Mergînd între ele, el le luă la braț.

Anne nu vorbea deloc. Dar era calmă și i se părea chiar că simte un fel de destindere. De cîtva timp, își dădea seama că hotărîrea luată într-un moment de revoltă, auzindu-l pe Emmanuel anunțînd că-și va aduce amanta în casa lor de pe bulevardul Maréchal-Maunoury, fusese inevitabilă...

Liniștea de la țară, calmul nopții în care aerul, după o zi caldă, începea abia să se răcorească, îl îndemneau pe Gerhard să vorbească iarăși despre domeniul familiei sale. Marie-Laure îl întrerupse ironic :

— Iată că apare iarăși sentimentalismul german !... Intrînd din nou în casă, ai să deschizi portofelul, ai să-ți ștergi ochii și ai să ne arăți fotografiile tatei, mamei, fratelui mai mare, surioarelor... Ne-am obișnuit !... Așa face oricare dintre soldații acestei teribile armate germane, după cinci minute de conversație cu un francez. Și ai dreptul la ședința clasică de înduioșare. „Războiul nu aduce

nimic bun... *Nein ! Gross*¹ nenorocire..." Hitler, care visa să ia loc alături de Atila și Gengis-han pe raftul „Mariilor Făuritori“, se teme, desigur, că va avea greutăți cu poporul său mereu gata să devină sentimental în legătură cu te miri ce : flori, animale, copii, mereu gata să se lase pradă himerelor, în timp ce digeră cîrnați sau ascultă fericit Wagner.

— Caracterul german n-are, din păcate, și alte aspecte pe care cineva, dorind să figureze în istorie alături de Atila și Ghengis-han, le-ar putea folosi ? întrebă Gerhard gînditor.

— Te rog nu-mi da drumul la braț, spuse Marie-Laure. Nu vād pe întuneric. Numai ținîndu-mă strîns, mă vei ajuta să nu mă împiedic.

Apoi făcu aluzie la aerul preocupat al tatălui său.

— Nici nu s-a ridicat bine de la masă că i-a și telefonat. S-ar putea să nu se aleagă cu nimic. O fată ca asta nu trebuie să rămînă multă vreme singură... E drept, crede că l-a găsit pe clientul vieții sale.

Anne se gîndea și ea că Emmanuel îi telefona amantei. ~~De~~ aceea fu surprinsă cînd, înapoindu-se, o strigă, arătîndu-i telefonul deschis.

— Javernant.

Avocatul îi demonstrează Annei că nu putea să-și părăsească soțul în lunile următoare.

— Știi ce neplăceri va trebui să înfrunte Emmanuel. La Paris sînt oameni care nu-i vor binele. Ceea ce-ți spun te surprinde poate, Anne, dar am certitudinea că plecarea dumitale va fi folosită împotriva lui. Unii ar vedea sau ar vrea să vadă în asta o dezaprobare a atitudinii sale în timpul ocupației ! Și ar trage concluzii defavorabile pentru Emmanuel.

Anne răspunse doar că va respecta hotărîrea luată în ziua aceea. Maestrul Javernant repetă stăruitor :

— Dacă nu vrei să-i faci mult rău lui Emmanuel, evită despărțirea în împrejurările actuale !

Cînd puse telefonul în furcă, Emmanuel reluă argumentele avocatului. Anne credea că-i ghicește gîndurile ascunse. Ceea ce putea să-i dăuneze lui Emmanuel nu erau, mai ales, faptele cunoscute doar de ea ? Își regreta probabil imprudența. Aceasta dovedea Annei că soțul său

¹ Nu ! Mare... (*germ. — n. tr.*)

nu se gîndise deloc că va reacționa astfel. Și acum îi era frică. Frică de ea... Judecînd tot după celelalte două soții, se temea ca Anne să nu se dovedească, în caz de divorț, o dușmancă a lui.

Mama lui Marie-Laure îl detesta. Se măritase cu un diplomat trimis în România, apoi în Norvegia, înainte de a fi numit în Indii. Regreta Parisul, situația pierdută. Cel de al doilea soț, consul la Lahore din 1939 pînă în 1943, se alăturase *Comitetului* din Alger ¹...

— O cred în stare să profite de această situație ca să-mi creeze greutăți, spunea Emmanuel.

Cît despre a doua soție, ea nu-i ierta felul în care o tratase pentru a o sili să divorțeze. Căsătoria ei cu Emmanuel Villardier o amețise de bucurie pe această fiică a unui fost șef de serviciu la uzină, foarte drăguță și destul de deșteaptă. Avea necaz pe el cu atît mai mult cu cît se recăsătorise cu un fabricant de cremă de ghetă, ale cărui afaceri, în această perioadă, „nu erau probabil strălucite“, după părerea lui Marie-Laure. Și se plictisea mult cu el.

Emmanuel se întrebă dacă nu era ea aceea care îi trimisese coșciugul și fotografia cavoului familiei cu numele său și data decesului, fixată în anul acela.

„Va scrie anonime împotriva mea, sînt sigur de asta, spusese el Annei. E în stare să născocească orice, ca să-mi joace farse de cel mai prost gust.“

Maestrul Javernant îl muștrase probabil pe Emmanuel și-i arătase cu ce ușurință acționase față de Anne.

— Mi-e greu să revin asupra făgăduielii făcută lui Barowski... Camera albastră de la etajul al treilea trebuia să fie pusă încă de astă-seară la dispoziția persoanei în cauză.

Anne înțelegea teama lui Emmanuel de a părea că dă înapoi, deși în ultimul timp comportarea lui față de ea fusese ostentativ degajată... Barowski anunțase probabil că amanta lui Emmanuel Villardier va locui în bulevarul Maréchal-Maunoury.

— Pot să te asigur că nu te va deranja. Deloc... Își cunoaște lungul nasului.

Anne îl privi cu oarecare ironie.

¹ Comitetul francez de eliberare națională, întemeiat la Alger la 3 iunie 1943, prezidat de generalul de Gaulle și de Giraud. (n. tr.).

— În sfîrșit, vreau să spun...

Niciodată nu se simțise atît de stingherit în fața ei.

— Am făcut greșeli, Anne. Tu nu mă cunoșteai. Eu însă, eu știam... N-ar fi trebuit să-ți cer să te căsătorești cu mine. Dar te iubeam. Mai mult chiar decît ți-am arătat. Dealtfel, uneori am șovăit... Îți amintești seara aceea, la Armenonville, cînd ți-am spus : „Mă tem că nu te merit. Tu vei da prea mult. Vei da totul ! Și pentru toată viața. În timp ce eu... Nu-ți pot aduce tot atît de mult !“

— Aveam încredere. În primul rînd în mine. Îmi dădeam seama că mă iubeai...

— Te iubesc, Anne !

El făcu un gest ce părea să exprime un fel de neputință.

— Speram că te vei schimba așa cum aș fi dorit, spuse ea. Credeam că te voi ajuta... Sînt convinsă că am făcut tot ce puteam.

— Și tu îmi porți pică !

— Nu cred, zise ea gînditoare. Dar azi, depășind limita celor ce puteam îndura, ai făcut ca totul să devină dintr-odată cît se poate de limpede.

— Dacă ții la asta, ea nu va rămîne.

— Acum nu mai are importanță.

— Anne, tu îmi cunoști situația... N-o poți agrava !

— Tot te mai înșeli închipuindu-ți, cum pare s-o facă Javernant, că ai vreun motiv să-ți fie teamă de mine ?

— Nu, Anne ! exclamă el înflăcărat. Dar...

Ca și avocatul, socotea că urmarea despărțirii putea fi gravă într-un asemenea moment.

— Toată lumea cunoaște sentimentele tale față de nemți. Se va spune că din această cauză mă părăsești. În vremuri normale, acest lucru ar părea de necrezut, ridicol. Dar în asemenea timpuri totul e schimbat, falsificat. Nu faptele sînt cele mai îngrijorătoare, ci pretextele, abil exploatate. Și într-un dosar întocmit cu părtinire, asta poate cîntări foarte greu.

Clătină din cap.

— Am dușmani, Anne.

Ea consideră exagerate unele temeri ale soțului său. Totuși știa că acest bărbat de o inteligență sceptică, de o politețe rece, nu atrăsese niciodată simpatii profunde. Dimpotrivă, ironia sa, rănind deseori puncte sensibile, provoca dușmăanii durabile. Poate din cauza unei sensi-

bilități exagerate, el avea grijă să-și înfrîneze orice efuziune și să nu cedeze vreunei porniri. La uzină, nu fusese niciodată cu adevărat iubit, deși era mult mai atent față de problemele umane decît tatăl său. (Acesta din urmă concedia un muncitor sau un contramaistru pentru o neglijență neînsemnată sau doar pentru un răspuns ce-l enerva.) Dar Victor Villardier, irascibil, grosolan, păstra o familiaritate aspră care plăcea muncitorilor. Emmanuel nu manifesta în nici o împrejurare puțin din căldura posacă, din neglijența jovială datorită căreia Victor Villardier dădea muncitorilor impresia că era unul de-al lor, care izbutise în viață.

Emmanuel nu avea relații strînse cu nici un alt industriaș. Se socotea, spusese unul dintre ei la o adunare a Camerei sindicale, „de o altă specie“. Unii îi purtau pică pentru rezerva disprețuitoare ce li se părea că o observă la el. Și faptul că menținuse, timp de patru ani, capacitatea de producție a uzinei sale, echipată cu toate mașinile în bună stare, provoca, de asemenea, invidie. Întreprinderea sa nu fusese stînjinită ca altele de rechiziționarea metalelor rare, decretată la începutul ocupației. Materialele de calitate nu-i lipsiseră niciodată. Apoi, averea lui Villardier realizată în scurt timp, stîrnise invidia multora care n-ar fi fost nemulțumiți de o răsturnare a situației.

Emmanuel reaminti menajamentele sale față de servitori. Mai spuse o dată că ar fi fost de ajuns, în săptămînile următoare, denunțul unui muncitor, al unui servitor, ca să provoace arestarea oricui. Și mai ales a cuiva aflat în situația sa. Cită gluma lui Sacha Guitry, de acum cîteva zile, la dejunul în cursul căruia fusese decernat — probabil pentru ultima oară — „Premiul Noii Franțe“ creat de *Nouveaux Temps*.

„Portăresele sînt cele care o să ne trimeată la Conciergerie ¹.“

— Știi bine că din partea mea n-ai de ce să te temi, repetă Anne.

— Dar urmările plecării tale, ale unei cereri de divorț, ar fi dezastruoase.

¹ Joc de cuvinte, intraductibil în românește, portărese spunîndu-se în franceză „concierges“. *Conciergerie* este o închisoare, aflată chiar în incinta Palatului de justiție din Paris (n. tr.).

Exprima, cu sinceritate pare-se, regrete pentru dezamăgirile și necazurile ce i le pricinuise în cei șapte ani de căsătorie și mai ales în ultimul timp.

— Trebuia să ajungem la această soluție, Emmanuel, spuse ea cu un ton nehotărît dar trist. O simțeam de multă vreme, fără să vreau încă s-o admit.

El se așază pe divan, rămase o clipă tăcut. Când ridică ochii spre Anne, rosti cu un glas grav :

— Vreau să fiu sincer față de tine. Dacă aș face unele promisiuni, n-aș avea siguranța că le voi ține.

Apoi vorbi de dineul la care erau invitați, poimîine, la un fost consilier municipal din Paris. Prieten al unui ministru din guvernul provizoriu din Alger, se spunea că va ocupa importante funcțiuni după eliberare.

— Nu pot să merg fără tine acolo. Cu atît mai mult cu cît pe tine te simpatizează, nu pe mine. Anne, vrei să te porți ca o prietenă ? Rămîi pînă vor trece toate astea.

El oftă.

— Da, pentru tine e mai bine să ne despărțim. Dar mai ai răbdare cîteva săptămîni...

Ea negă din cap.

— Atunci măcar, să nu se afle deocamdată ! Totul să rămînă în aparență ca înainte.

Privirile li se întîlniră.

— Dacă ne gîndim unde am ajuns, asta n-ar însemna o mare deosebire. Îți cer acest serviciu. N-ai să refuzi ! Chiar dacă temerile mele ți se par exagerate... Altfel, aș avea o grijă în plus. Din cauza ta...

Anne nu răspunse numaidecît. În prima zi, cînd venise la biroul de achiziții de pe strada Troyon, fără să aducă nici o informație, declarase Sturmbannführerului Forst că poate n-o să mai locuiască multă vreme în bulevardul Maréchal-Maunoury.

„N-ar trebui să plecați. Ar fi împotriva angajamentului dumneavoastră !“

Totuși, aflate în ziua aceea că de fapt Forst nu se interesa de ea pentru ca să-i raporteze ceea ce se vorbea în casa lor sau la dineurile unde erau invitați. Dar după ce-i stabilise misiunea, în legătură cu Gerhard Scheuber, el repetase :

„Trebuie să rămîneți cu soțul dumneavoastră.“

Și precizase :

„Poate că va avea un rol de jucat. În calitatea lui de mare industriaș, are relații în Elveția, în Spania, în Suedia, în Portugalia... Acum, conspiratorii n-au intermediari siguri în țările neutre, ca să intre în legătură cu reprezentanții dușmanului. Adepții lor sînt cunoscuți de noi de cînd ne ocupăm de serviciile Abwehrului care sprijineau complotul. Ei știu că oamenii pe care i-ar putea folosi sînt supravegheați.“

Ea protestase.

„Liniștiți-vă : serviciul pe care soțul dumneavoastră ar putea fi determinat să-l facă pentru prietenii lui Gerhard Scheuber nu prezintă nici un risc.“

Cu zîmbetul lui neliniștitor, abia schițat, adăugase : „Pentru el...“

Acum, în timp ce Emmanuel o ruga din nou să renunțe de a-l părăsi imediat, ea se gîndea la cuvintele amenințătoare ale lui Forst, în legătură cu François, întemnițat la Santé și a cărui soartă depindea de supunerea ei. Deodată, cuprinsă de spaimă, își imaginează viitoarea întîlnire cu Sturmbannführerul.

„Amintiți-vă că nu mai sînteți liberă ca înainte,“ îi spusese Günther Forst.

CAPITOLUL X

MARIE-LAURE, ÎN COSTUM DE baie, se întinsese tocmai la soare pe un șezlong în grădina de pe bulevardul Maréchal-Maunoury, cînd o zări pe Anne înapoindu-se. Îi ieși imediat în întîmpinare.

— Ce ai de gînd să faci ?

O urmă pe Anne pînă în odaia ei.

Ele se întorseseră în ajun, spre seară, cu Emmanuel și Gerhard Scheuber. Marie-Laure aflase doar în dimineața aceea de prezența Solangei Daubel, instalată la etajul trei — unde camerele, afară de cea albastră, erau locuite de servitori.

— De necrezut ! Și totuși bănuiam eu că așa se va întîmpla. Te-am prevenit ! Dar nu-mi închipuiam că lucrurile se vor petrece atît de repede.

Isconditoare, o privi insistent pe Anne.

— Atunci ?

În cîteva fraze, Anne o anunță ce înțelegere survenise între ea și Emmanuel. O ruga, după dorința lui Emmanuel, să nu dezvăluie deocamdată nimic în legătură cu despărțirea hôtărîită la Champbreuil. Marie-Laure părea conster-nată.

— Și eu ?...

Anne nu se putu stăpîni să nu surîdă constatînd încă o dată că Marie-Laure se gîndea în primul rînd la ea.

— În curînd războiul se va termina. Mama ta va reveni în Franța. Te vei putea întoarce la ea.

— Pe dracu ! Să mă plictisesc iarăși cu soțul ei, acel om afectat, agasant... Un tip care nu știe să debiteze altceva decît dulcegării banale pe care le-ai putea găsi în manualul perfectului diplomat, dacă ar exista : *Arta de a vorbi mult pentru a nu spune niciodată nimic*. Dumnezeu știe că vocea sîngelui nu mă îndeamnă să-l admir prea mult pe scumpul meu tătîc ! Trebuie să recunosc însă că aici nu ne plictisim prea mult. Cu tine mă înțelegem bine, după o perioadă în care au existat destul de multe fricțiuni.

Marie-Laure făcu un gest enervat.

— Și viața mea va fi zdruncinată pentru că tata preferă să nu urce decît un etaj spre a-și întîlni amanta. Bineînțeles, în situația actuală, greutatea de transport, interdicția circulației după o anumită oră îi complicau viața. Mai ales de cînd a refuzat cu mîndrie — și prudență — să ceară Fritzilor reînnoirea permisului său de circulație... Nu cred că era amuzant să se îmbrace în viteză, să se grăbească, frînt de oboseală, spre a nu pierde ultimul metro. Iată, asta-i poate motivul transplantării alesei lui sub acoperișul nostru !

Anne tăcea.

— Dar ce vrăji i-a putut face ca să dorească s-o aibă tot timpul pe-aproape ? El, care se satură atît de repede de tot și de toate... Totuși, nu cred să aibă un temperament prea impetuos scumpul meu tătîc ! Între noi fie vorba, ce zici ?...

Nu se aștepta să obțină precizări din partea Annei asupra acestui subiect. De aceea continuă :

— De ce nu aveți copii ? Așa cum te cunosc, tu, născută într-un mediu unde se respectă toate tradițiile... (Și în primul rînd aceea de a te înmulți cu sfințenie pentru ca duhovnicul să-ți poată ierta plăcerea oribilă pe care o simți, în principiu, în distracțiile conjugale.) N-ar fi trebuit

altceva decît să te zbuciumi, și chiar de mai multe ori, în chinurile facerii. Cu atît mai mult cu cît ai fi putut spera că este un mijloc de a-l ține legat, de a-l interesa. Atunci ? Îi era teamă de încă un exemplar în genul meu ? N-a vrut ?

Fără să pară că o aude, Anne parcurgea scrisorile pe care tocmai le adusese valetul.

— Puterea unor pomicile ca asta ? reluă Marie-Laure. Bărbații le cer lucruri pe care n-ar îndrăzni niciodată să le pretindă soției lor. Un tip ca tata, nervos, complicat, are nevoie totdeauna de rafinament, de inițiativa celuilalt... Important nu e actul în sine, ci tot ceea ce-l înconjoară. Te-ai gîndit la asta ? De pildă, ai încercat vreodată...

Se aplecă, vorbe în șoaptă la urechea Annei, care făcu un gest plictisit, Marie-Laure își potrive partea de sus a costumului de baie reliefînd un trup zvelt dar pe care l-ar fi dorit cu forme mai puțin discrete. O privi o clipă în tăcere pe Anne. Tînăra femeie nu deschisese ultimele două scrisori. Avea o expresie cam distantă și tristă.

— Văd că nu ești bine dispusă. Bineînțeles, festa pe care ți-o joacă domnul tatăl meu ar fi de ajuns ca să explice o oarecare melancolie. Dar „instinctul meu de femeie“, cum se spune în romanele bune, mă avertizează că nu ăsta-i singurul motiv. Și poate nici chiar cel adevărat...

Anne întoarse privirea spre ea, fără să răspundă.

— Spune-mi ce nu e în regulă. Sincer. Lucien ?... Nu cumva tu și cu el ?...

Sprîncenele Annei se încruntară.

— Nu te întreb despre o eventuală intimitate. Cu tine nu cred că se ajunge atît de repede la așa ceva. Îți ceream doar să-mi spui dacă ai impresia că ții la el. Sau, ca să vorbesc fără nici un fel de precauție, așa cum îi place celui de-al doilea soț al mamei mele : ești îndrăgostită ?

Nici de astă dată nu așteptă un răspuns pe care nu conta deloc.

— În cazul acesta, ți-aș face o mărturisire... Seara trecută, am accentuat la maximum efectul ce-l putea produce faptul că ai ieșit cu Gerhard, asupra unui bărbat care nu mai reușește să ascundă că-i nebun după tine. Am prezentat seara aceea la *Palais Chaillot*, cu frumosul Gerhard, sub un aspect „agravant“, dacă pot spune așa.

Anne tresărise.

— N-am procedat bine, știu, recunosc Marie-Laure. Dar ironia nu era îndreptată, împotriva ta. Pe el îl vizam.

— De ce ? spuse Anne, ridicându-se brusc.

— Aș fi putut să nu-ți spun nimic. Deci, te rog, circumstanțe atenuante... Te previn, pentru că nu vreau să te văd descurajându-te, cum s-ar părea. Din seara de la *Palais Chaillot*, Lucien e îmbufnat. Văzînd impresia pe care ți-o face, înțeleg... E din cauza acestui domn care trebuie să fie îngrozitor de gelos, exclusivist ! Între noi fie vorba, așa-i că purtarea tatei n-are nici o legătură cu melancolia ta ? Înțeleg și de ce intenționezi, destul de liniștită, să cedezi locul.

— Ce i-ai spus ? întrebă Anne cu o bruschete pe care o manifestase rareori față de Marie-Laure.

— Am să-mi îndrept greșeala. E posibil, crede-mă. E teribil de îndrăgostit. Proasta lui dispoziție : un semn în plus. Dealtfel, dacă nu și-ar fi pierdut capul, n-ar fi fost în stare să se înfurie doar pentru că te duceai să te plictisești ascultînd Beethoven cu cineva pe care papă îl cunoaște de cincisprezece ani. Desigur, n-ar fi trebuit să fac asta... Dar, mai întîi, nu-l știam atît de gelos. Și mă enervează. Mi-e necaz pe el... Ții să știi de ce ?

Povesti că într-o zi din iarna aceea, la Champbreuil, se plimbase un ceas cu Lucien prin pădure. După-amiază, Anne se dusesese în sat spre a-l convinge pe preot să primească un ajutor spre a-și putea drege acoperișul prezbiterului, reparație absolut necesară. Ca să lupte împotriva plictiselii unei zile la țară, Marie-Laure îi făcuse lui Lucien avansuri din ce în ce mai puțin discrete, fără să obțină succesul ce era îndreptățită să-l spere. Întorcîndu-se acasă, îl rugase să vină în odaia ei s-o ajute să-și scoată cizmele. Încercarea se dovedi anevoioasă — și, fără îndoială, modul cum Marie-Laure își așeza piciorul, de-a curmezișul, nu înlesnea lucrurile. Stînd pe pat, se răsturnase ca și cum ar fi vrut să-l ajute pe Lucien, care trăgea cu nădejde de tocul cizmei. Mișcarea lui Marie-Laure ridica foarte sus fusta largă și scurtă... Spectacolul astfel oferit lui Lucien ar fi trebuit să fie de ajuns ca să-i îndrepte preocupările spre ceea ce dorea Marie-Laure. În loc de asta, el trăsesese cu atîta putere cizma încît reușise s-o smulgă, răsucind aproape piciorul fetei.

— După aceea, a luat cealaltă cizmă. De astă dată, treaba s-a făcut în trei secunde. „Iată, mi-a spus, el, arun-

cînd cizma pe covor. Sînt mulțumit că am putut să te ajut.“ Și a ieșit. Ce educație!... Eram furioasă. Normal, nu ? Găsesc că Gerhard se prezintă mai bine, ți-am spus. Dar, pe vremea aceea, Lucien îmi plăcea mai mult. Și cum mă plictisesc totdeauna la țară... Rezultatul : zero. Să nu mai vorbim de jignire. Dar de ce s-a purtat ca și cînd n-ar fi avut mai mult sînge decît un om de zăpadă ? Asta m-a făcut să înțeleg mentalitatea domnului. Nu se gîndește decît la viitorul său la uzină ! N-a vrut să-și asume riscul de a-l nemulțumi pe patron.

— Dar nu s-ar putea crede că, dimpotrivă, pentru un tînăr ambițios...

— Arivist !

— Să seduci pe fiica patronului ar reprezenta un procedeu eficient și verificat.

— Îmi dau seama, spuse Marie-Laure, urmărind-o cu privirea. Crezi că e din cauza ta !... Pentru că te iubea încă de pe atunci atît de mult încît nu voia să-ți fie necredincios cu anticipație. Ar fi desigur o dovadă. În cazul ăsta trebuie să fie foarte rece. Pentru că, în sfîrșit, dacă m-ai fi văzut, lungită leneș pe pat... Perspectiva era calculată ca să tulbure chiar și ideile desăvîrșit orînduite ale celui mai metodic inginer.

Chipul Annei se luminase.

— Ei bine, cînd constat efectul istorioarei mele, cazul tău se lămurește. Ar trebui poate să recunoști fără întîrziere cum stau lucrurile. Ai cîștiga timp. Și ți-ai simplifica viața.

— E supărat pe mine, zise Anne, clătinînd din cap. Și nu poate înțelege...

— Asta se va aranja.

După cîteva clipe, Marie-Laure întrebă :

— Și Gerhard ?

Gerhard Scheuber îl invitase pe Emmanuel, cu soția și fiica, la Tour d'Argent. După ce mai întîi acceptase, Emmanuel o înștiințase pe Marie-Laure că nu va fi liber în seara aceea.

— Anne și cu tine veți cina cu Gerhard.

— Dar trebuie neapărat să trec pe la club, spuse tînăra Annei. Mi-e imposibil să merg cu voi la restaurant. Și bănuiesc că nu ții chiar așa de mult să te însoțească doar pe tine la cină... Nu trebuie să-ți înrăutățești situația față de bănuitorul Lucien !

Anne părea preocupată.

— Ei bine, mă voi sacrifica eu ca să te scap de Gerhard, spuse Marie-Laure. Îl voi aștepta și îi voi spune orice. Voi încerca să invoc ceva mai original decât migrena clasică. Îl voi duce la club... M-am purtat urît față de Lucien și față de tine. O să încerc să-mi îndrept greșeala.

CAPITOLUL XI

IEȘIND DE LA „CLUBUL PARTICULAR al pritenilor jazzului și cîntecului“, aproape de ora ultimului metrou, Marie-Laure și Gerhard erau foarte veseli. Dansaseră aproape fără întrerupere și cu mare însuflețire — cu atît mai mult cu cît dansul nu era autorizat în localurile publice. Cum să nu fi intrat cu ea cînd, în fața frumoasei căsuțe din strada Villejust, Marie-Laure îi propusese un supeu improvizat ?...

În timp ce Gerhard deschidea o cutie de ton, ea pregăti o omletă din ouăle aduse de la Champbreuil. Datorită aparatului „arde gaz“¹ pe care și-l procurase, nu avu nevoie de prea mult timp ca s-o facă.

— Whisky n-am, spuse Marie-Laure. Acasă, am avut din cînd în cînd. Ni-l procura un diplomat portughez, care-l căpăta la Vichy. Judicioasă utilizare a valizei diplomatice... Dar sursa a secat. Ca să nu-ți pierzi răbdarea, uite un Pernod spaniol, destul de acceptabil. Cumpărat săptămîna trecută de la coaforul meu...

Turnă Pernodul astfel încît să nu mai rămînă mult loc în pahare pentru a adăuga apă. Apoi puse masa, destul de satisfăcătoare dacă țineai seama de timpurile grele, ton în ulei, omletă, șuncă nefiartă. Un camembert (patruzeci la sută grăsime) cumpărat în seara aceea la club și o bucată de pîine albă. O livră² de unt adus de la Champbreuil. Fructe : cireșe și fragi. Și o sticlă de Château Segonzac, care făcea masa mai atrăgătoare.

— Ne iau totul, spuse ea bine dispusă. Dar se pare că le-au lăsat francezilor talentul de a se descurca...

¹ Aparat improvizat, cu ajutorul căruia se putea folosi gazul chiar și în timpul orelor cînd era suspendată funcționarea (n.tr.)

² Unitate de măsură de aproximativ 400 gr. (n.tr.).

Înainte de a servi omleta, mai turnă încă un pahar plin cu Pernod spaniol.

— De ce nu faceți și voi Pernod în Marele Reich ? Pricepuți cum sînteți să fabricați orice în locul lucrurilor care vă lipsesc, ar fi cu siguranță foarte acceptabil... Se pare că rușii fabrică șampanie în Crimeea.

— Noi avem *Sekt*¹-ul.

— Îmi amintesc de un dineu la Bombay, cînd am sosit în India. Ni s-a servit șampanie australiană. Eticheta de pe sticlă mă încîntase : „*Șampanie australiană (Feriți-vă de imitații)*“.

Rîseră amîndoi din toată inima. Marie-Laure îl sărută pe Gerhard pe obraji și așteaptă ca el să facă la fel.

— Așază-te. Te servesc. Îmi vei descoperi calități suplimentare : acelea ale unei adorabile și tinere femei de interior.

Cina fu extrem de veselă.

— Marie-Laure, aprob ce spuneai : ești adorabilă. Uit tot restul...

Fruntea i se încreți ușor.

— Sau, dacă mă gîndesc la asta, o fac pentru a prețui și mai mult clipele ce mi le dăruiești.

Strînse, pe deasupra mesei, mîna tinerei fete.

— Nu, nu-mi mulțumi, spuse ea. Și, te rog, nu fi prea sentimental !

Umplu paharul lui Gerhard.

— Dacă linia Maginot² ar fi fost prelungită mai departe, dacă statul major francez ar fi crezut că tancurile și avioanele servesc la ceva, n-am fi fost amîndoi aici, astă-seară, conchise ea.

Ideea i se păru nespus de caraghioasă. Sticla de Château Segonzac era aproape goală în timp ce micul supeu se termina...

După aceea, Marie-Laure puse un disc. Dansară. Ea se cuibări la pieptul său. Îl sărută din nou, pînă cînd el o strînse mai tare. Chiar după ce muzica încetase, rămase în brațele lui Gerhard cu gura lipită de gura lui.

¹ Șampanie (*germ* — *n. tr.*).

² Linia de fortificație, purtînd numele generalului André Maginot (1877—1932), ministru de război (1922—1924, 1926—1929, 1930, 1931—1932) a fost construită de-a lungul frontierei răsăritene franceze între 1927 și 1936. În cel de-al doilea război mondial, trupele germane au ocolit-o, invadînd Belgia și Olanda (*n. tr.*).

— Să mai dansăm, propuse el, desprinzându-se primul. Alese discurile.

— Desigur, zise ea, aruncîndu-i o privire cu coada ochiului, asta nu echivalează cu Orchestra Filarmonică din Berlin !

— Îmi plac cîntecele de dragoste franțuzești, replică el, fără să pară că sesizează aluzia. Se pare că pe frontul de Est sînt deseori ascultate... Și cîntate cu o nostalgie cu atît mai mare cu cît cei trimiși acolo au toate motivele să regrete Franța. Uite unul din cele preferate.

— *Barca visului...* Ia-mă cu tine într-o seară să-l aud pe Leo Marjane cîntîndu-l la *Monte-Cristo* ! N-ai fost încă acolo ? Fotoliile sînt foarte joase. Un fel de perne... Ai impresia că stai pe jos. Sînt animatoare frumoase, rusoaice. Una mai ales... Foarte înaltă, cu părul lung roșu, cu ochii verzi, cu un aer de parcă nu i-ar păsa de nimic. Și niște sîni...

Privindu-l din nou pieziș, adăugă în șoaptă :

— Am putea s-o invităm, apoi s-o aducem aici cu noi. Ar fi amuzant.

Făcu o clipă o mutră decepționată, căci el rămase nepăsător. Apoi, într-un avînt, ea îl îmbrățișă. Așezîndu-se pe divan, după o sărutare mai prelungită, îi mîngîia fruntea bronzată, părul blond, tăiat scurt.

— Marie-Laure, o să te las să dormi.

Ea îl înlănțui astfel cu brațele, încît Gerhard nu era deloc tentat să-și pună în aplicare intenția.

— Tatăl tău e prietenul meu.

— Un motiv în plus pentru a încerca să-mi faci plăcere.

— Față de el, nu pot, nu trebuie...

— Ah, nu te sinchisi de el, te rog ! Dealtfel, de-ai ști cît de puțin îi pasă de asta... Aș dori mult să aflu de ce mici fantezii se lasă antrenat în acest moment, împreună cu Solange a lui, exact deasupra camerei mele !

— Trebuie să fiu corect.

— Se știe că nemții sînt corecți. Propaganda ne-o repetă de patru ani.

Se lungi cu capul pe genunchii lui Gerhard.

— Ia spune-mi, întrebă ea, pe ton de tachinărie drăgăstoasă, cînd îi faci curte soției tatălui meu, conștiința ți-e mai împăcată ?

Tenul bronzat al lui Gerhard se înroși.

— Am respectat-o întotdeauna pe Anne.

— N-ai procedat bine. Eu, în locul tău... Și mai bine de două ori decît o dată ! Mi-ar fi plăcut să știu ce-ar fi rezultat... Mă tem că n-ai fi ajuns la nimic. Cînd inima unei femei bate pentru un bărbat, ceilalți n-au nici o șansă. Numai dacă are un temperament extraordinar, un mod masculin, ca să zicem așa, de a înțelege dragostea. Nu e cazul Annei ! Cred că văd mai limpede chiar decît ea. Iubește pe cineva. Poate pentru prima oară în viața ei. Gînditoare, Marie-Laure adăugă :

— Mă întreb unde o va duce asta pe o femeie ca ea.

După o pauză, reluă :

— Te previn, în cazul cînd gîndurile ți-ar fi mai puțin nevinovate decît vrei să mă faci să cred... Nu aștepta nimic din partea ei ! Ai fi dezamăgit.

Ținîndu-și în continuare capul pe genunchii lui Gerhard, spuse :

— Dăruiesc ființa mea Germaniei pentru a-i atenua nenorocirea ¹.

Una din distracțiile lui Marie-Laure era să folosească în viața cotidiană cuvinte istorice. Rîse de a fi adaptat astfel o frază a mareșalului Pétain, schimbînd doar un cuvînt — numele țării.

Continuînd tot. așa, adăugă, imitînd ilustra voce tremurată :

— Eu îmi țin făgăduielile. Chiar și pe cele ale altora.

După ce se ridicase, privi cu atenție, zîmbind încurajator.

— Dacă am fi în 1938, sau în 1950, lucrurile astea dintre noi s-ar fi petrecut mai pe îndelete. Am fi ieșit de zece sau douăzeci de ori la plimbare înainte de a ajunge aici. Și poate chiar...

Se întrerupse.

— Dar războiul lor idiot schimbă totul. Vreau totuși să trăiesc ! Și repede... Acum am douăzeci de ani.

Gerhard rămînea preocupat.

— Lasă-mă să-ți văd rana.

Începu să-i scoată haina. Apoi cravata.

¹ Aluzie ironică la cuvîntarea mareșalului Pétain rostită la 16 iunie 1940, în momentul preluării puterii, în care a spus : „Dăruiesc Franței persoana mea spre a-i atenua nenorocirea“ (n. tr.).

— La umărul stîng, nu-i așa ?

Îi deschise nasturii cămășii, îi mîngîie cicatricele de pe umărul lat, mușchiulos, apoi partea de sus a brațului. Se alarmă de mărimea cicatricelor.

— Am fost bine îngrijit. Spitalele noastre sînt cele mai bune.

— Dar nu simți nimic cînd apăs ?

— Mai puțin decît atunci cînd e umezeală. În momentul acela simt o mică durere. Amintire din Italia...

— Sper că afară de rănille astea, n-ai adus și alte amintiri. Sînt atît de multe fete frumoase acolo !...

Îndepărtase cămașa și-și lipi buzele de cicatrice. Mîna lui Gerhard mîngîie ceafa tinerei fete.

— Marie-Laure, am făcut o greșeală că nu m-am întors imediat la Raphael.

— Unde vei fi săptămîna viitoare ? Și chiar mîine... Iar eu ? În timpul ultimului bombardament din pădurea Boulogne, au căzut bombe pe cîmpul de curse de la Long-champ. Acest lucru s-ar fi putut întîmpla tot atît de bine pe bulevardul Maréchal-Maunoury. Nu vreau să mă gîndesc la asta... Dar, în sfîrșit, știu foarte bine că într-una din aceste dimineți, pot să mă trezesc în cer. Un aviator zburînd la șase mii de metri deasupra Parisului începe să se gîndească, mestecîndu-și guma, că drăguța lui din Boston, din Detroit sau din Oklahoma, e gata să-l înșele. Și comite o mică greșeală, foarte scuzabilă, în clipa cînd lansează bombele destinate uzinelor din Billancourt...

Chipul lui Gerhard se întunecă.

— Aș vrea să fi trăit *înainte*... Noi nu putem raționa ca și cînd voi ați fi venit la Paris într-una din acele epoci cînd pacea părea să fie asigurată pentru douăzeci de ani !

Își apăsă din nou, îndelung, buzele pe cele ale lui Gerhard. Cînd se desprinsese, el văzu că Marie-Laure are o privire gravă, aproape neliniștită.

— Gerhard, cît timp avem înaintea noastră ?

Chipul lui Gerhard, de obicei vesel, se crispă. Închise ochii. Cu un fel de bruschete, o atrase spre el. După o clipă, cuibărindu-se la pieptul lui Gerhard, pe divanul pe care stătea, ea murmură :

— N-ai fost rănit numai la umăr... Arată-mi cealaltă cicatrice.

— Imposibil.

- De ce ?
 - Se află... mult deasupra genunchiului.
 - Adică ?
 - La cincisprezece sau douăzeci de centimetri.
 - Ah ! bine... Atunci sînt liniștită.
- Începu să rîdă din nou. Și Gerhard rîse împreună cu ea.

CAPITOLUL XII

LUCIEN NU MAI REAPĂRUSE ÎN bulevardul Maréchal-Maunoury după întoarcerea Annei și a soțului ei de la Champbreuil, cu trei zile înainte. De astădată, Bonvillot, șeful atelierului de mecanică generală, prezentase lui Emmanuel raportul despre activitatea uzinei.

— Continuă să fie bosumflăt, zise Marie-Laure Annei. Nu trebuie să lăsăm să se agraveze situația. Vom trece la ofensivă. Pe scurt, îmi voi îndrepta greșeala.

Ea reaminti Annei că aveau un motiv din cele mai firești pentru a merge la Levallois. Anne conducea la uzină, de la începutul războiului, ceea ce se numea „asistența socială”. (Crezuse că acest lucru ar crea o legătură între ea și Emmanuel. Dar își dăduse seama destul de repede că se înșela. Emmanuel, simțind în realitate puțină plăcere pentru activitatea căreia îi consacra tot timpul său, nu ținea ca soția lui să fie amestecată în viața lui de la uzină.) Anne se ocupa îndeosebi de ajutoarea nevestelor muncitorilor prizonieri, de pachetele trimise acestora, de aprovizionarea personalului și de vacanța copiilor.

În legătură cu aceasta, din cauza greutăților de transport, agravate de bombardamente, a trebuit să renunțe la castelul închiriat pentru toată vara, ca și în anii precedenți, în Nièvre. Anne alesese un alt castel mai puțin mare, dar posedînd dependințe destul de vaste, lângă Chantilly.

Se duseră la uzină cu bicicleta. Fură silite să se oprească la un garaj, lângă Porte Maillot, pentru ca Marie-Laure să dea să-i repare cauciucul din spate al bicicletei, care, prea uzat, plesnise iarăși.

Gaudechart, directorul Atelierelor și forgeriilor Villardier, o primea totdeauna pe Anne cu amabilitate. Originar din Champenois, bărbatul acesta lat în spate, cu fața durdulie și rumenă, cu mânele îndoit deasupra unor brațe păroase, semănând mai mult cu ale unui muncitor manual decât cu ale unui director general, nu ascunse Annei supărarea pe care i-o pricinuia atitudinea lui Emmanuel Villardier.

Gaudechart fusese mobilizat în septembrie 1939, ca sergent-major, în aceeași companie cu Jacques Doriot, devenindu-i prieten. Deseori, Gaudechart povestea că într-o dimineață de iunie a anului 1940, cu câteva zile înainte de armistițiu, el și camarazii săi dormeau, după zile lungi de marș, într-un hambar, aproape de Montbrison. Fuseseră treziți de împușcături. Ieșiseră frecându-se la ochi. Doriot, în mijlocul curții, trăgea furios, cu pușca lui cu țeavă scurtă, asupra avioanelor germane care se roteau căutându-și un obiectiv.

„Trebuia să vezi cât era de furios ! Cum bombănea că nu era nici un avion francez pe cer... După aceea, repeta, strângând pumnii : „Am fost trădați !“

Gaudechart trebuie să fi fost impresionat că Doriot, pe care îl revăzuse la Paris, era tot așa de prietenos și-l invita să cineze împreună cu personalități politice. Fără îndoială crezuse că nu are altceva mai bun de făcut decât să adere la P.P.F. Și el care, în 1939, refuza să rămână la uzină, ca specialist, își însușise, cel puțin în cuvinte, politica de colaborare a camaradului său de război.

După aceea, acest fost contramaistru, neputându-se lăuda nici cu un limbaj ales, nici cu maniere, fusese flatat când Emmanuel, începând din 1942, îl trimisese în locul său la recepțiile de la ambasada germană, la Cercul European de la grupul „Colaborare“. Atențiile de care se bucurase în cursul unei călătorii în Germania — unde îl înlocuise pe Emmanuel — îi întăriseră și mai mult convingerile.

— Acum, domnul Emmanuel vrea să se spele pe mâini de munca desfășurată aici timp de patru ani ! Să arunce totul în spinarea mea... Vă asigur că băieții au înțeles. M-au poreclit „țapul“... Da, au făcut din mine țapul ispășitor, sperietoarea. Comedia asta a domnului Emmanuel de a nu mai veni pe aici, ca și când aș fi ciumat !...

Vocea aspră a lui Gaudechart luă un accent indignat.

— Totuși, cînd au vrut să ne ia tinerii din contingentele '41 și '42, cîne s-a zbatut ca ei să nu plece în Germania ? Comisia de control întocmise lista. Data plecării era fixată. Șeful Oficiului german de muncă din Paris, adjunctul și prietenul lui Sauckel, nu e un tip căruia să-i îndrugi povești ! Am discutat problema. Așa cum a trebuit. Apoi a urmat un dineu extraordinar într-un restaurant unde Doriot mă invitase împreună cu directorul ziarului *Cri du Peuple*. Și după aceea... Scuzați-mă dacă nu vă dau amănunte. Dar era o casă dintre cele mai selecte. Cu fete cum nu văzuse el niciodată la Berlin. Fridolinul era încîntat. Mi-a spus că-l va duce acolo și pe Sauckel. Pe scurt, am cîștigat partida ! Băieții noștri au rămas la Levallois.

— Știi, convingerile mele nu seamănă cu cele manifestate de dumneata, spuse Anne. Dealtfel, convingerile dumitale sînt poate mai puțin profunde decît crezi... Dar îți cunosc activitatea desfășurată aici. O voi spune, dacă într-o zi va fi necesar.

Gaudechart păru mișcat.

— Mulțumesc, doamnă ! Sînt tare mulțumit că vă văd... Ce-mi face însă domnul Emmanuel, e urît ! Tai-că-său n-a fost socotit niciodată un sfînt. Ca să reușească într-o afacere, ar fi călcat în picioare pe oricine. Dar nu s-ar fi purtat astfel ! Nu știu ce se va întîmpla dacă noii prieteni ai domnului Emmanuel cîștigă partida...

Spuse, cu oarecare candoare :

— Voi avea poate necazuri.

Ridică din umerii săi lați.

— În ce-l privește pe domnul Emmanuel, veți vedea... Se va aranja. Totuși... Nu eu îi ceream banii pe care mi i-a plătit pînă la '42 pentru ziarul *Cri du Peuple* și casieria P.P.F.-ului.

Anne știa despre subvențiile acordate de Emmanuel partidului lui Jacques Doriot și ziarului său, care nu putea, desigur, pretinde să trăiască din tirajul de 35 000 de exemplare... Emmanuel se temea probabil ca nu cumva Anne să destăinuie aceste lucruri, cînd ea îi anunțase la Champbreuil hotărîrea de a divorța.

Lăsînd-o pe Anne cu Gaudechart, Marie-Laure se duse să-l caute pe Lucien, la biroul de studii. În cămașă, el stătea în fața unei mese mari acoperită cu hîrtii de calc,

planuri, dosare și notițe. Pe pereți, grafice, fotografii ale mașinilor fabricate în uzină.

— Aparițiile dumitale devin din ce în ce mai rare, zise Marie-Laure. Dealtfel, mă acomodez cu această situație. Dar pentru că nu te mai văd acasă, profit de vizita mea la Levallois pentru a te ruga să fii mai amabil decât ai fost zilele trecute cu un prieten la care țin mult. În primul rînd, este un străin. Apoi, politețea, ospitalitatea franceză... Pe de altă parte, el și cu mine ne simțim foarte, foarte bine împreună. Deci, nu mi-ar plăcea să fii iar tot atît de dezagreabil, chiar vindicativ, dacă îl vei mai întîlni.

Luă o țigară din pachetul de pe birou.

— N-ai altele ? „Balto“ ? Nu... Nu mă miră.

Izbucni în rîs.

— Cu simțul dumitale psihologic, specific bărbaților, n-ai înțeles, deunăzi, că te-am dus cu preșul, cînd ți-am vorbit despre el și despre Anne. Desigur, i l-am pasat spre a merge la Palais Chaillot. Pentru mine, Beethoven : Simfonia a treia, triplu concert... Sînt sinceră ca și bunicul meu : nu mi-e rușine să spun că muzica asta m-ar face mai curînd să casc.

Expresia lui Lucien se schimba. Marie-Laure îl observa amuzată.

— Știu că nu te caracterizează excesul de curtoazie. Am greșit oare sperînd că pînă la urmă îmi vei aprinde țigara ?

El se execută distrat. Părea că vrea să pună o întrebare. Marie-Laure se apropie de modelul redus, dintr-un colț al biroului...

— Țasta-i motorul dumitale Diesel ?

Întorcîndu-se spre Lucien, aruncă o privire indiferentă spre hîrțiile de calc și planurile întinse pe masă.

— Pun prinsoare că toate astea au legătură cu renumitul model nou al „celeia mai rapide locomotive din Europa“, pe care îți pierzi timpul s-o creezi. În vreme ce programul de livrări pentru Marele Reich nu-i respectat... Ia spune, tatei i-a fost teamă cînd Comisia germană i-a amintit cu asprime că studiul modelelor noi și fabricarea prototipurilor sînt interzise ?... Mai degrabă cred că a pus să se fotocopieze scrisoarea Comisiei de control în nenumărate exemplare. Ce baftă acum ! O dovadă de

felul cum l-a tras pe sfoară pe ocupant, lucrînd, sub nasul lui, pentru Franța de mîine !

El părea că n-o aude. Era evident că nu-l preocupa decît un singur gînd.

— Știi că Anne e în uzină ?

Lucien înclină capul.

— Atunci, fă-mi plăcerea să te porți corect. În afară de asta, încearcă, dacă nu-ți cer prea mult, să fii ceva mai subtil ! Înțelege din două-trei vorbe, deoarece sînt lucruri pe care o femeie ca ea nu le spune cu ușurință.

Marie-Laure își șterse fruntea.

— Ce căldură e aici !... Apropo, între noi fie vorba pentru că e încă un secret de familie : se desparte de soțul ei. Cu adevărat.

Îl văzu tresărind.

— Se salvează aparențele un timp oarecare, din cauza „evenimentelor“. Dar nu va mai avea multă vreme cîntea și avantajul — fără să pomenesc de inconveniente — de a se numi doamna Villardier.

Zîmbi din nou, văzînd expresia transfigurată a lui Lucien.

— Vino. S-o scăpăm de Gaudechart. E un om de treabă, dar îi ține discursuri amare și impetuoase pe tema : „Ingratitudinea și oportunismul patronatului francez“.

Lucien nu se gîndi să-și pună din nou haina, nici cravata. Cum intrară în biroul directorului, Marie-Laure îi spuse lui Gaudechart :

— În calitate de fiică a proprietarului, condu-mă să facem o raită prin uzină. Aș vrea să văd funcționînd mașina aceea minunată pentru ascuțirea uneltelor și frezelor Steiner, pe care o datorăm amabilității marilor noștri parteneri din noua Europă...

Cînd Anne și Lucien rămaseră singuri față-n față, urmă o tăcere destul de lungă. Ea purta o fustă ecosez cu cute mari, o bluză bleu deschis, ce-i descoperea brațele rotunde, ușor bronzate. Nu părea și mai tînără astăzi cînd părul cu reflexe arămii era ridicat în sus, dezgolindu-i ceafa delicată ?... Tenul Annei era puțin îmbujorat după cursa făcută cu bicicleta... Lucien își lăsă capul în jos. Șopti :

— Îmi dau seama că m-am purtat în mod stupid. Dacă m-aș fi gândit... Dar eram incapabil s-o fac. Îmi închipuiam... Nu înțelegeam.

Știa totuși că firea lui impulsivă, impetuoasă îl făcuse să comită și alte greșeli. Dar impresia resimțită, aflînd că Anne va ieși singură cu tînărul ofițer german, felul în care Marie-Laure înfățișa acest lucru... Rămăsese uimit, răscolit. Cînd îi mărturisise dragostea, în seara aniversării căsătoriei, ea îl rugase, înainte de a se despărți brusc de el, în grădină, să nu continue. Auzind cuvintele Annei, Lucien își închipui un alt motiv posibil — fără a reuși să creadă în el. Și totuși, neamțul acela tînăr care se simțea la largul său în bulevardul Maréchal-Maunoury, venea s-o ia... Lucien se exprima cu un glas înăbușit, întretăiat. Adorația, flacăra acelei priviri ! Pe Anne o învălui din nou căldura simțită în noaptea cînd, în grădină, el îi declarase pentru prima oară că o iubește, în vreme ce în depărtare ardeau depozitele de benzină și rachete luminoase iluminau cerul, fără ca Lucien să le ia în seamă.

— Te rog să mă ierți. Aș fi revenit azi sau mîine. Și aș fi fost în sfîrșit capabil să te întreb...

— Vrei să mă întrebi ceva ? spuse ea cu glas încet, uitîndu-se țintă în ochii lui.

Într-un elan, el îi prinse Annei mîinile. Apoi, imediat, le dădu drumul. Peretele de sticlă din birou dădea în marea sală a atelierului de mecanică generală. Iar muncitorii de la parter, ridicînd capul, puteau să-i vadă.

— Dacă am fost atît de contrariat în seara cînd te duceai la Palais Chaillot, dacă m-am purtat în mod stupid, nu e doar din cauza caracterului meu care mi-a mai jucat feste, zise el cu glas încet. Te iubesc prea mult ! În fața dumitale sau cînd e vorba de dumneata, nu izbutesc să judec...

Își dădu pe spate o șuviță scurtă din părul său brun, des, pe care nu se gândise să-l pieptene cînd părăsise biroul spre a veni s-o întâlnească pe Anne.

— Acum ești liberă !...

În timp ce-i vorbea din nou despre dragostea sa, Annei i se păru că în glasul lui este și mai multă pasiune decît acum cîteva nopți în grădina lor din bulevardul Maréchal-Maunoury. Ca și cînd temerile sale, grelele amărăciuni din ultimele zile i-ar fi întetit dragostea. Gîndindu-se la spaima ce o simțea de cînd Gerhard și Lucien se întâl-

niseră, Anne trebuia să admită că nici ea nu fusese capabilă să judece mai temeinic.

Îl asculta, fără a izbuti să-l întrerupă. „Trebuie să-i răspund nu, nu sînt liberă.“ Dar tăcea. Simțea cum i se îmbujorează obrazul. O senzație nouă o cuprindea în acest birou, unde, sub luminatorul mare, vopsit în albastru, conform cu regulamentul apărării pasive, era o căldură aproape înăbușitoare.

O sonerie răsună prelung. Ora de ieșire din uzină. Ochii Annei se opriră asupra pendulci din atelierul de mecanică generală. Poimîine, la aceeași oră se va afla în fața Sturmbannführerului Forst, în Biroul de achiziții din strada Troyon. El declarase, cu prilejul ultimei lor întîlniri, că îi lasă un răgaz de cîteva zile înainte de a o revedea, ca să-i poată aduce informații cît mai importante. Credea că ea avea posibilitatea să obțină mărturisirile căpitanului Scheuber despre complotul antihitlerist din Paris.

Ce va spune ea ? Care vor fi reacțiile, noile exigențe ale Sturmbannführerului ? Își amintea de tulburarea simțită ultima oară cînd se aflase în fața lui Günther Forst, pe strada Troyon. În ziua aceea, examina cu deznădejde urmările întîlnirii lui Lucien cu Gerhard. Azi, nu vedea mai limpede cum s-ar putea elibera. Dar deodată, nu mai avu aceleași temeri... Avu convingerea că va lupta cu toate puterile. Știa că nu se va resemna niciodată — cum părea să creadă Forst — cu rolul ce i-l destinase.

Privind-o stăruitor, Lucien continua să vorbească în șoaptă, cu pasiune. Și ea se simțea cuprinsă de o încredere care-i lipsise din după-amiaza aceea, cînd, pe bulevardul Foch, Günther Forst o constrîngea să-i dea răspunsul ce urmărise să-l obțină de la ea.

CAPITOLUL XIII

ÎN FAȚA ANNEI, GERHARD PĂREA cam jenat. Ea îi telefonase la Majestic cu o oră mai înainte. Stabiliseră o întîlnire în subsolul unei cafenele de pe bulevardul George al V-lea, nu departe de Champs-Élysées.

— Când m-ai chemat, mă întorceam de la o recepție dată de Institutul german, zise Gerhard, care venise îmbrăcat în uniformă. N-am stat mult. Atmosfera era lipsită de antren. Chiar fără aptitudini excepționale de a prevedea viitorul, te poți gândi că e ultima recepție a doctorului Epting. Doar câțiva francezi, care au probabil motive să dorească prelungirea prezenței noastre, păreau să creadă că ne vom regăsi „după redeschiderea sezonului“, cum continuă să se spună la Paris.

Simțind privirea Annei, își întoarse o clipă capul și nu mai vorbi despre Institutul german.

— Marie-Laure mi-a spus că te-a informat, continuă el, puțin stînjedit. Află că mi-am făcut reproșuri. Marie-Laure a vrut să-mi dea o justificare. Spune că războiul ne împiedică să ne purtăm ca...

— N-am vrut să te întîlnesc ca să-ți fac observații inutile.

În ziua precedentă, înainte de a-l părăsi pe Lucien la uzină, îi mărturisise intenția sa de a-i vorbi lui Gerhard despre Marie-Laure. Îi văzuse trăsăturile crispîndu-se o clipă. Anne evocase convorbirea ei cu Gerhard care, la Champbreuil, o lăsase să înțeleagă că participă la un complot antinazist. Avusese o strîngere de inimă, spunîndu-și : „Îi ascund esențialul. Trebuie să-l mint“.

Făcea acum aluzie, în cuvinte voalate, la conversația avută cu Gerhard la Champbreuil, după partida de tenis. Gerhard privi în jur. Doar două mese erau ocupate. Una, de o pereche ale cărei sărutări prelungite nu inspirau neîncredere. Alta, alcătuită din doi bărbați de vreo șaiszeci de ani părădind că discută afaceri. Privirea lui Gerhard întîrzie asupra chelnerului, care nu părea deloc grăbit să șteargă una din mesele vecine.

— Să ieșim, dacă vrei, propuse Gerhard.

Sirenele se declanșau pentru a treia oară în ziua aceea.

— Marie-Laure mi-a spus că a trebuit să-ți înșire diverse episoade din viața ei sentimentală pentru a-ți liniști scrupulele. În realitate, e mult mai puțin ușuratică decît vrea să dea impresia. N-a întîlnit bărbatul care s-o rețină.

Trecătorii întîlniți în după-amiaza aceea, încă destul de caldă, urcau fără grabă, hoinărind pe Champs-Élysées. Pe terasa Fouquet's erau mulți oameni cu fețele destinse,

vesele — chiar și cele ale nemților. Alarma aeriană nu deranjase pe nimeni.

— Știam că Marie-Laure te simpatizează. Acum îmi vorbește de dumneata într-un mod care îmi provoacă teamă, pentru ea... M-ai lăsat să înțeleg că ești angajat într-o acțiune primejdioasă. Știind ce riști, crezi că ai dreptul s-o lași să se atașeze de dumneata ? Și, apoi, n-aș vrea să fie poate și ea într-o zi, într-un fel sau altul, amenințată...

Fața bronzată a lui Gerhard nu exprima obișnuita sa bună dispoziție.

— Cred în succesul acțiunii ce se pregătește, spuse el peste o clipă. Dar, într-adevăr, nu trebuie să îngădui ca Marie-Laure să se simtă legată de mine.

Gerhard clătină din cap.

— Nu, n-am dreptul...

Îi făgădui Annei că lucrurile petrecute în casa de pe strada Villejust nu vor avea urmări. Merseră o vreme în tăcere. Tineri pletoși, cu haine lungi și pantaloni strâmți, discutau în mijlocul trotuarelor. Fără să se dea la o parte, îi priveau pe Anne și Gerhard, mai curînd cu obrăznicie. Cînd trecură pe lîngă ei, Anne îi auzi exclamînd :

— Ne iau totul !

— Și în primul rînd ce-i mai bun.

— Franța francezilor !

— Cum să nu ! După aceea va fi a americanilor !

Ea întoarse privirea spre Gerhard care tăcea gînditor.

— Ghicesc la ce risc mare vă expuneți, dumneata și prietenii dumitale. Mă rog să nu fie în zadar.

— Nimic nu e mai folositor ca acest risc, spuse el cu gravitate.

Gerhard furișă o privire în urma lor.

— Crezi că scopul vostru poate fi atins fără să vă bizuiți prea mult pe noroc ?

— Da, răspunse el fără să șovăie. Care e forța principală ? Armata...

— Dar poliția lor, atît de puternică, prezentă pretutindeni ?

El se uită din nou înapoi.

— Oamenii aceia nu vor avea curajul să lupte, spuse Gerhard, tot cu voce joasă. Dacă ar face-o, armata ar dispune de mijloace să-i zdrobească imediat ! Dar nu vor face nici o mișcare ! Aici, la Paris, totul se va termina în cîteva ore.

— Și francezii arestați de ei ?...

— Îi vom elibera, asta se înțelege de la sine.

Treceau pe lângă Soldatenkino¹ (cinematograful „Marrignon“, rechiziționat), unde se juca „*Ein Mann von Prinzipien*“². O coloană de soldați nemți, mergînd la pas, urca pe bulevard. În urma comenzii laconice a unui subofițer, soldații se opriră în fața cinematografului. Aruncau priviri visătoare spre tinerele femei în rochii deschise, cu pantofi cu tălpi de lemn. În vara aceea, unele purtau pălării înalte și mari părănd, deseori, niște turbane și dovedind, în acele vremuri de sărăcie lucie, o voință de a nu se înclina în fața rigorilor epocii.

— Totul ar fi mult mai ușor pentru noi dacă aliații ar arăta puțină înțelegere. Dar din ianuarie 1943, menținîndu-se la capitularea fără condiții, ei pricinuesc un mare prejudiciu cauzei noastre. Și acționează împotriva intereselor lor ! Desigur, cu cît situația militară devine mai puțin favorabilă, cu atît ne e mai greu să obținem condiții mai bune... Dar ei n-ar trebui să dea încetării luptei acest aspect înfricoșător și imprecis. Ar fi de ajuns să-și exprime mai clar intențiile. N-o fac însă niciodată.

Gerhard întoarse iarăși capul.

— Mulți nemți ascultă clandestin radio Londra. Pînă acum, au sperat zadarnic să afle ceva despre soarta pe care le-o rezervă învingătorii. Aliații procură astfel cel mai bun argument lui Goebbels, care repetă că dușmanii Germaniei n-au decît un scop : s-o distrugă. În aceste condiții, cum să nu șovăie marii comandanți militari în fața unei revolte pe care istoria ar considera-o ca o trădare indiscutabilă ? Aliații comit o greșeală. Germania din 1944 nu este aceea din 1918. Ea nu se va prăbuși iute. Va lupta atîta timp cît vor rămîne forțe organizate. Războiul mai poate dura luni și luni de zile ! Sute de mii, poate milioane de morți... Pentru a evita asta, ar fi de ajuns cîteva cuvinte ale lui Churchill sau Roosevelt. Ei ar cîștiga războiul cruțînd viața multora dintre soldații lor.

Anne își amintea de previziunile lui Günther Forst în privința confidențelor pe care ea le-ar putea obține. Cuvintele lui Gerhard nu depășeau cadrul generalităților. Forst nu-i spusese aproape același lucru Annei, cînd considera că acest complot nu putea să aibă succes ? Totuși, față de

¹ Cinematograful pentru soldați (*germ* — *n. tr.*).

² „Un om cu principii“ (*germ.* — *n. tr.*).

convorbirea de la Champbreuil, cea de azi însemna un progres. La Champbreuil, Gerhard, fără să spună nimic precis, lăsase să se înțeleagă că face parte din opoziția activă împotriva regimului nazist. De ce-ar fi negat? Unde s-ar fi simțit mai în siguranță decât la prietenii săi Villardier ! Tulburată, Anne se gândea la celelalte previziuni ale Sturmbannführerului Forst. El credea că ea l-ar putea determina pe Gerhard să facă mărturisiri mult mai precise.

Anne și Gerhard se întoarseră din drum și urcau spre Étoile.

— Dar întâlnirile dintr-o țară neutră ? întrebă ea.

— Un eșec. Ceream poate prea mult. După debarcare, nu mai putem fi pretențioși. Din nefericire, noi contacte sînt greu de stabilit. Gestapoul a devenit bănuitor.

Anne se gândea la rolul pe care Forst intenționa să i-l atribuie lui Emmanuel în realizarea planului pe care-l pregătea.

— Și aliații ar conșimți să-i mai întâlnească pe emisarii noștri ? Asta nu li se mai pare necesar. Cred că războiul e ca și cîștigat. Se înșeală. Mai fuseseră stabilite alte legături și anul trecut, cu Rezistența, în Franța. Acum aceștia se eschivează. Și asta în clipa hotărîtoare ! În timp ce elemente noi și foarte importante se pot ivi de la o zi la alta. E păcat pentru noi. Dar și pentru ei...

Anne înțelegea ușor cum ar fi putut să obțină cel mai mare avantaj posibil din această întrevvedere pentru a înainta în direcția fixată de Günther Forst. Știa ce fraze trebuia să rostească. Dar tăcea.

CAPITOLUL XIV

INTRÎND A DOUA ZI DIMINEAȚA în camera Annei, Marie-Laure părea foarte enervată. Se întoarse acasă după ce petrecuse noaptea în casa de pe strada Villejust.

Anne făcea baie : Marie-Laure intră, fără să bată la ușă.

— De ce ai făcut asta ? strigă ea. Și fără să mă previi. Eu, care credeam că ești sinceritatea însăși !...

Gerhard o dusesc să cineze la Langers. Apoi, în loc de a reveni cu ea în strada Villejust, cum dorea Marie-Laure, el voise să meargă la Scheherazada și apoi la Aiglon.

— Amîna cît putea momentul întoarcerii. Și pînă la urmă mi-a spus de ce : nu vroia să cedeze ispitei. Cel puțin cu mine. Motivele ? Deloc convingătoare. Am miro-sit că-i ceva suspect. Aveam nevoie de mărturisiri. Le-am obținut. Am știut să-l fac să vorbească. Fără să fie nevoie să folosesc metodele compatrioților săi din Gestapo.

O văzu pe Anne că pălește deodată și închise ochii, în timp ce trăsăturile i se contractau.

— La ora trei dimineața, la Aiglon, cu ajutorul șampaniei, șmecherul, înghesuit între mine și o blondă și plăcută animatoare de local, a trebuit să facă mărturisiri. N-a spus mare lucru. Dar mi-a fost de ajuns ! S-a mărginit să nu nege cînd am avut inspirația să-l întreb dacă grozava hotărîre nu i-a venit cumva în urma unei convorbiri cu soția scumpului meu tată.

Marie-Laure se strîmbă, manifestînd o mare nemulțumire, cu buza de jos ușor răsfrîntă. Așezîndu-se pe marginea băii, continuă, pe un ton încă furios :

— Nu înțeleg ! Mă gîndeam că ai renunțat să intervii, cu diferite sfaturi utile, în distracțiile mele intime. La Mégève¹ nu spuneai nimic cînd l-am ales pe ovreiașul acela, atît de simpatic, care a luat locul campionului de schi.

— Să spunem că am renunțat, într-adevăr, să-ți dau sfaturi ce n-ar face decît să te încurajeze să mergi și mai departe în sensul opus...

— Atunci de ce l-ai dojenit pe Gerhard ? Crezi că momentul e prost ales spre a te afișa cu un ofițer neamț, nu-i așa ? Dar nu țin așa de mult să apar alături de el. Îmi ajunge să stau cu el între patru ochi, cu perdelele trase.

— Cunoști temerile tatălui tău...

— Puțin îmi pasă de ele ! Și prostia, lașitatea acestei epoci... Sînt încîntată, dacă vrei să știi, să le dau cu tifla.

¹ Stațiune pentru practicarea sporturilor de iarnă, de reputație mondială, în Haute-Savoie. În timpul celui de-al doilea război, făcea parte din zona ocupată de trupele italiene și de aceea foarte mulți evrei se refugiau aici, unde se bucurau de cu totul alt regim decît în zona neocupată de la Vichy, în care măsurile rasiale se aplicau cu strictețe. (n. tr.)

Îmi plăcea și fără uniformă. Dar culoarea uniformei face acum ca Gerhard să aibă un farmec în plus pentru mine.

— Iarăși dorința de a merge împotriva curentului, care e pentru tine cea mai mare dovadă de caracter, de originalitate. Și asta face parte din revolta ta...

— Anul trecut, un evreu ! Acum, la sfârșitul lui iunie '44, eu aleg un căpitan neamț. În primul rînd, o repet, pentru că îmi place. Și este un neamț puțin deosebit de ceilalți. În orice caz, unul dintre aceia căruia nici un francez nu-i poate imputa nimic. Afară de asta, un prieten al familiei... Dar cred că purtarea mea e în realitate mult mai originală și, îndrăznesc s-o spun, mult mai curajoasă decît a anumitor cunoștințe ale noastre. Oare ele se abțineau să... simpatizeze cu ofițerii Wehrmachtului în timpul primilor ani ? Vorbește-le azi de ocupanții noștri ! „Nemții ?“ (Ochi mari, naivi.) „Ah ! da, nemții... Nu i-am văzut niciodată. Nu, niciodată. Cred că vă închipuiți. Haida-de...“ Și toate astea cu acel glas armonios, puțin mai natural decît naturalul, pe care nu-l pot da decît o bună educație și o viață în care tot ce seamănă cu spontaneitatea a fost înăbușit cu scrupulozitate... Sau ți se debitează tirada despre barbaria nazistă pe care scumpul meu tată se crede obligat s-o repete de trei ori pe săptămînă.

În legătură cu acest subiect, Marie-Laure devenea cu ușurință de o prolixitate violentă și batjocoritoare. Vorbi despre una care povestea cu mîndrie și în orice ocazie cum l-a îndemnat pe fiul său să treacă granița spaniolă spre a merge să se angajeze în armata din Africa. Cu doi ani în urmă îl scutise de munca din Germania datorită unui ofițer seducător de la statul major al generalului von Stülpnagel¹. Alta, pînă la sfârșitul lui 1942, primea în fiecare săptămînă pe ofițerii superiori din Wehrmacht și chiar din S.S. Se lăuda cu avantajele obținute de la fiecare : *Ausweis-uri*, bonuri de benzină, înlesniri de aprovizionare, diverse protecții... Acum, retrasă la castelul său din Morvan, se ocupa de aprovizionarea tinerilor din machiul apropiat.

— Dar Matilda ! N-o vedeai decît pe ea la Abetz, mi se pare. Cînd spunea „Jean“, era vorba de Luchaire. „Fernand“, era Brinon. Ah ! ea a știut să se servească de

¹ General de armată între 1942—1944 guvernator militar al Franței și principalul instigator al loviturii de stat (*n. tr.*).

ei ? Chiar cînd a fost prinsă cu o jumătate de porc în mașină... Nu risca decît o amendă. Adică nimic, cînd ai o avere ca a ei. Dar l-a bătut la cap pe Brinon pînă ce-a intervenit. Mi-aduc aminte că am auzit-o povestind întîmplarea. A trebuit ca delegatul general să telefoneze prefectului de poliție garantînd că jumătatea aceea de porc era destinată Ajutorului național... Ei bine, încearcă să-i vorbești despre Fernand de Brinon acum !

Repetă ce-i spusese Bertrand de Liviers despre un mare dineu din luna trecută, la Mathilde B.

— Nu se vorbea, așa cum e înțelept, decît de apelul din 18 iunie (de care, se pare, se discuta mult în epoca aceea), despre patria batjocorită și îndurerată... În casa unui funcționar de la compania de gaze sau a unui mic burghez ce s-ar fi comportat la fel ca și Mathilde în timpul ocupației, nu s-ar fi putut vorbi în felul ăsta fără ca oamenii să nu se privească și să nu facă haz... Ei bine, aici totul se petrecea perfect. Miracol al stilului „înaltei societăți” ! Dar Mathilde a bătut recordul după dineu. A intonat *Cîntecul partizanilor* ale cărui cuvinte, afirma ea, o impresionau. Bertrand mi-a spus că spectacolul merita osteneala... În fața tuturor acelor oameni care au trecut prin perioada ocupației fără nici o zgîrietură și tocmai luaseră masa alcătuită numai din alimente procurate la bursa neagră, o masă de trei ori mai copioasă decît ar fi putut suporta ficatul lor în timp de pace, Mathilde cea frumoasă și cam coaptă cînta :

Foamea ne mîină...
Mizeria...

Marie-Laure rîse scurt.

— Sincer vorbind, cine ar trebui să roșească ? Eu sau aceste femei de treabă ?

Anne cunoștea bine această concepție care cere să te grăbești spre a avea succes, oricare ar fi el, fără să te preocupe în ce fel a fost obținut. Cum n-ar fi părut atrăgători, la începutul ocupației, tinerii ofițeri cu aspect viril, reprezentînd forța victorioasă ?... Pe de altă parte, prietenia învingătorilor procura atîtea avantaje, permițînd vieții să continue fără să fie prea întunecată de restricțiile grele ale războiului ! Se obțineau autorizații de a circula și toate *Ausweis*-urile dorite. Noii prieteni atît de

zeloși de a servi, împiedicau rechiziționarea castelului, ordonau evacuarea vilei din Biarritz sau din La Baule. Datorită lor, făceai să fie eliberat un prizonier, cruțai pe un tânăr distins de a-și expune viața în gloata celor rechiziționați pentru munca obligatorie.

Anne știa că acei despre care vorbea Marie-Laure nu ocoleau pe foștii învingători din cauza celor întâmplăte în Franța de la armistițiu. Oamenii distinși au, între alte calități, pe aceea de a ști să ignore cu tact realitățile neplăcute atunci când e necesar. Nu, vina esențială a nemților era de a pierde războiul. De aceea, conform logicii, cei care le căutaseră prietenia în timpul victoriilor, nu-i mai iau în seamă acum în mod sincer, fără șovăială. La Paris, învinșii, chiar străini, n-au interesat niciodată pe nimeni.

— Te cunosc, zise Marie-Laure. Deci nu pot să cred că numai considerații oportuniste, îngustimea de spirit te-au îndemnat să intervii pe lângă Gerhard. Cu atât mai mult cu cât, pentru noi, repet, el nu este un neamț cum sînt ceilalți. Atunci, de ce ?...

Neobținînd răspuns, ea remarcă pe un alt ton :

— Săpunul tău nu pare să facă prea multă spumă. Doar nu vei fi totuși silită să folosești porcăriile fabricate acum ! Pentru francezul care ar duce pînă acolo individualismul încît să nu se aprovizioneze la bursa neagră... Un amestec de grăsime de vacă, de cărbune de lemn și de sodă caustică ! Femeia mea de serviciu din strada Villejust, mi-a făgăduit săpunuri „ca înainte de război“. Dar cu o sută cincizeci de franci bucata !

Muindu-și mîna în cadă, exclamă :

— Apă aproape rece ! Firește. Eu, de trei zile nu ajung să fac o baie, nu caldă, dar nici măcar călduță. Ieși de acolo ! La ce te gîndești ? N-ai nevoie de așa ceva ca să-ți menții silueta.

Mînia părea să i se fi potolit de tot, în timp ce fricțiunea zeloasă cu un prosop trupul Annei.

— În orice caz, pe Gerhard l-am recucerit. Ce vrei : scumpul de el, e slab de înger !

Rîse zgomotos, cum făcea bunicul ei, căruia îi plăceau glumele, jocurile de cuvinte de soiul ăsta, de preferință mai puțin subtile...

— Gerhard nu m-a dezamăgit. Dacă aș avea curajul să mă destăinuiesc unei femei care păstrează despre

acest subiect o discreție mîndră, ți-aș spune că din toate punctele de vedere totul merge perfect cu el. De la început. Semn bun, nu-i așa? Simon, scumpul meu evreiaș din Mègeve, era și el foarte satisfăcător sub acest raport.

Rîse din nou.

— Totuși, el, hm, nu arăta prea bine, cu spatele lui încovoiat și ochelarii ăia... Cu intelectualii, ai uneori niște surprize!

La începutul anului 1943, pe cînd petrecuseră trei săptămîni la Mègeve, unele ziare încă nu porniseră campania împotriva vieții scandalos de ușoare dusă, pretindeau ele, în această stațiune. Ocupația nu se manifesta la Mègeve decît sub forma unor discrete și indulgente patrule italiene...

— Dragul de Simon! spuse Marie-Laure. Sper că a trecut Pirineii fără neplăceri și că o să-l revedem în curînd. Da, ne înțelegeam bine... Dar Gerhard, mai e și frumos. Mărturisesc: cred că și încep să țin la el.

Anne făcu un pas înapoi.

— Trebuie să renunți la Gerhard! exclamă ea cu inflăcărare.

— N-ai pus pe el eticheta „rezervat” și nu pot crede că m-am înșelat în privința ta și a lui Lucien. Atunci? Nu dorești să mă vezi îndrăgostită? Lăsați să se înțeleagă că asta m-ar face să devin statornică. Ei bine, bucură-te: am impresia că mă aflu pe drumul cel bun.

Anne părea consternată. Marie-Laure crezu că o aude șoptind:

— De ce mă temusem...

Tînăra o fixa fără să-și ascundă surprinderea. Apoi privirea îi coborî asupra pieptului, pe care îl invidia, asupra taliei subțiri și asupra întregului trup pe care baia aproape rece și frecțiile meticuloase ale lui Marie-Laure îl înroșiseră.

— Ce plăcere să te privesc, să te admir, micuța mea Anne! Cred că am să te iert. Cu toate că nu înțeleg prea bine ce ai făcut... Sînt puțin curioasă, cred că știi! Și tot ce-i în legătură cu Gerhard mă privește îndeaproape.

Marie-Laure rîse din nou.

— Nu te mira dacă vreau să aflu de ce te-ai purtat astfel cu el.

O clipă fața ei drăguță, cu nasul foarte scurt, cu privirea de obicei vioaie și malițioasă, exprimă îngrijorarea.

— Din fericire, Gerhard nu te-a văzut niciodată cum te văd eu ! Altfel, aș fi pierdută.

Punându-și mâinile pe umerii tinerei femei, o sărută dragăstos pe frunte.

— Dacă am fi putut fi împreună într-un pension !... oftă Marie-Laure. Aș fi păstrat o altă amintire despre Elveția. Zău așa, tata nu-i normal. Când are norocul de a putea uza și abuza de ce am în fața mea... Gîndește-te însă că și bărbați mai echilibrați decît el ar avea slăbiciuni, după șapte ani de căsătorie ! În fond, adevărul penibil, descurajant, e că bărbații nu seamănă cu noi. Dacă, într-o pasiune de aceeași intensitate, compari femeia cu bărbatul, ce-i în inima unuia și a altuia, pînă unde sînt capabili să meargă pentru această dragoste, balanța înclină extrem de mult de partea noastră !...

În timp ce Anne începea să se îmbrace, după ce refuzase cu un gest ajutorul prevenitoare Marie-Laure, aceasta continuă :

— În ceea ce-o privește pe *miss Solange*, trebuie să recunoaștem sincer că nici ea nu-i urîță... Ce spui de felul ei de a se preface că vrea să intre în vîrfurile picioarelor ? Pe ușa îngustă. Nu m-am întîlnit cu ea decît o dată pe scară. S-a dat de o parte, scuzîndu-se cu ochii plecați. Ca o servitoare, venită de la țară. Nu știu dacă ea a cerut să i se servească mesele în cameră...

Telefonul sună. Marie-Laure răspunse.

— Mă duc să văd dacă doamna e acasă, spuse ea, amuzîndu-se să ia tonul moderat, politicos al unei camériste de casă mare. Cine întreabă, vă rog, domnule ?

Anne apropiindu-se, pe jumătate îmbrăcată, o văzu strîmbîndu-se.

— Nu-i cineva amabil, zise Marie-Laure. Și nu vrea să-și spună numele.

Anne îngălbeni. Mîna i se crispă pe receptor. Forst o convoca peste o oră pe bulevardul Foch.

— Azi după-masă trebuia să...

Marie-Laure o privi, mirată și cu obișnuita sa indiscreție, făcîndu gestul de a lua receptorul. Privirea ce i-o aruncă Anne o opri.

— Peste o oră, pe bulevardul Foch, repetă glasul tăios al Sturmbannführerului Forst.

— Dar...

Se auzi pocnetul aparatului pus în furcă. Încă palidă, cu trăsăturile crispate, Anne rămase nemișcată. Marie-Laure o privea cu atenție. Ceea ce vedea pe fizionomia Annei nu era emoție puternică și chiar spaimă ?

— Ciudată voce ! N-am putut să înțeleg ce-ți spunea. Dar tonul... Și a pus receptorul în furcă fără măcar să te asculte.

Anne tăcea. Privirea sa avea o fixitate neobișnuită. Cu un ton intrigat, Marie-Laure, înconjurându-i cu delicatețe umerii, o întrebă :

— Anne, scumpeteo, cine își îngăduie să vorbească astfel cu tine ?

CAPITOLUL XV

ANNE TRECUSE NELINIȘTITĂ PRAGUL imobilului de pe bulevardul Foch unde, sub marele drapel cu zvastică, stăteau totdeauna de gardă soldați în uniforma Wehrmachtului, cu privirea lipsită de expresie și trăsăturile neclintite.

Trebui să aștepte vreo douăzeci de minute în anticameră. Un bărbat cu fața speriată, avînd urme de lovături, trecu prin fața ei, între doi S.D. Anne, tremurînd, închise ochii. Acum nu înceta să se gîndească la fratele său François.

— Nu vă comportați cum trebuie, spuse Forst, îndată ce ea intră în biroul său. V-am încredințat o misiune. Lăsîndu-vă alegerea mijloacelor. Dar rezultatul nu trebuia nici o clipă uitat. Și-l lăsați pe căpitanul Scheuber să se distreze cu fiica dumneavoastră vitregă ! L-ați împins poate chiar spre ea. După aceea îmi veți spune că nu se mai poate face nimic, deoarece este reținut de ea.

Lăsă să se scurgă cîteva secunde. Apoi, privind-o în ochi :

— Credeți că-și poate bate cineva joc de mine ?

Își freca nervos mîinile cu degete lungi și palide.

— Dacă dezmățata asta mă stînjenește, voi ordona să fie trimisă undeva, și acolo va avea timp să se potolească.

Anne scoase o exclamație violentă. În timp ce ea mai protesta, fără să-și poată ascunde emoția, el o privea schițînd un surîs sever. Era, desigur, mulțumit să descopere un nou mijloc de presiune împotriva ei.

— Și în ceea ce o privește pe ea, urmarea va depinde de dumneavoastră.

Îi întinse o foaie de hîrtie, traducînd în același timp textul german, în care Anne văzuse imediat numele fratelui ei. Nota, adresată Direcției centrale a serviciului de securitate din Paris, reamintea că François de Thelloy nu fusese încă interogat. În ea se sublinia că e necesar să se procedeze neîntîrziat la acest interogatoriu, ancheta stabilind că François de Thelloy se afla în legătură cu șefii rețelei căreia îi aparținea.

Treptat Annei îi reveneau hotărîrea, încrederea simțite cu două zile în urmă la uzină, cînd îl întîlnise pe Lucien, în privirea căruia vedea o pasiune și mai vie încă, tocmai cînd se temuse de a-i pierde dragostea. Nota aceea, bărbatul care fusese pus să treacă prin fața ei... Ghicea că aceste mijloace de presiune fuseseră pregătite de Forst. Ridicînd ochii spre el, spuse cu un calm ce-o mira și pe ea puțin :

— L-am văzut ieri pe Gerhard Scheuber.

— Știu.

Ea declară că încercase să-l facă să renunțe la Marie-Laure, invocînd riscurile la care se expune participînd la complot.

— A recunoscut că am dreptate. Mărturisirile ce începuse să mi le facă s-au precizat...

Era surprinsă cît de bine se putea stăpîni. Îi pomeni despre convorbirea sa cu Gerhard la Champbreuil. Apoi îi raportă ceea ce aflate despre capitularea necondiționată cerută de aliați, fapt ce făcea foarte dificilă aderarea comandanților și soldaților la o rebeliune împotriva regimului. Rebeliune al cărei scop principal era terminarea războiului.

Sturmabannführerul o asculta cu un interes pe care nu trebuie să-l fi justificat doar spusele ei. Într-adevăr, el știa toate acestea, pentru că îi spusese același lucru Annei cînd îi explicase de ce complotul n-avea șanse să reușească.

— A început deci să se destăinuiască. Așa cum prevedeam. Cu o femeie ca dumneavoastră, manifestînd interes pentru această chestiune, va vorbi desigur. Din ce în ce mai mult...

După cîteva clipe de tăcere, continuă :

— Dar această aventură inoportună cu fiica soțului dumneavoastră va complica lucrurile.

În vocea sa nu mai era nici imputare, nici asprime.

— Relațiile mele cu Gerhard Scheuber nu s-au schimbat deloc. Și, arătîndu-mi îngrijorarea în legătură cu fiica mea vitregă, n-am un motiv să-l fac să vorbească ?

Urmă o tăcere.

Fața palidă a lui Forst avea acum o expresie ciudată.

— Credeți că țin neapărat ca între dumneavoastră și el să existe relații... foarte strînse ?

Cînd privirea tinerei femei o întîlni pe a lui, Forst întoarse capul. Sculîndu-se brusc, începu să se plimbe prin biroul cel mare. Lumina soarelui de dimineață scâldea fațada. De aceea stórurile erau pe trei sferturi coborîte. Ea auzi scîrșîitul cizmelor lui, în spatele ei. Se opri foarte aproape de Anne, care ședea pe scaun, silindu-se să nu se întoarcă.

— Ați putea reuși să aflați deci ce vrem noi. În caz contrariu, voi vedea ce-i de făcut. O aventură cu fiica dumneavoastră vitregă nu va face să scadă admirația lui Scheuber pentru dumneavoastră. În comparație cu dumneavoastră, ea nici nu contează ! Nu uitați că nu vreau să pierd timpul...

Se înșela ea oare ? Avea impresia că Forst se străduia să regăsească acum un ton mai aspru.

— Și, desigur, față de Scheuber, v-ați simți mai bine dacă n-ar exista nimic între dumneavoastră. Eu vedeam un risc... N-ar fi trebuit chiar de la început să vă interesați prea mult de el. Ar fi fost neplăcut. Și regretabil. Nu trebuie să uitați că viitorul lui este hotărît... În mod iremediabil.

Anne revedea chipul totdeauna vesel al lui Gerhard Scheuber cînd venea în casa ei de pe bulevardul Maréchal-Maunoury. Și ea trebuia să-l reîntîlnească fără să-i poată destăinui că oamenii Gestapoului cunoșteau rolul lui în complot ! Din nou, după revolta ce i-o stîrnea un astfel de gînd, fu cuprinsă de un acces de disperare. Gerhard era pierdut... Afară doar dacă el și prietenii săi reușeau, lovind primii, să-și înlătore adversarii. Ah, dacă ar putea să-i ajute !... Eliberîndu-se ea însăși, l-ar salva.

— Contează doar ceea ce o să vă spună acum. O să vă indic întrebările ce va trebui să i le puneți. Mai întîi,

căutați să aflați numele comandanților militari cu care au avut legături conspiratorii.

Sturmbannführerul se întoarce și se așază la birou. Făcu gestul atît de familiar Annei. Își trecu mîna prin părul blond deschis, lins, deasupra frunții bombate, ca și cînd ar fi vrut să-l dea și mai mult peste cap.

— Complotul nu va fi periculos atîta timp cît englezii și americanii nu se vor angaja să trateze Germania cu mai puțină asprime decît au declarat-o pînă acum. Dar dacă s-ar produce o schimbare, ne-am putea teme că s-ar găsi, mai ales aici în Vest, comandanți gata să se retragă dintr-un război pe care îl cred pierdut. Din cauza opiniei publice din țările lor, Roosevelt și Churchill nu pot lăsa impresia că dau deodată înapoi. Asta-i unul din punctele slabe ale democrațiilor. Și un atu pentru noi.. Un acord secret e mai de temut. Fiți foarte atentă în această privință. Orientați-vă întrebările în acest sens.

Rămase o clipă gînditor.

— Ar mai putea exista pentru conspiratori și o altă posibilitate de succes.

Feldwebelul care stătea în anticameră intră. Salutînd militărește, anunță :

— Hauptsturmführerul ¹ Heines.

Günther Forst dădu din cap. Anne văzu intrînd un bărbat înalt și zvelt ca și Forst, purtînd aceeași uniformă neagră cu capul de mort de culoare argintie. După ce salutase, cu brațul întins, părea că așteaptă. Forst tăcea. Și, pe măsură ce tăcerea se prelungea, Anne descoperea neliniște, apoi îngrijorare, pe chipul Hauptsturmführerului. Își întoarce privirea spre Forst. Nu văzuse încă la el o astfel de expresie. N-o văzuse, cu siguranță, pînă atunci, la nimeni.

Chipul palid al lui Forst, cu buze subțiri, strînse, părea încremenit, în timp ce privirea, înghețată, rămînea ațintită asupra Hauptsturmführerului. În sfîrșit, glasul lui Forst, se înalță, rece, monoton.

— Gruppenführerul ² Oberg a transmis scrisoarea dumitale referitoare la Monke Standartenführerului ³ Knochen, iar el mi-a predat-o.

¹ Căpitan S.S. (*germ.* — *n. tr.*).

² Comandant de grupă (*germ.* — *n. tr.*).

³ Colonel S.S. (*germ.* — *n. tr.*).

Celălalt păli și mai mult. Cum Forst tăcea din nou, el începu să vorbească mult, în fraze adeseori confuze, ne-
terminate sau repetate. Era un contrast total între felul
său dezordonat de a se exprima, gesturile sale repezite,
neprecise, trăsăturile sale descompuse și impasibilitatea
rece a lui Günther Forst.

Fără să vorbească germana atât de curgător ca Marie-
Laure, care o studiasse ca limbă străină principală, Anne o
cunoștea destul de bine pentru a înțelege că Hauptsturm-
führerul Heines fusese convocat în urma demersului în-
treprins pentru unul din subalternii săi arestat din or-
dinul lui Forst.

— Avem dovezi că Monke transmitea de peste un an
informații francezilor. Lăsându-se plătit scump pentru
această trădare, spuse Forst cu aceeași voce monotonă,
fără ca vreo tresărire să-i însuflețească fața. Am vrut să
cred că nu știai acest lucru... Asta ar fi prima greșeală.
Agravată de intervenția dumată în favoarea lui.

Forst lăsă să se scurgă un timp.

— Dar s-ar putea să fi știut.

Chipul lui Heines era descompus. Teama inspirată de
Günther Forst îi dădea Annei impresia că nu-l cunoștea
încă pe Sturmbannführer sub aspectul lui cel mai de
temut. Față de ea nu arătase niciodată această neîn-
duplecare rece. Nu i se adresase pînă acum cu acest glas
monoton, în care nici un cuvînt nu se înțelegea clar,
părînd cu atât mai înfricoșător pentru cel căruia îi vorbea.

Și, într-adevăr, Anne, amintindu-și iritarea, chiar mînia
lui Forst, cînd intrase ea în birou, recunoștea că acea
atitudine părea mai puțin îngrijorătoare decît aceea ma-
nifestată acum. Și avea senzația că Heines, cunoscîndu-l
probabil bine pe Forst, înțelegea că este condamnat. El
vorbea, se zbătea, dar fără convingere, fără speranță.

— Aveam încredere în dumneata. Dacă nu ignori ce
făcea Monke, sau dacă ai avut vreun profit, mi-ai trădat
încrederea. Dumneata știi că nu i-am iertat niciodată
pe cei ce m-au înșelat.

Nu-l lăsă să răspundă și, cu același glas lipsit de
timbru, ordonă :

— Pleacă și rămîi la dispoziția lui Schwagermann.

După ce Hauptsturmführerul ieși, chipul lui Forst
rămase un moment atât de inexpressiv, încît părea fără

viață. Doar cînd se adresa Annei, trăsăturile părură să i se însuflească puțin.

— Monke s-a sinucis văzîndu-se descoperit. Altfel, interogatoriul său ar fi confirmat, sînt sigur, că Heines îi cunoștea trădarea și trăgea foloase de pe urma ei. Dar Heines va trebui să spună de unde ia banii pe care îi dă celor două femei foarte pretențioase, întreținute de el la Bordeaux. O alta la Paris... Iar la Dîresda, are în grija sa o soție legitimă și trei copii... Un om fără valoare. Pe care îl credeam însă sigur, devotat. Îmi datora postul lui la Bordeaux.

Îl convocase într-adins pe Heines în fața ei ? Pentru a o impresiona, făcînd-o să înțeleagă mai bine cine era Sturmbannführerul Forst. Și de asemenea să-i dea un avertisment... Se putea să fi rostit în fața ei, fără vreun gînd ascuns, cuvinte ca acestea : „N-am iertat niciodată pe cei ce m-au înșelat“ ?

Într-adevăr, Anne vedea mai limpede ce risc își asuma...

— Există o idee greșită despre serviciile înglobate de francezi sub numele de Gestapo, spuse el Annei. Reputația noastră, teama ce o inspirăm, ne ajută și contribuie să-i facă pe mulți oameni să rămîna pe drumul cel bun. Cei mai mulți însă dintre cei aflați sub ordinele mele, deși au știut să dea dovadă de un zel național-socialist suficient, n-au deloc aptitudinile necesare... Brutalitate, desigur. Dar cîți mediocri, cîte spirite mărginite, incapabili să aibă măcar o idee ! Și setea lor de bani, de plăceri... Mulți sînt ușor de corupt.

Cît de mult i se schimbase vocea, adineauri fără inflexiuni ! Parcă trăda chiar o anumită ironie în timp ce spunea :

— Cîți sîntem la Paris în S.D. ? O mie trei sute. Și trebuie să-i supraveghem nu numai pe francezi, dar și propria noastră armată ! Asta explică o anumită lipsă de eficiență. Explică de ce trebuie să mă bizui pe dumneavoastră în această problemă dificilă și gravă.

Tăcu, privind-o pe tînăra femeie zveltă, în rochie de culoarea paiului, cu corsajul ajustat și aproape fără decolteu, așezată în fața lui. Sub această privire, foarte deosebită de aceea cu care o primise, Anne se simțea mai stingherită decît atunci cînd intrase în birou.

În tot timpul cît Hauptsturmführerul Heines se afla în fața lui, Forst își ținuse mâinile nemîșcate pe birou. Acum, și le freca nervos. Tăcerea se prelungea. Anne se ridică pe neașteptate în picioare, Forst păru să facă un efort spre a se stăpîni.

— Spuneam că pentru conspiratorii noștri ar putea exista o altă posibilitate de succes, reluă el. Asasinarea Führerului... Dar, după informațiile obținute, în afară de cîțiva, printre cei mai tineri, ei nu vor să meargă pînă acolo. Totuși, se poate produce o evoluție impusă de evenimente. În astfel de probleme, deseori grupul cel mai dur, cel mai îndrăzneț, sfîrșește prin a cîștiga. Faceți-l pe Gerhard Scheuber să vorbească despre acest subiect. Și despre eventuale contacte directe cu aliații. Iată cele două puncte esențiale.

Văzînd că Lucien se mai găsea cu Emmanuel Villardier în biroul acestuia din urmă, tînăra fată, după ce deschisese ușa, făcu o mișcare pentru a se retrage. Emmanuel o chemă :

— Solange...

Lucien se ridicase. Strînse mîna pe care ea i-o întindea, cu o lipsă de căldură observată cu siguranță de către tînăra fată, căci surîsul ei ușor fu înlocuit de o expresie mai curînd jenată. Lucien o lăsase să înțeleagă pe Anne cît era de șocat de umilirea la care Emmanuel Villardier își îngăduia s-o supună pe soția sa.

„Nu pot să-l mai privesc ca înainte“..., spusese Lucien.

— Velo-taxiul a sosit ? întrebă Emmanuel.

— Paul a adus o trăsură.

Solange ieși, după ce Emmanuel îi spuse că se vor întîlni peste cîteva minute.

— Trebuie cu orice preț să trăgănam lucrul încă o lună, îi repetă apoi lui Lucien. Locomotivele trebuie să rămîna în Franța !

— Probabil că numai din cauza locomotivelor vin mîine la uzină delegații Comisiei de control. Oricare le-ar fi pretențiile, sînt hotărît să cîștig în continuare timp. Au existat cîteva eșecuri în turnarea pieselor. Și la turnarea pieselor principale se pot provoca defecte ce nu pot fi atribuite în mod formal sabotajului.

Printre ultimii cilindri furnizați de nemți, cîțiva, prea poroși, nu putuseră fi utilizați. Lucien profita cît

putea de mult de acest pretext. Controlorul neamț, aflat în permanență în uzină pentru a supraveghea fabricarea (și a cărei competență nu depășea pe aceea a unui contra-maistru), nu constituise niciodată un obstacol important în executarea planului de sabotaj pus la punct de Lucien. De exemplu, el nu-și dăduse seama nici o clipă că mănunchiurile tubulare nu se înșurubau niciodată perfect. Mașinile funcționau în mod normal în timpul probelor. Apoi, încetul cu încetul, piesele se deșurubau.

Tocmai când Lucien se pregătea să-și ia rămas bun, Emmanuel Villardier îi spuse :

— Ești liber astă-seară ? Sînt silit s-o las pe Anne singură...

Deși, cu două săptămîni înainte, Emmanuel îl rugase s-o conducă pe Marie-Laure la cină, îi adresă aceeași cerere, de astă dată urmînd s-o însoțească pe Anne.

Douăzeci de minute mai tîrziu, Anne și Lucien care, pentru a merge pînă la Porte Dauphine, făcuseră un ocol prin Bois de Boulogne, mergeau pe sub copaci. Era încă foarte cald, nici o boare de vînt, deși ziua fusese furtunoasă.

— Voi părăsi uzina imediat ce voi putea, spuse Lucien. Adică imediat ce anumite împrejurări, ce nu depind de mine, mi-o vor permite.

— Dar situația care te aștepta !...

El se opri, privind-o stăruitor.

— Acum, n-aș mai putea să rămîn.

Deoarece probabil o vedea preocupată, Lucien afirmă că după război un inginer posedînd pregătirea și experiența cîștigate de el la uzină, va găsi fără prea multă greutate o situație echivalentă celei ce o deținea la Atelierele și forjeriile Villardier.

— Știu însă că Emmanuel a hotărît să-ți ofere postul lui Gaudechart !

Lucien repeta, continuînd s-o fixeze cu aceeași privire.

— N-aș putea să rămîn la el.

Fruntea Annei rămase ușor încruntată.

— Lucien, zise ea după o pauză, spuneați, cînd am venit la uzină, că sînt liberă. În realitate... nu sînt liberă așa cum crezi. Nu încă.

Mai încet, cuprinsă parcă de un acces de îndoială, de descurajare chiar, adăugă :

— Și cine știe dacă o să fiu vreodată ?..

El părea mirat. Nu putea să înțeleagă adevăratul sens al cuvintelor ei. Față de Lucien însă, ea nu s-ar simți niciodată liberă, cu adevărat, atîta timp cît nu va ieși din situația apăsătoare în care o izolase voința lui Forst.

Se opriseră iarăși. Prinzîndu-i mîinile, Lucien zise :
— Te iubesc, Anne ! Și cred că pot spera...

Vorbea cu înflăcărare, strîngîndu-i mîinile. Apoi, într-un elan, o atrase spre el.

Cînd porniră din nou pe aleea unde nu întâlneau decît cîteva perechi ținîndu-se de braț sau oprindu-se ca să se îmbrățișeze, ea evocă, în momentul cînd Lucien era cît pe aci să vorbească din nou, întrevederea sa cu Gerhard Scheuber, pe Champs Elysées. Îi repeta cuvintele lui Gerhard despre greutățile de a reînnoi legăturile avute, cu un an în urmă, cu membrii Rezistenței franceze.

— Sînt la curent, spuse el.

— Nu crezi că ar fi folositor să le ușurăm lucrurile ?
El clătină din cap.

— După 1918, Germania n-a vrut să recunoască niciodată că fusese învinsă. Trebuie ca nemții, toți nemții, să aibă convingerea, de astă dată, că au pierdut războiul. Definitiv. Trebuie mai ales să evităm să le dăm argumentul, scuza „loviturii de pumnal înfipt în spate“ ! Iată ce s-ar întîmpla dacă aliații ar încheia un acord cu cei care vor să-l răstoarne pe Hitler spre a obține o pace mai bună.

— Totuși, Lucien, dacă războiul ar putea fi scurtat ?...

Observînd mirarea lui, ea explică :

— Gerhard mă cam îngrijorează. Am impresia că Marie-Laure e îndrăgostită de el, așa cum mă temeam... Apoi, mi se pare că noi nu putem dori decît succesul celor care vor să se descotorosească de naziști, spre a încheia pace !

— N-avem de ce să ne amestecăm în certurile nemților, spuse el zîmbind. Unul din primele scopuri ale aliaților este să pună capăt militarismului german. Pentru totdeauna, de astă dată. Și asta este poate scopul nostru cel mai important. Nu-l vom atinge negociînd cu generali-adversari ai lui Hitler pentru că-i impută pierderea războiului.

Deci atitudinea lui Lucien nu se potrivea cu ceea ce aștepta Anne. După o perioadă de confuzie, de nesiguranță descurajatoare în timpul căreia nu descoperise nici o ieșire

posibilă din situația sa, Anne întrevedea o speranță. Credea că a găsit o cale de urmat pentru a încerca să se elibereze. Ideea îi venise când Gerhard spusese deunăzi, pe Champs-Élysées : „La Paris, totul va fi hotărît în cîteva ore“. El afirma că Armata va termina foarte repede cu oamenii Gestapoului și că deținuții politici francezi vor fi puși în libertate... Salvarea, pentru ea, ar veni de la succesul complotului. Trebuia ca Gerhard și camarazii săi să-i învingă pe aceia dintre care făcea parte omul ce o avea la mîna. Günther Forst arestat. François eliberat. „Și eu voi fi liberă !“

Cînd Gerhard evoca obstacolele în calea revoltei ce se pregătea, ea se și hotărîse. Se va strădui să-i ajute, pe el și pe prietenii săi. Forst confirmase cuvintele lui Gerhard privind lipsa de înțelegere a aliaților, împiedicînd astfel pe comandantii armatei germane să se ralieze la mișcarea antinazistă. Gerhard regreta că era greu să reia legătura cu aliații din străinătate sau din Franța, cu Rezistența, pentru un schimb de păreri ce-ar putea avea consecințe foarte importante...

Planul ei nu era precis. Prea multe elemente ale situației îi rămîneau necunoscute. Acum însă avea un scop. Știa cum să se lupte spre a nu se supune voinței lui Günther Forst. Timpul deznădejdiei, al pasivității disperate se sfîrșise.

Știa prea bine la ce risc se expunea aventurîndu-se pe acest drum. Întrevedea o luptă îndîrjită împotriva lui Forst, care vroia să se servească de ea pentru a cunoaște planurile conspiratorilor și să zdrobească complotul. Dacă ar eșua complotul ?... Anne nu se putea îndoi de soarta ce ar aștepta-o atunci. Dar, datorită dragostei bărbatului care mergea alături de ea, Anne simțea că va avea forța, voința necesare pentru această luptă. O luptă care i-ar reda libertatea !

— Mi se pare nedrept de a pune pe același plan pe națiști și pe cei care vor să-i împiedice să facă și mai mult rău, spuse ea.

— Atîtea alte nedreptăți, atîtea crime au fost săvîrșite, numai fiindcă acești ofițeri nu s-au opus la timp lui Hitler ! Acum, își dau seama că au pierdut războiul. Și vor să se descotorosească de el.

La o încrucișare, în loc să se îndrepte spre șoseaua Porte Dauphine, se afundaseră și mai mult în Bois de Boulogne. Apărarea pasivă din împrejurimile Parisului începuse să tragă. Duduitul motoarelor se auzea mai aproape. Avioanele — vreo sută — nu zburau la prea mare înălțime. Oțelul aparatelor strălucea în razele soarelui ce apunea.

Anne și Lucien ajunseră în locul unde, cu aproape trei săptămîni în urmă, el o îmbrățișase pentru prima dată, sub stejarul unde se adăpostiseră de ploaia torențială. Privirile li se întîlniră. Fiecare știa că și celălalt re trăia clipa aceea. Anne avu un zîmbet ușor, drăgăstos. El o îmbrățișă cu delicatețe. Vorbea încet, cu buzele foarte aproape de fața ei, care-și lăsase ochii în jos. Strîngînd-o și mai tare în brațe, îi simți tresărirea. Părul Annei îi atinse obrazul, în timp ce ea își dădu puțin capul pe spate. Data trecută, în același loc, n-o ținuse în brațe decît o clipă. Acum rămaseră sub stejarul înalt, cîteva minute unul în brațele celuilalt.

Cînd porniră din nou, se îndreptară spre Paris. Cum tocmai întîlniseră un plutonier major neamț, cam de vreo cincizeci de ani, cu un aer gînditor, Anne făcu aluzie din nou la convorbirea cu Gerhard de pe Champs-Élysées.

— După spusele lui, am înțeles că au de gînd să facă în curînd propuneri foarte importante. Este logic, rațional să refuzi de a-i asculta?... Propunerile ar putea, nu-i așa, să fie repede transmise la Londra ?

— Pe cîte știu, o astfel de întîlnire nu-i dorită de noi, în acest moment.

— Dar consecințele ?...

După o tăcere, ea întrebă iar :

— Poți să reții ce mi-a spus Gerhard ? Poziția dumneitale îți permite o inițiativă ?

El părea surprins de această stăruință a Annei.

— Nu vreau să te amestec cu nimic, în anumite lucruri. Totuși, îți este cunoscut că nu-mi consacru în mod exclusiv timpul, la Levallois, biroului de studii și producție. Controlul îndeplinirii planului întocmit de mine și aplicat în uzinele constrînse să lucreze pentru ocupant îmi dă răgazul necesar ca să mi se mai încredințeze și altceva. Ținînd seama de importanța acestei munci, s-a căutat să fiu cît mai puțin vulnerabil cu putință. Pînă

acum, mi-am putut continua activitatea într-o liniște relativă. Și am avut norocul ca nici unul din cei câțiva oameni care-mi cunosc activitatea să nu fie prins.

Fără să dea amănunte, făcu aluzie la recente arestări ale unor membrii din statul major al F.F.I.-ului din regiunea pariziană. În urma acestor arestări și ca măsură de precauție în vederea evenimentelor ce se pregăteau, lui Lucien i se încredințaseră alte responsabilități decât cele avute pînă atunci în clandestinitate. Evita să se exprime cu precizie. Anne îi înțelegea grija de a nu-i face nici o destăinuire ce ar fi riscat s-o expună primejdiilor prin care trecea el.

— Îți spun asta doar ca să răspund la întrebarea dumitale. Da, am anumite posibilități. În primul rînd pot să mă întîlnesc acum...

Se întrerupse. Chipul Annei se posomorî.

— Dar, Lucien, pentru tine primejdia e și mai mare !

— Peste cîteva săptămîni, Parisul va fi eliberat.

— Spui că Gestapoul a arestat tocmai pe membrii statului major al F.F.I.-ului din regiunea pariziană. Atîta timp cît nemții vor rămîne aici...

El o cuprinse din nou în brațe.

— Acum, nu poate să mi se întîmple nimic ! spuse el înflăcărat.

Chipul Annei rămînea îngrijorat. Era clar că n-o preocupa decît un singur lucru : primejdia prin care trecea Lucien. Pentru a o abate de la aceste gînduri, el reveni la subiectul abordat de Anne.

— Chiar fără aceste noi responsabilități, ar fi trebuit să iau o inițiativă ca aceea despre care vorbeai. Cred că am șanse de a fi ascultat. Șeful rețelei mele, în legătură continuă cu Londra, mi-e prieten de multă vreme. Dar, îți spun din nou, mă gîndesc că n-ar trebui să ne amestecăm în ceea ce nu-i privește decît pe nemți. Pentru noi, e vorba de dușman. Și el n-are decît un chip !

Poate că în glasul lui nu era totuși o convingere atît de totală ca aceea manifestată cu o clipă mai înainte.

— M-am gîndit la ceea ce îmi spunea Gerhard, reluă Anne. La perspectivele ce le-ar putea deschide contactul dorit de prietenii săi...

Privindu-l cu ochi gravi, adăugă :

— Lucien, te rog să te gîndești și dumneata la asta.

DRAGA MEA ANNE, TRECI SĂ-MI spui bună seara, bitte sehr (Pardon, acum ar fi de bonton să spun please !) Trebuie să-ți vorbesc... Ceva important. Te îmbrățișez fără respect.

Anne găsi acest bilețel al lui Marie-Laure sub pernă, întorcându-se pe la ora unsprezece jumătate de la un dineu unde își însoțise bărbatul, așa cum îi pretindea el s-o facă mai departe, pînă în clipa cînd vor anunța divorțul.

Marie-Laure era culcată, cu o batistă udă pe frunte.

— Ce migrenă ! E vina mea...

Fusese tentată de publicitatea unui produs care promitea că orice femeie putea obține într-o lună „bustul minunat al starurilor“.

— O prietenă de la club a obținut un rezultat care a făcut și mai puternică dragostea arătată de logodnicul ei, la care locuiește ea și cu care dealtfel se gîndește să se mărite. Aș vrea să fiu mai bine înarmată ca să-i plac lui Gerhard. De aceea, exagerez doza. Aseară am dublat-o. Rezultatul : mi-am deranjat stomacul. Mă amenință o criză de ficat. Și o asemenea durere de cap, încît îmi vine să înghit un tub întreg de tablete !

Anne o certă. Văzînd că are puțină febră cînd îi strînse încheietura mîinii, voi să cheme un medic.

— Nu... Mi-e totuși mai puțin rău decît înainte. Poate din cauză că ești tu aici... în tot cazul, acum o s-o las mai moale. Dar nu pentru a-ți vorbi despre asta am vrut să te văd.

Cu privirea așințită asupra Annei, adăugă :

— Noroc că nu ești obligată să folosești astfel de lucruri. Ai putea mai curînd să servești pentru publicitatea acestor pilule magice.

Marie-Laure, goală, se așează în pat.

— Anne, uite ce s-a întîmplat...

La ora șapte se întîlnise cu Gerhard în fața Majesticului. El, de obicei surîzător, părea preocupat. În seara aceea avea la el o servietă de piele — ceea ce o mira puțin pe Marie-Laure. De la început îi spuse că-i telefonase fără să o poată găsi spre a-i propune să se întîlnească mai tîrziu. În loc să se ducă să cîneze imediat cu ea, îi zise

că avea întâlnire cu un camarad, într-o cafenea din piața Victor Hugo.

— Camaradul se lăsă așteptat o jumătate de oră. Mă enerva faptul că Gerhard fixase întâlnirea atunci când ieșeam împreună. Am crezut nimerit să mă bosumflu. O nouă dezamăgire : nici nu părea să observe. În sfârșit, vine un ofițer — un căpitan, ca și el — dar mai în vîrstă și mai puțin bine. Îmi făcu complimente de o banalitate tipic germanică asupra eleganței mele, farmecului pariziencelor... A avut chiar inspirația mai curînd ridicolă de a deplînge în fața soclului de unde a dispărut Victor Hugo, că statuia unui om atît de celebru a fost și ea victima recuperării bronzului și a altor metale de primă necesitate. Credea, desigur, că o copilă abia ieșită din școală va fi sensibilă în fața unor astfel de regrete. Îți trebuie într-adevăr spiritul obtuz al scumpilor noștri vecini ca să ai o astfel de idee !

Marie-Laure rîse zgomotos. Apoi, imediat, se strîmbă, ducîndu-și mîna la frunte.

— Pe urmă, schimbă cu Gerhard cîteva cuvinte, lipsite de interes. Știi că buna mea educație n-a lăsat decît urme, pe ici, pe colo. De aceea nu-mi ascundeam deloc nerăbdarea. În sfârșit, celălalt se ridică, se înclină în fața mea. Nu stătuse decît cinci minute. Și nu-mi explicam de ce Gerhard pierduse din timpul nostru ca să-l aștepte. Eu, care mă grăbeam să cinez repede ca să fiu cu el în strada Villejust !... Camaradul său îi strînge mîna și-l aud spunîndu-i lui Gerhard, fără a schimba tonul : „Roșul... pagina 14“. Sînt destul de isteată. Mai ales cînd e vorba de cineva care mă interesează. Ți-am spus, m-a cam mirat servieta lui Gerhard. Nu-i vedeam utilitatea, ținînd seama de programul serii. Ce observ, cînd plecăm, în sfârșit singuri ? Nu e aceeași servietă. Pielea e mai deschisă, iar încuietoarea deosebită. Eram gata să-i atrag atenția lui Gerhard. Dar se pare că dragostea dezvoltă la femei toate facultățile : curiozitate, intuiție, viclenie... Și chiar, uneori, ceva semănînd cu inteligența. N-am spus nimic.

Marie-Laure și Gerhard cinaseră la *Prunier*. Apoi se duseseră la ea acasă. Gerhard o prevenise că trebuia s-o părăsească devreme în seara aceea.

— Descoperisem locul unde își pusese servieta. Cînd sosise momentul să mă scol din pat, n-am aprins lumina. Trecînd pe lîngă servieta de piele, așezată pe un fotoliu, las să cadă deasupra capotul, ca și cum mi-ar fi scăpat din mîină în momentul cînd treceam. Camera de baie. Abluțiuni...

Aruncă o privire piezișă spre Anne, sperînd poate s-o vadă încruntînd sprîncenele. Dar Anne o asculta cu aceeași atenție și, pare-se, cu oarecare încordare.

— Deschid servieta. Trei dosare de carton. Unul verde. Unul roșu. Unul negru. Cel roșu... Titlul : *Raportul comisiei Heldenklau*. E vorba în el de recuperarea tuturor nemților ce nu îndeplinesc în Franța funcții indispensabile și trebuind a fi trimiși unde se simte nevoia. Frunzăresc repede pînă la pagina 14. Dactilografiată exact ca și restul. Dar nicidecum urmarea textului...

Își ridică privirea spre Anne.

— Era o scrisoare — o ciornă de scrisoare, dacă am înțeles bine. Nesemnată. Autorul nu poate fi însă decît un personaj important, întrucît e vorba de hotărîrea sa de a opri ostilitățile pe frontul de Vest... Am pus hîrtia la loc. Și n-am spus nimic fermecătorului meu prieten care mă aștepta într-o ținută ce nu-ți permitea deloc să ghicești din ce armată face parte.

O clipă de tăcere.

— Anne, frumoasa mea, vino lîngă mine.

Țînăra femeie nu se mișcă. Marie-Laure o privea cu atenție.

— Ceea ce îți povestesc nu pare să te impresioneze... Bine. Deduc că nu mă înșel prea mult bănuind că trebuie să ai un motiv pe care mi-l ascunzi, cînd îl sfătuiești pe Gerhard să mă părăsească. Anne, ce înseamnă asta ? S-a angajat într-o acțiune nu prea curată, nu-i așa ? Cred că ți-a spus ceva despre asta.

Sublinie pe un ton supărat :

— Iar mie, nimic.

— Ți-am cerut să renunți la Gerhard. Ți-o cer din nou. E așa de greu ?... N-au trecut nici cincisprezece zile de cînd cel ce venea în strada Villejust era Bertrand de Liviers.

— Nu e același lucru. Cu Bertrand, nici măcar n-am continuat legătura. Cea mai bună amintire ce-o păstrez

despre el, a fost spectacolul cînd am tras perdeaua în fața ta... Știi foarte bine dealtfel că, în ciuda aerelor pe care mi le dau, am făcut poate mai puține experiențe decît s-ar putea crede. De fapt, doar Simon, la Mégève, a contat. Gerhard ? Mi-am dat imediat seama că va însemna ceva în viața mea...

Marie-Laure veni să se așeze, complet dezbrăcată, pe brațul fotoliului în care stătea Anne. Făcînd o mișcare, sînul i se încordă.

— „Sînul minunat al starurilor“. Eu sînt încă departe de așa ceva, oftă ea.

Înconjurînd umerii tinerei femei, ea spuse, cu o voce alintată :

— Anne, scumpeteo, povestește-mi ce știi...

Anne se sculă de pe fotoliu.

— Oh, capul !... Iar mă doare, zise Marie-Laure, ducîndu-și mîna la frunte. Hotărît lucru, cu mină e întocmai ca și cu militarii : de cum încerc să mă gîndesc, încep necazurile.

— Pentru Gerhard, ar fi mai bine ca acum să nu fie preocupat de tine.

— De ce ?

Nu obțină nici un răspuns. Răsfrîngîndu-și buza de jos, Marie-Laure făcu o strîmbătură îmbufnată.

— Umblați amîndoi cu ascunzișuri. Dar nu sînt chiar atît de proastă, pare-mi-se ! Atunci cînd se ivește ocazia, pot să și judec. Servietele acelea schimbate discret. Apoi, ce am citit la pagina 14... Mi-am și făcut o părere.

Se ridică și spuse cu un ton hotărît :

— Vreau să știu.

— Nu căuta să afli mai mult ! răspunse Anne imediat.

O privi pe Marie-Laure în ochi.

— Nu ești deloc o descreierată, cum vrei să lași să se creadă în unele împrejurări. Ai înțeles, sînt sigură, că trebuie să păstrezi cu orice preț tăcerea. Despre acel document din servieta lui Gerhard, despre ceea ce crezi că ghicești... Ești în stare, nu-i așa ? Dacă nu, ai putea să-i faci un rău îngrozitor lui Gerhard.

Aceste cuvinte, tonul grav al Annei părăură s-o impresioneze pe Marie-Laure care stătea în picioare, goală, în fața ei.

— Promit.

ANNE SE DUSESE LA CLUB PE LA ora opt împreună cu Marie-Laure și cu Gerhard. Lucien trebuia să vină ceva mai târziu.

„Clubul particular al prietenilor jazzului și cîntecului“ ocupa parterul și subsolul unui imobil din strada Clichy. Anne se gîndise să fixeze acolo locul unde se vor întîlni Lucien și Gerhard. Acesta din urmă mai fusese acolo cu Marie-Laure. Gerhard era urmărit? Chiar în acest caz, sosirea lui Lucien la club, unde veneau în fiecare seară peste cincizeci de băieți și fete, n-ar fi atras atenția asupra lui... După aceea, Marie-Laure îi va conduce pe Anne, Lucien și Gerhard la ea acasă, dar însoțiți de zece sau doisprezece camarazi.

Întîlnirea nu fusese acceptată de Lucien decît de nevoie, pentru că Anne o dorea, ca și Gerhard. Acesta îi mulțumise Annei din toată inima. El sublinia importanța extraordinară a unui contact permițînd transmiterea rapidă a propunerilor pe care conspiratorii ar fi hotărîți să le facă aliaților.

Anne era din ce în ce mai sigură că doar reușita complotului ar putea-o salva. De aceea avea acum un scop: să facă tot ce putea ca să înlesnească succesul prietenilor lui Gerhard. Vedea două modalități de a acționa. În primul rînd să facă posibilă, prin Lucien, întîlnirea cu patrioții francezi dorită de conducătorii complotului. După aceea, să orienteze într-o direcție greșită ancheta Sturmbannführerului Forst ce urmărea să se servească de ea spre a fi informat asupra desfășurării complotului.

Desigur, nu-și dădea seama încă bine cum și-ar putea realiza planul. Și nici măcar dacă era posibil... Dar, nici o clipă nu se mai simțea descumpănită ca în timpul perioadei în care credea că n-are nici o șansă să scape de Günther Forst.

Putea spera că Forst nu va descoperi repede adevărul? Dacă se întîmpla altfel, Anne era pierdută. Totuși, nici odată acest gînd nu-i clintea hotărîrea. „Acum, sînt sigur că nu mi se poate întîmpla nimic“, spusese Lucien înainte cu cîteva zile, strîngînd-o la piept. Anne era absolut conștientă de primejdia mortală ce-l amenința. Dar dragostea lui Lucien îi dădea o încredere, o voință de a învinge cum nu avusese niciodată...

La clubul de pe strada Clichy se adunau tineri care începuseră să se întâlnească, cu doi ani înainte, în subsolul Coliseului. (Subsolurile cafenelelor erau, împreună cu barurile puțin cunoscute; locurile cele mai indicate pentru a fi serviți cu alte băuturi decât cele autorizate.) Unii dintre tineri sperau să facă o carieră în domeniul muzicii ușoare sau să cînte în orchestrele de jazz. Cei mai mulți dintre ei veneau însă doar ca să danseze. În principiu, doi profesori de dans dădeau lecții la club. Balurile erau interzise încă de la începutul războiului. De aceea școlile de dans rămîneau singurele locuri publice unde se putea dansa, sub pretextul de a lua lecții.

Marie-Laure, sărutîndu-se prietenește cu unii și cu alții, părea încîntată de a-și revedea camarazii, majoritatea dintre ei de origine modestă. În orice caz nici unul nu făcea parte din mediul ce-ar fi trebuit să-l frecventeze fiica patronului Atelierelor și forgeriilor Villardier.

Discută cu un amic ce trebuia să-i procure cauciucuri și camere pentru a le înlocui pe cele de la bicicleta sa. Apoi, strecurîndu-se printre cele cîteva perechi de dansatori, îl conduse pe Gerhard în camera unde, pe o mică estradă, cînta o orchestră de jazz.

— Am vrut să fiu loial cu Marie-Laure, cum îți făgăduisem, îi spusese Gerhard Annei. Marie-Laure este formidabilă... Te implica pe dumneata, amenințînd să „facă o dramă“, după expresia ei. Tot cedînd, m-am văzut constrîns să capitulez, aproape fără condiții. Susține că nu se simte deloc legată de mine, fiind mult prea obișnuită cu acest fel de distracții... Gîndindu-mă bine, nu cred că participarea mea la acțiune o expune unei primejdii. Nici odată nu va fi amestecată. Dacă ar trebui să-mi schimb părerea asupra acestei chestiuni, vă jur că aș trage imediat concluziile ce se impun.

Repetă pe un ton încrezător :

— În curînd însă totul se va termina cu bine. Noi vom cîștiga.

La cursurile de dans, nu aveai voie, conform regulamentului, să dansezi decât folosind un fonograf. Dar, la „Clubul particular al prietenilor jazului și cîntecului“ se considera că dansînd se ușura antrenamentul muzicanților...

Anne, desigur, atrăgea priviri pline de curiozitate, dar nu prea insistente. Și, cînd refuzase să danseze, nimeni

nu stăruise. Contrariu a ceea ce îți puteai închipui, aceste reuniuni nu erau deosebit de zgomotoase. Atmosfera rămânea aceea a celei mai bune camaraderii...

Marie-Laure o duse pe Anne să viziteze clubul. Într-o săliță de la parter, un tânăr învăța să danseze împreună cu o profesoară agreabilă, care avea o coafură înaltă, blondă. (Unul din puținii tineri care veneau acolo efectiv pentru a lua lecții.)

Într-o altă încăpere, un tânăr de vreo douăzeci de ani, părînd să aibă ambiția de a imita în mod conștiincios pașii lui Maurice Chevalier, cînta „*Ça sent si bon la France*”¹, acompaniat la pian de un camarad, Marie-Laure prezentă Annei și lui Gerhard un tânăr compozitor slab, cu aerul gînditor, al cărui surîs trist atrăgea atenția în acest loc, unde toți manifestau cea mai însuflețită bună dispoziție.

— Aznavour.

La subsol era construită un fel de piscină mică. Fără apă acum, servea ca vestiar și ca dormitor pentru cei rămași după ora de interdicere a circulației. (O mare parte din tinerii ce se întâlneau aici veneau de la periferie). Unii soseau cu valize sau serviete de piele în care transportau produsele cele mai variate, vîndute la prețuri mult mai mari decît cele ale cursului oficial. Era dealtfel imposibil să ți le procuri în vreo prăvălie. Marie-Laure își reînnoi provizia de „Balto” și cumpără o pereche de ciorapi. Ea le strigă, veselă, bună seara celor patru tinere fete care, într-un colț, la subsol, curățau cartofi.

— O să facem cartofi prăjiți !

Ca și Marie-Laure, tinerele fete de la club purtau fuste plisate, cam prea scurte, și pantofi cu tocuri joase. Pînă la apariția zilelor calde pulovărul pînă în gît fusese ținuta de rigoare. Aproape toate aveau părul lung, adesea aspru și astfel pieptănat încît dovedea că nu-i prea îngrijit.

Anne se tot uita la ceas ; constatînd că Lucien întîrziase, nu-și putea înlătura o oarecare teamă. Nu i se întîmpla niciodată. Observîndu-i expresia, Marie-Laure crezu că-i vorba despre altceva.

— Evident, nu e genul prietenilor sau relațiilor tale obișnuite ! Dar, ce vrei, eu mă simt aici mai bine decît

¹ Miroase atît de frumos Franța.

la Paule Charma! sau la Georges de Duniez. Și mă distrez ! Fără îndoială, din cauza originii mele... Știu că aceste gusturi „populare“ enervează și dezamăgesc pe scumpul meu tătic. E probabil sîngele bunicului, fiul cazangiului. Se pare că atunci cînd devenise deja un industriaș de vază, mergea totuși să danseze duminică la Nogent, la Robinson ¹. Ca oricare din muncitorii săi...

Un tînar scoase din valiza lui două sticle de vin destinate mesei în comun : fu aplaudat. Marie-Laure, care nu mai trecuse pe aici de trei zile, asculta cu mult interes ce-i povestea o prietenă, sau mai exact, pentru a folosi limbajul convențional, o camaradă. Cu o zi înainte, primiseră la club vizita renumitului cîntăreț, mai în vîrstă decît ei, Charles Trenet, „marele Charles“, al cărui prestigiu depășea pentru ei pe acela al celor mai vestiți militari și conducători de stat. Săptămîna trecută, Django Reinhardt venise să ajute cu sfaturile sale orchestra de jaz. Aceasta, aflată la parter, tocmai fusese întărită cu cîțiva tineri discipoli ai lui Armstrong și Duke Ellington. Cînta acum *Shake Rag* într-un chip asurzitor...

Marie-Laure părea încîntată. Trînti chiar o palmă zdravănă în spatele lui Gerhard, îmbrăcat într-un costum gri-bleu.

— Hei ! E plăcut să te afli între francezi !... spuse ea veselă.

Anne zîmbi, cu toate că nu reușea să-și înlătore neli-niștea pricinuită de întîrzierea lui Lucien. Atmosfera fu o clipă umbrită cînd sosi un băiat care, după ce sărută pe obraji tinerele fete aflate în calea sa, anunță că unul din camarazii lor, refractar serviciului de muncă obligatorie, fusese prins de o razie polițienească, la ieșirea din cinematograful Paramount.

— Chiar ieri îi spuneam : „Descurcă-te să găsești o carte de muncă falsă... Trebuie să fii în regulă !“

Se întoarseră în sala unde cînta orchestra. Anne simți deodată o căldură încingîndu-i fața. Lucien !... El îi ținu o clipă mîinile într-ale sale. Nu se slăbeau din ochi în timp ce în jurul lor se dansa *swing* într-o dezlănțuire veselă.

Anne o prevenise pe Marie-Laure că ar fi fost de dorit să plece cît mai devreme. Nu așteptară deci să fie gata

¹ Localuri de dans, situate în cartierele periferice ale Parisului, frecventate îndeosebi de muncitori (*n. tr.*).

cartofii prăjiți. Marie-Laure declară că primind de la țară ouă, unt, o șuncă, oferea o gustare la ea acasă.

— Dar cu pofta voastră, n-am mâncare decît pentru vreo doisprezece camarazi !

Coborînd pe strada Clichy, Marie-Laure și prietenii ei glumeau și rîdeau tot timpul. Încă nu se înnoptase bine. Unul din băieți, care își luase cu el trompeta, cînta cum se pricepea, dar în orice caz foarte zgomotos, *High Society*¹. Altul, specializat în melodii nostalgice, cînta ultima creație a Damiei : *Un souvenir*²... Anne credea că această bandă veselă n-ar trezi deloc bănuieli dacă Gerhard ar fi fost urmărit de oamenii Sturmbannführerului Forst. Gestapoviștii n-ar vedea desigur într-asta punctul de plecare al unei întîlniri între patrioții francezi și ofițerii nemți ce complotau împotriva lui Hitler.

La Trinité, pe culoarele metroului, unul dintre băieți mergea înainte. Ajuns la o cotitură, rămase deodată nemîșcat, se aplecă de parcă ar fi vrut să-și lege șiretul. Numai decît alți doi tineri dintre cei ce nu crezuseră că trebuie să țină seamă de convocările S.M.O.³-ului ce-i destina uzinelor de dincolo de Rin, se îndreptară repede spre coada metroului. După cotitură, un baraj de jandarmi nemți și de agenți controlau actele. Agentul francez, căruia Gerhard i le prezentă pe ale sale, i le dădu numai decît înapoi și salută pocnind din călcîie.

Nu putură intra toți în același compartiment. Pentru ca metroul să poată pleca, șeful stației se căznea să închidă ușile vagoanelor în care călătorii depășeau pretutindeni cu mult numărul normal al celor ce ar fi putut intra. El trebui să-i împingă cu putere pe acei care mai voiau să urce.

— Îi înghesui, și încă pe cei mai buni ! strigă veselă Marie-Laure, pe care asemenea glume o făceau totdeauna să rîdă în hohote.

Stînd foarte aproape de Gerhard, avea un chip strălucitor. Anne era atît de strîns lipită de Lucien cum nu fusese niciodată. Din cînd în cînd, se priveau, ca la club, în ochi. Și mîna lui Lucien continua s-o strîngă pe a ei.

Metroul nu se oprea decît la o stație din două. În ziua aceea fusese lipit un afiș, înfățișînd un yankeu, cu fălci

¹ Înalta societate (engl. — n. tr.).

² O amintire (fr. — n. tr.).

³ Serviciul de muncă obligatorie (n. tr.).

puternice, rîzînd feroce și contemplînd cu un aer de satisfacție sălbatică priveliștea unor ruine și incendii deasupra cărora zburau avioane americane. În primul plan fugea o mamă nenorocită strîngînd în brațe un copil cu privirea îngrozită... Pe un alt afiș se vedea alt copil, dar acesta rîdea fericit. Iar tînăra ce-l ținea în brațe avea zîmbetul încrederii și fericirii. Dedesubt, cu litere groase : „*S-au terminat zilele grele. Tata muncește în Germania*“. Dar culorile acestui afiș vechi începeau să se șteargă.

Cînd ieșiră din metrou, era întuneric beznă. În piața Étoile, cufundată în beznă, nu vedeai la doi pași. Traversară piața, ținîndu-se toți de braț.

Ajunși în strada Villejust, Marie-Laure își lăasă prietenii la parterul casei. Îi conduse pe Gerhard și Lucien într-o odaie de la etajul întîi, cu perdelele spălăcite, cu fotolii tapisate cu o catifea veche, decolorată.

— Au de discutat o mare afacere de țesături, explică ea coborînd.

Și îi aruncă Annei o privire amuzată.

Expresia mai curînd crispată a lui Lucien, răceala atitudinii sale arătau că nu dispăruse impresia produsă cu prilejul primei întîlniri cu Gerhard, cînd acesta venise s-o ia pe Anne pentru a merge să asculte Orchestra Filarmonică din Berlin.

Mult mai destins, Gerhard îi mulțumi.

Sublinie că discuția lor ar putea avea urmări extrem de importante. Lucien îl întrerupse.

— Doamna Villardier ținea să ne întîlnim. Iată motivul principal al prezenței mele aici. La drept vorbind, unicul motiv. Nu cred că această întrevvedere ar putea avea urmări. Nu e doar părerea mea. Ci și a șefilor mei. Și n-am obținut ușor autorizația lor.

Cu același ton aspru, continuă :

— Nemții nu trebuiau oare să înțeleagă încă de mult unde îi conducea Hitler ? Vi s-a părut prea devreme atunci cînd era încă timpul să reacționați. Dar în ziua cînd n-a mai fost prea devreme, era prea tîrziu !

— Cred că întîlnirea noastră va fi la originea...

Lucien îi curmă iar vorba.

— Nu vedem utilitatea de a ajuta, în nici un fel, pe militarii care vor să se descotorosească de Hitler acum cînd a pierdut războiul. Cînd îl pregătea, cînd ocupase

Renania, Austria, Cehoslovacia, Polonia, Franța, l-au urmat cu entuziasm. Încântați de aceste succese. Recunoscători pentru avansările rapide, bastoanele de mareșal, donațiile...

— Eu nu fac parte din corpul de ofițeri. Am fost mobilizat în august 1939, ca și dumneata.

Gerhard adăugă zîmbind :

— Și mi-ar fi plăcut mult să revin la viața civilă în același timp cu dumneata... Fratele meu e ofițer de carieră. Convorbirile noastre și, pe de altă parte, ceea ce am aflat, îmi îngăduie să afirm că nu este exact, cum se crede în străinătate, că generalii noștri l-au urmat pe Hitler cu inima ușoară.

Afirmă că în 1938, cînd s-a ivit problema Sudeților, generalii von Brauchitsch și Beck (comandantul armatei și șeful Statului major general) se opuseseră lui Hitler. Cu aprobarea generalilor cei mai bătrîni, ei îi adresaseră un memorandum demonstrînd că Germania nu trebuia să riște un război, pe care l-ar pierde cu siguranță, atacînd Cehoslovacia.

— Beck și-a părăsit postul în urma crizei de furie a lui Hitler provocată de trimiterea memorandumului... După campania din Polonia, Halder, succesorul lui Beck, și Brauchitsch, s-au străduit să-l determine pe Hitler să încheie pacea. Spre a-l împiedica să atace Franța, au mers pînă acolo încît au încercat să-l convingă că moralul armatei germane era scăzut, că această campanie ar fi fost prea riscată. Dealtfel, credeau sincer că nu vor reuși să învingă Franța.

— Au trăit vreodată ofițerii prusaci pentru altceva decît pentru război ? „Industria națională a Prusiei“, spunea, încă pe vremea lui, Mirabeau.

— Am auzit recent citîndu-se la postul de radio englez și o altă apreciere a lui Mirabeau : „Prusia nu este un stat care are o armată. Ci o armată care are un stat“. Propaganda aliată se străduiește să perpetueze o imagine înspăimîntătoare a generalilor prusaci. Păsări de pradă în uniformă, monoclați, visînd doar la un nou și vesel război... Era ceva adevărat în asta pe timpul războiului din 1914. Dar de atunci... Pentru oamenii neinformați, din toate țările aflate în război împotriva noastră, acești generali conservatori înseamnă același lucru cu șefii naziști. Dumneata trebuie să știi că-i vorba de două cate-

gorii de oameni diferiți. Nici unul din membrii acestor vechi familii de nobili prusaci nu l-a urmat niciodată cu adevărat pe Hitler. Acești ofițeri n-au nici un amestec în politica lui agresivă. Nici unul din șefii O.K.W.-ului¹, Keitel, Jodl, Warlimont, nu e prusac... Pe de altă parte, chiar înaintea lui Hitler, au corespuns vreodată generalii nemți imaginii care s-a creat despre ei ?

Gerhard îi repetă aceste cuvinte ale lui Hitler :

„Înainte de a ajunge la putere, îmi închipuiam Marele stat major german ca un animal sălbatic, pe care îmi va fi foarte greu să-l stăpînesc ca să nu se arunce prea devreme asupra vecinilor noștri. Cînd colo ce am găsit ? Un cîine bun de pază, dar prudent, chiar fricos. Sînt obligat să-i dau mereu lovituri de picior în spate ca să-și arate colții.“

Gerhard vorbi despre generalul von Seeckt, cea mai remarcabilă personalitate militară germană de după război, căruia în Franța i s-a reproșat de atîtea ori, în mod îndreptățit, că a eludat cauzele tratatului de la Versailles, făcînd din armata limitată la 100. 000 de oameni o trupă de elită în jurul căreia s-ar putea repede reconstitui o armată puternică.

— Generalului von Seeckt îi făcea plăcere să repete că un comandant militar, știind ce-i războiul, se teme de el mai mult decît omul politic...

— Nu te bizui pe asemenea argumente ca să mă faci să-mi schimb părerea ! spuse Lucien, destul de aspru. Se pot găsi în cuvintele oricui, tot ceea ce vrei. Acest sistem ar permite să faci din Führerul vostru președintele unei asociații de pacifiști ! N-a spus el, și de mai multe ori, că războiul este o nebunie, că el, un fost combatant, n-ar vrea niciodată etc. ? Îți voi cita alte cuvinte ale lui Seeckt. Colonelul Boulleaufe, un prieten al domnului Villardier, mi-a împrumutat acum cîtva timp un număr din *Revue des deux Mondes*, unde a publicat, înainte de război, un studiu despre concepția militară germană contemporană. El reda o declarație a lui von Seeckt...

Glasul lui Lucien deveni caustic.

— N-am uitat nici un cuvînt, căci este de neuitat : „Războiul e cea mai înaltă culme a măreției omenești. El este rezultatul firesc, gradul final al dezvoltării istorice a omenirii“.

¹ Comandamentul suprem al armatei. (n. tr.).

Gerhard nu păru descumpănit. Îl asigură că de mai multe ori, în 1938 și 1939, niște generali, dintre cei mai importanți, pregătiseră planuri de arestare a lui Hitler, spre a-l împiedica să provoace războiul.

— Actualmente, există un grup de patrioți — sau mai exact, mai multe grupuri, de origini diferite — al cărui unic scop este să pună capăt războiului. Unii au vrut multă vreme să creadă că ar fi posibil să-l convingă pe Hitler. Ei știu acum că el nu va cere niciodată pacea. Hitler spune adeseori intimilor săi că, dacă Germania nu se arată demnă de destinul pe care i l-a dorit, nu merită să supraviețuiască. Deci, noi nu putem obține pacea decît descoțorosiindu-ne de el ! Pentru noi, asta a devenit o datorie sfîntă.

Gerhard dezvoltă argumentele schițate în fața Annei. Demonstra că aliații ar trebui să înlesnească sarcina adversarilor nemți ai lui Hitler.

— Crede-mă, în acest regim trebuie curaj, pentru a-ți asuma riscurile unui asemenea complot. Mai mult decît atît, cînd cunoști spiritul de disciplină tradițională al militarului german...

— Să închei pace cu o Germanie care n-ar fi învinsă ? Să renunți la capitulare fără condiții ?... Cea mai gravă greșeală pe care am putea-o comite.

— Neînțelegerea aliaților va fi foarte costisitoare pentru ei, dacă noi nu reușim. Hitler a repetat că nu va capitula niciodată. E adevărat. Atîta timp cît nu-i va fi smulsă puterea, va ordona continuarea luptei. Și va fi ascultat ! La Berlin, se întocmesc planuri de înarmare pînă în 1946.

Marie-Laure intră. Aducea țigări, o sticlă de coniac și două pahare. Turnă coniac și-l sărută ușor pe gură pe Gerhard înainte de a-i lăsa iar singuri.

— În septembrie 1938, exista un complot, la care participau mai mulți din principalii generali germani, ca să-l aresteze pe Hitler, în cazul cînd va merge pînă la război, reluă Gerhard. Asta n-o știți. Dar conducătorii voștri o știau. Sau, în tot cazul, cei din Anglia. Emisari siguri fuseseră trimiși la Londra...

Unul din acești emisari fusese primit, la 18 august 1938, de sir Robert Vansittart, primul consilier diplomatic al lui Neville Chamberlain. El anunțase că Hitler era gata să declanșeze războiul dar că toți generalii erau hotărîți să

nu-l urmeze. Numai că era absolut necesar ca Londra și Parisul să aibă o atitudine foarte fermă pentru a justifica în ochii opiniei germane acțiunea armatei împotriva lui Hitler.

— Apoi, trimisul german l-a întâlnit pe Churchill. Acesta i-a predat o scrisoare, pe care am văzut-o. Din păcate, Churchill nu se afla atunci la putere !

Un alt trimis al generalilor germani fusese primit, la 3 septembrie, la lordul Hallifax, ministrul de externe. El îi anunțase intențiile lui Hitler : mobilizarea generală la 16 septembrie, invazia Cehoslovaciei la sfârșitul lunii. Arestarea lui Hitler era hotărâtă. Trebuia să aibă loc în ziua când ar fi decretat mobilizarea. Dar, pentru ca Germania să urmeze pe complotiști și să fie convinsă că o salvau de război, ar fi trebuit, în primul rînd, ca Anglia și Franța să nu dea înapoi.

— Domnul Chamberlain a preferat să se ducă la München. Franța a trebuit să procedeze la fel. Dacă n-ar fi existat acordul de la München¹, Hitler, după toate probabilitățile, ar fi fost arestat de generalii săi. Oamenii bine informați din Germania sînt convinși că dacă Anglia și Franța n-ar fi cedat în septembrie 1938, Hitler ar fi fost pierdut.

— Aveam douăzeci și șase de ani, spuse Lucien. Nu eram dintre acei care se bucurau de acordul de la München.

— După acest acord, era imposibil să mai obții aprobarea tuturor dacă te răzvrăteai împotriva unui om re-purtînd asemenea victorii fără să provoace vărsări de sînge. Apoi au urmat alte succese. Aproape de necrezut. Praga, Polonia, Norvegia, Franța... Cum ar fi putut aproba ei o revoltă împotriva lui Hitler ! Și totuși, oamenii n-au încetat să caute mijlocul de a-l doborî pe Hitler. Ofițeri. Civili de asemenea... Pot cita numele generalului von

¹ E vorba de acordul din 29—30 sept. 1938, la care au participat Hitler, Daladier (Franța), Mussolini (Italia) și Chamberlain (Anglia). Potrivit acestui acord, regiunea sudetă din Cehoslovacia, împreună cu toate instalațiile (inclusiv cele militare) și cu toate bunurile aflate pe teritoriul ei, cuprinzînd o suprafață de peste 80 000 km. p. și o populație de peste 4 milioane de locuitori, a fost cedată Germaniei. Capitulînd în fața pretențiilor lui Hitler, statele occidentale au întărit poziția regimului său, contribuind la declanșarea celui de al doilea război mondial (*n. tr.*).

Hammerstein, mort anul trecut. Numit comandant al unei armate din vest, în septembrie '39, luase toate măsurile pentru arestarea lui Hitler în sectorul ce-l comanda. Se străduia să-l atragă, cu cele mai bune argumente, la Köln, sub pretextul unei inspecții în Vest. Intuiție ? Noroc ?... Hitler n-a venit niciodată.

Gerhard își goli paharul de coniac.

— În Franța, nu știți toate astea. Dar este o greșeală să-i prezinți pe toți germanii aprobând în unanimitate politica lui Hitler și războiul... La ultimele alegeri libere, la 6 noiembrie 1932, naziștii au obținut 11.700.000 de voturi, 33 la sută din sufragii. Iar în martie 1933, când Hitler, devenit cancelar, avea la dispoziția sa propaganda și toate mijloacele de presiune oficială — folosite temeinic — ce rezultat a obținut partidul său ? Ceva mai mult de 43 la sută din voturi. Da, iată un adevăr uitat prea repede : când Germania era liberă, Hitler n-a obținut niciodată majoritatea.

— Dar după aceea ? Plebiscitele...

— Vă doresc să nu cunoașteți niciodată, în Franța, plebiscitele. Atunci, ați înțelege mai bine...

Gerhard voi să toarne încă un pahar de coniac. Dar Lucien refuză cu un gest brusc.

— N-a existat nici un fel de entuziasm, te asigur, pe străzile din Berlin, în prima zi de război. Nimic ce ar putea semăna, nici măcar pe departe, cu delirul din 1914...

Își aprinse o țigară.

— O altă greșeală gravă, este de a pune în aceeași oală pe *verzi* și pe *negri*. Armata și S.S.-iștii...

— Oricare ar fi culoarea uniformei, sînt toți nemți ! Predilecția voastră pentru militarism, pentru încadrare într-o organizație politică a înlesnit foarte mult ce s-a întîmplat.

Gerhard clătină din cap.

— Nu neg această predilecție. Exprimă poate un fel de necesitate pentru un popor, care din instinct, se teme de pericolele unuia din aspectele sufletului german : tumultuos, excesiv, învrăjbit... Un aspect, pare-se puțin sesizat în străinătate, unde s-a reținut mai mult simțul nostru de organizare sau disciplina noastră.

Artileria antiaeriană deschisese focul.

— Aceste avioane care zboară deasupra Parisului vor bombardă cu siguranță Germania. Totuși, dacă ai putea vedea-ce înseamnă distrugerile, acolo... După un raport citit ieri la Majestic, vor fi necesari doi ani și jumătate pînă la trei pentru a curăța de ruine Essenul, folosind o sută pînă la o sută cincizeci de tomberoane pe zi. Bombele incendiare, bidoanele cu fosfor...

Lucien îl întrerupse pe un ton foarte tăios :

— Te plîngi de bombele cu fosfor ? După toate procedeele folosite de voi ! Și ce-ați făcut în țările ocupate...

Gerhard părea surprins de animozitatea manifestată de Lucien.

— Ținînd seama de scopul întîlnirii noastre, credeam că vei privi cu mai multă înțelegere lucrurile, spuse și el cu oarecare impulsivitate. Înainte de război, notasem un pasaj din articolul unui scriitor francez, André Benjamin...

— René.

— Da, René Benjamin. „Să nu mi se vorbească de împăcare ! Nu pot să mă aflu în prezența unui neamț fără să văd arzînd în ochii lui satele noastre.“ Nu pot crede că mai gîndești încă așa...

— Te-ar surprinde ? Cînd Franța este ocupată de patru ani !... Ai vrea ca acum cînd armata germană e învinsă pretutindeni, noi să-i venim în ajutor ? Ca s-o scăpăm de înfrîngere ?

— Nu sîntem încă înfrînți. Armatele noastre se repliază în Răsărit, în Italia, în fața unui inamic superior numeric, și ca armament. Dar se retrag pas cu pas. În ordine. Iar în Normandia, frontul rezistă.

Glasul lui Lucien căpătă un accent mai enervat :

— Vrei să spui că vă luptați mai bine decît am făcut-o noi ?

— Nu ne-am putea întreba dacă nu-i mai bine, de fapt, pentru Franța, că lucrurile s-au petrecut astfel ? spuse Gerhard, străduindu-se să găsească un ton mai împăciuitor. Dacă ne-ați fi oprit înaintarea ca în 1914, ați fi avut acum, după patru ani, mult mai multe pierderi decît în timpul celui alt război. Da, desigur, cifra celor uciși ar depăși la voi cei 1.500.000 din 1914—1918... Franța și-ar fi revenit ? Bombardamentele aeriene v-ar fi distrus toate orașele. Capitala voastră s-ar fi aflat mult mai aproape de front decît a noastră !... Parisul ar fi fost o ruină. Pe cînd

acum are mai multe șanse de a ieși intact din război. Gîndește-te la Londra, unde cad bombele V₁, gîndește-te la Berlin... Ușurința victoriilor din mai și iunie 1940 ne-a surprins. Dar știi ce se spunea la noi ? „Francezii sînt prea civilizați și prea inteligenți pentru a voi să participe la un masacru.“

— Eu n-am dovedit această inteligență, replică Lucien furios.

— Această înfrîngere îți stă în gît, nu-i așa ?

— Înfrîngerea, da. Și ce a urmat...

— Unii francezi visează să ocupe la rîndul lor Germania, să se răzbune făcîndu-ne să îndurăm ceea ce au suferit ei timp de patru ani. Ești hotărît, acum, la începutul lunii iulie 1944, să te menții la această perspectivă ?...

Marië-Laure, potrivit obiceiului său, se dusesese să asculte la ușa. Coborînd din nou, o luă de o parte pe Anne, care rămînea tăcută, în timp ce prietenii începeau cina într-o atmosferă tot atît de zgomotoasă și de veselă ca aceea de la club.

— La etajul întîi reconcilierea franco-germană nu pare să meargă pe calea cea bună. Efectul liniștitor al farmecului tău ar fi necesar, dacă vrem să evităm ruptura.

Tonul vocilor pe care Anne le auzi pe palier arăta, într-adevăr, că întrevederea nu se desfășura așa cum spera. Lucien era acela care se exprima cu mai multă patimă. Cînd intra, ei tăcură. Trăsăturile celor doi bărbați se destinseră puțin. Văzînd dezamăgirea tinerei femei, Lucien începu să-și explice atitudinea. Repetă că opoziția germană îi imputa lui Hitler îndeosebi pierderea războiului.

— Ei caută să atenueze consecințele înfrîngerii. Dar cînd Hitler triumfa, îl urmau !

— Te înșeli, replică Gerhard. Primele lagăre de concentrare n-au fost create pentru nemți ¹ ? Și chiar mulți dintre aceia care un timp l-au urmat pe Hitler, își pierduseră speranța încă înainte de război.

— Erai și dumneata dintre aceia ?

— Abia în Polonia mi s-au deschis ochii. Cînd am văzut cum era tratată această țară învinsă... Din fericire, ~~n~~-ați cunoscut așa ceva în Franța ! N-ai știut că armata s-a

¹ Într-adevăr, în aprilie 1933, un decret legaliza existența lagărelor de concentrare în Germania. Pînă în 1938, se vor crea peste o sută, dintre care Dachau, Oranienburg, Sachsenhausen, căpătără repede o tristă și dureroasă faimă (n. tr.).

opus în anumite locuri SS-iștilor care puneau în execuție acest adevărat plan de exterminare, denumit cinic „comasarea cadastrală pe plan politic.” Generali, ca Blas-kowitz, și-au pierdut comanda pentru că refuzau să tole-reze acțiunea SS-iștilor.

— Familia dumitale nu i-a acordat lui Hitler, ca multe altele, deseori un ajutor financiar ? Fără acesta, partidul său n-ar fi putut rezista pînă la preluarea puterii.

— Industriași dintre cei mai importanți, bancheri, oameni de afaceri, au văzut într-adevăr în Hitler basti-onul împotriva comunismului. Trebuie să-ți amintești de situația Germaniei în vremea cînd...

— Scutește-ne de tirada despre tratatul de la Versailles și de urmările sale ! Am auzit-o prea des.

Anne, care ședea lîngă Lucien, își puse o clipă mîna pe a lui. El îl lăsă pe Gerhard să explice în voic că rezistența germană nu începuse odată cu înfrîngerile militare. Încă de la preluarea puterii de către Hitler, comuniștii organi-zaseră o opoziție clandestină împotriva regimului nazist, ce n-a încetat niciodată, deși militanții lor, hăituiți cu mai multă asprime decît toți ceilalți, au fost închiși în nu-măr mare, în lagărele de concentrare sau executați. Nu-meroși preoți și pastori fuseseră de asemenea arestați. Gerhard evocă predicile episcopului din Munster și acelea, tot atît de curajoase, ale pastorului Niemoller.

La München, studenți, profesori, grupați în organiza-ția *Trandafirul alb* continuau să tipărească manifeste clandestine, în pofida execuției prin spînzurare a doi din-tre tinerii activiști ai acestei mișcări : Sophie Scholl și fra-tele său Hans ¹.

Gerhard vorbi mult timp cu convingere, întorcîndu-se deseori spre Anne. De mai multe ori Lucien, care părea că nu poate să-l asculte fără a se enerva, fu gata să-l oprească. Dar, ridicînd ochii spre Anne, întîlnise privirea profundă și gravă a tinerei femei. Și renunțase să-l mai întrerupă pe Gerhard.

¹ În cadrul acestei organizații din München, alcătuită din studenți, susținută de mai mulți profesori, cei mai activi erau fra-ții Hans și Sophie Scholl. Arestați în universitate, în momentul cînd difuzau material clandestin, au fost executați în februarie 1943, împreună cu alți tovarăși de luptă și profesori de-ai lor (n. tr.).

MARIE-LAURE ÎI ÎNTÎLNI DUPĂ ora unsprezece. Prietenii săi de la club tocmai plecaseră ca să nu piardă ultimul metro. În primul rînd, le impută lui Gerhard și Lucien de a nu fi acordat destulă atenție sticlei de coniac pe care le-o dusesese sus. Ea le umplu paharele.

Nu se mai pomenea despre chestiunile discutate de Lucien și Gerhard. Marie-Laure vorbea cel mai mult. Dar pe Lucien îl interesa acum convorbirea, care nu mai avea deloc tonul discuției sale cu Gerhard.

— Mielușeilor, peste cinci minute e ora de încetare a circulației, anunță Marie-Laure, cînd se uită la ceas. Prea tîrziu pentru a spera să vă întoarceți acasă la ora reglementară !

Anne, părăind să fi uitat de ora de încetare a circulației, se ridică destul de brusc.

— Mă văd silită de asprele exigențe ale vremii ce-o trăim să vă ofer găzduire. Ca în casele bine organizate. Aveți două camere la acest etaj. Asta de aici, pentru Lucien. Tu, Anne, vei lua-o pe cea cu baie. Nu e apă caldă. Dar știu că te poți acomoda.

Îi adresă Annei un surîs ușor, trădînd oarecare nervozitate.

Peste cîteva minute, Anne și Lucien se aflau singuri. Singuri în camera aceea...

El o admira în tăcere. Și Anne credea că vede în privirea sa o emoție asemănătoare cu a ei. Nu se clinteau. Un surîs ușor, afectuos, înlocui expresia puțin crispată a tinerei femei. Numai atunci Lucien se apropie de ea și o cuprinse în brațe.

O strînse mai întîi ușor, sărutîndu-i fruntea, tîmplele. Anne își retrase ușor capul. El simți freamătul trupului pe care îl înlănțuia. Și, într-un elan, ea își apropie buzele de ale lui.

După cîtva timp, atunci cînd se așezară pe divan, citi pe chipul lui Lucien o nespusă fericire. Anne vorbi prima. Spuse că i s-ar părea nedrept să nu țină seamă de unele argumente ale lui Gerhard. Îi observă mirarea. Evident, în clipa aceea, pe Lucien nu-l preocupa acest subiect și nu se aștepta ca ea să revină asupra lui.

O clipă de tăcere. Apoi Lucien declară :

— Eforturile sale pentru a idealiza pe generalii nemți nu m-au convins. Desigur, dacă războiul se prelungește încă mult timp, noi vom mai avea multe pierderi. Numai în războiul din Franța... Unul din argumentele lui nu putea să nu mă emoționeze : timpul cîștigat de o pace mai rapidă ar salva un mare număr dintre ai noștri aflați în închisori, în lagăre...

Spuse încă o dată, cu un accent totuși poate mai puțin intransigent decît atunci cînd i se adresase lui Gerhard :

— Dar nu trebuie să repetăm greșeala din 1918. Să nu încheiem pace înainte ca armata germană să fie învinsă. Definitiv.

— Nu este încă ?

— E necesară o înfrîngere totală, zdrobitoare. Primejdia, pentru viitor, a succesului unui complot împotriva lui Hitler ? Se va spune că armata germană a fost trădată. Se va vorbi din nou generației viitoare de lovitura de pumnal dată pe la spate. Pentru a pregăti următorul război.

— Gerhard afirmă că aceleași evenimente nu se pot repeta. Apoi, trebuie să sacrifici pe cei care trăiesc azi în numele unei politici și a unor principii și riscă, cum spune tot Gerhard, să fie uitați foarte repede după război.

Nu îi era greu să-și dea seama că aceste raționamente, reluate de ea, aveau mai mult efect asupra lui decît atunci cînd le expunea Gerhard. Anne sublinie că întîlnirea cerută de Gerhard între unul din conducătorii complotului și un membru important al Rezistenței, căruia i s-ar putea comunica propunerile pentru aliați, n-ar antrena nici o obligație.

— Le voi transmite cererea.

Privirea gravă a Annei — privire căreia ea îi cunoștea acum puterea — se fixă asupra lui Lucien.

— Crezi că va fi reținută cererea ?

— Voi face ceea ce va trebui pentru asta.

Ea se cuibări din nou la pieptul lui. Găsea că hotărîrea lui Lucien e o dovadă a dragostei, al cărei preț îl cunoștea. Pentru că o iubea, el se lăsase atît de mult influențat încît acceptase întîlnirea din seara aceea cu Gerhard...

În privirea Annei era acum atîta recunoștință încît Lucien trăda din nou o oarecare surpriză. Continuînd s-o

țină în brațe, dar fără s-o strîngă la piept, el spuse în șoaptă :

— Cum am reușit să nu-ți mărturisesc niciodată ce însemnai, din ce în ce mai mult, pentru mine ?

Îi spuse iar că era convins, cînd o vedea în bulevardul Maréchal-Maunoury și la Champbreuil, că Anne s-ar fi supărat pe el dacă ar fi comis greșeala să-i mărturisească dragostea. Și n-ar mai fi revăzut-o singură...

După premiera piesei „Soulîer de satin“, în timp ce se întorceau acasă, în noaptea de noiembrie, el izbutise încă o dată să nu-și exprime sentimentele, dar, desigur, le lăsa să fie ghicite. După aceea avusese impresia că Anne evita ocaziile de a rămîne singură cu el.

— Am putut să tac. Dar cum te păraseam...

— Lucien, spune ea în șoaptă, n-ai ghicit niciodată ce gînduri mă frămîntau după ce plecai ?

Ea îl văzu tresărind. O privea insistent, de parcă nu-i venea să creadă.

— Multă vreme n-am vrut să recunosc adevărul. Nu mă analizam. Apoi au existat indicii asupra cărora a trebuit să reflectez mult. Emoția, căldura bruscă atunci cînd soseai... Și totuși, nu era o surpriză, pentru că știam că vei veni. Totul căpăta deodată un alt aspect. Am luptat...

Părea și mai înflăcărat decît cu o clipă înainte, cînd ea își lipise buzele de ale lui cu un gest pasionat pe care el nu cutezase să-l spere. Nu mai văzuse niciodată o astfel de strălucire pe fața Annei. Ochii îi scînteiau. Apoi, deodată, trăsăturile i se destinseră. Ea își întoarse privirea.

Cu o voce înăbușită, cam obosită, spuse :

— Lucien, timp de o clipă, în noaptea asta lîngă tine, tot restul s-a șters. Da, uitam... Dar am greșit. Față de tine...

El protestă. Anne secuibări la pieptul său.

— Nu, Lucien, nu pot să te las să crezi...

Glasul îi slăbi. Apoi, numaidecît, ca și cînd își revenea în fire, zise cu înflăcărare :

— Am încredere ! Știu că într-o zi...

Nici de astă dată nu termină. Părea tulburată. Făcu o mișcare pentru a se depărta de Lucien. El o luă din nou în brațe. Și o simți abandonîndu-i-se fără putere. Dar, din cînd în cînd, ea repeta aceleași cuvinte de refuz, cu un glas ce abia se auzea. Mai exista la Lucien încă un fel de

reținere ? Totuși, când ea fu cuprinsă de un nou și puternic fior, el nu se mai putu stăpîni.

Rochia se deschiesc în partea de sus a corsajului. Lucien dezgoli aproape în întregime un umăr, și se aplecă asupra lui. Apoi buzele îi coborîră spre pieptul, pe jumătate descoperit. Totul ar fi fost desigur altfel, dacă atunci când Anne se găsea răsturnată pe divan, Lucien, ridicînd capul, un moment, nu i-ar fi întîlnit privirea. Ochii mari deschiși, dar în care crezu că vede un fel de implorare, în ciuda însuflețirii ciudate a trăsăturilor și a expresiei parcă rătăcite, dădeau tinerei femei un chip necunoscut de Lucien. El șovăi cîteva clipe.

Anne păru atunci că își revine și, cu o mișcare bruscă, se ridică.

— Vreau să mă întorc acasă, murmură ea aruncîndu-și pe spate, cu mîna, părul des cu reflexe arămii, puțin ciufulit. Interdicțiile de circulație nu sînt prea îngrijorătoare. Se aud patrulele în depărtare.

Vocea sa înăbușită, voalată, nu era oare lipsită de convingere ? Dacă Lucien ar fi luat-o din nou în brațe... Dar el îi spuse doar că o va însoți. Avea o autorizație de a circula în timpul nopții.

— Te iubesc, Anne.

Ea făcu un pas spre Lucien. Apoi, ca și când ar fi reușit să se stăpînească, se opri, întoarse din nou capul.

— Te iubesc, repetă el. Și știu acum...

O privea cu intensitate.

— Nimic n-ar putea avea mai multă importanță pentru mine decît ce mi-ai spus în noaptea asta.

CAPITOLUL XIX

— SUCCESUL NOSTRU, SOARTA Germaniei — și pacea — depind de răspunsul pe care ni-l va da Rommel, îi spusese lui Gerhard locotenent-colonelul von Hofacker, înainte ca ei să părăsească Parisul. Totul se hotărăște azi.

După o călătorie complicată din cauza distrugerii podurilor de pe Sena, ajunseseră cu greu la castelul din Roche-

Guyon, unde se instalase cartierul general al mareșalului Rommel, comandantul șef al grupului de armate B.

În ajun, Gerhard Scheuber fusese convocat la Majestic de guvernatorul militar din Franța, generalul von Stülpnagel. Gerhard avea deseori misiunea de a face legătura între generalul von Stülpnagel și comandantul grupului de armate B. În ziua aceea trebuia să aducă din Roche-Guyon un răspuns de o importanță hotărîtoare pentru alegerea datei acțiunii împotriva lui Hitler. Conducătorii complotului doreau să știe pînă cînd se putea conta că va rezista frontul din Normandia.

Pentru ca oamenii din opoziția antihitleristă să aibă șanse de a obține o ameliorare a condițiilor de pace, era evident că rebeliunea care va doborî regimul nazist trebuia să izbucnească înainte de prăbușirea frontului din Vest. Părea și așa extrem de regretabil pentru speranțele conjuraților că debarcarea avusese loc la 6 iunie. (După alarma din mai, nu se mai credea că ar fi posibilă înainte de luna august. Și chiar, după informații primite din Turcia, unii nu așteptau debarcarea decît în anul 1945.)

În prima săptămîină din luna iulie a anului 1944, nu-ți puteai închipui chiar o atmosferă ca aceea întîlnită de Gerhard Scheuber și locotenentul-colonelul von Hofacker la Roche-Guyon. Doi ofițeri jucau ping-pong în curte, în fața arcadelor, alți trei înconjurau pe unul din camarazii lor, destul de tînăr, care povestea probabil o întîmplare foarte amuzantă, căci rîdeau zgometos. Alarma declanșată în clipa sosirii lui Gerhard și Hofacker nu împiedică pe căpitanul Reiner, aghiotantul mareșalului Rommel, să destupe o sticlă de șampanie, în vasta sală a gărzilor. Prin cele cinci ferestre deschise ale sălii se vedea strălucind în lumina soarelui apa fluviului lat, liniștit...

Din clipa cînd șuieratul sirenelor anunțase că alarma încetase, nu se mai auzea decît pocnetul mingii de ping-pong și croncănitul atenuat al corbilor ce-și luau zborul din vechiul turn de pe creasta falezei albicioase, drepte, înălțîndu-se în spatele castelului.

Fortăreața, din care nu mai dăinuia decît turnul, fusese construită cu mai bine de două mii de ani în urmă. Ea străjuia văile Senei și Eptului. După tratatul de la Saint-

Clair sur Epte¹, se afla la hotarul dintre Franța și Normandia. De aceea fusese deseori asediată. Culoarele și sălile săpate în faleză puteau să servească acum drept adăposturi antiaeriene. Partea centrală a castelului actual, susținută de arcade înalte, fusese clădită la piciorul falezei calcaroase în prima jumătate a secolului al XI-lea, în timp ce clădirile, pe coaste, fuseseră construite abia cu șapte sute de ani mai târziu...

Hofacker se întorsese chiar în dimineața aceea de la Berlin unde stătuse de vorbă cu conducătorii complotului; vărul său Stauffenberg, generalul Beck și Karl Goerdler, fostul primar al orașului Leipzig. Locotenent-colonelul de rezervă von Hofacker, din cauza amabilității și veseliei sale era, bineînțeles, la hotelul Raphaël — unde se stabilise popota ofițerilor din statul major al guvernatorului militar — ofițerul preferat al personalului, care îl numea „aviatorul”. El avusese rolul cel mai important în organizarea opoziției din vest și era adevăratul șef al complotului antihitlerist din Franța.

Adus de un prieten, cu ocazia unei permisii, la începutul anului 1943, Gerhard îl întâlnise la Kreisau, la contele Moltke, unde se adunau grupuri ale opoziției, pe vărul lui Hofacker, Claus Schenk von Stauffenberg. De atunci, acesta jucase un rol din ce în ce mai însemnat în complotul antinazist. Gerhard și Stauffenberg credeau că aceste reuniuni, unde nu se făcea altceva decât să se discute mult, riscau să nu aibă niciodată alte rezultate decât un schimb de idei.

În anul următor, în timp ce Gerhard se restabilea de pe urma răniilor căpătate în Italia, îl revăzuse la Berlin pe colonelul von Stauffenberg, devenit între timp, la Ministerul de Război, șeful de stat major al generalului Fromm, comandantul armatei de rezervă și din interiorul țării. Participase împreună cu el la alte adunări clandestine unde, sub imboldul Stauffenberg, „idealistul” acțiunii, se punea la punct planul răzvrătirii ce avea să doboare regimul nazist.

Gerhard ar fi dorit să plece din nou pe front cum i se va termina convalescența. Dar Stauffenberg, bucurându-se de reputația că reușește totdeauna să-i convingă pe interlocutorii săi, îl hotărâse să accepte postul de la Paris, unde

¹ Tratat (911) în urma căruia Carol al III-lea cel simplu rege al Franței (898—923) cedă lui Rollon, căpetenie normandă, o parte din Neustrie, numită mai apoi Normandia (*n. tr.*).

intervenise să fie numit. El urma să-l secondeze pe Hofacker și să se străduiască să sporească numărul membrilor din grupul opoziționist din Franța. Fratele lui Gerhard, căzut prizonier atunci când forțele Axei capitulasera la Capul Bon, făcuse parte din statul-major al Corpului African. În ce-l privește pe Gerhard, el fusese decorat cu Crucea de fier clasa I de către Rommel, în Libia. De aceea Stauffenberg socotea că era mai indicat decât alții pentru legături cu mareșalul Rommel, pe care conspiratorii le doreau frecvente...

— Dacă mareșalul ne dă azi adeziunea sa definitivă, dacă acceptă planul nostru de acțiune, sîntem siguri că reușim, spuse Hofacker căpitanului Reiner.

— Altfel ?...

— Va fi mult, mult mai primejdios.

Stauffenberg, Hofacker, Gerhard și ceilalți ofițeri mai tineri din complot recunoșteau, uneori, nu fără greutate, că omul pe care trebuiau să-l pună în fruntea mișcării antihitleriste era cel mai popular dintre comandanții germani : mareșalul Erwin Rommel.

În primul rînd, cu toate că acest motiv nu fusese niciodată invocat, avansarea rapidă a lui Rommel trezise invidii tenace. Gerhard auzise, nu fără enervare, bîrfelile multor „snobi ai castei de la statul major“, așa cum îi numea unul din camarazii săi, ofițer de rezervă ca și el. Subliniind că Rommel nu aparținea unei familii de ofițeri și nu trecuse prin statul major general, ei se prefăceau a crede că reputația lui se datora numai propagandei. Și nu voiau să accepte ca un om care, pretindeau ei, „datora totul lui Hitler“, s-ar putea răzvrăti împotriva lui. Alții asigurau că Rommel avea aptitudini limitate numai la specialitatea lui. Se repeta în mod răutăcios, de exemplu, comentariul lui cu prilejul unei vizite la manufactura Sèvres. Obsedat de dispozițiile ce trebuiau luate în cazul debarcării, Rommel declarase doar :

„Păcat că această manufactură nu fabrică mine !“

La Mont-Saint-Michel¹, se mărginise să aprecieze :

„Ce frumos adăpost antiaerian !...“

Stauffenberg la Berlin, vărul său Hofacker la Paris, subliniau că în afară de popularitatea sa în Germania,

¹ Comună din departamentul Manche, situată pe o insulă stîncoasă din golful Mont-Saint-Michel, conținînd nenumărate monumente arhitectonice din sec. al XII-lea și al XVI-lea (n. tr.).

Rommel oferea avantajul că-și câștigase admirația și chiar simpatia adversarilor săi. Exista oare un alt comandant german al cărui elogiu să-l fi făcut Churchill, în plin război ?

Acum, nimeni, în statele majore, nu se mai îndoia că Rommel era omul putînd asigura cel mai bine succesul mișcării antinaziste. Se știa că la Margival, lângă Soissons, unde el și mareșalul von Rundstedt¹ îl întîlniseră pe Führer, avusese curajul, după ce expusese situația, să-i sugereze lui Hitler de a trage concluziile indispensabile. Tăios, Hitler îi ordonase să nu-și părăsească rolul : zădărnicierea debarcării.

Hitler privea dezamăgit și, încă de pe atunci, cu rânchiună, pe acest bărbat care, socotea el, îi datora nu numai bastonul de mareșal, dar o glorie la care nu îngăduise să ajungă nici un alt comandant militar. Hitler evocase pe larg armele noi ce vor fi produse în curînd.

Bombele V₁ tocmai intraseră în acțiune... Dar Rommel nu se sfiise să comenteze dezamăgirea pricinuită de lipsa de precizie a bombelor zburătoare care nu puteau fi folosite în Normandia pentru a contrabalansa superioritatea crescîndă a inamicului.

Hitler se enervase, susținînd, cu vehemența lui obișnuită, că bombele V₁ cădeau exact în locul stabilit. Or, chiar în aceeași seară, una din bombele V₁ dirijată, în principiu, spre Londra, avusese obrăznicia de a-l contrazice, explodînd aproape de Margival, nu departe de locul unde Führerul își avea reședința. Acesta, scurtîndu-și șederea, se înapoiase pe neașteptate în Germania.

Ironica dezmințire dată astfel lui Hitler în privința preciziei bombelor V₁, plecarea precipitată și de asemenea atitudinea grosolană a dictatorului, șezînd pe scaun și lăsîndu-i pe cei doi mareșali în picioare în fața lui, spulberase impresia produsă o clipă asupra lui Rommel de siguranța deplină a Führerului. Într-adevăr, mareșalul, deși cunoștea bine situația din Normandia, fusese, ca mulți alții, impresionat un timp de încrederea desăvîrșită a lui Hitler în el însuși și de voința sa, tot atît de neînduplecată, de a învinge.

¹ Mareșalul Karl Rudolf Gerd von Rundstedt, comandantul unui grup de armate în Polonia, în Franța și în U.R.S.S. (1939—1941) ; a condus apoi contraofensiva germană din Ardennes (n. tr.).

Nici argumentele cele mai întemeiate, nici faptele înseși, nu puteau slăbi certitudinea lui Hitler. De multe ori oameni care veniseră hotărâți să-i demonstreze Führerului justetea concepțiilor lor plecaseră nu numai fără să-l fi convins, dar adoptînd, chiar ei, felul lui de a vedea.

Apoi, la Margival, în timpul prînzului, Hitler nu mîncase decît orez, după ce pusese să se guste din el în fața lui. Rommel, uimit, îl văzuse atunci înghițind în fiecare clipă numeroase pilule de culori diferite, după rețetele stabilite de medicul personal al Führerului, ciudatul doctor Morell...

După întîlnirea de la Margival, Rommel avusese certitudinea că Hitler va împinge armata și țara la o catastrofă cum nu cunoscuse Germania niciodată. Caracterul energic și întreprinzător al mareșalului nu-l îndemna să accepte pasiv o asemenea situație, ca alții ce se mărgineau la menținerea strictă — și comodă — a disciplinei. Încă înainte de debarcare, Rommel întîlnise la Marly, cu prilejul botezului fiului unui ofițer, pe generalul von Stülpnagel, participant de multă vreme la conspirație. Ei avuseseră o lungă convorbire fără martori. După aceea, Hofacker și Gerhard Scheuber veniseră regulat la Roche-Guyon ca să-l informeze pe mareșalul Rommel despre planurile opoziției. El îi ascultase cu interes crescînd, fără ca totuși să adere încă la complot.

Dar căpitanul Reiner, aghiotantul său, îl ținea pe Gerhard la curent cu starea de spirit a mareșalului, ce evolua în sensul dorit de cei care contau pe prestigiul și curajul lui Rommel pentru a duce la bun sfîrșit marea și redutabila lor acțiune.

Un colonel, un maior și doi căpitani știau de ce Hofacker și Gerhard veneau la Roche-Guyon, și intraseră după ei în sala cea mare. Aghiotantul lui Rommel ceru să se aducă o nouă sticlă de șampanie. Apoi plecă să dea instrucțiuni soldaților chemați să taie crengile pentru a degaja priveliștea din fața biroului mareșalului. Unul din cei doi căpitani din biroul al 3-lea începu să vorbească cu entuziasm despre o carte groasă ce tocmai o pusese pe masă.

— Ce păcat că mareșalul n-are timp să citească *Pe aripile vîntului* ! Romanul l-ar pasiona...

Maiorul declară că Rommel nu citise în ultimul timp decît eseul lui Ernst Jünger, *Chemarea*, din care Gerhard îi adusese un exemplar.

— Noi avem nevoie de angajamentul definitiv al lui Rommel, zise Hofacker cînd aghiotantul mareşalului reveni. Cei de la Berlin vor acum să fie exact informaţi. Dacă aduc răspunsul sperat de noi...

— Acţiunea va fi declanşată în curînd ? întrebă maiorul.

— În zilele următoare.

Aghiotantul declară că, după părerea sa, noua convorbire pe care o avuseseră şeful său şi mareşalul von Rundstedt cu trei zile în urmă la Berchtesgaden¹ cu Hitler, dusesese la agravarea inevitabilă a situaţiei din Normandia şi, odată cu aceasta, îl determinase pe Rommel să se hotărască.

Singurul rezultat al acestei întrevederi a fost destituirea lui Rundstedt, comandantul şef din Vest, înlocuit cu mareşalul von Kluge. Oare Rommel îşi va mai păstra, el însuşi, multă vreme comandamentul ? Aghiotantul său împărtăşi lui Hofacker şi lui Gerhard indignarea mareşalului, cînd aflase în ziua precedentă, că O.K.W. (Înaltul comandament al Wehrmachtului) cerea direct corpului de blindate S.S. un raport despre situaţia din sectorul lor.

Căpitanul Reiner se întrerupse. Intrau trei soldaţi. După ce desprinseseră tapiseriile şi tablourile din saloanele şi sala de biliard, scoaseră portretele din sala gărzilor. Acela al primului duce de la Rochefoucauld şi cel al autorului *Maximelor* ca şi ale altor membri iluștri ai familiei căreia îi aparţinea castelul de trei sute de ani...

— Cu acordul mareşalului, am dat ordin ca tablourile să fie puse în siguranţă. Inamicul a avut pînă acum delicateţea de a nu face să figureze castelul printre obiectivele sale. Dar după bombardarea cartierului general al lui Geyr von Schweppenburg, te poţi întreba dacă aceste procedee amabile vor continua încă mult timp ?

— E evident că Goering n-a venit aici, spuse Gerhard. Altfel, tapiseriile şi tablourile s-ar fi aflat la loc sigur.

— La el acasă, la Karinhall !

Toată lumea începu să rîdă.

— Mai ales tapiseriile din salonul cel mare, zise căpitanul Reiner. Cele ale lui Esther şi Mardochen. Şi dacă

¹ Staţiune de altitudine, situată în Alpii bavarezi, unde se afla reşedinţa lui Hitler (*n. tr.*).

Goering ar ști că aici se află biroul lui Louvois care s-a bucurat, se pare, de cinstea de a fi folosit de Ludovic al XIV-lea pentru a semna revocarea Edictului din Nantes...

Se îndreptară spre ferestrele deschise. Se auzeau motoarele aparatelor a căror apropiere fusese semnalată de sirene, cu o clipă mai înainte. Avioanele — peste cincizeci — trecură la o înălțime mare deasupra lui La Roche-Guyon. Tirul tunurilor de apărare antiaeriană, pe care Gerhard și Hofacker, sosind, le văzuseră strălucind pe înălțimile calcaroase, în spatele castelului, nu le abătu nicidecum din drumul lor.

— Se pare că într-adevăr vor continua să ne lase în pace, zise căpitanul Reiner.

Curînd tirul artileriei antiaeriene încetă. Și, cînd nu se mai auzi zgomotul motoarelor, Gerhard regăsi impresia ciudată de calm, de pace, cea a cartierului general în după-amiaza aceea călduroasă de vară. Clopotul bisericii din apropiere bătuse...

Ieșiră toți repede cînd trei mașini militare de teren, descoperite, pătrunseră în curtea de onoare a castelului. Din prima mașină coborîse un bărbat mai curînd scund, cu înfățișarea hotărîtă, înaintînd cu un pas grăbit. El răspunse la salutul ofițerilor, apoi strînse mîna lui Hofacker și lui Gerhard Scheuber. Cizmele îi erau albite de praf. În ciuda unei oarecări încordări a trăsăturilor, fața, păstrîndu-și toată energia obișnuită, avea o expresie de bună dispoziție.

— Avioanele de vînătoare ne-au silit să ne trîntim mai bine de zece ori în șanțuri, zise mareșalul Rommel. Superioritatea aeriană a inamicului nu folosește, în ceea ce ne privește, decît unei singure persoane: mie însumi. Un excelent exercițiu! Acum cînd, de la debarcare, nu mai am timp să fac destulă mișcare.

Își duse mîna la talia care i se mai îngroșase de pe vremea cînd, între Gazala și Tobruk, îi înmînase lui Gerhard Crucea de fier clasa I.

— Avioanele astea m-au făcut să pierd o jumătate de kilogram!

Adăugă, cu aceeași bună dispoziție:

— În orice caz, azi s-a produs un fapt nou: am văzut cîteva aparate germane.

Spuse ceva în treacăt despre inspecția sa la corpul 86 de armată și la corpul I de blindate S.S.

— Frontul rezistă. Peste tot soldații noștri fac tot ce putem aștepta de la ei. Inamicul se luptă și el bine...
Avu un gest tăios, hotărît.

— Dar, în sectorul de la Caen, atacul englezilor a fost zdrobit. Englezii prevăzuseră cucerirea Caenului pentru prima zi a debarcării. A trecut aproape o lună de atunci, dar ei tot nu sînt acolo ! Și totuși, au trimis toate diviziile blindate la atac. Cu un enorm sprijin aerian. Au suferit asemenea pierderi, încît forța lor de pătrundere a scăzut serios. Corpul I de blindate a distrus ieri peste șaiszeci de tancuri... Chiar dacă pătrund în Caen, nu ne vor străpunge linia de apărare. Vom reuși să-l oprim pe dușman la capul lor de pod. Folosindu-ne însă toate forțele...

Cu surîsul omului care știe despre ce-i vorba, mareșalul Rommel declară :

— Am înțeles jocul lui Montgomery. Îmi întinde aceeași cursă ca la El-Alamein¹. Să mă oblighe a-mi angaja toate rezervele pe un front larg. Și să le lanseze apoi pe ale sale pe un front îngust.

El repetă :

— Îi înțeleg jocul.

Comentînd tactica lui Montgomery, care avea pe biroul său, în rulota unde lucra, fotografia lui Rommel, mareșalul se exprima cu interes și cordialitate.

— Voi continua să-i blochez la capul de pod ! afirmă el cu hotărîre. Atîta timp cît disproporția de forțe nu va deveni prea mare.

De cîtva timp se auzeau, din castel, lătrături. Rommel se întoarse spre aghiotantul său :

— Reiner, se aude cam prea des foxterierul dumitale. Mă întreb dacă un animal gata oricînd să latre furios e indispensabil într-un loc unde ai destul de lucru ca să nu dorești să fii deranjat în fiecare clipă.

— Domnule mareșal, trebuie să se fi întîlnit iarăși nas în nas, pe vreun coridor, cu broasca țestoasă.

Rommel ridică din sprîncene.

— Avem o broască țestoasă aici ?

¹ Această localitate din Egipt, situată la vest de Alexandria, a constituit baza de plecare a ofensivei mareșalului Montgomery, comandantul trupelor britanice din Africa, care a dus la înfrîngerea lui Rommel (1942) și apoi la cucerirea Libiei (*n. tr.*).

Maiorul Schmidt — care cu o clipă înainte se întâlnise cu Gerhard și Hofacker în sala gărzilor — se înroșise deodată. Destul de jenat, explică :

— Domnule mareșal, acum trei zile la Paris... Pe Quai de Montbello... Am intrat într-un magazin unde se vînd tot felul de animale ciudate. Alesesem un papagal. Un papagal încîntător buclat. Cu penele verzi și galbene, dungate cu negru. Capul galben, cu o pată din aceeași culoare albastră ca cea a penelor lungi de la coadă... Dar negustorul mi-a atras atenția că din cauza deplasărilor ce sînt obligat să le fac, mai curînd m-ar stîngheri.

Cu fruntea încrunțată, mareșalul asculta într-o atitudine a cărei severitate nu părea să-l înșele decît pe maiorul Schmidt, vădit încurcat.

— Papagalul îmi plăcea...

— Te-ai hotărît să-l cumperi. Și cum știai ce vrei, ai plecat cu o broască țestoasă.

— Întocmai, domnule mareșal ! O mică broască țestoasă de trei luni. Negustorul mi-a demonstrat că o să ocupe loc puțin. Și că-i ajung cîteva frunze de salată...

— Aflu azi că inamicul a reușit să debarce acum treizeci și cinci de divizii la capul de pod și, pe de altă parte, că adjunctul șefului sectorului meu de operații se ocupă să crească o broască țestoasă. Aghiotantul meu folosește mașinile armatei spre a-și duce, în toiul nopții, la un veterinar, la Mantes, cîinele, care, prea bine hrănit, și-a stricat stomacul. Cît despre dumneata, căpitane Hierl se pare că ai destul de mult timp liber, și ți-l ocupi cu pasionanta lectură a voluminosului roman american ce-l mai ții încă sub braț. Și ai vrea să mă convingi — în această clipă — să citesc și eu această operă ce are desigur peste o mie de pagini compacte...

Mareșalul zîmbi, sincer amuzat.

— Vreau să rămîn credincios unuia din principiile mele : să caut latura pozitivă în oricare situație. Ei bine, domnilor, în timp ce evenimentele iau în fiecare zi o întorsătură care poate fi calificată îngrijorătoare, constat că seninătatea continuă să domnească la La Roche-Guyon.

După ce îl invitase pe Hofacker să-l urmeze, mareșalul urcă sprinten scările peronului înalt. Aghiotantul lui se duse să-l prevină pe generalul Speidel că trimisul guver-

natorului militar, căpitanul Scheuber, îi solicita o scurtă întrevedere.

Peste câteva clipe, Gerhard intra în biroul șefului de stat major al grupului de armate B.

Generalul Speidel, în timp ce vorbea la telefon, răspunse la salutul său, arătându-i un scaun, de cealaltă parte a biroului, unde nu se îngrămădeau teancuri de dosare. Cît se poate de liniștit, generalul Speidel continua să se exprime cu același glas uniform. Lui Gerhard nu-i fu greu să-și dea seama că interlocutorul său se dovedea mult mai puțin stăpîn pe sine decît el. Gerhard înțelesese că era vorba de comandantul armatei a 7-a, generalul S.S. Hausser, care cerea întăriri.

Gerhard admira precizia răspunsurilor lui Speidel, promptitudinea generalului de a găsi o soluție la dificultățile înșirate de cel cu care stătea de vorbă. Tot fără să ridice glasul, Speidel repetă că de a doua zi încă, divizia a 9-a S.S. de Panzere, greu încercată în luptele din ultimele trei zile, va fi înlocuită cu Divizia 277 de infanterie. Apoi chemă Cartierul general al Grupului de blindate din Vest spre a-l înștiința să fie gata să pună două Panzerdivision la dispoziția Armatei a 7-a. Obiecțiile ridicate nu-l făcură pe generalul Speidel să-și schimbe tonul măsurat, de o autoritate calmă. Își repeta instrucțiunile în fraze scurte, clare, după ce precizase că acele unități vor fi înlocuite prin două divizii de infanterie.

— Ei bine, Scheuber ? întrebă el cînd puse receptorul în furcă.

— La Paris sîntem gata, domnule general. Colonelul Hofacker s-a întors chiar azi dimineată de la Berlin. Și acolo au fost luate ultimele dispoziții. Colonelul Hofacker se află în biroul marelui mareșalului. Totul depinde de răspunsul ce-l vom transmite la Paris.

— Cred că Hofacker nu va fi dezamăgit...

Speidel fu întrerupt de soneria telefonului. După răspunsurile sale, Gerhard își dădu seama că generalul Blumentritt, șeful statului major al comandantului șef din Vest, telefona de la Cartierul general din Saint-Germain. El anunța vizita la Roche-Guyon a lui Kluge, înlocuitorul mareșalului von Rundstedt. Imediat ce Speidel puse receptorul în furcă, telefonul sună din nou. De astă dată, convorbirea dură destul de mult.

Cu un ton atît de calm, nuanțat de o ironie poate prea subtilă pentru a fi sesizată, Speidel răspundea unei cereri de a se da precizări în legătură cu o informație a postului de radio englez, potrivit căreia niște soldați germani fuseseră luați prizonieri pe cînd se aflau numai în izmene.

— Noi n-am avut confirmarea acestor fapte. Nici o confirmare... Considerați într-adevăr că e justificată o anchetă asupra acestei chestiuni în actualele împrejurări ? Atunci cînd trebuie să înfruntăm două atacuri puternice, unul la vest de Saint-Lô, altul în axa șoselei Bayeux-Caen...

Speidel profită de această comunicare pentru a aminti de cererile urgente privind întăririle și aprovizionarea cu muniții.

— Inamicul dispune de o artilerie de cinci ori mai puternică. Iar numărul avioanelor germane de vînătoare nu depășește totuși trei sute. Companiile mai multor divizii nu numără mai mult de 70 pînă la 80 de oameni, în medie 50 la regimentul 346 de infanterie...

Interlocutorul său trebuie să fi vorbit, așa cum făcuse Führerul în fața mareșalilor von Rundstedt și Rommel, la Margival, apoi la Berchtesgaden, de apropiata punere în funcțiune a armelor noi, căci Speidel, după ce ascultase liniștit, răspunse, fără să-și schimbe timbrul măsurat al vocii.

— În privința noilor mijloace de luptă, englezii sînt cei care folosesc unul, foarte eficace. Un obuz cu termit¹. Explozia provoacă o căldură atît de puternică încît soldații noștri sînt siliți să iasă din adăposturi.

Cînd puse receptorul în furcă, Speidel îi spuse lui Gerhard :

— Mareșalul nu vrea să fie deranjat în timpul convorbirii lui cu Hofacker. Asta dovedește ce importanță acordă acestui lucru. E semn bun, nu-i așa ?... A ordonat să nu i se transmită nici o comunicare. Trebuie să răspundem că nu s-a înapoiat din inspecție... Din fericire ! Altfel mă tem că l-ar fi primit foarte prost pe Jodl. Jodl care ne-a vorbit adineauri despre pățania aceea a soldaților căzuți prizonieri numai în izmene !... Azi-dimineață mareșalul era exasperat după ce primise o notă de la O.K.W. prin care i se cerea să facă o propunere în vederea

¹ Amestec de aluminiu cu oxidul unui metal (*n. tr.*).

unei mari operații pentru distrugerea capului de pod. Cînd nouă nu ni s-au dat decît 5 000 de oameni ca să înlocuim pe cei 90 000 pierduți de la debarcare ! Și pe lîngă asta, care e ultima descoperire a O.K.W.-ului ? Cere să numărăm loviturile artileriei adverse. Ca să-i fie pe plac lui Hitler, Keitel a pretins că exagerăm puterea de foc a inamicului... Mareșalul îmi spunea, la întoarcerea sa de la Berchtesgaden : „Au pierdut contactul cu realitatea...”

Gerhard transmise întrebarea generalului von Stülpnagel : cît timp va mai putea rezista frontul ?

— Numai dacă ritmul pierderilor noastre nu se agravează prea mult, am reuși să evităm străpungerea frontului pînă la sfîrșitul lunii iulie.

Generalul Speidel clătină din cap.

— Pe urmă...

— Deci, trebuie neapărat ca *aceasta* să se întîmple înainte, zise Gerhard. Altfel, n-am mai fi în măsură să discutăm cu adversarul.

Telefonul sună din nou. Totdeauna reținut, generalul Speidel răspundea șefului de la Propagandastaffel din Franța. Acesta din urmă îl informa că nu trebuie să se mai menționeze în comunicate superioritatea în armament a inamicului.

— Soldații noștri ar socoti și mai reconfortant ca superioritatea să nu mai apară doar în comunicate, observă calm șeful statului major al grupului de armate B.

El nu putu să ia notă despre alte instrucțiuni de la Propagandastaffel, deoarece comunicarea fu întreruptă de o chemare „cu prioritate absolută”.

Acoperind cu mîna telefonul, generalul Speidel se întoarse spre Gerhard :

— Berchtesgaden...

Îi făcu semn să ia receptorul. Gerhard avu o impresie ciudată și îngrozitoare auzind astfel, la telefon vocea pe care o ascultase pentru ultima oară la radio, la 30 ianuarie (Hitler nu mai rostise nici un discurs de atunci). Un glas gutural al cărui ton, enervat, devenea din ce în ce mai răstit.

Führerul părea scos din sărite deoarece aflase că în sectorul Caen, divizia a 16-a aeropurtată fusese respinsă cu doi kilometri.

— Am interzis în mod absolut, oricare ar fi pretextul, cea mai mică retragere ! Fiecare unitate trebuie să se lupte de pe pozițiile sale. Cu hotărîrea de a nu ceda nici un metru de teren !... Nici o trupă nu poate fi deplasată în spatele frontului fără autorizația mea... Comunică-mi numele acelor care au ordonat retragerea !

Gerhard știa ce rezultat catastrofal provoca, în fața unui inamic avînd superioritatea aviației, tancurilor și artileriei, această hotărîre de a nu ceda terenul cu nici un preț. O astfel de încăpăținare împiedica mișcările de trupe care ar fi permis o rezistență mai eficientă și ar fi salvat o mare parte din oameni și din material. Ordinul de interdicție a oricărei manevre primit de Rommel, cel ce avea misiunea de a conduce lupta, nu era motivul cel mai puțin important ce-l îndepărtase de Hitler.

Glasul aspru, din ce în ce mai vehement, repeta :

— Nici o repliere ! În nici un caz...

În cursul iernii din 1941, Hitler dăduse un ordin asemănător în Rusia, în pofida părerii comandanților militari. Și s-a considerat apoi că el a înlăturat astfel panica și a salvat fără îndoială Wehrmachtul de la un dezastru asemănător celui al armatei lui Napoleon. Încă o dată Hitler avusese dreptate, cu toată părerea contrarie a generalilor săi. Aceasta îi întărise și mai mult convingerea despre superioritatea sa. O nouă dovadă a intuiției sale infailibile !... Era convins că o voință pe care nimic n-o făcea să cedeze putea opri cursul evenimentelor, dominîndu-le și orientîndu-le așa cum hotărîse el. Dar acum, într-o situație cu totul deosebită, unități întregi erau condamnate la distrugere pentru că el refuza să autorizeze mișcările de trupe, inevitabile datorită evoluției luptei...

Pînă atunci, generalul Speidel n-avusese ocazia să răspundă un singur cuvînt. Profitînd de o întrerupere a lui Hitler, care simțea probabil nevoia să răsufle puțin, el declară că Divizia a 16-a aeropurtată nu primise ordinul de a se retrage. Străduindu-se din toate puterile să rămînă pe poziție conform directivelor Cartierului general al Führerului, ea suportase, după un intens tir de artilerie, bombardamentul a peste o mie de avioane inamice, atacînd în valuri. Apoi tancurile britanice trecuseră la atac. Infanteriștii diviziei aeropurtate se luptaseră cu mult curaj, cu

toate că n-aveau experiența bătăliilor date de infanterie. Divizia, după ce pierduse aproape cincizeci la sută din efectiv și toate bateriile sale antitanc, nu fusese respinsă decît cu doi kilometri îndărăt de un inamic de patru ori mai numeros.

Mînia lui Hitler păru înzecită. Cuvintele se îngrămădeau astfel încît deveniră, pentru o clipă, aproape de neînțeles. Furios, vorbea de incapacitate, de lașitate, de trădare. Repeta, ca la Margival și la Berchtesgaden, că în Vest se înșelaseră asupra datei și locului debarcării. Nu prevăzuse el că operația va avea loc în Normandia și nu la Pas-de-Calais ? Cu violență, ironiza faptul că în noaptea de 5 sau 6 iunie nici un vas german de escortă nu patrulase pe mare, temîndu-se de vremea rea. Iar Rommel nu se afla la postul său...

Dezlănțuirea sa violentă nu slăbi decît atunci cînd generalul Speidel putu să-l anunțe, după ce suportă un vehement monolog, că o divizie a Corpului I de blindate S.S. a generalului Sepp Dietrich, recucerise tocmai o parte din terenul pierdut.

— Credinciosul meu Dietrich ! Vechiul meu camarad...

Vocea i se schimbase brusc. Nu căpătase un accent înduioșător ?

Gerhard auzise vorbindu-se de sentimentele de afecțiune ale lui Hitler pentru camarazii lui din primii ani de luptă. Aceasta explica de ce posturi importante erau deținute de oameni neciopliți, de o valoare și integritate discutabile. Față de ei — doar față de ei — manifesta o răbdare surprinzătoare și era capabil de toate menajamentele. Sepp Dietrich era fostul comandant al gărzii personale a lui Hitler. La München, la 30 iunie 1934, comanda oamenii din *Leibstandarte Adolf Hitler*¹, însărcinați cu arestarea și executarea lui Röhm² și a altor comandanți S.A. Era unul din puținii oameni care îl tutuia pe Hitler.

¹ Regiment de gardă personală a lui Adolf Hitler, alcătuit din trupe de elită S.S. (n. tr.).

² Ernst Röhm, tovarășul de luptă al lui Hitler din prima clipă, șeful a 2 milioane de S.A. (Sturmabteilung, batalioanele de asalt) organizația pe care urmărea s-o transforme într-o miliție națională. Devenind un adversar potențial al lui Hitler, acesta din urmă ordonă asasinarea lui și a tuturor acoliților săi, fapt petrecut în noaptea de 30 iunie 1934 (n. tr.).

Mai urmă încă un monolog, a cărui lungime putea să surprindă, când știai ce sarcini preocupau pe omul voind să dirijeze în toate amănuntele operațiile pe diversele fronturi.

El pretindea în Vest o voință neînduplecată — cuvîntul *voință* revenea în fiecare clipă — în conducerea bătăliei. Considerațiile strategice le îmbina cu argumente de propagandă, cu expuneri ideologice. Relua temele discursurilor sale sau ale interminabilelor declarații pe care — cei ce se bucurau uneori de cinstea, deseori plictisitoare, de a se socoti printre intimitii săi — erau siliți să le asculte pînă la trei sau patru dimineața.

Gerhard și-l închipuia acolo, la Berghof, îndărătul ferestrei de unde se vedea foarte departe, pe timp însorit, cîmpia Salzburgului. Gerhard știa că omul a cărui voce o auzea nu era personajul delirant și istovit înfățișat de propaganda adversă. Căpitanul Reiner, ce-l însoțise pe Rommel la Berchtesgaden, spunea că Hitler preferă aerul de la Obersalzberg celui de la „Wolfsschanze”¹, cartierul său general din Prusia Orientală. (La „Wolfsschanze”, lîngă Rastenburg, unde pădurea deasă și plină de umezeală lasă cu greu să treacă razele soarelui, se terminau reparațiile...) Reiner povestea lui Gerhard că observase mersul mai greoi al lui Hitler, gesturile sale cîteodată nesigure. Fîhrerul nu mai scruta atît de pătrunzător chipul interlocutorilor săi. În mîna sa dreaptă, care uneori tremura, ținea ochelari cu sticle groase. Trăsăturile își pierduseră energia. Umerii i se încovoiaseră. Se gîrbovise. (Întorcîndu-se de la Cartierul general, Goebbels, în loc să păstreze tăcerea asupra acestor consecințe ale oboselii și vîrstei, le folosisese, dimpotrivă, pentru propaganda sa. În stilul său cu imagini superficiale, dar deseori surprinzătoare, îl înfățișa pe Fîhrer „purtînd, ca Atlas, lumea pe umerii săi“.)

Părul îi albise mai puțin decît se spunea. Dar uneori, cînd Hitler își înălța capul, privirea sa, greu de înfruntat, își regăsea toată intensitatea. Mișcările redeveneau vioaie. Vocea sa sacadată, șovăitoare în unele clipe, nu-și pierduse nimic din violență, din asprime. Enervîndu-se imediat ce se

¹ Bîrlogul lîpului (*germ.* — *n. tr.*).

expunea un punct de vedere diferit de-al său, expresia lui Hitler devenea aspră, crispată. Contrazicerea îl înfuria dacă se prelungea. Totuși, memoria sa continua să-i uimească pe interlocutori cînd el își amintea de amănunțele unei conversații vechi de cîțiva ani sau cînd cita interminabile liste de cifre ale producției materialelor de război...

Gerhard auzise povestindu-se de asemenea că înclinația pentru distrugeri și moarte, care îi făcuse deseori pe militari să se simtă stînjiți cu prilejul discuțiilor cu Hitler, se accentua. Încă de la 22 august 1939, generalii reușiți la Berghof se priviseră cu oarecare jenă în timp ce Hitler, așezat în spatele unui fel de pupitru, descria cu exaltare felul neîndurător în care înțelegea să conducă războiul ce hotărîse să-l declanșeze.

Aceste tendințe păreau să se agraveze pe măsură ce războiul lua mai multă amploare. Aceeași sumbră exaltare îl stăpînea pe Hitler și atunci cînd evoca, cu glasul vibrant și privirea strălucitoare, orașele inamice în curînd transformate în mormane de ruine de noile arme, ca și atunci cînd vorbea de imensele privațiuni ce avea să le mai îndure încă poporul german.

Dar acest bărbat a cărui închipuire era excitată de imaginile ruinelor, incendiilor și luptelor distrugătoare, nu vizita niciodată pe răniții din spitale. Nu se ducea în apropierea frontului. Și evita să străbată orașele care suferiseră raidurile aviației aliate.

„Asemenea spectacole l-ar impresiona profund. N-ar putea să le suporte, îi spunea lui Gerhard, cu trei luni în urmă, unul dintre puținii ofițeri cu adevărat naziști de pe Bendlerstrasse. Se teme că nu va mai avea după aceea curajul necesar să mai continue războiul. E atît de impresionabil !...”

Vocea pe care Gerhard o auzea în receptor devenise iar vehementă.

— Știu că în Vest unii gîndesc și îndrăznesc s-o spună că ar trebui să încetăm lupta ! Să ne încredem în generozitatea inamicului... Cei care vorbesc astfel trădează Germania ! Datoria oricărui național-socialist, a oricărui soldat loial, este de a-i denunța fără șovăială ! Reînnoiesc în modul cel mai categoric instrucțiunile mele în acest sens. Inamicii noștri vor distrugerea Germaniei ! Fiecare trebuie s-o știe. Iată ce este dator să repete orice ofițer, orice

comandant, în fiecare zi, oamenilor aflați sub ordinele sale... Nu putem alege decît moartea sau victoria ! Atîta timp cît Providența îmi va îngădui să-mi continui misiunea, nu va exista niciodată în istoria Germaniei o zi ca aceea din 11 noiembrie 1918¹. Niciodată ! Niciodată ! Nu voi cere nici un armistițiu. Acest război se va termina prin distrugerea noastră sau printr-o victorie totală. Eu am ales victoria !

Profitînd de clipa de tăcere care urmă, Speidel enumeră cererile Grupului de armate B, amintite cu o clipă mai înainte șefului statului major operațional, generalul Jodl.

Führerul răspunse cu obișnuita sa avalanșă de cifre. Dădea amănunte despre producția de război pentru lunile viitoare. Un tip perfecționat de bombe zburătoare urma să intre în acțiune. Noua armă antitanc n-ar avea echivalent în nici o armată din lume și ar zdrobi toate atacurile dușmane, în Răsărit și în Apus. Cît despre superioritatea aeriană adversă : în curînd Germania — și numai ea ! — va poseda avioane cu reacție ce vor face să dispară de pe cer aviația dușmană.

Acum vorbea fără să se înfurie, dar cu o convingere absolută care, își spunea Gerhard, nu era, desigur, prefăcută. Vocea aceea trăda o hotărîre dusă la extrem, o credință atît de adîncă încît Gerhard se simțea cuprins de o impresie ciudată. Era deodată ispitit să creadă ceea ce auzea exprimat cu atîta energie. Avea îndoieli asupra complotului la care participa, asupra șanselor sale de succes.

După ce îl auzise pe Hitler afirmînd că inamicul nu vroia decît distrugerea Germaniei, Gerhard se întreba dacă nu era nesăbuit să sperî obținerea unor condiții mai bune de pace. Hitler repeta ceea ce spusese celor doi mareșali la Margival și la Berchtesgaden : toate informațiile primite în legătură cu dezacordul crescînd al inamicilor Germaniei²

¹ Data semnării armistițiului, la Compiègne, între Germania și Franța, după un război care a durat patru ani, provocînd moartea a 8.730.000 de oameni, rănirea a 20 de milioane și distrugerii uriașe (n. tr.).

² Hitler și acoliții săi scontau pe un dezacord între anglo-americiani și sovietici, dar se înșelau. Într-adevăr, Anglia și U.R.S.S. încheiaseră în 1941 un acord care prevedea că ele nu vor încheia cu Germania o pace separată. Iar în ianuarie 1943 S.U.A. se alăturase aliaților pretinzînd capitularea fără condiții a Germaniei (n. tr.).

concordau. Se apropia momentul cînd antagonismul dintre anglo-americiani și ruși se va transforma în conflict.

Iar Gerhard, auzindu-l afirmînd acest lucru, era impresionat.

Lucien Naucourt se mira de pasivitatea dovedită ani de zile de comandanți valoroși, lucizi totuși. Pentru a înțelege aceasta, trebuia să fi auzit vocea aceea. Trebuia să fi suportat privirea sa neîndurătoare.

Gerhard fusese prezentat lui Hitler în 1938, cu ocazia unei recepții date la Cancelarie în cinstea industriașilor din Ruhr. În prima clipă, nu simțise decît o decepție în fața acelui bărbat a cărui înfățișare banală, aproape ștearsă, nu corespundea deloc cu ceea ce își închipuiai. Vestonul kaki nu era bine croit. Pantalonii negri cădeau prea mult peste pantofii foarte uzați. Doar mîinile lungi reținuseră, mai întîi, atenția lui Gerhard. Dar impresia se schimbă cînd, timp de o clipă, ochii albaștri-cenușii se fixaseră asupra lui...

În cazul acesta, își spunea Gerhard, pentru a explica persistenta supunere a unor oameni curajoși, clarvăzători, nu trebuia să ții seama de fascinația exercitată de un destin ieșind cu totul din cadrul obișnuit ? Pentru a cuceri cancelaria Reichului, ce voință supraomenească — inumană — îi trebuise fiului vameșului, tînărului flămînd, salahor, apoi pictor necunoscut care, la Viena, dormea afară în timpul verii și într-un azil de noapte iarna, înainte de a deveni un obscur caporal curier în războiul din 1914—1918 ! Dar nu existase, de asemenea, o înlănțuire de împrejurări care părea imposibil de conceput ?

Și povara imensei drame provocate atunci cînd luase o hotărîre însemnînd moartea pentru zeci de milioane de oameni nu-i dădea acestui om o putere specială ?

Gerhard era convins că războiul îl hotărîse numai el, el singur. Nu credea argumentele propagandei aliaților după care Hitler nu era decît instrumentul unor grupuri economice sau al unor forțe care rămîneau în umbră. Nu era sigur nici că se afla la cheremul colosalei puteri reprezentate de serviciile de poliție ale lui Himmler. Nu exista decît un stăpîn : acel a cărui voce îndepărtată, aspră, Gerhard o auzea exprimînd o hotărîre pe care nimic n-o va face să cedeze.

„Noi n-avem dreptul să slăbim Germania lipsind-o de conducătorul care întruchipează forța, voința sa, îi răspunsese lui Gerhard unul din ofițerii pe care încercase, în zadar, să-l antreneze în mișcarea antihitleristă. El reprezintă șansa noastră cea mai mare de a învinge“.

Gerhard îi demonstrează că nu se mai putea spera în victorie. Dimpotrivă, pentru a salva Germania, trebuia să-i îndepărteze pe cei care, încăpățînîndu-se nebunește, tîrau după ei tot poporul spre catastrofă. Și nu era o datorie să te împotrivești metodelor ce riscau să fie imputate întregii țării ?

Acum, Gerhard simțea un sentiment ciudat de tulburare. Fără să vrea, se întreba dacă acest ofițer n-avea dreptate atunci cînd refuzase să ia parte la complot.

Generalul Speidel, mai obișnuit probabil cu vorbăria lungă și vehementă auzită de ei, în timp ce ținea receptorul cu mîna stîngă luase cu cealaltă mînă un creion. El retușa o schiță inspirată de priveliștea liniștită pe care o avea sub ochi și prin mijlocul căreia curgea Sena, lată, puțin șerpuitoare. În fund, dincolo de întinderile de un verde deschis ale pășunilor, se zărea pădurea deasă, întunecată...

Cînd închise telefonul, Gerhard rămase tăcut, neputîndu-se elibera de senzația de uluire simțită după ce luase receptorul. Pe urmă, spuse cu o voce foarte gravă :

— Mijloacele extraordinare de distrugere ale războiului modern... Și acest război condus de asemenea indivizi ! Trăim o tragedie depășind tot ceea ce s-a întîmplat vreodată.

După un ultim retuș cu creionul, generalul Speidel admiră, nu fără oarecare satisfacție, pare-se, desenul de pe biroul său. Apoi, se uită la ceas.

— Radio Stuttgart retransmite astă-seară un concert de Brahms și n-am de gînd să-l pierd.

Așa cum îi prezisese generalul Speidel lui Gerhard, Hofacker, principalul animator al complotului din Franța, nu fusese dezamăgit de vizita sa la Roche-Guyon.

— Rommel s-a hotărît în mod definitiv, spuse el lui Gerhard, imediat ce mașina ieșea din curtea castelului. Va merge cu noi, pînă la capăt.

După întoarcerea sa de la Berchtesgaden, comandantul grupului de armate B nu-și mai făcea nici o iluzie: nu va primi întăririle ce i-ar da posibilitatea să-i oprească mult timp pe anglo-americieni. Pe de altă parte, Hitler refuza să tragă concluziile ce le impuneau evenimentele. Ca și la Margival, nu voise să asculte sugestiile pe care Rommel avusese curajul să i le facă pentru a-l îndemna să pună capăt războiului.

— Nu mai avem ce să așteptăm de la el.

Pentru a împiedica distrugerea armatei într-o luptă din ce în ce mai inegală, Rommel nu vedea acum decât o soluție: înlăturarea lui Hitler.

Hofacker relata lui Gerhard cu înflăcărare cuvintele mareșalului. Cum să nu fi împărtășit și Gerhard această înflăcărare? Adeziunea mareșalului Rommel aducea complotiștilor atuul lor cel mai important. Dădea planului lor o imensă șansă de reușită!

— Totul se va precipita, zise Hofacker.

În primul sat prin care trecură, nimeni nu părea că se sinchisește prea mult de război. Niște soldați stăteau de vorbă — ajutându-se de numeroase gesturi — cu câțiva bătrâni așezați pe o bancă, la umbră. Alții, așezați la masă în fața unei mici cafenele, destupau veseli sticle de bere aduse de o chelneriță frumoasă, desculță, cu brațele goale. Rochia sa roz, scurtă și ușoară, descoperea mai mult decât ascundea forme ce nu puteau decât să atragă atenția. Toți soldații își scosese răștile. Strigau veseli către un caporal care trecea pe bicicletă. Pe cadru era așezată o tânără fată, blondă, puțin cam ciufulită. Într-o livadă, alți doi soldați păreau fericiți să-i ajute pe copiii care culegeau cireșe...

Gerhard Scheuber și locotenent-colonelul von Hofacker plecaseră de la Paris cu o mașină militară descoperită, condusă de Gerhard. (Ținând seama de scopul acestei vizite la Roche-Guyon, preferaseră să nu-l ia și pe șofer). Nu aveau cu ei nici pe observatorul, indispensabil după debarcare, pentru a semnală la timp avioanele mitraliind, pe șoselele ce duceau spre Normandia, nu numai convoaiele dar și vehiculele izolate.

În timp ce mașina, mergând sub poalele înălțimilor alburii, se apropia de Vétheuil, Gerhard întreabă dacă

mareșalul Rommel era de acord să semneze scrisoarea pregătită la Paris și care trebuia adresată Comandamentului aliat, în ziua loviturii de stat.

— În principiu, da. Dar vrea s-o mai studieze. Pentru a modifica, în special, începutul. Îndată ce se va opri la formula definitivă, noi vom fi informați. Și te vei duce s-o iei.

După Vétheuil, văzură șlepurile greu încărcate, unul în spatele celuilalt, plutind de-a lungul țărmului, transportând muniții și furnituri pentru front.

Se încrucișară cu un convoi de camioane. Nici unul din soldați nu părea să aibă mai mult de douăzeci de ani. Sub cască, fețele încordate păreau și mai tinere încă. Toți aveau ochii îndreptați spre cer.

Mai departe, Gerhard trebui să micșoreze viteza, apoi să meargă încet ca să treacă printr-o cireadă de vaci mînată spre Paris și care nu se grăbea deloc să se dea la o parte spre a lăsa șoseaua liberă.

— Atenție ! strigă Hofacker.

El observase tocmai bombardierul de vînătoare, apărut la stînga, deasupra colinei împădurite. În grabă, Gerhard își parcă mașina la marginea unei livezi de meri. Se trîntiră la pămînt sub copaci în timp ce avionul, după ce virase, atacă axa șoselei, strălucitoare în lumina soarelui și pe care proiectilele trasau un fel de linie, făcînd să sară pietrișul și asfaltul.

— Doar cu atentatul nu este de acord Rommel, spuse Hofacker, lungit lîngă Gerhard în iamba înaltă amestecată cu urzici. Procedeu îi displace. El e pentru arestare ! Vrea ca Hitler să fie judecat. Știi ce mi-a destăinuit ? După întîlnirea de la Margival, proiectase să-l aresteze, dacă Hitler ar fi venit la Roche-Guyon, așa cum fusese stabilit.

— Rommel să-l aresteze pe Hitler !

Gerhard rămase o clipă uluit de această revelație.

— Aici, în Vest, ar fi posibil, aprecie Hofacker. În Germania, nu. Rommel a cerut din nou O.K.W.-ului ca Hitler să vină să-și dea seama el însuși de situație. I-am răspuns că informațiile noastre ne permit să afirmăm că Hitler nu va veni.

Cînd porniră din nou, Hofacker declară că singura lui îngrijorare era provocată de reticențele mareșalului Rommel asupra procedurii de înlăturare a lui Hitler.

— I-am explicat că noi am studiat, de multă vreme, toate aspectele problemei. Aproape toți am dori arestarea. Și o judecată după aceea... Dar acțiunea comportă prea multă nesiguranță ! Nu trebuie să ne bizuim pe o ocazie în zilele următoare. Și timpul ne zorește.

— Pe de altă parte, doar moartea lui Hitler ar putea împiedica reacția S.S.-iștilor.

— Și mulți ofițeri — începînd cu mareșalii — nu se vor simți eliberați de jurămîntul făcut lui Hitler decît dacă l-ar ști mort. La Berlin, noi am examinat încă o dată problema. Am căzut de acord asupra atentatului. Nu pentru că am prefera să acționăm astfel. Dar pentru că nu există alt mijloc eficient.

La un kilometru înainte de Dennemont, vreo zece camioane staționau de-a lungul șoselei. Soldații coborîseră ca să degajeze șoseaua de rămășițele unui alt vehicul mistuit de foc.

Venind din Paris, Gerhard și Hofacker străbătuseră Sena, la Mantes, cu bacul care înlocuia podul provizoriu distrus în luna mai, așa cum fusese distrus și vechiul pod. Gerhard întrebă pe unul din soldați dacă de atunci bacul mai fusese atacat. Soldatul holbă ochii, făcu semn că nu înțelegea.

— Un rus¹, zise Hofacker, văzîndu-i ecusonul de pe mîneacă...

Bacul mai există în clipa cînd Gerhard puneă această întrebare soldatului rus înrolat într-un corp auxiliar al Wehrmachtului. Dar el fu scufundat cîteva minute mai tîrziu, încărcat cu camioane, pe cînd Gerhard și Hofacker sosiră la Limay, în apropiere de Sena.

Alte camioane și tancuri erau înșiruite pe malul unde tocmai se oprise mașina condusă de Gerhard. În timp ce soldații se ridicau, apăru un al doilea val de avioane. Zburau foarte jos, mitraliind și bombardînd țărmlu fluviului.

Trîntindu-se iarăși pe burtă, Gerhard și Hofacker văzură un al treilea, apoi un al patrulea grup de avioane

¹ Soldat aparținînd trupelor de voluntari ruși formate din trădători de patrie, foști chiaburi, dezertori, condamnați de drept comun, puse sub comanda generalului Vlasov și folosite de germani mai ales ca unități de poliție și pentru represalii împotriva partizanilor (n. tr.).

americane atacînd şlepurile cu care se făcea cea mai mare parte din aprovizionarea frontului. O rachetă balistică făcu să explodeze una din şalupele încărcate cu muniții. Celelalte, de-a lungul malului, fură scufundate.

Apărură și două avioane germane de vînătoare. Lupta fu foarte scurtă. Două aparate americane și unul din cele de vînătoare fură doborîte. (Avionul german căzu în Sena, făcînd să țîșnească o enormă jerbă de apă). Al doilea avion de vînătoare al aviației militare germane se îndepărtă spre nord, zburînd din ce în ce mai jos și lăsînd în urma lui o dîră lungă de fum.

Continuînd să stea pe burtă, acoperiți cu bulgării de pămînt proiectați de explozia unei bombe din fața lor, Hofacker și Gerhard se priviră.

— Cum să ne îndoim de datoria noastră ?... murmură Gerhard.

Iși amintea de tulburarea sa, din biroul generalului Speidel, cînd auzise la telefon pe Hitler afirmîndu-și voința de a continua lupta pînă la distrugerea sau victoria totală.

— Noi n-am zărit decît două avioane germane. Două contra cincizeci ! „Distrugere sau victorie...” Cei care văd, ca noi, ce se petrece, știu ce înseamnă această alegere.

Bombardierele de vînătoare dispăruseră. Pe malul Senei, unde, pretutindeni, se înălța fumul, ardeau camioane, mașini militare. Mai multe tancuri fuseseră de asemenea distruse. Cîțiva oameni fugeau în toate direcțiile. Nici unul nu părea să asculte ordinele răcnite de un locotenent cu capul descoperit, care nu părea să aibă mai mult de douăzeci de ani.

Nu era, desigur, prima oară cînd Gerhard vedea un asemenea spectacol. Soldații răniți sau morți de pe malul fluviului erau tot așa de tineri ca acei din convoiul cu care se încrucișaseră după Vétheuil. Dar ceea ce îl surprinse mai mult pe Gerhard, în ziua aceea, fu vederea unui cal înnebunit care trecu pe lîngă ei în galop tîrînd după el şlepurile rupte și scoțînd un nechezat cum Gerhard nu mai auzise niciodată. Simți că nu va uita ochii aceia albi, privirea aceea înnebunită.

Iși șterse cu dîsul brațului fruntea acoperită de sudoare și praf. Mîna lui Hofacker se așeză pe umărul lui.

— Vom curma această situație, Gerhard.

ÎN SEARA URMĂTOARE, LA CLUBUL de dans de pe strada Clichy, Gerhard păru cam mirat cînd Lucien, vorbind despre șansele de reușită ale complotului, îi spuse aproape același lucru ca și Hofacker.

Stăteau într-un colț, în camera cea mai mare de la parter, unde cînta mica orchestră de jaz.

— Hitler reprezintă o astfel de forță, un astfel de obstacol, încît majoritatea mareșalilor și generalilor nu vă vor urma. Am fost informați despre un raport al S.D.-ului, potrivit căruia ei se simt cu toții legați de jurămîntul făcut lui Hitler.

Ca și Hofacker în ajun, Lucien sublinie :

— Dar jurămîntul a fost depus în fața lui Hitler cînd încă era în viață.

Lucien vorbea în șoaptă, deși ei stăteau deoparte și din cauza vacarmului orchestrei nu riscau să-i audă nimeni.

Marie-Laure o trase pe Anne ca să danseze *swing* cu ea, pentru că în seara aceea erau puțini tineri la club.

— Și soldații ?... Puteți spera atîta timp cît Hitler ar fi în viață, chiar dacă șefii vi se alătură, că oamenii lor i-ar urma ?

Anne alesese a doua oară clubul pentru o întîlnire între Lucien și Gerhard. Deunăzi, în timp ce Lucien o însoțea, după convorbirea cu Gerhard, în strada Villejust, ea apăruse din nou ideea de a înlesni contactul pe care îl căutau în Franța membrii complotului antihitlerist. Se opriseră într-un gang de pe bulevardul Victor Hugo ca să lase să treacă soldații unei patrule, ale căror cizme cu ținte bocăneau în mijlocul șoselei. Strîngînd-o la pieptul său, Lucien promisese, cu buzele foarte aproape de ale ei, în timp ce zgomotul pașilor se îndepărta :

— Mîine voi face ce trebuie.

Acum îi spunea lui Gerhard că raportase convorbirea lor. Apoi comunicase cererea formulată de Gerhard pentru o întîlnire între un membru important al Rezistenței și unul dintre conducătorii mișcării antinaziste. Cererea nu fusese primită cu prea multă căldură.

Lucien nu se mai exprima atît de aspru ca în seara precedentă. Văzînd dezamăgirea lui Gerhard, adăugă :

— Nu e un refuz definitiv... Nu-ți cer să-mi dai amănunte despre planul vostru. Dar cei dintre ai noștri care

holărâsc ar vrea mai întâi să știe dacă acțiunea voastră are o bază solidă. Sînt numai discuții ? Proiecte ? Sau de astă dată veți trece într-adevăr la fapte ?... Mi-ai spus că la voi în țară opoziția există de mulți ani. Mi-ai povestit că în '38 generalii se pregăteau să-l aresteze pe Hitler. Nu s-a întîmplat nimic.

— Ți-am explicat : Münchenul... După aceasta, prestigiul lui Hitler era prea mare.

Gerhard coborî instinctiv vocea, cu tot vacarmul orchestrei.

— A trebuit să așteptăm ca prestigiul să-i fie știrbit de înfrîngere.

Fură întrerupți de tinerele fete care pregătiseră la subsol cartofi prăjiți, și îi strigau pline de veselie, pentru „primul serviciu“. Marie-Laure contribuia mult la aprovizionare, fie aducînd alimente de la Champbreuil, fie cumpărînd pentru club de la Bursa neagră. Braț la braț cu Anne, ea îi reîntîlni pe Gerhard și Lucien.

— Ați văzut-o pe Anne făcînd cu mine o demonstrație de *swing* ? M-a uluit... Nu mai am ce s-o învăț.

După ce fiecare luă o farfurie cu cartofi prăjiți, o bucată de șuncă și fructe — totul stropit copios cu vin roșu, bun — urcară din nou la etaj. Muzicanții nu reveniseră pe estrada lor. O tîină ră fată, cu părul lung, aspru și cu fusta foarte scurtă, puse un disc.

— La naiba ! M-am înșelat.

— Lasă... spuse Marie-Laure. Asta amintește vremurile bune de altădată.

Ea îl îmbrățișă pe Gerhard, apoi întoarse capul spre Lucien.

— Un tango ! Ai să te simți la largul dumitale. *Swing*-ul ți-ar pune desigur probleme tehnice depășind puțin cultura unui inginer de la Politehnică...

În seara aceea nu erau decît șapte sau opt tineri pentru douăzeci și cinci de fete. Cei care contraveniseră dispozițiilor S.O.M.-ului nu veniseră. Cu două zile mai înainte, o razie fusese întreprinsă la *Feldgendarmarie* într-un dancing clandestin — botezat, firește, curs de dans — instalat în subsolul unui imobil de pe strada Le Peletier. Toți bărbații fuseseră luați pentru verificări amănunțite. Chiar a doua zi, cei care se sustrăseseră de la serviciul de muncă fuseseră trimiși în Reich.

— Nu înțelegi că te arestează împreună cu toți camarazii de aici și te expediază în Germania, ca lucrător liber ? exclamase Marie-Laure adresându-se lui Gerhard. Cu puțin noroc ai putea fi repartizat, ca un muncitor necalificat, la Essen, în uzina ta !

În timp ce Anne și Lucien dansau, ea îi mulțumi că s-a comportat față de Gerhard altfel decât în prima seară când, se întâlniseră la club.

— Părerea mea nu s-a schimbat mult în ceea ce privește interesul ce l-am avea ca să-i ajutăm. Într-adevăr, m-am comportat altfel cu el. Dar din cauza dumitale.

Ea își rezemă ușor capul pe umărul său.

— Pentru că te iubesc, spuse el, mai încet.

Peste o clipă, în mica sală alăturată, servind pentru lecțiile de dans și unde, în seara aceea, nu era nimeni, Lucien și Gerhard, în prezența Annei, își reluau convorbirea.

— Admit foarte bine că prietenii dumitale, înainte de a discuta cu noi, vor să știe dacă aceasta merită osteneală. Dacă planuri urzite într-adevăr de multă vreme, au șanse, de data asta, să fie îndeplinite... Nu pot să-ți dau, vei înțelege, prea multe precizări. Dar știu că în fața mea se află un dușman al dușmanilor noștri. Și apoi, ești un prieten al Annei și al lui Emmanuel Villardier. Iată pentru mine, garanția care prețuiește mai mult decât activitatea dumitale de patriot !

Anne își mușcă buzele și, fără să vrea, întoarse capul.

— Ceea ce îmi este permis să-ți afirm e că acțiunea va avea loc. Iar ziua se apropie ! Dumneata știi că mersul evenimentelor nu ne dă prea mult răgaz dacă vrem ca să servească Germaniei ceea ce pregătim noi acum. Pot să-ți spun de asemenea că Hitler ar fi fost arestat dacă s-ar fi dus să inspecteze frontul din Vest, așa cum fusese prevăzut. Și ar fi arestat dacă s-ar întoarce în Franța. Dar noi nu contăm pe asta. De asemenea...

Gerhard se întrerupse. Un tânăr cu părul lung și des deschisese ușa și schiță, fluierînd, un pas de dans. După ce ieși, Gerhard se ridică pentru a închide ușa.

— Deși mulți dintre noi doresc o arestare urmată de o judecată, a fost hotărâtă soluția radicală. Ea este pusă la punct într-un mod ce îi dă cele mai mari șanse de succes. Nici o asemănare cu tentativele izolate din ultimii doi

ani !¹ Acțiunea face parte dintr-un plan a cărui amploare și precizie depășesc cu mult ceea ce a fost prevăzut pînă acum. Va fi semnalul preluării puterii de către armată. În Germania și în teritoriile ocupate.

Cuvintele lui Gerhard despre încrederea totală pe care i-o inspira un prieten al Annei, răscoliră durerea pe care tînăra femeie o simțea de cînd trebuia să trăiască în acea prefăcătorie impusă de voința Sturmbannführerului Forst. Totuși, auzindu-l pe Gerhard declarînd lui Lucien ceea ce îi spusese și ei, fu din nou sigură că alesese drumul spre eliberare.

— Aici *negrii* nu vor putea nici măcar reacționa. În cîteva ore, noi vom fi stăpîinii. Spune prietenilor dumitale că noi garantăm, în primul rînd, eliberarea imediată a patrioților francezi.

CAPITOLUL XXI

STURMBANNFÜHRERUL FORST PROPUSESE Annei să i-l arate pe fratele său, deținut la Santé. Ea va putea să se convingă că Forst își ținuse promisiunile făcute.

Cum să nu fi simțit Anne, stînd lîngă el, pe locurile din spate ale Citroenului negru care trecea poarta închisorii, o senzație apăsătoare gîndindu-se la Lucien, la Gerhard ? Dacă ar fi văzut-o intrînd la Santé alături de Sturmbannführerul Forst, unul din șefii serviciului securității germane din Paris !... Cu o spaimă intensă și chiar cu o adevărată groază, se gîndi deodată că într-o zi Lucien ar putea să afle ceea ce era silită să-i ascundă.

¹ Într-adevăr, la 13 martie 1943, la Smolensk, Hitler a scăpat de la atentat, bomba strecurată în avionul său nefuncționînd. În octombrie 1943, generalul maior Helmuth Stieff făcu o nouă încercare, doi din ofițeri reușind să plaseze lîngă cartierul general al Führerului două bombe, care explodară însă înainte de apariția sa. În noiembrie al aceluiași an, un tînăr ofițer, Axel von Busche, organizează o nouă tentativă, vîrîndu-și două bombe în buzunarele mantalei. Era un model nou, pe care trebuia să-l prezinte lui Hitler. Dar demonstrația a fost amînată de cîteva ori (*n. tr.*).

Forst purta obișnuitul său costum bleumarin, cu dungi albe. Se arătase satisfăcut de ceea ce îi spusese Anne la biroul de achiziții din strada Troyon. Bazându-se pe mărturisirile mai ample pe care pretindea că le obținuse de la Gerhard, ea îl asigura că s-au întreprins tentative pentru a lua contact cu Rezistența, dar fără succes.

— Eșec logic, conchidea Forst. Francezii urmează directivele Înaltului comandament aliat. Cei de la Londra și de la Washington cred că, în stadiul actual al războiului, nu trebuie să ții seama de un grup de conspiratori care și-a dovedit lipsa de eficiență.

Totuși, el îi ordonă Annei să se informeze cât mai bine despre aceste tentative. Anne vorbise evident în silă, șovăind după fiecare frază. Și trebuise ca Forst să devină stăruitor pentru ca ea să termine raportarea așa-ziselor confidențe ale lui Gerhard. (Se gândise că Forst putea să considere comportarea sa nefirească dacă vorbea cu prea multă ușurință...)

El voia ca Anne să obțină precizări despre intențiile căpeteniilor complotului. Aveau un plan de acțiune pentru viitorul apropiat? Sau se limitau încă la proiecte vagi?

La club, pe strada Clichy, Gerhard lăsase să se înțeleagă că membrii complotului hotărâseră atentatul, cu toate că unii dintre ei ar fi preferat ca Hitler să fie arestat și judecat. Anne fusese gata să pretindă, în fața lui Forst, că va triumfa tendința favorabilă arestării. Dar se răzgândise. La fiecare întâlnire, el îi pretindea altceva. De aceea era mai bine să câștige timp, să nu spună mai mult în ziua aceea.

Într-adevăr, Sturmbannführerul părea mulțumit. Totuși, informațiile date de ea, chiar dacă erau adevărate, nu i se păreau tinerei femei de o importanță care să justifice satisfacția lui Forst. Această satisfacție nu avea cumva alt motiv?...

Pe coridoarele închisorii, Anne, mergînd alături de Forst, simțea cum un sentiment copleșitor de neliniște pune din ce în ce mai mult stăpînire pe ea. Cu toate că ochelarii de soare îi ascundeau ochii, pălea ori de cîte ori priviri furișe se îndreptau spre ea. Observă amabilitatea, în care părea să existe și oarecare teamă, a celor cărora Forst — care își recăpătase vocea rece, expresia rigidă — le dădu cîteva ordine scurte. Se gândea iar la puterea deținută de acest om, căruia ea nu-i cunoștea, desigur, aspectul cel

mai de temut. Angajase împotriva lui o luptă, însemnând, pentru el sau pentru ea, moartea...

Intrară într-un birou cu vederea spre una din curțile închisorii. Cu același glas fără intonație, îi ceru funcționarului să-i lase singuri. Acesta — un francez — după ce-l informă că a transmis ordinele date, părea să-i stea la dispoziție. Ei se apropiară de fereastră.

Anne scoase o exclamație înăbușită. Așa cum ordonase, în curte fuseseră scoși șase deținuți supravegheați de un gardian, cu un pistol-mitralieră sub braț. Ei erau vădit uimiți de această plimbare neașteptată. Și Anne vedea chiar teama pe obrazul mai multora dintre ei. Nu era cazul lui François de Thelloy. Anne îl găsi doar puțin mai palid decât în bulevardul Foch. Dar el păstra un aer mai curînd degajat.

— Trei din acești oameni au fost interogați. Cu ajutorul metodelor asemănătoare celei văzute în bulevardul Foch.

Urmă o pauză.

— Ceilalți trei, încă nu.

Anne se îngălbeni și mai mult. El lăsă să se scurgă cîteva clipe înainte de a rectifica.

— Vreau să spun că doi dintre aceștia vor fi interogați. Vedeți cu ușurință, nu-i așa, deosebirea... Nu vă este greu să ghiciți care au fost interogați.

Tulburată, cu privirea fixă, Anne se uita îndelung la fratele ei. Nu, niciodată nu va putea să regrete că l-a scăpat de soarta ce-l aștepta, avînd totuși sentimentul că se sacrifica, dacă ar fi continuat să respingă propunerea lui Forst !

Cînd camarazii lui Gerhard îi vor birui pe naziști la Paris, vor deschide patrioților francezi porțile închisorilor. Gerhard o confirmase din nou, în ajun, lui Lucien. Anne vedea deci și pentru François o scăpare, care nu va depinde de Günther Forst. Ea l-ar salva de astă dată definitiv. Gîndul că nu se mai supunea voinței lui Forst, că lupta nu numai pentru ea însăși ci și pentru a-l elibera pe François, o ajută să-și stăpînească emoția. Își scoase ochelarii fumurii.

— N-avea nici un rost să venim aici, spuse Anne, ațintindu-și asupra lui privirea, ușor disprețuitoare. N-aveam nevoie să-l văd pe François ca să cred că vă țineți de cuvînt.

Nu se aștepta deloc ca el să pară mișcat de aceste cuvinte. O privea ca și când i-ar fi fost recunoscător de a fi vorbit astfel.

— Și eu am încredere în dumneavoastră.

Coborî tonul în timp ce adăugă :

— Mai mult decît vă închipuiți.

Urmă o tăcere destul de lungă. Forst se îndepărtase de fereastră. Apoi, ca și când ar fi alungat anumite gânduri, spuse, cu un alt glas devenit deodată aspru :

— Dar trebuie să știți că din această cauză, dacă ați încerca vreodată să-mi înșelați încrederea, ceea ce v-ar aștepta ar fi și mai rău...

De astă dată vorbise fără s-o privească. Nu observă deci că se îngălbenise ușor. După aceea, gîndindu-se la aceste cuvinte, la atitudinea sa, ea crezu a înțelege că lui nu îi era realmente teamă să nu-l tragă pe sfoară. Părea că a vrut să-i dea un avertisment. Și nu se exprimase oare astfel, ca un fel de reacție față de el însuși, ca și cum și-ar reproșa starea sa de spirit provocată de ultimele cuvinte ale Annei ?

— Nu doresc să mai rămîn, spuse ea rece.

Fără să rostească vreun cuvînt, el ieși în urma ei din birou.

În mașină, tăcură. Pe bulevardul Montparnasse, lîngă Closerie des Lilas, el porunci șoferului să oprească și să-i aștepte la intersecția cu bulevardul Raspail.

Anne aruncă o privire spre ceasul brățară. Lucien venea în seara aceea să-i raporteze lui Emmanuel Villardier despre recenta discuție cu membrii Comisiei germane de control, în legătură cu întîrzierea livrării locomotivelor. Urma să sosească în bulevardul Maréchal-Maunoury.

— Am să vă dau instrucțiuni, zise Forst cu glas tăios, din nou imperativ.

Totuși, în timp ce mergea lîngă ea pe bulevard, rămînea tăcut. Din cînd în cînd, întorcea ochii spre Anne, al cărei păr roșcat era în ziua aceea lins și strîns într-un coc. Anne purta o rochie dintr-o țesătură ușoară de mătase imprimată, răscoită pe gît, cu mînele pînă la cot.

După ploaia de dimineață, cerul se limpezise. Sfîrșitul după-amiezii aceleia de vară era blînd, pe cînd în zilele precedente căldura rămînea apăsătoare chiar și după căderea nopții.

Ei ajunseră la intersecția unde se oprișe mașina. Anne se miră auzindu-l pe Forst că-i propune să se așeze pe terasa cafenelei Dôme sau la Rotonde. Ea refuză. Privirea lui Forst se înăspri.

— Nu uitați situația, vă rog ! Nu uitați nimic.

— Ați spus că aveți să-ni dați instrucțiuni ! replică ea prompt.

— Numaidecît.

Anne răspunse că era obligată să se întoarcă acasă.

— Una din obligațiile dumneavoastră trece înaintea tuturor celorlalte, îi reaminti el cu răceală.

O cuprinse revolta. Se gîndi la Lucien, care o s-o aștepte. Refuză din nou cu hotărîre.

— M-am purtat așa cum m-ați constrîns s-o fac, spuse ea cu un glas ce fremăta de furie. Nu mă puteți obliga să vă însoțesc pe terasa unei cafenele !

— Pot, în orice clipă, să dau un ordin și situația privilegiată a cuiva pe care l-ați văzut adineauri la Santé va fi modificată imediat.

Vorbise fără să ridice tonul, dar cu vocea sa fără accent — vocea aceea care, în biroul său de pe bulevardul Foch, cu cîteva zile înainte, părea să-l îngrozească pe Hauptsturmführerul Heines. Adăugă :

— Îmi permiteți să cred că nu e exagerat ceea ce eu... vă cer azi ?

Anne nu simțise niciodată un sentiment de ură ca acel ce o cuprinsese împotriva bărbatului care o putea sili să stea lingă el, într-un colț, în fundul terasei de la Dôme.

Forst privea în jurul lui. La masa cea mai apropiată, doi tineri bărboși, cu părul lung, purtînd cămăși colorate... În Montparnasse, mersul trecătorilor părea mai nepăsător decît într-altă parte a Parisului. Vreo zece tinere nemțoaice, auxiliare ale serviciului de radiotransmisiune, purtînd uniforma cenușie, hoinăreau, aproape ca și obișnuiții cartierului. Studenți, cu cărțile și caietele lor sub braț, fluierară cînd le văzură, fluierăturile lor pîrînd a fi mai degrabă ironice decît de admirație, nejustificată deloc, la drept vorbind, de aspectul nemțoaicelor mai mult voionice decît seducătoare în uniforma aceea care făcea să li se spună „șoarecii cenușii“.

O tînară femeie, cu forme pline — nestrînse pare-se de nici o centură — îmbrăcată într-o ușoară rochie galben deschis, veni să se așeze la masa celor doi bărboși, după

ce se lăsase sărutată destul de zgomotos. Anne și Günther Forst puteau să perceapă fraze schimbate vesel, cu glas tare. Nu era vorba de război, ci de o reuniune la un pictor, care se prelungise pînă dimineața și provocase plîngerile vecinilor care, nici ei, nu dormiseră.

— Viața în Franța... spuse Forst cu voce înceată. La noi, orașele sînt distruse. Acum două luni am fost în misiune la Varșovia și la Praga... Francezii nu-și dau seama de norocul lor ! Nu știu că pe ei i-am răsfățat cel mai mult ?

Anne era prea preocupată pentru a intenționa să răspundă. Nu se gîndea decît la Lucien, care probabil o aștepta.

— Francezii ar trebui să ne iubească mai mult.

Abia atunci răspunse, cu un glas caustic :

— Nemții au, se pare, înclinația de a voi să fie iubiți. Văd că manifestă această trăsătură de caracter chiar în țările ocupate !

Exasperarea Annei, îngrijorarea ei, o împiedicau să se mire de cuvintele lui Forst care, tot cu voce înceată, vorbea despre braseriile din Hanovra unde, cu douăzeci de ani în urmă, la ora aceea, la sfîrșitul după-amiezii, ședea mult timp la masă în fața unei halbe de bere din cea mai ieftină. Privea trecînd mulțimea, urmărind cu ochii femeile cele mai elegante, care păreau descurajant de îndepărtate unui student sărac ca el. Și, în același timp, simțea o voință mai neînduplecată de a străbate distanța ce-l despărțea de ele.

— Pe vremea aceea voiam să fiu ofițer.

Dar în armata, redusă prin tratatul de la Versailles, gradele superioare erau rezervate de preferință fiilor familiilor nobile. Günther Forst, al cărui tată era factor poștal într-un sat din Harz, trebuise să renunțe de a intra în Școala militară.

Anne se uită îngrijorată la ceas. În ziua aceea întîlnirea de la biroul de achiziții de pe strada Troyon fusese fixată destul de tîrziu. Ea nu prevăzuse că-l va însoți după aceea pe Forst la Santé. Și acum era obligată să întîrzie cu el pe terasa de la Dôme !

Cum își exprimă din nou dorința de a pleca, cu o furie abia înăbușită, el clătină negativ din cap.

— Încă o clipă.

O privea cu atenție.

— Sînteți atît de grăbită să vă revedeți soțul ?

El mai întrebă cu o nuanță de ironie :

— Sau vă grăbiți să-l întîlniți pe Gerhard Scheuber ?

Ea își întoarse privirea. Apoi îi fu deodată teamă ca să n-o vadă vreun cunoscut stînd alături de Forst, pe această terasă.

Anne declară că trebuia să telefoneze în bulevardul Maréchal-Maunoury pentru a-și anunța întîrzierea. O chemă pe Marie-Laure. Ce să pretexteze ?... Pomeni despre o prietenă a mamei sale, la care se dusesese în vizită și avusese chiar atunci o sincopă, ceea ce se întîmplase în realitate cu vreo lună în urmă. Și asemenea indispoziții nu erau rare în epoca aceea — mai ales la unii oameni vîrstnici, deoarece nu aveau mijloace suficiente pentru a cumpăra alimente la bursa neagră ca să-și completeze rațiile, dealtfel din ce în ce mai problematice, la care le dădeau dreptul cartelele de alimente. Anne pretindea că trebuie să aștepte sosirea doctorului. Și o ruga pe Marie-Laure să-l prevină pe Lucien.

După aceea, își aminti că pe vremea cînd erau copii, era deseori dată ca exemplu fratelui ei geamăn pentru că nu mințea niciodată. François avea o ușoară tendință să modifice adevărul care, spunea el, devenea astfel „mai digerabil“. De atunci, ea nu se schimbase. Totdeauna, minciuna, prefăcătoria, subterfugiile îi șocaseră instinctul puternic. De aceea, în timp ce se întorsesese pe terasa Dômeului, spre bărbatul acela palid, cu ochii albaștri și reci, care întorcea capul spre ea, pare-se cu oarecare nerăbdare, îl urî și mai mult pentru minciuna la care o silea.

Lucien o aștepta singur acasă pe bulevardul Maréchal-Maunoury. Văzîndu-l în grădină, Anne avu o strîngere de inimă. Dar cum ar fi putut el să aibă vreo bănuială ? Se înșela probabil asupra cauzei emoției pe care ea nu reuși, din primul moment, s-o stăpînească. Afară doar dacă tulburarea pe care o lăsa să se vadă, ca de fiecare dată cînd se afla în fața ei, l-ar fi împiedicat s-o observe pe aceea a Annei.

Emmanuel ieșise cu tînăra care locuia la etajul trei. El îl rugase pe Lucien să rămînă să cîneze cu Anne și Marie-Laure. Dar așea din urmă avea întîlnire cu Gerhard și tocmai plecase.

Bucătarul șef o preveni pe Anne că nu putea servi cina decît mai tîrziu... Iarăși lipsa de cărbune îi provoca

nemulțumire. Provizia de care dispunea se epuizase. Și comanda — dată unui portar de pe strada d'Auteuil — care se lăuda, după patru ani consacrați traficului de tot felul, că ar putea cumpăra mai multe imobile ca acela a cărui pază o avea — nu fusese încă livrată.

— Totuși, doamnă, am dat un scont !... Mi s-a indicat și un băcan. Tot de pe strada d'Auteuil. Dar e și mai scump. Așa că astă-seară trebuie să gătim totul la gaze ! Și azi gazul are și mai puțină presiune.

Pînă la cină Anne și Lucien rămaseră sub salcîmi, în fundul grădinii. El făcu aluzia, cu oarecare reținere, la Solange Daubel, pe care o revăzuse în seara aceea, plecînd însoțită de Emmanuel. Față de acesta, Lucien manifesta mai multă răceală. Nu putea să admită umilința impusă Annei.

— Este discretă, recunosc Anne. Emmanuel mi-a spus că a cerut chiar să nu mănînce împreună cu noi. Face tot ce-i stă în putință ca prezența ei să fie cît mai puțin neplăcută pentru mine.

Lucien o privea puțin mirat, poate, de ușurința cu care se exprima în legătură cu amanta soțului ei. Nu spusese nimic despre intervenția promisă Annei, după a doua convorbire avută cu Gerhard, în casa din strada Clichy, pentru a face posibilă întîlnirea dorită de ofițerii mișcării antihitleriste ! Amănuntele date de Gerhard despre intențiile camarazilor săi, promisiunea de a-i elibera pe francezii arestați de Gestapo trebuiau, socotise el, să-i facă să țină seama de această cerere.

— Acum opt zile nu m-aș fi gîndit niciodată că aș fi putut stăruî atît asupra acestei chestiuni, răspunse Lucien, la întrebarea Annei. Mi-am schimbat părerea după aceste două convorbiri ? Da, fără îndoială, puțin.

Spuse din nou :

— Dar, înainte de orice, am făcut asta din cauza dumitale. Ai vrea să fie ajutați. Iar eu te iubesc...

O clipă, mîna Annei o strînse pe a sa.

— Acum cred că o întîlnire va fi posibilă. Cu toate că împrejurările, ți-am spus, nu par favorabile... Am afirmat că o să avem de transmis propuneri foarte importante. Numai cu această condiție, dacă ei au într-adevăr vreun lucru esențial să ne comunice, întîlnirea va putea avea loc.

Anne' repetă aceste cuvinte lui Gerhard, care venise să dejuneze a doua zi. El îi mulțumi încă o dată, lăsînd să se vadă poate, că și el e puțin mirat de interesul deosebit ce-l purta față de lupta dusă de el și prietenii săi. Întrevederea, ce ar fi devenit posibilă datorită ei, putea avea drept consecință, afirma el, sfîrșitul apropiat al războiului.

— Mîine, cred, vom fi în măsură să facem cunoscut un element nou. De o importanță hotărîtoare ! Cursul evenimentelor va fi schimbat.

CAPITOLUL XXII

— PLANUL LOR ERA SĂ-L ARES-
teze pe Hitler, în Franța...

Günther Forst se ridică numaidecît.

— V-a spus asta ?

Anne înclină capul. Chipul Sturmbannführerului își pierduse indiferența.

— De ce în Franța ?

Ea făcu un gest, arătînd că nu știe.

— Ceea ce îmi destăinuieți azi e important. Mai mult decît puteți crede.

În șoaptă, ca și cînd ar fi vorbit pentru el însuși, reluă :

— În Franța ar fi mai ușor.

El clătină din cap.

— Și aceasta dovedește că forța principală a complotului se află în Vest. Așa cum bănuiam.

Urmă o tăcere.

— Ei socotesc deci că vor avea curînd ocazia să acționeze ?

— Se pare că Înaltul Comandament insistă ca Hitler să vină să-și dea seama de situație la fața locului.

— Într-adevăr.

Ea își dădu seama cît de mulțumit era Sturmbannführerul Forst.

— Zvonuri privind planul de arestare a Führerului îmi parveniseră și pînă acum. La noi, unii nu voiau să le ia în serios. Ei bine, eu le credeam întemeiate.

Începu să meargă de colo pînă colo în micul birou de pe strada Troyon.

— Dar ca să ducă la bun sfârșit un asemenea plan, ei trebuie să aibă acordul unui mare comandant militar. Dacă nu a mai multora... A rostit vreun nume ?

Anne păru că se silește să-și aducă aminte.

— L-am auzit o dată pe Gerhard spunând că mareșalul von Rundstedt, incapabil de un subterfugiu, are o părere foarte rigidă despre jurământul făcut lui Hitler și despre disciplină. De aceea nu s-a crezut posibil să se facă aluzie în fața lui la un plan de revoltă.

— Rundstedt nu mai înseamnă nimic începând de la 3 iulie. Dar locțiitorul său, Kluge¹ ?

— După cele ce-am auzit, mareșalul a fost numit de curînd comandant șef în Vest tocmai pentru că Hitler are foarte multă încredere în el.

— Dar dacă Führerul s-a înșelat...

El continuă :

— Vreau să spun : dacă Führerul a fost înșelat...

Anne părea neîncrezătoare.

— Aceste comploturi durează de ani de zile, spuse el pe un ton gînditor. Nu este surprinzător că o poliție atît de puternică, așa cum e a noastră, n-a reușit să le zdrobească definitiv ? Să-i aresteze pe adevărații șefi... Incapacitate ?

Ea observă la el un surîs ușor, ciudat.

— Sau poate... ? N-ai putea crede că în această chestiune există carențe ciudate, mari ? Ca să nu spun...

Nu termină. După o pauză, el declară că Abwehrul, serviciul de informații al Armatei, condus de amiralul Canaris², nu căutase, desigur, niciodată să-i împiedice pe ofițerii care conspirau împotriva regimului național-socialist de a pricinui vreun rău. Dimpotrivă, exista dovada că unii membrii ai Abwehrului, deținînd posturi înalte, participaseră la complot. Unul din ei își asumase sarcina să ia legătura în Elveția, în anul precedent, cu un diplomat american. Dar de cinci luni Abwehrul se afla sub controlul Serviciului securității, condus de Kalten-

¹ Mareșalul Günther von Kluge, comandantul grupului de armate din Vest, a rezistat presiunilor exercitate asupra lui și, pînă la urmă, a refuzat să participe la complot. Fiindu-i totuși teamă că va fi arestat, s-a sinucis la 19 august 1944 (n. tr.).

² Amiralul Wilhelm Hans Canaris, șeful Abwehrului, a participat la complot. Arestat, a fost executat în zorii zilei de 9 aprilie 1945, în lagărul de la Flossenbergl (n. tr.).

brunner¹, sub autoritatea supremă a Reichsführerului S. S. Himmler...

El nu spuse mai mult. Dar Anne rămînea surprinsă. Günther Forst prevăzuse că Gerhard i se va destăinui destul de repede. Dar nu vorbise el însuși, adineauri, cu o libertate surprinzătoare ?

Atitudinea sa atît de rece și indiferentă în prezența subordonaților, cărora nu le adresa decît cuvinte strict necesare, o făcuse să înțeleagă pe Anne că Forst se silea să nu se lase pradă nici unui impuls. Cu toate acestea, în ziua aceea, nu exprima, în fața ei, gînduri neîmpărtășite desigur nimănui ?

Revenind să se așeze în spatele biroului său, cu bărbia în mîini, reflecta.

— Elementele cele mai active, cele mai periculoase ale complotului sînt constituite din grupuri de tineri ofițeri. Ei s-au identificat destul cu spiritul epocii ca să știe că doar atentatul le-ar dăruia o șansă... Dacă triumfă ideea arestării, aceasta se datorește faptului că se bizuie pe oameni care au păstrat mentalitatea trecutului, respectul formelor. O concepție tradiționalistă a loviturii de Stat... Cu alte cuvinte, tentativa lor e sortită eșecului. Planul de arestare a Fûhrerului ? Dovada pentru mine, că au reușit să atragă de partea lor un comandant militar remarcabil. Ei au trebuit să-i accepte vederile. Cine ?... Desigur unul dintre acei care comandă în Vest, deoarece vor să-l aresteze pe Fûhrer în Franța. Kluge ? Guvernatorul militar ?

Ea făcu din nou un gest arătînd că nu știe.

— Sau poate ?...

El păru că șovăie înainte de a rosti un alt nume :

— Rommel.

Anne avu o expresie mirată.

— Nu este considerat ca unul dintre mareșalii cei mai demni de încredere ?

— Oamenii se schimbă repede, cînd ating culmile. Toți devin atunci ciudat de șovăitori, vulnerabili. Gata să cedeze unor tentații amețitoare. Unor miraje ciudate...

Forst rămase o clipă tăcut.

¹ Ernst Kaltenbrunner, succesorul lui Heydrich, la vreo nouă luni după moartea acestuia din urmă, a fost considerat criminal de război și condamnat la moarte prin spînzurare de tribunalul internațional de la Nürnberg (n. tr.).

— Misiunea dumneavoastră, acum, e să aflați numele șefilor complotului. Căpitanul Scheuber pare să-și dedice destul de mult timp aventurii cu fiica dumneavoastră vitregă. O greșeală, într-un astfel de moment ! Slăbiciune. Delăsare... De aceea, gîndindu-mă bine, n-am făcut nimic ca să împiedic această intrigă amoroasă. Desigur, ar putea să pară preferabil ca dumneavoastră să dețineți rolul fiicei dumneavoastră vitrege.

El o privi țintă.

— În mintea mea așa ar fi trebuit să se întîmple...

Peste o clipă, cu glas mai atenuat, rosti aceste cuvinte care o făcură pe Anne să tresară :

— De ce n-am încercat niciodată să obțin să vă purtați cu Gerhard Scheuber așa cum hotărîsem ?

Chipul lui era foarte gînditor. Cînd privirea lui o înțîlni pe aceea a Annei, Forst avu un zîmbet ușor crispat — involuntar, s-ar fi spus. Apoi își întoarse ochii în altă parte.

— S-ar putea dealtfel ca el să păstreze unele speranțe în privința dumneavoastră.

Forst avu ticul lui obișnuit de a-și netezi și mai mult părul și a-l da peste cap. Ca și cînd ar fi vrut să se sustragă de la anumite gînduri, spuse, cu un ton schimbat :

— Führerul a refuzat pînă acum să revină în Franța. Desigur, una din acele intuiții asupra cărora adversarii săi cred că pot să-și permită să facă ironii... Ar trebui să se provoace această vizită pe frontul de Vest. Luînd evident toate precauțiile. Dispozitivul de intervenție aflat la fața locului... Să fie lăsați să acționeze, să se demaște, aici și în Germania. Am vedea clar. Și i-am distruge atunci cînd ar ieși în sfîrșit din umbră.

Părea absorbit de gînduri și Anne credea că le ghicește. Să tragă cel mai mare profit personal posibil din ceea ce îi comunicase adineauri. Forst socotea probabil că e singurul din S.D. care știe acest lucru. Plănuia să meargă pînă acolo încît să lase să-l aresteze pe Hitler, spre a-l elibera ? În orice caz, el ar încerca să fie acela care ar obține gloria — și avantajele — de a fi zdrobit complotul...

Și, deodată, ea avu o inspirație. În loc să păstreze tăcerea, spuse ce ghicea din planul stabilit de Günther Forst. El se arătă mirat. Apoi, fără să pară că-i poartă pică, se mărgini să spună :

— Ocazii asemănătoare plasează unii oameni la locul pe care îl merită. Trebuie să profiți de ele.

Făcu aluzie la eficiența muncii îndeplinite la Berlin, Varșovia, Praga, unde fusese trimis timp de câteva săptămîni, după asasinarea Reichsprotektorului Heydrich¹. Lăsa să se înțeleagă că ar fi putut îndeplini sarcini și mai importante dacă oameni mai puțin dotați n-ar fi fost invidioși pe aptitudinile ce i le descoperise repede Heydrich, cînd se afla sub ordinele sale, la Serviciul de securitate.

Anne sesiză cu ușurință ambiția acestui comandant S.S.-ist de treizeci și șapte de ani, a cărui ascensiune era frînată de șefi, care, după părerea lui, nu se comparau cu el. Datorită informației aduse de ea, inventivul, întreprinzătorul Sturmbannführer Forst vedea modalitatea de a realiza dintr-o singură lovitură ambiția sa zădărnicită.

Pentru prima dată Anne simțea în acest birou un fel de exaltare puternică. Astfel, ea izbutise să orienteze într-o direcție greșită atenția Sturmbannführerului Forst, avînd sarcina să conducă la Paris ancheta asupra complotului. Forst era probabil adversarul cel mai de temut al complotiștilor...

Pretențiile sale insistente, deunăzi, în mașină, cînd părăsiseră Dôme-ul, o sileau pe Anne să-i aducă noi informații. Atentatul era hotărît. Și ea îl făcea să creadă că se pregătea arestarea lui Hitler. Gerhard declarase că exista certitudinea, la Paris, că Hitler nu va accepta să se ducă în Normandia, spre a-și da seama de situație. Totuși, chiar dacă trebuia să vină în Franța, ideea arestării fusese părăsită. Cu ocazia celei de a doua întîlniri cu Lucien, în strada Clichy, Gerhard spusese că modul acesta de a proceda ar prezenta prea multă nesiguranță. Conducătorii complotului trebuiseră să admită această evidență: fără moartea lui Hitler, puciul nu putea reuși...

Acum, Sturmbannführerul Forst considera că nimic nu risca să se întîmple înainte de eventuala venire a lui Hitler în Franța. Deci nu credea într-un pericol imediat, acum, cînd ziua acțiunii era aproape! În clipa cînd se terminau pregătirile atentatului și ale rebeliunii militare

¹ Reinhard Heydrich, șef al poliției secrete iar apoi, între 1940—1942, guvernatorul Boemiei și Moraviei, mort în urma unui atentat săvîrșit de un grup de partizani cehoslovaci, la 27 mai 1942, la Praga (n. tr.).

care trebuiau să-l doboare pe Hitler și regimul său, el își închipuia că stăpânește situația.

Anne era surprinsă că nu manifesta nici o îndoială. Se mai gîndea încă la ceea ce spusese cînd vorbea de încrederea pe care o femeie ca ea i-ar inspira-o lui Gerhard Scheuber. Nu-și dădea seama că și el se purta aproape la fel așa cum socotise că o va face Gerhard?... Pe de altă parte, cînd ea spusese ceea ce sesizase din planul pregătit de Forst, acest om ascuns, cu expresia de obicei atît de rece și de rezervată, păruse impresionat de perspicacitatea dovedită de Anne.

Văzîndu-l în bulevardul Foch, în fața Haptsturmführerului Heines, sau la Santé, cînd dădea ordine, Anne înregistrase că față de ea nu arăta chipul acela ciudat de rigid. Nu i se adresase decît rareori cu glasul tăios, fără intonație, pe care subordonații săi păreau că-l aud cu un sentiment de teamă. Din contra, gesturile mai curînd nervoase ale lui Günther Forst, felul său de a-și freca cîteodată, cu înfrigurare, mîinile, schimbările acelea bruște de ton, nu dovedeau că în prezența Annei avea o atitudine degajată, în timp ce cu alții își impunea această comportare glacială?

Anne se mai întreba dacă nu rămăsese sub influența impresiei simțite în fața ei, în casa de pe bulevardul Maréchal-Maunoury, unde fusese fericit, flatat chiar de a fi primit. Ea înțelesese că Sturmbannführerul Forst, unul din șefii puternicei poliții secrete germane din Paris, nu uita că era fiul unui simplu factor poștal dintr-un sat. Păstra pecetea anilor grei din copilărie și din tinerețe...

Deodată, Anne se simți parcă dezgustată la gîndul celor ce trebuia să facă. Avea senzația că reneagă o parte esențială din însăși ființa ei. O cuprinsese un acces de descurajare. „Nu voi continua... Nu pot!” Dar și acum, gîndul la Lucien o ajută să-și recapete stăpînirea de sine. Cine o constrînsese să acționeze astfel? Sturmbannführerul Forst... Dragostea sa pentru Lucien o făcu să-și redobîndească repede voința de a ieși victorioasă din această luptă. Își aminti de furia sa împotriva bărbatului care, acum cîteva seri, a putut-o obliga să rămîină lîngă el, pe terasa cafenelei Dôme, în timp ce Lucien o aștepta. Lucien, pe care mașinația lui Forst o silea să-l mintă...

Drumul era clar în fața ei. Și ea făcuse pași mari. În primul rînd, ajutîndu-l pe Gerhard și pe camarazii săi,

datorită lui Lucien, să aibă loc o întâlnire, despre care Gerhard spunea că ar putea avea urmări hotărîtoare. Iar în ziua aceea îi ajutase din nou, în alt chip, pe duşmanii omului în a cărui putere se afla...

La Santé, în biroul de unde el o lăsase să-l vadă pe François de Thelloy într-una din curţile interioare ale închisorii, Forst o prevenise că încrederea pe care i-o arăta l-ar face şi mai necruţător dacă ar observa că greşise bi-zuindu-se pe ea. Dar Anne ştia asta înainte ca el să-i dea un avertisment. Vedea, cu luciditate, prăpastia pe marginea căreia mergea.

Faţa cu ten palid, cu buzele subţiri ale lui Forst îşi recăpătase impasibilitatea. Ochii albaştri şi reci erau din nou aţintiţi asupra ei. Privirea lui pătrunzătoare îi dădea Annei impresia că Forst îi ghicea gândurile. I se păru că îi sesiza tulburarea. Şi îşi stăpîni cu mai multă greutate tulburarea, atunci cînd el spuse, cu voce înecată, fără a o slăbi din ochi :

— Vă recomand să nu comiteţi o greşeală. O greşeală ce-ar constitui, pentru dumneavoastră şi toţi cei dragi, cea mai periculoasă dintre imprudenţe.

Anne se ridică brusc. Îl fixă la rîndul său, cu mîndrie, arătîndu-i că nu se teme de el. Şi de astă dată Forst fu acela care coborî primul privirea.

— Am crezut că trebuie să vă previn. Nu încercaţi să-mi ascundeţi ceva, indiferent ce-ar fi.

Aşadar, se gîndea doar că ea ar putea şovăi să-i raporteze ce-ar afla.

— Instrucţiunile mele de azi vor fi scurte : vreau să-mi daţi nume.

CAPITOLUL XXIII

— GERHARD VREA SĂ-L ÎNTÎL-nească astă-seară pe Lucien, spuse Marie-Laure. Am înţeles că-i ceva important. Şi urgent... Am întrebat despre ce e vorba. Amabil, el m-a rugat să mă limitez la preocupările mele obişnuite. Uite cum sînt tratată ! Şi, pentru întîia oară, sînt îngrijorată pentru un bărbat... Un semn revelator, nu-i aşa ?

Scuzându-se din nou că n-a putut să renunțe — sau mai curînd să scape — de Marie-Laure, Gerhard îi făgăduise Annei :

— Nu-i voi spune nimic. Ea va rămîne cu totul în afară de toate astea.

— Dar știi ce riști... Dacă se îndrăgostește de dumneata ?

Gerhard manifestă încrederea sa obișnuită.

— În chestiunea aceasta Gestapoul a fost ținut în șah.

— N-au fost arestări ?

— Inevitabil. Și, încetul cu încetul, cercul se restrînge. Nu vor avea însă timp să ajungă pînă la noi !

Cum și-ar fi putut închipui Anne că va trăi într-o zi o asemenea dramă ? Știa că Serviciul securității Reichului nu ignora că acest tînăr ofițer, totdeauna vesel, încrezător, făcea parte din complot !

O singură ieșire : succesul revoltei ce l-ar salva pe Gerhard, așa cum i-ar reda libertatea fratelui său și Annei.

— Mă consideră o fetiță, continuă Marie-Laure. Dar și eu păstrez micile mele secrete ! Nu i-am vorbit încă despre scrisoarea intercalată în dosarul cu copertă roșie, pe care am citit-o. Scrisoarea aceea îmi permite să-mi fac o idee.

— Te rog, nu căuta niciodată să știi mai mult ! spuse Anne din nou, cu înflăcărare.

Modul cum organizase Anne primele două întâlniri dintre Lucien și Gerhard îi sugerase lui Marie-Laure ideea de a-și invita prietenii în casa de pe strada Villejust, la una din reuniunile dansante care, din cauza restricțiilor de circulație, durau toată noaptea. Gerhard și Lucien ar putea discuta oricît ar vrea în camera de la etajul întîi unde stătuseră de vorbă opt sau zece zile mai înainte.

Ea își petrecu dimineața telefonînd și trimițînd cărți poștale pneumatice ca să strîngă laolaltă vreo treizeci de tineri și tinere. Îi alese în număr egal atît dintre membrii clubului unde se ducea să danseze cît și dintre acei pe care îi numea „descendenți de familie bună“.

— Reunirea copiilor de proletari și a fiilor și fiicelor de bani gata va fi uimitoare. Poate explozivă, spuse ea Annei.

Aruncîndu-i o privire amuzată, adăugă :

— Bertrand cel abandonat va avea astfel ocazia să revină în casa de pe strada Villejust, unde s-a prezentat în fața ta într-o ținută foarte sumară.

Sosirea lui Lucien printre ceilalți invitați n-ar putea fi remarcată mai mult decât atunci când venise la clubul de dans. Și de astă dată, întâlnirea cu Gerhard, în timpul unei reuniuni dansante, n-ar atrage atenția...

Animația, veselia acestei reuniuni dansante confirmau previziunile. Tinerii dansau în salonul de la parter. În sufrageria alăturată, Marie-Laure — după ce apelase încă o dată la Anne ca să obțină banii ce nu voia să-i ceară tatălui —său — aranjase bufetul. Acesta, din cauza greutateilor crescînde ale aprovizionării, provoca exclamații admirative și exercita asupra invitaților o atracție cel puțin egală cu aceea a camerei unde se dansa. Reuniunea unor tineri de origini diferite nu crea dificultăți și nu provoca nici o neînțelegere. Dimpotrivă, dacă judecai după atitudinile pline de tandrețe ale dansatorilor cînd, după *swing* urma un tango sau un *slow*...

Prezența „celor din arondismentul 16”¹ să fi fost cauza, cum spunea Marie-Laure ? În curînd tinerii fură mai puțin reținuți decât în cursul seratelor din strada Clichy. Se îmbrățișau în fundul salonului pe care o lampă, voalată de un abajur gros, îl lăsa în semiobscuritate. Iar sărutările acelea aveau tendința să dureze mai mult. Nici o pereche nu părăsise încă discret salonul. Dar se putea prevedea că reuniunea dansantă nu se va deosebi de altele, care ajutau tineretul din anii războiului, lipsit de unele distracții și plăceri, să aștepte vremuri mai bune fără să se cufunde în melancolie.

Cînd se auzi soneria, anunțînd, crezu ea, pe invitații întîrziați, Marie-Laure trimise pe una din prietenele sale să deschidă. Scoase o exclamație văzînd că apar doi soldați nemți, foarte înalți, cu căști, purtînd pe piept placa de fier a Feldjandarmeriei. Anne, Lucien și Gerhard se priviră. Jandarmii nemți erau cel puțin tot atît de temuți de către soldații Wehrmachtului ca și de populația franceză. Aceștia veniseră numai să spună că perdelele unei ferestre de la etajul întîi nu erau trase așa cum trebuie. Se strecura lumină printre jaluzele.

Tonul lor nu era mai sever decât trebuia. După ce s-a grăbit să le dea satisfacție, Marie-Laure, destinsă, le pro-

¹ Arondisment locuit de familiile aristocratice și înstărite din Paris (*n. tr.*).

puse o cupă de șampanie, pe care ei o refuzară, după ce ezitară puțin.

— Nu este prima oară când încalc dispozițiile apărării pasive, spuse Marie-Laure, după ce ei plecară, făcînd un zgomot greoi cu cizmele pe dalele vestibulului. Dar, azi, mi-a fost teamă că nu voi scăpa atît de ușor !...

Gerhard și Lucien părăsiră salonul în care se dansa din nou *swing*. Ajunseră în odăița de la primul etaj unde avusese loc prima lor convorbire.

Gerhard scoase din buzunar un exemplar din *Pariser Zeitung* și îl desfăcu. În mijloc, erau foi dactilografiate.

— Citește asta, te rog. O scrisoare pentru Înaltul comandament aliat, pe care Rommel acceptă s-o semneze.

— Rommel este alături de voi !

Gerhard constată că senzația produsă de această știre nu era mai prejos decît ceea ce prevedea el.

— Știu că pot să-ți fac această destăinuire. Ce am spus despre dumneata mi-a permis să obțin acordul șefilor mei... Și, precizez imediat, noi avem nevoie de dumneata pentru a face să parvină această scrisoare la Londra.

În acel mesaj, mareșalul Rommel anunța că este dispus să ordone încetarea luptei armatelor de sub comanda sa. Dorea numai ca aliații să-și manifeste intenția de a trata corect și fără spirit de răzbunare Germania învinsă.

După ce termină lectura mesajului, Lucien trădă oarecare uimire.

— Într-adevăr, un document de o excepțională importanță, recunosc eu. Încetarea războiului în Vest înseamnă și sfîrșitul lui Hitler !...

Ușa se deschise, împinsă de un tînăr purtînd o cămașă în carouri, cu culori țipătoare. Lucien și Gerhard îl mai întîlniseră la clubul de pe strada Clichy. Cu o mîină o ținea de talie pe o tînără fată elegantă, care, cu tot chipul animat și părul ușor răvășit, păstra într-o oarecare măsură acea ținută rezervată care constituie unul din cele mai trainice avantaje ale bunei educații. Tînărul se scuza rîzînd. De îndată ce ușa fu închisă, Lucien și Gerhard o auziră pe tînăra fată rîzînd împreună cu el. Cu siguranță de cei doi bărbați, retrași într-o cameră pe care un bec slab o lăsa tot atît de puțin luminată ca și salonul unde se dansa.

— O dificultate foarte importantă pentru noi : cum să facem să parvină destinatarilor acest document ce-ar pû-

tea grăbi sfârșitul războiului ? Iată de ce, mai ales, țineam noi atât de mult să întâlnim patrioți francezi.

Gerhard explică lui Lucien că șefii complotului se gîndiseră mai întîi să se adreseze anglo-americanilor, profitînd de un scurt armistițiu care s-ar încheia în vederea efectuării unui schimb a celor mai grav răniți. Soldați americani foarte serios răniți mai fuseseră o dată schimbați cu auxiliare feminine germane și infirmiere căzute prizoniere la Cherbourg.

Dar pe Hitler îl apucase una din cele mai violente furii aflînd despre acest contact stabilit cu inamicul, fără știrea, sa. El interzicea cu cea mai mare severitate ca acest lucru să se mai repete. S.D.-ul era însărcinat să vegheze ca asemenea fapte să nu se mai poată repeta.

Ușa se deschise din nou. Anne... Desigur, de data asta, tonul discuției nu necesita intervenția ei. Dar nu avusese răbdare să mai stea jos, unde dealtfel îi fusese destul de greu să se apere de demonstrațiile admirative ale dansatorilor, încurajați de lumina voalată și de exemplele care se multiplicau în jurul lor.

Lucien păru contrariat. Voia ca ea să rămîină cît mai departe posibil de o acțiune ale cărei primejdii el le cunoștea prea bine.

— Gerhard a vorbit mai întîi cu mine despre ceea ce se pune la cale, îi reaminti ea lui Lucien zîmbind. Și dacă v-ați putut întîlni, nu mi se datorează mie ?...

Lucien o informă, aproape în silă, în cîteva fraze, despre conținutul scrisorii mareșalului Rommel, a cărei copie Gerhard i-o arătase cu puțin înainte. Anne trăda și ea emoția provocată de această știre a cărei imensă importanță o sesiza.

— Scrisoarea nu va fi trimisă în mod oficial de către Rommel, decît în ziua insurecției împotriva lui Hitler, spuse Gerhard. Dar mi se pare esențial ca guvernele aliate s-o cunoască. Pentru a putea adopta de pe acum, în mod public, o atitudine asupra unei probleme esențiale... Un astfel de șef alături de noi e o garanție că vom reuși să smulgem naziștilor puterea ! Mai ales dacă aliații ne adresează semnul favorabil pe care îl așteptăm.

— În privința asta nu sperați totuși prea mult, spuse Lucien.

— Să declare pur și simplu că soarta Germaniei, după încetarea luptelor, nu va fi aceea descrisă de propaganda

nazistă ! Noi cerem ca ei să-și precizeze intențiile. Aceste intenții nu sînt, nu pot fi acelea atribuite de Goebbels... Atunci, în ziua insurecției împotriva lui Hitler, toată armata ne va urma ! Cu mareșalii în frunte... Nu se vor mai teme să treacă drept trădători care, predînd țara dușmanilor, dacă e să credem radioul și ziarele naziste, vor s-o distrugă. Interesul aliaților e să ne ajute să-l răsturnăm pe Hitler. Și asta îi costă foarte puțin...

Anne simți că o cuprinde o ușoară exaltare. Ținta era aproape. Își aminti de disperarea sa cînd avusese senzația că nu mai există decît în funcție de voința lui Forst. Anne se răzvrătise împotriva lui. Ea va contribui la succesul celor ce voiau să lichideze regimul care dădea o asemenea putere unor oameni ca Günther Forst. Și acest succes o va elibera !...

— Accepți să transmiți această scrisoare ? întrebă Gerhard.

Anne și Lucien se priviră.

— Accept.

CAPITOLUL XXIV

ANNE ȘI LUCIEN AȘTEPTAU ÎN fața aparatului de radio. Venise pentru întâia oară la el acasă. Avea o expresie de vie preocupare și chiar de teamă.

Coborînd din biroul lui Emmanuel, de pe bulevardul Maréchal-Maunoury, Lucien o prevenise că trebuia să asculte, în seara aceea, mesaje personale transmise de B.B.C.

— Unul din ele mă privește.

Cinaseră destul de repede la Porte Maillot, la *Claponul fin*. În timp ce se îndreptau pe jos spre restaurant, el îi destăinuise Annei că primise sarcina să ducă la Londra scrisoarea mareșalului Rommel. Lucien solicitase această misiune. Nu o obținuse cu ușurință. Dar știa să insiste... Îi explică Annei de ce voia să se ducă la Londra.

— Sînt convins că, în momentul de față, efectul acestei scrisori va depinde, în mare parte de felul cum va fi

prezentată. E important să se sublinieze pentru ce trebuie să se țină seama de ea. Trebuie explicat mai bine ce reprezintă mișcarea antinazistă. Și, de asemenea, vor trebui convinși, cei de acolo, că se înșală crezând că Germania se va prăbuși în câteva săptămîni, după spargerea frontului în Normandia. Dacă englezii și americanii persistă în această iluzie, vor acorda ei un interes mai mare propunerii lui Rommel ?... Sau vor prefera să rămînă la planurile stabilite ?

Lucien transmisese copia acelei scrisori șefului rețelei sale. O întîlnire între acesta și unul din conducătorii germani ai complotului avusese loc. Dar ea nu putea duce la nici o hotărîre.

— Dacă transmiterea se face pe căi normale, pentru a spune astfel, se va pierde timp. În afară de asta, nu s-ar obține poate efectul așteptat. Mă tem de împotmolire. Și trebuie să acționăm repede !... Nu-mi plac jumătățile de măsură. Cînd am luat o hotărîre, țin s-o duc la bun sfîrșit. Nu e de ajuns să întreprinzi. Să faci doar ce este necesar. Trebuie să și izbutești !

Ea auzise vorbindu-se despre energia, despre perseverența lui Lucien, la uzină, pentru a-i reuși proiectele. Știa cu ce căldură le apăra. Dealtfel, expresia voluntară, aproape aspră — pe care numai în fața Annei n-o avea — a chipului acela cu trăsături regulate dar destul de accentuate, vocea aceea tăioasă, privirea aceea îndrăzneată, nu trădau caracterul unui om care nu renunță niciodată să realizeze ceea ce întreprinde ? Anne știa că nici un obstacol, nici un risc nu-l împiedicase, la uzină, să-și aplice planul de a sabota producția destinată Germaniei.

Lucien susținea mereu că, pentru viitor, ar putea exista riscul de a întrerupe războiul înainte ca militarismul german să fi suferit, de astă dată, o înfrîngere totală. Totuși, discuțiile cu Gerhard îl făcuseră să vadă greșeala ce consta în a-i pune pe același plan pe toți nemții și a-i considera la fel, indiferent de uniforma ce-o poartă, fie că e *neagră* sau *verde*...

— Complotiștii nu pot reuși decît dacă Armata îi urmează. Altfel vor fi zdrobiți. Foarte repede.

Anne plecă ochii. Eșecul revoltei... Aceasta ar însemna că și ea era pierdută. Totuși, adăugă :

— Dacă aş fi ştiut că trebuie să-ţi asumi acest risc, nu ți-aş fi dat niciodată ocazia să te întâlneşti cu Gerhard.

El admise că n-ar fi intervenit astfel dacă n-ar fi fost influenţat de interesul manifestat de Anne pentru cauza lui Gerhard şi a camarazilor săi.

— M-am schimbat de cînd te iubesc. Ar trebui să spun, de cînd ştiu că te pot iubi... Am fost în stare să privesc altfel probleme asupra cărora îmi formasem păreri odată pentru totdeauna.

Emoţionată, Anne se gîdea că Lucien nu bănuieşte ce reprezenta pentru ea succesul sau eşecul loviturii de stat care se pregătea. Dar un sentiment ce nu se putea explica în mod logic — un fel de instinct — nu-l îndemna oare, pentru că o iubea, să se poarte cu totul altfel decît fi erau concepţiile expuse cu două săptămîni înainte ? El nu ştia că, străduindu-se să înlesnească succesul complotului, ar ajuta-o pe Anne să se salveze. Şi totuşi, hotărîse să facă tot ce va putea ca să dea complotiştilor şanse mai mari de a învinge...

Pentru a îndepărta temerile Annei, el povesti, în salonul micului apartament de pe bulevardul Niel, în faţa postului de radio, prima sa călătorie la Londra, în septembrie 1941. Aşa cum o va face şi de data asta, plecase să ducă poştă reţelei. Şi, în acelaşi timp, expusese planul său pentru sabotarea livrărilor industriei franceze destinate Germaniei.

— E nevoie, desigur, de o noapte destul de senină. Dacă cerul e înnorat, dacă e ceaţă prea deasă deasupra terenului de aterizaj clandestin, avionul poate fi silit să plece fără să poată ateriza.

— Dar avioanele de vînătoare germane ?

— În privinţa asta, nu mai am nici o grijă. Le rămîn 250 pînă la 300 ca să facă faţă la 5000 sau 6000 de avioane engleze şi americane. Au prea mult de făcut dacă vor să încerce să apere cît de cît cerul, deasupra Normandiei, ca să se preocupe de a urmări un mic avion izolat.

Ea îl privi cu intensitate.

— Lucien, ştiu, primejdia e mai mare decît spui. Şi asta din cauza mea...

Mişcat şi, fără să vrea, fericit de neliniştea manifestată de ea, o contempla cu pasiune. O îmbrăţişă. Dar

emisiunea în franceză la B.B.C. începea. Lucien trebui să regleze aparatul ca vocea crainicului să fie înțeleasă în ciuda bruiajului.

— Acum, spuse el, după comunicat.

Răsuci din nou butoanele, bruiajul devenind mai intens în clipa cînd începură „mesajele personale“.

Cum se termină transmiterea mesajelor, fără să se mai ocupe de restul emisiunii, el închise postul de radio. Anne îl privea mută, încordată. Lucien ghici că ea spera ca fraza așteptată să nu fi fost difuzată. De aceea, după o ezitare, o anunță, silindu-se să surîdă :

— „Noi vom bea whisky în 19“. Asta era.

— Încă opt zile, murmură ea.

— Nu. Mîine.

Potrivit cu precauțiile stabilite, data reală trebuia să preceadă cu șapte zile pe cea indicată la radio. El se duse pînă la fereastră, o întredeschise o clipă.

— Ar fi fost mai bine în noaptea asta... E o lună splendidă.

— Dar o să aveți timp să mergeți pînă la teren ?

Întocmai ca atunci cînd îl întrebasese în ce constau noile sale responsabilități în Rezistență, el nu-i dădu nici un amănunt. Ea înțelegea, firește, de ce voia s-o țină tît mai departe cu puțință de activitatea lui clandestină. Lucien afirmă doar, cu convingere, că riscurile acestei călătorii nu erau deloc cele închipuite de Anne, căreia îi părea extraordinar că poți pleca astfel din Franța ocupată în Anglia.

— Dar apărarea antiaeriană germană ? Aliații, știi doar, au pierdut multe avioane... Se pare că și în Anglia, de cînd cu bombele V₁, s-au stabilit baraje de artilerie de o intensitate extraordinară. Dacă se înșală și trag asupra voastră ?... Apoi, la Londra, aceste V₁ provocînd, după cum spun ziarele, atîtea ravagii...

El zîmbi și se strădui din nou s-o liniștească.

— Și sînt sigură că există și alte primejdii despre care nu-mi pomenesci ! continuă Anne. Întîi, accidentele. Să aterizezi noaptea pe un teren improvizat, neluminat...

— Englezii au piloți foarte antrenați. S-au purtat admirabil cu noi în tot timpul ocupației ! De asemenea în Anglia mai există acum aviatori francezi specializați pentru aceste misiuni.

Lucien o lămură că un avion special venea, în plină zi, zburînd foarte sus, să fotografieze terenul. Apoi un mic aparat, un Lysander, sosea, la ora prevăzută, deasupra terenului indicat de trei lumini așezate în triunghi. Dintre oamenii care așteptau, unul semnaliza în alfabetul morse cu o lampă electrică atunci cînd se auzea zgomo-tul avionului.

— Din cauza mea vei fi mîine, noaptea, pe terenul de aterizaj clandestin, spuse ea din nou.

— Nu mă îngrijorează decît un singur lucru. În legă-tură cu misiunea pe care am reușit să fac să-mi fie în-credințată. Nu este o perioadă favorabilă ca să se țină seama de propunerile germane. În sferele înalte, războ-iul se consideră ca și terminat. Nimeni nu se interesează de el mai mult decît e necesar. Toți văd mai departe...

El îi spuse Annei că, în conducerea unui război, pla-nurile sînt stabilite în toate amănuntele lor cu mult timp înainte. Acest lucru reprezenta un obstacol greu de clin-tit. Cunoștea felul de a gîndi al statelor majore. Acestora nu le place să-și schimbe planurile lor prețioase, la care au lucrat atît de mult și care hotărăsc evenimentele pen-tru o perioadă lungă.

Așezată pe divan, privind undeva, departe, ea părea că abia îl ascultă, lăsîndu-se pradă aceluiași gînduri.

Lucien veni să se așeze lîngă ea, cuprinzîndu-i umerii. O clipă, Anne lăsă pleoapele în jos. Expresia ei rămînea preocupată, încordată. Apoi ochii Annei se redeschiseră. Și se cuibări la pieptul lui părăind că vrea să risipească temerile pe care le simțea la gîndul plecării lui Lucien la Londra.

Pînă acum, chiar atunci cînd o îmbrățișase, acest tînăr totuși impulsiv nu păruse să scape complet de urmele unei perioade cînd se silise să-și stăpînească această pasiune. Și mai trebuia să fie rezervat din cauza atitudinii reți-nute și distante a acestei femei, pe care crezuse că o iu-bește fără speranță... După prima întrevvedere cu Gerhard în casa de pe strada Villejust, Anne fu aceea care, aflîn-du-se singură cu Lucien, îi strivise buzele într-un sărut. Totuși, după aceea, cînd ea voise să se întoarcă acasă, Lucien nu încercase s-o rețină în camera unde erau singuri.

Dar, în seara aceea, la el acasă, atunci cînd o simțea fremătînd în brațele sale, cum și-ar fi putut stăpîni un elan căruia îi răspundea, la fel de imperios, cel al tinerei femei ?

Lucien se întoarse ușor pentru a o contempla pe Anne întinsă pe divan. Își dădea seama el că șocul provocat de vestea acestei plecări la Londra, de care ea se simțea răspunzătoare, o zdruncinase astfel pe Anne, încît unele din gîndurile ce o preocupau dispăruseră ? Iar emoția Annei o făcea să înțeleagă mai bine ce devenise Lucien pentru ea...

Cu ochii măriți, strălucitori, Anne îl privea cu intensitate. Chipul ei, a cărui perfecțiune unii o găseau puțin cam rece, era neobișnuit de însuflețit. El vedea acum în această privire o chemare, o nerăbdare înfocată.

Stăpînit de emoție, se aplecă din nou. Ea ridică brațele și, luîndu-i capul în mîini, îl atrase pe Lucien spre ea, pecetluindu-i gura cu un lung sărut.

În toiul nopții, în timp ce stăteau nemișcați unul în brațele celuilalt, Anne spuse deodată, pe șoptite, stăruitor :

— Lucien, nu te duce la Londra !

Ridicîndu-se puțin, el admira umerii acoperiți doar de părul lung, despletit, cu reflexe arămii.

Afirmă iarăși că riscurile călătoriei nu erau deloc cele imaginate de ea. Apoi, cu delicatețe, întrebă dacă nu exista o oarecare contradicție în atitudinea ei.

Ea pusese la cale întîlnirea dintre el și Gerhard. Dorea să fie ajutată mișcarea antinazistă. Deși avea altă concepție, Lucien, influențat de dragostea lui pentru Anne, își schimbase părerile. Alegea mijlocul cel mai eficient de a aduce conspiratorilor sprijinul considerat de el absolut necesar spre a putea reuși. Și, acum, ea voia să-l rețină.

— Te iubesc, murmură Anne, cu voce-scăzută, fremătătoare, pe care el n-o cunoștea. Nimic altceva nu contează !...

El o îmbrățișă din nou, cu pasiune.

— Mă simt atît de puternic acum ! spuse el peste o clipă. Știu că n-o să mi se întîmple nimic.

GERHARD LUA MASA ÎN SEARA aceea în bulevandul Maréchal-Maunoury, în urma intervenției lui Marie-Laure. Ea îi atrase atenția că fiecare din ceilalți invitați îl mai întâlniseră.

Jean Favier-Thouve, sosit dimineață de la Vichy, povestea o întrevvedere, la Hôtel du Parc, cu mareșalul Pétain, căruia îi prezentase o lucrare grupînd, pe temele esențiale, extrasele mesajelor adresate țării de către Mareșal după armistițiu. Titlu lipsit de surpriză : *Muncă, Familie, Patrie*.

Mai rece ca niciodată, Mareșalul îl ascultase fără un cuvînt. Impasibilitatea sa dovedea probabil o oarecare plictiseală, pentru că el se ridicase după cîteva minute. Cu mersul său maiestuos de bătrîn suveran, se îndreptase spre dulap. Și intrase în el, sub privirea înspăimîntată a ziaristului. Favier-Thouve așteptase o clipă. Apoi, Mareșalul nemaiapărînd, el deschisese, cu precauție, dulapul, la ușa căruia, mai întîi, crezuse de cuviință să bată respectuos.

— Mareșalul nu era în dulap. Dispăruse !... Evident, asta era mai puțin grav pentru Franța decît dacă evenimentul s-ar fi produs cu trei sau patru ani mai devreme. Totuși...

În fundul dulapului, Favier-Thouve zărise clanța unei alte uși. Aflase după aceea că unele camere ale marilor hoteluri din Vichy comunicau între ele cu ajutorul unei uși ascunse într-un dulap. Se prevăzuse acest dispozitiv pentru ca frumoasele cu ficatul delicat să-și poată agrementa cura, în deplină liniște, cu episoade sentimentale. Bărbatul care le făcea agreabil timpul lor liber închiria camera alăturată. Dacă un intrus, neputînd fi altcineva decît un soț, bătea la ușa camerei, amantul se înapoia, prin dulap, în camera lui.

Mareșalul Franței, șeful Statului, ca să scurteze audiența acordată ziaristului, folosisese pur și simplu această cale de retragere prevăzută pentru a evita dramele pasionale.

Marie-Laure rîse zgomotos. Stînd lîngă Gerhard, părea încîntată. Amuzat, tatăl ei surîdea. De cîteva zile, părea mai puțin frămîntat de apropierea momentului cînd avea

să dea socoteală de activitatea uzinei sale în timpul ocupației. Anne avea în seara aceea o expresie încordată. Oaspeții credeau că motivul trebuie căutat în prezența, în casa de pe bulevardul Maréchal-Maunoury, a aceleia numită de servitori „domnișoara Solange“. (Mesele continuau să-i fie servite în cameră.)

Marie-Laure păru să se distreze cel puțin tot atît de mult, ascultîndu-l pe Pierre Daurain, ca atunci cînd auzise povestindu-se despre retragerea mareșalului Pétain în dulapul unei camere a hotelului Parc. Acesta, deși n-avea decît patruzeci și cinci de ani, era încă dinainte de război, unul din cei mai renumiți arhitecți francezi. El istorisea în felul său un eveniment a cărui amintire, acum, îl preocupa foarte mult.

În 1941, Daurain avusese imprudența de a asista la marele cocteil dat de Jean Luchaire cu prilejul apariției numărului o sută al ziarului său *Les Nouveaux Temps*. Or, a doua zi, ziarul publicase lista personalităților care asistaseră la „cea mai strălucită reuniune pariziană a sezonului“. Și Daurain regreta profund de a se fi găsit printre acei a căror prezență, la sediul unuia din marile ziare ale colaboraționiștilor, putea cu greu să fie interpretată ca o dovadă de ostilitate față de această politică.

— Primesc scrisori de amenințare din cauza asta, spunea Pierre Daurain. E absurd ! Așa cum bănuiam, unii, rău intenționați, nu s-au abținut să taie articolul acela unde figura numele meu. În speranța că astfel ar permite să-mi joace o farsă de prost gust... Confrați, bineînțeles. Și, în această întîmplare, eu sînt victima unui ghinion extraordinar. Și a naivității mele...

Povesti că se plimba într-o sîmbătă după-amiază, pe bulevardul Saint-Germain. Un automobil se opri. La volan, un prieten pe care îl cunoștea din timpul liceului, Albert Mosnant, redactor la *Nouveaux Temps*.

— Ai un moment liber ? Vino pînă la ziar... Vei vedea cum sînt instalat. Acolo vom flecări.

Naiv, Daurain urcase în mașina prietenului său. Și nu mică îi fu surpriza cînd se văzu ajungînd pe strada Luvrului, în mijlocul unei mulțimi de oameni veniți pentru a sărbători numărul o sută din *Nouveaux Temps* !

— Dar eu nu eram invitat. Și vă închipuiți că nici nu m-aș fi dus acolo niciodată ! Și acum uite... Risc să am

neplăceri la eliberare din cauza acestei întâlniri de pe bulevardul Saint-Germain ! Pentru că n-am bănuț...

Marie-Laure rîdea nestăpînită auzind explicația dată de admirabilul Daurain, în orice ocazie, cu atîta convingere, încît ajunsese pînă la urmă s-o creadă chiar el.

— Dar ia spune, nu pari să-i porți pică prietenului dumitale Mosnant ! Îmi amintesc, la întoarcerea mea din Elveția... Ne vorbeai încîntat de un dejun extraordinar de strălucitor, la Jean Luchaire, unde Mosnant intervenise să fii invitat...

Marie-Laure rîse din nou.

— Și nu datorită tocmai prietenului dumitale de la *Nouveaux Temps* ai obținut invitația aceea la ambasada germană unde voiai să mă ieși și pe mine să-l aud pe Karajan, cu ocazia săptămîinii dedicate lui Mozart ?

— Mozart n-a avut niciodată nimic de-a face cu regimul nazist.

Pierre Daurain adăugă, pe un ton categoric :

— Și nu uita că am un văr care luptă din 1941 în rîndurile Forțelor franceze libere.

Emmanuel Villardier se posomorî. El nu participase la cocteilul de la *Nouveaux Temps*. Dar numai din cauza Annei : ea, refuzînd să se ducă, reușise să-l convingă și pe el să nu participe.

— Haide, îi spuse lui Daurain doctorul Hutelin (invitat adesea de Emmanuel, căci Hutelin fusese medicul său), nu-ți dai seama cît e de ridicol să-ți faci griji pentru o întîlnire atît de neînsemnată ? Îți închipui că, în momentul cînd va fi vorba să se reconstruiască Franța, împreună cu toți francezii cinstiți, o să se intereseze cineva de un cocteil dat acum trei ani ? Copilării... Înseamnă să-ți faci o idee greșită despre oamenii, care, mîine, vor lua în mînă destinele țării noastre !

Doctorul Hutelin relată că, de curînd, mîncase la amiază cu un prefect care nu-și ascundea temerile pentru cariera sa. Doctorul încercase să-l liniștească.

— Cum poți să te gîndești că un prefect ar fi revocat pentru că a fost numit de un guvern legal în țara sa ? Același lucru se va întîmpla cu primarii... Nu și-au riscat mulți dintre ei libertatea, uneori viața, pentru a proteja pe francezi de ocupant ? Sincer vorbind, soarta noastră ar fi fost oare mai bună, dacă în locul lor ar fi fost func-

ționari germani, sub autoritatea unui Gauleiter ? Știu bine că au fost comise excese, că s-au făcut deseori lucruri nu prea frumoase... Dar amintește-ți de istoria Franței ! În 1436, conetabilul de Richemont îl preceda pe Carol al VII-lea ¹ la Paris, unde au „colaborat” destul de bine cu englezii și burgunzii. „Regele n-a știut nimic, regele nu știe nimic, regele nu va ști nimic...” Și intrarea lui Henric al IV-lea ² în capitală, o sută cincizeci de ani mai târziu !... Asta e tradiția franceză.

Maestrul Javernant nu împărtășea aceste puncte de vedere liniștitoare.

— După execuția lui Pucheu ³ la Alger, am citit într-un ziar al Rezistenței un articol intitulat, dacă îmi amintesc bine : *Toți va trebui să dați socoteală*. Tonul nu era împăciuitor.

— După anii pe care i-am trăit, cum să nu păstreze viu în minte, șeful noului guvern, exemplul vrednic de a fi admirat al primului consul : voința de a uni, de a-i împăca pe francezi ? răspunse doctorul. Tocmai am recitat *Memoriile* lui Caulaincourt ⁴. El scrie că deși Napoleon nu uita nimic, nu era răzbunător. „Ura sa personală nu urmărise niciodată pe nimeni...”

— Vremurile s-au schimbat. Iată-ne întorcându-ne foarte, foarte mult în urmă. Credeți că în epoca noastră cariera lui Talleyrand ar fi fost posibilă ?... Și, din păcate, ceea ce se petrece în Franța de la armistițiu lasă să se prevadă evenimentele viitoare. În nici o perioadă n-au fost atîția francezi urmăriți. (Nu vorbesc în acest moment decît de cei care sînt urmăriți efectiv de statul francez !) Nu ignorați că s-au agățat de francmasoni, de oamenii politici din Republica a III-a, de evrei... Dar știți că prefectii au dreptul să interneze pe toți indivizii socotiți

¹ Carol al VII-lea, rege al Franței (1422—1461), a reușit, în urma unor lupte care au durat douăzeci de ani, să-i izgonească pe englezi, ce ocupau țara în momentul urcării sale pe tron (n. tr.).

² Henric al IV-lea, rege al Navarei (1562—1610) și al Franței (1589—1610) (n. tr.).

³ Ministrul de interne al guvernului de la Vichy a fost judecat de un tribunal militar francez la Alger în 1944, condamnat la moarte și executat (n. tr.).

⁴ Louis, marchiz de Caulaincourt, duce de Vincence, general francez (1772—1827), ambasador în Rusia în timpul imperiului, l-a reprezentat pe Napoleon la congresul de la Châtillon (n. tr.).

„periculoși”? Și să dea domiciliu forțat... Ce garanții rămân azi aceluia care are de-a face cu justiția?... Cum vreți să nu provoace ricoșeuri înfricoșătoare aceste urmări, aceste sancțiuni contra adversarilor politici? Nici una din închisorile noastre nu e destul de mare. În unele orașele, sînt obligați să ceară persoanelor condamnate să binevoiască a aștepta pentru a avea un loc disponibil în închisoare.

— E nostim să-ți amintești de ceea ce învață copiii, în cărțile de istorie, despre abuzurile vechiului regim, spuse Paul Guiseny. La Bastilia, de la 1470 pînă la Revoluție, adică în trei sute nouăsprezece ani, au fost, în total, mai puțin de trei sute de deținuți!

— Și în timpul guvernului de la Vichy, nu s-au mărginit la o represiune de ordin politic, continuă maestrul Javernant. Legile și decretele au fost atît de numeroase, încît dacă ar fi fost aplicate, trebuia ca fiecare francez să fi fost arestat. Toate sancțiunile imaginabile par prevăzute... Împotriva aceluia care vinde un porumbel călător fără a avea dreptul. Împotriva proprietarului unei cafenele care servește un aperitiv alcoolizat în ziua cînd nu e permis (închiderea localului). Împotriva pescarului care nu face parte dintr-o asociație. Împotriva aceluia care taie o anumită categorie de copaci fără autorizația prefectului... Am citit o hotărîre judecătorească prin care o femeie — mamă de familie — adevărat — e condamnată la o lună închisoare pentru că și-a înșelat soțul.

— Și celălalt vinovat? se informă Marie-Laure.

— Tot o lună de închisoare.

— Nu așa se apără familia franceză! aprecie Marie-Laure. Sînt descurajate tocmai tinerele fete dornice să se mărite.

— Anul trecut, o locatară din imobilul meu, tulburată, a venit să mă caute. Fusesse surprinsă cu un pachet conținînd o livră de carne cumpărată la bursa neagră. Avizul Controlului prețurilor pe care ea îl primi atunci, o clasa în categoria aceluia care au comis delikte pedepsite „de la două sute la două milioane de franci amendă și două luni pînă la cinci ani închisoare“.

— Cu dumneata, maestre, a scăpat mai ieftin, presupuse Marie-Laure cu o amabilitate neobișnuită.

— Sub minimum, spuse cu modestie avocatul. Nouăzeci de franci... Dar biata femeie a fost bolnavă luni de

zile în urma șocului nervos suferit cînd a aflat, printr-o înștiințare oficială, ceea ce risca pentru livra de carne cumpărată clandestin.

Maestrul Javernant clătină din cap.

— Credeți-mă : tribunalele au fost mult prea active în timpul celor patru ani pentru ca viitorul apropiat să nu prezinte aspecte neliniștitoare !...

Umerii lați, obrații rumeni, gesturile largi ale maestrului Javernant dădeau o remarcabilă impresie de vitalitate și de siguranță. Își făcuse, încă de tînăr, o frumoasă reputație datorită succeselor sale în procesele ce păreau greu de apărat — și prin felul cum profita de pe urma acestor succese.

— E înzestrat cu darul de a impune unui juriu convingeri pe care nu le are, spunea Emmanuel.

Rolul avocatului era poate de a-l încredința pe Emmanuel Villardier că va avea nevoie de el. Dar Anne considera că avea prea mult tendința de a-i spori îngrijorarea. Nu exagerase el pretinzînd că ea nu trebuie să ceară divorțul aproape de Eliberare, pentru că acest lucru ar fi folosit împotriva lui Emmanuel Villardier ? Sau se temea, în realitate, că o dată despărțită de soțul ei să nu-i devină ostilă, ca și celelalte două soții precedente, și să nu destăinuie amănunte dăunătoare lui Emmanuel ?

În orice caz, în seara aceea, ca urmare a acestei convorbiri, Emmanuel părea din nou îngrijorat. Nu mai rosti decît puține cuvinte pînă la sfîrșitul mesei. Expresia feței sale cu trăsături fine, dar puțin slăbite, devenise mai oboșită, crispată. Nici Paul Guiseny nu prea participa la conversație. Nu părea să spere prea mult că funcțiile deținute în Delegația generală îi vor aduce avansarea după plecarea nemților.

Așezată între Emmanuel și doctorul Hutelin, Madeleine S., o tînără femeie foarte drăguță, avînd aceeași vîrstă ca și Anne, douăzeci și opt de ani, asculta cu un surîs calm și o indiferență dovedind maniere alese, cuvintele ce oglindeau temerile prin care treceau unii francezi în epoca aceea. Ea „ieșise“ desecori — după expresia discretă a oamenilor distinși — cu ofițeri nemți. Dar uitase această perioadă. Părea că nu resimțea deloc îngrijorarea ce-i stăpînea pe Emmanuel, Pierre Daurain și Guiseny.

Anne își amintea de răspunsul dat unei prietene care, pomenindu-i de succesele sale pe lângă ofițerii Wehrmachtului, părea îngrijorată pentru ea.

„Biata mea Madeleine, ce vei face cînd ei nu vor mai fi aici ? Au îndurat atîta mizerie în timpul acestor patru ani, încît oamenii devin răi !...”

„Voi încerca să fiu mai frumoasă“, răspunsese Madeleine S. cu zîmbetul ei liniștit.

Cum se termină masa, Pierre Daurain, încercînd să arate cît de mult fusese înșelată buna lui credință în pățania regretabilă de la cocteilul dat la *Nouveaux Temps*, atrase atenția că era ora transmiterii știrilor la radio Londra. Și el ținea să-l asculte pe Maurice Schumann¹, „purătorul de cuvînt al Franței combatante“, ale cărui fraze vibrante îl îmbărbătaseră de multe ori, spunea el, în timpul acestor ani negri.

Ascultînd emisiunea „Aici Londra“, bruiată, cum n-ar fi rețrăit Anne seara cînd alaltăieri, la Lucien acasă, au-zise împreună cu el „mesajele personale“ ? Marie-Laure o apucă de braț și ieși cu ea din salonașul unde se găsea aparatul de radio.

— Este pentru prima oară că nu reușești să ascunzi complet ce te contrariază. Ca o femeie cum ești tu să ajungă pînă aici, trebuie să fie ceva serios !

O fixă cu privirea.

— Îi și simți atît de mult lipsa ?

(Marie-Laure nu știa unde plecase Lucien.) A doua zi, după noaptea petrecută de Anne la el acasă, fiica sa vitregă, privind-o cu atenție, spusese : „Dacă aș fi mama ta, aș înțelege imediat, văzîndu-te, că sfaturile înțelepte care permit unei femei să se plictisească toată viața n-au fost urmate în această noapte. Anne, scumpa mea, te-am lăsat să înțelegi, cînd s-a ivit prilejul, că te socotesc frumoasă. Dar, în dimineața asta, mă uimești ! În tine mai dăinuie ceva dintr-o «tînără fată» încă neîmplinită...”

Anne nerăspunzînd acestor întrebări subînțelese, ea continuase :

¹ Om politic francez (n. 1911). A debutat în gazetărie, fiind o vreme directorul politic al ziarului „L'Aube“ și colaborator la mai multe reviste literare. Va deveni în 1945, președintele Mișcării republicane populare, apoi, în 1962, ministrul afacerilor externe (n. tr.).

— Da, mi se pare că arăți mai tânără decît mine. Nu dovedește asta îndeajuns că intimitatea cu scumpul meu tătîc nu-ți procura decît senzații destul de îndepărtate de plenitudine ? Îmi plăcea atitudinea ta puțin rece, mîndră, imobilitatea trăsăturilor, ce se potriveau cu ținuta capului pe care n-am putut-o imita niciodată și alura ta în stare să stîrnească pînă și invidia unor ducese. Dar, în dimineața asta, ce schimbare ! Ești înfloritoare ! Radiezi de fericire...

Renunțînd, la rîndul său, după informații, la emisiunea în franceză a B.B.C.-ului, Gerhard veni lîngă Anne și Marie-Laure. Aceasta se duse să telefoneze camaradului de la clubul din strada Clichy, care îi făgăduise cauciucuri pentru bicicletă.

Gerhard spuse din nou Annei, în șoaptă, cît îi era de recunoscător pentru misiunea asumată de Lucien datorită ei.

— De succesul acestei călătorii nu depinde numai soarta noastră, a camarazilor mei și a mea. E vorba de viața a sute și mii — și probabil a milioane — de oameni.

Anne deschise poarta grădinii. Cu ocazia ultimei întâlniri cu Forst, la biroul de achiziții din strada Troyon, Sturmbannführerul își manifestase nemulțumirea aflînd că ea nu-i mai adusese nici o informație.

„Nu l-am revăzut pe Gerhard Scheuber. Și nu-l pot chestiona mereu. O curiozitate excesivă n-ar părea nefirească ?“

„Nume...” îi pretinsese din nou Sturmbannführerul Forst.

Și îi indicase cum să procedeze pentru a-l face pe Gerhard să pronunțe numele șefilor conspirației.

— Cred că realizarea proiectelor voastre depinde, înainte de toate, de răspunsul la scrisoarea pe care i-ai predat-o lui Lucien Naucourt, spuse Anne, îndepărtîndu-se de casă și intrînd cu Gerhard în grădină.

Anne vorbea pe un ton cam distrat. Își repeta că din cauza ei Lucien plecase, în ziua precedentă, de pe un teren de aterizaj clandestin, cu avionul ce trebuia să-l ducă la Londra.

— Acțiunea va avea loc în orice caz. Situația militară o impune. Cu toate că succesele defensive, în bătălia de la Caen, ne lasă doar puțin răgaz. Dar, pe de altă parte, Gesta-

poul se apropie... Asta ne obligă să nu mai așteptăm ! Indicii îngrijorătoare se precizează de câteva zile.

Parcă fără voia lui, se întoarse pentru a privi spre casă. Coborînd și mai mult glasul, adăugă :

— Datorită informațiilor pe care le-am putut obține la Berlin, pe Prinz Albrechtstrasse ¹, știm că numele mai multor membri civili, cei mai importanți din mișcarea noastră, sînt cunoscute de Himmler. S-au făcut arestări. Altele sînt pe cale de a fi ordonate.

Anne întrevăzu deodată o posibilitate care i-ar îngădui să cîștige timp, la viitoarea întîlnire cu Forst. Făcuse din nou aluzii amenințătoare la fratele ei, spunînd că, la întoarcerea pe strada Troyon, va trebui să afle de la Gerhard numele șefilor complotului. Încercînd să se stăpînească, întrebă, cu voce înceată :

— E vorba de personalități pe care le cunoaștem în Franța ?

Ea îi observă șovăiala.

— Scuză-mă, spuse ea, după câteva clipe. Dar deoarece Gestapoul cunoaște aceste nume, nu credeam că...

— Nu fi supărată pe mine din cauza unui fel de reflex. Știu că, față de dumneata, e o prostie ! Și, într-adevăr, Gestapoul le cunoaște acum activitatea... L-a și arestat pe Julius Leber, unul din liderii fostului partid social-democrat. Trebuie să fi auzit vorbindu-se despre Karl Goerdeler. A fost primar al orașului Leipzig... Gestapoul știe cu cine are de-a face. Mandatul său de arestare e pregătit. Dar Himmler nu l-a semnat încă ! Am fost înștiințați destul de repede. Goerdeler s-a putut pune la adăpost.

CAPITOLUL XXVI

CÎND GERHARD INTRĂ ÎN CAMERA maiorului Rossbach, de la hotelul Raphaël, vreo zece ofițeri se și aflau acolo. Ca de fiecare dată înaintea acestor reuniuni, odaia fusese cercetată foarte minuțios spre a se controla dacă nu se instalase vreun microfon.

¹ Numele străzii berlineze unde se afla sediul Siguranței Reichului (n. tr.).

Gerhard se întorcea de la Roche-Guyon, unde se ducea cu regularitate, ceea ce nu trebuia să atragă bănuieli, din cauza rolului său de ofițer de legătură între generalul von Stülpnagel, guvernatorul militar din Franța, și mareșalul Rommel.

— Rommel tot nu e de acord cu atentatul, spuse Gerhard.

Văzînd dezamăgirea camarazilor săi, adăugă :

— Dar e nerăbdător să termine cu Hitler. I-a adresat un raport a cărui copie i-am adus-o generalului. Un adevărat ultimatum !... Îl previne că frontul va fi inevitabil străpuns peste două sau trei săptămîni. Raportul se termină astfel : „*Sînt obligat a vă ruga să trageți imediat concluziile acestei situații. În calitatea mea de comandant șef al grupului de armate B mă simt dator să v-o spun clar.*” Rommel îl cunoaște prea bine pe Hitler spre a se aștepta ca acest raport să aibă o urmare pozitivă. De aceea, e hotărît să acționeze foarte repede.

Ofițerii păreau acum satisfăcuți. Un căpitan îi turnă lui Gerhard un pahar de coniac.

— Nici o știre încă de la francezul acela care s-a dus la Londra să transmită mesajul lui Rommel ?

Gerhard negă din cap, fără să ascundă o oarecare preocupare.

— Guvernele englez și american cunosc acum propunerea lui Rommel...

— Cu condiția ca mesagerul să fi ajuns cu bine la Londra, spuse maiorul Rossbach.

Fața lui Gerhard avea o expresie puțin îngrijorată.

— Să nu uităm că mai important decît Rommel, în Vest, e mareșalul von Kluge, zise colonelul Finck.

Nu prea înalt, cu părul cărunt, colonelul Finck, cu tendința lui spre îngrășare, ochelarii săi, expresia liniștită, părea un pașnic funcționar șvab. Lui îi revenea în Franța sarcina aprovizionării frontului din Normandia. Considerat ca unul din cei mai buni specialiști în probleme de intendență, el pusese la punct organizarea transportului munițiilor, a benzinei și a aprovizionării cu ajutorul șalupelor ce coborau pe apa Senei pînă în preajma frontului.

Gerhard reaminti că mareșalul von Kluge intrase din 1942 în legătură cu membrii opoziției. Comandant, în Rusia, al armatului de armate din Centru, socotea, în mod

lucid, că războiul nu putea fi câștigat și că ordinele lui Hitler, pe care trebuia să le aplice, duceau la dezastru. Îl primise la Smolensk pe Karl Goerdeler, cel mai remarcabil conducător civil al conjurației. Și Goerdeler plecase convins că se putea bizui pe sprijinul lui... Îl întâlnise din nou pe mareșalul von Kluge la Berlin, în 1943, cu prilejul unei adunări a membrilor opoziției.

— Dar Kluge nu s-a schimbat cu desăvârșire în timpul celor cincisprezece zile petrecute la Berchtesgaden? Faptul că a acceptat un dar de 250 000 de mărci de la Hitler, cu ocazia celei de a șaizecea aniversări a lui...

Rănit într-un accident de mașină în Rusia la sfârșitul anului 1943, mareșalul von Kluge nu fusese în stare să-și asume răspunderea unui post de comandă înainte de sfârșitul verii. Hitler avea o părere excelentă despre fostul comandant al armatei a IV-a care, numit în fruntea grupului de armate din Centru, știuse să oprească, timp de doi ani, toate ofensivele rusești pe frontul unde comanda. În iunie, Hitler îl invitase timp de două săptămîni la Berchtesgaden.

Excepționala putere de convingere a lui Adolf Hitler transformase pe mareșalul ostil din anul precedent într-un comandant devotat. Părăsind Berchtesgadenul, Kluge era convins că victoria mai putea fi obținută, și aceasta în momentul cînd situația militară confirma pe toate fronturile previziunile sale pesimiste. Hitler, la Margival, îi ținuse în picioare în fața lui pe mareșalii von Rundstedt și Rommel, dar știa să se arate și cordial, simplu, destins chiar, cînd vroia să-i câștige pe deplin pe interlocutorii săi.

Încrederea arătată de Führer în cursul conversațiilor, pe vasta terasă sau în timpul plimbărilor pe potecile din jurul Berghofului, sfîrșise prin a-l face pe Kluge să-și schimbe părerea.

„Dumneata vei ști, sînt sigur, să-l oprești pe inamic! Pînă ce noile arme ne vor reda inițiativa. Atunci, vei câștiga cea mai mare victorie din cariera dumitale. Îi vei zvîrli în mare!”

Iar calmul mareșal von Kluge, uitînd complet îndoielele sale, izbucnise ca electrizat:

„Da, Führere“.

La sosirea sa în Vest, adresase învinuiri aspre lui Rommel, mergînd pînă acolo încît să se îndoiască de com-

petența unui comandant care, pretindea el, nu condusesese niciodată mai mult de o divizie. Rommel răspunsese cu aceeași ardoare :

„N-ai fost încă pe front ! Nu știi nimic din ce se petrece aici...”

Kluge, unul din mareașalii cei mai activi și mai curajoși, vizitase, în fiecare zi, un sector al frontului. Foarte repede, iluziile sale de la Berchtesgaden se risipiseră.

— Am aflat azi după-amiază la Roche-Guyon că acum câteva zile aproape și-a cerut scuze lui Rommel, relatează Gerhard. A spus, vorbind despre Hitler și despre O.K.W., ceea ce spunea însuși Rommel, întorcându-se de la Berchtesgaden : „Ei trăiesc în afara realității”. Evoluția sa, în sensul bun al cuvîntului, nu încetează de a se preciza.

— A fost informat ?

— Nu încă. Dar Rommel mi-a spus astăzi că el crede că-l va hotărî să meargă alături de noi.

— Mai bine e să-l ai comandant șef în Vest pe Kluge, care știe că există o opoziție activă, decît pe Rundstedt...

După părerea maiorului Rossbach, nu s-ar fi putut niciodată conta pe mareșalul von Rundstedt, deși el vorbea totdeauna cu un dispreț ironic despre „caporal”. Ofițerii săi au trebuit să-l convingă să nu mai asiste la ședințele de cinema, căci, în cursul proiectării actualităților, bătrînul aristocrat prusac își pierdea calmul ce-l impresionase totdeauna pe Hitler. Nu putea suporta comentariile mincinoase ale propagandei și-și manifesta indignarea prin exclamații violente. (Șeful său de stat major, Manstein, îi sugerase respectuos, încă din 1939, să se rezume, ca distracții, la lecturile sale preferate : Karl May și romanele polițiste...) Dar, cu tot disprețul și ostilitatea sa față de regimul nazist, mareșalul von Rundstedt ar fi fost scandalizat dacă i s-ar fi vorbit despre un complot împotriva șefului statului, în fața căruia depusese jurămîntul.

Maiorul Rossbach considera că dispariția generalului Dollmann, mort la 28 iunie, în urma unei crize cardiace, constituia un eveniment nefavorabil pentru complot. Dollmann fusese înlocuit la conducerea armatei a VII-a cu generaul S.S. Hausser.

— Am aflat azi la Roche-Guyon că generali S.S.-iști ca Hausser și Sepp Dietrich, în contact cu realitățile

frontului, și cunoscînd pierderile suferite de trupele lor, vorbesc cu destulă dezamăgire despre iluziile Marelui cartier general, spuse Gerhard. Sînt convinși că dacă primesc ordinele de la un comandant popular ca Rommel, Waffen S.S.-iștii¹ îl vor urma. Dar, pentru asta, e necesar ca Hitler să moară. Iată ce i-am demonstrat din nou lui Rommel azi după-amiază. Fără să reușesc însă să-l conving...

Ofițerul cel mai în vîrstă, un colonel foarte înalt și complet chel, nu ascunse că ar fi preferat, ca și Rommel, arestarea și judecarea lui Hitler.

— Toți doream această soluție, zise Gerhard. Dar, acum, nu e un proiect realist ! Atentatul este inevitabil.

Urmă o nouă discuție între cei ce vroiau doar să înceteze lupta în Vest și să continue războiul împotriva Rusiei și ofițerii care considerau că trebuie să caute sfîrșitul ostilităților în Răsărit ca și în Vest. (Gerhard era dintre aceștia.)

Între ofițerii veniți să se întâlnească în camera de la hotelul Raphaël nu se realizase un acord asupra tuturor problemelor ridicate de lovitura de stat și a urmărilor sale. Dar atmosfera, de o vie cordialitate, ca a fiecăreia dintre aceste reuniuni, devenise sincer veselă și optimistă — la aceasta contribuind coniacul și șampania.

După ce colonelul cel chel declară că te puteai întreba dacă Hitler nu fusese cumva ales de Providență — atît de des pomenită de el — ca să ducă Germania la catastrofă, un locotenent, înapoiat de cîteva zile din permisie, povesti o anecdotă ce avea mult succes la Berlin.

— Germania este în întregime ocupată. Toate orașele sale sînt distruse... La Berlin, soldații unui detașament englez se apropie de ruinele Cancelariei cînd îl văd pe Hitler apărînd de sub dărîmături. El se repede spre englezi, își aruncă șuvița de păr peste cap, își smulge mustața și strigă pe un ton triumfător : „Misiunea îndeplinită ! Sînt colonelul Lawrence...”

Mai rîdeau cînd se bătu la ușă. Imediat se făcu tăcere, apoi urmară exclamațiile de bunvenit.

Era un căpitan de vreo treizeci de ani, ca și Gerhard, care se întorcea de la Berlin, unde se dusese cu trei zile mai înainte împreună cu locotenent-colonelul von Hofa-

¹ Trupele S.S. (germ. — *n. tr.*)

cker. Trebuiau să raporteze ultimele directive privind insurrecția armată din Paris.

— Hofacker a rămas acolo, spuse căpitanul în șoaptă. Dar va fi la Paris înainte de declanșarea atentatului.

— S-a fixat ziua ? întrebă Gerhard.

Urmă o tăcere. Căpitanul răspunse cu gravitate, coborînd și mai mult vocea.

— Da, sîntem gata...

Ofițerii erau cuprinși de exaltare. Își strîngeau mîinile, își manifestau reciproc încrederea.

Căpitanul, revenit de la Berlin, povestea despre reuniunea ținută în ajun la colonelul von Stauffenberg, la Wansee, în timpul căreia fuseseră puse la punct ultimele amănunte. El repetă, emoționat aceste cuvinte ale lui Stauffenberg, personalitatea cea mai energică și mai activă a complotului : „Ne-am luat răspunderea în fața lui Dumnezeu și a conștiinței noastre“.

Ofițerul anunță că primul care va fi înștiințat la Paris despre declanșarea loviturii de stat va fi colonelul Finck. El va primi un telefon din Zossen, unde erau stabilite serviciile comandantului și prietenului său, generalul-maior Wagner.

— În această foarte scurtă comunicare va fi rostit, așa cum ne-am înțeles, cuvîntul : *Exercițiu*. Aceasta va însemna că atentatul se va produce în aceeași zi. În cursul zilei, dacă totul se desfășoară conform planului stabilit, o nouă chemare telefonică îi va fi adresată din Zossen. Alt cuvînt stabilit : *Terminat*. Veți ști că atentatul a fost săvîrșit. Va trebui atunci să întreprindeți imediat la Paris acțiunea prevăzută.

CAPITOLUL XXVII

ÎN FIECARE NOAPTE ANNE SE scula de mai multe ori. Privea cerul. În noaptea de 14 spre 15 iulie se stîrnise o furtună. Dar, în celelalte nopți, luna strălucise. Timpul fusese favorabil pentru aterizările clandestine...

Lucien afirmase că șederea sa la Londra va fi scurtă. Dar termenul pe care îl prevedea când îl întrebese Anne era depășit de două zile. Anne tresărea la fiecare zbîrniit al telefonului. Mereu o dezamăgire... Și nu putea să ceară nimănui vreo informație. Lucien nu voise să dea numele unui membru al rețelei care ar putea s-o înștiințeze dacă întoarcerea în Franța va fi amînată.

Emmanuel Villardier, prevenit de Lucien că va lipsi cîteva zile, nu manifestase, bineînțeles, nici o curiozitate. Dar o lăsase pe Anne să înțeleagă că dorea să-l revadă curînd la Paris pe Lucien, bizuindu-se pe el ca să diminueze dificultățile ce risca să le aibă la eliberare ca proprietar al Atelierelor și forgeriilor Villardier.

Pentru a încerca să-și liniștească temerile, Anne căuta să afle mai mult despre primejdiile la care era expus Lucien. Procedase în așa fel ca să-l facă să vorbească pe colonelul Boulleau despre acest subiect. Cu toate că se interesa mai puțin de războiul secret decît de cel pe care îl numea „adevăratul război“, colonelul era, dintre acei cărora Anne putea să li se adreseze, cel mai bine informat...

După o masă, la care erau invitați și Lauzat, consilierul tehnic la ministrul Producției Industriale, detașat la Paris, și maestrul Javernant (invitat de Emmanuel din ce în ce mai des), ea discută o clipă singură cu colonelul într-un colț al marelui salon. Vorbi despre aterizările clandestine datorită cărora, auzise spunîndu-se, erau menținute relații neîntrerupte cu Anglia. Folosind același mijloc, oameni politici plecau în Africa de Nord. De la armistițiu, ei rămăseseră retrași discret în casa lor de la țară, redactîndu-și memoriile și așteptînd timpuri mai bune. Dar, începînd din 1943, foști deputați, foști miniștri consideraseră că prudența, în privința viitorului lor politic, consta în a-și asuma riscul plecării nocturne, pe un teren improvizat, cu destinația Alger.

Colonelul Boulleau, care nu pierdea niciodată prilejul să-i facă Annei o curte plină de tact, îi spuse bucuros tot ce știa despre acest lucru. Ca și Lucien, declară că aterizările, noaptea, pe un teren de dimensiuni reduse, unde doar trei lumini slabe așezate în triunghi transmiteau semnalizările, nu erau, datorită antrenamentului piloților specializați, atît de periculoase cum își imagina ea.

Totuși, el auzise spunându-se că rămășițele unui mic aparat englez fuseseră găsite anul trecut, pe o pajiște din Sarthe.

— Desigur, ținând seama de condițiile de aterizare, se-nțelege că se poate produce un accident. Eu cred însă că rareori.

Anne se îngălbeni puțin când el adăugă :

— Se mai poate întâmpla ca Gestapoul, prevenit, să se afle pe teren. Sau să apară în momentul cel mai nepotrivit, ca să-i aresteze pe toți.

„Din cauza mea !... își spunea ea iar, la sfârșitul după-amiezii, în timp ce sosea în strada Troyon, la biroul de achiziții, unde o aștepta Forst. (El socotea totdeauna preferabil să fixeze acolo locul întâlnirilor mai curînd decît în bulevardul Foch, în imobilul S.D.-ului.)

Forst o privea cu atenție. Cu toată nerăbdarea cu care aștepta întoarcerea lui Lucien, cu toate presupunerile pline de îngrijorare, expresia Annei păstra, din noaptea petrecută în apartamentul din bulevardul Niel, chiar față de Forst, acea strălucire ce oglindea o schimbare profundă.

— Sînteți cu totul alta...

Marie-Laure ghicise motivele acestei transformări. Oare același lucru se va întâmpla și cu Günther Forst ?

Ea spuse cu oarecare bruschete :

— Mi-ați cerut nume...

Privirea lui Forst se schimbă. Anne se prefăcu că șovăie.

— Haide, vorbiți. spuse el cu o voce nerăbdătoare.

Cu prilejul întâlnirii lor precedente, Forst ceruse în mod stăruitor, amenințător, numele șefilor complotului. Anne credea că ar putea cîștiga timp pronunțînd pe acela al oamenilor a căror activitate, după cum îi spusese Gerhard, era cunoscută de Gestapo. Informații comunicate complotiștilor de un personaj important al poliției secrete dezvăluiseră că serviciile lui Himmler cunoșteau rolul din opoziție al lui Karl Goedeler, fost primar al Leipzigului. Probabil că nu fusese imediat arestat pentru ca, odată cu el, să fie prinși, cu prilejul vreunei reuniuni, și alți membri ai complotului.

„Nu vor reuși să pună mîna pe el. o încredințase Gerhard. Se află de acum într-un adăpost sigur, unde așteaptă lovitura de stat.“

Cu ochii plecați, părînd că face un mare efort spre a se stăpîni, Anne articulă :

— Goerdeler...

— Ceilalți ?

— A rostit un nume pe care nu l-am înțeles bine. Un nume terminat în „icht“. N-am îndrăznit să-l pun să-l repete.

— Röhrlicht ? Ulrich ?

Ea negă din cap.

— Fiți mai atentă, vă rog.

Cu tot tonul sever, era vizibil satisfăcut. Totuși, ceea ce spusese Anne nu folosea deloc anchetei sale, deoarece Gestapoul știa că Goerdeler făcea parte din complot, dar el nu mai putea fi prins, căci se afla ascuns. Iar Forst avea însărcinarea să ancheteze printre ofițerii din Franța...

Satisfacția Sturmbannführerului provenea din convingerea, justificată, socotea el, că Anne juca rolul pe care el i-l atribuisese. Afară de asta, nu avea probabil nici o îndoială despre ceea ce îi destăinuisese în legătură cu planul complotiștilor. Ea pretinsese că aceștia aleseseră arestarea — și nu atentatul — pentru a se descotorosi de Hitler. Pentru el acesta era, cum lăsase să se înțeleagă, punctul asupra căruia dorea cel mai mult să obțină lămuriri.

Informația Annei despre planul de arestare corespundea cu ceea ce dorea el, căci vedea, în felul cum ar zădărnici acest plan, modalitatea strălucitoare de a se evidenția și de a parveni repede la funcția mult mai însemnată pe care o rîvnea... Părea totuși că se străduiește să nu lase să i se vadă prea mult satisfacția.

— Vreau să aflu în special numele comandanților militari.

— După cîte am înțeles eu, nici unul nu s-a raliat complotului.

— Vor să-l aresteze pe Führer. Eu cunosc starea de spirit a celor două generații de ofițeri și asta-i pentru mine dovada că ei se conformează ordinelor unui om păstrînd concepțiile unei alte epoci. Tinerii ofițeri, mai ales rezerviștii, au înțeles epoca lor. Sînt mai realiști. Mai primejdioși... Ei ar fi ales asasinatul.

Din nou Forst se uită la ea stăruitor.

— V-a spus că nici un mareșal nu-i alături de ei ?

Anne părea că încearcă să-și amintească. Dar, în realitate, căuta răspunsul cel mai puțin primejdios. Și, simțindu-se privită de ochii aceia albaștri și reci, se temea ca atitudinea ei să nu trezească deodată neîncredere. Acum, când ziua atentatului se apropia, important era ca el să creadă în continuare că membrii complotului așteptau venirea lui Hitler în Franța pentru a-l aresta.

— Mi-aduc aminte că Gerhard Scheuber a regretat că șefii armatei nu le arată înțelegerea sperată.

— Deci, s-au arătat prevăzători. Și nici unul n-a semnalat aceste propuneri, aceste instigări la trădare !

Anne își mușcă buzele. Se temea să nu fi pronunțat, fără să vrea, cuvinte imprudente. Ea nu era deloc pregătită pentru acest joc înfricoșător și asta era unul din riscuri. Din fericire, cuvintele Sturmbannführerului, dovedind că ignora stabilirea unor asemenea contacte, îi înlătură teama ce făcea să-i înghețe sîngele în vine.

— Știu că mareșalii care își permit să-l critice pe Führer — adică aproape toți — au fost, într-un moment sau altul, solicitați. Într-un mod mai mult sau mai puțin deschis... Evoluția situației pe diferitele fronturi poate să-i facă să acorde mai multă atenție acestor propuneri. Vreau să știu pe cine se bazează complotiștii. Chiar dacă n-au obținut o făgăduială precisă. Kluge ? Rommel ? Stülpnagel ?...

— Atîta timp cît Hitler nu vine în Franța, n-aveți de ce să vă temeți.

El înalță capul, îi cercetă fața. Trăsăturile lui Forst păreau mai încordate. Buzele lui subțiri se strîngeau. Ea regretă această frază ce risca să-i trezească bănuiala. Va putea ea, cît timp va fi necesar, să joace un astfel de rol, să se comporte într-un mod atît de opus caracterului său ? Apoi, imediat, se gîndi la Lucien... O cuprinse brusc furia împotriva Sturmbannführerului Forst, care, într-o bună zi, hotărîse să se servească de ea. Voise să se apere, să se elibereze. Dar nu prevedea atunci pericolul la care l-ar expune astfel pe Lucien. Nu se gîndise că el va fi în primejdie, întreprinzînd această călătorie din care nu se mai întorcea !...

Pierzîndu-și deodată controlul, ea îi reproșa cu vehemență lui Günther Forst mîșinația sa. Urmărirea lui François de Thelloy, arestarea la momentul hotărît, în-

scenarea din bulevardul Foch ca s-o impresioneze și să-i provoace slăbirea voinței, în timp ce se revolta împotriva celor ce îi propunea...

— Am înțeles repede: fratele meu n-a fost arestat întâmplător !

Un surîs slab destinse trăsăturile Sturmbannführerului.

— Arestarea a avut loc când mi-a fost utilă. Pentru că aveam nevoie de dumneavoastră. În privința asta n-am motive să vă ascund nimic. Dimpotrivă, e mai bine ca totul să fie clar între noi... Mi s-a imputat, uneori, că am prea multe idei în această meserie, unde deseori, totul nu-i decît rutină. La mine, ideile sînt urmate de fapte. Avem un om devotat în rețeaua căreia îi aparținea fratele dumneavoastră. Am fost înștiințat de planul său de a pleca în Africa de Nord. Nu-l puteam lăsa să scape. Dar dacă fratele dumneavoastră n-ar fi încercat să treacă frontiera spaniolă, ar fi fost arestat la Paris. Căci aflasem tocmai că Gerhard Scheuber, care vă vizitează regulat, făcea parte din complot. Am înțeles numaidecît ce pot să aștept de la dumneavoastră.

Ca și cînd ar fi vrut să atenueze mînia Annei, spuse încă o dată :

— L-ați salvat pe François de Thelloy. Dacă mi-ați fi refuzat condițiile, el n-ar fi scăpat de soarta pe care o cunoașteți.

Exprimîndu-se cu aceeași vehemență, Anne se indignă de falsa lui sollicitudine, din prima zi cînd fusese dusă în bulevardul Foch. El se ridică, veni lîngă ea.

— V-am mai spus că în toate țările servicii ca al nostru folosesc astfel de metode. Pentru a obține colaborarea oamenilor de la care, altfel, nu te-ai putea aștepta la nimic. De cele mai multe ori chiar persoana compromisă... În ceea ce vă privește, am ales modalitatea cea mai eficientă de a acționa. Dar vă asigur că nu vă voi mai cere nimic altceva, cînd această problemă va fi soluționată. N-aveți ce regreta ! Trebuia să alegeți.

— O alegere impusă de dumneavoastră !

— Impusă de război, care creează astfel de situații. Sau care le face posibile. Gîndiți-vă și la asta... Din clipa cînd a început războiul, comportarea fiecăruia din noi nu

mai poate fi judecată cum ar fi fost înainte. Ascultați-mă : v-am prevenit că n-ați putea obține eliberarea fratelui dumneavoastră, ci doar să-i evitați interogatoriile speciale. Pot să vă spun acum că acei care suportă aceste interogatorii fără să mărturisească nimic, sînt mult mai numeroși în bulevardul Foch decît am pretins eu. Dar am convingerea că el n-ar fi rezistat. Și dumneavoastră la fel, nu-i așa ? Dumneavoastră, care îl cunoașteți, știți că acest tînăr curajos, dar sensibil — delicat — s-ar fi prăbușit...

Ea nu răspunse.

— Ați împiedicat acest lucru, reluă el. Și fiindcă vă respectați atît de loial angajamentele, vă făgăduiesc, astăzi, să-l eliberez imediat ce această afacere va fi încheiată.

Stătea în picioare, foarte aproape de ea. Anne se îndepărtă pînă în fundul camerei. Se așeză automat pe canapea și-și cuprinse fața în mîini.

— Războiul... continuă el. Fără el, n-aș fi putut să fiu astfel singur cu dumneavoastră.

Forst se apropie de ea.

— Nu servește la nimic să te revolți, urmă el, ca și cînd nu l-ar mai fi preocupat altceva decît s-o ajute pe Anne să găsească un fel de alinare. Să faci față. Fără să te înduioșezi. Nici de alții, nici de tine însuși. Veți ieși din această beznă...

Se așeză lîngă ea pe canapea. Anne făcu o mișcare instinctivă înapoi. Dar el nu făcu decît gestul său obișnuit de a-și netezi părul de un blond deschis, pieptănat pe spate. Acum tăcea. Ea se ridică în picioare.

— Aveți să-mi dați alte instrucțiuni ? întrebă Anne cu glas tăios,

Sturmbannführerul rămase tăcut.

— Vă înțeleg, spuse el peste o clipă. Dar dumneavoastră ?...

Urmă o tăcere.

— Mă urîți ?

Nu obținu nici un răspuns, cu toate că repetă întrebarea, fără s-o slăbească din ochi.

— Și dumneavoastră mă înțelegeți, nu-i așa ?... spuse el pe șoptite, ca și cînd ar fi așteptat plin de încredere cuvintele Annei.

Ea își trecu mîna pe față. Încercase, desigur, simțămîntul de ură... Își aminti de seara cînd, la Dôme, o silise să rămînă cu el, în timp ce Lucien o aștepta. Și ce situație putea s-o revolte mai mult decît aceea creată de voința lui Forst?... Dar, în ziua aceea, îl simțise dornic de a-i liniști tulburarea pricinuită de drama pe care o trăia. Unele motive ale comportării sale față de ea rămîneau încă neclare. Totuși, avea impresia că îl cunoaște destul de bine acum.

„Este totdeauna primejdios să cunoști pe cei care rămîn mai departe adversarii noștri, îi spusese Lucien, după cea de a doua întîlnire a sa cu Gerhard. Voința de a lupta riscă să slăbească...”

Încrederea ce i-o arăta Forst o tulbura pe Anne și-i dădea o impresie confuză de neliniște.

„Veți ieși din bezna asta“, spusese el.

Așa ceva nu se putea întîmpla decît în felul cum hotărîse ea, și nu cum intenționa el. În unele clipe, după ziua cînd trebuise să-i dea, în imobilul de pe bulevardul Foch, răspunsul pretins de Forst, Anne, în disperarea ei, fusese ispitită să abandoneze. I se părea că evenimente împotriva cărora nu putea face nimic o tîrau cu ele. Se gîndea la Armand de Thelloy, strămoșul ghilotinat în 1793 împreună cu soția și fratele său. După discuția sa violentă cu Joseph le Bas, la Arras, el nu emigrase. Nu se apăruse cînd veniseră să-l aresteze. În fața judecătorilor revoluționari și în căruța condamnaților, păstrase o indiferență disprețuitoare... Anne nu datora oare eredității această resemnare trufașă ce împingea un suflet nobil să prefere prăbușirea în locul unei lupte dezgustătoare împotriva unor forțe abjecte ?

Dar dragostea lui Lucien o ajutase să-și vină în fire. Voia să trăiască această dragoste ! Obstacolul, fatal dacă evenimentele nu s-ar desfășura cum spera ea, era Günther Forst. Dușmanul ei...

Evoluția atitudinii lui Lucien, înțelegerea arătată în ziua aceea ar agrava foarte mult resentimentul lui Forst și l-ar face mai neînduplecat, dacă planul ce trebuia să-l doboare nu reușea. Anne o știa : acest bărbat cu tenul palid, cu buzele subțiri, a cărui privire albastră nu indica acum nici răceală, nici duritate, n-ar ierta.

— VINO CU NOI, PROPUSE MARIE-Laure.

Ea trebuia să-l revadă pe Gerhard la Fouquet's. Vor lua masa împreună, apoi se vor duce să danseze la clubul de pe strada Clichy. Tînăra fată venise s-o vadă pe Anne în camera sa, dar ea părea să n-o fi auzit. Privea lîngă fereastră, cu o expresie absentă, ploaia ce cădea de la începutul după-amiezii. (Dar noaptea trecută fusese înstelată, cu o lună neascunsă de vreun nor.)

— Nici Gerhard n-a vrut să-mi spună unde e Lucien, reluă Marie-Laure. Și sînt convinsă că știe. Toți continuă să mă trateze ca pe o fetiță care n-are dreptul să se amestece în treburile oamenilor mari !

Anne se întoarse.

— Nu-i pune întrebări lui Gerhard. Ai înțeles că el n-are dreptul să fie indiscret față de tine, în legătură cu anumite subiecte...

— Sînt dezolată că te văd atît de prost dispusă. Pe de altă parte mă bucur. Iubești un bărbat ! E totdeauna stimulator ! Asta prețuiește mai mult decît atmosfera de continuă indiferență în care trăiai cu minunatul meu tată. Cu el a trebuit să duci totdeauna o luptă defensivă. Deprimant... Acum, acționezi energic. E mult mai bine ! Să te fi văzut cineva deunăzi...

Cuprinzînd cu un braț umerii Annei, spuse pe un ton de imputare afectuoasă :

— Nu mi-ai dat nici un amănunt... Dacă ai vrea, am putea schimba impresii despre acești domni.

Nu izbuti s-o facă pe Anne să zîmbească.

— Aș putea să mă lipsesc foarte bine de Lucien al tău. Dar ard de nerăbdare să se întoarcă ! Pentru a revedea aerul tău radios de acum cîteva zile.

Pe terasa de la Fouquet's, ele așteptară mai mult de jumătate de oră, ceea ce o miră pe Marie-Laure. Ea spuse că Gerhard, în dubla sa calitate de militar și neamț, era totdeauna de o punctualitate aproape enervantă. După ce gustase sucul de struguri cu zaharină comandat, se strîmbă și puse repede paharul jos. Chemîndu-l pe chelner, îi spuse că-i de necrezut ca un local cu această reputație nu putea oferi decît aperitive fără alcool, siropuri sau limonade cu zaharină.

— Nu pe terasă, domnișoară, șopti chelnerul aplecându-se spre ea. Astăzi e o zi „fără“...

Marie-Laure privea din nou în dreapta și în stînga, pe bulevard.

— Iată-l ! Dar în mașină... Ce idee !

Mașina gri închis, înregistrată WH, plecă imediat ce Gerhard coborî din ea. Era îmbrăcat în uniformă. Și, în seara aceea, n-avea aerul său vesel, deși încerca să zîmbească văzîndu-le. Marie-Laure îi puse întrebări imediat, pe un ton îngrijorat. El privi în jurul lor.

— Vreți să mergem ?...

Pe bulevard, urcînd spre Étoile, le informă în șoaptă, — după ce se întorsese pentru a se asigura dacă nu sînt urmăriți — că mareșalul Rommel fusese rănit. Mașina lui fusese atacată de un avion inamic. Șoferul fiind rănit, automobilul făcuse o deviere bruscă și mareșalul fusese proiectat pe șosea.

— Nu s-a anunțat oficial. Dar noi am fost informați acum o oră, la Majestic.

— Îmi plăcea mutra lui din fotografii, spuse Marie-Laure. Dar nu văd de ce pari atît de uluit. Nu duceți lipsă de mareșali. Și încă mai puțin de generali ! Pe de altă parte, spui că-i doar rănit...

— Patru fracturi ale craniului. Scos din luptă pentru multe săptămîni. Poate luni.

• Furișă o privire spre Anne.

— Tocmai acum !

Fizionomia lui Gerhard era din nou consternată ca atunci cînd coborîse din mașină.

— Mie nu mi se spune nimic ! zise Marie-Laure cu un aer bosumflat.

Luă brațul lui Gerhard.

— Ei bine, îmi dau părerea, deși nu mi se cere... Poate că în accidentul ăsta e un avertisment, dacă nu al cerului, cel puțin venit din cer. Stați liniștiți !

Ajunseră în piața Étoile. Ca de obicei, cîțiva ofițeri nemți făceau poze și se fotografiau în fața Arcului de Triumf, fără să pară că se sinchisesc de marile V-uri și de crucile Lorenei scrise cu cretă pe caldarîm.

— Știți cum se numește satul în apropierea căruia a fost rănit Rommel ? spuse Gerhard.

Se întoarse din nou.

— Sainte-Foy-de-Montgomery.

Merseră pînă la braseria La Lorraine, în piața Ternes, unde Marie-Laure dorea să ia masa.

Gerhard păstra o expresie încordată, absentă. După ce stabilise meniul, Marie-Laure îi părăsi spre a se duce să-l caute pe unul din chelnerii care îi procura țigări. Coborî cu el la subsol.

Voia ca lăsîndu-i singuri și știind că Gerhard făcea mai multe confidențe Annei decît ei, să le dea prilejul să vorbească mai mult și să explice de ce părea atît de demoralizat. După cină, cînd Gerhard le părăsise, o întrebă imediat pe Anne, pentru a încerca să afle ce-i destăinuise.

Se întoarse o clipă ca s-o anunțe pe Anne că întîmplător chelnerul care îi vînduse țigări „Balto“ dispunea în ziua aceea de cîteva tablete de ciocolată elvețiană și cutii cu lapte condensat.

— Anne, scumpeteo, poți să-mi dai două mii de franci ? Are și trei metri de *tweed*. Un mantou pentru toamnă... Și poate procura o pereche de pantofi noi pe măsura ta. Nu cu tălpi ortopedice. Dinainte de război ! Cu tocuri înalte. De la Bianco...

După ce Marie-Laure coborîse, Anne îl întrebase :

— Pentru proiectele voastre, accidentul e grav, nu-i așa ?

— Catastrofal.

Acest cuvînt, expresia întunecată, încordată, întipărită pe fața lui Gerhard, totdeauna încrezător și de obicei vesel, îi dădeau Annei o stare de neliniște.

— Cel mai bun atu al nostru este pierdut în ultimul moment, șopti el.

— Camarazii dumitale nu vor renunța ?...

— Totul este decis.

Fizionomia lui Gerhard nu mai exprima decît fermitate.

— Nici unul din noi n-ar accepta să dea înapoi.

Imediat după ce se termină masa, Gerhard se întoarse la hotelul Raphaël unde, spunea el, era neapărat necesar să-și întîlnească din nou camarazii. Anne se înapoie numai-decît în bulevardul Maréchal-Maunoury, lăsînd-o pe Marie-Laure, decepționată, să meargă singură să danseze la clubul din strada Clichy.

Sosind acasă, Anne întrebă, ca de fiecare dată, când se întorcea — dar în aceste ultime zile, ea nu lipsea decît rareori — dacă nu fusese chemată la telefon. Apoi îl rugă pe Paul să-i facă legătura telefonică în camera sa. Majordomul îi aminti că una din cele două linii era deranjată. Probabil din cauza rechizițiilor pentru Germania, care reduceau personalul, nu venise încă nimeni să facă reparația. Cu un aer puțin încurcat, Paul anunță că linia rămasă disponibilă era ocupată.

— De domnișoara Solange, preciză el, aruncîndu-i Annei o privire piezișă.

Anne îi spuse să branșeze telefonul la ea în cameră imediat ce Solange Daubel va termina convorbirea. Peste un sfert de oră ea tot mai vorbea. Neputîndu-și stăpîni enervarea, Anne îl sună pe majordom :

— Domnișoara Solange mai telefonează încă, doamnă.

În alte împrejurări, Anne n-ar fi vorbit cum o făcu :

— Spune-i că aş fi mulțumită să pot dispune de telefon dacă vrea să binevoiască în sfîrșit să-și scurteze trăn-căneala.

Peste două minute, cineva bătea la ușa de la camera Annei. Amanta lui Emmanuel venea să se scuze. Roșind, spuse că nu credea că Anne se întorsese atît de devreme. Avînd o criză de ficat, Emmanuel se culcase fără să ia masa de seară. Tînăra fată, plictisindu-se, chemase o prietenă. Anne o ascultă cu un aer evident distrat. Nu ceru precizări despre starea sănătății soțului ei.

Solange întorsese imediat ochii cînd privirea Annei o întîlnise pe a ei. Părea să aibă acum mai multă siguranță, deși păstra o atitudine rezervată, ca și cum ar fi fost preocupată înainte de toate să-și facă iertată prezența. După ce se scuzase iarăși, admiră camera Annei, ai cărei pereți și plafon erau tapetați cu șint bleu, imprimat cu flori albe fine, acoperind atît patul cît și toaleta. Solange Daubel examina de aproape, cu noi aprecieri admirative, aplicele de cristal șlefuit, fixate de fiecare parte a căminului de marmoră albă...

Părea că vrea s-o cunoască mai bine pe Anne și să se facă mai bine cunoscută de ea. Dar Anne se mărgini să spună, pe un ton tăios, că stăruise să obțină telefonul pentru o comunicare urgentă.

Rămasă singură, începu să meargă de colo pînă colo prin cameră. Ea, care fuma puțin, aprinse, în cîteva mi-

nute, mai multe țigări, stingându-le aproape imediat cu nervozitate. Zbîrnîitul telefonului... Ridică foarte repede receptorul. La celălalt capăt al firului era Paule de Meissinier. O invita să vină la un dineu împreună cu soțul ei săptămîna viitoare.

— Știu că, în aceste ocazii, ieșiți încă împreună, spuse prietena cu o voce plină de subînțelesuri, în care exista și o nuanță de compătimire, destinată, probabil, s-o îndemne pe Anne să-i facă confidențe.

Anne răspunse scurt. Nu notă nici măcar data dîneului. Apoi o chemă pe mama sa.

— N-ai nici o știre despre François ?

Anne tresări.

— Cum ai vrea să am ? întrebă ea pe un ton aspru, aproape agresiv, ce nu-l folosisese niciodată adresîndu-se mamei sale și care păru s-o surprindă pe aceasta.

Doamna de Thelloy ghicise ce schimbare se produsese în viața fetei sale.

„Cum te-ai schimbat !“ spunea dînsa cu trei zile mai devreme, uitîndu-se la fiica sa, a cărei privire sclipea și mai mult și căreia îi vedea fața strălucind de o nouă și delicată splendoare.

În gesturile sale, ea descoperea un fel de moleșeală. Și, în același timp, înfățișarea Annei părea să dezvăluie o viață mai intensă...

„Ești în sfîrșit fericită“.

Anne simțise că i se strînge inima în fața sfîșietoarei expresii de amărăciune ce, timp de o clipă, încordase trăsăturile mamei sale.

Domnul de Thelloy îi arătase, desigur, o afecțiune decentă acestei femei sensibile, vesele, cu o inteligență vie. Dar, cum spunea, nerespectuos, fratele geamăn al Annei, „el nu depășise, nici în această privință, aparența lucrurilor“. Pe nesimțite, Anne văzuse accentuîndu-se expresia de melancolie resemnată a mamei lor, în timp ce zîmbetul său devenea mai mecanic, deseori crispat.

Acum, sub părul ei cărunt, obrazul își păstra farmecul său delicat. Dar chipul nu avea oare un aspect puțin ofilit, puțin înăsprit ?

Și, contemplînd transformarea Annei, doamna de Thelloy își dăduse mai bine seama de ceea ce lipsise vieții sale...

Anne rămase după aceea lungită pe pat, fără să se dezbrace. Trecu o clipă lungă înainte ca telefonul să sune din nou. Se uită la ceas. Unsprezece fără douăzeci. „La această oră, nimeni altcineva n-ar telefona“, își spuse ea. Și convingerea sa fusese numai decît atît de puternică încît Anne avea sentimentul că nu se putea înșela. Totuși, fără prea mare grabă, ca și cum se temea de o decepție, ridică receptorul. Cînd luă telefonul, nu pronunță nici un cuvînt. Vocea lui Lucien...

În îmbrățișarea lor, dovedeau și unul și celălalt mai multă pasiune decît în noaptea petrecută la el acasă. Imediat după ce-i telefonase, dintr-o cafenea, venise pe bulevardul Maréchal-Maunoury, unde, la cincizeci de pași de casă, în întuneric, el o regăsise pe Anne.

Apoi, în timp ce se îndreptau spre metro, el răspunse întrebărilor Annei spunînd că voiajul nu fusese deloc mai complicat decît afirmase înainte de plecare. Lucien se întorsese în Franța noaptea precedentă. Dar așteptase toată ziua între Montargis și Châteaurenard. Pe șosele erau fixate baraje, unde se făceau controale. Avionul fusese probabil semnalat. La sfîrșitul zilei, o camionetă a poștei, al cărui șofer poseda un permis de liberă trecere noaptea, venise să-l ia. Și Lucien se întorsese la Paris în ținuta și cu actele unui funcționar de la Depozitul central de materiale al P.T.T.-ului.

CAPITOLUL XXIX

CUM INTRARĂ ÎN MICUL APARTAMENT al lui Lucien de pe bulevardul Niel, el o îmbrățișă din nou. Abia mai tîrziu, atunci cînd rămăseseră culcați, unul în brațele celuilalt, Lucien îi povesti Annei toate amănunțele călătoriei sale la Londra, prilejuită de misiunea pentru care, așa cum îi spusese înainte de plecare, se desemnase singur.

Lucien, după ce-i predase cei doi saci mari cu corespondență, discutate cu prietenul său Jacques Leberriet probleme interesînd rețeaua. Fost, ca și Lucien, student

al Școlii Centrale, el trecuse în Anglia în 1941 și conducea acum la B.C.R.A. ¹ Secțiunea corespondenței militare.

În legătură cu mesajul lui Rommel, Leberriet considera că Lucien trebuia să predea șefului Franței Libere documentul putînd, cum credea și el, să schimbe cursul războiului.

La Londra se aștepta sosirea mai multor personalități ale guvernului provizoriu din Alger. Și Leberriet auzise spunîndu-se, deși această știre nu era oficială, că generalul de Gaulle, înapoiat dintr-o călătorie în Statele Unite și Canada, va pleca în teritoriile eliberate cu ocazia zilei de 14 iulie.

Dar generalul nu venise. (Poate nu uita bunăvoința foarte relativă manifestată de autoritățile aliate cînd el hotărîse, după debarcare, să se ducă la capul de pod — pe care îl vizitase totuși la 14 iulie...)

La *Carlton Gardens* Lucien nu văzu decît doi miniștri ai guvernului din Alger. Ei păreau destul de umiliți că trebuie să se mulțumească a duce la bun sfîrșit numai discuții de ordin economic și administrativ privind teritoriile eliberate. Nu fuseseră autorizați să-l însoțească pe colegul lor care se dusesese cu ocazia zilei de 14 iulie la Bayeux ² și la Cherbourg ³. În loc să-și dea părerea despre scrisoarea lui Rommel, nu încetaseră să-i pună lui Lucien întrebări asupra stării de spirit a camarazilor săi și a țării. Se informau despre ambițiile politice ale șefilor din Rezistență. Lucien credea că sesizează preocuparea lor esențială : își vor păstra oare postul în noul guvern sau vor trebui să cedeze locul reprezentanților celor care au dus lupta în Franța împotriva ocupantului ? Lucien relată ceea ce știa despre complotul împotriva lui Hitler. Sublinie importanța pe care o avea mesajul mareșalului Rommel anunțîndu-și intenția de a pune capăt ostilităților din Vest. Nu putea grăbi aceasta cu mai multe luni

¹ *Bureau central de renseignement et d'action*, Biroul central de informație și de acțiune, denumirea Serviciilor secrete franceze, care au funcționat, din 1940, la Londra (n. tr.).

² Localitate din departamentul Calvados, primul oraș francez eliberat de aliați, în iunie 1944 (n. tr.).

³ Port militar în departamentul Manche, situat pe brațul de mare Manche, eliberat de aliați la 26 iunie 1944, după ce suferise grav de pe urma bombardamentelor (n. tr.).

sfârșitul războiului ? Cei doi miniștri nu păreau să manifeste față de documentul considerat de Lucien capital, tot interesul așteptat. Cel mai tânăr — nu părea să aibă mai mult de patruzeci de ani — îi spuse :

— Generalul nu mi-a comunicat, firește, părerea sa nici asupra acestui subiect. Dar îmi închipui că actualmente ceea ce ne anunți dumneata nu stă pe primul plan al preocupărilor sale.

Celălalt, un radical cu înfățișare foarte cordială, bucurându-se în timpul Republicii a III-a de reputația unui excelent ministru de Agricultură, declară :

— El este deasupra tuturor acestor lucruri.

— Ce înțelegeți prin „deasupra tuturor acestor lucruri“ ? întrebă Lucien.

Unul dintre miniștri făcu un gest vag. Celălalt se mulțumi să zîmbească ușor.

— Dar, reluă Lucien, în caz că s-ar scurta războiul...

— Dacă războiul continuă și după eliberarea țării noastre, englezii, americanii vor avea mai multă nevoie de noi. Mai întâi, de teritoriul nostru... Putem spera să ridicăm în Franța o armată mult mai puternică și s-o angajăm în ultima luptă. Astfel, generalul va putea vorbi cu mai multă autoritate și pretinde ceea ce el consideră că se datorează Franței.

— Dealtminteri, spuse celălalt ministru, n-a declarat el de curînd, în cursul conferinței sale de presă ținută la Washington, la 10 iulie, că trebuie să constrîngem Germania și Japonia la capitulare ?

Stăruința lui Lucien, argumentele dezvoltate referindu-se îndeosebi la francezii aflați în închisori și în lagăre, în Germania, și putînd fi salvați dacă războiul s-ar termina repede, nu părură să-i lase pe miniștri indiferenți.

Cel mai tânăr — pe care explozia, dealtfel destul de îndepărtată, a unei bombe zburătoare, 'îl făcuse să tresară — îi spuse :

— Cred că aş fi cu ușurință de aceeași părere cu dumneata.

Făcu un gest de neputință.

— Dar n-ar servi la nimic.

— Puteți să-i spuneți generalului...

Ministrul îl întrerupse pe Lucien ridicînd din umeri.

— Ieri, la Alger, îmi spunea, pe tonul lui trufaș, disprețuitor, plin de o ironie glacială, pe care nimeni nu va izbuti s-o imite vreodată : „Obişnuiește-te să privești situația din punctul de vedere cel mai elevat și îndeosebi cel mai puțin supărător“.

— Ei da, el privește totdeauna de sus. De foarte sus, oftă fostul specialist în agricultură.

— De aceea el vede mai departe decît alții ! spuse Lucien pe un ton nerăbdător.

— În orice caz, dacă are o părere, așa cum cred, asupra problemei, nici dumneata, nici noi, nici Rommel nu l-am putea face să și-o schimbe.

— Atunci cine ar putea ?

Cei doi miniștri se priviră și surîseră, amuzați de nevinovăția întrebării.

Reîntîlnindu-l pe prietenul său Leberriet ca să ia masa într-un restaurant italian din Soho, Lucien îl înștiință că nu voia să mai aștepte pentru a face să parvină scrisoarea celor cărora le era adresată :

— Acasă, timpul nu ne dă răgaz !

— Ai dreptate, recunosc Leberriet. Apoi, oricare ar fi importanța eforturilor Franței combatante — și aceea acordată de noi — trebuie să recunoaștem, între noi fie vorba, că hotărîrile capitale pentru conducerea războiului nu sînt luate la Alger... Cum probabil bănuiești, în Franța, proclamația lui Eisenhower pentru debarcare, a fost redactată fără ca de Gaulle să fie consultat. Poți să-ți închipui cum a reacționat, cînd i-a fost arătată, cu două zile înainte de debarcare ! Francezii îndemnați să execute ordinele lui Eisenhower, dispozițiile date administrației ca și cum Eisenhower ar deveni stăpînul Franței eliberate... Putea să nu fie jignit de Gaulle constatînd că nu se face nici cea mai mică aluzie la guvernul său ? A cerut modificarea textului. „Prea tîrziu...“ Represalii : a refuzat să ia cuvîntul la radio imediat după Eisenhower, cum era prevăzut. Furia lui Churchill. De aceea nu l-ați auzit pe de Gaulle în ziua de 6 iunie, decît la ora 6 seara. Și eu cred că n-a lipsit mult ca să i se refuze dreptul de a vorbi la B.B.C. ! Încă o pagină frumoasă a istoriei cooperării între conducătorii „popoarelor însetate de libertate“...

— N-aș vrea să mă mărginesc la a preda acest mesaj, care nu va deveni oficial decît în ziua loviturii de Stat

împotriva lui Hitler. E nevoie să-l completez cu explicații... Aliații întâmpină greutăți ca să înainteze de la capul de pod. Cu toate acestea, nu sînt sigur că se înțelege bine aici ce interes prezintă propunerea lui Rommel ! Trebuie să spun ceea ce știu despre opoziția germană împotriva lui Hitler. Și țin să stăruiesc asupra ideii că declarația precizînd intențiile aliaților față de Germania ar produce o puternică impresie...

El expunea argumentele lui Gerhard Scheuber.

— Aliații n-au de gînd să se comporte așa cum ar face-o Hitler dacă ar cîștiga războiul ! Spunînd aceasta, prezentînd capitularea sub o formă mai puțin dureroasă, s-ar determina trecerea armatei germane alături de cei care se vor revolta împotriva lui Hitler, ca să pună capăt luptei. Li s-ar da un ajutor. Decisiv, indispensabil... În caz contrar, dacă ei rămîn izolați, naziștii îi vor distruge. Iar războiul va continua.

— Sînt în termeni buni cu Longden, șeful biroului de presă al cabinetului primului ministru, spuse Leberriet. Ca să fiu sincer, el mi-a luat locul pe lîngă o fermecătoare englezoaică de familie foarte bună pe care i-am prezentat-o. Un ten cum nu se vede decît în Anglia. Și un fel de a-și pleca ochii, de a roși cu ușurință, ce fac să aibă și mai mult farmec, un temperament foarte exuberant în intimitate. Am rămas prieteni toți trei. O să-i cer să intervină pe lîngă Churchill să te primească.

Din cauza muncii excesiv de împovărătoare a primului ministru, audiența nu putea fi acordată atît de repede pe cît socotea Lucien că-i absolut necesar. Longden își luase sarcina să transmită mesajul. Lucien îi demonstrează de ce considera necesar să poată comenta documentul și să sublinieze urgența unei declarații contribuind la succesul iminentei lovituri de stat.

Căldura, convingerea cu care Lucien apăra acest punct de vedere probabil că-l impresionase pe Longden. Sau poate că ținea seama de recomandarea predecesorului său care se bucurase de favorurile tinerei femei, al cărei ten Leberriet îl lăuda în mod deosebit lui Lucien. Șeful biroului de presă se arătă dornic să-l ajute.

— Voi risca... Dar, la urma urmei, dumneata ești un reprezentant al Rezistenței franceze. Ai legături cu opoziția

militară germană. Ceea ce ai de spus prezintă probabil mai mult interes decît vorbăria unor personaje pe care primul ministru e obligat să le primească și-l fac deseori doar să-și piardă timpul !

El va aranja astfel lucrurile pentru ca Lucien să poată participa chiar în seara aceea la Downing Street ¹, cînd se prezintă raportul asupra situației operațiilor militare. Se întîmpla să fie invitate cu acest prilej și personalități în trecere, membrii importanți ai misiunilor din țările aliate.

— Voi amplifica așa cum trebuie rolul dumitale în Rezistență. În timp de război exagerarea nu e pretutindeni o regulă ? Afară doar cînd e vorba de pierderile suferite... Astă-seară nu va fi acolo nici unul din compatrioții dumitale. Vei fi *Francezul*. O să te prezint primului ministru. Și dacă-i bine dispus...

Din păcate, Winston Churchill nu părea într-o prea bună dispoziție cînd intrară în camera cu pereții acoperiți cu hărți mari, din subsolul casei de pe Downing Street. Trabucul rămînea stins în timp ce un colonel din statul major al generalului Montgomery relata, în fața hărții, că în ziua aceea nu erau de semnalat, pe frontul britanic, decît tiruri de artilerie și activitate de patrulare. Afară de un atac local la sud-est de Caen, care fusese declanșat, spre a se îmbunătăți baza de plecare a apropiatei ofensive.

Expresia îmbufnată a șefului guvernului britanic se accentuă.

— Încă o zi fără să ne fi mișcat.

Colonelul sublinie că scopul lui Montgomery era să-l oblige neîncetat pe Rommel să-și angajeze în regiunea Caenului rezervele, staționate în cea mai mare parte, în momentul debarcării, la nord de Sena. Văzînd reacția nerăbdătoare a primului ministru, el se grăbi să precizeze că un atac al tancurilor va fi lansat a doua zi spre Bourguebus pentru a reține în acest sector principalele forțe blindate inamice și a înlesni înaintarea americanilor spre Saint-Lô.

Lucien descoperise în ziarele engleze îngrijorare și chiar enervare față de dificultățile întîmpinate de trupele britanice și americane ca să lărgească mult capul de pod. (După succesul debarcării, opinia publică se așteptase la o înaintare rapidă...)

¹ Numele străzii londoneze unde se află situat ministerul afacerilor străine (*n. tr.*).

Colonelul amintea că furtunile din iunie, făcînd inutilizabil portul artificial de la Omaha¹, împiedicaseră sosirea întăririlor și aprovizionării, contribuind să provoace întîrzierea în mersul operațiilor, ceea ce dezamăgea opinia publică. Churchill îl întrerupse cu un fel de mormăit :

— Cartierele periferice din răsăritul Caenului nu sînt încă ocupate ! Și cînd trebuia să se ajungă la linia Saint-Lô-Périers în planul inițial ?

— În ziua Z+5, domnule prim-ministru.

— În 11 iunie, mîrîi Churchill. Dacă previziunile dumitale se realizează de data aceasta, va însemna totuși o întîrziere de cinci săptămîni !

Lucien crezu că vede chipurile ofițerilor englezi posomorîndu-se mai mult cînd stegulețele americane fură avansate spre Saint-Lô. Generalul Bradley² realizase în ziua aceea o străpungere categorică în această regiune. Unul dintre civili, aflat în spatele primului ministru își scosese o brichetă din buzunar și părea gata să i-o întindă pentru ca Winston Churchill să-și aprindă trabucul. El înaintă cu un pas. Dar înfățișarea mai mult decît posomorîtă a lui Churchill nu-l încuraja să-și ducă pînă la capăt inițiativa.

Cîțiva ofițeri americani formau un mic grup care sedea, la dreapta, la o anumită distanță de englezi. Printre ei se afla și un general de corp de armată.

— Ni se impută în jurnalele voastre că nu facem ceea ce trebuie ! strigă deodată Churchill generalului american.

Acesta, slab, de înălțime mijlocie, purtînd ochelari cu rame subțiri, avea o expresie cam distrată. Semăna mai degrabă cu un profesor decît cu un comandant militar. Făcu o strîmbătură vagă. Apoi pronunță, fără prea multă convingere, cîteva fraze curtenitoare în legătură cu stima manifestată în Statele Unite pentru efortul militar și fermitatea englezilor. Premierul făcu un semn șefului biroului său de presă, care îl adusesese pe Lucien.

¹ Unul din cele două porturi artificiale, remorcate pînă pe plajele Normandiei, care a asigurat scurgerea neînteruptă a trupelor și a materialelor de război pe capul de pod, în cursul perioadei critice din primele săptămîni, pînă la ocuparea unui port natural (*n. tr.*).

² Omar Bradley, general american, s-a distins în luptele din Tunisia (1943), din Franța și din Germania (1944—1945 — *n. tr.*).

— Ziarele... Citiți pasajele subliniate de mine azidimineață.

Longden deschisese o servietă de piele din care scoase mai multe ziare americane. Comentatorii militari făceau mai mult decît să insinueze că englezii nu participau cum ar fi trebuit la luptă. Pierderile lor erau categoric mai puțin importante decît cele ale americanilor...

Colonelul, care făcea parte din statul major al lui Montgomery, repetă că strategia britanică, imobilizînd rezervele germane în regiunea Caenului, permitea trupelor americane să cîștige teren în Vest. Acest colonel, înalt, cu umeri largi, roșu la față, cu păr des, castaniu, vorbea cu o vioiciune și chiar cu o agresivitate ce-l făceau să semene prea puțin cu imaginea ce ți-o puteai face despre un ofițer de stat-major britanic. Generalul american era cel ce se dovedea foarte flegmatic. Asculta cu un zîmbet vag, puțin distant, în timp ce englezul, exprimîndu-se cu tot mai multă bruschețe, făcea aspre aluzii la cei care îi reproșau generalului Montgomery lipsa de spirit ofensiv.

Lucien își spunea că te-ai fi înșelat ușor asupra naționalității fiecăruia dintre ei. Fără a ține seama de ierarhie, un colonel american luă cuvîntul, înainte ca generalul să fi răspuns. Afirma că îi auzise pe unii ofițeri superiori din R.A.F.¹ plîngîndu-se că Montgomery ar fi renunțat să cucerească regiunea dintre Caen și Falaise, unde se prevăzuse construirea unor terenuri de aviație care ar fi ajutat mult la extinderea ofensivei.

— Scopul nostru este să-i batem pe nemți. Nu să construim terenuri de aviație ! replică pe un ton și mai violent colonelul englez.

În ambele grupuri, oamenii începură să vorbească în același timp. Churchill tăcea. Numai el ședea jos. Ridica din cînd în cînd capul spre englezii din jurul lui. Privirea sa, în timp ce ei ripostau cu violență la observațiile aliaților, i se părea lui Lucien aceea a unui antrenor sportiv încurajîndu-și echipa.

Vorbeau pe un ton ridicat. Englezii scoteau în evidență că armata a II-a britanică avea în fața ei șase divizii de blindate, în timp ce numai două se opuneau armatei I-a americane.

¹ *Royal Air Force*, Forțele aeriene britanice (n. tr.).

— Dar în ziua de 10 iulie pierdusem peste 50 000 de oameni ! Și voi 27 000... ripostă un ofițer american.

Uluit, Lucien vedea izbucnind un dezacord despre care auzise vorbindu-se de la venirea sa la Londra, fără să-și închipuie că acesta ar putea să ia un aspect atât de înverșunat. Se gîndea la stupefacția camarazilor săi francezi, dacă ar fi putut fi martorii acestei scene. Și își amintea de cele ce-i spunea Gerhard Scheuber despre speranțele lui Hitler în dezacordul inamicilor săi.

Roșindu-se și mai mult, cu ochii strălucitori, colonelul de stat-major al lui Montgomery izbucni :

— Unul din generalii voștri n-a mers pînă acolo încît să spună că-i va zvîrli pe englezi în mare ?

Churchill își smulse trabucul din colțul gurii.

— Ce o să mai scorniți ?

Regăsindu-și brusc stăpînirea de sine, colonelul răspunse, cu ton binevoitor :

— Domnule prim-ministru, nu mi-am permis niciodată să scornesc ceva. N-o să încep s-o fac înaintea șefului guvernului maiestății sale... Știu că un general american, deținînd un post de comandă important, i-a spus generalului Bradley : „Lăsați-mă odată să-i zvîrl pe englezi în mare ! Ca la Dunkerque“.

Chipul subit îmbujorat al lui Winston Churchill manifestă o uimire, o indignare atât de mare încît părea că nici nu le putea exprima. Se mărgini să repete, fără a părea că reușește să creadă cuvinte atât de inimaginabile.

— Să-i zvîrle pe englezi în mare. Ca la Dunkerque...

Se ridică brusc și înaintă spre generalul american.

— Cine ?... Care dintre voi a îndrăznit să vorbească astfel despre camarazii săi de luptă ?

Americanul nu părea prea emoționat de furia șefului guvernului britanic. Păstrînd o expresie calmă, puțin distrată, declară liniștit, ca și cînd numele pronunțat ajungea el singur să reducă la proporțiile corespunzătoare cuvintele raportate de colonelul englez :

— E vorba de generalul Patton.

Aceasta nu fu deloc suficient ca să-l liniștească pe Winston Churchill, care, cu vehemență, reamintea perioada cînd Anglia lupta singură împotriva Germaniei, stăpîna Europei.

Lucien considera mai întîi această ceartă de prost augur pentru întrevvedere pe care spera s-o aibă cu primul

ministru. Apoi, anumite inflexiuni ale vocii și felul destul de neașteptat, în care se destinseseră trăsăturile lui Winston Churchill, când se rează, îl făcuseră să se întrebe dacă mînia nu fusese calculată și voit exagerată. Churchill se întoarse spre civilul care ținea bricheta în mînă.

— Chiar astă-seară îi voi scrie președintelui.

Un tînăr căpitan american veni să vorbească generalului de corp de armată și după aceea ofițerului care înfigea stegulețele pe hartă, indicînd linia frontului. Stegulețele americane, care se apropiaseră de Saint-Lô, fură mutate înapoi, nu prea departe de locul unde se aflau în ajun. Generalul american comenta că nemții își retrăseseră tancurile încă de la începutul bombardamentului intens al artileriei. Reapărînd la sfîrșitul zilei, blindatele nemțești lansaseră un cotraatac din flanc. Ploaia nu conținse de la prînz în Normandia și de aceea aviația nu putuse să susțină trupele americane. Acestea procedaseră la o modificare provizorie a frontului pentru a ocupa, în ordine, o linie mai avantajoasă.

În timp ce americanul, tot atît de flegmatic, recurgea la eufemisme clasice în toate statele majore din lume ca să anunțe ceea ce ar fi putut numi pur și simplu o retragere, Lucien crezu că surprinde privirile ironice pe care le schimbau între ei ofițerii britanici. Totuși, era evident că nu comunicarea unui eșec local suferit de aliații lor le reda englezilor acel aer mulțumit și îi îndemna să-și exteriorizeze o neașteptată bună dispoziție.

De data asta, civilul din cabinetul premierului, ținînd mai departe bricheta în mînă, crezu că-și poate permite să înainteze pentru a se oferi să-i aprindă trabucul...

Ridicîndu-se pentru a părăsi sala hărților, Churchill își regăsise expresia de încredere și hotărîre deplină, atît de comunicativă, întîlnită pe fotografiile unde făcea zîmbind, cu degetele în formă de V, semnul victoriei. Acest lucru păru să-l încurajeze pe Lucien care privi spre Longden. Șeful biroului de presă, ținîndu-și promisiunea, îl prezentă, atribuindu-i în Rezistență un rol mai important decît cel deținut de Lucien. Înainte de a mai fi putut spune ceva, Churchill, cu sprîncenele încruntate, îi strigă lui Lucien pe un ton arogant :

— Vă plîngeți, acum, de jafurile comise de soldații englezi în Normandia !

O clipă Lucien rămase surprins. Nu știa nimic despre faptele la care făcea aluzie Churchill. Redevenind stăpîn pe sine, răspunse că nu auzise vorbindu-se de nici o astfel de plîngere. Colonelul, aparținînd statului major al lui Montgomery, interveni :

— Noi am luat contact cu reprezentantul generalului de Gaulle, domnul Coulet. El ne-a confirmat că nu exista nici o reclamație a populației franceze împotriva soldaților britanici.

Churchill se posomorî din nou.

— Chestiunea mi-a fost semnalată de Foreign Office¹, iar Foreign Office-ul n-are obiceiul să mă deranjeze degeaba.

Ca un actor experimentat, Churchill se opri puțin pentru ca fraza sa să-și poată produce tot efectul și auditoriul să-i aprecieze savoarea.

— Vreau să știu despre ce-i vorba.

— La originea întîmplării... sau, mai exact, a neînțelegerii, spuse colonelul, s-ar putea să fie cîteva păsări... Găini înnebunate de bombardament. Și care, oricum, s-ar fi pierdut printre liniile frontului...

— Sau s-ar fi dus la nemți ! își dădu cu părerea alt ofițer.

— Și Foreign Office-ul mi-ar adresa un raport de trei pagini pentru cîteva păsări ?

Churchill bombăni din nou. Cu tonul omului prea experimentat ca să se lase înșelat, spuse cu fermitate :

— E vorba de altceva.

— Poate întîmplarea cu porcul... îndrăzni colonelul.

Expresia lui Churchill păru deodată grozav de interesată. Ascultă explicațiile cam încurcate ale colonelului, cu tot atîta atenție cum o făcuse cu un moment mai înainte, cînd fusese vorba de ofensiva care se pregătea în sectorul Caen.

— Un porc scăpat dintr-o fermă se aventurase pînă în apropierea cartierului general. A... murit în urma cîtorva împușcături de revolver.

— Și de unde veneau împușcăturile de revolver ? întrebă Churchill cu o bunăvoință îmbietoare — în care Lucien totuși n-ar fi avut încredere.

¹ Ministerul afacerilor externe (n. tr.).

— Ei bine, domnule prim-ministru, cred că știu... Mi s-a spus că au fost trase, se pare, de un ofițer din statul major.

— Interesant exemplu de ceea ce trebuie să fie folosirea judicioasă a munițiilor armatei britanice, spuse Churchill fără să ridice glasul.

Apoi schimbînd tonul, întrebă brusc :

— Cîte gloanțe ?

Colonelul lăsa să i se vadă uimirea, ce i-o provoca întrebarea. Mărturisi, scuzîndu-se, că nu-i era posibil să dea imediat această precizie șefului guvernului Maiestății Sale. Se grăbi să adauge :

— Fără îndoială că ar fi bine să ținem seama de faptul că era în ziua intrării noastre în Caen. Evenimentul — nu-i îndreptățit ? — a fost sărbătorit la cartierul general...

— Un porc, repetă visător Winston Churchill.

— Un porc francez...

— Il veți înștiința pe Montgomery că aștept un raport despre această întîmplare și urmările ei.

Lucien nu știa că în momentele cele mai dramatice ale războiului umorul nu-i lipsea bărbatului care, după fiecare înfrîngere, afirmase cu mai multă tărie hotărîrea sa neclintită de a conduce Anglia la victorie.

Intorcîndu-se spre Lucien, Churchill vorbea acum despre livrările de arme Forțelor franceze din interior. Lucien căuta să-și dea toată silința pentru a-l dispune. Mulțumi pentru armele parașutate în Franța. Evocă ajutorul dat de Marea Britanie patrioților francezi. Declară că o dată pe lună legătura dintre rețeaua sa și Anglia era asigurată datorită piloților și avioanelor britanice, care se ocupau cu transportul oamenilor, documentelor, fondurilor și a echipamentului necesar...

Churchill nu părea nemulțumit că un francez spusese aceasta în fața americanilor.

— Și generalul de Gaulle ? întrebă el brusc. Ce se crede despre el în Franța ?

Răspunsul lui Lucien nu păru să fie tocmai cel așteptat. Făcu din nou o mutră bosumflată. Trase un fum din trabuc. (Lucien observase că atunci cînd trabucul nu era stins, Churchill îl ținea adeseori între degete.) Apoi, ca și

cînd l-ar fi susținut, primul ministru spuse — dar tonul său devenise iar arogant :

— Aveți dreptate. Urmați-l ! Urmați-l cu toții... Aveți în sfîrșit un șef.

Clătină din cap.

— Dar el nu ne iubește.

De astă dată nu i se mai adresa lui Lucien, ci ofițerilor și civililor din jurul lui.

Fără să mai aștepte, Lucien vorbi despre scrisoarea mareșalului Rommel.

— Rommel ! Ne face multe necazuri la Caen... L-am omagiat acum doi ani după înfrîngerile noastre din Libia. „Un mare comandant...” Mi s-a reproșat. În învălmășeala masacrelor ce au devenit războaiele moderne, nu se mai admite ca valoarea adversarului să fie recunoscută în mod public. Ei bine, eu nu m-am temut s-o fac ! Atunci cînd situația nu ne era favorabilă...

Winston Churchill clătină energic din cap.

— Și n-o regret !

Străduindu-se să fie convingător, Lucien expuse ceea ce știa despre mișcarea antihitleristă, despre posibilitatea de a o ajuta printr-o declarație precizînd condițiile de pace. El demonstrează că aceste condiții, ceva mai onorabile, mai puțin aspre decît cele prevăzute în declarația de la Casa-blanca, ar îndemna armata să treacă alături de cei ce voiau să-l doboare pe Hitler ca să termine războiul.

— Rommel... L-am omagiat în 1942, repetă Winston Churchill, ca și cum acest lucru, după părerea sa, ar fi trebuit să-l satisfacă pe mareșalul Rommel pentru tot restul vieții sale.

— Nemții nu mai au practic rezerve de angajați, spuse unul dintre ofițerii englezi. Frontul lor va fi străpuns de ofensiva ce o vom declanșa.

— Dar războiul nu se va termina ! afirmă Lucien.

Continua să-și expună argumentele, într-un mod cît mai convingător posibil. Ofițerii, civilii din preajma lui Winston Churchill îl făceau pe Lucien să înțeleagă că stăruința lui devenea exagerată. Churchill părea totuși să-l asculte cu interes.

— Noi nu putem avea siguranța că armata comandată de Rommel îl va asculta, dacă vrea să depună armele, declară unul dintre civilii din spatele lui Churchill.

— Dacă Hitler moare, soldații îl vor urma pe Rommel, răspunse Lucien.

— Ar trebui deci ca acești oameni să se descotorosească mai întâi de Hitler, spuse alt civil. Atîta timp cît acest lucru nu se va fi întîmplat, este evident că noi nu avem nici un motiv să reexaminăm situația. Propunerea lui Rommel nu-l angajează decît pe el. Noi nu ne putem asuma riscul de a modifica, deloc, poziția noastră, atîta timp cît Hitler mai este conducătorul și cîtă vreme nimic nu ne garantează că Rommel va fi urmat.

— Și eu, spuse Churchill, aș fi urmat de *ceilalți doi*? Clătină din cap, exprimîndu-și îndoiala.

Lucien vorbi mai departe, cu aceeași convingere. Winston Churchill avea din nou trabucul în colțul gurii. Dar trabucul era stins. Acum, expresia șefului guvernului britanic rămînea gînditoare. Totuși, cînd Lucien tăcu, Churchill se mărgini să-i spună :

— Așadar, voi, în Franța, îl urmați pe generalul de Gaulle... Ei da, cu atît mai bine ! Este un om mare.

El oftă adînc.

— Dar ce păcat trebuie să ispășesc ca Dumnezeu să mă fi condamnat să port Crucea Lorenei?... Se pare că într-un film german despre războiul burilor sînt înfățișat ca un detestabil comandant al unui lagăr de concentrare. Unul din acele lagăre a căror specialitate o au tocmai naziștii. Cînd am de discutat — și e un cuvînt departe de realitate — cu generalul dumneavoastră de Gaulle, mă întreb uneori dacă Dumnezeu n-o fi impresionat de propaganda lui Goebbels și dacă n-o fi crezut în această poveste extraordinară.

Rîsete binevoitoare întîmpinară această butadă.

— Nu s-ar putea crede că un aliat atît de încăpățînat, atît de mîndru, atît de dificil mi-a fost impus de voința divină ca să mă pedepsească pentru ticăloșiile atribuite mie de acest film propagandistic ? Film intitulat de naziști...

Se întoarse spre șeful biroului său de presă.

— *Președintele Krüger*¹, domnule prim-ministru.

¹ Paulus Krüger, președinte al republicii bure Transvaal (1883—1902) și unul dintre organizatorii rezistenței burilor în timpul războiului anglo-bur (1899—1902), prezentat într-un film nazist realizat de Hans Steinhof (*n. tr.*).

Impulsivul Lucien nu se putu reține să nu riposteze :

— Nu e de asemenea permis să ne gîndim, domnule prim-ministru, că dacă Franța ar fi fost, în anumite împrejurări, condusă de oameni capabili să vorbească englezilor așa cum o face generalul de Gaulle, s-ar fi evitat greșeli ? Greșeli care au adus războiul și primele noastre înfrîngeri ! În 1938, în momentul problemei sudeților, cei mai de seamă generali germani erau hotărîți să-l răstoarne pe Hitler spre a-l împiedica să arunce Germania în război...

Privirile celor din anturajul lui Winston Churchill nu erau dezaprobatore, ci scandalizate.

— Emisarii lor¹ au venit la Londra. S-au înapoiat cu o scrisoare din partea dumneavoastră, domnule prim-ministru.

Churchill ridică sprîncenele. Își scoase trabucul stins din colțul buzelor. Dar nu-l întrerupse pe Lucien. Părea doar mai interesat.

— Această scrisoare e singura încurajare primită... Cedînd la München, s-a oprit insurecția armată care l-ar fi lichidat poate pe Hitler !

Lucien își imputa impulsivitatea caracterului său, manifestată în mod atît de regretabil. Dar Churchill nu părea șocat. După o tăcere, fără să-i răspundă lui Lucien, reveni la subiectul ce-l preocupase cu o clipă mai înainte. Se adresă unui civil îmbrăcat după prescripțiile celei mai tradiționale eleganțe (aceea ce nu-ți atrage atenția). Păr nici prea scurt, nici prea lung, mustață tăiată scurt. Pînă atunci nu pronunțase nici un cuvînt, păstrînd o perfectă rezervă în timpul schimbului de cuvinte cu americanii.

— Dumneata, MacMillan¹, ai avut timpul să te obișnuiești puțin cu el la Alger.

Flegmatic, ministrul MacMillan se mulțumi să ridice ușor ochii spre cer.

— Sper, continuă Churchill, că faptul de a fi consimțit să recunoaștem Comitetului său de eliberare națională dreptul de a administra teritoriile franceze eliberate, nu ne va crea noi dificultăți. Dar m-ar mira să nu apară cîteva chestiuni fără importanță, ce vor trebui soluționate, printr-una din scenele acelea dezagreabile de care sînt sătul ! Plecînd din nou spre Italia, faceți un ocol prin Alger. Încercați deci să aranjați toate amănuntele. Dacă asta ia

¹ Om politic britanic, membru al partidului conservator, prim-ministru între 1957 și 1963 (*n. tr.*).

prea mult timp, spuneți-i lui Duff Cooper să termine negocierile în așa fel încât să nu trebuiască să intervin.

Acestea au fost ultimele cuvinte rostite de Winston Churchill înainte de a părăsi sala hărților.

Lucien avea impresia că primul ministru britanic își dădea perfect seama de interesul ce l-ar prezenta acceptarea de pe acum a capitulării trupelor germane din Franța. Printre conducătorii țărilor aflate în război împotriva Germaniei în iulie 1944, el era desigur acela care putea să țină cel mai mult seama de o propunere germană de încetare a luptei. Împărtășea el oare opinia exprimată de anturajul său, care se îndoia că ordinul lui Rommel ar putea fi executat de trupele sale? Lucien bănuia că Winston Churchill era convins îndeosebi că aliații săi n-ar accepta nici cea mai mică modificare a programului stabilit la Casablanca...

Cu îndărătnicia pe care o pune în tot ce făcea, Lucien se străduia, la Londra, să aducă la cunoștința personalităților influente punctul de vedere ce-l apăra. Din această cauză nu se întorsese mai curînd în Franța.

Leberriet îi înlesni, între altele, o întâlnire cu un deputat laburist cunoscut pentru concepțiile sale neconformiste. Deputatul păru cîștigat de pledoaria călduroasă a lui Lucien în favoarea ideii de a se lua în considerare noua situație, creată de apropiata acțiune a opoziției anti-naziste. El nu-l contrazicea pe Lucien cînd acesta afirma :

— Nu avem dreptate să ne mai mărginim la spiritul Cartei Atlanticului¹, care nu face deosebire între Hitler și poporul german.

Deputatul făgădui lui Lucien să întreprindă un demers pe lîngă șeful partidului său, domnul Attlee², primul ministru adjunct. În ajunul plecării lui Lucien de la Londra, Attlee reamintea în Camera Comunelor că guvernul britanic va continua lupta pînă la capitularea Germaniei și dispariția nazismului. Apoi, fără a face declarația dorită de membrii opoziției germane, el adăugă totuși aceste cuvinte care, adresîndu-se lor, constituiau o încurajare : „*Dacă unii germani vor în mod sincer revenirea la*

¹ Program pentru pacea lumii, stabilit la 14 august 1941 de Roosevelt și Churchill, pe bordul unui vas ancorat în apropierea coastelor americane ale Atlanticului (n. tr.).

² Lord Clement Attlee, om politic britanic, lider laburist, devenit mai tîrziu prim-ministru (1945—1951) (n. tr.).

o ordine a lucrurilor bazată pe respectul legilor internaționale și a drepturilor umane, ei trebuie să înțeleagă că nimeni nu-i va crede atîta timp cît nu se vor descotorosi ei înșiși de regimul actual.“

Lucien vorbise în șoaptă, continuînd s-o țină pe Anne în brațe. Ea îi admira curajul, dîrzenia de care dăduse dovadă.

— Mi-am depășit foarte mult rolul. Am încălcat chiar unele directive ce ar fi trebuit să le urmez. Dar voiam să reușesc !

Mîngîia fruntea, părul despletit al tinerei femei, goale, de lîngă el.

— După cele ce-am văzut și auzit în Downing Street, după ceea ce am aflat la Londra, am înțeles că, în orice caz, unele hotărîri luate în comun de șefii țărilor aflate în război împotriva Germaniei la Casablanca și în altă parte, nu vor fi respectate multă vreme. Am vrut să-i apăr pe cei care trăiesc de urmările acestor hotărîri luate sus și de la distanță...

Lucien o îmbrățișă și mai pătimaș.

— Dar fără tine n-aș fi acționat niciodată astfel.

O simți tremurînd lîngă el.

— Nu pot încă să explic bine asta. Tu nu mi-ai cerut nimic. De fapt, nu tu m-ai determinat să fac ce am făcut. Dar mi-am dat seama că te interesa acțiunea întreprinsă de Scheuber și camarazii săi. Și am fost capabil să-i înțeleg mai bine. Să renunț la prejudecăți, la concepții stereotipe, seci... Fără tine, aș fi rămas ca și ceilalți, închistat în teorii, în idei fixate odată pentru totdeauna.

Anne închise ochii. Își dăduse seama de evoluția acestui tînăr voluntar, hotărît, căruia îi cunoștea perseverența atît în urmărirea planurilor cît și în apărarea punctelor sale de vedere. Nu constituia această schimbare una din dovezile de dragoste ale lui Lucien, care putea s-o miște cel mai mult ?

— Declarația lui Attlee nu le aduce sprijinul sperat. Dar reprezintă totuși un semn încurajator. Poate un prim pas... Cred și acum că propunerea lui Rommel va fi studiată amănunțit. Incetarea luptelor în Normandia în schimbul unei îmbunătățiri a condițiilor de pace de la Casablanca. Evident, o hotărîre nu putea fi luată imediat.

Churchill nu e singur. Mai există ceilalți doi, cum spune el. Sper că în zilele următoare...

Abia atunci Anne se gîndi să-l informeze despre accidentul anunțat de Gerhard la sfîrșitul după-amiezii. Emoția, sentimentele ce o stăpîneau regăsindu-l pe Lucien, a cărui lipsă prelungită îi pricinuisese atîta îngrijorare, îndepărtaseră cu totul din mintea ei celelalte preocupări. Chiar cînd îl asculta povestind despre șederea sa la Londra, nu aceste evenimente, aceste personaje despre care el îi vorbea ocupau primul loc în gîndurile Annei. Rămînea strîns lipită de el, într-un fel de toropeală fericită.

Fruntea lui Lucien se încruntase.

— Dacă scrisoarea lui Rommel a sosit la Londra sau dacă n-ar fi fost transmisă niciodată, rezultatul va fi același ! Nu se va ști niciodată ce efect ar fi avut această scrisoare, deoarece Rommel nu mai are posibilitatea să dea curs propunerilor.

După un moment de tăcere, spuse :

— Totuși, vreau să sper că voiajul meu la Londra, demersurile mele acolo nu vor rămîne fără rezultat. Se va reține poate ceva din ceea ce am vrut să fac să se înțeleagă. Dar Rommel e tocmai acum scos din joc !... Nu li se putea întîmpla ceva mai grav complotiștilor.

— Mai au șanse să reușească ?

— Acțiunea devine mult mai riscantă.

— Dar, Lucien, dacă ar eșua...

Anne era ispășită să-i destăinuie totul. Îi venea și mai greu să fie nesinceră în noaptea aceasta !... Dar nu putea uita avertismentul reînnoit de Sturmbannführerul Forst : „Mai ales, păstrați secretul față de oamenii la care țineți. Altfel, îi puneți în primejdie.“ Și ea avea, într-adevăr, convingerea că Lucien ar fi foarte amenințat dacă ar ști... Apoi, cunoscîndu-i firea neînduplecată, se temea că n-ar putea admite ceea ce ea fusese constrînsă să accepte. Teamă de a-l pierde... Dar cu cît dragostea lui însemna mai mult pentru ea, cu atît suferea mai mult din cauza acestei tăceri. Iar, în noaptea aceasta, avea senzația că n-ar mai putea continua să-i ascundă mult timp adevărul.

— Scheuber îmi spunea că era nevoie de curaj ca să pregătești o asemenea insurecție. Am fost de acord cînd mi-ai spus-o tu. Gîndindu-mă la tine, am perseverat la Londra ! Incăpățînarea asta ar putea să pară arogantă și chiar inconștientă, dacă n-ar fi existat dragostea mea

pentru tine, care îmi dădea voința de a obține, cu orice preț, un rezultat...

Din nou buzele lor se uniră într-un sărut.

Cînd Lucien vorbi iarăși, spuse că la Londra, unde nemții erau sfătuiți cu calm să scape de Hitler, oamenii nu-și dădeau seama ce însemna o tentativă pentru a doborî regimul, sprijinit pe Gestapo, S.S.-iști, lagăre de concentrare, frică...

— Dar cei care vor să-l înlăture pe Hitler nu pot cîștiga datorită speranței pe care o reprezintă ? întrebă Anne.

— Asta poate să conteze într-adevăr.

El schiță un zîmbet.

— Dacă mi-ar place, ca și lui Marie-Laure, să parafrazez citatele istorice, aș spune : „Ei vor învinge pentru că sînt cei mai slabi.“

Nu vorbiră mai mult. Pe Anne o cuprindea din nou acea căldură pe care n-o mai cunoscuse niciodată înaintea primei nopți petrecute la Lucien acasă, în timp ce el o strîngea în brațe. Dispăreau temerile care o stăpîniseră cînd el sublinia cît de grav era pentru complotiști accidentul lui Rommel. Nu se mai preocupa de urmările pe care le-ar fi putut avea pentru dînsa un eșec al complotului.

CAPITOLUL XXX

EXERCİȚIU...

Cuvîntul hotărîtor tocmai fusese rostit. Deși locotenent-colonelul von Hofacker, înapoiat alaltăieri de la Berlin, știe de cîteva zile că lovitura de Stat va fi declanșată la 20 iulie sau, cel mai tîrziu, a doua zi, rămîne o clipă mut, cuprins de uluire. Apoi răspunde în cîteva cuvinte colonelului Finck, sub-șeful statului major general din Vest.

La biroul său de pe strada Surène, Finck a primit de la Zossen comunicarea telefonică în cursul căreia a fost pronunțat cuvîntul stabilit : *Exercițiu*, care înseamnă că atentatul va avea loc în ziua aceea. Imediat l-a chemat pe Hofacker, adevăratul șef al complotului din Franța. Și, în

cîteva fraze banale, în care serviciul de ascultare al poliției secrete nu putea descoperi nimic suspect, a strecurat cuvîntul cheie...

Acum, locotenent-colonelul von Hofacker, cu fruntea lipită de geamul din biroul său de la hotelul Majestic, urmărește cu o privire vagă o tîină ciclistă, cu fusta largă, ridicată sus, pedalînd spre Étoile, pe bulevardul Kleber, pe unde nu trece nici o mașină. A sosit ziua ce trebuie să schimbe soarta Germaniei și să provoace sfîrșitul războiului. El și vărul său Stauffenberg au făcut atîta spre a pregăti această zi !

Stauffenberg... Acest colonel de treizeci și șapte de ani, cu o bandă neagră care îi ascunde orbita goală a ochiului stîng, are o proteză în locul mîinii drepte. Iar la stînga îi lipsesc două degete. Rănile căpătate în Tunisia nu i-au slăbit deloc voința. Are același curaj, aceeași credință pe care știe atît de bine să le transmită. A reușit să regrupeze în jurul armatei diversele grupuri de opoziție, cîteodată ostile unele altora. Și-a convins camarazii că numai acțiunea violentă poate pune capăt tiraniei. Și-a asumat misiunea cea mai periculoasă. Omul care îl va ucide pe Hitler, va fi el, Claus Schenk von Stauffenberg...

Să te apropii de Hitler, la cartierul general de la „Vizuina lupului“, lîngă Rastenburg, este extrem de greu. Numit acum trei săptămîni șeful statului major al comandantului armatei din interior, Stauffenberg trebuie să prezinte cu ocazia conferinței din ziua aceea, la cartierul general al Fûhrerului, raportul asupra posibilității de a crea noi divizii.

Hofacker se uită la ceas. Un avion plecat din Berlin cu o oră mai devreme zboară deasupra pădurilor și lacurilor din Prusia Orientală. În servieta de piele așezată lîngă Stauffenberg, bomba...

Locotenent-colonelul von Hofacker deschide fereastra. E foarte cald încă de dimineață. O căldură apăsătoare, umedă... Ridicînd receptorul, Hofacker îl cheamă pe Gerhard Scheuber. Îl roagă să vină în biroul său cu mai mulți ofițeri, ale căror nume i le indică.

Gerhard intră primul. Își strîng mîna în tăcere.

— Azi... murmură Gerhard după cîteva clipe.

Gînditor, Hofacker tace. Gerhard își închipuie desfășurarea dramei, de o uriașă însemnătate, pe cale de a se înfăptui.

Cînd toți ceilalți ofițeri se află în biroul lui, Hofacker deschide un dulap unde sînt rînduite, de o parte dosarele, de cealaltă sticlele de coniac și niște pahare. Emoția ce se citi pe chipurile ofițerilor în clipa cînd Hofacker îi informă pe scurt, se risipi imediat. Par fericiți văzînd că această lungă perioadă de așteptare și încordare s-a terminat.

Exercițiu !...

Ei discută diferitele faze ale planului, a cărui primă parte e pe cale de a se realiza.

Cum își va prezenta raportul lui Hitler, Stauffenberg va părăsi adăpostul unde se ține conferința, sub pretextul unei comunicări telefonice. Mai înainte, aplecîndu-se, va amorsa bomba, cu mîna lui cu trei degete. Și va ieși după ce a pus lîngă Hitler servieta conținînd bomba.

După explozie, de îndată ce va fi constatat rezultatul, va telefona la ministerul de război, pe strada Bendler, unde se vor găsi adunați mai mulți dintre principalii conducători ai complotului. Cu sau fără acordul generalului Fromm, comandantul armatei din interior, se va trece la executarea planului *Walkiria*.

Regimentele din împrejurimile Berlinului vor ocupa capitala în timp ce armata, din toată țara și din teritoriile ocupate, va primi misiunea să mențină ordinea. Trupele S.S. vor trebui să rămîna pretutîndeni consemnate. Șeful statului, generalul Beck și noul cancelar, Karl Goerdeler, vor vorbi la radio. Vor anunța, în special, intenția lor de a pune foarte repede capăt războiului.

Maiorul Rossbach lasă să i se vadă de pe acum nerăbdarea și întrebă cît timp va trece înainte de a ajunge la Paris al doilea cuvînt al codului : *Terminat*. Acest cuvînt, anunțînd că atentatul a fost săvîrșit, va fi semnalul preluării puterii de către armată la Paris.

— Hitler se culcă rareori înainte de trei sau patru dimineața, spune Hofacker. Se scoală la ora unsprezece. Conferința se ține în jurul orei douăsprezece și jumătate. Dacă vrea Dumnezeu, pe la ora unu după-amiază, totul va fi pentru Hitler efectiv *terminat*.

În ziua aceea Gerhard trebuia să ia masa cu Marie-Laure. Ea stăruise să se întâlnească la prînz. În ultimele

două zile, nu-fusese liber. Marie-Laure spera să meargă după aceea cu Gerhard în strada Villejust. Dar el o părăsi imediat după ce prînziră la *Prunier*. Întorcîndu-se acasă, în bulevardul Maréchal-Maunoury, Marie-Laure, destul de prost dispusă, se duse s-o vadă pe Anne care citea, la umbră, în grădină.

— Gerhard mi s-a părut azi cam nervos. Și am avut dezamăgirea să constat că grațioasa mea prezență nu-l tulbura deloc.

Anne tresări.

— N-a vrut încă să-mi spună nimic. Atunci, ca să-i arăt că era inutil să facă atîta pe misteriosul cu mine, am dat pe față povestea cu scrisoarea din dosarul roșu, pe care o citisem în seara cînd unul din camarazii săi schimbase dinadins servieta. Părea contrariat. Fără să dea amănunte, cu un ton ce-l folosești cu o fetiță trimisă la păpușile ei, m-a lăsat totuși să înțeleg că ziua marilor evenimente sosise.

O observa pe Anne, care se ridicase brusc.

— Pari tulburată. Ce-ar fi fost dacă mi-ai fi urmat sfaturile, cînd îți sugerăm o experiență în brațele lui Gerhard !... Ei ! Ei ! n-ai regreta-o, cred.

Rise ușor.

— Ceea ce înțeleg din două-trei vorbe, mi se pare destul de ațîțător. Mă distrează să fiu amestecată puțin într-o poveste ca asta, chiar dacă au vrut să mă țină deoparte. Cel puțin nu voi fi trăit într-o epocă în care nu se întîmplă nimic ! Din păcate, eu nu izbutesc să privesc problemele doar sub aspectul sportiv, pitoresc... Din cauza lui, prînzul nostru alcătuit din pește, excelent și deosebit de proaspăt, cu toată vremea aceasta furtunoasă, mi-a căzut greu la stomac. Încă un semn al cărui sens nu e îndoielnic !

Își duse mîna la piept, în dreptul inimii.

— Ce schimbare, micuța mea Anne, din ziua cînd mă distrăm făcîndu-te să-l descoperi pe Bertrand, gol pușcă, în spatele perdelei !

Nervoasă, Anne merse cîțiva pași pe aleea cu lespezi ce se întindea în lîngul peluzei. Cînd se întoarse spre Marie-Laure, aceasta rămase mirată de agitația, de neli-niștea exprimată de chipul ce-l cunoscuse atît de calm, aproape rece.

— Explică-mi, Anne...

Tînăra femeie se sili să zîmbească. Un zîmbet pe care îl dorea liniștitor. „Soarta mea se joacă azi. Dacă ceea ce s-a declanșat se termină cu un eșec, sînt pierdută !” Anne n-o putea spune. N-o putea spune nimănui !

Imaginîndu-și ce s-ar întîmpla — în cazul cînd complotiștii n-ar cîștiga partida — cînd Forst ar descoperi că l-a păcălit; se gîndea în primul rînd la Lucien, știind că nu-l va mai revedea. Astă-seară, dragostea lor ar putea fi condamnată...

— I-am spus lui Gerhard că nu voi admite să fiu lăsată toată ziua să-mi rod unghiile de nerăbdare, închipuindu-mi peripeții mai mult sau mai puțin dezastruoase. Asta pentru că am fost atît de proastă să mă îndrăgostesc de un domn căruia îi plac complicațiile... Cînd ar fi putut să aștepte liniștit sfîrșitul războiului în biroul său confortabil ! Voi sta toată după-amiaza acasă, în strada Villejust. Cum nu-i decît la cîteva minute de Majestic, am cerut stăruitor să vină să ne explice măcar ceva din ce se întîmplă, de îndată ce lucrurile se vor preciza. Am trecut să te anunț. Mergem împreună acolo ?

— Ne întîlnim mai tîrziu. O să mă opresc în treacăt la uzină să-l înștiințez pe Lucien.

După ce o părăsise pe Marie-Laure, Gerhard se dusesese la hotelul Raphaël, de pe bulevardul Kléber, unde se afla popota ofițerilor statului major al guvernatorului militar.

Fețele încordate, vizibila nervozitate a celor care fac parte din complot, îl neliniștesc. Dar el află că n-a sosit nici o informație defavorabilă. Totuși e două după-amiază. În alte zile, la această oră, conferința de la cartierul general al Fûhrerului s-a terminat de aproape trei sferturi de ceas. Or, al doilea cuvînt din cod, cel mai important, n-a fost transmis. Nu fusese săvîrșit atentatul ? În caz contrariu, de ce nu s-a primit nici o știre la Paris ?...

Generalul von Stûlpnagel își termina prînzul întocmai ca în celelalte zile, la aceeași masă. În ziua aceasta va trebui să-și asume răspunderi hotărîtoare pentru succesul complotului în Vest. Răspunderi pe care puțini oameni, în armata germană, ar îndrăzni să și le asume.

Spre deosebire de alți ofițeri, are o expresie care nu lasă să i se ghicească deloc gândurile. Trebuie să discute despre literatură și despre istorie cu profesorul Weniger. (Guvernatorul militar a căutat totdeauna societatea scriitorilor, și îndeosebi a istoricilor și a filozofilor.) Totuși, e tras la față, și Gerhard observă că are țearcăne mai accentuate sub ochi.

Știe că generalul von Stülpnagel suportă greu timpul furtunos așa cum e cel din ziua aceasta, când căldura, de dimineață, rămîne apăsătoare. În vîrstă de cincizeci și opt de ani, n-a avut niciodată sănătatea pe care viața cumpătată, gimnastica fără exces și primejdia înfruntată de la o distanță rezonabilă o dau ofițerilor superiori. Dealtfel, când membrii statului său major îi impută în mod respectuos zilele prea lungi de lucru, el răspunde glumind că se simte dator să recupereze tot timpul irosit în cursul carierei sale, ca să-și îngrijească sănătatea, la el acasă sau în spitale.

Cu două săptămîni în urmă, Gerhard a fost invitat cu alți ofițeri la Vaux-les-Cernay, unde guvernatorul militar își petrece fiecare sfîrșit de săptămînă în fosta casă parohială. Gerhard își amintește de accentul generalului când a citit oaspeților săi poemul lui Stefan George : *Ante-christul*, care l-a impresionat și a contribuit fără îndoială să-l facă să-și dea seama care-i este datoria.

Sosind la hotelul Majestic, cartierul general al guvernatorului militar din Franța, Gerhard observă într-un colț din hol doar pe Hofacker, Rossbach și colonelul von Linstow, șeful statului major al lui Stülpnagel. Vorbesc cu însuflețire. Gerhard se îndreaptă în grabă spre ei.

— *Exercițiu terminat*, îi spune simplu Hofacker.

Linstow îi părăsește spre a-l înștiința pe guvernatorul militar că atentatul a avut loc. În șoaptă, Hofacker spune că a avut o convorbire înainte de masă cu generalul von Stülpnagel și că acesta consideră că nu se poate trece, la Paris, la executarea planului stabilit înainte de a se cunoaște rezultatul atențatului.

— Un singur cuvînt în mesaj : *Terminat*, continuă Hofacker. Știm deci că explozia s-a produs. Dar pentru a cunoaște amănuntele, trebuie să așteptăm să fim chemați de la Berlin.

— Cînd o să știm ?... întrebă maiorul Rossbach.

— La Rastenburg. Fellgebiel trebuia să arunce în aer centrala electrică, ca să izoleze cartierul general. Stauffenberg îmi va telefona îndată ce se va întoarce la Berlin. O oră, o oră și jumătate...

Maiorul are un zîmbet cam crispat.

— Și eu care am jurat ieri doctorului să respect cu strictețe regimul indicat pentru scăderea tensiunii !...

În cursul după-amiezii ofițerii neinformați ar putea, desigur, să se mire de agitația, de lipsa de zel în muncă manifestată în ziua aceea de unii dintre camarazii lor. Ca să-și ocupe timpul, Gerhard, căruia i s-a încredințat sarcina să redacteze răspunsul negativ pe care guvernatorul militar a hotărît să-l dea gauleiterului Sauckel, se străduiește să înceapă ciorna scrisorii. Gauleiterul i-a făcut cunoscută lui Stülpnagel intenția sa de a mobiliza în Franța contingentul '44 pentru serviciul de muncă în Germania. Apoi Gerhard ridică din umeri și zîmbește involuntar : răspunsul către Sauckel nu mai e necesar !

Cum să-ți desprinzi gândul de la ceea ce se întâmplă la Berlin ?... Blindatele și camioanele încărcate cu soldați pătrund în oraș ca să ocupe cartierul ministerelor, radioul și toate obiectivele principale. Ordinul de a zdrobi prin forță o eventuală încercare de împotrivire a S.S.-iștilor. Batalionul de gardă ia poziție în jurul ministerului de război unde s-au întrunit șefii complotului.

Ora trei. Ora trei și jumătate. Stauffenberg ar trebui să se fi întors la Berlin. Dar ce s-a întâmplat după atentat ? Stauffenberg a putut părăsi cartierul general ?...

Nervos, Gerhard se plimbă de colo pînă colo prin birou. Rezistă ispitei de a se duce la Hofacker. Inutil să-i înțească îngrijorările. Cum va primi informații, Hofacker își va înștiința imediat camarazii...

Totuși, la ora patru și jumătate, Gerhard nu-și mai poate stăpîni nerăbdarea. Urcă un etaj mai sus. Tocmai în clipa cînd intră, telefonul sună la Hofacker.

Emoționat, Gerhard rămîne lîngă ușa pe care a închis-o. Comunicarea e scurtă. Cele cîteva fraze rostite de Hofacker la telefon l-au lămurit pe Gerhard.

Își strîng mîinile. Sînt amîndoi la fel de emoționați. Hofacker spune foarte exaltat :

— 20 iulie : ziua cînd s-a ivit speranța !

ANNE SUNĂ ZADARNIC LA UȘA
casei de pe strada Villejust. Se întorcea cu bicicleta de la Levallois unde fusese să-l înștiințeze pe Lucien că rebeliunea împotriva lui Hitler urma să se producă în ziua aceea... Așteptînd, în fața casei, Anne se gîdea la acea după-amiază, cu mai bine de o lună înainte, cînd Marie-Laure, care se afla împreună cu Bertrand de Liviers, nu deschisese imediat. Ușa nu putea rămîne închisă pentru aceleași motive.

Peste cîteva minute, Marie-Laure apăru pe stradă. Pedala repede. Fusta scurtă, fluturînd în jurul ei, lăsa să i se vadă aproape pînă sus picioarele goale, prea subțiri după părerea ei...

— N-am mai putut rezista ! N-a venit să-mi spună ce se întîmplă, cum îl rugasem totuși. Atunci, m-am dus chiar eu să aflu vești la Majestic.

Își așezară bicicletele în vestibul.

— Gerhard a coborît doar pentru două minute. Nu părea mulțumit să mă vadă acolo. Așa-s bărbații, micuța mea Anne ! Acceptă să le facem cît mai plăcut cu putință timpul lor liber. Dar dacă sosim pe neașteptate tocmai cînd munca lor serioasă, așa cum consideră ei, e în toi, se încruntă. Socotesc că ne depășim rolul. Și cu mai multă sau mai puțină delicatețe, potrivit cu educația primită și gradul de interes pe care-l inspirăm, ne fac să înțelegem că-i stînjenim.

Anne nu-și putu ascunde nerăbdarea.

— Din fericire, lucrurile par să meargă bine...

— Ce ți-a spus ? întrebă repede Anne.

— Nici acum nu au prea multe amănunte. Dar sînt în măsură să-ți anunț decesul, survenit azi, în al cincizeci și cincilea an al vieții sale, și desigur fără ultima împărtășanie a bisericii, a unui om politic bucurîndu-se de o oarecare faimă în țara sa și în străinătate.

Anne închise ochii.

— Au reușit, murmură ea.

— Gerhard a consimțit să-mi spună doar : „Nici o teamă ! Evenimentele urmează un curs favorabil. A murit.“

Anne se rezemă de zid. Respiră adânc. Astăzi, va deveni din nou liberă. Și mâine, închisoarea se va deschide pentru François și camarazii săi...

Era foarte palidă, parcă obosită. Dar, în același timp, privirea îi strălucea.

— Ei bine, constată Marie-Laure, se poate spune cel puțin că știrea nu te lasă indiferentă.

La Majestic, în biroul locotenent-colonelului von Hofacker, Gerhard e informat de telegrama adresată tocmai de mareșalul von Witzleben¹, noul comandant șef, șefilor armatei, marinei și aviației, în Germania și în teritoriile ocupate.

Mareșalul von Witzleben anunță că s-a decretat starea de asediu și că noul guvern i-a încredințat puterea executivă pentru ca ordinea să fie menținută. În teritoriile ocupate, această putere a fost atribuită autorităților militare, sub ordinele cărora se află S.S.-ul și toate serviciile poliției.

S-au stabilit două sarcini imediate armatei : să asigure funcționarea instalațiilor de transmisie și să înlăture serviciul nazist de securitate.

Hofacker a fost chemat de generalul von Stülpnagel. În lipsa sa, Gerhard răspunde ofițerilor veniți să afle știri.

— Am telefonat la Bendlerstrasse. S-a confirmat moartea lui Hitler.

— Dar la Berlin ?...

— A existat o oarecare șovăială pînă la întoarcerea lui Stauffenberg. Totul n-a fost declanșat atît de repede, atît de energic cum fusese prevăzut. Dar Stauffenberg a luat imediat conducerea acțiunii.

Se aude sunînd telefonul. Gerhard răspunde.

— Primele blindate încep să intre în Berlin, își vestește apoi camarazii.

— S.S.-iștii ?

— Nu s-au mișcat.

— Nicăieri ?...

— Nicăieri.

¹ Mareșalul Erwin von Witzleben (1881—1944), unul din cei mai vîrstnici opoziționiști, desemnat să devină comandantul șef al armatei germane după lovitura de stat (*n. tr.*).

Intorcându-se în biroul său, Hofacker anunță că guvernatorul militar a vorbit la telefon cu generalul Beck, noul șef al statului. (Goerdeler, care va deveni cancelar, se ascunde în afara Berlinului de când a fost avertizat la timp de arestarea sa iminentă de către Gestapo. El n-a ajuns încă în capitală.)

Stülpnagel i-a făgăduit lui Beck să-și respecte toate angajamentele. Se vor da ordine pentru arestarea la Paris a S.S.-iștilor și a membrilor din S.D.

— Generalul nu dispune decât de câteva regimente, subliniază maiorul Rossbach. Dacă armata nu ne urmează, nu vom putea rezista mult timp la Paris.

— Cu Rommel, știam că grosul armatei va fi de partea noastră..

Hofacker îi informează că mareșalul von Kluge, instalat la castelul din Roche-Guyon după accidentul lui Rommel, l-a convocat cu puțin timp înainte pe guvernatorul militar pentru seara aceea la ora douăzeci.

Unii ofițeri, îngrijorați, se întreabă ce atitudine va avea mareșalul von Kluge, numit de la 3 iulie comandant șef în Vest. Desigur, el a avut încă din 1942 legături strânse cu opoziția antihitleristă. Mai ales cu Karl Goerdeler, noul cancelar. Dar Goerdeler s-a arătat dezamăgit de atitudinea nehotărîtă a lui Kluge.

Cînd a sosit, la începutul lui iulie, pentru a succeda mareșalului von Rundstedt, după două săptămîni petrecute la Berghof, la vila lui Hitler, Kluge s-a exprimat ca unul din cei mai fanatici partizani ai Führerului. Dar, după prima ciocnire cu Rommel, căruia i-a imputat că nu mai merită încrederea lui Hitler, Kluge a revenit, în contact cu realitatea frontului, la concepții care, din zi în zi, s-au apropiat de acelea ale lui Rommel.

Acesta așteaptă clipa potrivită să-l înștiințeze despre evenimentele ce se pregăteau. Și părea convins că-i va obține adeziunea. Dar accidentul survenit la 17 iulie, la Sainte-Foy-de-Montgomery, nu i-a îngăduit lui Rommel să aibă cu Kluge această convorbire decisivă.

— Cînd va ști că Hitler a murit și că noi stăpînim Berlinul, Kluge va merge alături de noi, conchise Gerhard.

— El știe că englezii și americanii nu vor mai putea fi ținuți încercuiți multă vreme la capul lor de pod. Ca și Rommel, nu poate dori decât să trateze înainte de a se prăbuși frontul..

Unii subliniază caracterul șovăitor al mareșalului von Kluge care nu corespunde, asigură ei, comportării sale energice de soldat.

Gerhard scoate în evidență că mareșalul a preluat de curînd comandamentul Grupului de armate B și s-a instalat la castelul din Roche-Guyon spre a nu permite ca un șef S.S. să fie numit după accidentul lui Rommel, în locul acestuia din urmă. (Hitler a vrut, într-adevăr, să-l înlocuiască pe Rommel cu comandantul armatei a VII-a, generalul S.S. Hausser.)

— Kluge a ținut neapărat să împiedice numirea unui S.S.-ist în fruntea Grupului de armate B. Este o dovadă a sentimentelor sale față de naziști !

— Și prin asta a și făcut un serviciu considerabil cauzei noastre.

— Dacă atentatul ar fi eșuat, am putea avea îndoieli asupra comportării sale, spuse Hofacker. Dar moartea lui Hitler îl eliberează pe Kluge...

Sună telefonul. După ce răspunse, Hofacker, puțin contrariat, declară că n-au putut să dea de locotenent-colonelul von Kraewel, comandantul Regimentului I de securitate.

— Mă duc să-l caut, propuse imediat Gerhard. Și, mai întîi, trec pe la Școala militară pentru a urmări să fie luate chiar acum toate dispozițiile, astfel ca regimentul să poată trece la acțiune la ora fixată.

Hofacker acceptă și-i încredință misiunea să controleze personal executarea ordinelor date de guvernatorul militar pentru arestarea S.S.-iștilor și a tuturor membrilor organelor poliției germane din Paris.

După cum îi ceruse Anne, Lucien părăsi mai devreme uzina în seara aceea, pentru a veni și el în strada Villejust.

Cînd intră Lucien, Marie-Laure crezu că ghicește în gîestul Annei elanul care o îndemna spre el și căruia nu-i ceda din cauza prezenței tinerei fete. Marie-Laure părăsi discret salonul... Cînd buzele li se desprinseră, Lucien părea poate puțin mirat. Cum ar fi putut înțelege de ce Anne tremura cu nervozitate în brațele lui ? Regăsindu-l, simțea și mai mult ce reprezenta pentru ea sfîrșitul minciunii în care, pînă acum, fusese obligată să trăiască față de el...

Marie-Laure lăsase radioul deschis tot timpul dar nu se pomenise nimic despre atentat. La ora şaptesprezece şi treizeci, Marie-Laure prinsese buletinul de ştiri transmis de Radio Stuttgart, consacrat în mare parte vizitei lui Mussolini la cartierul general al Führerului. Ducele sosise la ora şaisprezece la Rastenberg, unde fusese primit de Hitler.

— Ciudat, spusese Marie-Laure. Dacă Hitler e mort, evenimentul nu poate totuşi să treacă neobservat. Mai ales în Germania. Pe de altă parte, ştiu bine că nu-i singura dată când şi-a uimit contemporanii. Dar chiar aşa ! Să discute liniştit cu neînsemnatul său aliat, ca şi când nu şi-ar da seama că a trecut de la viaţă la moarte... Ar trebui atunci să-l iei în serios când se consideră un supraom !

— Deocamdată naziştii sînt stăpîinii postului de radio. Nu vor să dezvăluie moartea lui Hitler, spunea Anne.

Lucien şi Anne mai erau încă unul în braţele celuilalt când spicherul de la Radio Paris anunţă un comunicat special. Marie-Laure, care, pentru orice eventualitate asculta în spatele uşii, intră imediat în salon.

Comunicatul, se preciză, fusese difuzat la ora 18.15 de Radiodifuziunea germană şi anunţa că în ziua aceea se comisese împotriva Führerului un atentat cu un explozibil. Mai mulţi ofiţeri din anturajul său fuseseră răniţi. Führerul era nevătămat. El putuse să-şi reia imediat munca. De la ora 16, se înfreţinea cu Ducele...

Se priviră toţi trei. Marie-Laure părea cea mai tulburată. Ca şi Anne, Lucien socotea că dacă, la Paris, complotiştii fuseseră înştiinţaţi despre moartea lui Hitler, aceasta nu putea fi pusă la îndoială.

— Cunosc metodele naziştilor, declară Lucien. Încearcă să câştige timp. O minciună în plus !

— Ultima, zise Anne.

— Să sperăm că nu vor avea tocmai azi prostul gust de a începe să spună adevărul, remarcă Marie-Laure străduindu-se să-şi regăsească tonul glumeţ.

Vrînd să se ducă iar la Majestic, Lucien încercă s-o facă să-şi schimbe hotărîrea. Ea îi răspunse cu un ton iritat. Totuşi, Anne alăturîndu-i-se lui Lucien, Marie-Laure se resemnă să rămînă cu ei. Dar lăsă să se vadă că era din ce în ce mai nervoasă. Căuta în zadar informaţii la posturile de radio străine.

Cînd cineva sună la ușa de intrare, Marie-Laure se repezi să deschidă. Observă imediat dimensiunea tocului de revolver purtat de Gerhard la șold. Nu era a unui revolver de mărime redusă ca în alte dăți cînd îl văzuse în uniformă, ci tocul prelungit al unei arme de un calibru mult mai mare.

— Comunicatul lor ? Fals, bineînțeles, spuse Gerhard. Hitler a fost ucis de explozia extraordinar de puternică. Și, împreună cu el, cu siguranță, Goering și Himmler.

Îi informă că măsurile prevăzute pentru arestarea S.S.-iştilor, a S.D.-iştilor și a întregii poliții germane din Paris, aveau să fie acum executate. Se preferase, spunea el, căderea nopții pentru ca populația pariziană să fie scutită de spectacolul unor nemți arestînd pe alți nemți și luptîndu-se, poate, între ei.

— *Scutită* : cuvîntul mă încîntă, sublinie Marie-Laure, rîzînd forțat.

Sărută repede buzele lui Gerhard.

— Dar un străin are voie să comită astfel de mici greșeli într-o limbă cu atîtea nuanțe ca a noastră...

Protestă cînd el anunță că va însoți, în calitate de reprezentant al noilor autorități, pe soldații care au primit ordinul să efectueze arestările. După ce-i puse lui Gerhard cîteva întrebări, Lucien îl aprobă.

— După cîte înțeleg eu, șefii voștri sînt mai ales ofițeri de stat major. Cred că această specie este aproape la fel în toate țările. Cei cunoscuți de mine au tendința, odată instrucțiunile transmise, să nu se mai preocupe de urmări. Rămîn pe culmile unde se iau marile hotărîri. De ce depinde succesul, într-o astfel de acțiune ? Înainte de orice, de modul cum sînt executate ordinele. Rapiditate. Energie. Și, dacă e nevoie, brutalitate.

Gerhard dădu aprobator din cap.

— Tocmai mă cam tem, mărturisi el, ca la Berlin, să nu se mărginească prea mult la telegrame, directive și proclamații. Generalul Beck este un om foarte respectat și admirat în Germania pentru echitatea și noblețea sa de spirit... Totuși, cînd era șeful statului major general, toți îl știau ca pe un om privind lucrurile de sus. Azi are șaiszeci și patru de ani. A fost operat acum cîteva luni. De un cancer, cred... De aceea, am cerut să controlez și, dacă e necesar, să stimulez acțiunea care ne va face stăpîni Parisului.

— Dar ei sînt înarmați ! exclamă Marie-Laure. Bine întăriți... Se vor apăra !

— Nu cred, declară Gerhard. N-am auzit niciodată spunîndu-se că poliția să fi avut, undeva, curajul de a se lupta împotriva armatei. Oricum, S.S.-iștii și gestapoviștii vor fi înlăturați.

În glasul lui Gerhard exista un accent de încredere nestrămutată. Anne simțea că inima îi bate mai tare. Pentru ea, eliberarea...

— Mai ales, nici o ezitare, recomandă Lucien. Loviți tare. Foarte tare, dacă-i nevoie. Primele succese vor face ca toți cei șovăitori să încline de partea voastră.

— E ușor pentru dumneata să dai sfaturi frumoase ! exclamă cu amărăciune Marie-Laure. Dar cine își riscă pielea ? Gerhard... În timpul acesta, veți mânca liniștiți așteptînd știrile. Pe cînd eu, astă-seară, nu voi putea înghiți nimic ! Și, mulțumit de dumneata, te vei culca apoi cu femeia visurilor dumitale...

Se scuză imediat față de Anne pentru această izbucnire violentă.

— Anne, draga mea, iartă-mă ! Dar mă tem că Gerhard e gata să facă prostii îngrozitoare. Așa încît mă scoate din sărite să aud pe cineva încurajîndu-l.

Îl îmbrățișă pe Gerhard.

— Și tu, tu ai fi atît de prost ca să-l asculți pe un francez care-i urăște pe toți nemții ? „Lăsați-vă omorîți pentru o viață mai bună...”

Marie-Laure avea o mutră îmbufnată și enervată.

— Eu revin la comunicatul oficial : „Führerul este nevătămat“. Dacă totul mergea atît de bine pentru camarazii tăi, ar fi lăsat să se difuzeze știrea ? Asta nu va ușura lucrurile.

— Nu s-a terminat totul, recunosc Gerhard. Nu controlăm încă radiodifuziunea...

Declară că unii ofițeri manifestau îndoieli față de neșiguranța situației din Berlin și de știrile contradictorii.

— Cu un regim atît de puternic în față, nu poți să fi imediat stăpîn pretutindeni.

— Dar trebuie să acționați repede ! spuse Lucien. Și cu atît mai energic cu cît fiecare dintre voi trebuie să știe că nu există întoarcere. O singură posibilitate pentru voi toți, o singură șansă : să cîștigați.

Gerhard îi mulțumi din nou lui Lucien pentru ajutorul pe care s-a străduit să-l aducă mișcării anti-hitleriste.

— Adevăratul nostru șef la Paris mi-a spus : „Dacă se găsesc, printre patrioții francezi, oameni care au înțeles sensul luptei noastre și doresc victoria noastră, am și atins un scop important. Nu mai sîntem singuri...”

CĂPITOLUL XXXII

ZIUA DE DOUAZECI IULIE FUSESE, la Paris, una din cele mai călduroase de la începutul sezonului. Deși se lăsase noaptea, atmosfera era tot sufocantă, apăsătoare.

Vreo zece camioane, mergînd în urma mai multor autoblindate, parcaseră în umbră, pe bulevardul Malakoff, în colțul bulevardului Foch.

Gerhard stă de vorbă cu locotenent-colonelul von Kraewel, comandantul regimentului I de securitate. Reamintește instrucțiunile date de generalul von Stülpnagel, conform directivelor noului guvern. Soldații avînd sarcina să-i aresteze pe oamenii din S.D. vor trebui să se servească imediat de armele lor, dacă vor întîmpina rezistență.

Gerhard ar vrea să pătrundă cu primii soldați în imobilul S.D.-ului de pe bulevardul Foch, care, peste cîteva minute, va fi ocupat. Dar Hofacker i-a amintit că trebuie să se ducă, fără să piardă timp, în diverse locuri din Paris unde se află sediul unuia din organele poliției secrete. El va controla ca ordinele să fie pretutîndeni bine executate și va interveni acolo unde se va dovedi necesar.

Zgomote de cizme, zăngănit de arme. Soldații sar jos din camioane, se înșiruie repede unii după alții...

— Sînt convinși că vor asculta fără șovăială, spune Gerhard.

— Există vreun caz, în acest război, cînd soldații germani nu și-au ascultat șefii ?

Un locotenent se apropie, pocnește din călcîie.

— Înainte, spune simplu locotenent-colonelul von Kraewel.

Gerhard mai rămîne o clipă ca să vadă cum se desfășoară operația. Oamenii din corpul auxiliar care păzesc imobilul nu fac nici un gest spre a se împotrivi soldaților nemți. Prezintă armele locotenent-colonelului von Kraewel, aflat în fruntea lor. Acesta își scoate revolverul din toc, dă un ordin scurt.—Gerhard aude țacănind încărcătoarele puștilor. În spatele comandantului lor, soldații pătrund în grabă în imobil. Zgomot de pași iuți pe scări. Uși trîntite. Interpelări. Ordine. Dar nici o împușcătură.

Cîteva minute mai tîrziu, bărbați în uniforma S.D.-ului și alții, în haine civile, încep să iasă cu brațele ridicate în sus, în fața soldaților luminînd cu lanterne electrice puternice intrarea imobilului.

Se aud izbucnind glasuri. Un ofițer S.S.-ist înalt, slab, încă tînăr, cu părul foarte lins, apare, protestînd cu violență. Îl amenință pe locotenentul care, cu pistolul în mînă, merge lîngă el. • Sturmbannführerul Günther Forst !...

Gerhard prevăzuse că membrii poliției secrete nu vor da dovadă de o mare hotărîre cînd va sosi ziua pregătită de el și camarazii săi. Dar, în umbră, sub unul din castanii aleii, rămîne totuși surprins de pasivitatea, docilitatea acestor oameni, deținînd o putere atît de redutabilă. Unii în spatele celorlalți, fără să rostească un cuvînt, fără să încerce nimic ca să reziste sau să fugă, urcă în camioanele venite să se înșiruie pe bulevardul Foch.

Locotenentul ține pistolul ridicat spre Günther Forst și îi ordonă acestuia să se îndrepte nu spre unul din aceste camioane, ci spre o mașină a armatei, o „Kübelwagen“. Forst protestează furios și amenință încă. E însă singurul... Ofițerul îi poruncește cu glas sec să urce în mașină. Și Forst se supune.

— Unul singur lipsește : Knochen, spune locotenent-colonelul von Kraewel lui Gerhard, peste o clipă, în timp ce camioanele și mașina ce-i transportă pe prizonieri pornesc. Ca aproape în toate serile, se pare că el e în Montmartre. Unul dintre aghiotanții lui știa unde. I-am ordonat să telefoneze spre a-l ruga pe Knochen să se întoarcă imediat, sub un pretext urgent de serviciu.

— Și se înapoiază ?

— Fără nici un fel de discuție.

Șeful S.D.-ului la Paris, Sturmbannführerul Knochen, a renunțat la șampanie și la drăguțele animatoare care îl

distrau după ocupațiile sale din timpul zilei, ca să se întoarcă în grabă în bulevardul Foch, unde va fi arestat, ca și ceilalți.

— Nici o încercare de împotrăvire ? întrebă din nou Gerhard, înainte de a pleca spre alte imobile ocupate de poliția germană.

— Nici una. Evenimentul i-a luat prin surprindere. Și totuși, ce m-a uimit e că nici unul dintre ei n-a părut cu adevărat mirat. Noi facem pentru prima oară munca asta, dar ei sînt atît de obișnuiți cu ea, au trimis atît de mulți oameni în lagăre, încît propria lor arestare li se pare firească... Numai Sturmbannführerul Forst a dezaprobat inițiativa noastră ! Dar avea pistolul în tocul deschis pe birou, cînd am intrat. N-a făcut nici un gest spre a încerca să se servească de el.

Marie-Laure îl rugase din nou stăruitor pe Gerhard să vină s-o informeze imediat ce va putea. Lucien socotea că Gerhard nu trebuia abătut cu nimic de la ceea ce era esențial și de aceea se contrazisese iarăși cu el.

— Nu trebuie pierdut nici un minut.

Cînd se asigură că planul pentru arestarea celor din S.D. din Paris fusese pretutindeni executat, Gerhard socoti că putea, înainte de a se întoarce la hotelul *Raphaël*, să treacă pentru o clipă în strada Villejust, așa cum îi făgăduise Marie-Laurei. Lucien plecase.

— Nici noi nu stăm degeaba.

Gerhard povesti cum se desfășurase, fără nici o dificultate, arestarea celor 1 300 membri ai S.D.-ului și Gestapoului din Paris. Fuseseră închiși la Fresnès și la Saint-Denis. Iar ofițerii superiori la hotelul Continental.

Un singur incident : cîțiva aviatori care asistaseră la operația de cucerire a imobilului deținut de Gestapo, pe strada Saussaies, semnalaseră faptul statului major al aviației, atribuind această acțiune patrioților francezi purtînd uniforme ale soldaților germani. Gerhard fusese prevenit că dinspre bulevardul Malesherbes sosea un puternic detașament al aviației, precedat de autoblindate, ca să intervină. Mersese repede în întîmpinarea aviatorilor. Discuția cu căpitanul care îi comanda fusese destul de aprigă. (Ofițerii naziști erau mult mai numeroși în aviație decît în armata de uscat.) În cele din urmă, Gerhard îi

convinsese să-și ducă oamenii înapoi la cantonamentul lor.

— Ți-am prezis că, la Paris, totul va fi terminat în mai puțin de două ore, îi aminti el Annei. Dar, s-a desfășurat într-un timp mai scurt și mai repede decât am prevăzut noi.

— Iar mie nu mi-ai pomenit nimic ! îi impută Marie-Laure. Numai azi, când nu mai poți face altfel, și când crezi că partida e câștigată, îmi spui câte ceva din toate aceste întâmplări, care nu mă interesează, dealtfel, decât din cauza ta ! Și după toate astea, a trebuit să reacționez, să arăt că știam mai mult decât îți închipuiai tu...

Marie-Laure nu părea pe deplin liniștită de veștile aduse de Gerhard.

— Să arestezi poliția este, desigur, cea mai bună metodă pentru a nu fi băgat tu însuși la zdup, admise ea.

Imitînd vocea aspră și spartă a lui Paul Reynaud¹ când anunța categoric victoriile franco-engleze în timpul campaniei din Norvegia, spuse :

— Calea perspicacității este întreruptă.

Rîse, dar fără convingere. Toată seara, nu încetase să răsucească butoanele postului de radio. Prinsese Radio-Stuttgart.

Nici o informație nouă nu fusese difuzată. În buletinul de știri de la ora opt, Radio-Paris se mărginise să transmită din nou comunicatul special, fără să aducă precizări. În cronica sa militară, Jean Hérold-Paquis, înaintea profeției sale zilnice despre distrugerea Angliei, făcuse aluzie la atentat, dar într-un mod arătînd că nu știa mai multe decât anunța comunicatul.

— Ei spun că întîlnirea Hitler-Mussolini s-a desfășurat după orarul prevăzut. S-a precizat chiar că, la sfîrșitul după-amiezii, Adolf îl condusesse pe *sein guter Kamerad*² la gară...

— Pretind că Hitler n-a murit. Nu e nici măcar rănit. Sint deci obligați să relateze că a stat chiar de vorbă cu Mussolini, deoarece 20 iulie era data fixată pentru întîlnirea lor.

¹ Om politic francez, prim-ministru între martie și iunie 1940, arestat apoi de naziști și deținut în Germania între 1943 și 1945 (n. tr.).

² Bunul său camarad (germ. — n. tr.).

Marie-Laure se arată îngrijorată. Anne părea mai puțin preocupată de evenimentele din Germania. Pentru ea, esențialul nu era ceea ce se petrecuse la Paris ? Gîndurile ei se fixaseră asupra acestei situații. Șovăind puțin, întrebă :

— Nici unul nu v-a scăpat ?

— Planul localurilor ocupate de acești domni era stabilit de multă vreme. M-am dus pretutindeni. Vă afirm că nici unul n-a fost uitat !

Anne nu se putu reține să nu stăruie.

— Toți sînt într-adevăr arestați ?

— Poate că zece sau cincisprezece au izbutit să fugă. Ea se îngălbeni.

— Dar... șefii ?

— Toți, fără excepție, nu ne mai pot crea nici cea mai mică neplăcere ! Oberg, Knochen, Forst, Schwagermann...

Forst ! În seara aceasta ea devenise din nou liberă.

Destul de mirată, Marie-Laure o văzu înaintînd deodată spre Gerhard. Emoționată, cu ochii strălucind, cu tenul puțin îmbujorat, Anne strînse mîinile lui Gerhard, ca și cînd îi mulțumea.

CAPITOLUL XXXIII

ÎN FAȚA APARATULUI DE RADIO, Marie-Laure păstra un aer preocupat. Sătulă de programul postului Stuttgart, transmițînd cu încăpăținare muzică de Wagner, învîrți butoanele aparatului. La Paris, era ora unei emisiuni săptămînale de varietăți, unde, sub o formă satirică, se reluau, în cîntece mai mult sau mai puțin spirituale, temele „recomandate” de *Propagandastaffel*.

În seara aceea, își băteau joc de „tinerii excentrici care nu înțelegeau nimic din Europa nouă”. Marie-Laure ridică din umeri.

— Bietul individ n-a înțeles pînă acum că Europa asta începe să îmbătrînească !

Cu toată predilecția ei pentru calambururile destul de forțate nu zîmbi prea mult la glumele unui șansonetist de mîna a treia. El alcătuisese cîteva cuplete de o ironie

greoaie în legătură cu peripețiile transporturilor pe mare ale materialelor americane expediate în Rusia. Refrenul : *C'est par le fond qu'il Mourmansk le moins*¹...

Marie-Laure umbla de colo pînă colo, nervoasă.

— Mult trebuie să mai țin la afurisitul ăsta de Gerhard ca să am răbdare să ascult astfel de tîmpenii, sau muzica lui Wagner ! În speranța de a obține precizări despre sănătatea lui Adolf...

Anne, stînd într-un fotoliu, în fundul salonului, tăcea. Înainte ca Gerhard — care nu rămăsese decît trei sau patru minute — să le părăsească, ea îl întrebuse ce soartă îi așteaptă pe S.S.-iștii arestați :

— S-au dat dispoziții pentru o judecată extrem de rapidă. Cel puțin în privința șefilor. Tribunalul militar care trebuie să-i judece va delibera chiar astă-noapte. Vor fi împușcați mîine dimineață în zori, la Școala militară.

— Văd că și voi știți să evitați incertitudinile verdictului, observase Marie-Laure, izbutind să zîmbească.

Anne nu reușea să se preocupe de ce se întîmplă la Berlin. Aici, lovitura reușise ! Nu se mai afla la cheremul lui Günther Forst. Și fratele ei, François, va fi de asemenea liber...

Se înfăptuise planul ce i se precizase în minte cînd, după disperare și deznădejde, urmase dorința de a se elibera de influența lui Günther Forst. Sturmbannführerul credea că se folosește de ea. Și Anne se hotărîse să ajute pe oamenii de al căror succes depindea înlăturarea lui.

Desigur, strădaniile Annei ca să fie susținuți din afară compolțiștii, n-avuseseră rezultatul dorit de ea, cu tot curajul și perseverența lui Lucien. Dar izbutise să orienteze într-o direcție greșită ancheta condusă de Sturmbannführerul Forst privind complotul din Franța. Pretinsese că, după mărturisirile lui Gerhard, șefii complotului aleseseră arestarea lui Hitler în Vest și nu atentatul. Astfel, îl îndemnase pe Forst să stabilească un plan ce nu corespundea evenimentelor ce se pregăteau. Și el spera că mai are încă răgaz, pentru că nu era vorba ca Hitler să sosească în Franța în zilele următoare. El o crezuse...

¹ Joc de cuvinte intraductibil, folosit de șansonetist spre a spune că vasele americane transportînd armament în U.R.S.S. erau scufundate de submarinele și aviația germană înainte de a ajunge în portul Murmansk (n. tr.).

Anne se întreba totdeauna cu neliniște despre motivele încrederii ce i-o arătase.

„Vă înțeleg“, îi spusese Forst, în strada Troyon.

Anne își amintea de ciudata alterare a glasului său când o întrebase după aceea :

„Mă urîți ?“

Ea nu răspunsese.

În noaptea aceea, Anne își repetase că nu era neapărat nevoie să-l urască. Trebuia să se elibereze. În primul rînd, de puterea lui Forst asupra ei... Și voia să pună capăt prefăcătoriei ce o chinuia și pe care n-ar mai fi putut-o suporta multă vreme. În afară de asta mai simțea, destul de des acum, unele temeri despre o primejdie care, venind din partea lui Forst, ar fi putut să-l amenințe pe Lucien, pentru că o iubea.

Datorită acestei iubiri, avusese tăria de a lupta pentru a învinge, pentru a trăi.

Și, gîndindu-se tot la Lucien pe care, peste o clipă, avea să-l întâlnească, Anne izbuti să îndepărteze impresia lăsată de cuvintele lui Gerhard :

„Vor fi împușcați mîine dimineață în zori, la Școala militară“.

În camera maiorului Rossbach, la hotelul Raphaël, se găseau adunați vreo zece ofițeri, avînd roluri importante în complot. Cînd intră Gerhard, înțelese imediat, după chipurile camarazilor săi și discuțiile lor aprinse, că știrile de la Berlin sînt departe de a fi atît de satisfăcătoare ca cele din Paris.

Un camarad îi întinde textul unui ordin al lui Keitel, comandantul O.K.W.-ului, prin care se face cunoscut că instrucțiunile date de rebelii ocupînd ministerul de război sînt fără valoare și în nici un caz nu trebuie să fie executate.

— Cei de la Bendlerstrasse ne-au afirmat adîineauri din nou că lucrurile merg bine la Berlin.

— Dar Hitler n-a murit ! exclamă cu nervozitate un căpitan de abia stăpînindu-se. Ei s-au înșelat. Sau ne-au înșelat.

— Dacă Hitler n-ar fi mort sau foarte grav rănit, vorbea la radio, subliniază înflăcărat Gerhard. De ce ar păstra această tăcere ? Reacția lui firească ar fi să facă să i se

audă vocea. Pentru a dovedi într-adevăr că mai trăiește. N-ar fi cea mai bună armă împotriva noastră ? Dar nu vorbește. De ce ? Fiindcă nu-i în stare s-o facă.

Aparatul de radio continua să difuzeze muzică de Wagner. Dar nu se anunță nici un discurs.

Ca să-i îmbărbăteze, Gerhard le dă amănunte despre succesul repurtat la Paris, în operațiunea pentru eliminarea Serviciului nazist de securitate.

— Dacă puciul nu reușește însă la Berlin, situația noastră va fi și mai disperată ! ripostă căpitanul.

— Generalul von Stülpnagel nu va da înapoi, spuse cu fermitate Gerhard. Dealtfel, după arestarea S.S.-iştilor, este imposibil !

— Ce avem noi la Paris ? Patru regimente...

— Armata din Vest ne va urma !

Gerhard își afirmă din nou convingerea că generalul von Stülpnagel, care se află, împreună cu Hofacker, la Kluge, la Roche-Guyon, va ști să obțină adeziunea comandantului șef din Vest.

Coborîră să-și revadă camarazii. Așteptau știrile, stînd în jurul aparatului de radio din hol. Unii nu izbuteau să-și ascundă nerăbdarea lor îngrijorată.

Gerhard vorbește iar, cu înflăcărare, străduindu-se să le insuflă încrederea, hotărîrea sa celor zbuciumați, nehotărîți. Deodată, se oprește. Tocmai intrase colonelul von Linstow, șeful statului major al guvernatorului militar. Fața lui palidă e descompusă. Fruntea îi strălucește de nădușeală.

— Sîntem pierduți, murmură Linstow cu un glas abia perceptibil.

Se prăbușește mai curînd decît se așează pe canapea, cu mîna crispată pe stomac. Colonelul, bolnav de ulcer, a cărui stare nervoasă a fost zdruncinată de crize repetate, pare distrus de lovitura primită. Ei îl înconjoară, consternați, punînd toți deodată întrebări.

Gerhard ordonă să se deschidă fereastra. Descheie partea de sus a tunicii colonelului. Pare că se înăbușă. Linstow respiră profund. Apoi, cu o voce înceată, parcă frîntă, îi anunță că însuși Stauffenberg i-a telefonat adineauri.

— Nu mi-a spus decît cîteva cuvinte : „Totul s-a sfîrșit. Ei sosesc... Adio.“ Și auzeam, la telefon, loviturile date cu patul puștii în ușa biroului său !

O tăcere apăsătoare. Apoi fiecare începe să facă presupuneri în legătură cu ce s-a putut întâmpla la Berlin.

— Susțin că nimic nu-i pierdut, declară Gerhard. Chiar dacă Hitler a scăpat din atentat... Ceea ce încă nu-i dovedit. Dacă armata din Vest urmează exemplul dat de noi la Paris, Hitler este condamnat.

— Dar trebuie ca și Kluge să ni se alăture !

— Totul depinde de Kluge.

— Da, recunosc Gerhard. El e acum speranța noastră...

Afirmă că așteaptă cu încredere alegerea acestui comandant curajos, lucid. O alegere care va lăsa oamenilor revoltați împotriva lui Hitler o importantă posibilitate de succes sau, dimpotrivă, va condamna tentativa lor la un eșec total.

— Încă din anul 1942, la Smolensk, Kluge i-a spus lui Goerdeler că Hitler va duce armata germană la un dezastru, amintește Gerhard. Și el a considerat că nici un om curajos n-ar putea asista cu brațele încrucișate la desfășurarea evenimentelor.

— Ce caz de conștiință pentru el ! Dacă Hitler mai trăiește, să antrenezi într-o rebeliune armata avînd misiunea să oprească invazia...

— În timp ce aliații refuză orice modificare a hotărîrilor de la Casablanca !

— Capitulare fără condiții...

— Cum să nu-i fie teamă lui Kluge că va trece drept un trădător ?

— Ah ! dacă aliații ar fi fost capabili să înțeleagă mai bine...

Maiorul Rossbach anunță că amiralul Krancke, comandantul șef al marinei din Vest a telefonat. Nemulțumit că nu poate sta de vorbă cu guvernatorul militar, a citat o telegramă a marelui amiral Dönitz. Potrivit acestei telegramă, la Berlin a avut loc o insurecție armată. „S-a dat ordin marinei de război să fie în stare de alarmă. Ordinele comandantului armatei de uscat nu trebuie să fie executate.” Amiralul Krancke, pe un ton foarte neîncrezător, cere lămuriri asupra atitudinii generalului von Stülpnagel...

Gerhard face parte din micul grup a celor rămași credincioși ideii de a nu reveni cu nici un preț asupra hotărîrii luate, orice s-ar întâmpla la Berlin.

Încă o jumătate de oră de așteptare și nesiguranță, înainte de a se auzi pocnetul călcâielor santinelelor din fața hotelului Raphaël.

Generalul von Stülpnagel ! Călcâiele pocnesc și în holul hotelului. După ce răspunse la salutul ofițerilor, guvernatorul militar ascultă fără un cuvânt raportul lui Boineburg, comandantul Parisului, despre arestarea S.S.-iștilor. Lui Gerhard i se pare că generalul e mai palid decît de obicei. E tras la față. Zbîrciturile mărunte de pe obrazul său, care-i subliniază oboseala, par mai accentuate, sub ochi, la colțul buzelor. Însă expresia rămîne de nepătruns. Ca și cînd generalul ar vrea, prin calmul său, să liniștească pe ofițerii de a căror îngrijorare nu-i e greu să-și dea seama. Gerhard observă că Hofacker, care îl urmează, pare grozav de enervat.

— Mareșalul von Kluge vrea să mai aștepte cîteva ceasuri. Pînă ce situația va fi mai clară, spune doar Stülpnagel.

Ofițerii se privesc, consternați. Mareșalul nu-i va urma ! Nu se vor putea bizui pe sprijinul armatei din Vest. Nici un mare comandant militar nu s-a alăturat insurecției. La Berlin, puciul a și fost zdrobit. Numai aici, la Paris, s-a reușit ca S.S.-iștii să fie înlăturați. Complotiștii sînt stăpîinii capitalei franceze. Dar în realitate acest succes face situația lor și mai tragică.

În salonul rotund, în jurul generalului von Stülpnagel, începe o discuție asupra liniei de conduită ce trebuie urmată. Generalul rămîne tăcut. Gerhard îl vede, uneori, făcînd gestul său obișnuit trădînd oboseală : își trece mîna dreaptă pe spate, ca și cînd ar vrea să-l susțină.

Hofacker îi povestește pe scurt lui Gerhard convorbirea de la Roche-Guyon, în urma căreia situația ia acest aspect disperat. Imediat ce au fost primiți de Kluge, Hofacker a expus fără nici o reticență planul complotiștilor și motivele ce i-au determinat să acționeze astfel. I-a oferit lui Kluge să ia conducerea rebeliunii din Franța. Și i-a propus să-și însușească proiectul lui Rommel : să negocieze pentru a obține condiții ceva mai bune decît cele stabilite la Casablanca, în schimbul încetării luptelor din Vest.

O tăcere lungă, apăsătoare. Apoi mareșalul von Kluge a declarat simplu :

— Führerul n-a murit.

Și tot prin această frază a răspuns reproșurilor lui Hofacker și Stülpnagel care-l îndemneau să acționeze așa cum ar fi făcut Rommel, dacă nu s-ar fi întâmplat accidentul din 17 iulie.

Fără să vrea să asculte mai mult, mareșalul și-a rugat vizitatorii să-l însoțească în sufragerie. În timpul mesei, servită la lumina lumînărilor (toate cablurile electrice din împrejurimi sînt scoase din uz în urma bombardamentelor aeriene), doar mareșalul a părut că se simte la largul lui. Și-a exprimat speranța să-i mai împiedice pe americani să înainteze cu toate că intraseră în ziua aceea la Saint-Lô... Stülpnagel, Hofacker, Speidel și Blumentritt (șeful statului major al comandantului șef din Vest) tăceau, frămîntați, încordați. Înainte de sfîrșitul mesei, Stülpnagel cere mareșalului să-i vorbească între patru ochi. Reamintește de legăturile lui Kluge cu opoziția. Apoi, sperînd să-l mai hotărască, îi anunță arestarea S.S.-iștilor și a gestapoviștilor la Paris. Dar Kluge se înfurie rău aflînd de această inițiativă luată fără ca el, comandantul șef, să fi fost înștiințat. Pe un ton indignat, îl anunță pe Stülpnagel că-i retrage comanda.

Ultimele eforturi ale lui Stülpnagel și Hofacker au fost zadarnice. Mareșalul von Kluge a repetat, negînd din cap :

— Führerul n-a murit.

Acum, la hotelul Raphaël, Hofacker își exprimă furios dezamăgirea pricinuită de hotărîrea mareșalului von Kluge de a bate în retragere deși complotiștii din Berlin au crezut că se pot bizui pe el.

— Poate să procedeze altfel ? zise maiorul Rossbach: Dacă Hitler n-a murit...

— Hitler ar fi vorbit la radio, repetă Gerhard cu tărie: Poate că într-adevăr n-a fost ucis. Dar dacă este grav rănit, incapabil să acționeze, totul poate fi încă schimbat în favoarea noastră.

Boineburg, comandantul „Marelui Paris”, anunță că amiralul Krancke a dat tocmai un avertisment. S.S.-iștii trebuie să fie puși imediat în libertate. Altfel, el, Krancke, intenționează să întreprindă o acțiune conform instrucțiunilor date de amiralul Dönitz.

— Avem mijloace să zdrobim această tentativă, spune Gerhard. Krancke poate dispune de patru sau cinci mii de oameni la Paris. Dar nu adevărați luptători ! Nu vor rezista multă vreme în fața soldaților noștri.

— Așadar război civil ?

— Aici, la Paris...

— În fața francezilor !

Mai mulți ofițeri nu-și ascund dorința de a se retrage dintr-o acțiune ce ia întorsătura unui dezastru. Alții, descumpăniți, nu mai scot nici o vorbă. Generalul von Stülpnagel, rămîne și el tăcut. Timp de două sau trei clipe, Gerhard îi vede pleoapele închizîndu-se peste ochii strălucind ușor de febră. Generalul suportă destul de greu căldura umedă, revărsată, la 20 iulie, asupra Parisului. Iar în ziua aceea, el a fost nevoit să ia hotărîrea socotită, desigur, drept cea mai gravă din viața lui. Apoi, această teribilă și dezamăgitoare discuție la Roche-Guyon. Și acum, gîndul prăpastiei se cascadează înaintea lui, după refuzul lui Kluge și eșecul puciului la Berlin...

Totuși generalul dă aprobator din cap cînd Gerhard afirmă că dacă Hitler nu mai e în stare să comande, șefii militari nu vor urma pînă la înfrîngerea totală pe ceilalți conducători naziști, pe care îi disprețuiesc și îi urăsc.

— Lui Hitler i-au prestat jurămînt. Nu regimului !

— Ne rămîne această șansă, spuse Hofacker : Hitler să fie incapabil să dea ordine. Am avut informații contradictorii. Dar, există o certitudine : atentatul a fost înfăptuit ! Explozie de o violență extraordinară, mi-a afirmat Stauffenberg la telefon.

— Berlinul anunță însă că Hitler n-are decît cîteva zgîrieturi.

— Să fie oare aceasta prima minciună colosală a lui Goebbels ? Curînd va fi unu noaptea. Explozia de la „Vi-zuina lupului“ s-a produs cam pe la douăsprezece și jumătate ziua. S-au scurs mai mult de douăsprezece ore...

Ca și Gerhard, Hofacker afirmă :

— Dacă Hitler ar fi teafăr, ar fi dovedit-o vorbind ! Și încă foarte repede... Să ne gîndim bine. Nu-i evident că asta ar fi făcut înainte de toate ?

Aceste cuvinte, energia lui Hofacker, a lui Gerhard și a altor cîțiva ofițeri, cei mai decisi, par să aducă o oarecare nădejde celor care nu și-au ascuns descurajarea. La radio se cîntă *Parsifal*. Și Hitler tot n-a vorbit...

Generalul von Boineburg îl întrebă pe guvernatorul militar ce răspuns trebuie să dea amiralului K̄rancke.

care cere imperios eliberarea S.S.-iştilor. Stülpnagel declară că refuză să cedeze somaţiei ameninţătoare. Hotărîrea lui redă în mod vizibil curaj unor ofiţeri. Discuţiile continuă. Dar cuvintele demoralizatoare devin mai rare decît cu o clipă înainte.

Transmisia operei *Parsifal* la radio se întrerupe brusc. Glasul spicherului :

— *Atenţiune, atenţiune...*

În saloan s-a aşternut o tăcere deplină. Toţi se întorc spre aparatul de radio din holul hotelului. Trece o clipă. Maiorul Rossbach întoarce uşor butoanele pentru a amplifica sonoritatea. Din nou, muzică. Apoi, pe neaşteptate, o tăcere bruscă.

— *Atenţiune, atenţiune...*

Şi ofiţerii adunaţi în holul hotelului Raphaël, în jurul aparatului de radio, aud cuvintele ce pun capăt ultimei lor speranţe :

— Va vorbi Führerul.

CAPITOLUL XXXIV

„O FOARTE MICĂ CLICĂ DE OFI-
ţeri ambiţioşi, fără onoare şi de o prostie criminală, a urzit un complot pentru a mă suprima şi a înlătura prin aceeaşi lovitură statul major al forţelor armate. Bomba pusă de colonelul conte von Stauffenberg, a explodat la o distanţă de doi metri de mine, în dreapta mea. Ea a rănit grav pe mai mulţi dintre colaboratorii mei. Unul dintre ei a murit. Eu sînt absolut teafăr, în afară de unele zgîrieturi, contuziuni şi arsuri. Văd într-asta confirmarea misiunii ce mi-a încredinţat-o Providenţa...”

Neclintiţi, ofiţerii ascultă într-o tăcere lugubră. Vocea n-are siguranţa totală, exaltarea violentă a zilelor de triumf. Intonaţia sa guturală devine aspră, mînioasă, în unele clipe. Apoi slăbeşte în mod ciudat.

E foarte cald în holul hotelului Raphaël. Unii ofiţeri şi-au descheiat partea de sus a tunicii.

Glasul, pe care ei îl recunosc, cu tot accentul său neobişnuit, îşi regăseşte toată vigoarea.

„Cercul conspiratorilor este foarte redus. Nu are nimic comun cu forţele armatei germane, în special cu Armata.

E un mic grup de elemente criminale, a căror eliminare necrutătoare este în curs.

În consecință, iată ce ordon imediat :

1. Nici o autoritate civilă nu poate primi vreun ordin din partea unui serviciu revendicat de acești uzurpatori.

2. Nici o autoritate militară, nici un comandant de trupe, nici un soldat nu se poate supune unui ordin al acestor uzurpatori. Dimpotrivă, fiecare are obligația, fie să aresteze pe oricine transmite sau dă un asemenea ordin, fie, dacă se împotrivește, să-l ucidă imediat.

Pentru a restabili definitiv ordinea, l-am numit pe ministrul Reichului Himmler comandantul armatei din interior“.

Doi chelneri aduc pe tăvi pahare cu coniac și cu bere comandate de maiorul Rossbach înainte ca radioul să anunțe discursul lui Hitler. Generalul von Stülpnagel refuză cu un gest. Mai mulți ofițeri înghit dintr-o sorbitură un pahar de alcool.

„De data aceasta vom încheia socotelile așa cum avem noi, național-socialiștii, obiceiul de a o face !“

Vocea, acum brutală, furioasă e aceea a lui Hitler când se lasă pradă acelor accese de mînie, care, pe cît se pare, în ultimele luni e tot mai puțin capabil să le controleze. Și fiecare dintre cei care l-au și putut vedea în timpul uneia din aceste discuții când obiecțiile îl scot din fire, își poate închipui violența gesturilor, strălucirea, de o insuportabilă duritate, a privirii...

Dar glasul se schimbă brusc, luînd o nuanță mai călduroasă, care seamănă chiar cu o emoție trecătoare, când Hitler, ajungînd la sfîrșitul discursului său, declară :

„Aș vrea mai ales să vă salut încă o dată cu bucurie pe voi, vechii mei camarazi de luptă...”

Gerhard se gîndește la ziua când l-a putut auzi pe Hitler la telefon, în biroul generalului Speidel, la Roche-Guyon. Această voce căpătase o intonație întru totul asemănătoare când Hitler, aflînd că un contraatac al trupelor S.S. ale lui Sepp Dietrich recucerise o parte din terenul pierdut de divizia a 16-a de pușcași a aviației, spusese : „Credinciosul meu Dietrich ! Vechiul meu camarad...”

Încheind, Hitler sublinie din nou că datorează Proviidenței salvarea sa de la atentat și-și afirmă voința de a-și continua opera. O tăcere uimită s-a prelungit o clipă în

holul hotelului Raphaël. Ofițerii nu schimbă între ei nici măcar o privire.

— Adineauri am fost condamnați la moarte, spune în sfârșit maiorul Rossbach.

Radioul retransmite acum o alocuțiune a lui Goering. După aceea, ia cuvîntul amiralul Dönitz.

Hofacker își manifestă din nou mînia împotriva mareșalului von Kluge.

— Rommel, el n-ar fi dat înapoi. Și Hitler, deși în viață, ar fi fost pierdut !

— Poate că Rommel ar fi antrenat, într-adevăr, armata. Și popularitatea lui e atît de mare încît revolta sa ar fi putut să-i dea o lovitură mortală lui Hitler în Germania. Dar Kluge ? După acest discurs, soldații nu l-ar fi urmat.

Din nou amiralul Krancke, care auzise, ca și ei toți, discursul lui Hitler, telefonează la Raphaël. Cere stăruitor un răspuns imediat în privința S.S.-iștilor arestați de armată. În caz contrar, va ordona imediat trupelor marinei să intre în acțiune spre a-i elibera.

— Nu trebuie să cedăm, repetă Gerhard cu tărie. L-ați auzit pe Hitler ! Și Himmler în fruntea armatei din interior... Știți ce înseamnă asta ! Să depunem armele ? Am întinde gîtul călăului. Îi cunoașteți pe oamenii ăștia... Nu vor exista scuze, nici îndurare pentru nici unul dintre noi. Nici unul ! Mergînd pînă la capăt, vom da un exemplu ce poate fi urmat. Vom zdrobi regîmul... Și nu-i preferabil să murim luptînd decît să fim spînzurați, după ce am trecut prin mîinile Gestapoului ?

Numai Hofacker și alți trei sau patru ofițeri, a căror hotărîre n-a fost frîntă de discursul lui Hitler, îl aprobă. Generalul von Stülpnagel, în picioare, ținînd încă o mînă la spate, are o expresie vagă, absentă, s-ar spune. Timp de o clipă, Gerhard observă la el chiar un surîs ușor, ciudat.

Colonelul von Linstow repetă cuvintele pronunțate de Stauffenberg înainte de a-i spune adio, atunci cînd cei veniți să-l aresteze băteau la ușa biroului său de pe strada Bendler :

— Totul s-a sfîrșit.

Anne îl ascultase pe Gerhard fără să spună un cuvînt. Era foarte palidă. Dar nici Marie-Laure, preocupată doar de

soarta lui Gerhard, nici Lucien, care îl întrerupsese de câteva ori pentru a-i pune întrebări, nu observaseră încă acest lucru. Lucien se întorsese în apartamentul de pe strada Villejust cu un sfert de oră înainte ca postul de radio german să transmită discursul lui Hitler.

— De ce la Berlin n-au pus mai întâi stăpînire pe radio ? întrebă el. În epoca noastră, cînd se declanșează o lovitură de stat, e unul din primele obiective ! Cu siguranță primul.

Gerhard făcu un gest arătînd că nu știe. Pentru prima oară lăsa să i se vadă descurajarea.

— Și rezultatul atentatului ? Cum se face că n-ați fost mai bine informați ? întrebă din nou Lucien.

— Stauffenberg nu putea sta mult timp pe loc dacă voia să treacă barajele. O explozie foarte puternică, a spus el. A văzut trupuri transportate pe brancarde. Trebuie să fi crezut că Hitler n-a putut supraviețui.

— Sper că el și ceilalți s-au gîndit să fugă la timp, cînd au înțeles că atentatul nu reușise, zise Marie-Laure.

El nu răspunse.

— Nu crezi că ar fi fost mai bine să-ți fi petrecut seara la club, dansînd cu mine ?

— Și S.S.-iștii arestați astă-noapte ? întrebă Lucien.

— Sînt pe cale să-i elibereze, zise Gerhard cu amărăciune.

Anne scoase un țipăt. Atunci, observară excesiva ei paloare, expresia sa uimită. Lucien se apropie imediat de ea. O clipă își trecu brațul în jurul umerilor săi. Anne era cît pe aci să leșine.

— Ascunde-te ! spuse ea cu înflăcărare lui Gerhard. Dispari... Pentru nimic în lume nu trebuie să te întorci mîine la birou !

Marie-Laure se grăbi s-o aprobe.

— Trebuie să-l ajuți ! zise Anne cu aceeași însuflețire, adresîndu-se de astă dată lui Lucien.

Lucien răspunse imediat că va căuta un loc unde Gerhard ar putea aștepta plecarea nemților din Paris.

— E frumos din partea ta, dragul meu Lucien ! exclamă Marie-Laure. Dumneata, care ai fi vrut să mănînci fript un Fritz în fiecare dimineață la micul dejun. Fie el verde sau negru. Îți iert azi jignirile dintr-o anumită duminică după-amiază...

Îl sărută.

Gerhard îi mulțumi Annei și lui Lucien. Emoția tinerei femei nu se potolea.

— N-ai de ce să te temi, îi răspunse el. Aceste evenimente nu te privesc.

Anne tresări.

— Ce spui ? Asta nu mă privește ! ?...

Rise nestăpînit. Expresia ei părea rătăcită. Lucien îi apucă mîinile, privind-o cu o mirare îngrijorată. Se avîntă spre el. Și Lucien înțelese cît trebuie să fi fost de tulburată pentru a se cuibări astfel la pieptul său fără a se sinchisi de prezența lui Marie-Laure și a lui Gerhard. O simțea tremurînd în brațele sale.

CAPITOLUL XXXV

MARIE-LAURE ȘI ANNE N-AR FI vrut să-l lase pe Gerhard să plece. Anne stăruise cel mai mult pentru ca el să rămînă în strada Villejust. Dar Gerhard ținuse să meargă spre a-și regăsi camarazii, afirmînd că, deocamdată, nu era atît de amenințat cum își închipuiau.

Sosind la hotelul Raphaël, el are cea mai mare surpriză din viața sa. În pragul salonului, rămîne nemișcat o clipă sau două, uluit.

Spectacolul ce-l are înaintea ochilor : marele salon e plin de ofițerii Wehrmachtului și de gradații S.S. glumind împreună, în atmosfera cea mai cordială, ceva inimaginabil chiar și în vremuri obișnuite căci disprețul, animozitatea corpului ofițeresc față de S.S.-iști e cunoscută de mulți dintre ei. Și mai ales față de cei specializați în treburile polițienești și executarea ordinelor celor mai groaznice ! La rîndul lor S.S.-iștii manifestau față de „verzi“ o dușmănie cel puțin egală, agravată de o neîncredere inspirată de aceea pe care Führerul o are față de majoritatea ofițerilor superiori.

Or, acolo se află, adunați laolaltă, ofițerii de stat major ai guvernatorului militar, cei ai regimentului I de Securitate și șefii organelor poliției germane din Paris. Beau, se interpelează cu veselie. Și evenimentul este cu atît mai incredibil pentru Gerhard, cu cît se produce în această

noapte când armata i-a arestat pe S.S.-iști, apoi a fost obligată să-i elibereze din cauză că rebeliunea de la Berlin a eșuat.

Acești ofițeri S.S.-iști pot ignora ce soartă îi aștepta dacă puciul ar fi reușit? Și fraternizarea dintre rebeli și susținătorii cei mai siguri ai regimului nazist se produce în momentul când la Berlin s-a declanșat mecanismul unei represiuni necruțătoare. În momentul când însuși Hitler ordonase arestarea sau executarea imediată a celor ce se revoltaseră împotriva lui !

Totuși, această inimaginabilă fraternizare se desfășoară la Paris, pe bulevardul Kleber, la hotelul Raphaël, în noaptea aceasta de 20 spre 21 iulie 1944...

Dopul unei sticle de șampanie sărind produce zgomotul unei explozii, ceea ce declanșă hohote puternice de râs. Cîțiva chelneri circulă, cu tăvile în mînă. Dacă și acum coniacul se află, așa cum trebuie, pe aceste tăvi, șampania a înlocuit în schimb berea comandată de maiorul Rossbach înainte de discursul lui Hitler.

Mașinal, Gerhard ia o cupă. Sturmbannführerul Maulaz pune și el mîna pe una de pe aceeași tavă și-o ciocnește cu cea a lui Gerhard.

— Dragul meu camarad !...

Pare încîntat să-l întâlnească pe Gerhard în acest salon, unde când intra, în timpul zilei, tonul conversațiilor cobora în timp ce fețele se întunecau.

— În sănătatea Führerului !

Mut, Gerhard nu ridică cupa. Sturmbannführerul Maulaz, a golit-o pe a sa dintr-o sorbitură, fără să se formalizeze. Cu un mers ce nu pare prea sigur, se repede după chelner care se îndepărtează cu tava lui, pe jumătate golită.

Ce se întîmplase oare în timp ce Gerhard se afla în strada Villejust cu Marie-Laure, Anne și Lucien ?... Se îndreaptă spre locotenent-colonelul von Hofacker și, retrăgîndu-se cu dînsul puțin deoparte, într-un colț al marelui salon, îl întrebă despre extraordinara consecință a unei zile când s-a produs insurecția armată la Paris și arestarea S.S.-iștilor.

Hofacker îl arată pe Otto Abetz stînd, la largul său, între generalul von Stülpnagel și Gruppenführerul Oberg, în fața unei mese de unde nu lipsesc sticlele de șampanie.

În jurul aceleiași mese, Standartenführerul Knochen, generalii von Boineburg și Blumentritt...

— Această împăcare extraordinară a fost pregătită în special de Abetz. De asemenea și de Blumentritt.

Împreună cu Jean Luchaire, Otto Abetz, fostul ziarist, animatorul grupării tineretului franco-german, conferențiarul expulzat din Paris în 1938 sub acuzație de spionaj și numit ambasador al Reichului în 1940, deține acum, după o perioadă de dizgrație, un rol mai curînd șters. În noaptea aceasta, el și-a exercitat talentele de diplomat într-un mod surprinzător. Nu se mai gîndește, desigur, în această lună iulie a anului 1944, să împace țara sa și Franța. Azi, ambiția sa, mai modestă, este de a-i împăca pe nemți între ei, la Paris...

După ce a primit de la guvernatorul militar ordinul de a-i elibera chiar el pe Oberg, Knochen, Forst și pe ceilalți șefi S.S.-iști, generalul von Boineburg, comandantul „Marelui Paris“, s-a dus la hotelul Continental. Acolo, cu toată aprovizionarea generoasă cu coniac și țigări, șefii S.S.-iști așteptau, chinuiți de gînduri negre, o soartă asupra căreia nu-și făceau nici o iluzie.

Generalul l-a condus pe Oberg la hotelul Raphaël. Silindu-se să arate o bună dispoziție fără a izbuti să-i facă pe Stülpnagel, nici pe Oberg s-o împărtășească, a glumit, arătîndu-l pe acesta din urmă și vorbind despre o arestare de o durată mult mai scurtă decît sînt de obicei cele ordonate de Oberg, comandantul suprem al S.S.-iștilor și a poliției din Franța.

Primul contact a fost atît de glacial pe cît se putea aștepta. Boineburg a susținut că Stülpnagel n-a făcut decît să se supună ordinelor primite de la Berlin. Otto Abetz a sosit în momentul acela. Luîndu-i deoparte pe Oberg, Stülpnagel și Hofacker, ambasadorul a vorbit mai întîi elocvent despre situația de pe frontul apusean care mai rezista încă, la o lună și jumătate după debarcare. Americanii însă au intrat în Saint-Lô. În sectorul Caen, englezii au lansat în ziua aceea, după pregătirea cea mai intensă de artilerie de la debarcare și angajarea grosului aviației strategice, un atac întreprins de șapte divizii. Asalt stăvilit. Dar acest atac constituie, cu siguranță, preludiul mării ofensive de spargere a frontului, prevăzută pentru zilele următoare.

În această perioadă decisivă pentru soarta războiului, datoria tuturor germanilor — și mai ales a celor aflați în apropierea frontului, pentru a cărui străpungere inamicul va face tot ce-i stă în putință — nu e de a „face bloc“ ? (Abetz a întrebuințat expresia în franțuzește)... Apoi, trebuie evitat să se arate francezilor că nemții sînt și ei învrăjbiți.

După aceea, într-un mod mai subtil, ambasadorul a lăsat să se înțeleagă că armata și S.S-iștii trebuie să aibă un scop comun : să se justifice față de Hitler. Armata i-a arestat pe S.S.-iști. Dar aceștia n-au schițat nicăieri nici cea mai mică împotrivire ! Faptul riscă să nu fie prea apreciat de Führer, a cărui dispoziție, dacă e să judeci după tonul discursului său, nu e deosebit de îngăduitoare după explozia care i-a și ars puțin celebra șuviță de păr... Cu cît o să se minimalizeze mai mult întîmplarea, cu atît mai puțin o să se scoată în relief regretabila carență a S.S.-iștilor din Paris, care n-au făcut nici un gest pentru a apăra regimul național-socialist.

Abetz a dovedit o elocință, un dar al convingerii uimitoare. Oberg, mai întîi foarte rece și distant, a început să se dispună cînd Knochen a sosit cu Blumentritt.

Generalul Blumentritt, șeful statului major al lui Rundstedt, apoi al lui Kluge, a fost desemnat de acesta din urmă să-i succeadă lui Stülpnagel, revocat de la Roche-Guyon în urma ordinului de arestare a S.S.-iștilor. Blumentritt a trecut să-l ia pe Standartenführerul Knochen de pe bulevardul Foch, sediul central al S.D.-ului, unde se înapoiase după eliberarea sa de la hotelul Continental. Blumentritt, un bavarez înalt, cu umeri lați, cu o privire prietenoasă îndărătul ochelarilor, i-a adus lui Knochen, șeful S.D.-ului la Paris, argumente asemănătoare celor ale lui Abetz. Ofițerii armatei și S.S.-iștii trebuie, și unii și ceilalți, să se preocupe înainte de toate de reacția Berlinului.

— Interesul nostru comun ne impune să nu agravăm ceea ce s-a întîmplat la Paris. Dimpotrivă... Trebuie să găsim împreună un mod de a prezenta evenimentele.

Intrînd în marele salon de la Raphaël, Knochen, gata convins, s-a îndreptat spre Stülpnagel, omul care, cu cîteva ore mai înainte dăduse ordinul să-l aresteze. Și Knochen i-a întins mîna generalului.

— Acest gest a fost semnalul fraternizării.

După ceasurile acelea, cînd, rînd pe rînd, S.S.-iștii și ofițerii complotului s-au socotit pierduți, nervii se destind. Fără să le pese de ordonanțele camuflajului, au deschis ferestrele ca să lase să intre puțin aer, căci noaptea este furtunoasă, înăbușitoare. Coniacul, șampania, apreciate din plin, au produs efectele fericite, justificînd atracția exercitată de aceste specialități franceze chiar în împrejurări mai puțin dramatice, asupra nemților — indiferent de culoarea uniformei lor...

Gerhard, unul dintre acei care au băut mai puțin, se gîndește la ce se petrece, la aceeași oră, la Berlin. Aude încă vocea guturală, cu inflexiuni amenințătoare : „Îi vom pedepsi după cum avem noi, național-socialiștii, obiceiul de a o face.“ Și aici, la Paris, singurul loc unde puciul a reușit, cele două grupuri potrivnice se găsesc reunite într-o atmosferă cum n-a existat niciodată între ele.

— Iată ce s-a hotărît, continuă Hofacker. Se va pre-tinde că era vorba de un exercițiu pus la punct de șefii S.S.-iștilor și de armata din Paris. Un fel de operație de manevre, cu participarea poliției și a armatei.

— Dar soldații și oamenii din S.D. ?

— Ei n-ar fi fost informați, pentru ca exercițiul de alarmă aeriană să aibă mai multă eficiență și pentru a putea trage concluzii mai întemeiate.

— Cum se poate crede că se va accepta o asemenea explicație la Berlin ?

— Oberg e atotputernic aici, spuse Hofacker. L-am auzit făgăduind că se va ocupa să aranjeze chestiunea. După discursul lui Hitler, mă gîndeam, și eu, că, pentru noi, nu mai exista nici o speranță. Și se ivește o șansă, la care nu puteai spera...

Vorbind, Abetz, Oberg, Knochen și generalii se îndepărtează de masa în jurul căreia stăteau împreună. Gerhard și Hofacker se apropie de grupul lor. Gerhard îl aude pe șeful S.S.-iștilor și al poliției din Franța evocînd amintirile din 1914—1918. Ca și Stülpnagel, el a participat la lupta de la Verdun. Oberg părea fericit că are ceva comun cu generalul. Și se pare de asemenea că găsește o satisfacție în a-și aminti că și el a făcut parte din armată.

Veselia, în jurul lor, se încinge din ce în ce mai mult. Se destupă alte sticle. Gerhard vede ciocnind la cîțiva pași de el un căpitan și un Hauptsturmführer S.S.-ist.

— Reacționar ! Ofițer de o prostie criminală !... strigă rîzînd S.S.-istul.

Iar căpitanul replică tot atît de vesel :

— Polițist ! Asasin în uniformă !...

Gerhard observă expresia distrată a generalului von Stülpnagel, făcînd, din cînd în cînd, gestul său obișnuit, ca și cum ar fi vrut să-și susțină spatele cu mîna. Generalul rămîne tăcut, clătinînd uneori distrat din cap ascultîndu-i pe Oberg și Abetz. Zîmbește chiar uneori, ușor, un zîmbet sfîșietor, distant, pe care Gerhard i l-a văzut după transmiterea discursului lui Hitler.

*Die Fahne hoch, die Reihen dicht geschlossen
S.A. marschiert in ruhigsten Schritt.*¹

Urcat pe o masă, Hauptsturmführerul ciocnește foarte vesel cu un căpitan din regimentul I de securitate și începe să cînte, cu paharul gol în mînă.

— Lily Marlen ! strigă căpitanul, aprobat de alți ofițeri, deși aceștia nu par totuși dispuși să ducă spiritul de fraternizare pînă acolo încît să termine această zi deosebit de memorabilă cîntînd *Horst Wessel Lied*².

Docil, Hauptsturmführerul începe, cu o voce căreia nu-i lipsește nici nota justă, nici accentul nostalgic :

*Von der Kaserne
Vor dem grossem Tor
Stand eine Laterne
Und steht sie noch davor*³...

Un grup de vreo zece ofițeri din armată și din S.S., strînși în jurul lui, reiau în cor :

*Wie einst, Lilly Marlen
Wie einst, Lilly Marlen !*⁴

¹ Cu flamurile filfînd, în rînduri strînse / S. A. mărșăluiesc cu pași liniștiți (*germ — n. tr.*).

² *Cîntecul lui Horst Wessel*, devenit imn al naziștilor. Proxenet, intrat în rîndurile partidului național-socialist, el a căzut într-o încăierare cu poliția ; naziștii au făcut apoi din el un erou, glorificat atît în acest cîntec, cît și într-un film, intitulat *Horst Westmar* (*n. tr.*).

³ În fața cazărmii / În fața mării porți / Era o lanternă / Și mai e și acum (*germ — n. tr.*).

⁴ Din nou ca altădată, Lili Marlen / Din nou ca altădată, Lili Marlen (*germ. — n. tr.*).

Un SS-ist înalt, slab, cu părul de un blond deschis, lins, dat pe spate, stă singur în fundul vastului salon. Fața sa cu tenul palid păstrează o expresie rece contrastînd cu aceea a celorlalți ofițeri. Refuză din nou, cu un gest brusc, atunci cînd chelnerul aduce o tavă cu pahare de coniac și cupe de șampanie. Privirea îi rămîne ațintită asupra lui Gerhard Scheuber.

Un căpitan din serviciul administrativ, întors de zece zile din Germania, îl întreabă pe Gerhard :

— Cine-i cel de colo ? Pare că se interesează de tine.

Gerhard întoarce capul. Privirea sa o întâlnește pe aceea a SS-istului. I se pare că acesta din urmă schițează un zîmbet ușor, bizar — un zîmbet care nu-i destinde deloc fața glacială.

— Cel mai periculos dintre ei toți, spune Gerhard.

— Forst ?

— Da. Günther Forst.

CAPITOLUL XXXVI

PENTRU A TREIA OARĂ, ANNE trecea pragul imobilului de pe bulevardul Foch. Fusese convocată în dimineața aceea, cu o oră mai devreme, la telefon, de către Sturmbannführerul Forst. El nu rostise decît cîteva cuvinte, pe un ton tăios și aspru ce, bineînțeles, n-o surprinsese.

Cînd o chemase la telefon, Anne tocmai se întorsese acasă. Își petrecuse restul nopții la Lucien. Acolo, spaima ce o simțea de cînd Forst era din nou liber, se risipise. Fusese din nou ispitită să-i spună totul lui Lucien... El se arăta îngrijorat de emoția atît de intensă — părăd să ajungă la un moment dat pînă la delir — manifestată în casă la Marie-Laure cînd Gerhard anunțase eșecul rebeliunii. Dar motivele ce o constrînseseră să păstreze tăcerea pînă atunci îi păreau și mai imperioase în noaptea aceasta... Forst o prevenise că i-ar pune în primejdie pe cei cărora le-ar dezvălui rolul ce o silise să-l joace. După eșecul pu-
ciului antihitlerist, ea se temea din ce în ce mai mult că, odată pus la curent, Lucien, din cauza activității sale clandestine, să nu fie grav amenințat.

Această frică era prea adîncă, prea distrugătoare pentru ca Anne să se înşele. Totuşi, niciodată nu-i fusese mai greu decît în noaptea asta să păstreze tăcerea cînd se aflaseră singuri în micul apartament de pe bulevardul Niel. Apoi, în braţele lui Lucien, tot restul dispăruse...

Ar fi izbutit să-şi stăpînească spaima fără aceste ore petrecute la Lucien, fără dragostea lor ? Urcînd scara cea mare a imobilului de pe bulevardul Foch, ar fi putut lua hotărîrea de a înfrunta, de a lupta, atît cît va putea ?

Aşa cum se aştepta, Günther Forst o primi glacial. Fără un cuvînt, o invită să ia loc pe un scaun în marele său birou, care, deşi storurile fuseseră trase pe jumătate în faţa marilor ferestre, rămînea foarte luminos, în acea dimineaţă de 21 iulie, tot atît de caldă ca şi ziua precedentă.

El tăcu o clipă. Pentru a o descumpăni, îşi închipui ea. Privirea îi era atîntită asupra Annei care, în dimineaţa aceea, purta un taior sobru de olandă albastră, cu fusta destul de evazată. După aceea, privirea lui Forst, scrutătoare şi rece, se opri mai mult asupra feţei ei. Se mira oare de strălucirea acestui obraz, de o frumuseţe mai radioasă, mai vie, în dimineaţa aceea ? Îşi închipuise probabil că va intra în biroul său stingherită, îngrijorată, speriată chiar...

Forst continuă să tacă. Anne se sculă brusc, privindu-l insistent fără nici un fel de teamă, ci numai cu nerăbdare şi enervare în faţa acestei tăceri. Atitudinea mîndră, sigură, a tinerei femei păru să-l surprindă. Trăsăturile lui Forst pierdură puţin din indiferenţa lor.

— Dacă eraţi în serviciul altora, în loc de a fi într-al meu...

Cîteva clipe nu spuse nimic. Oare pentru că lăsa ca aceste cuvinte jignitoare să-şi producă efectul ?

— Situaţia dumneavoastră, în această dimineaţă, n-ar fi de invidiat.

Informaţiile procurate de Anne, socotite de el esenţiale şi autentice, pentru că proveneau de la unul din ofiţerii cei mai activi ai complotului, fuseseră complet dezminţite de evenimente. Forst credea într-un plan pentru arestarea lui Hitler cu ocazia eventualei sale sosiri în Franţa. Se luaseră măsurile indicate prevăzînd această tentativă. Şi, la 20 iulie, la cartierul general al Fûhrerului, atentatul...

Desigur, puciul fusese zdrobit. Dar faptul că putuse fi săvîrşit şi că o bombă explodase la „Vizuina lupului“

soosese în evidență greșelile Serviciului de securitate, incapacitatea dovedită de poliția secretă.

— Totuși, replică ea calm, șeful dumneavoastră, Himmler, se bucură acum de o autoritate mult mai mare. S.S.-iștii nu sînt mai puternici decît oricînd ?

În loc ca răspunsul Annei să-l enerveze și să-l facă să readucă cu asprime discuția asupra chestiunilor ce o priveau, el răspunse :

— Aparențe... Nu, noi nu vom trage foloase de pe urma evenimentului.

Mai încet, ca și cum și-ar fi vorbit lui însuși, adăugă :

— Și mai ales nu eu.

Ea crezu că vede schițîndu-se un zîmbet amar pe chipul lui.

— Susțineam că stăpînesc situația... La Berlin, ca și aici, surpriză totală. Dacă, în Germania, acțiunea ar fi fost mai bine dirijată, dacă, mai ales, bomba ar fi produs efectul pe care, în mod logic, ar fi trebuit să-l producă, știți ce mi s-ar fi întîmplat azi-dimineață ?

Ridică spre ea privirea lui rece.

— Aș fi fost executat.

Spuse, fără mînie, dar cu o expresie gînditoare :

— Pentru că am crezut în informațiile aduse de dumneavoastră.

Făcu o pauză.

— Știam că părerile sînt deosebite în privința metodei ce trebuie folosită. Atentat, sau încercare de arestare a Führerului ? Știam de asemenea că atentatul politic le repugnă multora dintre acești ofițeri cu un caracter cavaleresc (el sublinie cuvîntul cu un accent de batjocură). Voiau să urmeze exemplul italienilor de anul trecut, cînd l-au arestat pe Duce. De aceea, cînd m-ați anunțat că au ales acest mijloc de acțiune, mi s-a părut logic. Se potrivește cu o stare de spirit pe care o cunosc. Gerhard Scheuber deține, în complotul de la Paris, aproape un rol de primă importanță. Știm ce valoare au informațiile obținute de la el. Iată de ce, în loc să dau ordin să-l aresteze, am socotit că-i preferabil să fiu informat, datorită lui, asupra evoluției complotului.

Tăcu o clipă, apoi spuse brusc :

— Cum se face că s-a întîmplat contrariul de ceea ce m-ați anunțat ?

Întrebarea n-o lua prin surprindere pe Anne. Hotărîse să-i răspundă doar printr-un gest arătînd că nu ştie nimic. Ridicînd capul, îi înfruntă privirea. Nu arăta nici jenă, nici teamă. Günther Forst întoarse cel dintîi privirea.

— V-a minţit ? Nu pot crede. O schimbare ? Dar asta nu se hotărăşte în ultima clipă. Modul cum a procedat Stauffenberg, planul pe care au încercat să-l execute nu arată improvizaţie.

Forst îşi frecă mîinile cu gestul lui nervos.

— Această afacere ? Un eşec pentru mine. Foarte grav...

Anne îi înţelegea decepţia. Ghicise ambiţia acestui Sturmbannführer de treizeci şi şapte de ani, care considera că aptitudinile sale s-ar exercita cu mai multă eficienţă într-un post mai important. Nu numai că nu va avea prilejul de a face să eşueze tentativa de arestare a lui Hitler, dar rapoartele sale afirmînd că el controla desfăşurarea complotului fuseseră dezminţite — în modul cel mai penibil — de fapte. Sperase să obţină, datorită acestei conjuraţii, în zdrobirea căreia el ar fi avut rolul hotărîtor, o avansare importantă. Şi acum, dimpotrivă, nu risca, cel puţin, să-şi vadă cariera compromisă ?

— Ce s-a întîmplat ?... Vom fi informaţi în curînd.

Nu rostise nici un cuvînt din care să reiasă presupunerea că Anne l-ar fi putut minţi. Totuşi, era de neconceput ca atunci cînd examina diversele posibilităţi să nu-i fi trecut prin minte această idee. Din ce motive nu-şi exprimase încă această bănuială ?

Anne se aştepta la noi întrebări. Fu însă surprinsă auzindu-l vorbind despre urmările atentatului, cu totul diferite la Paris de cele de la Berlin. Acolo, încheierea socotelilor anunţată de Hitler era în curs de rezolvare.

Chiar în acea noapte, mai mulţi ofiţeri fuseseră executaţi, deoarece dirijasera puciul din clădirea de pe strada Bendler. Întîi Stauffenberg, autorul atentatului, şi aghiotantul său... Fuseseră împuşcaţi puţin după miezul nopţii în curtea ministerului, la luminile farurilor unui camion. Generalul Beck, desemnat să devină şeful statului noii Germanii, se sinucisese. Mareşalul von Witzleben, care adresase la 21 iulie o proclamaţie şefilor regiunilor militare, în noua sa calitate de comandant al forţelor armate, era arestat. Şi avuseseră loc, chiar în noaptea aceea, în Germania, numeroase arestări de ofiţeri şi civili suspecti...

Dimpotrivă, la Paris, singurul loc unde puciul reușise, diversele autorități se arătau de acord pentru a minimaliza evenimentele pe cît era cu putință.

— Aici, în dimineața asta, dragii noștri ofițeri și-au recăpătat speranța.

Zîmbi. Un zîmbet ușor amenințător.

— Dar voi avea grijă ca lucrurile să nu se aranjeze. Asistăm, la Paris, la o înțelegere ciudată între vinovați și victime. Amîndouă taberele au căzut de acord. Pentru a prezenta cele întîmplate ca un exercițiu la care am fi participat și noi.

Forst rîse mînzește.

— Un exercițiu...

— Victimele sînteți dumneavoastră și prietenii dumneavoastră ! exclamă ea pe un ton de ironie mușcătoare.

— Nici unul din complotiști nu va scăpa.

Își trecu una din mîinile sale lungi și albe pe părul lins ce-i descoperea foarte mult tîmplele.

— Iată sarcina dumneavoastră... Vreau să aflu totul despre ce s-a petrecut la Paris. Nu numai numele șefilor, dar și cele ale ofițerilor compromiși. Faceți-l să vorbească pe căpitanul Scheuber. În haosul de acum, va fi mult mai ușor ca înainte.

Se scurse un timp.

— Alții, în locul meu, ar sublinia cît trebuie să vă răscumpărați pentru a nu avea de plătit greșeala pe care ne-ați făcut s-o săvîrșim cu un preț pe care vi-l închipuiți... Nu voi pomeni nimic despre fratele dumneavoastră. Nu-i necesar. Toate realitățile rămîn vii, nu-i așa, în mintea dumneavoastră ? Cred de asemenea că, deși mă cunoașteți puțin, nu veți face unele greșeli de judecată.

Lăsă din nou să se scurgă cîteva clipe.

— Șansa fratelui dumneavoastră — și a dumneavoastră ? Mai aveți o posibilitate de a-mi face un serviciu.

Se exprima fără nici un fel de mînie. Dar vocea aceea monocordă, rece, aspectul rigid pe care îl recăpătase fizionomia sa, nu îngăduiau Annei nici o iluzie.

— Înțelegeți că, de data asta, nu poate fi comisă nici o greșeală...

Anne își vedea cu luciditate propria situație, care nu luase imediat aspectul disperat ce-l prevăzuse. Forst nu-i

imputa de a-l fi înșelat. Și nu trăsesese imediat consecințele din ceea ce se întâmplase, așa cum ea se aștepta. Dar nu socotea el mai util să se poarte astfel pentru că persista în dorința de a se servi de ea ? Nu considera că acum Anne nu putea decît să dovedească docilitatea pretinsă de el ?

De mai multe ori pînă acum, ea avusese sentimentul că nu-și dezvăluia decît o parte din planurile sale. Unele din intențiile lui Forst față de ea rămîneau de o imprecizie care inspira teamă.

Dealtfel, dacă n-avea încă, în ziua aceea, siguranța că ea îl mințise repetînd așa-zisele confidențe ale lui Gerhard, va descoperi inevitabil acest lucru în curînd. Ancheta, interogatoriile ofițerilor arestați la Berlin vor dezvălui de cînd era pregătit atentatul. Avusese o mare speranță : succesul complotiștilor, pe care se străduise să-i ajute în măsura posibilului. Anne nu mai avea această speranță. Nu mai putea să aibă nici una... Se regăsea față în față cu Forst, a cărui neîncredere se trezise și mai mult. Evenimentele din 20 iulie îi întăreau hotărîrea de a se folosi de ea. Și preciza că trebuia să obțină foarte repede ceea ce îi pretindea.

Voia de asemenea ca Anne să-l facă pe Gerhard să vorbească despre atitudinea șefilor militari din Vest. În ce măsură erau ei la curent ? Unii nu se manifestaseră, întrucît complotul eșuase, dar nu se angajaseră oare să participe și ei ?

— Teama, ranchiuna, în fața posibilelor defecțiuni, îl vor face să rostească aceste nume cu mai multă ușurință decît înainte de 20 iulie.

Günther Forst se învîrți prin birou, frecîndu-și din nou mîinile. Cînd se întoarse să se așeze, obrazul său cu tenul palid, cu ridurile abia vizibile pe frunte și în colțul buzelor, avea o expresie gînditoare.

— V-a mințit ? spuse el din nou. Cu siguranță că nu. Ar fi putut păstra tăcerea. Dar nu s-ar fi decis să vă facă mărturisiri false. Era prost informat ? Nici asta nu-mi pare verosimil. O modificare a planului în ultimele zile ?...

Nu formula nici de astă dată cealaltă ipoteză — singura ce rămînea. Totuși, nu putea să nu-i treacă prin minte. Anne rămînea destul de stăpîină pe sine pentru a-și spune că era inutil să facă presupuneri, deoarece Forst va avea

foarte repede dovada că Anne îi procurase intenționat informații inexacte.

Cînd vorbi din nou, ea își pierdu puțin cumpătul, pentru întâia oară în dimineața aceea. Părea că-i ghicește gîndul. Fără s-o slăbească din ochi, spunea într-adevăr :

— În curînd, voi ști...

CAPITOLUL XXXVII

ANNE PREFERASE CA GERHARD și Lucien să se întâlnească în casa de pe bulevardul Maréchal-Maunoury, unde venirea fiecăruia dintre ei ar părea normală. Și, din nou, ea considera că astfel, dacă Gerhard era urmărit, Lucien n-ar atrage atenția asupra lui.

Îi rugase să vină mai devreme pentru masa de prînz, la care nu erau invitați decît Lauzat, consilierul tehnic din Ministerul producției industriale, Guiseney, de la Delegația generală, maestrul Javernant și Blanche de Bréhac, o prietenă care se plîngea că Anne o neglijase în ultimul timp.

Emmanuel păruse enervat cînd Anne îl înștiințase că-i invita împreună pe Lucien și Gerhard.

— Lucien ! Îi cunoști sentimentele față de nemți... Nu țin să-l supăr, acum, așezîndu-l în fața unuia dintre ei. Chiar dacă-i vorba de un neamț cum e Gerhard...

— Lucien nu va fi supărat.

Tonul Annei păru să-l surprindă. O privise cu atenție, ca și cînd convingerea exprimată de ea îl făcea, deodată, să reflecteze...

Acum, că despărțirea lor era hotărîtă, se arăta preocupat de a evita s-o supere pe Anne. Lăsase chiar să se înțeleagă din nou că n-o va reține pe Solange Daubel în Maréchal-Maunoury dacă Anne, cu toată discreția tinerei fete, nu putea să-i admită prezența...

În grădină, în fața uneia din ferestrele marelui salon, înconjurată de trandafiri agățători, Anne răsfoia ziarele așteptîndu-i pe Lucien și Gerhard. O clipă mai înainte, alarma aeriană fusese declanșată. Marie-Laure veni lîngă ea. Ziua era foarte caldă. Nici un nor pe cer. Frunzișul salcîmilor rămînea nemișcat. Marie-Laure privi prin fereastră ca să vadă dacă nu era nimeni în salon. În ajun,

Gerhard îi afirmase că la Paris evenimentele luau o întorsătură neașteptată.

— Spunea asta ca să mă liniștească ? Probabil. Totuși pare să creadă că poate scăpa fără neplăceri prea mari... Eu cred că lucrurile stau altfel.

Își aprinse o țigară „Balto“.

— Nu mă pot gândi la această poveste fără să nu simt niște crampe ciudate la stomac.

— Trebuie neapărat ca Gerhard să nu se întoarcă astă-seară să doarmă la hotelul Raphaël !

Anne se exprimase cu spontaneitate.

— Ai dreptate, Marie-Laure, să-ți fie teamă pentru el. Trebuie să-l convingi să se ascundă. Acest răgaz îi dă încredere. Dar se înșală !...

Fiica ei vitregă se uita stăruitor la ea într-un fel care amintea Annei privirea lui Emmanuel când afirmase că Lucien nu va fi supărat să fie invitat împreună cu Gerhard. Marie-Laure părea că dorește să pună o întrebare. Dar șovăia.

Apărarea antiaeriană deschisese focul. Tirul deveni din ce în ce mai intens. Escadrila, care zbura deasupra Parisului în formație triunghiulară, îndreptându-se spre răsărit, număra cel puțin o sută de aparate, al căror oțel strălucea în soare.

Lucien sosi primul. Anunță imediat că se ocupase, așa cum făgăduise, îndată ce-l rugase Anne, să găsească un adăpost sigur unde Gerhard s-ar putea ascunde.

— S-a aranjat. Se poate duce acolo chiar de azi.

Așa cum făcuse în strada Villejust, în noaptea de 20 spre 21 iulie, Marie-Laure i se aruncă de gît.

— Și camarazii dumitale acceptă să ascundă un tip în uniformă verde ?

— Am spus ce trebuia pentru a-i convinge.

— Dragostea te schimbă și pe dumneata, constată Marie-Laure.

Anne arăta poate mai multă satisfacție, mai multă ușurare chiar decît Marie-Laure. Cum îl văzu pe Gerhard, ea alergă înaintea lui să-l întîmpine și îl informă despre acest lucru. Gerhard îi mulțumi lui Lucien. Apoi, cu un zîmbet, sublinie drumul parcurs în cîteva săptămîni, de la prima lor convorbire din apartamentul de pe strada Villejust.

Se îndreptară apoi toți patru spre scaunele din grădină, sub salcîmi. Acolo, nu riscau să fie auziți din casă.

— Primejdia nu este atît de gravă cum se putea crede în seara de 20 iulie. În nici un caz, nu atît de apropiată. Dovada : nici o arestare la Paris ! Am avut timpul să facem să dispară toate documentele periculoase. Pînă acum, singura victimă e generalul nostru...

Generalul von Stülpnagel, al cărui comandament îl preluase mareșalul von Kluge, fusese convocat la Berlin încă din dimineața zilei de 21 iulie. Plecase cu mașina, fără să uite să lase vorbă ca persoanele invitate să ia masa cu el în ziua aceea, să-l scuze, mai ales autorul cărții *Pe faleza de marmoră*, Ernst Jäger, unul din scriitorii cel mai mult admirați de el.

Ajuns spre seară în împrejurimile Verdunului, în regiunea unde participase la cea mai singeroasă bătălie din celălalt război, poruncise șoferului său să oprească. Se îndepărtase de-a lungul canalului Meusei. O împușcătură. Șoferul se repezi în direcția ce o luase generalul. Îl găsisese zbătîndu-se în canalul — puțin adînc — cu capul însîngerat. Generalul fusese transportat la spitalul militar din Verdun.

— Primul raport adresat la Berlin susține că generalul von Stülpnagel a fost atacat de teroriști... Dar, firește, toată lumea a înțeles că a vrut să se sinucidă, știind ce-l aștepta la Berlin.

Gerhard era emoționat vorbind despre fostul guvernator militar, cel mai autentic „aristocrat în uniformă“ pe care îl întîlnise.

— Nu numai un ostaș, ci și un filozof. Și a avut curajul să ordone arestarea S.S.-iștilor din Paris...

Marie-Laure îl întrerupse :

— Trist sfîrșit de carieră, de acord. Dar aș vrea mai ales să văd că te gîndești la tine ! Dealtfel, inima mea de micuță franțuzoaică cumsecade mă împiedică să mă înduioșez pentru necazurile generalului ăsta. I-am citit numele, tipărit jos, pe sinistrele afișe roșii și negre anunțînd execuția tinerilor pe care îi găseam simpatici, deși se străduiseră, pe fotografii, să le facă niște mutre îngrozitoare.

— Nu-l confunzi cumva cu vărul său, Otto von Stülpnagel ? A fost și el, înaintea acestuia, guvernator militar în Franța.

— În lupta împotriva Rezistenței, el sau vărul său, a semnat ordonanța care-i face răspunzători pe toți membrii aceleiași familii de actele comise de unul dintre ei ? întrebă Lucien.

— În timpul acestui război, oameni care dezaprobau asemenea ordine au fost siliți să le semneze.

— Ei bine, n-ar fi trebuit s-o facă ! replică Lucien. Refuzul ar fi fost tot atât de important ca o tentativă de revoltă.

Marie-Laure interveni :

— Ah ! nu, nu începeți să vă războiți iar ! Toate astea au rămas în urma noastră. Vreau să ne preocupăm de ce se întâmplă acum. Exclusiv. Adică de Gerhard.

— Într-adevăr, șansa nu ne-a ajutat, conchise Gerhard. Mai întâi, din cauza căldurii, conferința de la cartierul general al lui Hitler s-a ținut într-o baracă mare construită superficial și nu în adăpostul betonat unde doar suflul exploziei ar fi fost mortal. Stauffenberg, ieșind sub pretextul de a telefona, pusese servieta conținând bomba lângă Hitler. Însă ofițerul care prezenta raportul după Stauffenberg mutase servieta din loc. Nu numai că o îndepărtase de Hitler, dar o pusese în spatele unuia din suporturile groase de lemn ale mesei celei mari astfel că, în momentul exploziei, ea îl protejase pe Hitler și dictatorul beneficiase de un scut suplimentar : secretarul aflat lângă el și căruia i-au fost zdrobite picioarele. La Berlin, n-a mers totul atât de repede, atât de bine cum speram noi. Dar cauza principală a eșecului e că Hitler a supraviețuit. Noi știam bine că, atâta timp cât va fi în viață, cei mai mulți dintre oamenii deținând posturi foarte importante vor rămîne ca și paralizați...

Povesti cum Goebbels, în momentul cînd maiorul Remer, comandantul batalionului de gardă, venise să-l aresteze, conform ordinelor complotiștilor, avusese prezența de spirit să-l cheme pe Hitler la telefon pentru a-i dovedi ofițerului că Führerul nu murise.

— Domnule maior Remer, îmi recunoști vocea ?

— Da, Führere.

Și, Remer, tulburat, galvanizat, în loc să-l aresteze pe Goebbels, executase imediat ordinele lui Hitler.

— Și-a condus batalionul pe strada Bendler, de unde prietenii noștri dirijau puciul. În loc să apere ministerul, a ordonat să fie împresurat... Partida era pierdută.

Anne se înfioră auzindu-l relatînd ceea ce aflase și ea în biroul lui Forst : executarea, în noaptea de 20 spre 21, a mai multor complotiști — printre care cel mai energic dintre ei, Stauffenberg, autorul atentatului.

— De ce a întîrziat Hitler atîta timp ca să vorbească la radio ? întrebă Lucien.

— La „Vizuina lupului“ nu exista o instalație prevăzută pentru așa ceva. A trebuit să aștepte sosirea unui auto-radio echipat pentru a-i înregistra discursul...

— Să revenim la ceea ce mă interesează ! spuse Marie-Laure cu un ton nerăbdător.

Fără să pară că a auzit-o, Gerhard vorbea despre atmosfera de încordare, de nesiguranță și extremă neîncredere de la hotelurile Majestic și Raphaël.

— În orice clipă, fiecare își controlează cel mai neînsemnat cuvînt...

Regăsindu-și puțin din buna sa dispoziție, Gerhard declară :

— Nici măcar contrariul celor ce gîndești nu mai îndrăznești să spui !

Totuși, acordul încheiat în noaptea de 20 spre 21 iulie la Paris, între ofițerii superiori și șefii S.S.-ului, fusese respectat. Oricît de uluitor ar fi părut celor care cunoșteau activitatea lui Oberg și Knochen în Franța, acești doi oameni păreau să facă tot posibilul spre a împiedica pe cei arestați la 20 iulie să plătească prețul plătit la Berlin de ofițerii complotiști.

— Oberg, Knochen... Știți ce înseamnă aceste două nume pentru francezi ?

Vocea lui Lucien tremura de furie, cu toate că se adresa unuia din adversarii regimului slujit de asemenea oameni.

— Dacă noi am fi cîștigat, ei ar fi fost acum executați, reaminti Gerhard.

— Insuccesul puciului din 20 iulie le-a servit poate ca avertisment, presupuse Marie-Laure. Trebuie să-și spună că a sosit timpul să se ia unele măsuri de prevedere pentru viitor.

— În orice caz, la Paris, nici unul dintre ai noștri n-a fost arestat, spuse Gerhard.

De aceea, după ce îi mulțumise din nou lui Lucien, afirmă că deocamdată n-avea nici un motiv să se ascundă.

Pe de altă parte, nu s-ar putea hotărî cu ușurință să-și abandoneze camarazii în aceste împrejurări.

— Dar cum puteți spera că nu vor avea urmări cele petrecute la Paris ? izbucni Anne. Chiar dacă oamenii despre care vorbești ar continua să se arate împăciuitori, adevărul nu-l cunosc doar ei... Credeți că într-adevăr ceilalți vă vor cruța ?

Stăruința lui Marie-Laure nu schimbă hotărîrea lui Gerhard. Anne interveni din nou. Se exprima cu un glas aproape implorator, rugîndu-l să primească propunerea lui Lucien.

Poarta de fier de pe bulevard se deschise. Solange Daubel se întorcea acasă. O clipă, avu o ezitare. Dar nu îndrăzni să vină spre ei și se mărgini să încline ușor din cap. Rochia sa din pichet, cu corsajul menținut de bretele apropiate în față și îndepărtate în spate, lăsa să i se vadă umerii pe care Marie-Laure îi privea cu invidie.

— Pomicica, îngînă Marie-Laure printre dinți. N-are nici o grijă !...

Paul Guiseny sosi cu Blanche de Bréhac și maestrul Javernant. Profitînd de mașina pusă la dispoziția sa de Delegația generală, se dusesese să-i ia, urmînd să-i conducă apoi acasă.

Guiseny vorbi despre evenimentele din 20 iulie, despre care cei de la Delegația generală aveau, firește, informații nepublicate în ziare.

— La Paris, nemții se arestează între ei, se eliberează... Și nimeni nu observă nimic !

Emmanuel se apropie de ei. Solange Daubel nu-l însoțea. Ea continua să-și ia masa singură, în camera sa.

— În fond, spusese Marie-Laure, consideră probabil că viața într-un palat din arondismentul al 16-lea e mai puțin încîntătoare decît și-o închipuia... Dar speră că în curînd va fi stăpînă aici !

— Represiunea va fi teribilă, spuse Guiseny, pe cînd se așezau în sufragerie. Se pare că pe Hitler nu-l mai preocupă de fapt războiul, ci doar puciul din 20 iulie !

Anne și Marie-Laure schimbă o privire.

— Eu cred, continuă Guiseney, că el va ierta și mai puțin complotul pentru a-i smulge puterea, decît atentatul.

— Aseară, la radio Londra, se stăruia asupra creșterii atribuțiilor, și așa destul de însemnate, ale lui Himmler,

spuse maestrul Javernant. Lăsa să se înțeleagă că el ar putea în curînd să înlocuiască vocea stăpînului său cu a sa. *Heil Himmler !...*

— Toate astea-s gogoși, aprecie Guiseny. În primul rînd, Himmler este unul din fanaticii cei mai devotați lui Hitler. Apoi, cu toată numirea sa în fruntea armatei din interior, nu S.S.-iștii vor profita de pe urma acestei întîmplări.

Anne se gîndi că ea știa asta. Îl auzise pe Sturmbannführerul Forst spunînd-o în ziua precedentă la sediul său de pe bulevardul Foch.

— Există un om care n-a încetat a se ridica în umbra lui Hitler, subminînd încetul cu încetul pe ceilalți, prin viclenie, tenacitate, arta de a se face indispensabil... Va ști să profite de prilej pentru a-l discredita pe Himmler, subliniind că Gestapoul a fost incapabil să împiedice atentatul.

— Cine-i fericitul ales ? întrebă Javernant.

— Numele său este de fapt necunoscut în Franța. Și totuși, tocmai e pe cale să devină omul cel mai puternic din Reich, după Hitler. Fostul aghiotant al lui Rudolf Hess, care i-a urmat la conducerea partidului : Martin Borman ¹...

— Ai văzut manșeta ziarului *Je suis partout* ? întrebă maestrul Javernant, schimbînd subiectul. Napoleon spunea despre ministrul său de externe ² : „*Este un... într-un ciorap de mătase*“... Noi nu mai avem ciorapi de mătase.

Se întoarce spre Lauzat, consilier tehnic la Ministerul producției industriale, sosit ultimul.

— Nu-i prea plăcut pentru domnul Laval.

— În ziua aceea, manșeta ziarului ar fi trebuit să rămînă albă ca să fie curată, răspunse demn Lauzat.

— Succesul debarcării n-a îmbunătățit raporturile dintre colaboraționiștii din Paris și guvernul de la Vichy, reluă avocatul. Am impresia că ei îl bănuiesc pe Laval că trage sforile spre a se înțelege cu americanii.

¹ La început, omul de afaceri al lui Hitler, a cărui avere personală o administra ; l-a înlocuit apoi pe Hess ca adjunct al Führerului, fiind totodată și șeful secretariatului partidului nazist. Disparut după căderea Berlinului, el a fost condamnat la moarte în contumacie de Tribunalul internațional de la Nürenberg (*n. tr.*).

² Este vorba de prințul Talleyrand (1754—1838), ministru de externe în timpul directoratului, consulatului și imperiului lui Napoleon. După prăbușirea acestuia, l-a trădat (*n. tr.*).

— Nu se povestește, spuse Blanche de Bréhac, că mareșalul are intenția să transmită puterea generalului de Gaulle pentru a evita zguduirile ce riscă să urmeze după eliberare ?

Javernant făcu aluzie la un articol al lui Marcel Déat, din ziarul *Oeuvre*, sugerînd posibilitatea unui acord între nemți și ruși.

— Armata roșie se îndreaptă spre Prusia Orientală, spuse Lucien. Déat nu voia să moară în 1939 pentru Danzig. Nu cred s-o dorească mai mult în 1944.

Marie-Laure fluieră ușor. Aplecîndu-se spre Lucien, vecinul ei din stînga, îi șopti :

— Altă schimbare, datorită probabil aceleiași cauze : ai tendința de a deveni amuzant...

Emmanuel părea că ascultă distrat. Își ațintea privirea deseori asupra lui Lucien, apoi asupra Annei. Și aceasta avu senzația că el se uita la Lucien într-un mod deosebit. După ce se gîndise la cuvintele soției sale cînd îi spusese că Lucien nu se va formaliza de a fi invitat împreună cu Gerhard, nu reușise oare să înțeleagă motivele acestei transformări a Annei, a cărei frumusețe văzuse că devine mai vie, mai strălucitoare ?...

Și i se părea, fără îndoială, că indiferența ei față de prezența Solangei nu se datora doar hotărîrii pe care o luase de a se despărți de el.

Se întrebuse de mai multe ori, cînd o lăsa singură cu Lucien, dacă nu ascundea anumite gînduri. Credea că ghicește azi că nu există nimic din toate acestea. Cunos-cînd-o, nu se îndoise niciodată de ea. Și, evident, ceea ce părea că descoperă îl surprindea.

CAPITOLUL XXXVIII

INTRÎND ÎN BIROUL DE PE STRADA Troyon, unde o aștepta Forst, Anne îi declară imediat că nu putuse sta singură de vorbă cu Gerhard Scheuber, care luase masa de prînz în bulevardul Maréchal-Maunoury. N-avusese deci prilejul de a-l face să vorbească așa cum vroia Forst.

Oare pentru că Anne nu arătase nici sfială, nici teamă, atunci când o convocase pe bulevardul Foch, la 21 iulie, nu fusese aspră reacția lui ? Se mărgini să-i spună — dar cu glasul lui monoton și rece :

— Data următoare când ne vom întâlni iar aici, îmi veți aduce informațiile ce le aștept de la dumneavoastră. Făcu o pauză.

— Altfel...

Nu-și termină vorba. După această scurtă întrerupere, îi dădu instrucțiuni precise despre ceea ce ar trebui să-l determine pe Gerhard să-i divulge. Ar părea natural, credea el, ca, după mărturisirile ce i le făcuse Gerhard, ea să manifeste această curiozitate, acum când puciul se produsese. Forst repeta că vrea numele complotiștilor de la Paris. Dar stărui încă și mai mult ca ea să-l facă pe Gerhard să vorbească despre atitudinea comandanților militari din Vest față de complot : Rommel. Kluge...

— Începeți prin a rosti numele lui Stülpnagel. Așa-zisul atentat a cărui victimă a fost nu înșală, cred, nici chiar pe cei care nu știu nimic despre această afacere. Țineți seama că nu despre Stülpnagel vreau cele mai multe amănunte. În privința lui, totul e cât se poate de clar. Dar asta o să vă servească drept punct de plecare pentru a vorbi despre ceilalți.

Se reținea încă să exprime vreo îndoială privind sinceritatea Annei față de el. Însă această atitudine n-o liniștea deloc pe tinăra femeie.

Forst se apropie de fereastră. Deși nu era decît ora șapte, s-ar fi putut crede că în curînd se va înnopta. După amiază cerul se innorase, în timp ce căldura devenea din nou dogoritoare. O pală de vînt făcu să pocnească oblo-nul. Începură să cadă picături de ploaie. Apoi, aproape imediat, o ploaie torențială răpăi în geamuri.

Anne nu se temu să-și exprime părerea pe care o avusese atunci cînd simțea, din ce în ce mai mult, teama unei primejdii ce, venind din partea lui Forst, l-ar amenința pe Lucien.

— N-aș vrea ca Gerhard Scheuber și eu să fim urmă-riți, spuse ea, în timp ce Forst rămînea lîngă fereastră. Cînd îl întîlnesc în altă parte decît la mine acasă, mi-e mai ușor să am cu el discuțiile dorite de dumneavoastră. L-am văzut de mai multe ori întorcîndu-se sau privind cu un aer preocupat în jurul nostru. Dacă își dă seama că-i

urmărit cînd e cu mine, ceea ce îmi cereți va deveni mai greu.

Spunea aceasta vrînd să evite orice ar fi putut îndrepta atenția asupra lui Lucien, la care se gîdea. Forst o privea cu atenție. De data aceasta, ea îi înfruntă privirea.

— Poate că aveți dreptate, spuse el simplu.

Apoi, adăugă pe un ton mai tăios :

— Pentru dumneavoastră, pentru cei la care țineți, este de o mare importanță să înțelegeți bine că nu voi admite nici o întîrziere. Dacă, azi, mă mulțumesc cu acest avertisment, — și nu-l voi mai reînnoi — o fac pentru că, pînă acum, n-aș fi avut posibilitatea să folosesc imediat informațiile ce le aștept de la dumneavoastră.

Făcu aluzie la un raport care, trimis direct de el la Berlin, ar contracara planul pus la punct de generalul von Stülpnagel și de Gruppenführerul Oberg, în urma sugestiei lui Otto Abetz.

— Acum voi fi liber să acționez. Voi împiedica să se mușamalizeze acțiunea din 20 iulie de la Paris.

Anne credea că îi ghicește noile planuri. Să se servească de evenimentele din 20 iulie și de urmările lor pentru a-și realiza ambițiile. Șefii săi se compromiteau cu conspiratorii. Dar, spre deosebire de ei, el s-ar comporta cu totul altfel, urmînd cu strictețe linia fixată de Hitler după atentat.

Anne știa că doar dragostea trăită cu Lucien îi dăruise puterea să-și biruie descurajarea, spaima, după șocul pricinuit de zdrobirea rebeliunii din 20 iulie. Această dragoste o făcea acum să devină mai îndrăzneată. Își asumă riscul de a-i spune că-i sesiza intențiile. O mai făcuse o dată, cînd înțelesese cum plănuia el să se folosească, pentru a obține o avansare importantă, de hotărîrea ce-și închipuia că o luaseră complotiștii : arestarea lui Hitler în Franța. Nici de data asta, nu păru enervat, observînd că ea i-a ghicit gîndurile.

Anne avu și mai mult senzația că Günther Forst, deși avea grijă să păstreze totdeauna o totală stăpînire de sine, să-și ascundă intențiile și sentimentele, era mai curînd mișcat văzîndu-se înțeles de ea.

Frazele auzite, în care vorbea despre el însuși, despre tinerețea sa, nu le-ar fi pronunțat niciodată în fața unor femei folosite poate ca simple informatoare docile și înfricoșate.

Își exprima ura față de cei din corpul ofițeresc, al căror spirit de castă îi interzisesese cariera militară mult visată.

Günther Forst reaminti că tatăl său era factor poștal într-un sat din Harz. O mătușă ceva mai înstărită, văduva unui brutar, locuind la Hanovra, consimțise să-l găzduiască și să-l hrănească în timpul studiilor și astfel putuse să le continue pînă la vîrsta de optsprezece ani.

După întoarcerea sa în sat, după Abitur¹, s-a dus să-l vadă pe un colonel pensionar, cu un braț amputat, căruia voia să-i ceară sfaturi și, eventual, un sprijin, după ce-i anunțase intenția de a se prezenta la concursul de admitere în Școala militară. Își închipuia că și colonelul se va arăta mulțumit de această vocație și-l va încuraja. Dar îl aștepta o decepție cumplită.

Colonelul subliniase în ce măsură tratatul de la Versailles, fixînd efectivele armatei germane la 100 000 de oameni, reducea posibilitatea de a intra în cariera militară. Günther Forst făcuse observația că Germania avea nevoie totuși de ofițeri și că se făceau eforturi să se alcătuiască, în limitele îngăduite de tratatul de la Versailles, o elită de comandanți care, mai tîrziu, ar forma cadrele noii armate germane. Helmuth von Manzialy nu intrase totuși în Școala militară?... Iar Günther Forst știa că fiul castelanului urmase cu multă greutate studiile — pe cînd Forst fusese în fiecare an printre primii doi sau trei elevi mai buni din clasă — și nu dovedise în nici un domeniu însușiri prea deosebite. La Hanovra, el invitase de cîteva ori într-o braserie pe fiul factorului poștal din satul său, mai tînăr cu doi ani decît el. Cum să nu se fi considerat Günther Forst mult mai apt, în toate privințele, pentru a deveni un ofițer valoros, decît acest tînăr mărginit, a cărui cordialitate binevoitoare îl exaspera ?

Colonelul își ridicase unicul braț spre cer, uluit de impertinența lui Günther Forst.

„Haida de ! Doar n-ai să te socotești de-o seamă cu fiul contelui von Manzialy ?“

Colonelul subliniase fără menajamente — cariera militară nu-l dispunea la așa ceva — că numărul ofițerilor fiind redus, aceștia erau aleși mai mult încă decît înainte din „familiile bune.“

De ani de zile, Günther Forst se gîndea la cariera ce-l atrăgea. Cunoștea amănuntele tuturor campaniilor marilor

¹ Bacalaureat (*germ.* — *n. tr.*).

căpeteniei militare și în special ale lui Frederic al II-lea și Napoleon. Din clasa sa, numai el citise operele lui Clausewitz¹ și ale lui Jomini². Și de asemenea texte mai recente : lucrările generalului von Seeckt³, ca și *Conducerea războiului și Războiul total* de Ludendorff⁴...

Ușurința cu care își asimila concepțiile aparent anevoioase, plictisitoare chiar pentru băieții de vîrstă sa, îl convingeau și mai mult că era destinat carierei armelor și că un mare viitor îl aștepta. Se vedea revenind în satul său, în uniformă. N-ar mai fi deloc privit ca băiatul lipsit de însemnătate, așa cum și era, deși reușise în studiile sale, la Hanovra. Apoi, mai tîrziu, ar sosi într-o zi într-o mașină a armatei, a cărei portieră i-ar deschide-o un soldat, cu călcîiele lipite. Înarmuriți, cei care nu-l consideraseră altceva decît fiul factorului, l-ar vedea apărînd îmbrăcat în prestigioasa uniformă cu manșete brodate și cu lampasuri duble, roșii, la pantaloni. *Herr General!* Cum ar fi uitate atunci umilințele copilăriei sale nenerocite !...

Și fuseseră de ajuns cîteva fraze ale colonelului pensionar, amintindu-i cu destulă asprime originea sa prea modestă, pentru ca acest vis — realizabil, Forst era sigur — să fie distrus.

— Furia, dezamăgirea, ura din sufletul meu în ziua aceea !...

Făcu apoi cîteva pași, reveni spre fereastră. Ploaia încetase.

— Acești ofițeri, cu pretențiile lor, cu morga lor, exclusivismul lor... Îi urăsc ! Helmuth von Manziarly face parte dintr-un stat-major. Firește... Acela al armatei a IX-a. M-am informat întotdeauna despre el. Nu m-aș mira să fie amestecat în complot.

Zîmbi ușor și amenințător.

— Regret că nu se află în Vest.

— Dar ați fi avansat mai repede în armată ? Aveți treizeci și șapte de ani, nu-i așa ?

¹ General prusac și teoretician militar (1780—1831), autorul mai multor lucrări de istorie și teorie militară (*n. tr.*).

² General și scriitor militar elvețian (1779—1869) (*n. tr.*).

³ General german (1866—1936) ; a reconstituit armata germană după înfrîngerea din 1918 (*n. tr.*).

⁴ General, ideolog al militarismului german ; a participat în 1923 la puciul organizat de Hitler (*n. tr.*).

Trăsăturile lui Forst se destinseseră. În privirea sa, nu era o oarecare mirare, dar și altceva, atunci când își dădea seama că Anne îi cunoștea vîrsta ?

— Sînteți maior. Iar funcțiile dumneavoastră nu vă dau o putere mult mai mare decît aceea pe care ați avea-o cu același grad în armată ?

— La vîrsta mea, Reinhard Heydrich era de doi ani în fruntea R.S.H.A., Direcția centrală a securității Reichului, grupînd din septembrie 1939 Gestapoul, poliția criminală și S.D.-ul. Și la treizeci de ani era șeful S.D.-ului.

Günther Forst regreta că nu se ocupase mai activ, din timp, de politică. Nu intrase în partid decît în 1933. (Anne remarcase mai de mult că nu vorbea niciodată în fața ei manifestînd un devotament deosebit de viu față de partidul național-socialist.) Regretînd că n-a intrat mai devreme în partid, nu se gîdea decît la consecințele pe care asta le avusese pentru avansarea sa. Și ea înțelegea că acest bărbat cu fața palidă și ascuțită, pe care îl vedea frecîndu-și nervos mîinile, pe cînd privirea sa căpăta o strălucire înfrigurată, era posedat de o dorință de putere mult mai intensă decît și-o închipuise ea.

— Pînă acum, am depins prea mult de oameni deseori mediocri, dar norocul lor a fost că s-au înscris cu mult înaintea mea în partid.

Anne nu s-ar fi așteptat să vorbească atît de mult despre el însuși și în felul ăsta. Să-l fi incitat oare cele cîteva fraze dovedind că-i înțelege intențiile ? Nu trebuie să fi fost singurul motiv... Privirea lui Günther Forst părea diferită de aceea ațintită asupra ei la începutul întrevederii din ziua aceea, cînd preciza că răgazul pe care i-l lasă va fi scurt. Dar acum Anne se simțea cuprinsă de un sentiment de neliniște și în același timp de o teamă pe care nu se încumeta prea mult s-o definească.

— De ce să nu aveți aceeași comportare ca și superiorii dumneavoastră, la Paris, față de ofițeri ? Războiul se apropie...

Expresia lui Forst devenise gînditoare.

— Nu cred că destinul meu e să aduc liniștea, pacea... Nici lor, nici nimănui.

Anne se ridică în picioare.

— Mai rămîneți...

Tonul lui Forst era mai degrabă al unei dorințe decît al unui ordin. Acest glas, atitudinea Sturmbannführerului o

surprindeau pe Anne mai mult decît atunci cînd se arăta amenințător. Nu se purta cu ea, cum își închipuia că o va face, după eșecul loviturii de stat din 20 iulie. Și comportarea lui Forst îi dădea Annei o senzație de îngrijorare confuză. Nu discerneau toate cauzele. Dar, în fond, nu se temea să descopere aceste cauze ?

Niciodată Forst nu făcuse aluzie la existența lui Lucien. Anne nu observase nici o clipă cînd se afla împreună cu Lucien, sau cînd se ducea la el acasă, că era urmărită. Nu declarase Forst într-o zi că efectivele poliției secrete germane erau prea reduse la Paris ca să poată fi supravegheați toți ofițerii, așa cum ar fi trebuit ? „Și de ce ar pune să fiu urmărită ?” își spunea. Totuși, ceea ce nu sesiza prea bine în intențiile lui Forst față de ea, îi accentua îngrijorarea numai în privința lui Lucien.

Forst continua să se plimbe prin birou. Cu un ton aspru — prea neașteptat de aspru ca să nu pară forțat — spuse, atunci cînd se afla în spatele ei :

— Situația militară mă obligă să mă grăbesc.

Anne urmărea operațiile din Normandia, cu nerăbdare și speranță, mai ales după eșecul puciului.

„Mai sînt trei sau patru săptămîni pînă la sosirea prietenilor noștri la Paris, spusese în ajun colonelul Boulleau. Aliații au debarcat material și trupe suficiente pentru a lansa, cu sprijinul aviației strategice, ofensiva care, de data asta, va străpunge frontul german.”

Colonelul precizase — și asta făcea să i se strîngă inima Annei, văzînd că dispărea o speranță spre care ar fi vrut să se îndrepte — că frontul nu se va prăbuși. Nemții nu vor părăsi în grabă Parisul. „Se vor replia în ordine. În ordine relativă, desigur. Dar fără panică, fără debandadă. Îi veți vedea evacuînd Parisul la timp, metodic, fideli organizării lor minuțioase. Asta-i, trebuie s-o recunoaștem, într-adevăr, una din calitățile lor. Vor pleca fără ca să uite nici o ladă de cartușe în depozite și nici un creion în birou...”

Anne nu avea voie să-și facă iluzii. Atîta timp cît nemții vor fi aici, Forst va rămîne stăpînul. El nu va pleca înnebunit, în timpul unei derute ce-ar putea reprezenta o șansă de salvare pentru fratele Annei, deținut la Santé, și pentru ea însăși.

Înverșunarea pe care o arăta în încercarea de a-i nimici pe ofițerii complotului arăta de ajuns cum ar

reacționa cînd ar ști că-și bătuse joc de el. Nici Anne, nici fratele ei n-ar putea să-i scape lui Günther Forst. Trei sau patru săptămîni... El va afla cu mult înainte. Dar, din nou, ea își puna această întrebare : oare nu știe încă ?...

CAPITOLUL XXXIX

ÎN SALONUL DE LÎNGĂ CAMERA Annei, la etajul întîi, Solange Daubel avea o expresie dezorientată.

Majordomul venise cu cîteva minute înainte s-o înștiințeze pe Anne că tînăra fată o ruga s-o primească.

Ea începuse prin a se scuza de prezența sa în casa de pe bulevardul Maréchal-Maunoury. O asigură că nu ceruse să se instaleze acasă la Emmanuel și Anne, după cum nu ținuse să participe la serata dată pentru a șaptea aniversare a căsătoriei lor. De cînd se afla acolo, voise ca prezența ei să fie cît mai puțin supărătoare cu putință pentru Anne...

Stînd în fața ei într-unul din fotoliile Ludovic al XV-lea, tapisat cu velur albastru deschis, Anne o asculta fără să fi rostit vreun cuvînt. Tînăra fată începuse să vorbească despre Emmanuel. De cîteva zile, avea senzația nu numai că ține mai puțin la ea, dar că începe să se înstrăineze. Și azi-dimineață, fără motiv, îi vorbise pe un ton tăios, chiar jignitor. Cu asprime, o ironizase cu privire la „distincția” pe care încerca să și-o însușească. Se simțea prea mult, spune el, străduința ei. Îl făcea să se gîndească la o slujnicuță maimuțărind purtările stăpînei sale.

— Crezi că ai un accent distins (cum ai spune tu), și te sclifosești. —

Vorbind despre Anne, mărturisise :

„Chiar atunci cînd vei ști de douăzeci de ani pe din afară codul manierelor elegante, nu vei ajunge niciodată să fii confundată cu ea.”

— Nu vreau să fiu prea pretențioasă, doamnă. Îmi rămîn destule lucruri de învățat. Și știu tot ce mă desparte de dumneavoastră ! Dar nu cred că tot ce mi-a spus poate fi absolut adevărat... Dealtfel, săptămîina trecută, dimpotrivă, mă felicita pentru progresele mele. Spunea că ar putea ieși pretutindeni cu mine. Atunci, de ce, azi-dimi-

neață ?... Și tonul acela răutăcios... Dumneavoastră îl cunoașteți bine, doamnă. De aceea, aș vrea, dacă îmi permiteți, să vă cer un sfat.

Adăugă că socotea că-și poate îngădui asta fiindcă știa că Anne și soțul său erau, de fapt, despărțiți și că numai împrejurările îi făceau să păstreze, pentru cîtva timp încă, aparențele căsniciei lor. Anne își spusese că dacă el nu-i ascunsese acest lucru, Solange conta totuși pentru dînsul. Afară de ea, Emmanuel nu-și informase decît avocatul.

Imbrăcată cu o rochiță cu un plastron alb și guler Claudine, cu fața fragedă, cu tenul strălucitor, părul brun, mătăsos, pieptănat simplu pe spate, nu arăta nici cei douăzeci de ani pe care-i avea...

Puțin jenată la început, se exprima acum fără sfială, dar și cu o reținere, un tact, care nu erau deloc afectate. Intonația vocii era plăcută și melodioasă. Gesturile sobre, aveau o grație pe care Anne — contrariu celor spuse de Emmanuel în dimineața aceea — le găsea pline de naturalețe.

Anne vedea în cele spuse de soțul ei o manifestare a caracterului nestatornic ce o surprinsese și pe ea, după un an de căsătorie. Una din acele toane cî-l determinau uneori să-i jignească pe cei mai apropiați lui, și mai ales pe cei care nu meritau deloc aceste ofense.

— E atît de delicat și deștept ! spuse Solange. Atît de deosebit de oamenii bogați (deseori îmbogățiți de puțin timp la bursa neagră), care mă invitau înainte... Alături de el, am avut impresia că mă instruiesc. Atît cît puteam spera.

Adăugă cu sinceritate :

— Și doream atît de mult să mă instruiesc !

Solange Daubel nu ascunse că mai mult ambiția decît o vocație artistică o îndemnase să urmeze cursuri de artă dramatică, după aceea să încerce să debuteze în cinema. Își dăduse curînd seama că acest drum nu i se potrivește. Mai întîi, deoarece nu credea că are vreun talent dîmn de a fi remarcat. Apoi, nu simțea în ea voința tenace pe care o știa necesară pentru a reuși într-una din acele cariere care, văzute de departe, o uluiau.

— Vă mărturisesc, doamnă, că Emmanuel mi-a plăcut imediat. Poate că mi-am făcut iluzii... Dar mi se părea că mă încurajează. Ambiția mea, acum... este el.

În privirea ce i-o arunca Annei părea că există o sinceră admirație.

— N-aș fi avut pretenția să lupt împotriva dumneavoastră, doamnă. Dar întrucît între dumneavoastră și el, totul s-a terminat !... Da, speram... Însă de cîteva zile, mă simțeam mai puțin sigură pe mine. Și azi-dimineață... Puteți să-mi spuneți dumneavoastră, care îl cunoașteți, de ce s-a purtat astfel cu mine ?

Anne o ascultase în tăcere. Cuvintele amantei soțului ei îi reaminteau propriile sale decepții, amărăciunile pe care se străduise să le domine timp de ani de zile, vrînd cu orice preț ca mariajul ei să nu fie un eșec. Și, în același timp, Anne constata că astfel de amintiri nu-i mai răscoleau aceeași durere. I se părea că aparține unei epoci îndepărtate și nu mai suferea din cauza ei. Aprecia mai bine cît de mult i se transformase viața în cîteva săptămîni.

Acum, Solange Daubel tăcea. În privirea ei, Anne văzu în același timp o întrebare și teama ca soția lui Emmanuel să nu se mărginească la un răspuns tăios, arătîndu-i că ar dori să plece. Anne vorbi, în cîteva fraze, despre caracterul lui Emmanuel, devenit atît de nestatornic din pricina oboselii, a sănătății șubrede și a grijilor actuale.

Solange părea mișcată că ea se exprimă astfel, fără răceală și fără animozitate.

— Ați accepta, doamnă, să-mi spuneți ce trebuie să evit pentru a nu-i displace ? Aș încerca să mă port cît mai bine cu putință. Dar poate am comis o greșeală...

— Trebuie să-l iubești, cu răbdare, să te împaci cu unele lucruri care, poate, se vor atenua. Să nu faci ceea ce am făcut eu cînd comportarea lui mă dezamăgea, mă supăra. Eu am încercat să-l înțeleg. Am reușit prea bine ! Nu vorbește niciodată despre el. Are o pudoare, o predispoziție spre a face o taină din tot ce-i în legătură cu intimitatea sa, caracterul său adevărat și chiar sănătatea sa. Are părți pe care le crede slabe și pe care caută să le ascundă... Admiră-l, iubește-l pentru ce are mai bun în el.

Indreptîndu-se repede spre ea, Solange îi cuprinse mîinile. Anne nu făcu nici un gest, care să arate că este gata să răspundă tot atît de călduros. Tînăra fată încetă imediat de a-i strînge mîinile într-ale sale, manifestînd totuși oarecare jenă. Apoi, spuse cu spontaneitate :

— Mulțumesc ! Mulțumesc, doamnă...

Anne se ridică în picioare. În loc să se retragă, Solange, după ce șovăi, întrebă, roșind puțin :

— Credeți, doamnă, că-i posibil ce am visat ?

Anne o privi o clipă.

— Cred, spuse ea cu simplitate.

Pentru întâia oară zîmbi ușor în fața tinerei fete.

— Nu stărui asupra celor ce sînt foarte evidente...

În timp ce Solange avea o expresie nespus de încîntată, ea adăugă :

— Spui că alături de el ai senzația că te instruiești. Ei bine, ceea ce a început să facă din dumneata — cu succes — îl interesează, îl stimulează. Pentru el, e o situație nouă... Și are totdeauna nevoie de noutate ! Transformarea dumitale, al cărei autor se va considera, îl va lega de dumneata.

Solange îi mulțumi din nou călduros. Ca și în seara cînd venise în camera Annei pentru a se scuza că a vorbit prea mult timp la telefon, făcu aprecieri admirative în privința aranjamentului salonului alăturat camerei. Divanul era tapisat cu velur albastru, ca și fotoliile. Perdelele erau de fai¹ grej. Măsuța lăcuită în gri, lampa montată pe un vas de faianță de Delft...

— Știu că dumneavoastră, doamnă, ați mobilat și decorat toată casa. Aș fi incapabilă să fac așa ceva ! Și nu cred că voi avea vreodată gustul dumneavoastră...

Apoi, îmbujorîndu-se din nou, spuse, cu o voce al cărei accent părea sincer, cît era de fericită că Anne nu părea să-i poarte pică.

— Dacă îmi permiteți, doamnă, vă voi spune ce m-ar face și mai fericită încă...

Ușa se deschise. Marie-Laure intră, cu sprîncenele încruntate, buza de jos ținută într-o strîmbătură bosumflată. Cuvintele pe care le rosti arătau că, potrivit obiceiului său, avusese grijă să asculte la ușă.

— Iertați-mă că întrerup această scenă care ar înduioșa pe femeia de lume cu inima cea mai impietrită. Și numai Dumnezeu știe ce recorduri pot doborî ele ! Preludiu la transmiterea puterii... Anne, la ce te gîndești ? Nu vezi jocul unei stricate care face pe mîța blîndă ? Te flatează, ca să ne zvîrle mai ușor afară pe amîndouă !

¹ Tafta de mătase naturală (n. tr.).

De mai multe ori, încercase cu ardoare s-o convingă pe Anne să revină asupra hotărîrii sale de a-l părăsi pe Emmanuel.

„Noi am pierdut o bătălie. N-am pierdut războiul.“

Nu mai părea să creadă că va reuși s-o convingă de cînd știa ce există între Anne și Lucien. Dar o sfătuia să acționeze ca o femeie cu bun simț : să rămîna soția patronului Atelierelor și forgeriilor Villardier, înfrumusețînd această situație printr-o legătură cu Lucien.

„El îți va dărui emoțiile și diversele senzații ce nu trebuie, totuși, să le mai speri de la un soț, cînd este bogat ca tătîcul.“

Marie-Laure afirma că, datorită lui Lucien, Anne și-ar putea suporta mult mai ușor soțul. Și ar urma exemplul rezonabil pe care îl dau majoritatea femeilor demne de respect din Paris.

„Anne, gîndește-te la mine ! Ce voi deveni dacă abandonezi terenul în favoarea acestei pomicelă ?... Gerhard ? Nu mi-a vorbit niciodată despre căsătorie... Și n-am să-l sîlesc, Dealtfel, unde va fi luna viitoare ?...“

Acum îi spunea amantei lui Emmanuel Villardier părerea sa, într-un limbaj nu prea nuanțat.

— Nu ți-e rușine, dumîtale, care mai ai, ca și mine, o cartelă 73, să te culci cu tata ?

— Emmanuel e tînăr.

— Cel puțin cu douăzeci și trei de ani mai mare decît dumneata !

— N-am întîlnit încă bărbați cu distincția și inteligența sa.

— Și gologanii lui !

— Nu crezi, nu-i așa, că l-aș putea iubi ?

— Știu că există și fete foarte tinere îndrăgostite de bărbați cu douăzeci și cinci, treizeci, patruzeci de ani mai în vîrstă decît ele. Trebuie însă remarcat un amănunt. O coincidență... E vorba totdeauna de domni bogați ! Sau, în orice caz, care le pot asigura o situație mult mai bună decît aceea pe care o au. Da, desigur e o întîmplare, dar statisticile au stabilit că nu s-a auzit niciodată, cînd o fată se înamorează de un tip care i-ar putea fi tată, că ar fi un ratat, un taxator de metro, sau un negustor falit.

Marie-Laure izbucni într-un rîs zeflemitor.

— Cînd stai lungită pe pernă, ar trebui să reciți ceea ce o actriță ca dumneata ar declama la Comedia Franceză,

dacă această patimă nebună nu ți-ar fi zdrobit cariera : „Te iubesc pe dumneata și nu averea dumitale“... Dar cu mine nu-ți merge, fetiço ! Eu pot să-ți vorbesc așa, sînt mai mare cu trei luni decît dumneata.

— Nu pretind că pentru mine nu contează ceea ce îmi poate dărui Emmanuel.

— Ar fi cam greu să te creadă cineva.

— Înseamnă deci că nu sînt sincer legată de el ?

— Nu te invidiez, știi ! Mi-l închipui foarte ușor pe iubitul meu tată, cum se distrează în intimitate... Hei, între noi fie vorba, ți se întîmplă, cred, de multe ori să înalți ochii la cer și să te gîndești : „Ce e omul nevoit să facă pentru a-și cîștiga existența !“...

Solange Daubel păstra o atitudine rezervată și se abținea de a răspunde pe un ton aprins, ca Marie-Laure. Ascultîndu-le și văzîndu-le față în față, Anne, amuzată fără voia ei, nu se putea reține de a-și spune că te-ai fi înșelat ușor dacă ar fi trebuit să ghicești care din ele era născută în bulevardul Maréchal-Maunoury.

— Nu crezi că ai putea să-ți cîștigi mai corect existența ?

— Domnișoară, am trăit pînă acum împreună cu mama, fratele și cele două surori ale mele într-un apartament cu trei camere, pe strada Blomet. Ești sigură că în locul meu, ai fi avut vocația să fii croitoreasă, ca mama ? Sau, cum am fost eu, chelneriță într-un restaurant, figurantă de cinema ?...

Replica născu un surîs pe buzele lui Marie-Laure. Să fi fost din cauza acestui zîmbet, sau pentru că regreta impulsivitatea ultimelor ei cuvinte ? Îndatoritoare, amanta lui Emmanuel declară că știa că Marie-Laure căuta cauciucuri ca să le înlocuiască pe cele de la bicicleta sa. Îi vorbise fratelui ei care lucra la un garaj specializat în întreținerea vehiculelor cu gazogen.

— Mi-a promis două cauciucuri noi. Cu camere de aer...

Marie-Laure răspunse cu un rîs ironic.

— Acum încerci să mă îmbunezi pe mine ? Dumitale, sigur, nu-ți lipsește metoda. Nici șiretenia... Vrei să cîștigi prin toate mijloacele puncte noi de sprijin ca să rămii pe loc.

Apoi, realismul lui Marie-Laure, moștenit probabil de la creatorul Atelierelor și forgeriilor Villardier, ieși biruitor.

— Moralitatea este un lucru, bicicleta altul. Cauciurile n-au miros ! Și cum mi-au mai plesnit două ieri, cred că voi accepta să dau o urmărire favorabilă unei propuneri dezinteresate... Ca și sentimentele dumitale.

O cerceta acum pe Solange fără agresivitate, dar cu o privire stăruitoare.

— Ești bine făcută. Dumneata n-ai nevoie de pilule pentru a avea un „bust fermecător ca al starurilor“. Și o piele... Foarte plăcut catifelată, după cât pot aprecia eu. În orice caz, trebuie să ai ceva ca să fi reținut mai mult de cinci sau șase luni un domn ca tata. Predecesoarele dumitale rezistau cât rezistă și trandafirii : timpul unui sfârșit de săptămână !

Solange surîse ușor.

— Sînt mișcată cu atît mai mult cu cît pînă acum nu vorbeai despre mine decît ca despre o tîrîtură și o tîrfă.

Marie-Laure nu păru tulburată decît cîteva clipe. Luînd ceea ce ea numea „tonul mînden“, răspunse cu un glas uniform, suav, cu un surîs amabil :

— Am spus într-adevăr și o tîrfă ?

Apoi se întoarse spre Anne.

— Vezi ! Te prevenisem : nu trebuie s-avem încredere în Paul. Repetă totul tatei.

Din nou privirea sa se aținti asupra Solangei. Această cercetare și replicile amantei lui Emmanuel păreau să atenueze puțin ostilitatea lui Marie-Laure. Ea întrebă :

— Joci ping-pong ?

CAPITOLUL XL

LUCIEN EVITA TOTUȘI SĂ-I VOR-bească Annei de activitatea sa clandestină. Ea știa că la uzină rolul său conta în sabotarea, într-un fel ce nu putea fi descoperit, a materialului expedit în Germania și încetinirea ritmului livrărilor... Înainte de a se duce la Londra, Lucien făcuse aluzie la noi răspunderi, de altă natură. Venea mai rar pe bulevardul Maréchal-Maunoury să-i prezinte lui Emmanuel Villardier raportul despre activitatea zilnică din uzină. Și părăsea deseori uzina mai devreme decît înainte. În unele seri, nu era

liber pentru a se întâlni cu Anne. În celelalte zile, se regăseau, uneori destul de târziu, la el acasă, pe bulevardul Niel.

Dacă nu voia ca Anne să fie amenințată pentru că ar cunoaște ceea ce făcea el, n-avea aceleași motive ca să nu vorbească despre război, despre apropiata eliberare. Dar nu prea pomeneau despre aceste evenimente când se aflau singuri.

„Asta nu mai contează pentru mine ca înainte, spusese el într-o seară, pe când Anne se odihnea în brațele sale. Totuși, te iubeam încă de pe atunci. Dar acum... Totul s-a schimbat pentru mine !”

În ziua aceea îi telefonă pe seară pentru a o ruga să nu mai vină la el acasă, ci să se întâlnească într-o cafenea de pe bulevardul Wagram. Cum sosi Anne, părăsiră cafeneaua. El îi spuse că un camarad, cu care era în legături, continue de câteva săptămîni, tocmai fusese arestat. Lucien trebuia deci să nu se mai înapoieze la el acasă.

Adăugă că ar fi mai bine pentru Anne să se întoarcă în bulevardul Maréchal-Maunoury. Dar ea nu voi să se despartă de el. Și Lucien nu se putu împotrivi mult timp ca ea să-l însoțească în micul apartament de pe strada Brochant, unde trebuia să doarmă în noaptea aceea.

— Pînă în ultima vreme, eram în contact cu puțini oameni. Am avut șansa ca nici unul să nu fie arestat...

— Să nu te întorești la uzină !

El spuse că ar trebui, din prudență, să nu se ducă a doua zi la Levallois. Totuși, prezența sa ar fi fost foarte utilă în ajunul unei noi inspecții a unui delegat al Comisiei germane de control.

Lucien ar fi vrut să părăsească Atelierele și forgeriile Villardier. Dar șeful rețelei sale nu-l autoriza s-o facă înainte de eliberare. O astfel de schimbare, într-un asemenea moment, ar fi putut, socotea el, să atragă atenția. Iar, pe de altă parte, era important ca Lucien să-și continue eforturile pentru a frîna producția uzinei, îndeosebi în ce privește importanta livrare de material feroviar fixată prin programul de producție. Trebuia să se străduiască să prelungească întârzierea actuală pînă la plecarea nemților...

Din prima noapte petrecută de Anne la el acasă, pe bulevardul Niel, Lucien dorise să nu mai fie obligat să

se întâlnească în mod regulat cu Emmanuel. În afară de asta, unele amănunte ce i le destăinuise Gaudechart, directorul uzinei, într-un moment de furie, i-l arătau pe Emmanuel Villardier într-o altă lumină. De aceea, el nu mai putea avea despre Emmanuel părerea pe care acesta din urmă se străduise să i-o dea.

Anne ştia de asemenea că el suporta greu ideea ca ea să continue să locuiască în bulevardul Maréchal-Maunoury. Când se despărteau, vedea deseori trăsăturile lui Lucien crispându-se. Îi ghicea gândurile. Parcă fără voia lui, îi puneă, cu un fel de reţinere totuşi, întrebări ca, după aceea, să-i ceară iertare. În ciuda prezenţei Solangei Daubel, el nu se libera de unele obsesii, ce totuşi dispăreau cum se întâlnea cu Anne...

Ca s-o liniştească, afirma în noaptea aceea că tovarăşul arestat era unul dintre cei mai curajoşi şi hotărâţi pe care i-a cunoscut. El va rezista, socotea Lucien, la toate interogatoriile. Anne îşi amintea de ceea ce văzuse în ziua când fusese condusă în bulevardul Foch...

Teama, la început vagă, că din cauza situaţiei creată de Forst, s-ar putea ivi un pericol pentru bărbatul îndrăgit, devenea şi mai vie în noaptea asta, când Lucien nu se mai putuse întoarce la el acasă. Faptul că Günther Forst părea să nu cunoască locul deţinut de Lucien — de puţin timp, desigur — în viaţa ei nu-i risipea temerile.

În micul apartament de pe strada Brochant, nelocuit de mai multe luni, se menţinea un uşor miros de camere prea mult timp închise. Sosiţi după ce se înnoptase, nu putuseră să deschidă ferestrele din cauza ordonanţelor de camuflaj... Lampa de pe noptieră, cu o slabă lumină voalată, rămânea aprinsă. Anne nu dovedise poate niciodată o pasiune atât de vie. O pasiune stimulată de spaima pe care, în noaptea asta, nu reuşea s-o înlătore.

În mijlocul nopţii, Lucien, ridicându-se rămase, cum i se întâmpla deseori, o clipă lungă s-o contemple. Anne îşi împreunase tocmai mâinile pe ceafă. Această atitudine părea să-i alungească liniile trupului zvelt. În privirea lui Lucien se vedea admiraţie şi un fel de uimire încântată. Anne ! O iubise timp de trei ani, fără să nutrească nici o speranţă în această dragoste...

Iar acum, această femeie cu înfăţişarea distantă şi chiar puţin rece se transformase — se însufletea — atât de

extraordinar în brațele sale, încît Lucien nu numai că simțea o exaltare de fiecare dată reînnoită, dar nu mai avea nici o teamă. Era convins că ar birui acum orice primejdie. „Sînt sigur că nu mi se poate întîmpla nimic“, repeta el Annei.

Ea datora acestei dragoste o hotărîre, o forță ce o făcuseră capabilă să lupte contra lui Günther Först. Totuși, știa bine că pericolul nu era deloc îndepărtat, cum înclinase să-și închipuie în clipele cînd i se părea că numai ea și Lucien existau. De la eșecul loviturii de stat din 20 iulie, Anne știa ce amenințare imposibil de îndepărtat apăsase asupra ei. De aceea avea acum o nouă preocupare : exaltarea pe care Lucien o găsea, ca și ea, în această pasiune, nu-l va face imprudent ?...

După amiază, el îi telefonă Annei. Îi spuse numai că se întorsese la uzină, neexistînd nici o piedică, așa cum crezuse în ajun.

Trebuiau să se întîlnească, pe înserate, cu Gerhard și Marie-Laure. Aceasta ținea ca Anne și Lucien să stăruie, împreună cu ea, ca Gerhard să accepte să se pună la adăpost. Lucien i-ar da informații precise asupra posibilității de a se ascunde în Paris, ca să scape de urmările evenimentelor din 20 iulie. Marie-Laure era mișcată văzînd că Anne se interesa tot atît de mult ca și ea de soarta lui Gerhard.

— Pentru că ești îndrăgostită, te pui ușor în locul meu...

Gerhard trebuia să-i întîlnească în fața unui cinematograful de pe bulevardul Ternes unde se juca *Corbul*¹. (El nu se afla la Paris cînd rulse filmul lui Clouzot și dorea să-l vadă.)

„Îl vom revedea și noi cu foarte multă plăcere, spusese Marie-Laure. După aceea vom merge la mine acasă...”

Ea și cu Anne sosiră primele. Lucien veni cu două sau trei minute mai tîrziu. Luînd-o pe Anne de o parte o clipă, o informă că tovarășul său arestat în ajun se sinucisese, aruncîndu-se peste rampa scării, de la etajul patru al imobilului Serviciului securității germane, de pe bulevardul Foch, unde fusese condus spre a fi interogat.

Anne se îngălbeni brusc.

— În bulevardul Foch, murmură ea cu ton înfiorat.

¹ Film realizat de Henri Clouzot în 1943. A rulat și pe ecranele noastre sub titlul de „Scrisori anonime“ (n. tr.).

Vedea scara cea mare. Etajul patru... Unde se afla biroul Sturmbannführerului Forst !

— El ştia multe lucruri. Cunoştea nume importante. Gestapoul ar fi făcut totul pentru a-l sili să vorbească. Sînt sigur că n-ar fi destăinuit nimic ! S-ar fi purtat ca alţii, aduşi acolo înaintea lui. Dar, pentru a fi mai sigur că păstrează tăcerea, a ales acest mijloc. Nu este primul dintre ai noştri care are acest curaj...

Gerhard sosi. Nu voise ca Marie-Laure să vină să-l ia de la Majestic. Fără să-şi fi recăpătat complet fizionomia sa nepăsătoare, nu părea îngrijorat. Anne nu putea să se mai gîndească decît la ceea ce Lucien îi comunicase : tovarăşul său aruncîndu-se peste rampa scării, pe bulevar-dul Foch... Scara aceea pe care ea o cunoştea !

În timpul proiecţiei jurnalului de actualităţi, exclamaţii ironice izbucniră cînd apăru sala de conferinţe distrusă de explozie, la cartierul general al lui Hitler, în Prusia Orientală. Lumina fu aprinsă imediat, pînă la sfîrşitul jurnalului. Acesta îl arăta pe Hitler primindu-l pe Mussolini după atentat, pe peronul gării din Rastenburg. Apoi fu văzut Ducele luîndu-şi rămas bun de la Hitler, la sfîrşitul după-amiezii, pe acelaşi peron al gării în spatele căruia apărea un şir întunecat de brazi. Gerhard privea cu intensitate pe bărbatul a cărui şapcă prea mare îi ascundea în întregime fruntea. Bărbatul care, cu cîteva ore înainte de a fi filmată această scenă, scăpase de atentatul pregătit de grupul din care şi el făcea parte...

Din cei doi dictatori, italianul, foarte slăbit, tras la faţă, era cel mai ostentativ. Gesturi călduroase, chip expresiv... Plin de efuziune, strîngea în mîinile sale mîna lui Hitler. (Gerhard observă că Hitler întindea mîna stîngă. Braţul drept rămînea parcă inert de-a lungul corpului.) Dar cordialitatea atitudinii lui Hitler nu părea prefăcută.

Gerhard ştia că, deşi alianţa italiană nu-i adusesese decît dezamăgiri, din ce în ce mai amare, Hitler păstra sentimente prieteneşti faţă de cel în care vedea pe camaradul angajat în aceeaşi luptă. Îl mai considera încă, aşa cum scrisese în *Mein Kampf*, drept „marele om care schimbase, pentru patria sa, cursul destinului“...

Ultimele imagini, pe peronul acelei gări mici din Prusia Orientală, îi pricinuiră lui Gerhard o adevărată uluire. În momentul cînd trenul se puse în mişcare, Ducele apăru la fereastra compartimentului său, adresînd

Încă o dată semne călduroase de rămas bun. Hitler își ridicase capul. I se vedea privirea, deși cozorocul șepcii era prea tras pe ochi. Avea un surîs vag, ciudat. Privirea era straniu de absentă. Pe cînd urmărea cu ochii îndepărtîndu-se trenul, s-ar fi spus că vedea deodată altceva, mai departe — aiurea.

Această expresie, Gerhard n-o văzu decît cîteva clipe. Dar fu surprins pentru că amintea pe aceea a generalului von Stülpnagel, în timpul nopții din 20 spre 21 iulie, în marele salon al hotelului Raphaël, unde în jurul lui, ofițerii și S.S.-iștii împăcați, rîdeau și glumeau zgômotos...

Cînd ieșiră de la cinema, un nor gros ascundea luna. Era beznă. Nici o lumină pe străzi. Rulourile albastre acopereau terasele cafenelelor și nu lăsau să se strecoare nici o rază de lumină. Ținîndu-se toți patru de braț, meraseră pe jos pînă la micul apartament închiriat de Marie-Laure.

În Place de l'Étoile, în timp ce sirenele anunțau o alarmă — a patra din ziua aceea — Marie-Laure scoase o exclamație. Se lovise cu genunchiul de o bancă pe care n-o zărise din cauza întunericului. Anne își spunea că noaptea asta fără lună avea un avantaj: nu riscau să fie urmăriți. Nu auzea pe nimeni mergînd în urma lor. Și, adineauri, cînd Lucien se întîlnise cu ea și Marie-Laure în fața cinematografului, nu observase nici un personaj suspect.

Gerhard elogia filmul pe care-l văzuse împreună cu ei.

— Cînd comparăm filmele noastre cu cele produse în Franța în timpul ocupației: acêst admirabil *Corb*, *Trubadurii diavolului*, *Îngerii păcatului*, îți spui că noi nu putem fi învingători...

Povesti că Goebbels, în calitatea lui de ministru al propagandei, purta în mare parte răspunderea unei producții cinematografice foarte puțin atrăgătoare, căreia îi recunoștea singur mediocritatea. Nu numai că vedea toate filmele franceze de calitate, dar punea să se cumpere, în Suedia sau Portugalia, copii ale celor mai bune realizări americane. Aceste filme ale inamicilor se proiectau la ministerul propagandei și el nu-și ascundea admirația.

— A fost entuziasmat, mi se spunea la Berlin, de filmul *Pe aripile vîntului* și mai ales de *Mrs. Minniver*. Filme pe care noi nu le vom vedea decît cînd el nu va mai avea ocazia să meargă la cinema.

— Scopul micii noastre reuniuni de familie nu-i o discuție cinematografică, aminti Marie-Laure... Mai am cîteva ouă și unt de la Champbreuil. Menajera mi-a găsit azi-dimineață mazăre. Dar, la ora asta, nu le putem fierbe ! Din fericire, am putut cumpăra o cutie de conserve la coafor...

Pe cînd ea și Anne pregăteau în grabă cina, Gerhard puse masa împreună cu Lucien — cum ar fi făcut-o tinerii cu haină lungă și pantaloni strîmți, pe care Marie-Laure îi aducea cu ea de la clubul unde se ducea să danseze.

Gerhard afirma că, în ciuda ordinelor de la Berlin, unde se dăduse exemplul unei represiuni neînduplecate, la Paris, continuau să încerce mușamalizarea rebeliunii din 20 iulie. Oberg, șeful poliției și al S.S.-iștilor din Franța, se dusesese chiar el să-l interogheze, într-o cameră de la spitalul militar din Verdun, pe generalul von Stülpnagel, care orbise după ce-și trăsese un glonte în tîmplă. Verdun, unde participaseră și unul și altul la cea mai lungă și distrugătoare bătălie din celălalt război, evocată la hotelul Raphaël, în noaptea din 20 spre 21 iulie...

Oberg nu făcuse nimic pentru a agrava situația generalului după încercarea sa de sinucidere. Iar la Majestic, exista convingerea că îl va interoga el însuși cu intenția de a nu-i îngreuna situația.

Exista un contrast total între cele petrecute la Paris și la Berlin, unde Comisia specială pentru represiunea complotului¹ avea misiunea de a-i ancheta nu numai pe participanți, ci și pe fiecare persoană care știa mai mult sau mai puțin despre complot. Se făcuseră foarte numeroase arestări.

— Un premiu de un milion de mărci se acordă pentru arestarea lui Karl Goerdeler, care ar fi devenit noul cancelar dacă lovitura de stat ar fi reușit.

Anne intra chiar atunci în sufragerie. Gerhard se întoarse spre ea.

— Din fericire, noi am putut afla, v-am spus, că Gestapoul cunoștea activitatea lui Goerdeler. El se ascunsese încă înainte de 20 iulie...

¹ Comisia număra 400 de funcționari ai Gestapoului și era condusă de Müller, rapoartele acestuia fiind supuse spre cercetare lui Hitler, prin intermediul lui Borman (*n. tr.*).

Gerhard nu părea deloc descurajat.

— Noi n-am preluat puterea. Și trebuie s-o regretăm, pentru toți soldații din toate țările. Războiul ar fi fost azi, fără îndoială, terminat. Dar această rebeliune nu-i un eșec ! Cu toate astea, va zdruncina regimul. Și noi vom fi demonstrat tuturor celor care în străinătate o ignorau că Hitler și acoliții săi nu reprezintă întreaga Germanie.

Vorbi de enervarea ofițerilor obligați acum să salute cu salutul hitlerist. „Salutul german“ fusese într-adevăr decretat obligatoriu. Iar doctorul Ley, șeful Frontului Muncii, tocmai atacase într-un mod insultător, într-un discurs de o rară brutalitate, pe „acești domni ai corpului ofițeresc...”

Marie-Laure aducea conserva de mazăre ce o încălzise pe lampa de alcool (presiunea gazului devenea, noaptea, practic inexistentă).

— Fă-mi plăcerea să saluți cu brațul întins ori de câte ori va fi nevoie ! spuse ea cu multă vioiciune lui Gerhard. Asta, atîta vreme cît nu vei fi urmat sfaturile camarazilor tăi.

El spunea ce silă îi era să se ducă la recepția dată de generalul von Boineburg, pentru „a se revanșa“, zice-se, față de Oberg. Acesta din urmă invitase, cu cîteva zile mai înainte, pe ofițerii din Paris ca să demonstreze că nu exista nici un antagonism între SS-iști și armată — și de asemenea sub pretextul de a sărbători succesul așa-zisului „exercițiu“ din 20 iulie. Marie-Laure îl certă din nou cu un ton iritat :

— Nu da exemplul, rar, al unui căpitan mai puțin inteligent decît generalul său !

Dar stărui ca să nu aștepte recepția pentru a accepta propunerea lui Lucien. Îl rugă pe acesta să-i dea lui Gerhard amănunte asupra locului unde s-ar putea ascunde și a condițiilor în care ar putea aștepta în siguranță plecarea nemților.

Gerhard afirmă că nu era unul din personajele de seamă ale complotului din Paris, unde nu se afla decît abia de trei luni. Îndeplinise, mai ales, rolul unui agent de legătură. Nu aparținea micului grup al celor care organizaseră opoziția din Franța și luau hotărârile.

Or, nici o arestare n-avusese loc la Paris. Politica de împăciuire pregătită de șefii armatei și ai SS-iștilor continua.

Anne stăruia cu o voce neșovăitoare, al cărei accent indica o emoție ce n-o putea stăpîni, ca Gerhard să se ascundă într-un loc sigur, atît timp cît o mai putea încă.

— Zău ! n-am motiv s-o fac chiar acum. După discursul lui Hitler, credeam că aici evenimentele vor urma același curs ca la Berlin. Dar e cu totul altfel...

Sublinie din nou interesul SS-iștilor de a înăbuși afacerea căci nu se puteau lăuda că s-ar fi împotrivit cîtuși de puțin la 20 iulie. Nu fusese arestat la Berlin generalul Fromm, care comandase pînă la 20 iulie armata din interior ? El părea destinat aceleiași soarte ca și complotiștii numai pentru că nu dovedise destulă energie pentru a li se opune, pe strada Bendler.

— Și poate că și apropierea frontului în Franța contribuie să-i facă, într-o anumită măsură, pe S.S.-iști solidari cu armata... Este adevărat că Hitler nu-și mai găsește liniștea de la 20 iulie. Vrea sînge. Exemple crude... Dar evenimentele militare îi vor da în curînd alte griji.

Gerhard se silea s-o liniștească pe Marie-Laure. Iar acest rezultat fu în parte atins cînd Lucien spuse că informațiile obținute de Rezistență dovedeau că într-adevăr șefii SS-iștilor din Paris se străduiau să minimalizeze evenimentele din 20 iulie și să le atenueze consecințele. Și se considera că evoluția situației militare din Normandia ar împiedica, la Paris, o represiune asemănătoare celei declanșate în Germania.

Refuzul lui Gerhard de a se ascunde, încrederea sa, pe care Marie-Laure era tentată acum s-o împărtășească, o îndurerau pe Anne.

Sperase ca Gerhard să fie salvat prin lovitura de stat. Încercînd să înlesnească realizarea planului conjuraților, avea impresia că luptă pentru a-l feri pe Gerhard de soarta ce știa că-l așteaptă. Cum a aflat de eșecul puciu-lui din 20 iulie, îl rugase pe Lucien să-l ajute pe Gerhard să se ascundă.

— Mi-e necaz pe tine că nu ții deloc seama de ceea ce-ți oferă o persoană care a avut prostia să se intereseze de tine, spuse Marie-Laure, înconjurînd afectuos umerii lui Gerhard. Totuși, mi se pare că aventura nu se poate termina prost, pentru că nu m-am săturat deloc de tine.

Îmi promiți însă că la primul nor mai întunecos te vei pune în siguranță ? Și-mi juri să saluți cu brațul ridicat de fiecare dată când va fi nevoie ? Te vei duce la recepția generalului și vei oferi cu amabilitate șampanie, țigări și fursecuri compatrioților tăi care nu poartă aceeași uniformă ca tine...

Sticla de Saint-Emilian destupată de Gerhard cu o clipă înainte era goală. Marie-Laure umpluse de două ori paharele în afară de cel al Annei, de care tînăra femeie nu se atinsese. Lucien stătea lîngă Anne și-și îndrepta mereu privirea spre ea. Ea răspunse surîsului lui Lucien cu unul puțin crispat.

Știa că toți trei se înșelau. Cunoscîndu-l Sturmbannführerul Forst și scopul ce și-l fixase, nu se îndoia că va reuși să facă să eșueze tentativa celor care voiau ca puciul să n-aibă la Paris urmări tot atît de tragice ca la Berlin.

Și mai știa că dușmanul cel mai de temut al conjuraților la Paris cunoștea rolul lui Gerhard în complot.

CAPITOLUL XLI

DE CÎND LUASE HOTĂRÎREA DE A se despărți de Emmanuel, Anne îl însoțise pînă acum de trei ori la dineuri, așa cum i-o cerea el.

Îi venea din ce în ce mai greu. Și, în seara aceasta, dacă Lucien n-ar fi prevenit-o că nu va fi liber, pentru motive pe care nu le preciza, ar fi fost foarte tentată să refuze invitația.

Annei nu-i plăcuse niciodată să mintă, să se prefacă. Păstra aceeași predilecție profundă și exigentă pentru claritate ca și în copilărie. De aceea, nici o situație n-ar fi putut s-o dezguste și s-o frămînte mai mult decît aventura în care o implicase Günther Forst.

Îi era penibil să sosească astfel, împreună cu Emmanuel, la cei care îi invitau și să se poarte toată seara ca și cînd nimic nu s-ar fi schimbat între ei.

Chiar și el acceptase fără plăcere această invitație la Albert Ragougeau, un industriaș la care nu mergea decît rareori în vizită, socotind că n-are nici una din calitățile

spirituale ce le pretindea prietenilor săi. Dar, la acest dineu, el îl va întâlni pe Taurade, patronul unei uzine de construcții mecanice învecinate, la Levallois, cu Atelierele și forgeriile Villardier. Maurice Taurade fusese altădată în termeni buni cu tatăl lui Emmanuel.

— I s-a repetat că am spus despre el, într-o zi, că-i incapabil să vadă mai departe de mașinile sale. Îi e necaz pe mine. Îi e necaz și pentru că am condus uzina timp de patru ani și am păstrat-o în condiții excelente. El n-a redeschis-o pe a lui de la armistițiu. A făcut însă afaceri minunate... Dar în alte sectoare. Or, el trece drept foarte legat de oamenii din Rezistență...

Taurade era de asemenea prieten de multă vreme cu un fost ministru plecat în Alger, unde făcea parte din Adunarea consultativă.

— A fost tot timpul foarte informat despre cele ce s-au făcut la uzină. Ne invidiază că am putut reînnoi materialul principal. Este unul din personajele care pot să-mi dăuneze, după plecarea nemților. Sînt sigur că ar depune mărturie împotriva mea... Și, ținînd seama de relațiile sale, ce-ar spune ar avea importanță. Mă gîndisem să-l invit ca să încerc o apropiere. Dar de la moartea tatei l-am lăsat complet deoparte. Procedeu ar fi fost destul de grosolan, chiar pentru un om așa de puțin subtil. În timp ce acest dineu îmi va prilejui o ocazie mai firească. Aș încerca să-i fac, prin cîteva amabilități alese, o impresie mai bună. Te admiră mult. Și știu că și din cauza ta mă invidiază. Poți să mă ajuți să-l îmbunesc. Fă-o, te rog ! Servituțile vremurilor pe care sîntem nevoiți să le trăim... În caz că lucrurile merg cum trebuie, îl vom primi aici. Îi plac fetele frumoase. Îi voi spune lui Barowzki să-i aducă o fiță de actriță bună pentru așa ceva...

Meniul dineului nu te lăsa deloc să bănuiești eă aprovizionarea Parisului devenea din zi în zi mai așevoioasă. Ca în majoritatea reuniunilor de acest fel, în ultimele săptămîni ale ocupației, aproape toți comesenii exprimau cu orice prilej păreri în acord cu mersul evenimentelor. Și asta într-un mod ce te făcea să crezi că fiecare avea această stare de spirit din iunie 1940.

Ragougeau evoca alocuțiunea generalului de Gaulle, din ziua debarcării.

— *Suprema bătălie s-a angajat. Bineînțeles, este bătălia din Franța și este bătălia Franței !...*

Și concluzia : *Dincolo de norii atât de grei ai singelui și ai lacrimilor noastre, iată că reapare soarele măreției noastre !*

— Ce talent pentru formulele impresionante, imaginile minunate de evocatoare ! Generalul de Gaulle — și poate numai el — a rostit în timpul războiului fraze dăltuite pentru posteritate. Fraze ce se vor cita și peste o mie de ani...

— Trebuie să mărturisim că politicienii noștri, mici și meschini, din cea de a treia Republică, nu ne-au obișnuit să respirăm la asemenea înălțime, ci s-au complăcut în intrigă, spunea Ragougeau.

(Anne îl auzise, cu doi sau trei ani în urmă, ironizând modul cum se exprima generalul care, pretindea Ragougeau, obținea în mod involuntar, prin schimbarea punctuației, efecte comice asemănătoare celor ale actorului Saturnin Fabre.)

Domnul Mittelber, un bancher înapoiat cu o zi înainte de la Vichy, nu omitea să menționeze că soția sa era evreică. (Totuși, nu spuse că Fernand de Brinon, ambasadorul guvernului din Vichy la Paris, obținuse ca decretul din 29 mai 1942, instituind portul obligatoriu al stelei galbene pentru israeliți, să nu fie aplicat doamnei Mittelber...)

Lui Ragougeau și prietenilor săi le-ar fi fost greu să nu fie conservatori. Totuși, succesele Armatei Roșii care tocmai cucerise, în Polonia, Lembergul și Lublinul, îi provocau comentarii pline de admirație.

— Să recunoaștem cinstit : dacă n-ar fi fost rușii, Germania n-ar fi putut fi niciodată învinsă. N-ar fi fost posibilă nici o debarcare victorioasă !

Albert Ragougeau așezase la dreapta sa o roșcată înaltă și subțire, de vreo patruzeci de ani, Mrs. Birley. Acestei englezoaice îi plăcuse totdeauna să trăiască la Paris. Sosirea nemților n-o putuse face să renunțe la această preferință. Prietenia câtorva persoane suspuse și îndeosebi a lui Fernand de Brinon îngăduise acestei cetățence dintr-o țară aflată în război cu Germania să rămână la Paris, la Ritz, în tot timpul ocupației. De la debarcare, Mrs. Birley era deseori invitată...

Emmanuel Villardier nu uita, bineînțeles, să reliefeze așa cum trebuia îndărătnicia lui de a refuza să fabrice obuze pentru Wehrmacht. Refuz ce-l dusesese la un pas de deportare... Apoi povesti din nou că nu se mai ducea la

uzină, unde nu se mai socotea stăpîn de cînd autoritățile germane anulasera concedierea directorului Atelierelor și forjeriilor Villardier, ale cărui opinii colaboraționiste Emmanuel nu le putca admite.

Vecinul din dreapta Annei, Jacques de Plessiel, nu părea frămîntat de aceleași gînduri. Odinioară, ea îl vedea destul de des. Anne și fratele ei François considerau că era unul dintre puținii prieteni amuzanți ai tatălui lor. Avînd destulă avere ca să nu fie nevoit niciodată să piardă timp cîștigîndu-și existența, găsea cea mai mare plăcere în mistificări și înscenarea unor situații neobișnuite, în care juca un rol activ.

Una din distracțiile sale în timpul acestor ani grei, consta în a se duce într-un restaurant unde totul era procurat la bursa neagră și unde cerea să i se servească o masă mai abundentă decît aceea pe care ar fi comandat-o înainte de război. În clipa cînd ajungea la desert, la o oră convenită, majordomul său telefona la restaurant : „Aici comisariatul“. Și îl chema pe „inspectorul Dupin“. (Plessiel bănuia că nici un restaurator nu citise „Scrisoarea furată“.) Majordomul dădea semnalmentele lui Jacques de Plessiel. Acesta, înștiințat, se ducea la telefon.

— Bine, domnule comisar... Firește, domnule comisar. Vin, domnule comisar !

Patronul restaurantului, consternat la gîndul că servise tocmai unui inspector de poliție un meniu în care fiecare fel constituia un delict față de ordonanțele în vigoare, își și închipuia amenda, închiderea localului pentru infracțiuni grave privind aprovizionarea și prețurile...

— Plata, repede, cerea Plessiel, vizibil preocupat de convorbirea telefonică.

Patronul aducea atunci o notă stabilită la prețuri de o moderație neverosimilă. Și Plessiel se distra cu atît mai mult de cuvintele restauratorului, cu cît nu lăsa să se vadă acest lucru, în timp ce acesta explica :

— Azi, nu-i așa, meniul e excepțional !... Un văr sosit de la țară... Dar aici totul e la prețul tarifului. Tariful, nu cunoaștem decît asta, domnule inspector !

Și, după o cafea excelentă, îi oferea un coniac.

În seara aceea, Plessiel povestea, lăudîndu-se, ultima lui ispravă. Se întorsese de la Vichy, cu cîteva zile în urmă, cu trenul. (Drumul durase douăzeci și șapte de ore.) Trenul ticsit. Plessiel, fără să șovăie, se instalase într-un

compartiment rezervat ofițerilor nemți. Și, cum se înnopta, în clipa când trenul părăsea Vichy-ul, se lungise confortabil pe canapea. Pe neașteptate, un colonel deschisese ușa.

„De când un civil poate sta culcat — lăfăindu-se — într-un compartiment al ofițerilor germani ?“

Plessiel vorbea nemțește aproape fără accent. Și, cu capul lui ras, prezenta o oarecare asemănare, pe care o cultiva, cu Erich von Stroheim. Se ridicase repede în picioare, cu aerul furios, făcând gestul de a-și potrivi un monoclu imaginar.

„De când un colonel se adresează pe acest ton unui general ?“

— Urmarea poate părea de necrezut celor care nu cunosc fîndul uluitoarei credulități a majorității nemților, efectul irezistibil ce-l produce asupra lor cuvîntul „general“ și docilitatea lor instinctivă în fața unei atitudini autoritare. Poziție de drepti. Scuze. S-a retras... Și a doua zi, pe coridor, ofițerii mă salutau !

Jacques de Plessiel rîdea, încîntat, foarte satisfăcut de el însuși. Pentru el, amintirile deosebite ale ocupației vor fi o suită amuzantă de scene de acest fel. Și nu se va gîndi la ocupanți decît ea la niște oameni pe seama cărora s-a distrat...

După dineu, Emmanuel se întreținu o clipă cu Maurice Taraude în care vedea un posibil denunțator sau, în orice caz, un martor al acuzării. Și se arată probabil destul de abil. Sau poate că farmecul Annei, căreia Taraude îi adresase diverse complimente, îi dădu acestuia dorința de a reveni în casa lor de pe bulevardul Maréchal-Maunoury. Taraude îi conduse cu mașina. (Pentru că el privea desigur fără teamă sfîrșitul ocupației, nu avea ca Emmanuel scrupule să folosească un permis de circulație eliberat de autoritățile nemțești.) Acceptă o invitație la dineu pentru săptămîna următoare.

În fața ușii salonului de lîngă camera Annei, tînăra femeie avu surpriza de a-și auzi soțul spunînd că ar dori să intre la ea pentru o clipă.

— A mers destul de bine cu Taraude. Dar îmi voi reaminti de această epocă ! Voi avea multă vreme, o scîrbă fără margini... Să fiu obligat să întrebuintez toate mijloacele mele de seducție ca să-l încînt pe acest bătăran învidios și răuvoitor ! Pentru că mîine, datorită prietenilor săi bine situați, mă poate trimite la închisoare...

Anne ştia că acest bărbat cu spiritul rafinat, cu gustul sigur, detestase totdeauna mediocritatea gândirii şi josnicia comportării unora. Înţelegea deci că-i era penibil să joace un astfel de rol, să rostească vorbe ce i le impunea prudenţa şi să dea totdeauna dovadă în public de oportunismul ce părea altora atât de firesc.

— Anne...

Nu se aştepta deloc la cuvintele pe care le pronunţa în seara aceea. Totuşi, confidenţele îngrijorate ale Solangei Daubel, cu două zile înainte, în acest salon, în legătură cu schimbarea atitudinii lui Emmanuel, ar fi putut s-o pregătească pe Anne pentru ceea ce el spunea acum.

O anunţă că era hotărît s-o expedieze pe Solange Daubel şi să reia viaţa de altădată.

— Nu numai că sînt gata s-o fac, dar o doresc ! Am greşit deseori. De ani de zile... Dar asta nu mi se părea grav. Ştiam că ţin la tine. În ultima vreme, parcă nu mai eram eu. Mi-am pierdut echilibrul de cînd am primit coşciugul şi fotografia cavoului familiei cu numele şi anul morţii mele : 1944...

Vorbi despre tensiunea, despre teama în care trăia la apropierea clipei cînd va trebui să se justifice pentru activitatea uzinei în timpul ocupaţiei. Mai era şi amărăciunea, dezgustul pricinuite de prevederile pe care le socotea necesare. Această explicaţie pe care o dădea despre comportarea lui faţă de Anne în ultimele luni confirma ceea ce ea ghicise...

— În starea mea normală, n-aş fi fost niciodată atât de stupid pentru a crede că m-aş putea teme de ceva din partea tă cînd mi-ai spus, la Champbreuil, că voiai să pleci. Javernant mi-a băgat ideea asta în cap... Bineînţeles, cu cele ce ştiai despre mine, ai fi putut să-mi faci rău. Dar ştiu bine cît eşti de deosebită de celelalte două care te-au precedat aici ! Ele ar fi fost fericite să mă ştie la Fresnes sau la Santé... Îţi mulţumesc că ai rămas. Chiar dacă nu credeai că plecarea ta ar fi atât de nefastă pentru mine, cum pretindea Javernant. Poate că în această privinţă, îţi mărturisesc, îngrijorarea mea a fost exagerată. Pentru a te păstra. Sperînd că lucrurile s-ar aranja între noi...

Ea răspunse, subliniind mai întîi contradicţiile caracterului său : eforturile Annei pentru a trăi în perfectă armonie cu el, izbuteau doar să-l îndepărteze de ea, să-l

facă mai indiferent. După ani de răbdare, de luptă, luase hotărîrea pe care comportarea lui ajunsese s-o facă inevitabilă. El era acela care, instalîndu-și amanta la ei acasă, o constrînsese pe Anne să reacționeze cum făcuse. Și acum încerca s-o rețină !

— Ca să-mi dau bine seama ce însemni tu pentru mine, a trebuit să înțeleg că ești gata să pleci.

Cu o voce scăzută, adăugă :

— Și să-mi închipui că...

— E prea tîrziu, Emmanuel.

El păli ușor.

— Trebuie să fi înțeles, mai spuse ea.

Urmă o tăcere. Fără s-o privească, rosti :

— Lucien' ?

— Da, răspunse ea cu simplitate.

Vedea efectul acestor cuvinte pe fața cu trăsături fine a lui Emmanuel, în care expresia de oboseală se accentuă deodată. Totuși, nu manifestă nici o surpriză.

Amanta soțului ei avusese impresia că Emmanuel începea să se detașeze de ea din ziua în care Anne afirmase că Lucien nu va fi șocat să fie invitat împreună cu Gerhard.

— Anne, nici o femeie nu poate privi cu ușurință pierderea unei situații ca aceea pe care o pot oferi eu. Va trebui poate să treci printr-un moment dificil. Afară de cazul cînd totul se va aranja mai ușor decît se crede... După aceea, viața își va relua cursul ca înainte.

Reaminti luxul existenței pe care îl cunoscuse alături de el, pe care l-ar cunoaște din nou. Iahtul nu fusese vîndut. Un marinar se ocupa la Cannes de întreținerea lui. Emmanuel intenționa să plece, imediat după sfîrșitul războiului, într-o lungă croazieră. Ar lua cu ei pe prietenii la care Anne ținea cel mai mult.

De multă vreme Anne nu-l mai auzise vorbind cu atîta căldură. El se întrerupse văzînd-o că dă negativ din cap.

Se așeză în fața ei, într-unul din fotoliile albastre. O clipă rămase tăcut, cu ochii plecați.

— Merit ceea ce s-a întîmplat, spuse el înălțîndu-și capul. Dar vreau să te păstrez ! Îmi dau seama în seara asta și mai mult...

Glasul lui șovăia. Glasul acela ce avusese deseori un accent nepăsător, sau chiar ușor enervat ca răspuns la tandrețea Annei.

— Ești sigură că... între tine și Lucien va dura ?

Ea îl privi în ochi, fără să răspundă. În fața siguranței neclintite, a strălucirii privirii, el lăsă din nou capul în jos. Ridurile de pe fruntea înaltă, pleșuvă a lui Emmanuel, se accentuau.

— Cine știe, Anne ?... murmură el.

Dar vorbea fără convingere, cu un ton dezorientat. Se scurseră două sau trei minute.

— Să-ți spun drept, nu pot să-ți promit că mă voi comporta cum ai făcut-o tu, timp de șapte ani. De aceea n-am dreptul să fiu prea intransigent. Știi că nu sînt atît de mărginit ca oamenii aceia enervanți cu care am cinat astă-seară...

Se întrerupse.

— Îl stimez mult pe Lucien, știi asta. Va avea la uzină un post important. Acel al lui Gaudechart. O să-i las chiar răspunderile cele mai importante. Îi cunosc capacitatea și, pe de altă parte, n-am intenția să petrec atît de mult timp ca înainte la Levallois.

Ezită o clipă.

— Și tu vei rămîne aici.

Ea se sculă brusc.

— Cum îți poți închipui că el ar accepta asta ? Și eu ? Nu mă cunoști ?...

CAPITOLUL XLII

INTRÎND ÎN BIROUL DE PE STRADA

Troyon, unde o aștepta Günther Forst, îmbrăcat cu obișnuitul său costum bleumarin cu dungi, Anne observă imediat chipul său rece și lipsit de expresie.

Stătea în picioare, în spatele biroului. Nu se clinti, nu scoase nici un cuvînt. Nu făcu nici un gest ca s-o invite să șadă. O privea țintă.

Anne înțelese că sosise momentul pe care îl știa inevitabil încă de cînd Gerhard în noaptea din 20 spre 21 iulie, anunțase eliberarea S.S.-iștilor arestați la Paris.

El nu întrebă nimic. Tăcerea se prelungea apăsătoare. Uluită mai întîi, Anne încercă să se stăpînească. Întocmai ca și în ziua de 21 iulie, cînd o convocase în imobilul

de pe bulevardul Foch, îl privi drept în ochi, înălțînd ușor capul, într-o atitudine de mîndrie și chiar de dispreț.

— M-ați mințit.

Vorbise cu vocea sa neliniștitoare, monotonă, rece. În privirea Annei, care o înfrunta pe a sa, nu exista teamă. Günther Forst își pierdu atunci un pic din impasibilitate.

— Ancheta, rezultatele interogatoriilor luate la Berlin, ne-au dovedit că șefii complotului erau convinși că încercarea de a-l aresta pe Föhrer nu le putea asigura succesul. Știm acum că de multă vreme se opriseră asupra unei singure soluții : atentatul. M-ați înșelat, deci, raportîndu-mi așa zisele confidențe ale căpitanului Scheuber. Ați vrut să-mi îndreptați atenția, eforturile, într-o direcție greșită...

Își frecă mîinile, cu ticul său nervos.

— Sau poate că el nu v-a spus adevărul.

Glasul i se schimbase. S-ar fi spus că Forst exprima brusc o speranță, pe care ar fi dorit ca realitatea să o confirme. Anne înțelese atunci că Forst, contrariu celor ce-și imaginase, nu adoptase ipoteza că ea i-ar fi dat, dinadins, indicații eronate.

— Mai susțineți că el v-a spus că plănuiau să-l aresteze pe Föhrer în Franța ?

Ea se mărgini să-l privească din nou în ochi, cu trufie. Forst se învîrți prin birou. Apoi, oprindu-se în fața ei, spuse :

— Aveam încredere în dumneavoastră...

Vorbise fără asprime, ca și cum și-ar fi exprimat, mai curînd decît dezamăgirea, o imputare. Anne izbucni, cuprinsă de o furie subită :

— Ați crezut că puteam să mă comport așa cum îmi pretindeați !...

Îi reaminti, mînioasă, cum acționase el pentru a o constrînge să joace un rol ce o dezgusta mai mult decît orice. Se mai mira că se indignase, că refuzase să urmeze drumul ales de el ?

Forst tăcea ca și cum vehemența Annei îl mișca. Și, deodată, în fața acelei atitudini atît de deosebită de cea prevăzută de ea, cînd își închipuia ce avea să se întîmple în ziua cînd el va cunoaște adevărul, Anne își dădu seama ce putere avea asupra lui Günther Forst.

Desigur, ea se mai întrebasese și altă dată dacă, pregătind — după arestarea fratelui Annei — planul care s-o

aducă sub puterea lui, el n-avea și alte motive decât acelea privind ancheta asupra complotului. Se gîndea la felul în care o contempla cîteodată, la unele fraze neternminate... Dar, în alte momente, atitudinea sa intenționat umilitoare, cînd o trata doar ca pe o femeie de care vroia să se servească pentru ancheta sa, o împiedicase pe Anne să se oprească la anumite presupuneri.

Sturmbannführerul păru că-și revine în fire. Pe chipul său palid se citea încordarea.

— Înțeleg că ați căutat să vă apărați. Să mă doborîți cu armele pe care încercam să mi le procur datorită dumneavoastră.

Reveni în spatele biroului.

— Mi-e necaz pe mine. M-am lăsat înșelat. De cînd am căpătat această certitudine, îmi imput greșeala, mă gîndesc ce m-a făcut să procedez astfel.

Clătină brusc din cap.

— Vă rog să ascultați cu atenție. Am comis o greșeală. Asta nu e un motiv ca să faceți și dumneavoastră alta. Cred că pot spune că n-am fost niciodată slab cu nimeni.

Lăsă să se scurgă cîteva clipe.

— Nu voi fi nici față de dumneavoastră.

Glasul său devenise iar rece, monoton.

— Nu mă cunoașteți. Sau, mai bine zis, cunoașteți doar un singur chip al lui Günther Forst... Luați seama. Rugați-vă lui Dumnezeu să nu aveți de-a face cu cel care nu-i decât Sturmbannführerul Forst! În unele cazuri, răzbunarea nu servește la nimic. Sînt în stare să las de o parte sentimentele inutile. Și resentimentele... Dar nu renunț niciodată la țelul meu. Și vă voi sili să mă ajutați să-l ating.

De fiecare dată cînd urma să pronunțe cuvinte menite s-o impresioneze, făcea o pauză.

— Pot s-o fac.

După o nouă tăcere, continuă :

— Nu mai sperați că o să-mi scăpați. Că vă veți sustrage. Mai rămînem un timp la Paris. Vom pleca în ziua decisă de noi. Toate măsurile necesare vor fi luate din vreme. Nu vom lăsa pe nimeni îndărătul nostru. Vreau să spun : nu-i vom lăsa în viață sau liberi, decât pe cei pe care vom voi noi...

— Nu voi face nimic din ce-mi pretindeți ! exclamă ea. Ați comis o greșeală crezînd că v-ați putea servi de mine. Și în felul ăsta...

— Vă veți supune.

Ea voi să se îndrepte spre ușă. Dar el îi bară drumul.

— Să nu credeți că atît cît ați făcut pînă acum n-a și avut consecințe. M-am învățat minte. Am tras toate învățămintele. Voi fi mult mai exigent ! Pentru binele dumneavoastră.

Vocea îi scăzu ușor.

— Și pentru mine.

Urmă o pauză.

— Nu voi 'da îndărăt în fața a tot ce va fi necesar. Chiar dacă ar trebui să mă coste. Doresc să fiți convinsă de asta. Felul în care ați putut să mă trageți pe sfoară nu trebuie să vă facă să nutriți anumite iluzii... O să le plătiți curînd. Prețul ? Nici nu vi-l puteți imagina...

Arbora din nou înfățișarea glacială pe care Anne i-o văzuse prima oară în biroul de pe bulevardul Foch, în prezența acelui Hauptsturmführer S.S.-ist rechemat de el de la Bordeaux și care se simțea condamnat. Omul acela cunoștea celălalt chip la care Günther Forst făcuse adineauri aluzie.

Anne avea certitudinea că Forst spune adevărul... Impresia resimțită în fața ei, puterea exercitată asupra lui îl îndemnaseră să nu se îndoiască de informațiile aduse de Anne. Dar aceasta nu l-ar împiedica să se poarte așa cum hotărîse, să se arate la fel de necruțător pe cît declara. Dimpotrivă... Pentru că n-avea să uite niciodată greșeala comisă dovedindu-se prea încrezător. Și ar ști să se constrîngă la un mod de acțiune ce i-ar îngădui să nu se mai consume pentru această greșeală.

— Veți urma, de data aceasta, calea trasată de mine. Dacă ați face altă alegere, vă afirm că ați trage imediat consecințele. În primul rînd, fratele dumneavoastră... Dar am și alt mijloc de a obține de la dumneavoastră ceea ce vreau.

Anne păstra aceeași privire mîndră, disprețuitoare. Totuși tresări, cînd el preciză :

— Un mijloc și mai eficient... Închipuiți-vă că întîlnirile noastre, angajamentul luat de dumneavoastră ar fi aduse la cunoștința oamenilor cei mai prețuiți de dumneavoastră.

Ea îngălbeni. Forst, care îi scruta fața, nu se putea să nu observe șocul resimțit de ea.

— Gîndiți-vă bine la asta : vizitele dumneavoastră în bulevardul Foch și aici pot fi date în vileag. În felul pe care îl voi alege. Și persoanelor care ați vrea cel mai mult să nu le cunoască.

CAPITOLUL XLIII

IMEDIAT CE UȘA APARTAMENTULUI de pe bulevardul Niel se închise, Lucien, ca și în alte dăți, o cuprinse cu ardoare pe Anne în brațe. Cu un glas pe care nu și-l putea stăpîni, se exprima în fraze înflăcărâte, dezordonate. Dar în acea seară Anne nu simțea în sufletul ei căldura necunoscută pînă atunci și, forța dăruită de voința de a se elibera de sub autoritatea Sturmbannführerului Forst.

Dimpotrivă, o adevărată teamă puneă stăpînire pe ea. Se gîndea neconținut la amenințarea formulată de Günther Forst, în după-amiaza aceea, la Biroul de achiziții de pe strada Troyon.

Cum intrară în cameră, el o dezbracă cu acel fel de rătăcire pasionată care, departe de a se domoli, părea mai degrabă că se întetește de cîte ori se întîlneau. Pasiunea lui Lucien, cînd o strîngea în brațe, goală, îl împiedica probabil să observe că Anne, în noaptea aceea, nu-i răspundea cu aceeași ardoare.

„Dacă ar afla adevărul ?...” Ar putea admite vreodată că ea acceptase propunerea Sturmbannführerului Forst, cînd el o pusese să aleagă între o colaborare și un răspuns ce însemna că-și sacrifică fratele ? Ar putea să înțeleagă intensitatea, exigențele atașamentului Annei pentru acest frate geamăn, care o împinseseră, pentru a-l salva, la decizia socotită chiar de ea ca propria sa pierzanie ?

Lucien trebuie să fi aflat deseori de arestarea unor oameni purtînd aceeași luptă ca și el. Iar acest lucru, ca și înăsprirea datorită anilor de luptă clandestină, nu-l vor împiedica să înțeleagă ce însemna tulburarea Annei cînd îl vedea pe François pe punctul de a fi interogat, în bulevardul Foch ? Nu i-ar răspunde citînd exemplul camara-

dului său care, în același imobil al Serviciului de securitate, se sinucisese pentru a nu risca să fie silit, prin tortură, să dea informații, nume ? Și n-ar evoca pe toți ceilalți care înduraseră fără a ceda violențe mult mai brutale decât cele întrezărite de Anne în bulevardul Foch ?... Vorbind despre ofițerii arestați în Germania, după 20 iulie, el îi spusese lui Gerhard :

„Ei nu vor vorbi. *Nu pot vorbi !* Să-și denunțe camarazii din complot ? Ar trebui să fie mai puțin curajoși în fața Gestapoului decât pe front.“

Își amintea de asemenea de intransigența dovedită totdeauna de Lucien, cu o pornire violentă ce părea să împiedice orice raționament, orice concesie, de câte ori fusese vorba de dușmanul care ocupa Franța. Pentru acest tânăr impulsiv, cu fruntea încăpățînată, cu privirea strălucind repede de mînie, o singură comportare era de conceput. Dragostea sa pentru Anne putuse să-l influențeze pentru a face o deosebire între naziști și cei care, ca și Gerhard, se ridicau împotriva lor. Dar Sturmbannführerul SS Forst !... Ea nu uita felul în care vorbise despre șefii SS-ului, cînd Gerhard relatase atitudinea lor după 20 iulie.

De aceea, Anne prevedea șocul ce l-ar suferi dacă ar afla că-l întâlnea în mod regulat, de șase săptămîni, pe Sturmbannführerul Forst !... Ar fi atît de tulburat, încît n-ar putea să asculte nici un raționament, nici o explicație...

Și chiar dacă ar încerca să înțeleagă, ar rămîne peste dragostea lor o umbră ce nu s-ar șterge niciodată.

În timp ce Lucien îi mîngîia fruntea, părul despletit, apoi umerii goi, Anne, pentru prima dată, rămînea lîngă el nemișcată, absentă aproape.

Nu înceta să se gîndească la manifestările intransigenței lui Lucien, și de aceea se temea ca dezvoltarea cu care Forst o amenințase să nu însemne sfîrșitul dragostei lor. Își amintea de un dineu, din primăvara trecută, în casa de pe bulevardul Maréchal-Maunoury. Marc Blangnet, un sexagenar politicos, cu tenul trandafiriu, cu privirea totdeauna vie, încercase să demonstreze că ocuparea Franței, al cărui sfîrșit apropiat se vedea, nu fusese atît de dramatică pentru toată lumea cum pretindeau unii.

— În timpul șederii mele în Elveția, luna trecută, mi se vorbea cu un ton compătimator. E îngrozitor, nu-i așa ?... Între noi fie vorba, să fim sinceri ! Acești elvețieni cumsecade văd soarta tuturor francezilor luîndu-se după aceea a

anumitor categorii, ce nu reprezintă decît o minoritate. Desigur, eu nu sînt evreu, n-am vîrsta celor din S.M.O., n-am fost prizonier, nu fac parte din Rezistență. Pentru toți acei care se află în situația mea, ocupația a fost chiar atît de dură precum se spune ?... N-am făcut niciodată nimic pentru a-i întărita pe nemți. Dar nici ei nu mi-au pricinuit cea mai mică neplăcere. Și la fel s-a întîmplat cu francezii care au stat liniștiți. Adică, să avem sinceritatea de a recunoaște : în mod cert 95 la sută.

Marc Blangnet nu se plîngea de raționalizare. Deși nu avusese niciodată curajul să țină un regim, slăbise cu șapte kilograme. Cînd i se întîmpla să ia o masă bună, o aprecia. Restricția circulației ? Asta îl obliga să se culce mai devreme. Nu mai avea mașină. Dar datorită acestui lucru, urma, în sfîrșit, recomandările doctorului : făcea mișcare.

— Și oare Parisul nu este mai plăcut fără zgomot, fără miros de benzină, claxonatul mașinilor ?... Am început din nou să trăim fără grabă, fără întîrziere. Aș spune chiar : am învățat iar de la început cum să trăim. Trăsurile ? Mă întinerez. Și toate bicicletele, cu tinere femei fermecătoare arătîndu-și picioarele pînă sus !... Prefer acest spectacol pe Champs-Elysées, înghesuiei de dinainte de război.

Anne îl vedea pe Lucien, cu trăsăturile încordate, privirea enervată, bătînd nervos darabana cu degetele pe masă.

— Nu mai avem filme americane, continuă Marc Blangnet. Dar ale noastre n-au fost niciodată mai bune ca acum ! Am putut vedea piese admirabile și citi romane excelente...

Mai spusese, zîbind pudic :

— Aaug că în 1941 am întîlnit femeia care a contat cel mai mult în viața mea. Toate astea mă fac să recunosc, în mod obiectiv, că această perioadă e departe de a-mi lăsa doar amintiri urîte. Și aș spune chiar...

Nemaiputîndu-se stăpîni, Lucien îl întrerupsese :

— Într-un cuvînt, domnule, regreti că ocuparea Franței n-a început mai curînd ! Și că nu durează mai mult timp !

În lumea bună, o tăcere stingherită, dezaprobatore, urmează unei intervenții deplăsite dacă, printr-o excepție regretabilă, s-ar produce așa ceva. Asta nu-l impresionase pe Lucien. Cu indignare, el descria celelalte aspecte ale

ocupației, care nu-i permiteau să privească această perioadă de plăceri liniștite, cu aceeași satisfacție ca Marc Blangnet.

Anne își amintea de însuflețirea, de furia chiar, cu care sublinia, fără menajamente, ceea ce, în anii ocupației, îi părea de o josnicie, de o lașitate inacceptabile.

„Mai trebuie să te străduiești mult ca să faci din el un om de lume“, îi spusese după aceea Marie-Laure Annei.

Încântată de incidentul ce împiedica dineul să cadă în monotonie, Marie-Laure căutase să ațîțe enervarea lui Lucien, înșirînd alte exemple care sprijineau punctul de vedere al lui Marc Blangnet. Acesta, speriat de reacția violentă a lui Lucien, tăcea mîlc...

Asemenea amintiri o făceau pe Anne să se teamă și mai mult că el n-ar putea admite niciodată ceea ce fusese constrînsă să facă. Totuși, în realitate, nu încetase de a lupta împotriva omului care voise să se servească de ea...

Puțin mirat, probabil, de tăcerea și atitudinea Annei care, în brațele sale, nu se mărginise niciodată doar să se abandoneze, Lucien se ridică privind-o.

Cearșaful fusese aruncat cît colo. Doar umerii Annei erau pe jumătate ascunși de părul mătăsos roșcat, cu reflexe calde... Anne se strădui să zîmbească. Spuse :

— Am pierdut și astă-seară buletinul de știri de la Londra.

Din ziua cînd Lucien așteptase mesajul urmînd să indice data la care avionul trebuia să vină să-l ia spre a-l transporta în Anglia, nu mai deschiseseră niciodată radioul, cînd Anne era la el.

Desigur, Lucien nu-și pierduse obișnuința de a asculta radio Londra. Declara că fusese dezamăgit de comentariile BBC-ului de după 20 iulie. Vorbî de un articol citat în dimineața aceea de spicher, în cadrul unei reviste a presei engleze. Autorul articolului conchidea cu umor că Hitler făcea treabă bună. Ordonînd să fie arestați și executați ofițerii germani, ajuta să se apropie ziua victoriei democraților. În Camera Comunelor, Winston Churchill declarase că personajele cele mai de seamă din al III-lea Reich erau pe cale să se ucidă între ele, sau cel puțin se străduiau s-o facă, în timp ce aliații strîngeau și mai tare încheștarea în jurul acestor oameni de pe acum învinși și condamnați.

— După știrile transmise la radio, nici o dovadă de interes, nici o înțelegere în Anglia și în Statele Unite față de nemții care s-au revoltat contra lui Hitler... Totuși, situându-te chiar numai în punctul de vedere al aliaților, ai putea să-ți dai cel puțin seama că, dacă puciul ar fi reușit, războiul s-ar fi terminat. Camaradul meu care s-a aruncat peste rampa scării, în bulevarul Foch, ar trăi și azi ! Iar ceilalți, care vor muri luptând și în lagăre... Toți oamenii care vor fi uciși pînă la terminarea acestui război ar fi putut fi salvați !

De aceea Lucien nu regreta eforturile făcute la Londra pentru ca să acorde un ajutor conjurațiilor. În primul rînd, sub forma unei declarații ce ar fi înlesnit ralierea șefilor militari și a soldaților.

Era, desigur, cît se poate de clar că își depășise misiunea așa cum o prezentase el, pentru a fi autorizat să plece la Londra cu scrisoarea lui Rommel. Aceasta ar dăuna poate carierii politice la care i se înîmplase să se gîndească.

— Voiam să reușesc ! Din păcate, propunerea lui Rommel nu putea avea urmări după 17 iulie, ziua accidentului care l-a scos din luptă. Vreau să-mi păstrez convingerea că, dacă nu s-ar fi produs acest accident, propunerea ar fi fost luată în considerație. Dar speram că se va ține mai mult seama de explicațiile date de mine despre opoziția germană.

— Ai făcut tot ce ți-a stat în putință. Va rămîne, desigur, ceva. Asta va avea urmări într-o zi...

Lucien, cu ochii ațintiți spre corpul gol, luminat de veioza voalată, tăcea acum. Gîndurile i se schimbaseră. Din nou, nu mai exista decît ea... Se aplecă.

O clipă îngrijorările Annei se risipiră. Dar, mai tîrziu, cînd erau unul în brațele celuilalt, capul său odihnindu-se pe umărul tinerei femei, ea se gîdea, în legătură cu misiunea pe care el voise să și-o asume datorită influenței exercitate de dragostea lor. Așa cum recunoscuse de mai multe ori, fiindcă Lucien o iubea, își schimbase punctul de vedere. Înțelesese sensul celor întreprinse de Gerhard și prietenii lui, pentru că Anne îl înțelesese înaintea lui.

În noaptea aceea, totul se reducea pentru Anne la gîndurile tulburătoare provocate de amenințarea lui Günther Forst. Lucien nu avea să-i poarte o ură și mai mare Annei, care îi ascunsese de ce dorea atît de mult să fie ajutați conspiratorii ?

„Dacă oamenii prețuiți de dumneavoastră ar fi informați despre întîlnirile noastre, de angajamentul luat...”

Aceste cuvinte îi păreau Annei, în plus, pline de subînțelesuri înfricoșătoare. El nu rostise nume. Nici o aluzie la Lucien. Dar la cine se gîndea?... Dacă Lucien află adevărul pentru că așa ar decide Forst, dragostea lor ar fi distrusă. Totuși, de fiecare dată cînd era ispilită să pună capăt acelei prefăcătorii apăsătoare, își reamintea de avertismentul dat de Forst, cînd îi spunea că i-ar primejdui pe cei cărora le-ar vorbi. Se temuse tot mai mult să nu-l primejduiască pe Lucien, dezvăluindu-i adevărul. Și această teamă devenea mai penibilă, după cuvintele neliniștitoare ale lui Günther Forst.

Căută motive pentru a crede că Forst nu cunoaște ce rol important are Lucien în viața ei. Altminteri, i s-ar fi părut că n-ar fi păstrat o tăcere deplină cu privire la această legătură. Totuși, părea sigur că dezvăluirile cu care o amenința constituiau mijlocul de a o lîovi cît mai crunt. Apoi își spuse că nu voia altceva decît să se servească de ea. Revoltată, strigase că nu i se va supune niciodată. Atunci, el evocase consecințele refuzului.

Dar amenințarea nu avea să se îplinească decît dacă Anne n-ar accepta să obțină de la Gerhard informațiile pretinse de Forst. Așa cum îi spusese el, lăsa alegerea pe seama ei.

CAPITOLUL XLIV

PENTRU A TREIA OARA, STURMBannführerul Forst îi telefona Annei, dimineața, ca s-o cheme în bulevardul Foch. Era surprinsă de această convocare pentru ora trei după-amiază.

Întîlnirea lor precedentă, la Biroul de achiziții de pe strada Troyon, nu data decît de alaltăieri. În ziua aceea, Forst spusese că știa că Anne îl informase greșit despre planul complotiștilor. Or, a doua zi, ea nu-l văzuse pe Gerhard, care trebuia să se ducă, împreună cu ceilalți ofițeri de la Majestic, la generalul von Boineburg. După recepția dată de Gruppenführerul Oberg în onoarea ofițerilor, guvernatorul militar al Parisului îi invita, la rîndul

său, pe SS-iștii pe care, potrivit ordinului lui Stülpnagel, poruncise să fie arestați la 20 iulie.

Forst nu putea să ignore această recepție. El o provenise pe Anne că nu i-ar permite să se eschiveze, să câștige timp. În ziua aceea ea putea invoca un motiv, în cazul că nu-i aducea nici o mărturisire de-a lui Gerhard. Dar pentru ce vroia Günther Forst s-o întâlnească azi în bulevardul Foch ?...

Anne privi în urma ei de mai multe ori. Se temea să nu fie văzută intrând în sediul Serviciului de securitate. O clipă rămase nemișcată sub castanii înalți, înainte de a se hotărî să se îndrepte spre imobilul S.D.-ului. Se gândea tot la Lucien.

Santinelele fuseseră înlocuite de doi SS-iști cu căști pe cap. În hol, alți cinci sau șase SS-iști discutau și râdeau întruna zgomotos. Întoarseră capul spre ea. Anne simți privirile lor apăsătoare.

Neliniștea îi sporî când, ridicînd ochii spre scară, se gîndi la camaradul lui Lucien care, înainte de a fi interogat, scăpase din mîinile gardienilor ca să se arunce peste rampa scării și să se zdrobească pe locul unde glumeau oamenii îmbrăcați în aceeași uniformă ca și Günther Forst.

Un sergent ieși din camera din stînga de la parter. Fusesse, probabil, înștiințat de sosirea Annei. Fără s-o întrebe nimic, îi spuse să aștepte acolo. Doi civili de vreo patruzeci, patruzeci și cinci de ani, se și aflau în această cameră cu fotolii de piele confortabile.

Sergentul, în fața biroului său, citea cu multă atenție un exemplar din *Frankfurter Zeitung*. După ce o cercetaseră pe Anne în tăcere, cei doi civili reîncepură să vorbească, în șoaptă, în franțuzește... Anne simțea că o cuprinde din nou o revoltă violentă împotriva bărbatului deținînd puterea s-o facă să vină acolo, după placul lui. Bărbatul care putea să-i decidă soarta... Și acum, nu mai avea nici un mijloc de a lupta împotriva lui.

Se auziră pași pe scară. SS-iștii aflați în hol luară poziție de drepti, salutînd cu brațul ridicat. Atitudinea lor nu era doar respectuoasă. Pe chipul lor un fel de tensiune urmă deodată veseliei exteriorizate zgomotos cu o clipă mai înainte.

Sturmbannführerul Forst cobora, urmat de doi subofițeri ai S.D.-ului. Chipul lui palid, cu buze subțiri, avea

acea impasibilitate glacială care, Anne înțelese, era masca definitiv aleasă de el. Mai ghicea că Forst se ferea să arate o fire neîndoielnic foarte diferită de aceea pe care această fizionomie impenetrabilă, această aparent totală stăpînire de sine, lăsau să se ghicească. Cînd o zări, nu-și putu împiedica o fulgerătoare schimbare a expresiei.

— Veniți, spuse el cu un ton rece, după ce își recăpătase repede impasibilitatea.

Un șofer deschise portiera unui Horch nou, cu scaune din piele roșcată. În față se așază un individ cu pușca mitralieră pe genunchi.

— Trebuie să mă duc la Saint-Germain. M-am hotărît să profit de acest drum ca să am cu dumneavoastră convorbirea al cărei subiect îl cunoașteți... Tot timpul mi-e ocupat de extinderea pe care am reușit s-o dau anchetei la Paris. O anchetă pe care sînt obligat, nu numai s-o conduc, ci s-o urmăresc în toate amănuntele sale, dacă vreau să progreseze ! Țin să asist la Saint-Germain la niște interogatorii importante. Acelea ale ofițerilor superiori de la Marele cartier general din Vest... N-aș fi putut să vin deci nici azi, nici mîine în strada Troyon, pentru a afla ce aveți să-mi comunicați.

Pe cînd o privea, întrebător, Anne își spuse că el nu ignora probabil că, în ajun, Gerhard se afla la recepția generalului von Boineburg. Nu făcu nici un comentariu, mîrginindu-se să spună :

— Eram și eu acolo. O nouă reuniune de fraternizare destinată să dovedească înțelegerea exemplară existentă între armată și SS-iști și să lase să se creadă că la 20 iulie nu s-a petrecut nimic anormal la Paris.

Schiță un zîmbet și povesti că tulburase antrenul acelei reuniuni punîndu-i, cu ton degajat, o întrebare comandantului militar al Parisului. Forst îl întrebase pe generalul von Boineburg la ce trebuiau să servească sacii de nisip îngrămădiți la sfîrșitul zilei de 20 iulie, în curtea Școlii militare, și ridicați grabnic în dimineața de 21.

Forst îi spuse acum Annei că șefii SS-ului din Paris trebuiau să fie împușcați lîngă sacii de nisip.

— Da, dacă puciul ar fi reușit, aș fi fost executat chiar în dimineața de 21 iulie.

El o măsură cu privirea.

— Și asta, în bună parte, pentru că nu m-am îndoit de dumneavoastră.

Fără să se tulbure, ea răspunse :

— De ce vreți să vă opuneți acestei concilieri ? De ce nu vă urmați șefii ?

El privea tancurile înșiruite sub pomi, pe o alee de la Bois de Boulogne. Când își întoarse din nou capul spre Anne declară :

— Planul stabilit la hotelul Raphaël în noaptea de 20 spre 21 iulie nu se va realiza. Voi împiedica acest lucru.

— La ce vă va servi această răzbunare ? Vă împinge ura împotriva ofițerilor ? Pentru că n-ați putut deveni unul dintre ai lor...

— Nu mai regret asta. Am aflat că, în secolul nostru, puterea o deține omul din serviciul poliției secrete. Și nu marele șef militar.

— Atunci, ambiția dumneavoastră ?... Ce înseamnă, acum, o nouă avansare ? Războiul se va sfârși. Ceea ce faceți nu mai are nici un sens.

— Destinul meu are un sens, rosti el grav.

Rămase tăcut câteva clipe.

— Și știu că desfășurarea evenimentelor îi va înălța în grad tot mai mult pe oamenii inflexibili.

— Dar pentru cât timp ?

— Nu-mi pun această întrebare. Urmez drumul ce trebuie să-l urmez. Nu mă preocupă durata puterii spre care mă conduce.

— Nu sînteți de pe acum foarte puternic ?

— Voi fi și mai mult.

Doar câteva dîre de nori răsfirați, aproape transparent, pătau cerul. Căldura nu era copleșitoare, ca în zilele precedente. Înainte de a ajunge la Bougival trecură pe lîngă un convoi de camioane militare care, oprite sub copaci, ca și tancurile la Bois de Boulogne, așteptau căderea nopții ca să pornească pentru a scăpa de avioanele inamice. Mai departe, Anne văzu câteva șlepuri încărcate din plin cu muniții și materiale, coborînd pe Sena, de-a lungul malului.

— Războiul e departe de a fi terminat, spuse Günther Forst.

Sosiră la Saint-Germain fără ca el să fi făcut vreo nouă aluzie la întrebările pe care o însărcina să i le pună lui Gerhard Scheuber. În timpul drumului privirca lui se oprise îndelung asupra Annei. În acele clipe, Forst rămînea tăcut.

La Saint-Germain porunci șoferului să oprească mașina în fața grilajului parcului. O rugă pe Anne să coboare, dacă nu vroia să-l aștepte în mașină, la cartierul general. Spera că o va găsi acolo, peste vreo două ore.

— Voi preciza atunci instrucțiunile pe care am să vi le dau.

Anne îngălbeni. Apoi coborî brusc, fără un cuvînt. Se duse pînă la *Terrasse*. Continua să meargă, fără ca exasperarea și nici deznădejdea să i se domolească. Pînă la 20 iulie, fusese îmbărbătată de gîndul că lupta pentru a se elibera. Desigur nu-i slăbea voința de a se împotrivi, de a cîștiga cît mai mult timp posibil. Dar, în după-amiaza aceea, în timp ce era constrînsă să i se supună astfel lui Günther Forst, își dădea seama în ce măsură era prizonieră. Revoltei sale i se adăuga un sentiment exasperant de neputință. Nu mai vedea nici o ieșire din impas.

Dincolo de Sena se ridica fumul marilor coșuri ale uzinelor. Se auzea cum se apropie avioanele, zburînd foarte sus, Tirul cîtorva baterii ale apărării anti-aeriene. Un tînăr soldat se apropie de Anne, propunîndu-i, într-o franceză aproximativă și roșind puțin, o plimbare în pădure. Ea îi aruncă o privire care-l făcu să se roșească și mai mult și se convinse că nu trebuie să stăruie.

Cînd se întoarse la grilajul parcului, o aștepta mașina lui Forst. El coborî ca să-i deschidă portiera. Șoferul, căruia Forst trebuie să-i fi dat instrucțiuni, nu porni din nou în direcția Parisului, ci spre pădure. Curînd, Forst îi dădu ordin să oprească.

— Vreți să mergeți la umbră, cîteva clipe ?

— Îmi veți vorbi despre fratele meu, pe care l-ați arestat. Îmi veți reaminti că situația mea nu-mi permite să nu mă supun ! spuse ea, cu o voce tăioasă.

El coborî primul și deschise iarăși portiera dinspre partea Annei.

Mergînd alături, ea nu rostea nici un cuvînt. Forst tăcea de asemena. Apoi vorbi despre interogatoriile pe care tocmai le condusesese. Anne avu impresia că voia să curme tăcerea așternută între ei, dar că nu se mai gîndea la ancheta complotului încă de cînd coborîseră din mașină. Veghease ca interogatoriile membrilor statului major al Marelui cartier general din Vest să fie conduse cu energie, contrariu celor făcute pînă atunci. Nu numai că evitase

menajamentele obișnuite la Paris de la 20 iulie, dar profitase fără îndurare de fiecare contrazicere, de șovăieli, de reticențe... Se informase despre deosebirile ivite în starea de spirit a ofițerilor, despre rivalități. Și le folosisese.

— Știu destule ca să nu mai fie posibil să se înăbușe afacerea. Cunossc numele ofițerului superior de la Paris, care, la 20 iulie, a anunțat la Saint-Germain — la ora trei după amiază — că Führerul murise. Încă nu sosise nici o comunicare oficială. Deci, acest ofițer nu va putea nega că se afla în legătură cu rebelii din Berlin. După rezultatele obținute azi după-amiază, nimeni nu va mai putea să oprească arestările ! Primele...

Pășiră citeva clipe în tăcere.

— Și atitudinea lor de azi... Sînt curajoși în fața inamicului. Dar, în fața mea, se temeau.

— Ce satisfacție pentru dumneavoastră ! Vă aminteați, nu-i așa, de vizita făcută la acel colonel care v-a dat a înțelege, cînd aveți optsprezece ani, că elevii ofițeri erau atunci rețuți, de preferință, din familiile aristocratice ?

Anne observase că Forst părea mișcat de cîte ori ghicea gîndurile sau motivele comportării sale.

— Nu voi uita niciodată ziua aceea. Și, adineauri, e adevărat, mă gîndeam îndeosebi la ea... Nu-mi vor scăpa. Nici unul !

— Nu credeți că superiorii dumneavoastră urmează o cale mai abilă, alegînd moderația ? Se gîndesc la un viitor de care nimeni nu se poate îndoii.

— Eu mă gîndesc la un viitor mai apropiat.

— Dumnezeu vă va judeca.

— Am și fost judecat.

Deasupra lor, un porumbel gulerat zbură dintr-un stejar, filfiind zgomotos din aripi. Günther Forst mergea foarte aproape de Anne. La un moment dat, umărul lui îl atinse ușor pe acela al tinerei femei. Imediat el se depărtă cu un pas.

Anne se gîndea că va trebui, către sfîrșitul după-amiezii, să-i telefoneze lui Lucien (știa că lui nu-i plăcea deloc s-o cheme acasă la ea, pe bulevardul Maréchal-Maunoury.) Nu era sigur că se puteau întîlni în seara aceea... Cu toate că evita totdeauna să discute acest subiect, Annei nu-i era greu să înțeleagă că misiunea sa devenea din ce în ce mai absorbantă, pe măsură ce se apropia eliberarea Parisului.

În câteva clipe, Forst întoarse capul de trei ori. Ea făcu la fel.

— Sîntem urmăriți, spuse el cu fruntea încrețită. Și se apropie de noi.

Doi oameni, la o sută de pași, mergeau în urma lor.

— S-o luăm pe aleea din dreapta, spuse Forst.

Pe aleea aceea peste două sau trei minute mai tîrziu el privi din nou înapoi.

— Vin și ei...

Sturmbannführerul intră în pădurice. Își scoase repede pistolul automat din toc, îl încarcă și-l strecură într-un buzunar al tunicii.

— Mă voi îndrepta spre ei. Rămîneți aici.

Fără să fi părut a-l auzi, ea continua să pășească alături, în timp ce făceau cale întoarsă. El îi aruncă o privire fugară. Cînd nu fură decît la treizeci sau patruzeci de metri de cei doi oameni, spuse :

— Depărtați-vă de mine !

Anne nu ascultă. El se despărți, mergînd pe marginea aleii, cu mîna pe mînerul armei din buzunarul tunicii, cu ochii ațintiți asupra celor doi bărbați.

Doi tineri între șaptesprezece și optsprezece ani, cu părul des și lung, cu pantalonii foarte strîmți. Unul dintre ei avea două caiete și o carte sub braț. Cu siguranță, studenți care tocmai ieșiseră de la cursuri.

Mergînd din nou lîngă Anne, Günter Forst întrebă :

— Credeți că mă sperii atît de ușor ?

Ea nu răspunse.

— Heydrich a fost asasinat la Praga, pentru că se deplasa fără să fie destul de bine păzit... Se gîndea că nimic nu i s-ar putea întîmpla ? Acesta-i sentimentul ce ți-l dă un foarte mare succes. Atît într-o carieră, cît, se pare, și în dragoste. Și într-un caz și într-altul, cînd cunoști această beție care te face să simți, îmi închipui, senzații destul de asemănătoare, pierzi contactul cu anumite realități. Unii ajung să se creadă invulnerabili.

Fără voie, Anne întoarse brusc capul spre el. De ce spusese tocmai asta ? Cuvintele rostite o tulburau, căci se legau de una din frămîntările sale. Văzîndu-l pe Lucien cum se simte în al șaptelea cer, înălțat de ceea ce descoperise în același timp cu ea, auzindu-i afirmația că de acum înainte nu i se mai putea întîmpla nimic, îi sporea

neliniștea pentru soarta lui. Se temea că n-ar fi destul de prudent.

Forst putea oare să fi rostit frazele acelea fără premeditare ?...

Părînd că nu remarcă emoția pe care ea nu reușea s-o ascundă, continuă :

— Am fost trimis la Praga, pentru represaliile care au urmat după asasinarea lui Heydrich ¹. Credeți-mă, nu țineam în mod special să fiu însărcinat cu ceea ce am fost nevoit să fac.

— Dar ați făcut-o.

— Odată ce ți-ai ales drumul, trebuie să-l urmezi. Nu încerc să-mi fac un portret ideal pentru dumneavoastră. Dar, pentru că nu prea mă simțeam atras spre munca mea din Polonia, după victoria noastră, în septembrie 1939, am cerut să fiu numit la Amt VI, secțiunea serviciului de informații pentru străinătate a S. D.-ului. Cei doi ani pețrecuți acolo nu mi-au înlesnit avansarea. Totuși, nu regret că n-am rămas în Polonia...

Își scoase din buzunar pistolul și-l puse la loc în toc.

— Nu vă întrebați de ce simt azi nevoia să vă spun asta ? zise el mai încet cu glas puțin șovăitor.

După o pauză, îi propuse, cu o umbră de ezitare în voce, să se așeze o clipă pe unul din trunchiurile arborilor doborîți care se vedeau în pădurea stufoasă.

— Trebuie să mă întorc la Paris, spuse ea, cu răceală.

Privirea lui Forst se înăspri. Schimbă tonul.

— Nu *uitați* de ce v-am rugat — el accentuă cuvîntul — să mă însoțiți. Nu uitați !... V-am spus : trebuie să vă precizez instrucțiunile mele.

Ea îi aruncă o privire disprețuitoare.

— Prevedeam că în curînd voi auzi o chemare la ordine, o amenințare de acest fel.

Forst își plecă privirea.

— Aș vrea să nu mă obligați să vorbesc astfel.

Trecură pe lîngă o pereche întinsă în spatele unuia din copacii doborîți. Günther Forst se îmbujoră brusc. Nu

¹ În cadrul unei mari razii (Grossfahndung), de o proporție neîntîlnită pînă atunci, au fost reținute 13 119 persoane, dintre acestea fiind executate în primele zile ale lunii iunie 231, pentru așa-zisă „simpatizare cu atentatul“, 42 pentru deținere de arme, 343 pentru legături cu străinătatea și pentru că „au dat adăpost unor persoane ostile Reichului“, iar 77 pentru că nu respectaseră formele de declarare a domiciliului (*n. tr.*).

pronunță nici un cuvînt pînă ce se opriă în fața unui alt trunchi, la o sută de pași distanță. Nu se așază prea aproape de ea. Și, de data aceasta, cînd Anne îi întîlni privirea, el întoarse capul.

O veveriță, coborînd dintr-un fag, înaintă pe trunchiul pe care tocmai se așezaseră. Apoi, se opri, se ridică pe labele dindărăt și stătu o clipă să-i privească, fără să se miște. O veveriță cu coada nu prea stufoasă... O ușoară mișcare a lui Forst o făcu să se cațere cu repeziciune pe copacul de unde coborîse. Pitulată pe una din primele crengi, înclină capul și rămase nemișcată, urmărindu-i cu privirea sa vioaie.

— Cînd eram copil, le prindeam în capcană.

Vorbi despre braconajul practicat în pădurile contelui von Manzialy, cu toate că în Germania un braconier înfrunta riscuri grave, dacă era prins asupra faptului.

— Știți că la noi un guard forestier are dreptul să tragă fără somație asupra celui pe care îl descoperă vîînd fraudulos ? În Franța, totul se mărginește, nu-i așa, la un proces-verbal... Cu toate astea, în vacanțe eu îmi petrecesam cea mai mare parte a timpului în pădure.

— Împreună cu fratele meu François, vara, rămîneam aproape toată ziua în pădure, pe malul eleșteului, spuse ea.

El o ascultă, vădit fericit că Anne evoca această perioadă din vremea copilăriei și a adolescenței sale, petrecută la moșia părinților săi din Picardia. Parcă regreta că nu avusese decît cîteva cuvinte despre anii aceia. Și nu părea să-și aducă deloc aminte că fratele despre care vorbea Anne fusese arestat din ordinul său...

Perechea pe lîngă care trecuseră se îndepărta. Günther Forst urmări o clipă cu privirea pe femeia brună, subțire și pe bărbatul care o ținea de talie.

Forst pusese lîngă el șapca neagră, înaltă. Nu era cîtuși de puțin vorba despre instrucțiunile pe care Sturm-bannführerul pretinsese că ar vrea să i le dea Annei. Forst se apropie puțin de ea. Părea că se codește.

Anne se ridică în picioare.

— Așteptați, spuse el.

Nu rostise cuvîntul cu tonul unui ordin. Aproape imediat, duse iarăși brusc mîna la tocul pistolului. Zărise un bărbat care, trecînd de la un copac la altul, se apropia de ei tupilîndu-se.

Dar bărbatul era îndemnat de cu totul alte motive decât cele ce și le închipuia din nou Günther Forst. Cu siguranță era unul dintre acei visători pentru care principala atracție a plimbărilor în pădure e să surprindă și să observe perechile în efuziunile lor amoroase. Văzînd uniformă lui Günther Forst, se îndepărtă imediat și o șterse repede.

Forst și Anne stăteau în picioare față-n față. El nu-și pusese din nou șapca. Anne observă că nu-și închisese locul armei. Oare pentru că văzu direcția privirii sale, o întrebă :

— Știți să folosiți un pistol ?

— La țară, una din distracțiile fraților mei era tirul la țintă. Deseori mă exersam împreună cu ei.

— Inchipuiți-vă că v-ați apropia... Faceți gesturile necesare pentru ca pe mine să mă preocupe cu totul altceva decât această armă. Puteți s-o scoateți din toc fără să observ. O îndreptați spre mine. E de ajuns o apăsare a degetului. Și pentru dumneavoastră totul a luat sfîrșit ! Nu mai trebuie să țineți seama de mine. Sînteți liberă...

Nu era prima oară că pătrundea gîndul Annei.

— V-ați gîndit la soluția aceasta, nu-i așa ?

— Da, răspunse ea cu simplitate.

— Ați fi în stare s-o folosiți ?

Forst își repetă întrebarea. Părea să aștepte răspunsul Annei, cuprins deodată de nervozitate. Ce mult se deosebea expresia sa de aceea, impenetrabilă, glacială ce o avea cînd cobora scara, în imobilul de pe bulevardul Foch ! Părea să-și caute cuvintele. În clipa cînd era gata să vorbească, ea spuse, cu glas tăios :

— Doresc să mă întorc la Paris.

— Vă reține, poate, gîndul la ceea ce ați trebui să faceți ca să luați arma, fără ca eu să observ. Nu-i așa ?

Privirea lui Forst strălucea, febril.

— Vi se pare prea greu să priviți în față sacrificiul. Chiar dacă nu durează decât cîteva secunde.

Vocea lui Forst era sacadată. Își frecă cu nervozitate mîinile.

— Ei bine, o să vă cruț gesturile care v-ar costa prea mult.

Seoase browningul din toc, ochi un copac, foarte apropiat, și apăsă pe trăgaci. Detunătura răsună înfundat în tăcerea pădurii. Glonteile smulse o bucată de scoarță ce fu zvirlită la cîțiva pași.

— Iată, spuse Forst. Aveți certitudinea că arma este încărcată și funcționează.

Se apropie, puse pistolul automat lângă ea, pe trunchiul de copac unde șezuseră. Apoi se îndepărtă câțiva pași. Trecură câteva clipe. Forst se întoarse. Surîse ușor, văzînd că Anne nu se clintise.

Atunci, ea apucă browningul. Fără grabă. Fața prelungă a lui Günther Forst, cu nasul puțin cam mare, cu bărbia accentuată exprima mai ales curiozitate. Buzele subțiri i se strînseră, cînd o văzu pe Anne ridicînd brațul. Gaura neagră a browningului era îndreptată spre pieptul lui Günther Forst. El scruta cu intensitate chipul Annei. La rîndul ei, îi zîmbea. Un zîmbet puțin încordat.

Forst făcu un pas spre ea. Dar se opri, văzînd cum trăsăturile Annei se crispaseră. Exclamă :

— Ar fi o nebunie ! Chiar dacă ați scăpa... Gîndiți-vă la represalii ! Toți cei ce vă sînt apropiați...

Vorbea precipitat.

— Și, în primul rînd, fratele dumneavoastră, aflat în mîinile noastre... Nu puteți !...

Forst își păstrase în mînă înalta șapcă neagră. Pe fruntea sa palidă, broboane de sudoare apăreau la rădăcina părului.

— Represalii !... repetă el, cu aceeași voce, pe care nu și-o controla. Dacă ați ști, după moartea lui Heydrich...

Zîmbetul Annei se întipări mai adînc pe față. Rămase încă o clipă nemișcată, cu browningul îndreptat tot asupra lui. Forst tăcea acum. N-o slăbea din ochi. Dar trăsăturile sale păreau mai puțin crispate.

Apoi ea înălță ușor din umeri, gest pe care el îl socoti negreșit disprețuitor. Puse arma pe trunchi, acolo unde o așezase Forst. Și se îndepărtă, mergînd spre șosea.

— Credeți că-mi pierd repede sîngele rece, nu-i așa ? fi spuse cînd se apropie de ea.

Anne continua să meargă cu pași grăbiți, fără a părea că se sinchisește de el. Forst o apucă brusc de încheieturile mîinilor, o sili să se oprească.

— Ce v-am spus este adevărat : nu puteați trage ! Ținînd seama de rolul meu important la Paris, consecințele ar fi fost îngrozitoare...

Ea voi să se desprindă. Dar el nu contenea să-i strîngă încheieturile mîinilor. O privea scrutător.

— Vreau să-mi cunoașteți convingerea fermă : chiar dacă nu v-ați fi temut, pentru cei apropiați, de represaliile

pe care n-aveți dreptul să le declanșați, chiar dacă n-ar fi fost vorba decît de dumneavoastră și de mine, sînt sigur că n-ați fi tras.

Se scurse un timp.

— Spuneți-mi dacă mă înșel...

Tonul nu-i devenea aproape implorator, cum stăruia așa ?

— Răspundeți-mi, vă rog.

Anne tăcea. Spuse din nou, cu oarecare exaltare :

— Știu că n-ați fi tras ! Mai știu bine că, deși...

Anne făcu un gest brusc și, de astă dată, reuși să-și desprindă încheieturile mîinilor. El nu încercă s-o rețină.

În timp ce se întorceau spre mașină, Anne compara atitudinea lui Forst cu cea din seara, cînd, la Dôme, voise să plece pentru a-l întîlni pe Lucien care o aștepta acasă, pe bulevardul Maréchal-Maunoury. Atunci Forst se opusese. Totuși, această diferență nu-i potolea cu nimic temerile.

Primejdia nu se înfățișa așa cum se aștepta ea, după eșecul puciului din 20 iulie. Dar schimbările apărute în comportarea lui Günther Forst față de ea îi sporeau neliniștea conturată tot mai precis. Azi avea impresia că, din pricina ei, un pericol de moarte se apropia de bărbatul pe care îl iubea. Și Lucien nu cunoștea acest pericol !

Lîngă mașină, Forst o fixă din nou pe Anne cu o căutătură ce nu-și regăsise obișnuita sa răceală. Apoi își întoarse ochii de la ea. Cu glas nesigur, abia deslușit, pronunță cîteva cuvinte pe care Anne nu era convinsă că le-a înțeles.

Și, totuși, tresări.

CAPITOLUL XLV

EMMANUEL IL FELICITA PE LUCIEN care, cu toate reclamațiile Comisiei de control germane, reușise să întîrzie destul de mult lucrările de finisare a celor patru locomotive de tip 140 care ar fi trebuit să fie livrate la 15 iunie de Atelierele și forgeriile Villardier. Acum puteau fi siguri că vor rămîne în Franța.

Lucien asculta fără să răspundă, cu sprâncenele puțin înéruntate. Îi spusese de mai multe ori Annei că acum își calcă pe inimă ca să vină în casa ei de pe bulevardul Maréchal-Maunoury. De două sau trei săptămîni, Bonvillot, șeful atelierului de mecanică generală, era cel care prezenta mai totdeauna raportul asupra activității uzinei. În ziua aceea, Emmanuel Villardier stăruise ca să stea de vorbă cu Lucien.

Emmanuel se purta față de el tot atît de călduros ca și mai înainte. Totuși, în glasul său s-ar fi putut remarca o notă puțin reținută. Zîmbetul său lăsa uneori să se vadă o crispare bruscă a trăsăturilor, în timp ce îl cerceta pe Lucien cu o fixitate involuntară.

— Curajul dumitale, dragă Lucien, e un stimulent pentru mine, care patru ani de zile am avut de suferit din cauza purtării lui Gaudechart. Veșnic gata să se supună pretențiilor ocupantului — dușmanului !

Fără să țină seama de gestul nestăpînit al lui Lucien, rămas în picioare în fața lui, Emmanuel vorbea despre decepția ce ar fi suferit-o tatăl său care îl stima pe Gaudechart și sprijinise atît de mult cariera lui la uzină.

Impulsivul Lucien nu se mai putu stăpîni.

— N-o să spun ce părere am despre opiniile lui Gaudechart. El ar fi socotit firesc să se livreze locomotivele la data fixată. S-au ivit adeseori conflicte grave între noi... Dar el n-a încercat niciodată să-mi facă o figură urîță.

Lucien ridică tonul.

— Acum, are impresia că-i sacrificat. De dumneata..? Știe că vrei să-l faci să-și asume întreaga răspundere. Ei bine, eu cred că nu trebuie să vorbești așa despre el. Dumneata, care te-ai servit de el cînd era util. M-ai făcut să cred că ai vrut totdeauna să te împotrivești cît mai mult pretențiilor nemților. Că i-ai urît întotdeauna. Pe ei și pe cei care colaborează cu ei.. Dar acum știu că dădeai subvenții ziarului *Cri du Peuple* și partidului Doriot !

— Cine ți-a spus asta ? întrebă Emmanuel, îngălbenindu-se.

— Gaudechart ! Îl împovărează cugetul, cum spune el. Și-l înțeleg ! Ai spus : „L-am plătit. Va plăti pentru mine“.

Emmanuel protestă.

— Astea-s glumele pe care le face fata mea arțăgoasă. Ea mi-a atribuit aceste cuvinte. Paul mi le repetase...

— Vei ieși basma curată. Și, pentru Gaudechart, lucrurile se vor sfârși prost !... urmă Lucien, cu aceeași vehemență. De aceea, te previn că nu vreau să rămân la uzină, sub ordinele dumitale, după terminarea războiului !

Emmanuel se îngălbeni și mai mult. Își părăsi repede fotoliul din spatele biroului și se îndreptă spre Lucien.

— Dar eu intenționez tocmai să-ți dau postul lui Gaudechart...

— Încă o manevră menită să te scoată din încurcătură după eliberare, spuse Lucien aspru. N-am să-ți fac jocul !

Emmanuel se străduia să-l domolească pe Lucien, să-l facă să-și schimbe hotărîrea care îl consterna — din motive pe care lui Lucien nu-i era greu să le înțeleagă. Apoi, cu glas șovăitor, Emmanuel întrebă :

— N-ai vreun alt motiv care te face să vrei să pleci ?

— Poate, zise Lucien cu bruschețe. Dar cel înfățișat era suficient.

— Ascultă, Lucien...

Chipul cu trăsături fine, puțin trase, al lui Emmanuel Villardier, trădă deodată și mai mult oboseala. Zbîrciturile de pe frunte, deasupra cărora părul se rărea, erau și mai pronunțate. Se așeză din nou, după ce schiță un gest de tristețe. Păru să facă o sforțare ca să-și biruie un acces de descurajare, de amărăciune.

— I-am vorbit Annei. Sînt convins că nu mai există nici un obstacol ca...

Lucien își regăsise stăpînirea de sine. Îl întrerupse fără enervare, dar cu un ton ferm. Înainte de a ieși din birou, repetă :

— Nu voi rămîne la dumneata.

Cu cîteva zile mai înainte, Marie-Laure se dusesese cu blelela la Bagetelle, împreună cu una din fetele numite de ea „puținele mele prietene din arondismentul 16“. Dorea să-i arate lui Gerhard parcul — la fel de bine întreținut ca înainte de război — și mai ales terenul plan-

tat cu trandafiri, care avea și acum mai mult de șase mii de roze, din două sute optzeci de specii.

— Poți fi silit să părăsești Parisul într-una din zilele astea. Chiar mai curînd, pe neașteptate. Trebuie să vezi mai-înainte cu ce măiestrie în cultivarea grădinilor sînt înzestrați francezii, chiar în perioadele puțin prospere pentru amorul lor propriu.

Anne se frămînta și mai mult pentru soarta lui Gerhard. Știa cît este de urgent să-l convingă să se pună la adăpost, așa cum îi propunea Lucien. Dorea o nouă întîlnire între ei. Lucien auzise din primul moment, datorită informatorilor pe care francezii îi aveau în serviciile poliției germane din Franța, că șefii SS-ului încercau cît mai degrabă să reducă importanța puciului din 20 iulie de la Paris. Dar el tocmai aflate că unii membrii din S.D. reușiseră să contracareze aceste tentative.

Rapoartele lor provocaseră o severă chemare la ordine din partea Comisiei speciale aflată sub comanda lui Heinrich Müller, șeful Gestapoului, și căruia i se încredințase, la Berlin, sarcina represiunii. Cei de acolo erau grozav de mirați că la Paris încă nu se obținuse nici un rezultat. Toți ofițerii compromiși urmau să fie arestați neîntîrziat.

„Trebuie să-l previn pe Gerhard, spusese imediat Anne, în ajun, cînd Lucien îi dăduse aceste vești. De data asta, va înțelege ce mare primejdie îl amenință...”

Bagatelle îi păru un loc potrivit pentru întîlnire. Lucien venise în ziua aceea la ea acasă pe bulevardul Maréchal-Maunoury, cu o mașină a uzinei. Anne și Marie-Laure plecară împreună cu el. Gerhard trebuia să vină la Bagatelle cu o mașină de la Majestic.

În spatele perdelelor de la fereastra biroului său, Emmanuel, palid, cu trăsăturile și acum crispate după scena cînd Lucien îi făcuse cunoscută hotărîrea sa de a părăsi uzina, privea cum Anne se urca în mașina cenușie 202. După ce automobilul demară, rămase multă vreme nemișcat, lîngă fereastră.

Cînd Gerhard îi întîlni în fața pavilionului de la Porte d'Honneur, Marie-Laure observă imediat că nu mai avea fizionomia încrezătoare, destinsă, din zilele precedente. Surîsul îi era vizibil forțat. Gerhard nu-și părăsise uniforma.

— Informațiile dumitale nu sînt inexacte, îi spusese el lui Lucien, cînd acesta îl avertizase de cele abia aflate

în ajun. Noi avem în S.D. cel mai implacabil dintre adversari ! Își folosește întreaga activitate pentru a face să eșueze eforturile celor care vroiau ca lucrurile să se aranjeze.

Anne îngălbeni când el rosti numele lui Günther Forst.

— Și înverșunarea lui i-a îngăduit, vai ! să marcheze azi un prim punct, foarte important. A fost arestat cel mai curajos, cel mai activ dintre noi, Hofacker !... Cel care, datorită dumitale, a putut să se întâlnească cu unul din șefii voștri...

— Acum, știi că nu trebuie să te gîndești decît să scapi de ei fără să mai pierzi o singură zi ! zise Anne imediat. Dacă nu, în curînd va veni rîndul dumitale. Nu te mai poți îndoi de asta...

În timp ce mergeau spre terenul plantat cu trandafiri, pe aleea unde se încrucișau doar cu rari trecători, el vorbi de disperarea ce-i cuprinsese pe ofițerii cei mai compromiși. După această primă arestare, vedeau cum piere nădejdea ca evenimentele din 20 iulie să n-aibă urmări la Paris.

Se spunea că mareșalul von Kluge era și el amenințat. Trebuia să reziste unui mare atac al englezilor și, în regiunea Avranches ¹, unei ofensive americane și mai puternice, ce părea pe punctul de a străpunge, în mod iremediabil de astă dată, frontul german. Dar mareșalul von Kluge își dădea seama că, în urma unor rapoarte venite de la Paris, nu se mai bucura de încrederea lui Hitler.

— Hitler continuă să se preocupe mai mult de răzbu-narea împotriva conspiratorilor de la 20 iulie decît de situația, totuși mai mult decît încordată, de pe diversele fronturi. Și oameni ca Sturmbannführerul Forst par să nu țină deloc seama de cele ce se întîmplă în Normandia. Nu-i interesează decît represiunea. În momentul când nu dispunem de nici o rezervă în Vest, Forst cere să fie retrasă de pe front divizia SS Leibstandarte, pentru a ocupa Parisul...

După ce se întîlnise cu Anne, Marie-Laure și Lucien, Gerhard părea că-și stăpînește tulburarea provocată de arestarea șefului și prietenului său Hofacker. Acum mer-

¹ Localitate din departamentul Manche, pe care trupele americane, conduse de generalul Patton, au reușit s-o ocupe în august 1944, după lupte grele (n. tr.).

geau încet între răzoarele plantate cu nenumărate varietăți de trandafiri și înconjurate de rînduri de merișori tăiați foarte scurt.

Gerhard admiră mai ales peluza centrală, cu vastele sale umbrare de trandafiri agățători, de diferite culori, ale căror miresme păreau și ele atît de deosebite.

Nici un nor. Căldura acestei zile de vară se domolea. Nu se mai auzea nici un zgomot de avion. De dimineață sirenele nu anunțaseră nici o alarmă. Sub cerul liber, o boare ușoară agita frunzișul marilor copaci. Gerhard îi mulțumi lui Marie-Laure că se gîndise să-i arate parcul și terenul de la Bagatelle, plantat cu trandafiri.

— În mijlocul acestor flori, în această oază de liniște, alături de prietenii mei francezi, am impresia că pacea a și sosit.

— Dacă ne socotești prieteni, fă ce trebuie, te rog, ca să ne păstrezi ! spuse Marie-Laure strîngîndu-l de braț.

În loc să răspundă, Gerhard continuă să vorbească despre starea de spirit de la Majestic și de la popota hotelului Raphaël. Unii tresăreau cînd suna telefonul în biroul lor. Cum auzeau o mașină oprindu-se în fața Majesticului, se repezeau la ferestre.

Dar alții, ofițeri de carieră, nu se îndepărtau de preocupările lor profesionale, în pofida amenințării care se apropia. Gerhard relatează o conversație auzită în ziua aceea în cursul dejunului, la popota de la hotelul Raphaël, despre Guderian¹, noul șef al statului major general, numit de Hitler la 20 iulie.

Nu i se reproșa doar ordinul de zi în care vorbea despre necesitatea, pentru ofițeri, de a recîștiga încrederea Führerului. Cei pe care un prieten al lui Gerhard îi numea „snobii castei statului major“ îl criticau și ei pe teoreticianul blindatelor. Aidoma colonelului de Gaulle în Franța, înainte de război, Guderian prevăzuse rolul ce aveau să-l joace tancurile într-un nou conflict. El însă putuse să-și pună în aplicare doctrina și să creeze diviziile blindate care aduseseră Germaniei victoriile fulgărătoare de la începutul războiului.

— Am auzit pe un colonel de stat-major spunînd azi despre Guderian : „Este un combatant. Nu va avea nicio-

¹ Generalul Heinz Guderian (1888—1954), creatorul armatei blindate germane, șeful statului major al armatei (1944—1945) (n. tr.).

dată spiritul «Școlii de război»...» Și, contrariu a ceea ce s-ar putea crede, cuvintele însemnau o critică.

Vrînd parcă să evite încă a răspunde lui Marie-Laure, care revenea la singurul subiect interesant pentru ea, Gerhard vorbea mai departe despre noul șef al Statului-major general.

— I se reproșează — pe nedrept, după părerea mea — că a acceptat acest post la 20 iulie. Dar se pare că raporturile sale cu Hitler s-au și încordat. Dealtfel, încă din decembrie '41, Führerul îl înlocuise la comandamentul din Rusia, când Guderian era în fruntea armatei a II-a de blindate... Ni se povestea azi-dimineață un incident petrecut alaltăieri, în timpul conferinței de la Marele cartier general.

Veșnic obsedat de ideea de a nu ceda niciodată teren, Hitler refuzase să stabilească rezerve suficiente în spațiile primelor poziții, în sectorul central-al frontului din Răsărit. Astfel aceste rezerve suferiseră intensă pregătire a artileriei și șocul atacului rusesc. S-au resimțit imediat foarte mult. Frontul cedase din prima zi.

Hitler, într-unul din accesele sale obișnuite de furie — mai violente și mai prelungite după atentatul din 20 iulie — spumegase împotriva celor care dispuseseră linia a doua prea aproape de prima.

„Cine-i nebunul, imbecilul, care și-a luat răspunderea unei asemenea tîmpenii ?“

Imperturbabil, generalul Guderian îl rugase pur și simplu pe șeful sectorului de operații să caute stenograma conferinței din 23 iulie. Se citise :

Führerul respinge propunerea șefului statului major general de a fixa linia marii lupte la 20 kilometri de linia principală de rezistență. Führerul hotărăște ca distanța dintre cele două linii să fie de doi pînă la patru kilometri. În orice caz, distanța de 4 kilometri nu va trebui să fie depășită.

Urmase un moment stingheritor, în timp ce Hitler, scos din sărite, dar tăcut acum, se învîrtea nervos prin sala de conferințe. Mîna dreaptă îi tremura și mai mult. Keitel, curtezan în uniformă de mareșal (era poreclit Lakeitel¹), se grăbise să ceară rapoartele asupra situației din Vest...

¹ Laheul Keitel (germ. — n. tr.).

Mergînd fără nici o grabă pe aleile unde continuau să nu întîlnească decît din cînd în cînd cîte o pereche, făceau înconjurul parcului. Marie-Laure nu-și ascundea nerăbdarea. Pe cînd se îndepărtau de grădina franceză a micului castel, întrebă, cu un ton însuflețit :

— Ești gata sau nu să-ți lepezi uniforma asta, care dealtfel îți vine foarte bine, și să te instalezi într-un apartament liniștit ? Sînt în stare să mă dărui de dimineață pînă seara, ca să te împiedic să ți se pară timpul prea lung...

Din nou, Anne încerca să-l determine pe Gerhard să ia decizia cerută stăruitor de Marie-Laure.

El povestea că Oberg, șeful SS-ului și al poliției din Franța, îl interogase personal pe Hofacker¹, în prezența lui Blumentritt, numit guvernator militar în locul generalului von Stülpnagel. Oberg îi declarase după aceea lui Blumentritt, care se străduia, cu toate pretențiile Berlinului, să limiteze numărul arestărilor doar la șefii complotului : „Hofacker și-a asumat întreaga răspundere. Firește, n-a pronunțat nici un nume... Și, orice s-ar întîmpla, sînt sigur că n-ar trăda niciodată pe nimeni ! Dealtfel, cîtă vreme nu-i trimis la Berlin, nu riscă să înfrunte interogatoriul obișnuit al Gestapoului.” Oberg îi dăduse lui Blumentritt asigurarea că se va opune acestui lucru.

Cu buza de jos puțin răsfrîntă, Marie-Laure asculta, bosumflîndu-se.

— Nu mă iubești ! exclamă ea.

El îi reaminti cu blîndețe că, atunci cînd nu voia s-o însoțească în apartamentul din strada Villejust, spre a rămîne singur cu ea, Marie-Laure îi afirmase, pentru a-l face să-și schimbe părerea, că aceste escapade nu aveau nici o importanță pentru ea.

— Regret azi că n-am avut curajul să mă port cum îți făgăduisem, îi spuse el Annei. Linia mea principală de rezistență a cedat cînd domnișoara și-a angajat toate rezervele strategice.

O clipă, o trase pe Marie-Laure spre el.

¹ Arestat la 5 iulie 1944, a fost expedit, după cîtva timp, împreună cu Stülpnagel și Linstow, la Berlin, unde a fost deținut pînă la 12 decembrie 1944, în închisorile Gestapoului, fiind apoi implicat în procesul intentat complotiștilor (n. tr.).

— Într-adevăr, am fost mult prea ademenit s-o'ascult pe ispititoare. Am greșit...

— Dar te iubesc ! În timp ce tu... Știi prea bine că declarațiile nu dovedesc mare lucru. Totuși... Niciodată n-ai rostit un singur cuvînt din care să înțeleg că înseamnă ceva pentru tine.

— N-am spus ce nu puteam să spun. Pentru că exista altceva, care nu-mi dădea dreptul. În curînd, lucrurile vor fi altfel...

Nu mai părea deloc abătut.

— Hofacker îmi spunea ieri că nu trebuie să regretăm nimic. Ziua de 20 iulie va avea mari consecințe ! Cei mai buni dintre noi vor plăti cu viața această revoltă. Dar am atins unul din țelurile noastre cele mai importante. De la 20 iulie, în întreaga lume se știe că la noi există o opoziție hotărîită împotriva metodelor, împotriva crimelor naziste.

Mai adăugă, cu oarecare exaltare :

— Ceea ce am făcut va fi folositor. Pentru Germania care va exista după război... Și la fel și pentru celelalte țări, deoarece am contribuit ca să devină mai ușoară cunoașterea, înțelegerea dintre ele și această nouă Germania. Hofacker afirma : „Cît privește viitorul, am cîștigat !“

— Pentru mine nu există decît un singur mijloc de a cîștiga : să mai fiu încă în viață în ziua cînd toate prostiile astea vor lua sfîrșit, spuse Marie-Laure, aducînd discuția la un nivel mai puțin înalt.

Se opriă în fața bazinei Nimfelor, unde nuferii și chiparoșii de baltă erau înfloriți. Tot nu se auzeau avioane, nici tirul apărării antiaeriene. Aerul se răcorea puțin.

— N-ai deloc starea de spirit a naziștilor care acceptă cu o sumbră beție ideea de a dispărea într-o imensă catastrofă, cu condiția de a-i tîrî și pe ceilalți în abis, zise Lucien. Nu trebuie să te gîndești la sacrificii. Destui prieteni de-ai dumitale nu vor avea șansa de a scăpa !...

— În locul meu, ți-ai părăsi camarazii, în asemenea împrejurări ?

Lucien nu răspunse. Marie-Laure se enervă :

— Camarazii ! Uite cum apare din nou neamțul... Vei fi mîndru, vei fi mulțumit, nu-i așa ? cînd vor cînta în memoria ta vechiul vostru cîntec : *Aveam un camarad...*

Iar cu o să-mi mușc mâinile că am iubit pe cineva care n-a fost niciodată capabil să se lepede de poveștile astea stupide ale bărbaților ! Poveștile astea care ne știrbesc iubirea și, în care, în cele din urmă, ei își lasă pielea...

Anne înțelegea că Gerhard nu se va hotărî să se pună în siguranță. Iar arestarea locotenent-colonelului von Hofacker, anunțată de el, îi dovedea Annei că eforturile lui Günther Forst pentru a face să eșueze tentativa de reconciliere la Paris dăduseră roade. Gerhard părea amăgit de credința că arestările nu i-ar privi, în Franța, decât pe conducătorii complotului, printre care el nu figura. Dar ea știa că Sturmbannführerul Forst cunoaște rolul lui Gerhard Scheuber în complot. Gerhard era deci condamnat. Gerhard, iubit de Marie-Laure...

Pe de altă parte, puținele cuvinte prin care Gerhard făcuse aluzie la o întâlnire pregătită de Lucien, între Hofacker și o personalitate din Rezistența franceză, sporiră și mai mult temerile Annei. Încetul cu încetul ea văzu cum se precizează primejdia care, era convinsă, îl amenința pe Lucien. Și, în seara aceea, când ajunseră la el acasă, pe bulevardul Niel, avea siguranța că, brusc, această primejdie se apropiase foarte mult.

Ca și altădată, după ce închiseră ușa, Lucien o cuprinse pe Anne în brațe. Răspunsese ea vreodată pasiunii lui Lucien cu asemenea ardoare ? O ardoare care, totuși, nu putea, în seara aceea, să-i risipească îngrijorarea...

— Lucien, spuse ea puțin mai târziu, tu și Gerhard erați de față, nu-i așa, când a avut loc convorbirea între un personaj important din Rezistență și Hofacker, care a fost de curînd arestat ?

El încuviință din cap.

— Și eu am fost aceea care te-ai îndemnat să organizezi această întâlnire, spuse ea, descurajată.

— Aveai dreptate...

Lucien păru uimit de temerile exprimate în legătură cu soarta lui. Îi răspunse că Hofacker n-avea nici un motiv să-l implice. Desigur, deși îl înțelegea pe Gerhard, regreta că acesta nu acceptase să se ascundă la Paris.

— Dar, admițînd cele mai nefericite întorsături, sînt convinși că și el va ști să tacă.

— Tu, Lucien, trebuie să te pui la adăpost ! Chiar din clipa aceasta.

El zîmbi de neliniștile Annei, demonstrîndu-i că sînt exagerate. Își reaminti că Lucien nu se întorsese la el acasă și se pregătea să nu se mai ducă la uzină, cînd unul din camarazii săi fusese arestat.

— Nu-i nici o asemănare între situația aceea și cea de acum.

— Dar l-ai întîlnit pe Hofacker ! Îl cunoști pe Gerhard, care poate fi arestat și el...

Fiindcă stăruia, cu o îngrijorare sporită ce nu se potolea, el răspunse că Gerhard, oricum, încă nu era arestat.

— Înaintarea aliaților spre Paris va fi mult mai rapidă. Aici, nemții vor fi totuși obligați să se gîndească la altceva decît la 20 iulie ! Și e posibil ca, datorită evenimentelor, rolul lui Gerhard în această afacere să rămînă necunoscut.

— Ancheta, interogatoriile, arestările, nu se vor opri cîtă vreme ei vor fi aici, replică ea cu o convingere ce păru să-l surprindă puțin.

O strînse din nou în brațe. Anne simțea în el o încredere deplină, datorită exaltării dragostei pe care o trăiau. Dar certitudinea ce o stăpînea era prea puternică, prea profundă, pentru ca Anne să se poată înșela... Și el nu știa nimic !...

Închise ochii. În ziua cînd, din ordinul lui Forst, fusese condusă în bulevardul Foch, se aflase în fața celei mai grave dileme din viața sa. Acum, bătuse ceasul unei hotărîri la fel de dureroase.

Lucien o mai ținea încă în brațe. Ea se desprinsese, cu un fel de bruschețe.

— Nu putem spera că rolul lui Gerhard va fi ignorat, spuse ea încet. Dintr-un motiv foarte simplu... L-ai auzit pe Gerhard vorbind despre acel maior SS Forst. Cel care a făcut totul ca, la Paris, chestiunea să nu poată fi aranjată...

Timp de cîteva clipe, ea închise ochii.

— Ei bine, Forst știa, încă înainte de 20 iulie, că Gerhard face parte din complot.

RESIMȚEA, ÎN MODUL CEL MAI dureros, lovitura primită de Lucien, văzîndu-i încordarea trăsăturilor, paloarea.

Stăteau în picioare față-n față, în salonaș. După exclamațiile de uimire cu care el o întrerupsese la început, cu o expresie complet neîncrezătoare, nu mai scotea nici un cuvînt. Privirea sa n-o mai întîlnise pe aceea a Annei.

Spusese totul. Totuși, ar fi vrut să mai vorbească, să se avînte cu ardoare spre el, să-l îmbrățișeze. Dar nu se clintea.

În cele din urmă, vocea lui Lucien se auzi — o voce gîtuită, pe care ea n-o recunoștea.

— Știi ce însemna pentru mine dragostea noastră. Și ai putut să-mi ascunzi asta !

Răspunse că fusese ispitită să-i dezvăluie aproape imediat drama ce începuse pentru ea în ziua cînd fusese adusă în bulevardul Foch. Da, fusese cît pe aci să-i facă această mărturisire în seara cînd serbase șapte ani de căsătorie, cînd, în grădina unde rămăseseră singuri, el îi spusese că o iubea. Dar avea mereu vie în minte amenințarea lui Forst. Recomandîndu-i tacerea, o avertizase că, dacă nu i-ar da ascultare, i-ar pune în cea mai mare primejdie pe cei care i-ar înștiința.

— După aceea, șantajul acesta m-a oprit mereu. Cu cît îl cunoșteam mai bine, cu atît eram mai convinsă că tu te-ai afla într-adevăr în primejdie, dacă vorbeam...

Spuse cu glas ceva mai scăzut :

— Și, pe lîngă aceasta, mă mai temeam, îți mărturisesc, să nu te pierd.

Lucien nu răspunse. Se duse la fereastră și-și lipi fruntea de geam.

Anne era la fel de palidă ca și el. „S-a terminat, își spunea ea, cu inima strînsă. L-am pierdut. O știam...”

Și, totodată, simțea că o cuprinde o liniște cum nu cunoscuse niciodată : pusese capăt prefăcătoriei la care îi venise atît de greu să se constrîngă.

Se scurseră mai multe clipe. Rezistase dorinței arzătoare de a se îndrepta spre el, de a-i cuprinde umerii în timp ce el rămînea nemișcat, cu fruntea lipită de geam.

În fine, el se întoarce. Anne observă mai întâi că era mai puțin palid. Apoi își ridică ochii. Ce privire avea Lucien ! Annei îi bătea inima repede. Lucien revenea spre ea. Înainte chiar de a o fi strîns în brațe, într-un avînt, aproape brutal, simțise că o năpădește căldura cunoscută doar în brațele lui.

Îi vorbea cu un glas întretăiat.

— Anne... Prin ce încercare ai trecut... Și eu nu știam nimic !

Tulburată, nu putu rosti nici un cuvînt. Abia peste o clipă, pe divanul unde ședeau unul în brațele celuilalt, ea murmură :

— Așadar m-am înșelat... asupra ta ? Îmi spuneam că niciodată n-ai putea să admiți ceea ce am fost nevoită să fac. Și mă gîndeam că mai tîrziu nu m-ai ierta că ți-am ascuns-o. Adineauri cînd ți-am vorbit, am crezut...

— Anne, nu știi deci cît m-am schimbat ? Pentru că te iubesc. Da, te-ai înșelat. Ai crezut că m-aș comporta cum aș fi făcut-o *înainte*...

Totuși, ea își dădea seama că această dragoste îl schimbase pe Lucien. „Datorită ție, eu sînt capabil să am vederi mai largi, îi spusese el. Să simt lucruri pe care nu le înțelegeam pentru că aveam, neîndoielnic, mintea prea rece, prea îngustă, cînd nu exista nimic între noi.“ Un exemplu era chiar modul în care se schimbase, sub influența Annei, părerea lui despre atitudinea cea mai nimerită față de complotiștii potrivnici lui Hitler.

Și mai înainte, el n-ar fi fost în stare să înțeleagă, așa cum înțelegea în prezent, cazul lui Gaudechart, căruia i se împotrivise multă vreme, cu dîrzenie, la uzină. Abia cu cîteva luni în urmă, fusese de ajuns o convorbire avută cu Anne, într-o zi, pentru ca el să admită că directorul Atelierului și forjeriilor Villardier, în pofida opiniilor sale, detestate de Lucien, nu încercase niciodată să le dăuneze celor care nu gîndeau la fel ca el la uzină. Desigur că această atitudine generase reacția violentă a lui Lucien față de Emmanuel Villardier, care, încă o dată, îl copleșea cu învinuiri pe Gaudechart.

„Voi depune cele mai bune mărturii, cînd va trebui, pentru a micșora necazurile care îl așteaptă pe Gaudechart, îi spusese Lucien Annei, cu cîteva zile în urmă.

Dragostea ta m-a ajutat să înțeleg mai bine multe lucruri. Mi se pare că înainte eram închis în mine, aveam idei și principii de care nu mă puteam distanța...”

Acum, Anne, entuziasmată, spunea că datorează dragostei lui Lucien voința sa de a lupta așa cum o făcuse împotriva Sturmbannführerului Forst. El își trecea cu gingășie mîna prin părul mătăsos cu reflexe arămii, apoi pe fruntea palidă, vrînd parcă să înlăture orice urmă din emoția Annei.

După uluirea pricinuită de dezvăluirile întru totul neașteptate pentru el, nu se mai gîndea decît la ea. Își imagina ce însemnase această încercare pentru Anne. Doar cineva ignorînd cu totul perioade ca aceea trăită de ei, spunea Lucien, n-ar fi putut înțelege.

— Îmi dau seama, dimpotrivă, ce curaj ai avut ! Lovitura te-a surprins fără ca nimic să te fi pregătit pentru așa ceva. Dar celălalt n-a obținut de la tine nimic care ar putea dăuna cuiva. Însă tu ai plătit... Căci știi ce a însemnat asta pentru tine !... Ai încercat să-ți salvezi fratele și pe Gerhard. Luînd toate riscurile asupra ta. Și n-ai cedat deloc. Te-ai luptat...

— Pentru că te iubesc.

Cînd buzele li se desprinseră, Lucien murmură, cu fața foarte apropiată de a ei :

— Anne, nu ți-ai dat oare seama că, chiar dacă n-aș fi putut înțelege ce-ai fost silită să faci, tu ai fi prețuit pentru mine mai mult decît orice pe lume ?

— Mă gîndeam că te voi pierde, în ziua cînd vei afla... Dar nu cred că aș mai fi putut continua să-ți ascund adevărul. În seara aceea, cînd Gerhard ne-a anunțat arestarea ofițerului cu care tu ai intrat în legătură din cauza mea, mi s-a părut că pericolul se apropiase brusc de tine. Spaima în care am trăit, gîndindu-mă la tine, a fost mai puternică decît orice.

În pragul camerei, el o cuprinse din nou în brațe.

— Și tu îți închipui că ceea ce aveai să-mi spui putea să ne despartă ! rosti cu un ton de tandră imputare.

Cu obrazul foarte apropiat de al lui, ea îl privi intens. Înainte de a se cuibări în brațele lui, spuse în șoaptă :

— Acum, știu că dimpotrivă...

NEMIȘCAT, PARCĂ BUIMAC, ÎȘI ȚINEA privirea ațintită asupra Annei, care ieșea din baie, înfășurată într-un halat de-al lui. Ea îi zîmbi duios.

După prima noapte petrecută de tînăra femeie la Lucien acasă, Marie-Laure observase lesne cîtă strălucire neașteptată, cîtă viață căpătase chipul Annei — altădată atît de rece. Dar în dimineața aceea, chipul ei părea că radiază de fericire. Îi repetă că nu îndrăznise să spere că dragostea lor va fi și mai puternică în ziua în care îi va dezvălui lui Lucien ce dramă trăia.

— Ar fi însemnat să fiu nedemn de ceea ce-mi dăruiești ! răspunse Lucien.

Se sculase primul. Se îmbrăcase, era gata de plecare. Și era abia ora șase. Dar, evitînd și de data asta să-i dea precizări, îi spusese că trebuia s-o părăsească devreme în ziua aceea.

Anne își scoase halatul ca să se îmbrace. În camera unde pătrundea, prin perdeaua albă de la fereastră, lumina vie a acelei dimineți văratece, ea stătea goală.

Cu privirea fixă, cu buzele strînse, el contempla trupul la care visase atît de des, în aceeași cameră, într-o vreme cînd nu îndrăznea să creadă că într-o zi Anne ar putea fi aieva în fața lui. Înainte de a-și lua rochia, ea întoarse ochii spre Lucien. Îl privi cu un zîmbet tandru și fericit. Atunci, păși spre ea, cu însuflețire. Mîinile lui îi strîngeau talia îngustă. Îi săruta umerii, sînii tari și catifelati. O atrase spre pat, îmboldit încă de un fel de înfrigurare.

Mai tîrziu, cînd stătea lungit lîngă ea, cuprinzîndu-i umerii cu brațul, părea să fi uitat motivul ce-l silea să plece, dis-de-dimineață.

Anne reuși să-i smulgă făgăduiala că nu se va întoarce în apartamentul acela pînă la eliberarea Parisului și-și va înceta munca la uzină, unde la fel de ușor puteau veni să-l aresteze. El nu cedase imediat, socotind temerile Annei exagerate. Doar pentru că ea continua să-l roage în chipul cel mai dragăstos, cel mai stăruitor, cu o notă de teamă nedomolită, Lucien acceptase pînă la urmă să ia măsuri de prevedere pe care totuși nu le credea necesare. Și Anne vedea într-asta o nouă dovadă de dragoste.

Șeful rețelei nu-i îngăduise pînă atunci să părăsească uzina, așa cîm hotărîse Lucien la începutul legăturii sale

cu Anne. Dar Lucien credea că i se va acorda această autorizație în urma arestării locotenent-colonelului von Hofacker, cu care se întâlnise.

— Iar la Levallois nu mai am mare lucru de făcut. Acum pot fi mai folositor în altă parte.

Totuși, preciză că nu ceda stăruinței Annei decît pentru că nu voia ca ea să aibă, în momentele acelea, o astfel de îngrijorare, în plus...

În schimb, Lucien n-o convinsese pe Anne să nu se mai întoarcă la ea acasă în bulevardul Maréchal-Maunoury. Ar fi vrut ca ea să se ducă de-ndată în micul apartament de pe strada Brochant unde își petrecuseră noaptea cu o săptămînă mai înainte. Acolo, Sturmbannführerul Forst n-ar găsi-o !

— Nu pot... argumenta ea, cînd Lucien își repetase rugămintea. Fratele meu rămîne în puterea lui. Bietul François ar fi pierdut... Forst l-ar face să plătească imediat dispariția mea.

Annei nu-i era greu, într-adevăr, să prevadă reacția Sturmbannführerului — pe care ea îl mai trăsesese o dată pe sfoară — dacă își dădea seama că îi scăpase din mînă. Nu părea să fie îngrijorată de propria-i soartă. Și se străduia din nou să-l liniștească pe Lucien în această privință. Dar înțelegea prea bine că nu va izbuti.

— L-am cruțat pe François de interogatoriile lor, de deportare... Voi continua. Și pentru Gerhard, dispariția mea ar precipita lucrurile. Mă întreb chiar dacă nu cumva și Marie-Laure... Într-o zi, cînd începuse să iasă cu Gerhard, Forst fusese amenințator cu ea. Am să-l țin la respect.

— Cum ?

Ea nu răspunse.

Lucien își ridică brațul ca să se uite la ceasul-brățară. Se sculă în picioare, după ce o sărută cu duioșie în fugă pe gură. De data asta rămase nemișcat lîngă pat, sorbind-o din priviri. Spuse cu glas cam șovăitor :

— N-a mai cerut și altceva ?

Ea îl privi în ochi.

— Iartă-mă, murmură el.

Fruntea lui Lucien se încrețea.

— Atitudinea asta față de tine are un sens. Un sens ușor de sesizat. Faptul că nu s-a răzbunat cînd a aflat adevărul, după 20 iulie... Oamenii ăștia se poartă cu totul

altfel, te asigur, cu cei care nu li se supun așa cum pretind ei ! Nu se poate explica asta printr-o neașteptată, înimaginabilă tendință spre indulgență, spre moderație, deoarece el se dovedește în această chestiune mai înverșunat decât Oberg și Knochen care, totuși...

Lucien tăcu câteva clipe.

— Nu există decât o explicație... Evidentă. Nu ți-a spus, într-adevăr, niciodată, sau nu ți-a dat a înțelege ?...

Se întrerupse. Trăsăturile i se crispau. Anne știa cât de greu suporta faptul că locuia mai departe la soțul ei, în bulevardul Maréchal-Maunoury. Desigur, sesiza cu ușurință preocupările ce-l frământau acum.

— Crezi că doar pentru a fi informat despre complot a pus la cale o asemenea înscenare, care îi dă atîta putere asupra ta ?

Anne își pusese mai des aceeași întrebare în ultimul timp.

— Și chiar complotul ăsta, nu era oare un pretext ?... Te-a văzut de trei ori la tine acasă. Nu mi-e greu să înțeleg ce a simțit. Ideea pe care a avut-o...

Trăsăturile lui Lucien se încordară și mai mult.

— Și nu-i greu nici să sesizezi ce-i trece acum prin minte !

Anne afirma că nu se simțise niciodată atît de puternică. Scăpase de povara lăcerii ce trebuise s-o păstreze față de Lucien. Și simțea în dimineața aceea o exaltare care o făcea și mai hotărîtă și-i reda încrederea pierdută după 20 iulie.

Anne se ridcase și ea.

— Nu mă voi mai teme pentru tine. Și asta mă face mai puternică.

După câteva clipe adăugă, pe un ton îngrijorat :

— Mai trebuie să-l salvăm pe Gerhard... Pînă la 20 iulie speram că el va fi scos din cauză, datorită loviturii de stat. Îmi spuneam că l-aș ajuta în modul cel mai eficient... După aceea n-am văzut decât o singură șansă pentru el : trebuia să se pună la adăpost, înainte ca Forst să ordone arestarea lui. Datorită țic, era posibil. Dacă se încăpățînează, e pierdut !

— Voi relua legătura cu el.

Văzînd expresia neliniștită a Annei care stătea, dezbrăcată, foarte aproape de el, preciză :

— Nu-l voi vedea personal. Am să-l anunț că unul dintre informatorii noștri de la Gestapo ne-a înmînat o listă a suspectilor care vor fi arestați. Și voi pretinde că numele său figurează pe lista lor.

Într-un avînt, Anne îl îmbrățișă.

— Chiar dacă asta n-ar reuși și n-aș mai putea să încerc nimic, făgăduiește-mi să nu-l părăsești, spuse apoi. Trebuie să-l ferim neapărat de ce-l așteaptă ! M-am jurat să izbutesc...

Îi spuse că de fiecare dată cînd îl vedea pe Gerhard vesel, nepăsător, fusese chinuită de gîndul că Serviciul de securitate știa totul despre rolul jucat de el în complot.

— Vorbești ca și cînd te-ai gîndi că ți s-ar putea întîmpla ceva și că eu nu voi putea acționa, spuse Lucien. Pentru că nu voi mai fi în siguranță, liber...

Sublinie contradicția existentă între faptul că ea se gîndea la asta și afirmația că nu avea de ce să se teamă de Forst. Ținînd-o cu un braț lîngă el, mîngîia părul des roșcat, pieptănat de Anne cu o clipă înainte de baie, și care se revărsa din nou pe umerii săi goi.

— Mi se pare surprinzător că n-a încercat să meargă mai departe cu tine, reluă el, pe un ton extrem de îngrijorat. Așteaptă clipa cea mai prielnică. Aceea în care te vei afla și mai mult la discreția lui.

Lucien își scutură brusc capul.

— Nu accept așa ceva ! Nu mai accept nici această amenințare planînd asupra ta...

Anne tresări.

— Trebuie să te scap de el. O voi face.

Ea înțelesese brusc că Lucien avusese această idee cu o zi înainte, cum aflate adevărul. Și pesemne că acest lucru contribuise la acceptarea rugăminții ei de a-și părăsi apartamentul, de a nu se mai întoarce la uzină. Iată cărei sarcini voia să i se dedice acum !... Ea se strădui imediat să-l îndepărteze de la acest plan, afirmînd că nu va putea fi dus la capăt cu bine.

— La Praga, Heydrich avea un rol mult mai important decît el aici, ripostă Lucien. Și au fost de ajuns doi bărbați pentru a-l ucide.

— El a tras o învățătură din cele întîmplate lui Heydrich, pe care îl cunoștea ! Se păzește.

Vocea Annei scăzu deodată.

— Tu vei fi acela care...

— Va plăti și el, spuse Lucien, cu o profundă fermi-
tate întipărită în glas.

Niciodată nu văzuse pe fața dîrză a lui Lucien o expresie atît de dură, de încordată. Deși se cuibări în brațele lui, stăruind cu o însuflețire îngrijorată să-l abată de la o astfel de hotărîre, Anne simți că nu-și va atinge ținta.

— Nici un motiv nu mă va face niciodată să mă resemnez, lăsîndu-te la cheremul lui !

Privirea lui Lucien strălucea de dîrzenie, dar și de mînie.

— Te-ai gîndit că aş accepta ca un bărbat — și încă unul dintre ei, — să poată dispune de tine ?

CAPITOLUL XLVIII

— V-AR PLACE SĂ MERGEȚI PÎNĂ la Bagatelle ? Poate că va fi ultimul prilej ca să pot revede terenul plantat cu trandafiri.

Cum să nu tresară Anne, sub privirea atentă a lui Günther Forst ? Bagatelle, unde, alaltăieri, fusese împreună cu Gerhard, Marie-Laure și Lucien !... O coincidență ? Nu, nu putea crede. Ce gînd ascuns avea oare Forst ? Voia să-i sporească neliniștea surdă pe care negreșit i-o descoperise ?

„De ce ar pune să fiu urmărită ?“ se întreba, cînd căuta să-și risipească îngrijorările, ce nu-l priveau decît pe Lucien. Desigur, o asemenea supraveghere părea nemotivată dacă Forst nu se interesa de ea decît pentru misiunea fixată... aceea de a-l face pe Gerhard să vorbească.

Îi făcea această propunere la biroul de achiziții din strada Troyon, unde Anne intrase cu cîteva clipe mai înainte.

În odăița de la etajul cinci, a cărei fereastră dădea într-o curte îngustă, căldura, la sfîrșitul acelei după-amiezi, era apăsătoare. Forst voise ca precedentă lor convorbire — neprimind misiunea pe care i-o încredințase — să aibe loc la Saint-Germain. În ziua aceea, îi propunea,

pe tonul cel mai firesc, să stea de vorbă cu ea în altă parte decît în biroul acela supraîncălzit.

Primul imbold al Annei fu să refuze. Apoi se gîndi la cele spuse, în dimineața zilei precedente, lui Lucien : „Am să-l țin la respect“.

„Cum ?“

Anne nu răspunsese. Dar era sigură că numai purtîndu-se astfel — în loc să dispară, cum ar fi dorit Lucien — ea putea să-și protejeze mai departe fratele. Cîtă vreme va mai reuși să cîștige timp ? Ce intenții reale avea Forst ?... Nu va întîrzia să le afle. Desfășurarea ofensivei aliate în Normandia, care se prevedea că, acum, va merge rapid, făcea ca plecarea nemților din Paris să se apropie. Deci, Forst nu va mai putea cu nici un chip să aștepte.

Alături de Anne, în mașina care gonea pe bulevardul Grande-Armée, Günther Forst tăcea. Fu smulsă din gîndurile ei cînd șoferul frînă brusc. O cireadă de vreo sută de vaci urca bulevardul. Lipsa mijloacelor de transport se agrava, pe măsură ce frontul se apropia, iar trenurile și camioanele riscau mai mult să devină ținta avioanelor engleze și americane. De aceea cirezile erau aduse pe jos la Paris, unde magazinele alimentare erau în fiecare zi tot mai puțin timp deschise. Vacile, în loc să se strîngă pe o parte a bulevardului, se împrăștiau la apropierea mașinii — Horch-ul nou, care îi transportase pe Forst și Anne la Saint-Germain.

Anne se gîndi imediat la hotărîrea exprimată de Lucien la el acasă, în ziua precedentă. Decisese s-o scape de Günther Forst ! Și amintea cum Reichsprotektorul Heydrich fusese omorît la Praga, în 1942, în Mercedesul său fără escortă.

Pe trotuar, vreo cincisprezece, douăzeci de persoane priveau mașina oprită de cireadă care, cu toate loviturile de bîță, împărțite dealtfel nu cu prea multă strășnicie, nu se grăbea să elibereze drumul. Anne privea micul grup format. Oamenii aflați acolo păreau doar că se amuză de spectacolul mașinii nemțești oprite de o cireadă de vaci, la Paris. Anne observă că bărbatul care ședea lângă șofer privea de asemenea, cu atenție, grupul oprit pe trotuar. Nu purta uniformă. Dar ca și gestapovistul care stătea în același loc, cînd Forst o dusesese pe Anne la Saint-Germain, avea un pistol-mitralieră pe genunchi.

De fiecare dată când avea întâlnire cu Anne în biroul de achiziții de pe strada Troyon, Günther Forst venea îmbrăcat în civil. În ziua aceea însă, pentru prima oară, nu purta obișnuitul său costum bleumarin cu dungi, cu mânecile puțin cam lungi. Avea o haină și pantaloni gri-deschis, dintr-un material ușor. Mânecile sacoului acestui costum, la fel de bine croit ca și cele ale lui Gerhard, lăsau să se vadă manșetele cămășii. O cămașă care părea atît de fină, încît era greu de procurat în perioada aceea. Cravata era cea pe care și Anne l-ar fi sfătuit s-o pună. Fusesse aleasă, probabil, cu multă grijă...

Această schimbare, adăugată la evoluția atitudinii Sturmbannführerului, care păruse să se contureze mai precis cu ocazia fiecărei noi întâlniri, n-aveau o semnificație pe care Annei nu îi era greu s-o sesizeze ?

La întrebarea pusă imediat după ce Anne intrase în biroul său, îi răspunsese doar că din ultima convorbire avută cu Gerhard, reieșea că nici un comandant militar important nu participase la complot.

— Dar eu v-am cerut informații despre contactele efectuate în timpul pregătirii loviturii de stat. Am pronunțat două nume : Kluge, Rommel...

— Nu mi-a vorbit despre aceste contacte.

— Nu v-a spus nimic despre vizita făcută lui Rommel, la spitalul din Vésinet ?

Anne tăgădui din cap.

— De fapt, nu-mi aduceți nimic.

Vocea sa redevenise calmă și rece.

— Mă obligați deci să vă forțez la supunere. Nu renunț niciodată...

Ea se uită fix la el, cu privirea aceea trufașă, ce părea să-l sfideze.

— Băgați de seamă... rostise el din nou, fără să ridice tonul. V-am prevenit că nu voi fi mai slab cu dumneavoastră decît cu ceilalți. Am spus adevărul...

La Porte Maillot, Anne întoarse o clipă capul. Tresări. O mașină mergea în spatele Horch-ului, cu aceeași viteză, la vreo cincizeci de metri. Un automobil negru...

În Bois de Boulogne, Anne privi iarăși de două ori în urmă. Automobilul își continua urmărirea, dar distanța dintre cele două mașini rămînea aceeași.

Forst nu părea să fi observat mașina din spatele automobilului lor. Anne nu îndrăznea să se mai uite îndărăt.

În fața grilajului porții principale de intrare a parcului, când Horch-ul încetini pentru a parca, Anne reuși din nou să nu-și întoarcă privirea. Dar, în retrovizor, văzu cum automobilul negru se apropia. Își mușcă buzele. Mașina era în dreptul ei. Doi bărbați în față. Doi în spate...

Auzi zgomotul frînării destul de bruște. Închise ochii. Nu făcuse o mișcare instinctivă, ce o apropia de Forst? Vocea monotonă a Sturmbannführerului deveni mai puternică.

— Sînt niște prieteni. Ai mei...

După ce făcu o pauză, potrivit obiceiului său de a pronunța o frază care te făcea să meditezi asupra ei, adăugă :

— Aș vrea să nu vă temeți niciodată de prietenii mei.

Pe alee, în timp ce Forst și Anne se îndreptau spre terenul plantat cu trandafiri, doi bărbați din mașină mergeau în fața lor. Ceilalți, la care se alăturase și cel așezat lângă șoferul lui Forst, îi urma.

— Micile alarme false din pădurea Saint-Germain m-au făcut să reflectez. Fusesem imprudent.

Lăsă să se scurgă cîteva clipe înainte de a continua :

— Am această tendință cînd mă aflu cu dumneavoastră.

Pe terenul plantat cu trandafiri, unde, alaltăieri, la aceeași oră, fusese cu Lucien, Gerhard și Marie-Laure, el se opri un răstimp mai îndelungat în fața pergolei cu trandafiri agățători.

— Imi plăceau florile, încă din copilărie. Mai ales trandafirii. Dar nu exista nici un loc în grădina părinților mei... Nu eram lăsat să plantez sau să semăn cîte flori aș fi vrut. Cartofii erau mai folositori.

Puțin mai încolo, el admiră o specie de trandafir pitic, cu o delicată culoare roz-pal. Vorbi despre arta altoiurilor care fusese necesară pentru a crea acești trandafiri de o nuanță atît de rară.

— Altoisem lângă zid, în fața ferestrei odăiței mele, un trandafir de un roșu care îmi reamintește de asta. În doi ani obținusem trandafiri dar nu erau, desigur, atît de deosebiți. Totuși, cei mai frumoși din sat.: O varietate foarte gingașă. Iarna, înconjuram plin de grijă, cu paie, trandafirul meu, pentru a-l apăra. Cînd am plecat să studiez la Hanovra, nimeni nu s-a mai ocupat de el. La întoarcere, fusese smuls.

Anne se opri.

— Cred că nu mai aveți să-mi spuneți nimic în seara asta.

— Vă înșelați.

Glasul lui Forst păru că se voalează ușor.

— Și ceea ce am să vă spun e important.

Urmîndu-și plimbarea printre răzoare, el începu să vorbească iar despre trandafiri într-un mod care o surprindea puțin pe Anne. Indică pe numele lor numeroase specii : Roses Thé, Floribunda, Hibride agățătoare, Poly-antha...

După ce părăsiră terenul plantat cu trandafiri, trecură în Oranjerie. Abia mai departe, într-o alee destul de îngustă, umbrită toată de merișori, plantați pe ambele părți și îmbinîndu-și crengile într-o boltă, Forst începu să vorbească despre ancheta asupra puciului din 20 iulie, căreia reușise să-i dea, la Paris, o întorsătură eficientă.

Primele interogatorii, la Majestic, fuseseră conduse cu menajamentele prevăzute de acordul încheiat la Paris dintre șefii armatei și SS-iști, în noaptea de 20 spre 21 iulie. Totul se schimbase de cînd Forst primise de la comisia de anchetă specială din Berlin împuternicirile necesare pentru a interveni.

— Am reluat toate interogatoriile. Și le-am condus cu energia necesară. Totuși, n-am fost autorizat să folosesc față de domnii ofițeri aceleași metode ca la Berlin. N-am putut deci să obțin toate mărturisirile sperate. Persis-tînd — pot spune : înverșunîndu-mă — am strîns destule dovezi pentru a-i aresta pe Hofacker, Linstow, Finck, Falkenhausen...

Aruncîndu-i o privire rapidă, el întrebă :

— N-ați auzit niciodată pronunțîndu-se aceste nume ?

Fără să aștepte un răspuns pe care probabil nu-l spera, el reluă :

— Cît privește pe Stülpnagel, chiar fără încercarea lui de sinucidere, nu mi-ar fi scăpat...

Auzindu-l numind copacii rari din parc : cedru, deodar, ulmi răsfirați, nuc negru din America, araucaria, virgilier cu lemn galben, Anne se întreba dacă nu se înșelase asupra motivului ce îl îndemnase pe Forst să-i propună plimbarea la Bagatelle. Nu avusese el această idee doar pentru că venise, probabil singur, de mai multe ori, cum dovedea această cunoaștere a terenului de trandafiri și a parcului ?

Revenind la puciul din 20 iulie, el afirmă categoric :

— Să nu credeți că îndeplinirea datoriei mele nu-mi atrage dușmăniile ! Nu vorbesc, bineînțeles, de adversarii demascați și care văd că li se apropie pedeapsa de care speraseră să scape. Dar chiar în tabăra mea întâlnesc chipuri dușmănoase. Acelea ale oamenilor cărora le stric planurile... Sînt încă atotputernici. Dar au fost muștrați sever. Datorită vigilanței mele. Asprimii mele. Și ei știu că riscă mai mult din cauza slăbiciunii manifestate după 20 iulie. Încearcă să-mi contracareze acțiunea. Și chiar să mă sape la Berlin. Dar voi obține satisfacție. În mod inevitabil. Voi fi mai puternic...

Intoarse capul spre Anne ca și cum, într-un fel de impuls necugetat, îi căuta aprobarea.

— În orice caz, posturile superioare ocupate de ei le permit să frîneze, să limiteze represiunea. Datorită lor, conspiratorii de categoria a doua și a treia scapă acum. Tot așa și ofițerii care au condus arestările SS-iștilor la Paris. Se depun străduințe să fie iertați, susținîndu-se ideea că n-au făcut altceva decît să se supună ordinelor.

Încă o dată, ghici gîndul Annei.

— Prietenul nostru, Gerhard Scheuber, ar avea o șansă să scape dacă represiunea ar rămîne limitată, declară el, cînd ajunseră în fața lacului unde înotau lebede negre. Dar voi fi cu ochii pe el.

Ca și în ziua cînd trebuise să-l însoțească la Saint-Germain, ea se străduia să-l determine la mai puțină severitate. Se întrebese dacă spusele ei n-ar putea avea o anumită influență. Dar înțelese că nu trebuia să spera ca Forst să-și modifice linia de conduită aleasă.

— Rezerv căpitanului Scheuber un rol în realizarea noului meu plan. Acela alcătuit după 20 iulie. Mai întîi, am motive să cred că el și cu prietenul său Hofacker s-au întîlnit înainte de puci cu membrii Rezistenței franceze. Vreau precizări. Faceți-l să vorbească despre acest subiect.

— Niciodată !

Violența refuzului, tonul mînios și de hotărîre neclintită ale Annei pîrură să-l surprindă.

— V-am rugat să nu uitați situația.

— Îmi spuneți să nu mă înșel asupra dumneavoastră. Dar dumneavoastră ?... Cum de-ați putut crede că m-ați putea sili să mă comport astfel ? întrebă ea cu aceeași mînie în glas. N-ați obținut nimic de la mine !...

— E drept. Și v-ați purtat ca o dușmancă.

Adăugă, zîbind flegmatic :

— Dar nu cred că este în interesul dumneavoastră să subliniați prea mult acest lucru.

— Niciodată nu vă voi da ascultare, pentru nimic în lume, spuse ea, cu același accent de hotărîre și mînie.

Oare din cauza celor ce-i cerea acum, sau pentru că nu mai resimțea aceeași teamă pentru Lucien, în ziua aceea, Anne, nemaiputîndu-se stăpîni, răspundea fără menajamente și parcă nesocotind orice prudență ? Vehemența refuzului îi dovedea desigur lui Forst că el nu trebuie să mai aștepte nimic de la ea. Dar, peste un timp, ea se întrebă dacă Forst n-avea cunoștință de situația aceea de mai multă vreme.

Stăteau nemișcați față-n față. Anne avea un chip animat de o furie nestăvilită. Privirea sa, părăind și mai sfidătoare în ziua aceea, strălucea. Se aștepta ca el să-i amintească din nou de ce mijloace de presiune dispunea. Dar Forst se mărgini să spună :

— Acest acces de furie v-a făcut și mai frumoasă...

Anne se îndreptă spre ieșirea parcului. Forst mergea alături, fără a mai scoate un cuvînt. Anne se gîndea la felul cum vorbea acum în fața ei acest bărbat închis și rece, care trebuia totdeauna să fie atent la fiecare cuvînt rostit. Desigur, nu pronunțase niciodată nimic ce ar fi putut fi socotit drept o imprudență, o indiscreție. Totuși, tendința de a se exprima destul de liber în fața ei se accentua. Nu era și asta, de asemenea, un semn asupra sensului căruia Annei îi era greu să se îndoiască ?

În ziua aceea avea impresia că Forst se codea să abordeze alt subiect. Întîrzia clipa aceea vorbind despre ancheta asupra complotului. Ea își amintea de modul cum o cîntărise din ochi cu un moment mai înainte, pe terenul plantat cu trandafiri, cînd îi declarase pe un ton stins :

„Am să vă spun ceva important“.

Căldura rămînea apăsătoare, prevestind furtuna. Dar un vînt ușor adia și făcea să tremure frunzele marilor copaci din parc.

— Vreau să vă atrag din nou atenția, spuse Forst. Și doresc ca să înțelegeți de ce fac asta... Nimeni nu trebuie să se bizuie pe slăbiciunea mea.

Lăsa să se scurgă cîteva clipe.

— Nimeni.

Se întorceau spre mașină, precedați și urmați de oamenii însărcinați să-l protejeze pe Sturmbannführerul Forst. Fără s-o privească, el spuse pe neașteptate :

— Ghiciți ce impresie am avut aflîndu-mă în fața dumneavoastră, cînd m-ați invitat ? Pentru un bărbat ca mine, venind de unde vin...

Anne îl întrerupse. Ca și la Saint-Germain, el nu făcu nici o obiecție cînd îi declară că dorea să se întoarcă acasă. (Soțul său invitase în seara aceea vreo zece persoane. Organizase dineul pentru Maurice Taraude, industriașul din Levallois, pe vremuri prieten cu Victor Villardier și de a cărui mărturie ostilă, la eliberare, Emmanuel se temea. Era invitat și Barowski, împreună cu o tînără figurînd printre speranțele cinematografilei franceze și care urma să fie prezentată lui Taraude, priceput amator de tinere talente.)

Înainte ca mașina să se oprească pe bulevardul Lannes, pentru ca Anne să coboare, la distanță de cîteva minute de casa ei, Günther Forst îi spuse, tot fără s-o privească :

— Ce credeți că simțeam, la început, cînd vă îndemnam să vă ocupați de Gerhard Scheuber, ca să obțineți informațiile pe care le așteptam ?...

Anne vru să deschidă portiera. Mîna lui Forst o reținu pe a ei. Ea dădu imediat drumul clanței. De data asta el o privea intens. Dar vocea sa era gravă, îngrijorată parcă.

— N-ați observat că n-am stăruit deloc ca să vă comportați în felul în care ar fi reprezentat cel mai sigur mijloc de a obține de la Scheuber aceste informații ?

CAPITOLUL XLIX

EMMANUEL NU-I ASCUNDEA ANNEI preocuparea pricinuită de faptul că de două zile Lucien nu venise la uzină. Credea că există o legătură între această absență și scena în cursul căreia Lucien, cedînd impulsivității sale, își exprimase fără menajamente, în urma unei confidențe a lui Gaudechart, părerea despre Emmanuel. Această scenă ca și absența lui Lucien, tocmai în momentul cînd Emmanuel trebuia să dea explicații despre activitatea uzinei în cursul ultimilor ani, îl îngrijorau.

— Am dovedit — și mi-am dovedit — că temerile tatălui meu nu erau îndreptățite când el credea că n-aș ști să păstrez uzina. De când nu mai există, nu numai că activitatea uzinei continuă, dar i-am și mărit importanța. Și, totuși, a existat ocupația ! Dorința de a menține ceea ce tatăl meu crease m-a îndemnat să accept anumite lucruri, în timpul acestor patru ani. Acum risc să plătesc pentru asta. Dar tu, tu nu știi nimic... Obuzele pe care am refuzat să le fabric ! Și mai sînt...

Ea îl liniștește, afirmînd că n-are de ce să-i fie teamă de Lucien. În loc de a părea că s-a calmat, el constată, cu un ton ursuz :

— Uite unde am ajuns : să mă bizui pe tine pentru a-l împiedica să nu se pornească împotriva mea...

O privea cu o curiozitate aproape dureroasă.

— Te-ai schimbat ! Se vede că ai descoperit ceva care, cu mine, îți lipsea.

Emmanuel se afla tot în camera soției sale când sună telefonul. Timbrul glasului Annei, schimbarea subită a fizionomiei sale — și totodată privirea rapidă și oarecum involuntară pe care i-o aruncă, îl făcu să înțeleagă cui îi răspunde. Amărăciunea expresiei lui Emmanuel se accentuă. După ce șovăi cîteva secunde, ieși.

Lucien telefona dintr-o cafenea. Îi spunea cît este de nerăbdător s-o regăsească. Deși ea simțea o dorință vie să-l vadă — dorință mai imperioasă acum, când îi auzea glasul — se silea să-i răspundă că e mai bine să nu se întâlnească în clipa aceea. De când Forst voise să meargă la Bagatelle, unde, cu două zile mai înainte, fusese chiar cu Lucien, se temea și mai mult ca să nu fie filată. Iar atitudinea lui Forst față de ea o convingea că îngrijorarea pentru soarta lui Lucien nu era neîntemeiată.

Apoi Anne se duse pînă la fereastra deschisă spre grădină. Regreta că refuzase, nu fără un mare efort, această întîlnire pe care o spera Lucien. Retrăia clipele când ajungeau la el acasă, pe bulevardul Niel. Îmbrățișarea lui Lucien, îndată ce închideau ușa... Apoi, gîndindu-se la Günther Forst, își spunea : „Am avut dreptate.“

Auzi exclamațiile lui Marie-Laure care juca la parter ping-pong cu Solange Daubel. După ce terminară partida, ieșiră amîndouă în grădină. Zărind-o pe Anne la fereastră, fluturară mîna și strigară bună ziua — Solange mai puțin zgomotos decît Marie-Laure.

Aceasta intră o clipă în camera Annei. O anunță că un om trimis de Lucien luase legătura cu Gerhard. Dar el refuza cu încăpăținare să se ascundă.

— Pretinde că nu se vor face alte arestări. În ultimele zile nici un alt ofițer n-a mai fost hărțuit. Afirma că, după câte știu ei la hotelul Majestic, cei din Berlin se mărginesc la represiunea întreprinsă în Franța.

— Se înșală.

— Unii ofițeri au primit, săptămîna trecută, o înștiințare prin care li se ordonă să comunice adresa familiei lor. Gerhard nu făcea parte dintre aceștia.

— E plauzibil, într-adevăr, că el nu va fi arestat aici, ținînd seama că nemții vor mai rămîne puțin timp la Paris.

— Așa îmi spune și el.

— Dar nu trebuie să plece cu ei !

— Nu mă iubește, rosti Marie-Laure cu tristețe. Ultimele săptămîni au schimbat multe lucruri pentru mine... Și, în primul rînd, eu însămi m-am schimbat. Mi se pare că nu mă mai simt sigură pe picioarele mele. Ai observat că au trecut mai mult de opt zile de cînd nu l-am mai ironizat deloc pe scumpul meu papa ?

Ea clătină din cap.

— Am într-adevăr impresia că s-a întîmplat ce ai prevăzut pe vremea micilor mele zbenguiești. Bertrand sau alții ar fi putut face toate prostiile și nesocotințele ce le-ar fi trecut prin minte, seara aș fi adormit tot așa de ușor. În sfîrșit, așa cred... În timp ce, gîndindu-mă la Gerhard, cînd nu sîntem împreună, mă zvîrcolesc tot timpul în pat. Incerc să mă conving că n-am dreptate să mă frămînt atîta pentru el... Dar nu reușesc.

Marie-Laure oftă.

— Gerhard a făcut totul ca să nu mă implice în aceste evenimente. Cu toate astea, într-un anume fel, am participat la ele. Aș găsi amuzant, și chiar excitant, că le-am trăit... Cu atît mai mult cu cît această întîmplare neplăcută, cu grijile pe care mi le făceam pentru Gerhard, au contribuit, desigur, să mă atașeze de el.

Chipul ei plăcut, cu nasul cîrn, cu privirea vie, se îmbufnă.

— Dar am dovada că această poveste contează pentru el mai mult decît restul. Iar restul sînt eu.

Repetă :

— Nu mă iubește.

Anne îi reaminti că Gerhard, cu cîteva zile în urmă, la Bagatelle, îi dăduse de înțeles lui Marie-Laure că nu voise s-o lege prea mult de el din cauza rolului deținut în conspirație.

— Poate că ăsta-i motivul, admise Marie-Laure. Dar...

Clătină din cap. Chipul îi rămînea îmbufnat și chiar puțin enervat.

— Nu sînt pentru el ceea ce aș vrea să fiu ! Nu mi-aș fi dat poate așa de mult seama, dacă nu v-aș fi văzut pe voi doi, pe Lucien și pe tine...

Se gîndea că între Gerhard și ea totul fusese prea superficial. Pentru Anne și Lucien existaseră anii aceia de pasiune nemărturisită. O pasiune pe care amîndoi încercaseră s-o stăpînească. Nu tocmai asta le exaltase dragostea, dînd mai mult preț sentimentelor trăite acum ?

— N-o să-l determin să mă ia în căsătorie. Dar, dacă mi-o cere, bineînțeles că primesc bucuroasă ! Chiar de-ar fi să trăiesc printre ruine în țara lui, unde desigur că n-o să ne amuzăm prea mult la sfîrșitul războiului. Dar mă tem că n-o să găsesc niciodată, alături de el, fericirea pe care o trăiești tu cu Lucien ! Asta o s-o caut poate toată viața.

— Nu te gîndi decît la un singur lucru : împiedică-l să plece din Paris. Altfel, nu va exista nici un viitor pentru voi doi !

Marie-Laure o privea cu atenție. Gravitatea cu care se exprimase Anne, nota ei de siguranță, o intrigau. Anne părea foarte gînditoare.

— Dacă nu te ascultă, dacă vrea să plece cu ei cînd vor evacua Parisul, îi voi vorbi eu... Nu trebuie să-l lăsăm să plece din nou acolo.

— Anne.

Tînăra fată șovăia.

— Îți amintești de dimineața aceea, acum patru sau cinci săptămîni, cînd eu am luat receptorul în momentul în care ți se telefona ?

Anne se îngălbeni ușor.

— N-am uitat vocea aceea... continuă Marie-Laure. Cercetînd-o cu privirea, o întrebă :

— Cine te chema în ziua aceea ?

Anne rămase mută, cu trăsăturile încordate.

— Voi vorbi cu Gerhard, repetă ea. Dacă nu voi avea posibilitatea, gîndește-te necontenit că nu trebuie să-l lași să se întoarcă în Germania ! Reține-l, indiferent cum !... Dacă nu, nu-l vei mai revedea.

CAPITOLUL I

— AMERICANII SÎNT LA RENNES, la Mayenne, La Martigné... Blindatele lor se năpustesc ca să taie orice posibilitate de retragere trupelor germane imobilizate în Bretania și sacrificate din cauza ordinului lui Hitler de a nu ceda nicăieri terenul. Mai multe divizii, menținute cu încăpăținare pe loc, se află încercuite la nord de Avranches...

Colonelul Boulleau dădea Annei ultimele informații despre desfășurarea luptei din Franța, în acele prime zile de august.

— În sectorul Caen, ei țin încă piept englezilor cu înverșunare. Dar, de cînd a fost străpunsă linia de apărare de la Avranches, nu mai speră să restabilească frontul ! Kluge face tot ce-i stă în putință ca să frîneze înaintarea americanilor. Știe să-și manevreze admirabil trupele... Dar nu mai are nici o rezervă. Diviziile pe care nemții au încercat să le aducă din sud-vest ? Întîrziate de sabotaje și greu încercate pe drum de atacurile machiului...

— Peste cît timp va fi eliberat Parisul ? întrebă Anne.

— Cam în două săptămîni, după părerea mea. Frontul german s-a prăbușit. Dar, așa cum ți-am prezis, nu-i nici o debandadă. Rapiditatea înaintării americane oferă chiar posibilități de contra-atac... Dacă privești harta te frapează cît de important este pentru nemți să declanșeze ofensiva în regiunea Isigny-Mortain, pentru a tăia legătura americanilor cu coasta. Dar Kluge n-are destule tancuri. Și, mai ales, aviația necesară ! Pe cînd aliații, cu forțele lor aeriene considerabile...

Observînd că Anne pare să asculte cu oarecare nerăbdare aceste considerații strategice amănunțite, colonelul se întrerupse. Apoi o felicită pentru rochia de olandă roz pastel, ale cărei tigheluri se rotunjeau în față, terminînd

du-se cu un pliu adînc al fustei. Admirația sa pentru Anne, foarte evidentă de multă vreme, nu trecea niciodată, în manifestările sale, hotarul unor asemenea complimente.

În ajun, un camion cu gazogen de la Atelierele și forgeriile Villardier fusese trimis la Champbreuil pentru a aduce de la moșie legume, ouă, păsări și unt. În mod cert, urma să fie ultima călătorie înainte de eliberare, căci deplasările pe drumurile spre Vest deveneau din ce în ce mai periculoase. Anne telefonase mai multor prieteni lipsiți de o avere care să le permită să-și procure cu regularitate de la bursa neagră produse plătite cu prețuri exorbitante, în acest început de august '44. Dealtfel, chiar în aceste condiții, deveneau greu de găsit... Colonelul venise să-și procure ouă și două livre de unt.

Anne ieșise cu el în grădină. Emmanuel, care avusese în ajun una din crizele lui de ficat destul de frecvente, nu coborîse din camera sa.

Colonelul Boulleau povestea acum că întîlnise, în ziua precedentă, în piața Operei, pe directorul unui ziar care își avea sediul nu prea departe de acolo. (În 1941, colonelul refuzase să dețină cronica militară la acest ziar.)

„Ce planuri ai ?” îl întrebaser pe ziarist.

„Rămîn acasă, bineînțeles.”

„Nu te temi de dificultăți... serioase ? Nu ți se pare preferabil să te pui la adăpost o vreme, pînă ce spiritele se vor liniști puțin ?”

Celălalt ridicase brațele la cer.

„Haida-de !... Eram un admirator al lui Clemenceau ! Toată lumea o știe. Am scris cărți despre el... Clemenceau ! Nimeni nu poate pretinde deci că-i iubesc pe nemți... Și articolul meu împotriva lui Hitler, în *Notre Combat*, în 1939 ?...”

— Părea convins că nu risca nimic, că lucrările, articolele scrise înainte de război, ar împiedica să i se reproșeze cele publicate în timpul ocupației, îi spunea colonelul Annei. Am avut alte exemple despre această facultate de autoiluzionare, surprinzătoare într-o epocă atît de puțin propice visării...

În timp ce el îi vorbea despre iluziile pe care le păstrau unii într-o astfel de perioadă, Anne se gîndi din nou la Gerhard. El părea totuși să mai creadă că ar putea scăpa de Gestapo, cu toate că participase la complotul antihitlerist.

Preocupată de aceste gânduri, ea tăcea. Colonelul, deși părea puțin surprins de acest aer absent al Annei, se străduia să evite o tăcere stînjitoare.

— Evident, amicul nostru Lauzat dovedește mai mult simț realist.

Făcu aluzie la scrisoarea primită de la Georges Lauzat, consilierul tehnic de la ministerul producției industriale, detașat la Paris.

La 1 august, Lauzat își trimisese demisia la Vichy. Expedia tuturor cunoscuților o copie a scrisorii de demisie, al cărei ton dezvăluia un patriotism deosebit de suspect. Și își anunța prietenii de intrarea sa în mișcarea clandestină „pentru a se sustrage consecințelor deciziei dictate de conștiința sa și spre a participa la luptele de eliberare“.

Lauzat nu era, desigur, singurul îndemnat să ia o măsură de prevedere pe care orice slujbaș al statului, preocupat de viitorul său, era îndreptățit să n-o considere inutilă...

Guiseny, care nu-și părăsise postul de la Delegația generală, repeta în ziua precedentă aprecierea șefului guvernului din Vichy despre demisia lui Lauzat.

„Sare din mersul trenului, spusese Pierre Laval. Dar nu departe de stație, cînd merge cu mai puțină viteză. Astfel, nu riscă să-și facă rău sărind ! Și poate să se urce imediat în trenul următor...”

Marie-Laure și Solange Daubel, părăsind șezlongurile pe care stăteau lungite la soare, de cealaltă parte a casei, apărură în costum de baie.

— În curînd va fi ora prînzului... E timpul să mergem să ne îmbrăcăm decent, spuse Marie-Laure. Dar nu ne hotărîm să ne terminăm baia de soare. Ne consolăm cum putem că ne lipsește plaja încă o vară !

Avea un maiou care îi dezvăluia foarte mult corpul. Costumul lui Solange alb, întreg, ar fi obținut aprobarea unei mame de familie severă cu ținuta fiicei sale.

— Mă tem că trebuie să ne resemnăm, cu părere de rău, să nu mergem la mare anul ăsta, spuse Marie-Laure. Chiar dacă ei se hotărăsc să pună capăt războiului. Înainte de a fi scoase toate minele și diversele materiale de război cu care domnii ăștia ne-au împodobit plajele...

Solange Daubel nu mai prînzea singură. Sentimentele lui Marie-Laure față de ea păreau să fi evoluat simțitor, de cînd jucaseră prima partidă de ping-pong. În ziua aceea,

Marie-Laure o atacase mai întâi cu asprime în camera Annei, căreia amanta lui Emmanuel venise să-i ceară sfatul...

Cu cîteva zile înainte, Marie-Laure, simțindu-se, de astă dată, puțin jenată, îi spusese Annei :

„Acum toți francezii trebuie să se susțină între ei. Nu crezi că n-ar fi drăguț dacă am lăsa-o tot timpul să se plictisească în camera sa de la etajul al treilea ? Știi, nu-i deloc antipatică... Poate că am judecat-o pripit. Cunos-cînd-o, mi-am dat seama că are mai multe calități decît credeam.“

Adăugă, aruncînd o privire piezișă Annei :

„Și ce piele catifelată !“

Nu trebuise să insiste cu aceeași ardoare ca atunci cînd îi demonstrase că Anne nu trebuie să admită prezența ființei numită pe atunci de Marie-Laure „invadatoare“. (Și era termenul cel mai moderat folosit de ea față de amanta tatălui său.) Cînd propusese ca Solange să-și ia mesele în sufragerie, împreună cu ei, Anne nu făcuse nici o obiecție.

Pe cînd se îndepărtau spre a se duce să-și îmbrace rochiile, cele două tinere se întîlniră cu majordomul. Vă-zîndu-l cum apare în pragul ușii marelui salon, Marie-Laure își retrase brațul pe care îl ținuse în jurul umerilor Solangei. Paul o înștiință pe Anne că o căutau doi bărbați. În vocea majordomului părea că s-a ivit o nuanță de mirare.

El nu-i poftise să intre în salon. Așteptau în vestibul. Fără să-i fi văzut, Anne înțelese imediat cine erau. Marie-Laure, care luase mîna lui Solange, nu se grăbea să urce scara.

— Poliția germană. Vă rugăm să ne urmați, doamnă.

Fraza auzită pentru prima oară de Anne într-o după amiază de iunie, cu opt săptămîni în urmă, pe bulevardul Gabriel...

Cele două tinere scoaseră exclamații de surpriză. Coborîră în grabă. Erau amîndouă la fel de emoționate. Marie-Laure părea poate mai puțin uluită decît Solange.

— Du-te să-l înștiințezi pe tata !

Imediat, Solange urcă în fugă scara. Marie-Laure protesta cu un ton vehement, explicîndu-le celor doi polițiști că soțul Annei era un mare industriaș francez, a cărui uzină lucrase foarte eficient de patru ani pentru noua

Europă. Afirmă cu impertinență că tatăl său avea legături strânse cu cele mai sus-puse personalități germane din Paris.

Emmanuel Villardier care, în alte împrejurări, ar fi fost consternat de asemenea cuvinte, aproape că-i supra-licită spusele. Ceru explicații. Unul din cei doi străini răspunse doar :

— Avem ordin s-o arestăm pe doamna Villardier.

El se exprima încet, ca și cum și-ar fi căutat fiecare cuvânt. Emmanuel avea trăsăturile mai trase, tenul și mai galben, după criza de ficat suferită. Părul său, rărit pe frunte, nu fusese aranjat decît cu un gest grăbit al mîinii. Coborîse grabnic, avusese doar timp să-și pună un halat. În spatele lui, Solange părea tot atît de tulburată ca și Marie-Laure, care nu contenea să protesteze. Privirile celor doi bărbați treceau de la Anne care, cam palidă, rămînea mută, la cele două tinere fete în costume de baie. Cel mai în vîrstă, un bărbat destul de corpulent, cu țeasta pleșuvă, o cerceta într-un mod insistent pe amanta lui Emmanuel. Costumul de baie sublinia formele Solangei și lăsa să se vadă, sub bronzul ușor al corpului ars de soare, o piele a cărei finețe se ghicea.

— O clipă ! spuse Emmanuel. Voi telefona la Delegația generală...

Cei doi refuzară să aștepte.

— Îl cunosc foarte bine pe unul din șefii Serviciului de securitate din Paris, maiorul Forst ! El a fost de mai multe ori aici...

— Unul din prietenii noștri cei mai buni ! îi asigură energic Marie-Laure.

Cei doi bărbați schimbă o privire.

— Doamna Villardier trebuie să ne urmeze imediat.

CAPITOLUL LI

STURMBANNFÜHRERUL FORST Arborează acel chip inexpressiv, rece, a cărui semnificație Anne o cunoaște. Totuși, ea observă că trăsăturile sale par în ziua aceea puțin contractate.

El stă în picioare în spatele biroului purtînd uniformă neagră, cu insigna de argint, ca și în alte dăți cînd l-a văzut pe bulevardul Foch.

— Ați procurat dinadins Serviciului de securitate al Reichului informații false despre planul conspiratorilor. Am semnat deci ordinul pentru arestarea dumneavoastră. Pentru complicitate cu dușmanii statului național-socialist.

Prima surpriză a Annei trecuse. De aceea, rămînînd în aparență stăpînă pe ea însăși întrebă, căutîndu-i privirea :

— De ce acționați așa astăzi ?

— Ați refuzat șansa pe care v-am lăsat-o cînd am aflat că m-ați mințit ! Totuși, eu v-am avertizat : „N-am fost indulgent față de nimeni. Nu voi fi nici față de dumneavoastră...”

Se exprima cu o voce aspră și chiar cu o notă de minie. Privindu-l intens, ea repetă întrebarea.

— De ce mă arestați astăzi ?

Părea gata să-i răspundă și mai aspru. Dar, fără să scoată un cuvînt, începe să se plimbe nervos prin biroul cel mare.

— Motivul înfățișat nu-i suficient ? întrebă Forst, oprindu-se în fața ei.

Anne izbutește să rămînă impasibilă. Forst întoarce privirea. Șovăie. Apoi, deodată, spune :

— Nu există nici o piedică pentru a vă dezvălui adevăratele motive ale arestării dumneavoastră. Dealtfel...

Vocea lui scăzu :

— N-aș vrea să înțelegeți greșit motivele acțiunii ce trebuie s-o întreprind azi.

O informează că în dimineața aceea a fost înștiințat în secret despre o inițiativă ostilă a șefilor săi din Paris, stingheriți de dîrzenia lui de a-i demasca pe conspiratorii din Franța. Forst știa că îi dăduse de înțeles Annei încă din ziua cînd voise să fie însoțit de ea la Bagatelle, că activitatea sa stînjenește proiectele oamenilor care, conform planului pus la punct împreună cu generalii, la hotelul Raphaël, făcuseră totul pentru a minimaliza evenimentele de la 20 iulie.

Pentru a evita dificultățile ce pot decurge pentru ei din atitudinea intransigentă a lui Forst, care riscă să scoată în evidență îngăduința dovedită față de ofițerii

antinaziști, au luat măsuri împotriva lui. Încearcă să-i slăbească poziția. S-au străduit să-i găsească puncte criticabile în comportarea sa și să le exploateze ca să-și retragă încrederea câștigată la Berlin, datorită energiei cu care conduce ancheta în Franța.

— Au prezentat în felul lor relațiile... noastre. Dacă vor fi fost crezuți, mi-ar dăuna în mod grav.

Un raport, trimis la Berlin, pretinde că Günther Forst, prietenul Annei Villardier, a acordat un tratament indulgent fratelui ei, arestat pentru participare la lupta împotriva trupelor de ocupație. Forst a împiedicat să fie interogată în scopul de a divulga numele complicilor. Aceasta, sub pretextul că în schimb Anne Villardier trebuie să-i procure informații.

Se subliniază, în raportul redactat contra lui Günther Forst, cât de mult au prejudiciat anchetei aceste informații — conform cărora conjurații plănuiau să-i aresteze pe Führer cu prilejul unei vizite făcute pe frontul de Vest. Dacă Serviciul de securitate ar fi fost informat de iminența atentatului, în loc să creadă că membrii complotului s-ar limita la un iluzoriu plan de arestare, s-ar fi putut lua măsuri eficiente pentru a-l păzi pe Führer.

Forst n-a putut nega rolul jucat de Anne Villardier. Cu toate acestea, a continuat s-o protejeze, pretinzând din nou că ar obține de la ea informații de astă dată autentice. Or, nici un fapt pozitiv nu justifică asemenea indulgență.

— Acum câteva zile mi s-a întins chiar o cursă. Numele fratelui dumneavoastră figura pe o listă a membrilor mișcării de Rezistență care trebuiau să fie deportați în Germania. I-am șters numele.

Făcu o pauză.

— Conform făgăduielii făcute... Faptul acesta a fost folosit împotriva mea și scos în evidență, în raportul trimis la Berlin.

Ridică din umeri.

— Ce ironie toate astea !... Fiindcă lupt la Paris, cerînd o represiune foarte aspră, dreaptă, sînt atacat de oameni care n-au acționat cum trebuia după 20 iulie. Iar posturile lor, mai importante decît al meu, protecția de care se bucură la Berlin, le asigură o poziție mai avantajoasă decît a mea. Risc să fiu victima hotărîrii de a-mi face datoria.

Adăugă gînditor :

— Și de asemenea tot ceea ce am organizat, cînd am vrut să mă servesc de dumneavoastră.

Se întrerupse.

— Ei au căutat punctul slab. Și au țintit just. Deoarece pentru mine, punctul slab...

Lăsă să se scurgă cîteva clipe, înainte de a rosti :

— Sînteți dumneavoastră.

Günther Forst fusese informat în secret, în dimineața aceea, de către un prieten demn de încredere pe care îl are la Prinz Albrechtstrasse, despre raportul trimis la Berlin.

— Am luat imediat prima măsură indispensabilă pentru a para lovitura pe care adversarii caută să mi-o dea. Potrivit ordinului dat de mine, fratele dumneavoastră va face parte din convoiul care pleacă azi în Germania.

Ea scoase o exclamație înăbușită.

— Cît privește cealaltă decizie, referitoare la persoana dumneavoastră, mi-a trebuit mai mult timp ca să mă hotărăsc s-o iau... Dar am fost nevoit să admit că-i inevitabilă.

El repetă ticul de a-și freca mîinile.

— Astfel, mă justific anticipat pentru că acuzația lansată împotriva mea nu mi-a fost încă adusă la cunoștință. Deportarea fratelui dumneavoastră, arestarea dumneavoastră, anulează efectul acestei acuzații... Demonstrez, în modul cel mai indiscutabil, că nu v-am acordat un răgaz, după 20 iulie, decît pentru că vroiam să vă folosesc pentru anchetă. În ziua cînd am avut certitudinea că nu pot obține nimic de la dumneavoastră, fratele dumneavoastră este imediat deportat. Și dumneavoastră, care i-ați ajutat pe oamenii din complot, dîndu-ne informații false, sînteți arestată ! Apoi...

Vorbise fără să se uite la ea. În clipa cînd ochii lui întîlniră privirea tinerei femei, făcu un gest enervat, ca și cînd l-ar fi apucat o furie subită.

— Ce i se va întîmpla lui François ? întrebă ea.

— Instrucțiunile mele dovedesc, vă afirm, că n-am fost deloc preocupat să-l cruț ! Vă făgăduisem libertatea sa. Mi-aș fi ținut făgăduiala. Sau ar fi fost uitat în închisoare, în ziua cînd vom părăsi Parisul. Dar dumneavoastră-

tră ?... Ați făcut ce v-am rugat ? Ați continuat tot timpul să vă purtați ca o dușmancă.

— V-a surprins ?

Ripostă aspru :

— Va suporta tot ce-l așteaptă în Germania ? Războiul va continua încă multă vreme. Pare cam plăpînd.

Oare paloarea bruscă a Annei îl făcu pe Forst să-și schimbe tonul ?

— Spuneți-vă că l-ați salvat de ce era mai rău...

În tăcere, o cîntări atent, o clipă.

— Dar răspunsul dat acelui raport dușmănos nu se putea limita la hotărîrea luată de mine cu privire la fratele dumneavoastră. Cei care vroiau să-mi facă rău dispuneau de o armă : dumneavoastră... Felul în care m-am purtat pînă acum cu dumneavoastră, este într-adevăr nejustificat. Acum le-am smuls această armă.

După ce se așază în spatele biroului, în timp ce Anne rămîne în picioare, spune, observînd-o :

— Și am semnat încă un ordin de arestare.

Nu numai că ea se îngălbeni și mai mult, dar nu se putea reține de a-l întreba imediat cu un glas care, deodată, își pierduse cu totul siguranța :

— Împotriva cui ?

Forst nu răspunde numaidecît. Îi scrutează cu intensitate fața.

— Văd că ați ghicit.

— Dar nimic nu vă îngăduie să-l învinuiți ! exclamă ea.

— Mai întîi, lăsînd să se afle că aveți un amant și că eu nu ignor asta, răspund, și astfel, celor care explică menajamentele mele față de dumneavoastră, pretinzînd că...

Chipul palid al lui Forst se îmbujorează ușor.

— Voi mai demonstra astfel că sînteți pentru mine ceea ce am spus. Și nimic altceva...

— N-aveți nici un motiv să-l învinuiți !

— Cel pomenit e de ajuns. Și se găsesc totdeauna destule motive pentru a justifica orice arestare. Pentru noi ăsta-i lucrul cel mai ușor. Dealtfel, nu va fi nevoie să inventăm nimic, dacă unele din deducțiile mele sînt exacte. Și, de obicei, sînt.

Cu voce deznădăjduită, Anne întrebă :

— Cînd ați ordonat asta ?

— În același timp cînd am trimis să fiți ridicată. Va fi adus aici într-o clipă.

Anne se gîndește cu înfrigurare. Pesemne că s-au dus la uzină, apoi pe bulevardul Niel... Cît e de fericită că i-a destăinuit lui Lucien adevărul ! Reușise să-l hotărască să se pună la adăpost. Și totuși, el nu credea într-o primejdie imediată. Ei nu cunosc probabil alte adrese unde să-l poată găsi. Gîndurile Annei se concentrează acum numai asupra acestui punct. Totuși, Forst nu pare să se îndoiască de această arestare... Dacă l-au urmărit pe Lucien ?... Dar el e deprins cu viața clandestină, cu toate precauțiile indispensabile. Apoi, un nou motiv de teamă răsare cînd se gîndește cum a fost arestat fratele său. Din cauza unui om din rețeaua lui, care informa Gestapoul... Neliniștită, îl examinează cu atenție pe Günther Forst. Părea atît de sigur cînd a spus :

„Într-o clipă va fi adus aici.“

El ia niște foi de pe birou.

— Vă amintiți ce ați văzut, în ziua cînd fratele dumneavoastră se afla aici ? Cum se procedează pentru a-i face să vorbească pe cei aduși pe bulevardul Foch ?...

Adăugă repede :

— Nu trebuie să precizez, nu-i așa, că pentru dumneavoastră n-am intenția să procedez astfel ! Semnați doar aceste hîrtii. Declarații fără importanță...

Ea parcurge paginile întinse de Forst. În ele e vorba despre confidențele pe care Gerhard Scheuber i le-ar fi făcut asupra rolului locotenent-colonelului von Hofacker în complot. După ce termină de citit, ea pune, fără un cuvînt, foile pe biroul lui Forst.

— Refuzați să semnați ?

Nici măcar nu-i răspunse.

— Știam, murmură el.

Rupe foile, mototolind bucățile.

— Pentru dumneavoastră nu va fi totuși nici un interogatoriu. Nu ! Nici uneltirile lor, nici orice altceva s-ar întîmpla nu m-ar face să admit asta...

Și strigă, cu o izbucnire violentă :

— Niciodată !

Nervos, face iar cîțiva pași prin birou.

— Dealtfel, nu-i necesar. Voi trece totul în raportul meu... Tot ce-ați putea spune.

O măsură intens cu privirea pe tînăra femeie zveltă, rămasă în picioare în fața lui. Anne tace, păstrîndu-și atitudinea de mîndrie disprețuitoare. Și totuși, i se pare

mai puțin reținută, din clipa de cînd el a făcut aluzie la Lucien.

Günther Forst are ticul lui obișnuit, de a-și netezi și mai mult părul de un blond deschis, peste fruntea largă unde primele zbîrcituri sînt abia vizibile.

— O femeie ca dumneavoastră, *acolo...*

Acum, vocea lui Forst trădează mai puțină siguranță.

— De ce m-ați constrîns să ajung aici ?

Apoi întrebă :

— Mă înțelegeți ?

Începe să vorbească despre copilăria trăită ca fiu al unui factor poștal rural, de studiile urmate cu toate că părinții lui îl condamnau pentru că nu-și cîștiga încă existența. Și dezamăgirea brutală suferită, amărăciunea pe care n-avea s-o uite niciodată, cînd înțelesese că nu va fi ofițer, deoarece cariera la care visa era, pe atunci, rezervată descendenților familiilor privilegiate...

— Dacă aș fi putut deveni ofițer, aș fi poate acum alături de cei din complot... Dar să ne închipuim că, purtînd uniforma lor, mă aflu într-o situație asemănătoare celei de azi. Aș avea, desigur, o atitudine „cavalerească“, după cum se spune în acest mediu. Și, în loc de a îndepărta amenințarea ivită, aș fi cu mîinile legate.

El ridică din nou din umeri.

— Această amenințare, după toate aparențele, nu apasă decît asupra carierii mele. Dar așa ceva nu pot accepta ! Tocmai cînd sînt pe punctul de a culege avantajele îndreptățite pe care mi le-ar fi procurat severitatea mea, devotamentul meu față de Führer. V-am spus : trebuie să urmez drumul trasat...

Pentru prima oară descoperă în glasul lui un fel de exaltare.

— Îmi voi împlini destinul ! Iată forța mea : sînt capabil să fac tot ce este necesar pentru a-mi atinge scopul fixat. Pentru mine scopul acesta trece înainte de orice !

Se plimbă prin birou, se oprește în fața unei ferestre. La ce se uită ? Cuprinsă de o îngrijorare mai vie, Anne se stăpînește cu greu să nu se ducă și ea pînă la fereastră.

— N-aș putea să mă comport astfel, astăzi, dacă n-aș fi trăit o asemenea tinerețe, spuse el întorcîndu-se. Tot ce mi-a lipsit... Și, mai ales, umilințele pe care nu le-am putut uita. Fericiți copiii săraci ! Ei găsesc în amintirea acelor ani — pentru unii, cei mai ușori din viață —

puterea care le permite să biruie totul. Să suporte ceea ce zdrobește sau descurajează pe ceilalți. Ei au un motiv de a nu ceda. Sau, dacă se întâmplă și asta, într-o zi, reușesc să-și revină la timp...

Anne nu-l ascultă. „Dacă nu i-aș fi vorbit lui Lucien, în ultima noapte petrecută la el, Lucien s-ar afla și el acum în mâinile lui Forst“, își spuse ea. Dar Forst nu posedă oare un mijloc neștiut de ea pentru a-l găsi? Mintea nu-i este stăpînită decît de aceste presupuneri îngrijorate. Cînd sună telefonul, simte cum deodată i se încheștează pieptul. I se anunță cumva Sturmbannführerului că Lucien a fost și el adus aici, pe bulevardul Foch?

El răspunde în franțuzește, pe un ton care rămîne de o desăvîrșită curtenie.

— Vă rog să mă credeți, am fost nespus de mîhnit că am fost silit să iau această hotărîre... Acționez în cadrul atribuțiilor ce mi-au fost fixate de către comisia specială a Serviciului de securitate al Reichului, însărcinată cu ancheta asupra complotului împotriva Führerului.

Înainte de a încheia convorbirea, declară :

— Domnul ambasador de Brinon, poate, bineînțeles, să intervină pe lîngă generalul Oberg...

După aceea, îi spune Annei :

— Prietenul dumneavoastră Guiseny... Guiseny, prin intermediul căruia soțul dumneavoastră luase contact cu mine pentru a obține eliberarea prietenilor săi evrei. Așa cum i-am sugerat, l-a sfătuit pe soțul dumneavoastră să mă invite. În fond, de aici a pornit totul. Dacă nu v-aș fi văzut niciodată...

Rămîne o clipă pe gînduri.

— Da, la început a fost un demers al lui Guiseny, la cererea soțului dumneavoastră. Și se termină la fel. Cercul s-a închis.

Se așterne o clipă de tăcere.

— Guiseny mă informează că soțul dumneavoastră, care a venit chiar acum să-l vadă la Delegația generală, este tulburat. Vrea cu orice preț să vă smulgă din mâinile noastre.

În mod insidios, Forst sugerase ca delegatul general Fernand de Brinon să se adreseze comandantului suprem al SS-ului și al poliției germane din Franța. Dar această intervenție nu poate avea nici un rezultat.

— Chiar dacă Brinon stăruie, cei care au adresat la Berlin raportul în care sînteți implicată, nu vor acționa în favoarea dumneavoastră. Asta se înțelege de la sine.

Privirea ochilor albaștri ai lui Forst, care n-are răceala sa obișnuită, se fixează din nou asupra Annei.

— Numai eu aș avea puterea de a vă da voie să plecați. Ca și în alte dăți...

La rîndul ei, Anne se duce pînă la fereastră. Cerul este de un albastru intens. Fără nici un nor. Aerul este uscat, curat. Nici un zgomot de motor pe bulevardul Foch, de unde se vede strălucind asfaltul, între castanii înalți. Un velo-taxi se încrucișează cu o trăsură ce coboară pe bulevard în trapul mărunț al unui cal bătrîn. Apoi trece pe bicicletă, mergînd spre Bois de Boulogne, două tinere femei, a căror rochii, largi de la talie în jos, lasă să li se vadă picioarele lungi bronzate. Anne se gîndește la prima zi cînd fusese adusă în bulevardul Foch. Își amintește de tînăra fată care își oprise bicicleta cu cauciucul dezumflat lîngă imobilul S.D.-ului. Niște soldați se apropiaseră ca s-o ajute...

— Știți că prietenul nostru, căpitanul Scheuber, are șanse de a rezista fără neplăceri pînă la sfîrșitul ocupației Parisului ? De zece zile, nu s-a mai făcut nici o arestare aici, după acelea devenite inevitabile datorită mie... În ce-l privește pe Gerhard Scheuber, n-am forțat nimic. Speram, într-adevăr, că datorită dumneavoastră, el îmi va aduce mai multe servicii, prin destăinuirile transmise de dumneavoastră, decît dacă l-am fi arestat. Și e un individ, ca și Hofacker, de la care nici cei mai buni specialiști nu pot spera să scoată mare lucru ! Acum, pentru el personal, mă limitez la directivele moderate care ne-au fost trasate la Paris. Am motivele mele pentru această atitudine.

Anne înțelege destul de ușor aceste motive. Șefii Sturmbannführerului Forst, care încercaseră să-i dăuneze la Berlin, au fost informați, cu două luni în urmă, că Gerhard Scheuber face parte din complot. Conformîndu-se, în măsura posibilului, liniei de conduită fixată la Raphaël, în noaptea de 20 spre 21 iulie, ei i-au cruțat pe ofițerii care n-au avut în complot un rol prea important. Această indulgență, sau această uitare a superiorilor săi față de Gerhard Scheuber îi procură lui Forst, în raporturile cu ei, un excelent mijloc de ripostă.

— La Paris, interogatoriile n-au putut fi efectuate după metodele care fac reputația serviciilor noastre. Ofițerii arestați n-au trădat, deci, nici un nume. Dar, de-ndată ce ne vom întoarce în Germania, Scheuber se va trezi alături de prietenii săi în închisoarea de la Plötzensee.

Gîndindu-se la cazul în care Gerhard s-ar dovedi destul de imprudent pentru a voi să părăsească Parisul, cînd nemții l-ar evacua, Anne luase hotărîrea să-i facă aceleași destăinuiri ca și lui Lucien. Era gata să procedeze astfel, dacă faptul devenea necesar ca să-l împiedice să plece. Nu va avea timp... Dar vrea să spere că va fi destul de lucid pentru a nu se retrage și el în Germania, unde represiunea capătă neconținut mai multă amploare. Nu-și poate face iluzii asupra soartei care, în mod fatal, îl așteaptă acolo. Ofițerii acuzați de participare la complot sînt mai întîi excluși din armată de o Curte de onoare militară¹. Apoi, rămași fără apărare, sînt dați pe mîna Gestapoului...

Forst pare că-i ghicește din nou gîndurile.

— Mîine, la Berlin, va avea loc, în fața tribunalului poporului, primul proces. Acel al oamenilor arestați pe Bendlerstrasse în seara de 20 iulie. Vor fi spînzurați. Toți... Iar Scheuber care, fără s-o știe, ar fi putut să-mi fie folositor, datorită dumneavoastră, va sfîrși ca și ei. Puțin mai tîrziu.

Forst se apropie de Anne, care rămîne în fața uneia din cele două ferestre înalte.

— Conținutul raportului trimis la Berlin împotriva mea e mai exact decît își închipuiseră autorii lui.

Forst se exprimă pe un ton voalat.

— Cele cunoscute datorită dumneavoastră... Unii ar socoti că-i puțin. Pentru mine, știți, cît de mult au contat. Dar sînt totdeauna în stare să-mi păstrez sîngele rece. Chiar în fața dumneavoastră. Știu să văd. Să înțeleg... N-am sperat niciodată imposibilul. Mai ales după schimbarea petrecută cu dumneavoastră. Cînd am înțeles ce însemna celălalt pentru dumneavoastră.

Vorbește fără s-o privească.

— Mă laud că mi-am păstrat calmul. Totuși, dacă ați fi vrut, m-ați fi putut duce la pierzanie.

¹ Tribunalul numit de Hitler era prezidat de generalii Keitel, Rundstedt și Guderian (*n. tr.*).

Un răstimp.

— V-ați dat seama de asta, nu-i așa ?

Ea nu răspunde.

— Ar fi fost mai bine pentru dumneavoastră, pentru cei care îi iubiți, să fi mers pînă acolo...

Subofițerul care stă de obicei în anticameră intră.

— Sturmführerul Schedle.

— Mai târziu, răspunde Forst pe un ton brusc.

După ce ușa se închide, spune deodată :

— Caut un mijloc de a opri, în ceea ce vă privește, mecanismul declanșat de mine. Posibilitatea pe care o văd n-ar dăuna nimănui... Noi am stabilit că Hofacker, adevăratul șef al complotului la Paris, s-a întîlnit înainte de atentat cu un membru important din Rezistența franceză. Mai era de față încă un ofițer. Am certitudinea că era vorba de căpitanul Scheuber. Ați auzit negreșit vorbindu-se despre această întrevvedere... Faceți o depoziție pe tema aceasta. Treceți ziua întîlnirii. Numele participanților.

El o măsoară stăruitor cu privirea.

— O să-mi spuneți că nu le știați.

Văzînd tăcerea disprețuitoare a Annei, el continuă :

— Atunci, limitați-vă să confirmați că această întîlnire a avut loc.

— Ar însemna să vă ofer o dovadă contra lui Hofacker și a lui Gerhard Scheuber.

— Dacă vreți, nu-l numiți decît pe Hofacker ! El nu poate avea nici un risc suplimentar. Presupun că nu vă vine greu să mă credeți. Am adunat destule dovezi contra lui !... E vărul lui Stauffenberg și a recunoscut că a pus la cale complotul din Vest. Și-a asumat toată răspunderea. Soarta lui este deci pecetluită... Ceea ce puteți spune nu va schimba nimic pentru el.

— Ați vrut să vă serviți de mine. N-ați reușit... V-am mai spus că nu veți obține nimic de la mine, niciodată. Azi, nu mai sînt liberă. Dar nu m-am schimbat ! Orice mi s-ar întîmpla, voi ști că n-am cedat nimic.

— N-ați înțeles că dacă am stăruit să obțin ce vă ceream n-avea decît un scop ? Încercam să vă salvez... Acest fapt nu prezenta inconveniente decît pentru mine. Răspunsul meu la acuzația lor ar fi avut mai puțină forță, mai puțin răsunet. Această soluție n-ar fi fost atît de sigură, atît de clară. Consideram totuși, că trebuie să-mi asum acest risc. V-aș fi pus în libertate !...

Făcu un gest furios.

— Și dumneavoastră refuzați !

Mînia i se potolește iute.

— Ah ! dacă aş putea... Dacă aş fi sigur că raportul lor mi-ar pricinui mai puțin rău decît am crezut... Am mijlocul necesar pentru a-i ține la respect.

Începe iar să se învîrtă prin birou.

— Nu ! În situația mea nu trebuie să existe nici cea mai mică umbră de îndoială. Trebuie să nu mi se poată imputa nimic. Forța mea e claritatea deplină, neînduplecarea...

Pare că nu vorbește decît pentru el însuși. Din nou, glasul său are un accent de exaltare aprigă.

— Mi-am înțeles destinul. Voi rămîne credincios față de ceea ce am fost. Voi fi așa cum trebuie să fiu !... Am știut dintotdeauna că pentru asta aş fi în stare, la nevoie, să sacrific ceea ce ar fi contat mai mult pentru mine.

Șoptește cu o voce abia auzibilă.

— Asta și fac, azi.

Se aude soneria telefonului. Ca să răspundă, Forst trece din nou în spatele biroului său. Anne înțelege imediat că-i vorba de Lucien. Cînd o privește, după ce a pus receptorul în furcă, nu-i este greu să-i ghicească gîndul.

— Nu vă preocupați decît de el... Cînd pentru dumneavoastră totul e pierdut.

— N-ați reușit ! strigă ea.

— Precauțiile luate de el arată că arestarea este justificată.

Chipul Annei se luminează deodată.

— Am dat ordin să se continue cu multă energie cercetările. Și să fie folosiți cei mai buni specialiști, utilizînd toate posibilitățile de care dispunem.

Inima Annei se strînge, cînd Forst adaugă :

— Avem la Paris mijloace eficiente pentru a pune mîna pe cei pe care vrem să-i găsim. Mijloace pe care nici dumneavoastră, nici el, nu le bănuți.

Se ridică în picioare.

— Veți pleca. Mai întîi la închisoare. Apoi...

Se scurg cîteva secunde.

— Abia adineauri eram gata să comit o greșeală. Nu se va mai repeta. Precizez acest lucru ca să n-aveți nici o dezamăgire. Nu voi mai risca. Nu voi face nimic care mi-ar putea slăbi poziția pentru a atenua...

Günther Forst nu-și termină fraza.

— Vă avertizasem că nu voi fi slab.

— N-am așteptat nimic din partea dumneavoastră !

— Fără îndoială, n-ar fi trebuit, azi, să vorbesc atât de limpede. N-aș fi făcut-o niciodată, dacă n-ar fi fost la mijloc persoana dumneavoastră... Dar totul trebuia să fie clar între noi. N-aș fi suportat gândul că ați putea înțelege ceva greșit. Acum zarurile au fost aruncate. Definitiv.

Forst se exprimă acum cu glas monoton. Pare să-și fi redobândit complet stăpânirea de sine.

— Ascultați... Trebuie să aveți o idee despre ceea ce se va întâmpla în Germania. Șocul va fi atunci poate mai puțin neplăcut. Depășește tot ce vă puteți imagina mai rău... Nu, nu vă puteți închipui asta ! Nimeni...

— Am vreo șansă să mă întorc ?

— Se vor întoarce, în primul rînd, cei care își vor fi păstrat voința de a nu renunța niciodată. Cei care vor avea un motiv mai puternic decît orice pentru a voi să supraviețuiască.

— Am acest motiv.

— L-am înțeles...

Cu o notă de siguranță profundă, ea spune :

— Știu că-l voi regăsi.

CAPITOLUL LII

BRUSC, MARIE-LAURE PUFNI ÎN rîs. Gerhard, care, întins lîngă ea, o ținea în brațe, se ridică surprins. Acest acces de veselie contrasta cu îngrijorarea pe care Marie-Laure nu încetase s-o exprime de cînd știa că Gerhard trebuia să părăsească Parisul, de unde se și evacuasera o parte din serviciile germane. Nimic din tot ce spusese ea nu putuse să-l rețină.

— Mi-am amintit adineauri, deodată, de afișul citit azi-dimineață pe zidurile Parisului : *Fiecărui parizian boșul său.*

Goală, în brațele lui Gerhard, ea se cuibări iar la pieptul său, rîzînd mai tare.

— Într-un cuvînt, aplic în mod scrupulos consemnele insurecției.

O luminare pusă pe noptieră lumina pe jumătate o parte din cameră. În seara aceea, electricitatea nu funcționa în cartier. De mai multe zile, Parisul nu mai avea gaz. Venind cu bicicleta, la sfârșitul după-amiezii, Marie-Laure văzuse în fața magazinelor alimentare cozi mai lungi decît în ultima vreme.

În colțul străzii Belles-Feuilles, două sau trei sute de persoane așteptau în fața unei lăptării, cînd patronul acesteia le înștiințase că n-ar putea „onora” decît tichetele pentru douăzeci și cinci de cartele alimentare. Marie-Laure auzise proteste. Dar nimeni nu era cu adevărat prost dispus. Era o vreme foarte frumoasă. Nemții plecau. La numeroase ferestre se și arborau drapele albastru, alb și roșu. Începeau să se vadă pe stradă oameni înarmați purtînd brasarde tricolore. Rația de carne, fixată la 90 de grame pe săptămîină, nu putuse fi distribuită la mulți măcelari. Dar această slabă aprovizionare, devenită aproape inexistentă, părea ultima neplăcere a unei epoci care lua sfîrșit. Aproape toți parizienii erau convinși că asemenea greutăți vor dispărea complet peste cîteva zile.

Marie-Laure îi povestea lui Gerhard că, în dimineața aceea, bucătarul nu găsise, în odăița din fundul băcăniei unde se aproviziona la bursa neagră, decît două salate, cu 55 de franci bucată. În ajun, refuzase să cumpere o livră de unt la prețul de 600 de franci, care îi părea prea imoral cînd un muncitor bun, la Atelierele și forjeriile Villardier, nu cîștiga mult mai mult pe săptămîină. În casa lui Emmanuel Villardier de vreo douăsprezece zile nu se mai primise nimic de la Champbreuil. Atacurile avioanelor aliate făceau prea periculoasă circulația pe șoselele din Vestul Parisului.

„Dealtfel, acum, Champbreuil este ocupat — pardon, vreau să spun : eliberat — de americani, conchise Marie-Laure. Se pare că ieri se aflau în împrejurimile orășelului Rambouillet...”

Ea și Gerhard putuseră lua în seara aceea o ultimă cină acceptabilă în apartamentul din strada Villejust (unde lampa cu alcool înlocuia gazul), datorită rezervelor prevăzutoarei Marie-Laure și proviziilor pe care și le procurase la club, unde de doi ani se ducea să danseze...

Se auziră patru sau cinci detunături, nu prea îndepărtate.

— La hotel Majestic ? întrebă Gerhard îndreptându-și spatele.

În timpul serii, scurte schimburi de focuri izbucniseră în diferite locuri ale Parisului.

Marie-Laure îl cuprinse din nou cu brațele, străduindu-se să-l facă să renunțe la tentația de a se duce să vadă dacă nu cumva chiar Majesticul era atacat de oamenii cu brasarde tricolore. Apoi îi făcu noi imputări.

Gerhard afirmă iar că nu era chiar atît de amenințat cum credea ea. De peste trei săptămîni la Paris nu se făcuse nici o nouă arestare printre membrii complotului.

— Dar nu vezi ce se întîmplă în Germania ? Nu tragi nici o învățătură ?

Primii opt conspiratori judecați de Tribunalul poporului¹ la 8 august, fuseseră, firește, condamnați toți la pedeapsa prevăzută. Printre ei mareșalul von Witzleben care, la 20 iulie, cînd se credea că Hitler murise, luase titlul de comandant suprem al forțelor armate.

Condamnații fuseseră spînzurați în cîrlige de măcelărie. Moartea lor fusese filmată în cele mai mici amănunte². La Hitler, înclinația pentru violență și moarte păreau să se agraveze de la 20 iulie — deși stăruia să evite spectacolul orașelor bombardate, fiindu-i teamă că nu-l va putea suporta. Pusese să i se ruleze la cartierul general, filmul acestor execuții...

Procesul următor trebuia să fie acel al complotiștilor din Paris : generalul von Stülpnagel (orb de cînd își trăsese un glonte în cap), șeful statului major, colonelul von Listow, Finckh, Hofacker... Soarta lor nu putea fi decît aceeași cu a condamnaților de la 8 august.

Străduindu-se să mai domolească temerile lui Marie-Laurei, Gerhard sublinie că generalul von Boineburg, locotenent-colonelul von Kraewel și ceilalți ofițeri care la 20 iulie conduseseră arestarea SS-iștilor din Paris, nu fuseseră hărțuiți. Supunerea era un principiu sacru, atît

¹ Procesul s-a desfășurat în zilele de 7 și 8 august 1944, așezisul tribunal al poporului fiind prezidat de Roland Freisler, omorît mai tîrziu în timpul unui raid aerian. Principalii asesori ai lui Freisler au fost generalul Hermann Reinecke, șeful statului major al înaltului comandament al armatei și Lemmie, consilier al Tribunalului Poporului (*n. tr.*).

² Procesul a fost filmat. Filmul a fost prezentat și în fața armatei germane, dar militarii l-au primit cu multă ostilitate, așa că Goebbels s-a grăbit să-l retragă din circulație (*n. tr.*).

de indiscutabil în armata germană, încît părea să-i absolve, chiar în asemenea împrejurări, pe cei care acționaseră contra regimului, pentru că executaseră un ordin.

— Nici unul din camarazii mei n-a dezertat. Chiar din rîndul celor care aveau un rol mai important decît mine în această acțiune.

— Îi dai zor cu camarazii tăi ! spuse ea, cu iritare. Nu te puteai aranja ca să rămîi cu cei care au primit ordinul să apere Parisul și, dacă am înțeles bine, se pregătesc să fie făcuți prizonieri în modul cel mai confortabil posibil ?

Hitler îi ordonase generalului von Choltitz, noul comandant militar al Parisului, să arunce în aer podurile capitalei. Ca de obicei, Hitler interzicea orice mișcare de repliere. Trebuiau să se lupte în Paris, să apere pînă la capăt fiecare cartier, fiecare stradă, fiecare clădire. Fără să țină seama de distrugerile ce ar putea fi provocate în capitala franceză. Nemții aveau la Paris 20 000 de oameni, 60 de tunuri, 60 de avioane, 80 de tancuri... Dar generalul von Choltitz nu ascundea ofițerilor în care avea mai multă încredere că hotărîse, cu acordul lui Speidel, care mai era încă șeful statului major al restului grupului de armate B, să nu urmeze instrucțiunile lui Hitler. El nu va da nici o luptă care ar provoca distrugerii considerabile în Paris și, desigur, pierderi mari în rîndul populației ¹...

— Mai tîrziu, parizienii vor da numele generalului von Choltitz unuia dintre bulevardele lor, spusesese Gerhard zîmbind. Și pe altul îl vor numi Nordling, după consulul general al Suediei...

Gerhard făcea parte dintr-un grup de ofițeri avînd sarcina să se ducă pentru a lua de urgență măsurile necesare amenajării a ceea ce se numea „Linia Kitzinger“. Această linie, care mergea — în mod teoretic — din nordul Franței pînă la frontiera elvețiană, constituia noua poziție pe care trebuia să se fixeze forțele germane în retragere. Cel puțin așa se hotărîse la cartierul general al Fûhrerului.

Cu sprîncenele încruntate, ȧuguindu-și puțin buzele, Marie-Laure își luase figûra ei îmbufnată. Întrebă brusc :

— Poți să-mi juri că n-ai cerut această misiune ?

El nu tăgădui.

¹ Într-adevăr, generalul von Choltitz s-a predat la 25 august 1944 generalului Leclerc, care, în fruntea diviziei sale, intrase în Paris cu o zi înainte (n. tr.).

— Când am înțeles intenția lui Choltitz de a se preda, după o luptă simulată, n-am vrut să mă las făcut prizonier.

Marie-Laure exclamă furioasă :

— Se pretinde că bărbații sînt în general mai inteligenți decît noi ! Ar fi de discutat această afirmație... Dar sînt sigură că femeile știu să înțeleagă mai bine evoluția unei situații. Dovada : noi doi... Tu raționezi în cadrul prejudecăților, al ideilor tradiționale cu care ți s-a împuiat capul din copilărie. Un soldat, un patriot nu trebuie să se lase făcut prizonier ! Chestiune de onoare. Despre „dezertare“, cum spui tu, nici nu poate fi vorba... Îl detești pe personajul care guvernează țara ta. Prietenii tăi au pus o bombă sub fundul lui. Dar tu vei reveni cuminte acolo unde el și echipa lui sînt încă stăpîni. Ca să-ți pună lațul de gît.

Ea se exprima cu iritare crescîndă.

— N-ai înțeles că nu trebuia să trecem prin epoca pe care o trăim cu mentalitatea din 1914 ! Tu ai complotat contra lui Adolf. Înălțuit de prejudecățile tale de acum un secol, uiți asta ! „Voi, germanii, aveți memoria scurtă.“

Marie-Laure nu reuși să surîdă decît cîteva secunde.

— N-am izbutit să te fac să admiți că lucrul cel mai important, cel mai urgent, este să rămîi în viață.

— Mă voi întoarce, Marie-Laure.

— În cursul unei contra-ofensive victorioase a Wehrmachtului, sprijinită de faimoasele arme secrete !

— Voi reveni fără uniformă. Voi discuta despre afaceri cu tatăl tău. Dacă bombardamentele continuă în ritmul ăsta, și dacă vor fi urmate, cum ne promite radio Londra, de distrugerea uzinelor noastre, el va avea prilejul de a ne ajuta s-o punem pe a noastră în funcțiune, la Essen.

Ea își păstra mutra sa în-ciudată. Reținînd-o cu blîndețe lîngă el, continuă :

— Îi voi cere și altceva. Dacă în prealabil îmi dai consimțămîntul.

— Prima aluzie. De ce ai așteptat această noapte ca să mă informezi despre acest proiect delicat ? Credeam că te pregăteai fără remușcare să părăsești pe Copila nevinovată, jucăria lubricității soldățoiului teuton.

Marie-Laure își regăsea subit buna dispoziție.

— Am așteptat din cauza celor pe care le știi. Și a războiului, care continuă. Nici chiar azi n-am dreptul să

spun nimic ce ar putea să-ți angajeze viitorul. Dacă găsești bărbatul care...

Cu vehemență, dar pe un ton de tandră imputare, ea îl întrerupse :

— Nu-mi spune că n-ai fost nici măcar capabil să înțelegi că pe acest bărbat l-am și găsit !

Între ei convorbirea fusese totdeauna lipsită de gravitate. Gerhard nu-și stăpînea emoția în timp ce declara cu jumătate de gură :

— Marie-Laure, ceea ce există între noi are mult mai multă importanță decît mi-am închipuit la început... Mi-am făcut imputări. Totuși, îți amintești că față de tine, am fost... șovăitor. Nu stă în firea mea. Am fost reținut, tocmai...

— Se știe, frumosule domn ofițer blond, că m-am aruncat de gîtul tău ! Așa cum aveam chef de cînd te-am văzut prima dată în casa noastră. Dar ai delicatețea să nu reamintești amănuntul cu grija aceea de precizie într-adevăr caracteristică germanilor care nu menajează deloc pudoarea unei tinere fete.

— Momentele trăite împreună...

— Nu te-au făcut să-ți uiți camarazii !

Tonul lui Marie-Laure redevenea mușcător.

Desprinzîndu-se din brațele lui, ea întrebă :

— Trebuie să părăsești, într-adevăr, în noaptea asta Parisul ?

— Da, murmură el.

Desigur, pentru a înlătura acest subiect el se porni imediat să vorbească despre pregătirile de plecare făcute la hotelul Majestic. Părea că încearcă s-o facă să zîmbească pe Marie-Laure — care ironiza cu ușurință unele trăsături ale caracterului german — relatînd cum se desfășurase această ultimă zi.

— Munca a continuat cu aceeași rîvnă în toate serviciile încă neevacuate. Ca și cînd ar fi fost vorba de o zi oarecare din acești patru ani de ocupație...

Ofițerul șef al serviciului de control administrativ al presei aflate că la *Nouveaux Temps*, la *Paris Soir* și la *Toute la Vie* se distribuia o importantă indemnizație redactorilor, probabil în ipoteza unei destul de lungi perioade de inactivitate.

Ofițerul însărcinat cu controlul administrativ nu fusese avertizat în prealabil, cum s-ar fi convenit în împrejurări

normale — dacă te puteai exprima astfel... De aceea, acest căpitan, care ocupa biroul vecin cu cel al lui Gerhard, îl certase foarte sever la telefon pe administratorul celor trei ziare, amenințându-l chiar cu arestarea. Și dăduse ordinul, întărit cu scrupulozitate printr-o scrisoare contra-semnată cu forme în regulă, de a înceta plata acelor avansuri, neprecedate de demersuri reglementare.

Totuși, același căpitan își făcuse de dimineată valizele. Și se pregătea să părăsească Parisul la două ore după ce dictase nota sa către administratorul ziarelor *Nouveaux Temps*, *Paris Soir* și *Toute la Vie*. Dar, pînă în ultima clipă, el își exercitase funcțiile sale în mod scrupulos.

Marie-Laure nu rîse, așa cum spera Gerhard. Încercînd s-o abată de la preocupările sale, vorbi după aceea de sinuciderea mareșalului von Kluge. După informațiile oficiale, mareșalul sucombuse în urma unei embolii. Dar la hotelul Majestic se aflase că, în realitate, se sinucisese.

Unii conspiratori, aflați încă în libertate, continuau să-i poarte pică mareșalului von Kluge pentru că n-avusese îndrăzneala să dețină rolul pe care l-ar fi jucat Rommel, dacă n-ar fi fost scos din luptă cu trei zile înainte de puciul din 20 iulie. Cu tot refuzul lui de a se ralia la lovitura de stat, Kluge știa că devenise suspect, în urma rapoartelor trimise de acel șef al S.D.-ului care, la Paris, se înverșuna să-i descopere nu numai pe conspiratori, ci pe toți cei informați despre complot. Sturmbannführerul venise la Roche Guyon „pentru a lua mărturia comandantului șef din Vest“. A doua zi după această vizită, mareșalul von Kluge se expusese atît de mult, inspectînd frontul, încît ofițerii care îl însoțeau avuseseră impresia că își căuta o moarte ostășească...

Voința de răzbunare a lui Hitler era așa de cruntă încît nu-i putuse ierta faptul de a fi fost în contact, chiar pentru a le da un răspuns negativ, cu cei care vroiseră să-l ucidă. Din îndepărtatul său cartier general, situat în mijlocul pădurilor din Prusia Orientală, Hitler continua să conducă personal operațiile din Franța, din răsărit, din Italia... Dăduse mareșalului von Kluge ordinul de a lansa o parte foarte importantă din forțele rămase la dispoziția lui în contra-atacul care, pornind din Mortain, avea scopul să taie în două „culoarul de la Avranches“, unde americanii străpunseseră frontul german. Kluge, cu toate că simțea planînd asupra lui amenințarea arestării, condusesese

ofensiva cu energia disperării. Știa totuși că insuficiența mijloacelor de care dispunea nu-i lăsa șanse să ducă la bun sfârșit operația concepută desigur, pe plan teoretic, cu o perfectă logică. Ofensiva fusese zdrobită de aviația aliată. Kluge cerea să i se îngăduie să se retragă, ca să evite distrugerea totală. Dar fiecare înfrângere îl făcea pe Hitler să persiste și mai mult să nu dea înapoi. El răspunsese doar atît :

„Mîine un nou atac. Același obiectiv.“

De aceea, acum, ceea ce mai rămînea din cele paisprezece divizii germane angajate — după ce suferiseră pierderi foarte mari — în această ofensivă, era aproape complet încercuit în punga dintre Mortain și Falaise. Primele Panzere erau semnalate lîngă Chartres, Rambouillet și Mantes... De la debarcare, armatele germane din Vest pierduseră aproape 400 000 de oameni, dintre care mai mult de jumătate uciși și răniți.

La 17 august, Kluge fu uluit văzînd că sosește la Roche Guyon mareșalul Model¹. Acest om bondoc, cu chipul aspru (cel mai tînăr dintre mareșali, cu excepția lui Rommel), specialist pe frontul de răsărit în luptele defensive, se bucura de reputația unui om înzestrat cu o extraordinară tenacitate, cu o voință brutală, într-o armată în care comandantii energici nu lipseau. Cu începere din 20 iulie Hitler aprecia în mod deosebit calitățile lui Model. Într-adevăr, Model fusese primul mareșal care îi trimisese Führerului o telegramă pentru a-l felicita că a scăpat de atentat și a-l asigura de devotamentul său.

Model îl anunțase pur și simplu pe Kluge că preluase comandamentul frontului occidental. În felul acesta, lipsit de cele mai elementare menajamente, Kluge aflase despre demiterea lui. Kluge îi încredințase generalului SS. Sepp Dietrich o scrisoare adresată lui Hitler :

„Am admirat întotdeauna prodigioasa energie a Führerului în această luptă gigantică, îi spusese el lui Sepp Dietrich. Dar îi cer să aibă noblețea să pună capăt războiului, dacă noile arme nu răstoarnă situația... Eu mi-am făcut datoria. Pînă la capăt“.

Și cu brațul ridicat, mareșalul răspunsese salutului lui Sepp Dietrich :

„Heil Hitler !“

¹ Mareșalul Walter Model, comandantul unui grup de armate în U.R.S.S., apoi, din 1944, al tuturor armatelor din Apus (*n. tr.*)

Cu două ore mai târziu, mareșalul von Kluge se otrăvise cu fiola de cianură, de care nu se mai despărțea în ultima vreme.

— Astfel, el dispare înaintea oamenilor care s-au dus, la 20 iulie, să-l implore să li se alăture, spuse Gerhard. Aderarea lui i-ar fi salvat, poate. Și el ar mai fi trăit și azi...

Marie-Laure rămăsese cuibărită la pieptul lui, fără să mai rostească vreun cuvânt. O interesau oare spusele lui Gerhard ? Sau rămînea pradă aceluiași gânduri ?... Ca și cînd ar fi vrut să evite orice tăcere între ei, el vorbea acum despre vizita făcută la spitalul militar din Vésinet, mareșalului Rommel, înainte ca acesta să fi fost evacuat în Germania.

Rommel se simțea mai bine, deși suferea de migrene puternice. Urmele fracturilor nu erau prea vizibile, afară de cea de deasupra ochiului stîng. Deși îl enerva și acum comunicatul oficial înfățișînd rana sa drept rezultatul unui banal accident de automobil, Rommel își regăsise încrederea și buna dispoziție, pe care nici o dificultate nu putuse niciodată să le întunece multă vreme. Fără să se sinchisească de prescripțiile doctorului, se sculase plin de elan cînd i se adusese o uniformă nouă și cizme noi. Nu putuse renunța la plăcerea de a încerca, imediat, în fața lui Gerhard, uniforma și cizmele.

Întrerupîndu-l, Marie-Laure spuse brusc :

— Am impresia că tu nu ești la fel de încrezător ca el în perspectivele lui. Celălalt, Kluge, era suspect și se credea condamnat, îmi spui tu. Și totuși, el a stat deoparte la 20 iulie ! Atunci, este posibil ca Rommel, pe care conțați, să nu riște nimic ?

Gerhard nu răspunse.

— Știu ce l-aș fi sfătuit, dacă m-ai fi luat cu tine la Vésinet. Aș fi avut poate mai mult succes decît cu tine... Dar, dacă tu nu ești prea liniștit în privința lui, ești într-adevăr convins că pentru tine totul se va sfîrși cu bine ?

El o îmbrățișă. Se auzea uruitul înfundat al tancurilor germane care, îndreptîndu-se de astă dată spre răsărit, urcau pe bulevardul Foch.

Gerhard întinse brațul spre ceasul de pe noptieră. Apoi murmură :

— A sosit timpul...

Ea îl îmbrățișă și mai strîns. În ciuda eforturilor lui Marie-Laure, el reuși, cu oarecare greutate, să se ridice peste o clipă în picioare.

În timp ce se afla în camera de baie se uită și ea la ceas.

Apoi, goală pușcă, se duse pînă la fereastră, o întredeschise. Se auziră din nou cîteva împușcături. Dar, de data asta, veneau dinspre centrul Parisului.

Cînd Gerhard ieși din camera de baie, nu-i mai rămînea decît să-și pună tunică.

— Încă o clipă... spuse ea, pe un ton de călduroasă implorare.

El se așeză pe pat. Mîna lui Marie-Laure îi desfăcu nasturii cămășii.

— Lasă-mă să-ți ating cicatricile ! Ca în prima seară...

Gerhard se sili să zîmbească. Adineauri, pe cînd Marie-Laure parcă nici n-auzea cuvinte foarte îndepărtate de frămîntările ei, el vorbea mult. Acum, ea făcea la fel, în timp ce continua să-i mîngîie umărul. Cu o vervă care părea forțată, ea trecea de la un subiect la altul. Vorbea despre prietenii săi de la club, pe care Gerhard îi cunoștea. Relata, părăind că se distrează, întîmplări ce-i fuseseră povestite în ultimele zile ale ocupației.

Nu-i era greu lui Gerhard să-și dea seama că Marie-Laure se străduia să întîrzie clipa cînd va trebui să-și ia rămas bun de la ea. Și n-avea curajul s-o întrerupă. Ea vorbea acum despre Pierre Laval, pe care alaltăieri nemții îl luaseră cu ei la Belfort, împotriva voinței lui și cu toate că protestase ¹. Se spunea că ei se pregăteau să-l aresteze, la Vichy, și pe mareșalul Pétain și să-l ducă spre răsărit. ²

— Îți amintești de Jean Favier-Thouve ? Ziaristul... Ai cinat cu el la noi acasă... Inteligent, amuzant și, cum se cuvine, se dă în vînt după alcoolurile cele mai variate. Ne povestea ieri ultima lui întîlnire cu Pierre Laval, la 15 august...

¹ Ridicat de nemți în momentul retragerii lor din Franța, Laval a stat între 25 august 1944 și 26 aprilie 1945 la Sigmaringen. Înapoiat apoi în Franța, a fost judecat și condamnat la moarte pentru trădare (*n. tr.*).

² Ridicat de asemenea de germani, la 20 august 1940, el a fost deținut tot la Sigmaringen și, după ocuparea acestui oraș de către aliați, s-a refugiat pentru scurt timp în Elveția. Revenit în Franța la cererea noului guvern, a fost judecat la 23 iulie 1945 și condamnat la moarte, pedeapsa fiindu-i apoi comutată în închisoare pe viață (*n. tr.*).

Favier-Thouve, de multă vreme în termeni buni cu Pierre Laval, se prezentase la palatul Matignon¹ ca să-l salute pe șeful guvernului. Pierre Laval se afla de la 9 august la Paris, unde voia să negocieze un acord cu autoritățile germane pentru a împiedica să se dea lupte în capitală. Intenționa, de asemenea, să determine întrunirea Adunării Naționale. Obținuse în mod provizoriu eliberarea lui Eduard Herriot², care fusese adus la Paris, unde Laval se străduia să-l convingă să convoace Adunarea. După aceea se va forma un nou guvern, proiect care nu era tocmai în vederile generalului de Gaulle. După Favier-Thouve, oamenii care aveau mania să se considere bine informați, nutreau convingerea că un plan conceput pentru a bara lui de Gaulle drumul spre putere avea cele mai serioase șanse de a fi susținut de președintele Statelor Unite.

La palatul Matignon, ușierii, chiar în dimineața aceea, intraseră în grevă. Ca mulți alții care, în posturi mai importante, serviseră Statul francez mai mult de patru ani, ei socoteau că nu se cădea să mai întârzie, în acel 15 august 1944, momentul de a-și manifesta sentimente opoziționiste.

Ministerul informațiilor, Paul Marion, stînd cu modestie în locul ușierului, în anticamera președintelui consiliului, îl primise pe Favier-Thouve.

„Nu vei aștepta mult timp. Cum vezi, nu se îmbulzește nimeni“...

Într-adevăr, pe coridoare, în birourile de la Matignon, nu mai părea să fie țipenie de om. Nimeni, în afară de Pierre Laval și ministrul său de informații... Favier-Thouve se interesase de proiectele șefului guvernului de la Vichy. Pierre Laval era calm, foarte stăpîn pe sine, cu chipul odihnit al unui om care a petrecut o noapte liniștită. Terminîndu-și țigara, își aprinsese numaidecît alta, luată din pachetul de „Balto“ pus pe birou.

¹ Palat construit pe la 1721, rezidența primului ministru al Franței. Aici se țin de obicei consiliile de miniștri (*n. tr.*).

² Om politic și om de stat francez (1872—1957), unul dintre liderii partidului radical-socialist, de mai multe ori ministru, iar în 1924—1925 și 1932, prim-ministru. Adversar al militarismului german, a fost arestat de hitleriști și deținut în lagăr. Membru al Academiei franceze și laureat al premiului internațional pentru pace în 1954 (*n. tr.*).

„Eu n-am părăsit Franța cînd au invadat-o nemții, spusese Laval. N-o voi părăsi acum, cînd sosesc americani.”

Apoi, ca și cum s-ar afla în fața Curții, unde credea că ar putea explica și justifica fără greutate comportarea sa, el expusese tot ce realizase în fruntea guvernului de la Vichy. Scoțînd din buzunar carnețelul său negru, citise notele care rezumau eforturile sale în timpul perioadei cînd se aflate la putere.

„Sauckel a cerut, din 1942, 2 060 000 de muncitori pentru Germania. N-au plecat decît 641 500. În schimb, 10 000 de prizonieri s-au întors, 250 000 au devenit muncitori liberi... Cînd din Belgia și Olanda plecau 80 de oameni, în Germania, din Franța plecau 13. (Nú compar cu cifrele din Polonia și Cehoslovacia...) Fără mine, fără guvernul meu, nemții ar fi acționat în Franța cum au făcut-o în aceste țări.”

Pierre Laval, veșnic calm și în largul său, întorcea foile carnetului său negru.

„La 5 iulie 1942, o ordonanță a lui Sauckel rechiziționează toată mîna de lucru masculină și feminină din Franța, pentru a o pune la dispoziția uzinelor germane. Ce s-ar fi întîmplat dacă n-ar fi existat un guvern francez și dacă nu i-aș fi rezistat lui Sauckel ? Milioane de francezi și franțuzoaice ar fi fost deportate.”

Laval își închisese carnetul, își aprinsese altă țigară „Balto”.

„Am apărat cadrele noastre, mijloacele noastre de producție. Am menținut Franța în viață !... Acum, îmi folosesc toată energia spre a împiedica distrugerea centralelor electrice și telefonice din Paris, ordonată de Hitler.”

În clipa cînd Favier-Thouve își lua rămas bun, președintele Laval, schimbînd tonul, îl întrebese brusc :

„Spuneți-mi, aveți rezerve de apă ?”

Constatînd aerul surprins al ziaristului, îi comunică :

„Apa va lipsi. Trebuie luate măsuri de prevedere”.

Și-i dăduse adresa unui depozitar de pe bulevardul Saint-Germain care mai dispunea de un număr destul de mare de sticle cu apă de Châteldon¹, izvorul din satul lui Pierre Laval, pe care contribuisese personal să-l lanseze și în exploatarea căruia se spunea că era cointeresat...

„Trebuie să profitați de această informație.”

¹ Stațiune termală din regiunea Puy-de-Dôme (*n. tr.*)

Și, strângându-i mâna lui Favier-Thouve, președintele consiliului îi recomandase :

„Spuneți-o prietenilor dumneavoastră...”

Marie-Laure reușise să vorbească pe un ton vesel. În schimb, Gerhard avea acum un aer grav, încordat.

— Vom avea ce întâmplări să povestim numeroșilor noștri copilași, nu-i așa ? spuse ea, cu un zîmbet duios.

El se aplecă s-o îmbrățișeze pentru ultima oară. Brațele lui Marie-Laure îl înlanțuiră. Gerhard făcu un efort să se desprindă din îmbrățișarea ei. Ea îl strînse și mai tare, apăsându-i cu ardoare buzele de ale lui, pînă ce tînărul nu mai încercă să se îndepărteze...

Marie-Laure se sculă prima. Cineva bătea la ușa micii locuințe. Ea sări din pat.

— Prietenii de la club, îi spuse lui Gerhard, care părea mirat. Uitasem... Jean-Paul și Bob... Știi, fiii zarzavagiului din Bonneuil ! Trebuiau să-mi aducă roșii... Îți vei putea lua rămas bun de la ei. Vor fi uluiți să te vadă în uniforma de ofițer al Wehrmachtului... Pe tine, căruia îți spuneau Gérard...

Aprinse altă lumînare și se îndreptă spre ușă. Apoi păru că-și amintește că era goală. Punînd lumînarea pe dușumea, își trase repede pe ea capotul subțire. Bătăile în ușă se întetiră. Ea se grăbi să deschidă.

Gerhard își îmbrăcase tocmai vestonul, cînd tresări. Cu toată lumina nesigură a lumînării lui Marie-Laure, distingea, în vestibul, prin ușa întredeschisă, armele bărbaților cărora ea le deschisese.

Se repezi spre masa unde își pusese centironul. Marie-Laure îi schimbase locul. Și, la lumina unicei lumînări care lumina camera, îi trebui o clipă să-l găsească în spațele unui fotoliu. Desfăcu iute tocul pistolului. Marie-Laure intra. Grăbindu-se să pună jos sfeșnicul, se repezi spre el. Îl înlanțui cu brațele, în clipa cînd își scotea pistolul. Voi s-o respingă cu duritate. Dar doi bărbați îi apucaseră brațul pentru a-l împiedica să se servească de browning. Al treilea își propti arma între umerii lui Gerhard.

— Prizonier, spuse Lucien.

— În sfîrșit, am scăpat de orice grijă ! exclamă veselă Marie-Laure.

Gerhard părea furios. Lucien purta o uniformă cu trese de locotenent iar ceilalți patru oameni care îl însoțeau

erau în haine civile, cu brasarde tricolore. Lucien le făcu un semn. Unul din ei luă browningul lui Gerhard.

— Dumneata ai organizat toate astea ! zise Gerhard, cu ton de vie imputare.

— Anne m-a pus să-i făgăduiesc că te voi scoate din încurcătură. Într-un fel sau altul... Am vrut să te ascundem la Paris după 20 iulie. Ai refuzat. Știam, după anumite informații, că ai fi fost pierdut dacă te întorceai în Germania...

Marie-Laure îl sărutase pe Lucien atunci când el propusese să găsească un loc unde Gerhard ar putea să fie în siguranță după eșecul loviturii de stat. Îl sărută iarăși cu și mai mult foc, în seara aceea.

— Lucien a fost grozav ! Mi-a telefonat ieri. Dându-și un nume fals. Ca și cum ar fi fost vorba de un prieten de la club. Și ne-am întâlnit acolo. I-am spus că toate resursele mele de seducție nu te-au făcut deloc să renunți la încăpăținarea ta de a lua direcția amarei patrii. Lucien a avut ideea să te rețină în felul ăsta. Îți închipui cât eram de fericită...

Dispoziția lui Gerhard nu se schimbă.

— În locul meu, nu ți-ai fi înțeles datoria ca și mine ?

— Desigur, răspunse Lucien gînditor.

— Dacă Anne ar fi vrut să obțină de la dumneata echivalentul celor ce-i ceream lui Gerhard, sînt sigură că ai fi fost capabil să uiți totul, spuse Marie-Laure.

Ea se întoarse spre Gerhard.

— În loc de a mai vorbi despre tine, te-ai putea gîndi să-i spui lui Lucien ce ai auzit azi.

Expresia lui Lucien se schimbă brusc.

— Anne...

— De la arestarea sa, n-am încetat de a căuta să mă informez asupra soartei ei, spuse Gerhard. În zadar. Individul care a ordonat s-o aresteze face parte din oamenii S.D.-ului, acela cu care noi avem raporturile cele mai încordate.

— Ah ! dacă aș fi fost autorizat să acționez cum voiam ! spuse Lucien, mînios. Am căutat totuși, prilejul.

— De ieri, o bună parte din serviciile poliției a părăsit Parisul. Acești domni nu pleacă niciodată ultimii, cînd se apropie frontul.

— Ea se află încă la Fresnes ! spuse Marie-Laure, întrerupându-l pe Gerhard.

Lucien scoase o exclamație neîncrezătoare.

— Azi după-amiază, continuă Gerhard, am putut afla în sfârșit...

— Alerg acolo ! strigă Lucien.

— Mai sînt încă SS-iști la Paris...

— Crezi că o să aștept, împăcîndu-mă cu ideea că ea riscă să fie dusă acum ? exclamă Lucien, care nu se mai stăpînea.

— Au loc tratative între consulul Suediei, Nordling, și generalul von Choltitz. În special cu privire la francezii deținuți la Santé și la Fresnes... Generalul e hotărît, pot să ți-o afirm, să nu se supună nici uneia din instrucțiunile date de Hitler.

— Nici noi n-am putut afla nimic, răspunse Lucien. Știu doar că fratele Annei a fost deportat în Germania. Credeam că și ea.

— Arestarea asta n-avea nici un sens, afirmă Marie-Laure. Eroare explicabilă la niște oameni surmenați... Trebuie să-și fi dat seama că s-au înșelat. După aceea, au uitat de ea.

Lucien clătină din cap.

— Nu, zise el cu voce înceată, nu este vorba de asta, nu poate fi ăsta motivul. Nu pentru că a fost uitată se mai află ea la Fresnes.

Chipul său vădea o îngrijorare deosebită — și chiar un fel de uimire.

— A făcut asta, murmură el. Iată într-adevăr, dovada...

Lucien nu-și termină fraza. Repetă cu însuflețire :

— Mă duc acolo !

Marie-Laure care vedea ce grăbit era Lucien să plece, îl îmbrățișă pe Gerhard.

— Am să-ți tricotez un pulover. Nu știu să lucrez, dar am chef să învăț ! Nu, n-ar servi la nimic... Totul se va termina înainte de venirea iernii, nu-i așa ?

Își strînse cordonul capotului.

— Încearcă să-l plasezi într-un lagăr american, îi zise ea lui Lucien.

El nu părea că aude. Era evident că-l stăpînea o singură preocupare. Nu-și putu opri un gest de nerăbdare.

Cu lumînarea în mînă, Marie-Laure îi preceda. Ajungînd la uşă, se întoarse şi-i privi îndelung pe cei doi ofiţeri, unul lîngă altul.

— Ce bine le vine bărbatilor uniforma ! oftă ea. Păcat că nu se mulţumesc s-o pună pentru a se plimba cu noi...

Pentru prima dată de cînd dăduseră buzna Lucien şi oamenii care îl însoţeau, Gerhard avu un zîmbet fugar.

— Îmi amintesc de tonul tău mai curînd agresiv, în seara concertului de la Palatul Chaillot, cînd era vorba de uniforma mea, spuse el. Îmi dădeam seama cum fierbeai de mînie, după ce fuseseşi obligat s-o lepezi pe a dumitale în împrejurările din iunie '40. Ai fost mulţumit, nu-i aşa, s-o îmbraci din nou ?

— Da, răspunse Lucien. Eram fericit. Dar mai presus de orice, fiindcă mă gîndeam că, punîndu-mi uniforma, mă voi putea duce la ea.